

PROLETÁŘI
VŠECH ZEMÍ,
SPOJTE SE!

LENIN
SEBRANÉ
SPISY

47

VYDÁVÁ SE NA ZÁKLADĚ
USNESENÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

VLADIMÍR
ILJIČ
LENIN
SEBRANÉ
SPISY

SVAZEK

47

DOPISY

1905 — listopad 1910

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA
PRAHA 1989

Podle 5. ruského vydání
V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij,
tom 47, Politizdat, Moskva 1978,
připraveného
Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS,
přeložil kolektiv překladatelů

© Politizdat, Moskva 1978
Translation © Nakladatelství Svoboda, Praha 1989

PŘEDMLUVA

Čtyřicátý sedmý svazek Sebraných spisů V. I. Lenina obsahuje dopisy napsané od ledna 1905 do listopadu 1910, tedy v období první ruské revoluce a stolypinské reakce; vztahují se k Leninovým dílům zařazeným do 9.—19. svazku tohoto vydání.

Obsah dopisů svědčí o Leninově obrovské praktické činnosti spojené s řízením strany a jejích tiskových orgánů — listů Vperjod, Proletarij a Social-demokrat. Ukazuje, jak těsně byl Lenin, když žil v emigraci, spjat se stranickými organizacemi v Rusku, jak skvěle znal situaci ve vlasti.

Dopisy z počátku roku 1905 odrážejí Leninův složitý a obtížný boj za překonání vnitrostranické krize vyvolané menševiky, kteří po II. sjezdu SDDSR, na němž utrpěli porážku, rozštěpili stranu. Lenin upozorňoval, že krizi může vyřešit jedině III. sjezd strany. Svolat sjezd však odmítali nejen menševici, ale i smířlivci z řad bolševiků, kteří byli členy ústředního výboru. Leninův dopis L. B. Krasinovi, L. J. Galperinovi a V. A. Noskovovi ze dne 13. ledna 1905 svědčí o tom, jak ostrý boj se sváděl za upevnění revoluční marxistické strany v Rusku.

V. I. Lenin vystupoval důsledně proti bezzásadovosti v otázce sjednocení obou částí SDDSR, vytrvale prosazoval uskutečnění takového plánu sjednocení, podle něhož by se strana spojila na základě revolučních programových, taktických a organizačních principů. »Nesmíme zaměňovat politiku, která chce *dvě* části sjednotit, za politiku, která je chce *směšovat*. Sjednotit dvě části — ano.

Smísit dvě části — nikdy,« napsal Lenin ústřednímu výboru SDDSR do Ruska v říjnu 1905 (viz tento svazek, s. 98). V souvislosti s tím rozhodně odmítal pokusy činitelů mezinárodního socialistického hnutí (K. Kautského a jiných), kteří byli solidární s menševiky, »smířit« za každou cenu revoluční bolševiky s oportunistickými menševiky.

V mnoha dopisech vyslovuje Lenin důležité myšlenky o organizačních základech bolševismu a o normách stranického života. Dopisy dokazují, jak důsledně realizoval princip kolektivnosti vedení. Například v dopise sekretariátu mezinárodního socialistického byra z 24. července 1905 Lenin psal, že je pouze jedním z členů ústředního výboru a nemůže sám rozhodovat v otázkách patřících do kompetence ústředního výboru (záležitost se týkala návrhu A. Bebela, aby se mezinárodní socialistické byro účastnilo na urovnání neshod mezi bolševiky a menševiky (s. 63).

Ve svých dopisech Lenin zdůrazňuje, že je nezbytné dodržovat přísnou kázeň ve straně a upevňovat spojení strany s masami. »Nezapomínejte,« napsal S. I. Gusevovi, »že sílu revoluční organizace určuje množství jejich spojení« (s. 28). Velký význam přikládal stranické práci v místních organizacích a činnosti stranických výborů v závodech. V dopise A. V. Lunačarskému Lenin zdůraznil význam bezprostředního styku vedoucích pracovníků s řadovými členy strany, s masami: »Osobní vliv a vystupování na schůzích znamená v politice nesmírně mnoho. Bez toho nelze politicky pracovat . . .« (s. 71).

Velká pozornost je v Leninových dopisech věnována otázkám taktiky strany v revoluci z let 1905—1907.

Zásadní teze o taktice bolševiků v revoluci zformulované v Leninových pracích se odrazily v jeho dopise francouzskému novináři É. Avenardovi, v němž napsal: »My, sociálně demokratičtí revolucionáři, *musíme* nejen vyvíjet činnost ve prospěch buržoazní revoluce, ale také se jí po-

stavit do čela, usměrňovat ji *společně s rolníky* proti carismu a *proti liberálům* . . . Jedině proletariát společně s rolníky, společně s demokratickým rolnictvem, společně s širokými masami rolnictva může přivést *takovou* revoluci k vítězství« (s. 130, 131). V dopise Soudruhovi do Ruska (s. 17—20) poukazuje Lenin na chybnost politické pozice menševiků, kteří jsou ve vleku liberální buržoazie. Bolševická linie aktivního bojkotu Bulyginovy dумы je objasňována v dopise Ústřednímu výboru SDDSR (s. 86). Velký význam má dopis S. I. Gusevovi (s. 106—111), v němž Lenin rozebírá vzájemný vztah mezi hlavními formami dělnického hnutí a způsoby boje, otázky odborového hnutí a povstání.

V letech reakce po porážce první ruské revoluce musela strana reorganizovat své řady a změnit taktiku. Za základní úkoly považoval Lenin zachování ilegální organizace, upevnění spojení strany s masami, shromažďování sil a přípravu k nové revoluci. Tyto úkoly plnili bolševici v ostrém zápase na dvou frontách: proti menševickým likvidátorům, kteří se zcela zřekli revolučního programu, revolučních hesel a snažili se zlikvidovat ilegální stranické organizace, a proti »levicovému« oportunistu v řadách bolševické strany — proti otzovistům, kteří maskování revolučními frázemi vyzývali, aby se strana zrekla využívání legálních forem práce, a navrhovali odvolat sociálně demokratickou frakci ze Státní dумы.

Leninovy dopisy z období reakce odhalují celý průběh, všechny peripetie vnitrostranického boje. Obecná charakteristika tohoto boje se objevuje v Konceptu dopisu »držitelům« (s. 259—262), v dopisech A. M. Gorkému (s. 273—277) a Ústřednímu výboru SDDSR (s. 278—282).

V. I. Lenin důsledně odhaloval likvidátory a stejně rozhodně bojoval proti dogmatismu, doktrinářství, sektářství otzovistů a ultimativistů, kteří nechtěli vidět nové úkoly strany. Napsal: ». . . taktika uchovávaní (v koncer-

vách) revolučních *slov* z let 1905—1906 místo aplikace revoluční *metody* na novou, odlišnou situaci, na změněné období, které vyžaduje jiné metody a jiné formy organizace, to je mrtvá taktika« (s. 245).

Významné místo v tomto svazku zaujímají dopisy a prohlášení, jež se týkají boje uvnitř bolševické frakce roku 1909, kdy vůdce otcovistů A. A. Bogdanov a jeho přívrženci zřizovali pod rouškou stranické školy na ostrově Capri protibolševické centrum. Dopisy I. F. Dubrovinskému dávají jasnou představu o úsilí, jaké vynakládal Lenin na přípravu porady rozšířené redakce listu Proletarij v červnu 1909. Toto úsilí přineslo své ovoce: porada odsoudila otcovismus a ultimatismus a Bogdanov byl vyloučen z řad bolševiků. Dopisy napsané později posluchačům školy na Capri, které Bogdanov, Alexinskij a další oklamali, ukazují, jak vytrvale vysvětloval Lenin dělníkům protistranické cíle nové frakce, s jakou radostí se přesvědčoval o tom, že se bogdanovovcům nepodařilo svést dělníky z cesty revolučního marxismu a využít je k boji proti bolševické straně.

Několik dopisů odráží ostrý boj uvnitř redakce listu Social-demokrat, jejímiž členy byli vedle bolševiků také menševici J. O. Martov a F. I. Dan, kteří zároveň pracovali i v redakci likvidátorského listu Golos social-demokrata. Boj byl o to složitější, že se Lenin nesetkával vždy s podporou členů redakce — Kameněva a Zinovjeva. Leninovo prohlášení tajemníkovi redakce listu Social-demokrat ze 4. listopadu 1909 (s. 242) přináší svědectví o tom, jak ostrý to byl boj.

V rozporu s pomlouvačnými tvrzeními falzifikátorů dějin bolševické strany, že Lenin údajně zaujímal sektářské pozice a neustále rozvracel stranu, vypovídají jeho dopisy, že i v letech reakce bojoval důsledně za jednotu strany, za stmelení všech složek strany, které to myslely se stranou opravdu upřímně. Byli to právě bolševici, kdo svědomitě plnili usnesení lednového »sjednocovacího«

plenárního zasedání ústředního výboru z roku 1910, zatímco menševici toto usnesení mařili. Byl to Lenin, kdo vznesl požadavek, aby byl vytvořen blok bolševiků s menševiky, kteří byli pro zachování ilegální strany — s plechanovovci. Byl to Lenin, kdo nejednou nabízel Plechanovovi spolupráci. Přitom zdůrazňoval, že nezbytnou podmínkou sjednocení je zachování a upevnění revoluční marxistické strany, boj proti likvidátorství a otzovismu. Lenin dal pádnou odpověď Trockému, který se sice oháněl frázemi o sjednocení, prohlašoval svoje stanovisko za »mimofrakční«, ale ve skutečnosti bojoval proti bolševikům, podporoval likvidátory a budoval vlastní protistranickou frakci. Jak Lenin napsal, »...Trockij se zachoval jako nejpodlejší kariérista a frakcionář... Žvaní o straně, ale chová se hůř než všichni ostatní frakcionáři...« (s. 210, 211).

Dopisy z let 1908—1910 charakterizují Leninovu neobyčejně rozsáhlou činnost. Sám nejednou upozorňoval na to, že v obdobích klidu, v mezidobích mezi revolucemi, se marxistické strany obzvlášť »dobře učí«, obzvlášť energicky zpracovávají teoretické otázky a zobecňují zkušenosti z revolučního boje.

V dopisech A. M. Gorkému, který byl tehdy spjat s literární skupinou machistů, se obráží Leninův boj proti revizi filozofických základů marxismu a jeho práce na díle Materialismus a empiriokriticismus. Zvlášť jasně je z nich patrná Leninova zásadovost, jeho nesmiřitelnost při obraně dialektického materialismu. Při polemice s Gorkým, který nesouhlasil s jeho ostrým vystoupením proti machistům — Bogdanovovi, Bazarovovi a dalším, Lenin napsal: »Musíte pochopit a jistě to pochopíte, že jakmile jednou člen strany dospěje k přesvědčení, že někdo hlásá názory, které jsou vysloveně nesprávné a škodlivé, je povinen proti nim vystoupit.« Lenin důrazně odmítal všechny pokusy Gorkého smířit jeho stanoviska a stanoviska machistů. »O jakém „smíření“ tu může být

řeč, milý A. M.? . . . Boj je *absolutně* nevyhnutelný« (s. 172). » . . . *nemůžu* a nebudu diskutovat s lidmi, kteří si zamlouvali hlásat spojení vědeckého socialismu s náboženstvím« (s. 177).

Leninovy dopisy Gorkému jsou prodchnuty vřelým, soudružským vztahem, starostí o spisovatele, snahou usnadnit mu cestu k pochopení charakteru a příčin vnitrostranického boje.

Mimořádnou pozornost si zasluhují Leninovy dopisy známému bolševickému publicistovi, historikovi a národohospodáři I. I. Skvorcovovi-Stěpanovovi, v nichž hluboce analyzuje podstatu a zvláštnosti buržoazně demokratické revoluce v Rusku, charakterizuje její hybné síly a perspektivy vývoje (s. 246—249, 250—256). Tón těchto dopisů výrazně ilustruje Leninův vztah k soudruhům ve straně. I. I. Skvorcova-Stěpanova si nesmírně vážil jako bolševika i jako člověka, ale když zjistil, že Skvorcov nepochopil aktuální teoretické a politické otázky a zaujal odmítavé stanovisko k možnosti nového »demokratického náporu«, Lenin ho se svou typickou přímostí upozornil na nesprávnost a nebezpečnost takového stanoviska. »Tím byste jen nahrál oizovistům (kteří jsou velice náchylní k takovémuto „maximalismu“: buržoazní revoluce je za námi a před námi je revoluce „čistě proletářská“) a krajně pravicovým menševikům-likvidátorům« (s. 247). Lenin vysvětloval, že Stolypinovy reformy nevyřešily otázky revoluce z let 1905—1907, a dokázal nevyhnutelnost nové demokratické revoluce v Rusku. Poukázal na to, že národní zvláštností ruské buržoazní revoluce byla agrární otázka, zdůraznil nezbytnost svazku dělnické třídy a rolnictva, vedoucí úlohy proletariátu a jeho strany ve všeobecně demokratickém hnutí.

Hodnocení taktiky bolševiků a menševiků za první ruské revoluce a rovněž kritiku politického stanoviska likvidátorů v letech reakce obsahuje Leninův dopis J. Marchlewskému ze 7. října 1910 (s. 295—300). Lenin odha-

luje Martovovy falzifikátorské metody v jeho článku o ruské revoluci, uveřejněném v orgánu německé sociální demokracie Die Neue Zeit, zdůrazňuje, že Martov odmítá svazek proletariátu a rolnictva, hegemonii dělnické třídy a vystupuje proti heslu republiky. Na adresu Martova, podle něhož bylo prosincové ozbrojené povstání vyvoláno »uměle«, píše: »Lidi, kteří takto smýšlejí, lze jen *uměle* počítat k sociální demokracii. *Ve skutečnosti* jsou to nacionálliberalové« (s. 299).

Velký význam mají Leninovy dopisy adresované činitelům mezinárodního socialistického hnutí — A. Bebelovi, R. Luxemburgové, L. Tyszkovi, J. Marchlewskému a rovněž dopisy mezinárodnímu socialistickému byru a jeho tajemníkovi C. Huysmansovi, s nímž Lenin jako zástupce SDDSR udržoval stálé kontakty.

Dopisy dokazují, že V. I. Lenin neochvějně dodržoval princip proletářského internacionalismu, bratrské solidarity pracujících všech zemí a že důsledně bojoval za jednotu mezinárodního revolučního socialistického hnutí na základě tvůrčího marxismu.

V souvislosti s tím si zaslouží pozornost poprvé zveřejněný dopis (v Přílohách) z 2. září 1910, podepsaný Leninem, Plechanovem a Warským a adresovaný představenstvu sociálně demokratické strany Německa. Dopis obsahoval rozhodný protest proti tomu, že v ústředním orgánu německé sociální demokracie, v listu Vorwärts, byl otištěn článek Trockého obsahující výpady proti SDDSR. A to v době, říká se v dopise, »kdy je v plném proudu jednání mezinárodního kongresu (VIII. socialistického kongresu v Kodani — *Red.*), na němž všichni projevují snahu zachovat jednotu socialistů, co nejbezpečněji posoudit vnitrostranické spory v jednotlivých zemích, pokud možno se vyhnout zasahování do těchto sporů a propagovat sílu, velikost a morální prestiž sociální demokracie ve všech zemích...« Zveřejnění takového článku v orgánu jiné sociálně demokratické strany »znamená

bezpříkladné porušení mezinárodní solidarity a bratrství ve vztahu k sociální demokracii Ruska« (s. 322, 323). Tento dopis zní jako Leninova výzva k upevňování semknutosti řad mezinárodního komunistického hnutí.

V. I. Lenin energicky hájil na mezinárodním fóru ideje revolučního marxismu, bojoval proti pravicovému oportunismu, proti syndikalismu a sektářství. Neúnavně stmeloval levicové marxistické síly v sociálně demokratických stranách a odhalováním jejich chyb v jednotlivých otázkách jim pomáhal zaujmout správné stanovisko. V souvislosti s tím však varoval před paušální kritikou těch či oněch pracovníků socialistického hnutí. Upozorňoval především na to, že ostří kritiky musí být zaměřeno nikoli proti německé sociální demokracii vůbec, nýbrž proti jejímu oportunistickému křídlu. Například při zmínce o Bebelově stanovisku napsal Lenin A. V. Lunačarskému: »... Bebelů musíme samozřejmě kritizovat... Souhlasím s Vaším konstatováním, že Bebel neměl v Essenu pravdu ani v otázce militarismu, ani v otázce koloniální politiky (správněji v otázce charakteru boje, který vedli radikálové ve Stuttgartu v tomto bodě). Zároveň je však třeba poznamenat, že to jsou chyby člověka, s nímž máme společnou cestu, a že se dají napravit jedině na této, marxistické, sociálně demokratické cestě« (s. 135).

Aktuální význam mají v dopisech Leninovy výroky o odzbrojení a o cestách k odvrácení války. V dopise K. B. Radkovi, který vystoupil s kritikou rezoluce kodaňského socialistického kongresu Rozhodčí soudy o odzbrojení a prohlásil, že požadavek odzbrojení je za kapitalismu neuskutečnitelný, vyjádřil Lenin rozhodný nesouhlas s takovým zřeknutím se demokratických požadavků. »Kritérium „neuskutečnitelného v rámci kapitalismu“ není možné chápat tak, že to buržoazie nepřipustí, že je to neuskutečnitelné apod. V tomto smyslu jsou „neuskutečnitelné“ četné požadavky našeho minimálního programu, a přece jsou nezbytné« (s. 293).

V této souvislosti Lenin vysvětloval, že vítězství socialistické revoluce vytvoří nové, nesrovnatelně širší možnosti k odvrácení válek. V dopise Ústřednímu výboru SDDSR z 18. října 1905 psal k Vaillantově návrhu, který podpořil také Jaurès, jakými prostředky odvrátit světovou válku: »... jedině, co v případě konfliktu mezi vládami může mít vliv, je diktatura proletariátu« (s. 115).

Ve čtyřicátém sedmém svazku je uveřejněno 130 dopisů, které nebyly zařazeny do předchozích ruských souborných vydání Leninových spisů, z toho 33 dopisy jsou uveřejněny poprvé.

Kromě toho je v Přílohách zařazena celá řada dopisů kolektivních, které Lenin jako člen redakce ústředního orgánu, představitel ústředního výboru SDDSR a člen mezinárodního socialistického byra podepsal spolu s dalšími členy těchto orgánů.

INSTITUT MARXISMU-LENINISMU
PŘI ÚV KSSS

SOUDRUHOVI DO RUSKA

6. 1. 1905

Milý příteli! Díky za zevrubný dopis. Bude velice potěšitelné, pustíte-li se do místních záležitostí energičtěji.

Pokud jde o můj názor na úvahy redakce v jejím druhém »konspirativním« letáku¹, jak je uvádíte, mohu prozatím říci toto. Především bije do očí nehorázný nesmysl, že leták vychází jako »tajný«, když: 1. v něm nic konspirativního není a 2. tytéž myšlenky se opakují v č. 79^[286] (jekatěrinodarská demonstrace, článek dopisovatele a poznámka redakce). Rozbor čísla 79 vyšel v 1. čísle Vperjodu*. Do pondělka toto číslo dostanete a uvidíte, jak se k otázce stavíme my. Vydávat teď konspirativní letáky je vysloveně směšné a já bych to tvrdě odsoudil.

V podstatě se »myšlenky« redakce v jejím novém výplodu jaksi točí kolem dvou opěrných bodů: 1. Starověrovo stanovisko, na které se redakce odvolává a které je vysvětleno v Jiskře^[54], a 2. hra na parlamentarismus, »přehlídky a manévry«, nedůvěra v proletariát, stydlivý pokus *counvout* s řečmi o panice (jako by prý slova o panice byla možná »zbytečná« (!)).

Toto je třeba obzvlášť zdůraznit

Ad 1. Starověrovo stanovisko, které se jasně projevilo i v 77. čísle (*úvodník*) — nota bene! — je podle mne strašlivě zmatené. Rozeberu je v tisku.² Aby zdůvodnil svou chaotickou rezoluci^[219], musí si »vymyslet« *hodnou*

* Viz V. I. Lenin, O dobrých demonstracích proletářů a špatných úvahách některých intelektuálů (Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 140—145). *Red.*

buržoazii. Vybájí se »buržoazní demokracie«, nějaká jiná, než jsou »činitelé zemstev« a liberálové (jako by činitelé zemstev nebyli buržoazními demokraty!), kam patří v podstatě *intelligence* (při pozorném čtení čísel 77 a 79^[286] uvidíte jasně, jak se buržoazní demokracie ztožňuje s »radikální inteligencí«, s »demokratickou inteligencí«, s »inteligentní demokracií« — například č. 78^[273], s. 3, sloupec 3, 9. řádek zdola et passim*).

Řadit inteligenci na rozdíl od činitelů zemstev etc. k buržoazní demokracii je totální nesmysl. Vyzývat ji, aby se stala »samostatnou silou« (č. 77, podtrženo Jiskrou), je hanebnost. Tady se ignoruje reálná základna široké demokracie (rolníci, drobní domácí výrobci etc.), ignorují se *socialisté-revolucionáři* jako přirozená a nevyhnutelná *levice* radikální *intelligence*. Zde mohu tyto teze jen nadhodit, podrobněji je musím rozebrat v tisku.

Starověr hlásá spoustu rádoby originálních nesmyslů, jako že »demokratická *intelligence*« je »hybným nervem« (!) liberalismu apod. Jeho pokus »nově« pojmenovat jako »třetí živel« osvětové pracovníky, inteligenci z řad zemědělných úředníků atd., je komický. Viz můj vnitropolitický přehled v listu Zarja, č. 2—3, kde je *celá kapitola* nazvaná Třetí živel**. Jedině nová Jiskra to mohla pojmenovat »nově«.

Není pravda, že sociální demokraté mohou působit jako avantgarda pouze na demokratickou inteligenci. Mohou působit i na činitele zemstev, *a také působí*. Náš vliv na ně a na pana Struveho je faktem, který nevidí pouze lidé zamilovaní do »očividných, hmatatelných výsledků« okázalých akcí.

Není pravda, že kromě činitelů zemstev a demokratické *intelligence* nemáme na koho působit (rolníci, drobní domácí výrobci etc.).

* — a jinde. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 5, Praha 1981, s. 333—341. *Red.*

Není pravda, že »buržoazní demokracii«, na rozdíl od liberálů, tvoří inteligence.

Není pravda, že francouzští radikálové a italští republikáni nezatemňovali třídní vědomí proletariátu.

Není pravda, že »dohoda« (o níž psala redakce v prvním letáku^[247]) *mohla* brát ohled na Starověrovy »podmínky«^[273]. To je absurdní. Redakce se vykrucuje, protože jasně vidí, že *ve skutečnosti* zůstaly podmínky nepovšimnuty.

Ad 2. Druhý bod je podle mého zvlášť jasně patrný z této věty druhého letáku^[248]:

»Podle našeho názoru je třeba jít za našim třídním protivníkem i za dočasným politickým spojencem do té oblasti, kde plní historií svěřenou úlohu politického vůdce, úkol osvobození národa; *proletariát musí v této oblasti změřit své síly s buržoazií.*« *

To už je skutečné hraní *na* parlamentarismus! Změřit své síly — jak znehodnocuje tento veliký pojem naše žvanivá intelektuálská cháska, když jím označuje demonstraci hrstky dělníků na shromáždění zemstev! Jaký hysterický chvat, aby se využilo momentální konjunktury (teď jsou »na scéně« činitelé zemstev — tak honem za nimi do oblasti, kde plní historií svěřenou úlohu! Proboha, pánové! Nemluvte tak vznešeně!). »Úplný kontakt proletariátu s buržoazií, která zaujímá politickou scénu.« Co může být »úplnějšího«? Vždyť už měli »disputaci« i se samotným jekatěrinodarským starostou.

Obhajoba myšlenky o »vyšším typu mobilizace« mi není docela jasná, protože ji tu necitujete, ale jen reprodukuje. A právě v této myšlence je *jádro* jejich zmatenosti. Rozlišovat »obyčejnou« a »politickou demonstraci« (opravdu to doslova tak stojí ve druhém letáku? Je to tištěný leták? Nesehnal byste kopii? Aspoň jeden exemplář?) — to je přímo *skvost*. Právě sem bychom podle mě měli v první řadě tlačit protivníka, protože právě tady mu

* Podtrženo V. I. Leninem. *Red.*

nejvíc teče do bot. Demonstrace v zemstvech nejsou špatné, ale vzletné úvahy o vyšším typu jsou *banální*.

Tím prozatím končím. Přípravuji se na dnešní referát.³ Menševici se prý rozhodli, že nepřijdou.

První číslo Vperjodu vychází dnes.⁴

Pište co nejpodrobněji o tom, jakým dojmem Vperjod působí, a *získávejte* příspěvky, zejména do dělnické rubriky.

[Doporučuji uvést do souvislosti druhý leták redakce]
s č. 77 a 78, Starověr, a č. 79.]

Váš *N. Lenin*

2

R. S. Z E M L J A Č K O V É

Lenin Zemljačkové, soukromé

[Začátkem ledna 1905]

Dostal jsem Váš nazlobený dopis^[68] a spěchám odpovědět. Urazila jste se bezdůvodně. Jestliže jsem nadával, pak jenom z náklonnosti a navíc s výhradou, jsou-li Ljadovovy informace pravdivé. Vaší obrovské práce, kterou jste vynaložila na získání patnácti výborů a zorganizování tří konferencí⁵, si nesmírně vážíme, jak jste poznala z předchozího dopisu o severní konferenci*. Bez Vás jsme neudělali a neuděláme ani krok. Dívka, co jela do Pitěru, slíbila, že využije svých osobních kontaktů, aby získala peníze, a N. I. jsme psali pro Vás, a vůbec ne za Vašimi zády (označení »soukromé« bylo uvedeno výhradně kvůli nepřátelům). Nedorozumění s dopisy posílanými N. I. jí hned vysvětlíme. A N. I. samozřejmě pošleme k čertu!

* Je míněn dopis R. S. Zemljačkové z 26. prosince 1904. (Viz Sebrané spisy 46, Praha 1989, s. 475—476.)

Za zaslání adres výborům moc a moc děkujeme. Posílejte, prosím, další. Guseva jsme vypravili na cestu, Ljadov pojedje, až budou peníze.

Ljadov nám tu záležitost s orgánem v Rusku vyložil poněkud nepřesně, takže prosím za odpuštění, jestli jsem se unáhlil a nějak se Vás dotkl.

Ohledně otevřeného vystoupení byra už se nehodlám přít. Čtrnáct dní je samozřejmě maličkost. Věřte mi, že jsem rozhodnut plně a bezvýhradně ve všem přihlížet k mínění Ruska, ale naléhavě Vás prosím o jedno: informujte mě, prokrista, o tomto mínění častěji. Jsem-li vinen tím, že podléhám náladám bolševiků v zahraničí, pak jsem vinen bez viny, protože Rusko píše po čertech málo a zřídka. Volbě severní konference se plně podřizuji, a věru rád.⁶ Snažte se sehnat peníze a napište, že se nezlóbite.

Zcela Váš *Lenin*

3

A. A. BOGDANOVVI

Lenin Sysojkovi, soukromé

10. 1. 1905

Milý příteli! Konečně jsme začali vydávat list Vperjod a rád bych si o něm s Vámi pohovořil podrobněji. Pozitíř vyjde 2. číslo. Vperjod chceme vydávat týdně. Publicistů máme dost. Nálada je skvělá a práceschopnost všech (snad s výjimkou Vas. Vas., který je trochu mrzutý) vysoká. Jsme přesvědčeni, že všechno půjde dobře, hlavně abychom nezkrachovali finančně. Potřebujeme 400 franků (150 rublů) na každé číslo a my máme pouze 1200 franků. V prvních měsících je pomoc po čertech nutná,

protože nebude-li časopis vycházet pravidelně, bude tím pozice většiny nesmírně, téměř nenapravitelně otřesena. Nezapomínejte na to a berte (*zejména od Gorkého*) třeba i po troškách.

Dále. Teď je mimořádně důležité sdělit Rachmetovovi, aby věnoval všechny síly organizování publicistické spolupráce s Ruskem. Úspěch týdeníku závisí nejvíce na tom, jak aktivně do něho budou přispívat ruští publicisté a sociální demokraté. Napište Rachmetovovi, aby k tomu zmobilizoval i *Finna a Kollontajovou* (potřebujeme jako sůl články o *Finsku*), *Rumjanceva a Andreje Sokolova*, toho obzvlášť, a zejména jeho. Z dlouholeté zkušenosti vím, že k něčemu takovému se Rusové strašlivě, neodpustitelně a neuvěřitelně dlouho rozhoupávají. Proto je třeba působit za prvé osobním příkladem a za druhé nespoléhat na sliby, nýbrž stále vyžadovat hotové věci. Ať Rachmetov bezpodmínečně sám objednává články a příspěvky, ať je sám přejímá a sám odesílá a naléhá tak dlouho, dokud mu je nedají. (Ještě připomenu *Suvorova a Lunce*, ale Rachmetov zná samozřejmě mnoho dalších.) Strašně moc potřebujeme 1. články o různých otázkách života v Rusku od 6000 do 18 000 liter; 2. glosy na tatáž témata od 2000 do 6000 liter; 3. příspěvky dopisovatelů o čemkoli a v libovolném rozsahu; 4. výňatky obsahující zajímavé pasáže a citáty z ruských místních a odborných publikací; 5. noticky o novinových a časopiseckých člancích vyšlých v Rusku. Poslední tři body je schopna plnit i dělnická a zejména studentská mládež, proto je třeba této věci věnovat pozornost, propagovat tuto práci, rozhýbat a probouzet veřejnost, učit lidi na konkrétních příkladech, co se od nich chce a jak je třeba umět využívat každé maličkosti, vysvětlovat jim, že v zahraničí je strašně moc zapotřebí *surového* materiálu z Ruska (publicisticky zpracovat a publicisticky ho využít už dokážeme sami!), že je obrovská hloupost stydět se za publicistické nedostatky a že se mu-

sí učit jednoduše diskutovat a bez ostychu si dopisovat se zahraničním časopisem, chtějí-li, aby to byl jejich časopis. Proto bych považoval přímo za nutné, za bezpodmínečně nutné, aby *každý* studentský kroužek, *každá* dělnická skupina dostala některou z adres (zahraničních, je jich teď hodně a bude jich ještě víc) listu Vperjod. Věřte mi, u nás mezi členy výboru panuje idiotský předsudek proti přílišnému rozdávání adres mládeži z periferních organizací.* Vsemožně bojujte proti tomuto předsudku, rozdávejte adresy a žádejte *přímé kontakty* s redakcí Vperjodu. Jinak se orgán nerozběhne. Naléhavě potřebujeme příspěvky dělnických dopisovatelů, je jich málo. Je třeba, aby do Vperjodu přímo a bezprostředně psaly desítky, stovky dělníků.

Musíme usilovat také o to, aby dělníci rovnou uváděli své vlastní adresy, abychom jim mohli zasílat Vperjod v obálkách. Dělníci se bát nebudou. Policie není schopna zachytit z nich ani desetinu. Malý rozsah (čtyři strany) a časté vycházení listu způsobuje, že se jeho rozesílání v obálkách stalo teď pro nás nejnaléhavější otázkou. Musíme si vytyčit přímo jako cíl rozšířit mezi dělníky subskripci Vperjodu, rozšířit zvyk posílat přímo do ciziny peníze (rubl zas není tak moc!) a svou adresu. Vezmeme-li to pořádně do ruky, byl by v tom čert, abychom nedokázali revolucionovat rozšiřování ilegální literatury v Rusku. Nezapomínejte, že přeprava trvá v nejlepším případě víc než čtyři měsíce. U týdeníku! Ale 50—75 % obálek určitě dojde rychlostí pošty.

Nyní k publicistům. S těmi je třeba přímo sjednat pravidelné týdenní nebo čtrnáctidenní dodávání příspěvků a říct: jinak vás nepovažujeme za řádného člověka a rušíme veškeré styky. Obvyklá výmluva: neznáme témata, bojíme se, že to bude zbytečná práce, myslíme, že »tohle už mají«. Právě proti takovým banálním a hloupým vý-

* Periferními jsou nazývány všechny stranické organizace kromě ústředí a místních center. *Ces. red.*

mluvám musí Rachmetov neustále osobně bojovat. Hlavní témata: přehled vnitropolitického dění v Rusku (to, co se v tlustých časopisech dává do přehledů vnitropolitických událostí a do společenské kroniky), dále články a noticky o materiálech z ruských odborných publikací (statistických, vojenských, lékařských, vězeňských, církevních atd. atd.). Pro tyto dvě rubriky máme stále nedostatek materiálu. Tyto dvě rubriky mohou dělat dobře pouze soudruzi v Rusku a jedině v Rusku. *Těžištěm jsou tu čerstvá fakta, čerstvé dojmy, speciální materiály v cizině nedostupné, ne však úvahy a vůbec ne hodnocení ze sociálně demokratického hlediska.* Takové články a noticky nikdy nebudou zbytečné, protože je vždycky využijeme. Rachmetov je nyní přímo povinen tuhle záležitost zajistit a dát nám alespoň pět dobrých, pracovitých, ne líných a práci se vyhýbajících spolupracovníků, z nichž by každý měl s redakcí bezprostřední spojení. Pouze při bezprostředním spojení se spolupracovníkem je možná harmonická práce do všech detailů. Lidi musíme nalákat na to, že by nikde jinde nemohli »vycházet« tak rychle jako v týdeníku.

Na závěr pár slov o nynějším organizačním hesle. Po článku *Je načase skončit*^[164] (Vperjod, č. 1)* by mělo být toto heslo jasné, ale veřejnost má v sobě tolik setrvačnosti, že i tady musí Rachmetov lidem trpělivě vykládat, rozžvýkávat a vtloukat jim ze všech sil do hlavy, že nyní je *rozkol úplný*, protože jsme vyčerpali všechny prostředky. *Třetí sjezd* proti vůli ÚV a rady a *bez nich*. Úplná roztržka s ústředním výborem. Přímé oznámení, že máme vlastní byro.⁸ Úplné odstranění menševiků a novojiskrovců odevšad. Učinili jsme všechno, abychom s nimi vyšli, ale teď je třeba otevřeně a přímo prohlašovat, že musíme pracovat každý zvlášť. Jakákoli důvěřivost a naivita mohou přinést jen obrovskou škodu.

Proboha Vás prosíme, vydejte co nejdřív veřejné a os-

* Viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 146—150. *Red.*

tré oznámení o byru. Je nutné 1. vyslovit naprostou solidaritu s článkem Je načase skončit a zopakovat jeho výzvu; 2. prohlásit, že Vperjod je orgán většiny výborů a že byro s ním spolupracuje svorně a v naprosté shodě; 3. že ÚV a rada stranu hanebně oklamaly a zmařily sjezd; 4. že nyní neexistuje jiné východisko než sjezd samotných výborů bez ÚV a rady; 5. že se byro zavazuje napomáhat pozitivní práci výborů; 6. že ústřední orgán svým kolísáním a lhaním ztratil veškerou důvěru.

Věřte, že si Zemljačkové vysoce ceníme, ale pokud jde o papašu, nemá pravdu, a je na Vás, abyste její chyby napravil. Rychle, co nejrychleji a po všech stránkách přerušit styky s ÚV a otisknout okamžitě zprávu o byru, o tom, že byro je organizačním výborem a svolává III. sjezd.

4

ČLENŮM ÚV SDDSR

V. A. NOSKOVŮVI, L. B. KRASINŮVI,

L. J. GALPERINŮVI*

Členům ÚV Glebovovi

Nikitičovi

Valentinovi

Ženeva 13. 1. 1905

Velevážení pánové!

Posílám Vám zároveň své prohlášení^[110], které je odpovědí na Vaše prohlášení^[66] v 77. čísle Jiskry. Při projednávání sporu mě budou zastupovat soudruzi Švarc a Voynov.⁹ Spojení s nimi na adrese: expedice listu Vperjod, pro toho a toho.

N. Lenin

* Na dopise je poznámka V. I. Lenina: »Kopie«. Red.

Odesláno ve dvou obálkách na adresu: Mr. P. Axelrod.
4. Bd. Pont d'Arve. 4.

5

TAJEMNÍKOVI
BYRA VÝBORŮ VĚTŠINY

29. 1. 1905

Milý příteli! Mám k Vám velkou prosbu: Vyhubujte, prosím Vás, Rachmetovovi, a pořádně od plic. Vždyť se k nám namouduši chová stejně, jako se chovají osvoboděnovci nebo pop Gapon k sociální demokracii. Právě jsem prohlížel přehled o naší korespondenci s Ruskem¹⁰. Gusev poslal šest dopisů za deset dní, kdežto Rachmetov jen dva za třicet dní. Co se děje? Jako když se po něm země slehne. Ani řádeček pro Vperjod. Ani slůvko o práci, plánech, stycích. To prostě nejde, takhle se to absolutně nedá dělat. V nejbližších dnech vyjde čtvrté číslo Vperjodu, hned potom (za několik dní) páté, ale od Rachmetova žádná pomoc. Dnes přišly dopisy z Pitěru, z 10. t. m., velmi stručné. Ale nikdo se nám nepostaral o kvalitní a hojné příspěvky o 9. lednu!

Na můj dopis Rachmetovovi o udržování písemného styku* nepřišla žádná odpověď!

Ohledně byra a sjezdu** také nic. A přitom je tak důležité pospíšet si jak s oznámením o byru, tak se svoláním sjezdu. Jen proboha nevěřte menševikům a ústřednímu výboru a bezpodmínečně prosazujte, všude a co nejrozhodněji, rozkol, rozkol a zas jen rozkol. My jsme se tady z nadšení nad revolucí na jedné veřejné schůzi málem spojili s menševiky, ale oni nás i tu hanebně podvedli. Kdo nechce být napálen, toho důrazně varujeme: rozkol, naprostý rozkol.

* Viz tento svazek, s. 21—25. *Red.*

** Jde o připravovaný III. sjezd SDDSR. *Red.*

DOPISOVATELI
LISTU VPERJOD¹¹

[V lednu 1905]

Vážený soudruhu!

Váš článek Jak postupovat? se pro tisk nehodí. *Vymýšlíte* si rozpor, který *neexistuje*. Mezi námi je tolik závažných rozporů, že se musíme mít na pozoru, abychom nevytvářeli další. Kdo a kde mluvil *konkrétně* o tom, že je třeba rozhánět násilím?¹² Myslím že nikdo. To se jen připouštělo jako nevyhnutelné opatření *nezávislé na naší vůli*. My jsme vyzývali k účasti na schůzích, kam je nutno pronikat *třeba i násilím* proto, abychom mohli hlásat *svá* hesla. Připouštím, že se někdy použilo i nevhodných výrazů, ale chytat za slovo by znamenalo opakovat nechutné metody nové Jiskry¹³. Vy samozřejmě nemáte v úmyslu chytat za slovo, o tom nepochybují. Ale naši »netaktnost« jste ničím nedokázal. A prohlásit, že »veškerá taktika se musí odrážet ve slově takt« apod. — tedy, víte, to už je vůbec jaksi . . . »netento«.

Se soudružským pozdravem *N. Lenin*

7

A. BEBELOVI

Ženeva 8. února 1905

Velevážený soudruhu!

V týž den, kdy jste mi psal¹⁴, jsme chystali dopis pro soudruha Hermanna Greulich^{*}, v němž jsme vysvětlili, jak

* Viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 230—236. *Red.*

a proč se rozkol v Sociálně demokratické dělnické straně Ruska stal v dnešní době hotovou skutečností. Kopii tohoto dopisu předáme představenstvu německé sociálně demokratické strany.

Třetí sjezd naší strany svolá ruské byro výborů většiny. Redakce listu Vperjod a toto byro jsou pouze dočasná centra. Ani já, ani nikdo jiný z redaktorů, spolupracovníků a přívrženců Vperjodu, které znám, nemůže na sebe dnes vzít odpovědnost za jakékoli nové, významné a pro celou stranu závazné kroky, aniž o tom rozhodne stranický sjezd. Můžeme tedy Váš návrh předložit jedině tomuto sjezdu strany.¹⁵

Odpusťte mi prosím mou špatnou němčinu.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

8

S. I. GUSEVOVI

Charitonovi

15. 2. 1905

Milý příteli! Srdečné díky za dopisy^[35, 36]. Rozhodně pokračujte v tomto duchu, jen ještě toto: 1. nikdy se neomezujte jen na konspekty dopisů a zpráv, které dostáváte, ale v každém případě je posílejte (spolu se svými dopisy) *celé*; 2. rozhodně nás spojte *přímo* s novými silami, s mládeží, s nově vzniklými kroužky. Nezapomínejte, že sílu revoluční organizace určuje množství jejích spojení. Počtem *nových* spojení s Ruskem, která nám zajišťujete, musíme určovat akceschopnost a výsledky práce svých přátel. Až dosud nám *nikdo* z pitěřských (hanba jim!) nezprostředkoval *ani jediné* nové spojení s Ruskem (ani Serafima, ani Sysojka, ani Zemljačková, ani Nik. Iv.). To

je skandál, pohroma, krach! Proboha, učte se od menševiků! V 85. čísle Jiskry mají spoustu příspěvků. Vy jste přece nedávno předčítal mládeži z Vperjodu. Proč jste nás s někým z této mládeže nespojil?? Uvědomte si, že stačí, abyste byl vyzrazen, a jsme na holičkách, jestliže nám nezajistíte *desítku* nových, mladých, spolehlivých přátel listu, kteří dovedou pracovat, dovedou udržovat kontakty a dokážou posílat korespondenci i bez Vás. Pamatujte na to!! Profesionální revolucionář musí na každém místě navazovat desítky nových spojení, svěřovat jim ještě za své přítomnosti všechnu práci, učit je a vychovávat ne poučováním, ale prací. Potom by měl odjet někam jinam, za měsíc či dva se vrátit a své mladé náhradníky prověřit. Věřte mi, že mezi námi panuje jakýsi idiotský, maloměšťácký, oblomovský strach z mládeže. Snažně Vás prosím: bojujte proti tomuto strachu ze všech sil.

Váš *Lenin*

9

NÁVRH DOPISU A. BEBELOVI
OD ČLENA BYRA
VÝBORŮ VĚTŠINY¹⁶

22. 2. 1905

Velevážený soudruhu!

Jsem členem ruského byra výborů většiny Sociálně demokratické dělnické strany Ruska a právě jsem přijel z Ruska. Tam už asi před týdnem vyšlo tištěné oznámení tohoto byra o svolání III. sjezdu Sociálně demokratické dělnické strany Ruska^[319]. Překlad* tohoto oznámení příklá-

* Nad slovem »překlad« je nadepsáno: »a originál(?)«. *Red.*

dám pro členy představenstva německé sociálně demokratické dělnické strany. Byl bych velice rád, kdyby byla jeho uveřejněním v některém z orgánů strany s tímto překladem seznámena celá německá strana.

Soudruh Lenin mi předal Váš dopis^[4], který jste mu poslal 3. 2. 1905, a kopii jeho odpovědi^[133] Vám, z 8. 2. 1905*. Jako člen byra si myslím, že Lenin nemohl odpovědět jinak, než odpověděl. Nyní, kdy se bude konat *v nejbližší době* sjezd naší strany (oznamuji to *pouze Vám osobně*, protože termín svolání sjezdu musíme přísně tajit), naskýtá se možnost** mimořádně příznivých podmínek ke zprostředkování, které jste nám nabídli. Doufám, že neodmítnete a využijete možnost, jaká se hned tak nebude opakovat. Cítím se povinen sdělit *Vám osobně* (rovněž tajně), že se sjezd nebude konat v Rusku. Mohl byste tedy přijet*** na sjezd osobně a uplatnit svou značnou autoritu k tomu, abyste přiměl k účasti na sjezdu také všechny instituce a organizace naší takzvané stranické menšiny. Váš pokus o zprostředkování by tak měl ještě víc nadějí na úspěch.

Se sociálně demokratickým pozdravem *NN*

Odpověď mi prosím Vás zašlete ve *dvou* obálkách: na vnější uveďte adresu expedice listu *Vperjod*, na vnitřní obálku napište — Stěpanovovi *pro člena byra NN*.

* Viz tento svazek, s. 27—28. *Red.*

** Nad slovy »naskýtá se možnost« je nadepsáno: »vytvářejí se podmínky«. *Red.*

*** Nad slovem »přijet« je nadepsáno: »vystoupit«. *Red.*

S. I. GUSEVOVI

25. 2. 1905

Právě jsme se z Ljadovova dopisu dověděli, že ústřední výbor souhlasí se svoláním sjezdu.¹⁷ Zaklínáme byro vším, co je mu svaté, aby nevěřilo ústřednímu výboru a aby za nic na světě neslevovalo ani v nejmenším z toho, že sjezd svolává naprosto samostatně. Byro nemá právo ustoupit ústřednímu výboru ani o vlásek. Jinak se tady vzbouříme a všechny skálopevné výbory půjdou s námi. Ústřední výbor je na sjezd pozván, ať tedy přijde i s menševiky, ale sjezd svoláváme jen a jen my. V úterý (28. 2. 1905) vyjde 8. číslo Vperjodu, kde je přetištěno oznámení^[73] byra s naším energickým dodatkem*. Proboha, podnikněte všechno možné, aby tento dopis dostali co nejdříve do rukou také Ljadov, Sysojka a Zemljačková.

Váš *Lenin*

11

TAJEMNÍKOVI VÝBORU
DĚLNICKÉHO ZASTOUPENÍ
V ANGLII¹⁸

27. 2. 1905

Velevážený pane,

děkuji Vám za dopis z 24. února^[189]. Jménem své organizace (listu Vperjod a ruského byra výborů většiny Sociálně demokratické dělnické strany Ruska) samozřejmě sou-

* Viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 282—284. *Red.*

hlasím s Vašimi podmínkami a slibuji, že je dodržím. Potvrzení o přijetí 60 liber a 20 liber s uvedením, k jakému účelu bylo peněz použito, uveřejníme v našem listu Vperjod^[235].

Odpusťte mi prosím moji špatnou angličtinu.

Upřímně Váš *Vl. Uljanov*

12

S. I. GUSEVOVI

Nacijovi

[Začátkem března 1905]

Milý příteli! Obrovský dík za dopisy. Vy nás doslova zachraňujete před emigrantskými náladami. Rozhodně pokračujte takhle dál. Jen získávejte, prosím Vás, příspěvky přímo od dělníků! Proč nepíšíte?? To je vyložené hanba! Vaše podrobné vyprávění, jak výbor agitoval při volbách do komise Šidlovského^[39], je skvělé. Otiskneme ho.

Ještě otázka: přijali jste těch šest navržených dělníků do výboru? Určitě odpovězte. Radíme co nejdůrazněji: přijímejte do výboru dělníky, přinejmenším na 1/2. Jinak si neupevníte pozici vůči menševikům, kteří odtud pošlou značné posily.

O sjezdu nikdo z byra nepíše. Znepokojuje nás to, protože Rusalčin (a částečně i Váš) optimismus, že souhlas ÚV se sjezdem znamená plus, v nás vzbuzuje obrovské obavy. Nám je nad slunce jasnější, že vás chtěl ústřední výbor napálit. Pokud jde o ÚV, je třeba být pesimistou. Nevěřte mu, prokrista! Ze všech sil využívejte dané situace, abyste přiměli k účasti na sjezdu výbory menšiny, zejména ty váhavé. Je nesmírně důležité vyvinout tlak na

Kyjev, Rostov a Charkov: *víme*, že ve všech těchto třech centrech jsou vperjodovci, a to mezi *dělníky* i intelektuály. Musíte od nich *stůj co stůj* přivést na sjezd delegáty *s poradním hlasem**. Totéž platí o moskevských typografech. Vůbec je strašně mrzuté, že byro nezveřejnilo naše usnesení pozvat na sjezd dělnické organizace: to je *obrovská chyba*. Napravte ji bezpodmínečně co nejdřív.

Velmi bych doporučoval agitovat mezi všemi 300 organizovanými dělníky v Petrohradu, aby *sami na svůj náklad* poslali na sjezd jednoho nebo dva delegáty *s poradním hlasem*. Dělníkům to jistě ohromně zalichotí a pustí se s chutí do práce. Nezapomínejte, že menševici sjezd před dělníky strašlivě diskreditují tím, že říkají: na dělníky se zapomnělo. S tím musíme počítat a dělnickému zastoupení věnovat bezpodmínečně zvýšenou pozornost. Petrohradští dělníci jistě seženou 300 rublů pro své dva dělnické delegáty (nebo speciálně na tohle přispěje nějaký mecenáš) — agitace pro sbírku po pětnících bude obrovská, všichni se o tom dovědí. A to by mělo nesmírný význam. Tohle určitě přečtete ve výboru i na schůzích organizátorů a agitátorů. Říkají všichni naši organizátoři a agitátoři dělníkům o přímém spojení s listem Vperjod?

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Oba letáky byra (jak č. 1 o povstání, tak č. 2 o vztahu k liberálům) jsou znamenité a přetiskujeme je nezkrácené v listu Vperjod¹⁹. Takhle kdybyste pracovali i nadále!! Mimoходом: pročpak ta skupina publicistů prohlásila, že patří k organizaci petrohradského výboru? Není to účelné z těchto důvodů: Skupina publicistů přičleněná k výboru nemá na sjezdu mandát. Kdyby to byla *samoostatná*, k výboru nepřičleněná, nýbrž *celoruská* »skupina publicistů začleněná do SDDSR«, měla by právo poslat

* Napište to všechno Rusalce a Démonovi.

(*se svolením byra*) delegáta s *poradním* hlasem. Zaříd'te, aby měla toto právo! V tisku nebudeme uvádět, že je to skupina při petrohradském výboru. Takže 1. ať ji petrohradský výbor uvolní; 2. ať zůstane alespoň načas oddělená a samostatná; 3. ať »podá žádost« (to je byrokratismus, co?), aby byl její delegát připuštěn na sjezd s poradním hlasem; 4. ať to byro povolí. Cožpak desítka publicistů nesežene 200 rublů na delegáta?? A určitě by to mohl být delegát pro sjezd užitečný (například Rumjancev nebo někdo jiný). Referujte o tom byru anebo to raději všechno *zaříd'te sám bez nějakého referování*.

13

NEZJIŠTĚNĚMU ADRESÁTOVI

9. 3. 1905

Milý příteli! Na většinu Vašich dotazů nejsem schopen odpovédět, protože sám nevím o nic víc než Vy. Voinov, jak se zdá, není pro jedno ústředí. Soudruzi v Rusku ano. Bude-li to schváleno, nevím. Sám jsem spíš pro starý systém²⁰, ale zvláštní význam tomu nepřikládám. Podstatou problému jsou porady mezi ústředním výborem a redakcí, a to zase *fakticky* mluví spíš pro radu.

»To se uvidí.«

Do Moskvy o Vás psát nemohu, protože tam nemám žádné osobní známosti, a v téhle věci je třeba opatrnosti. Lepší bude počkat, až jak oni sami rozhodnou.

Konspekt svého referátu (Úkoly III. sjezdu) pošlu, najdu-li ho*: je *velice* krátký, v podstatě totéž, co vyšlo v listu Vperjod jako Redakční poznámka**.

* Našel jsem ho, ale poslat ho nemohu, je to čmáranice na kousku papíru. Radím, abyste se opírali o zkušenosti II. sjezdu.

** Viz V. I. Lenin, O svolání III. sjezdu strany, Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 282—284. *Red.*

Jaký vlastně dal ústřední výbor souhlas ke sjezdu, to se pořád nemohu dovědět. Osobně jsem se velice obával od ústředního výboru nějaké mazané intriky — naše stanovisko jste četl ve Vperjodu. Teď byl téměř celý menševický ÚV zatčen, na svobodě zůstali pouze Fišer, Nikitič a Karp. Zatčen byl také Štejn a Povar²¹. To menševiky pravděpodobně nadlouho oslabí. Martuška tady při zmínce o sjezdu dostává ve svém klubu přímo hysterické záchvaty. Podle toho bych řekl, že na sjezd ani nepůjdou. Ale kdoví? Jsem připraven i na nejhorší: na rozkol z naší strany, ale to pokládám za nepravděpodobné.

Vy jste opravdu nedosáhl alespoň *zaprotokolování* odporného Dejčova chvástání? To už přesahuje všechny meze!! Takovou drzost jsme rozhodně nečekali. Mělo se to připíchnout k *protokolu*, zveřejnit *seznam* »jejich« skupin, nebo aspoň ten protokol předat sjezdu, abychom soudruhům v Rusku ukázali bezmeznou drzost těchto páňů.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

14

S. I. GUSEVOVI

Lenin Nacijovi

11. 3. 1905

Milý příteli! Právě jsem dostal číslo 10 a 11.* Mockerát děkuji, zvláště za to vynadání v č. 10. Mám rád, když lidé nadávají — znamená to, že vědí, co dělají, a že mají jasnou linii. »Starého vlka« jste pěkně setřel, takže se drbal, už jen když to četl! Ale číslo 11 ukázalo, že jste přece jen

* Číslo 10 a 11 jsou dopisy S. I. Guseva V. I. Leninovi. *Red.*

přílišný optimista, když doufáte, že se s pitěřskými menševiky lehce dohodnete. Oh, jak se bojím Danaů²², a Vám radím totéž! Všimněte si, že všechno, co je pro ně nevýhodné, říkají jen ústně, bez dokumentů — například to, že ÚV souhlasí se sjezdem. Dnes vyšlo 89. číslo Jiskry; je tam usnesení rady z 8. 3. 1905 proti sjezdu^[270], lživé a vzteklé («účastníci sjezdu se svým jednáním sami stavějí mimo stranu»), k 1. 1. 1905 napočítali 33 »pravoplatných stranických organizací kromě ústředních institucí« (nestoudná lež, narychlo spíchli vymyšlené výbory, jako je kubáňský a nepotvrzený kazaňský, a u dvou, poleského a severozápadního, zfalšovali data, místo 1. 4. 1905 uvádějí 1. 1. 1905). Pochopitelně nemůže být ani řeči o tom, že by se sjezdu zúčastnila rada, a tudíž ani Liga a ústřední orgán. Jsem tomu velmi rád a *nevěřím*, že menševici z Ruska přijdou, opravdu *nevěřím*. Zatím nikdo z vás neposlal ani jediný písemný doklad o tom, že by některý menševický výbor vyslovil souhlas se sjezdem. Nedělejte si iluze! Jestliže jsou pitěřští menševici ochotni k ústupkům, žádejte od nich jako *conditio sine qua non**, aby uznali petrohradský výbor za jedině *pravoplatný* orgán *spjatý s dělnickým hnutím*; bezpodmínečně to chtějte písemně a bezpodmínečně pošlete kopii (s jejich vlastnoručním podpisem) listu Vperjod, a to bezpodmínečně za všechny jmenovitě uvedené členy petrohradské skupiny menševiků. Ale ani pak jim neprozrazujte *žádné spojení*, — jinak si naděláte nepřátele uvnitř vlastních řad, pamatujte na má slova!

Rachmetovovi okamžitě vyřid'te pilným telegramem, že kolem 20. 3. 1905 bude velice důležitá konference s esery a se *spoustou* jiných stran kvůli dohodě pro povstání²³, — je *nezbytné*, aby u toho Rachmetov byl, ať neztrácí ani jediný den a přiharcuje.

Závěrem Vám znovu opakuji: neznáte síly menšiny po

* — bezvýhradnou podmínku. *Red.*

celém Rusku a děláte si iluze. To je chyba. Menševici jsou dnes silnější než my, nevyhneme se urputnému, dlouhému boji. Ikony v zahraničí* dostávají spoustu peněz. Považuju přímo za *nehoráznost* zavádět zase řeč o dohodě s Bundem etc. *po* jejich (a lotyšské) konferenci s ÚV²⁴ (protokol v listu Poslednije izvěstija^[72] a v č. 89 Jiskry^[71]). Bylo by to idiotství — my jako bychom se vnucovali, a oni nám řeknou: Vás neznáme, už jsme se dohodli s ústředním výborem. Ušetřme si takovou ostudu!!

Pevně Vám tisknu ruku. *Lenin*

15

PETROHRADSKÉMU
VÝBORU SDDSR

13. 3. 1905

Od anglické proletářské organizace — Výboru dělnického zastoupení (Labour Representation Committee, tajemník *MacDonald*) přišlo do redakce *Vperjodu 60 liber šterlinků* (1506 franků)** ve prospěch vdov a sirotků po dělnících, kteří padli 9. (22.) ledna v Petrohradě. Redakce *Vperjodu* poslala tyto peníze petrohradskému výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska s žádostí, aby určitě o tomto daru informoval bez výjimky všechny dělnické organizace naší strany (obvodní výbory, schůze organizátorů, závodní skupiny atd.), které by samy mohly pomoci tyto peníze správně rozdělit. Bylo by dobře, kdyby dělníci sami dali svým anglickým soudruhům zprávu, že je dostali.

Vedle 60 liber šterlinků na pomoc postiženým poslal

* Ikony v zahraničí — ironické označení pro menševické předáky. *Red.*

** Asi 600 rublů.

Výbor dělnického zastoupení dalších 20 liber šterlinků k dispozici redakci Vperjodu pro potřeby povstání.

Dnes, 13. března (28. února), obdržela redakce Vperjodu od téhož výboru ještě 90 liber šterlinků (asi 900 rublů), z toho 50 liber šterlinků (přibližně 500 rublů) na pomoc sirotkům a vdovám po dělnících padlých v boji za svobodu. Tyto peníze dostaneme v nejbližších dnech a pošleme je do Pitěru. Vzhledem k tomu, že někteří dělníci mají v Londýně přátele, sdělujeme pro všechny případy přesnou adresu tohoto výboru: Labour Representation Committee, Victoria Mansions, 28, Victoria Street, London. S. W. Tajemník J. Ramsay MacDonald.

Určitě na tento dopis odpovězte.

16

S. I. GUSEVOVI

Lenin Gusevovi

16. 3. 1905

Milý příteli! Právě jsem se dozvěděl, že zdejší konference osmnácti sociálních demokratů a delegátů jiných *revolučních* stran (včetně eserů a PPS*) se na žádost Bundu odkládá na začátek dubna. Je nesmírně, nesmírně důležité, abychom společně s Rachmetovem vyřešili řadu zásadních otázek týkajících se naší účasti na této konferenci (jejím cílem je dohoda pro povstání). Jiskra kuje hanebné pikle. Pokud Rachmetov ještě neodjel, podnikněte všechno, aby odjel okamžitě, a bezpodmínečně mi ihned a přesně sdělte, co víte o době jeho odjezdu.

Sjezd nám tady dělá hodně starostí. Vám, Igorovi a Ljadovovi se lehce píše, že stařík ztrácí nervy. Bodejť

* PPS — Polska Partia Socjalistyczna (Polská socialistická strana).
Red.

by je neztrácel, když nás tady obklopují nepřátelé, kteří využívají kdejaké zprávy a dostávají je rychleji než my. To je od byra namouduši neodpustitelné. O východě víme například jen tolik, že Zemljačková objíždí Ural a že Ljadov byl v Saratově. Odpověď ze Saratova je nejasná, nic určitého. Jak je zorganizováno vydávání letáků s podpisem Výbory východní oblasti, to nevíme. Je to ostuda a skandál!! Nedávno nám eseři ukázali jeden takový leták, hloupý, proti Gaponovi! Je to samozřejmě intrika ÚV, ale copak ti dva z byra, kteří byli na východě, nemohli něco vyzvědět a včas nám napsat, abychom se nedostali před nepřáteli do tak idiotského postavení? Copak jim není hanba, že uvádějí Vperjod do víc než trapné situace? A kdyby jen trapné! Jiskra totiž všeho nestydatě využívá. V 89. čísle Jiskry vylučuje rada ze strany všechny, kdo půjdou na sjezd^[270]. Hlasy tam mají zase zfalšované. K 1. lednu 1905 napočítali 75 hlasů ($33 \times 2 = 66 + 9$ z ÚV, ústředního orgánu a rady). Vymysleli si výbor kazaňský a kubáňský, které nikdy nebyly potvrzeny, a kromě toho se tam lživě tvrdí, že výbory poleský a severozápadní byly potvrzeny k 1. 1. 1905. Ve skutečnosti budou potvrzeny teprve k 1. 4. 1905. Upozornili jsme na to v 10. čísle Vperjodu.*

Mějte na paměti toto: aby byl sjezd z hlediska Jiskry pravoplatný, musí na něm být zastoupeno 19 výborů. Podle našich výpočtů je to nesprávné. Bylo-li však k 1. 1. 1905 *ruských* plnoprávných organizací 28 (bez Ligy), je krajně žádoucí, ba *téměř nezbytné*, aby se sjezdu zúčastnilo 14—15 výborů. Ale my jich zatím máme 13—1 (Jekaterinoslav) + 2 (Voroněž a Tula) = 14, a to jedině počítáme-li Tiflis, který je pochybný. Sjezd je ovšem tak jako tak potřebný, i kdyby na něm měl být jen tucet výborů, a čím dřív se bude konat, tím líp. Jakýkoli sjezd, jen když bude! Ale proč nemáme žádnou zprávu o tom, zda byro

* Viz V. I. Lenin, Koho chtějí oklamat?, Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 334—336. *Red.*

navštívilo *aspoň jeden* neutrální nebo menševický výbor?? Bylo přece usneseno, že byro pozve a navštíví všechny! Proč Ljadov nebyl v kubánském výboru? Když už jel kolem, proč nepozval na sjezd Don, Charkov, báňský a hutní revír, Kyjev?? a jednotlivé skupiny v těchto městech? Vždyť je to skvělý prostředek, jak vyburcovat dělníky, když pozveme na sjezd *přímo je*. Proč to naši nedělají?? Vždyť by to mělo obrovský význam!! Proč nemáme ani jedinou zprávu o Kursku, o poleském výboru aj.? My budeme dělat, co se odtud dělat dá, jenže odtud se toho moc dělat nedá. Máme drobné záchytné body v Kazani, na Sibiři, v Kursku, v Polesí, v Saratově, ale to všechno je nejisté. Kdybychom však přece jen získali na sjezd všech těchto pět výborů plus Ural, byla by naprostá pravoplatnost sjezdu, a dokonce i podle výpočtů Jiskry, mimo veškerou pochybnost. Pište tedy!

Váš *Lenin*

17

TAJEMNÍKOVI VÝBORU
DĚLNICKÉHO ZASTOUPENÍ
V ANGLII

23. 3. 1905

Velevážený pane!

Srdečné díky za Vaše dary. Dostal jsem šek na 80 liber šterlinků (2008 franků) a podle Vašich pokynů jsem odeslal 60 liber (1506 franků) do Petrohradu našemu petrohradskému výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska*. Rovněž jsem obdržel druhý šek na 90 liber

* Dopis petrohradského výboru SDDSR viz tento svazek s. 37 až 38. *Red.*

šterlinků (tuto částku nám tady ve francích ještě neproplatili). 50 liber bude také odesláno na pomoc vdovám a sirotkům petrohradských (pracujících) dělníků zabitých 9. (22.) ledna.

S přáním všeho nejlepšího

upřímně Váš *Vl. Uľjanov*
(redaktor listu *Vperjod*)

Vl. Oulianoff, Editor of the *Vperiod*,
3. Rue de la Colline. 3. Genève.
Switzerland

18

ODĚSKÉMU VÝBORU SDDSR

Lenin oděskému výboru

[25. 3. 1905]

Milí přátelé! Chtěl bych si s vámi pohovořit o delegátech na sjezd. Posíláte-li je z Ruska, pak je můj dopis zbytečný. Ale slyšel jsem, že hodláte dát mandát jednomu ze zdejších. Je-li tato zpráva pravdivá, dovolil bych si vám poradit, abyste dali mandát *oběma* vašim zdejším kandidátům, tj. jak Žozefině, tak Danilovi, a to: jednomu z nich s právem rozhodujícího hlasu a druhému s právem hlasu poradního (to znamená napsat sjezdu dopis, že oděský výbor *žádá sjezd*, aby přiznal právo *poradního* hlasu Žozefině jakožto členovi jižního byra a pracovníkovi, který je velice prospěšný svými radami, anebo, to uvádím jako příklad, Danilovi, který výtečně zná periférii a neobyčejně aktivně pracuje v řadách oděského proletariátu). Buďte ujištěni, že sjezd takové žádosti vyhoví. Přečtete prosím tento dopis *všem* členům výboru a odpovězte mi²⁵.

P. S. Přijímáte do výboru dělníky? Je to nutné, bezpodmínečně nutné! Proč nás nespojujete s dělníky přímo? Do Vperjodu nepíše ani jediný dělník. *To je skandál.* Potřebujeme za každou cenu *desítky* dělnických dopisovatelů. Moc bych vás prosil, abyste i tuto část dopisu přečetli nejen všem členům výboru, ale i všem organizátorům a agitátorům většiny.

Pozdrav všem! Váš *Lenin*

19

IKSOVI²⁶

[Koncem března 1905]

Do poštovní schránky redakce Vperjod (3. Rue de la Colline) byl vhozen dopis nadepsaný »Leninovi«, podepsaný »Iks« a obsahující neobyčejně důležité sdělení. Lenin se plným právem domnívá, že jeho autorem je v publicistických kruzích známý soudruh Iks. V každém případě by bylo žádoucí, aby pisatel vystoupil z anonymity vzhledem k důležitosti sdělení, které se týká osobní bezpečnosti jednoho soudruha.

20

I. I. ŠVARCOVI

Do Jekatěrinoslavi

[Nejdříve 31. 3. 1905]

Milý soudruhu! Podrobněji Vám na Váš dopis odpovíme v nejbližších dnech. Nyní narychlo sdělujeme jen toto. Má-li většina na své straně organizátory, udělejte *okamžitě* buď jedno, nebo druhé: 1. pošlete *jejich* jménem do-

42

pis sjezdu a vyjádřete v něm protest proti výboru a přání účastnit se sjezdu; 2. seženete-li 50 rublů a člověka, napišete mu naši šifrou delegačenkou a pošlete ho ihned k nám (na naši adresu v Ženevě).

Zatím na shledanou. Co nevidět napíšeme znovu. Dávejte pozor, neotálejte a snažte se ihned splnit naši prosbu, raději tu druhou než první.

21

S. I. GUSEVOVI

Předat Gusevovi, soukromé od Lenina

4. 4. 1905

Milý příteli! Psal jste už sám, že Vás začínají sledovat. Kromě toho jsem tady od lidí z Pitěru, kteří nedávno přijeli z místa děje, získal zprávy plně potvrzující tento fakt. Nemůže o něm být nejmenší pochyby. Z vlastní zkušenosti i ze zkušenosti mnoha soudruhů vím, že snad nejtěžší věc pro revolucionáře je právě umět *včas* opustit nebezpečné místo. Vždycky se stává, že je-li třeba zanechat práce v určitém místě, dojde k tomu zrovna v době, kdy začíná být zvlášť zajímavá a *zvlášť potřebná*: každému to aspoň vždycky, opravdu vždycky, přesně takhle připadá. Proto považuji za svou povinnost co nejdůrazněji od Vás *žádat*, abyste načas Pitěř opustil. Je to bezpodmínečně nutné. *Žádné* výhrady, *žádné* výmluvy na práci nesmějí tento krok oddalovat. Vyzrazení, k němuž by určitě došlo, by způsobilo nedožírné škody. Škoda způsobená odjezdem bude zanedbatelná a jen zdánlivá: přimějte mladé pomocníky, aby *dočasně*, na měsíc nebo na dva, zastávali odpovědnější funkce, a buďte ujištěn, že tím celá naše věc i přes některé dočasné ztráty neobyčejně získá. Mládež se na odpovědnější práci leccemu přiučí a chyby,

kterých se možná dopustí, brzy napravíme. Naopak Vaše prozrazení by nadobro zhatilo naděje, že zorganizujeme práci ústředí. Ještě jednou Vám naléhavě radím, abyste *bez prodlení* odjel na měsíc na venkov. Práce je všude spousta a všude je zapotřebí, aby se usměřňovala ke společnému cíli. Když se *chce* (a Vy chtít musíte), vždycky se dá odjezd zařídit.

O dohodě z 12. 3. 1905 nepíšu.²⁷ Nadávat je zbytečné. Zřejmě to jinak nešlo. Teď jde o to, aby se energicky připravoval sjezd a rozšiřoval počet delegátů. Pokud jde o peníze, nebudte rozhazovačný a šetřte jimi: po sjezdu je budeme potřebovat ještě víc.

22

P. A. KRASIKOVU

5. 4. 1905

Milý příteli! O termínu nemohu zatím říct nic určitého.²⁸ Myslím, že stihnete zajet do Lutychu, dokážete-li se vrátit v neděli, nebo *si nekupujte zpáteční lístek* a nevracejte se do Paříže (nejlépe by snad bylo koupit si hned okružní jízdenku na 45 dní: Paříž — Lutych atd. — Paříž). Dřív než v pondělí je to *sotva* myslitelné, ale opakuji, přesně to nevím. Na 5. duben (dnes) byl stanoven poslední termín pro odjezd z Petrohradu — ergo* *sotva* dřív než v pondělí. Zatím na místě ještě nikdo není. V pátek odtud vyjždějí dva — možná že zajedou do Vašeho města, ale přísně inkognito.

Viděl jste Plechanovův Dněvnik²⁹? Jaký truchlivý výraz rezignace! Je mi staříka líto, vzteká se neprávem, ale přítom je to chytrá palice . . .

K delegátům se musíme chovat zvlášť mírně. My »ne-

* — tudíž. Red.

máme co ztratit, ale vyhrát můžeme (zvíťzíme-li) všechno^[191], u odpůrců je tomu naopak. To ostatně pochopíte sám z letáku byra výborů většiny a ÚV³⁰, a také ze 13. čísla (Organizační otázka)³¹.

Se zprávou výboru zahraniční organizace³², se *seznamem členů* a všemi dokumenty si opravdu pospěš-
te.

Au revoir*. Váš *N. Lenin*

Pozdrav Kočičce! Jak se jí vede?

23

O. I. VINOGRADOVÉ

Lenin Niščímu

[8. 4. 1905]

Milá soudružko! Se zájmem jsem si přečetl Váš dopis³³ (č. 6) o základní organizační buňce mezi řemeslníky. V továrnách a závodech musí být takovou buňkou závodní výbor, ale mezi řemeslníky? Vy jste pro odborové kroužky, ale co Vaši oponenti — ? Nepochopil jsem, co oni obhajují. Bohužel rovněž nevím, co to bylo za staré odborové »rady«, kdy existovaly, jak vznikaly a jak spojovaly sociálně demokratickou práci s prací odborovou.

Protože neznám praktickou stránku této praktické otázky neodvážuji se k tomu *prozatím* vyjadřovat. Možná že další dopisy mě s věcí obeznámí blíže, a pak uvidíme. Je třeba znát praxi a při přeměnách postupovat opatrně, to je pravda. Ale co s tím má společného ekonomismus, to mi jasné není. Cožpak se v závodních výborech nemluví taky převážně o závodních (to jest odborových) zájmech? Přes-

* Na shledanou. *Red.*

to nikdo nic nenamítal proti tomu, aby základní buňkou *sociálně demokratické* organizace byl závodní výbor. Rozhodující jsou podmínky pro život, pro schůze, pro setkání, pro společnou práci, protože základní buňka musí fungovat obzvlášť čile, často a pravidelně. A konečně, je nutné držet se jen jednoho organizačního typu? Není lepší vytvářet typy různé, a tak se přizpůsobit různým podmínkám a nashromáždit bohatší zkušenosti?

Za dopisy děkuji. Pište dál, protože jen zřídka dostáváme zprávy o *všední* stránce práce (a ta je nejzajímavější).

Lenin

24

G. D. LEJTEJZENOV I

19. 4. 1905

Milý L.! Od organizačního výboru nelze získat pověření k tomu, abyste mohl přednést pozdrav sjezdu³⁴. Původně jsem si myslel, že náš sjezd bude zahájen před 22. dubnem a že se nám podaří získat pro Vás mandát přímo od sjezdu, ale nepovedlo se to; náš sjezd se opoždí.* Odvolejte se na redakci listu *Vperjod* a tlumočte sjezdu pozdrav jejím jménem, a *jejím prostřednictvím* i jménem SDDSR, to bude nejlepší.

Noticku o Martovových výmyslech uveřejníme.³⁵ Napište nám ze sjezdu.

Váš *V. Uljanov*

P. S. Kautsky si ve 29. čísle *Neue Zeit* zase navymýšlel lži o *Vperjodu* a *Jiskře*!³⁶ Bylo by dobře, kdybyste ho v projevu *na sjezdu* »poopravil«.

* III. sjezd SDDSR byl zahájen (12.) 25. dubna 1905. *Red.*

A. A. PREOBRAŽENSKÉMU

[Před 21. 4. 1905]

Milý soudruhu! Dostali jsme Váš dopis a velice nás potěšilo, že jste se ozval. Blahopřejeme ke zdolání překážek, které nastražili proslulí důvěrníci, pověření zatajováním pravdy³⁷. Určitě podnikněte velmi energická opatření, abyste s námi navázal pravidelnou korespondenci. Je to krajně nutné. Jen co se rozjede korespondence, hned Vám dáme zajímavé úkoly. Teď čekáme na sjezd. V nejbližších dnech bude zahájen. Stále ještě nebyl děfinitivně vyjasněn postoj ústředního výboru a Plechanova. Vypadá to, jako by byl rozkol nevyhnutelný. Chcete-li mít o sjezdu přesnější informace a chcete-li je znát dříve než ostatní, ihned odpovězte.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*, bývalý vesnický soused.³⁸ Žije ještě ten radikální rolník*, kterého jste ke mně vodil? Co dělá dnes? Proč nás nespojíte s rolníky?

NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI

[V dubnu—květnu 1905]

Spěchám Vám připomenout jednu věc, kterou je *nutno* přeložit a urychleně vydat a o níž jsem se zapomněl při našem rozhovoru zmínit (ačkoli jsem na to myslel už dávno!). Je to — Die Reichsverfassungskampagne** od Bed-

* Jde o D. J. Kislikova. *Red.*** Kampaň za říšskou ústavu. *Red.*

řicha Engelse^[343] z Marxových a Engelsových Sebraných spisů, které vydal Mehring (Marx' Nachlass* atd., svazek III.). Je to separátní, samostatná práce, která bezpodmínečně musí vyjít jako brožura. V současné chvíli je *obzvlášť* aktuální³⁹.

27

TAJEMNÍKOVI VÝBORU
DĚLNICKÉHO ZASTOUPENÍ
V ANGLII

20. 5. 1905

Velectěný pane!

S díky potvrzuji příjem 25 liber šterlinků. Podle podmínek, které jste stanovil, bude z nich pět liber použito na podpory. O všech Vašich darech se zmiňujeme v listu Vperjod, který jsme Vám poslali. Tentokrát Vám znovu posílám čísla, v nichž se píše o Vašich darech^[235, 236, 237], a příslušná místa jsem zatrhl modrou tužkou.

Petrohradskému výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska jsme již psali, že je nutné, aby na několika dělnických shromážděních podal zprávu o darech od Výboru dělnického zastoupení.** Protože veškeré spojení s organizacemi naší strany je tajné, bude nějakou dobu trvat, než dostaneme odpověď. V tomto týdnu odjíždí několik ruských soudruhů do Petrohradu a těm jsem svou žádost opakoval. Slíbili, že učiní všechno, aby tato zpráva byla v Petrohradě co nejdříve sdělena, a že Vás o tom uvědomí. Váš dopis z 22. 4. 1905 rovněž pošleme petrohradskému výboru.

Vážený pane, doufám, že brzy dostanete od našich

* Marxova literární pozůstalost. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 37—38. *Red.*

soudruhů z Petrohradu dopis s reprodukcí zprávy přednesené na shromáždění dělníků v hlavním městě Ruska.
Odpusťte mi prosím moji špatnou angličtinu.

Se srdečnými díky

upřímně Váš *Vl. Uljanov*
(redaktor listu *Vperjod*)

Vl. Oulianoff,
3. Rue de la Colline. 3.
Genève. Switzerland.

28

NÁVRH DOPISU
ZAHRANIČNÍ LIZE
RUSKÉ REVOLUČNÍ
SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE⁴⁰

Lize

[Mezi 23. a 26. 5. 1905]

Vážení soudruzi!

Posíláme vám zprávu o III. sjezdu SDDSR^[74, 112]. Sdělte nám prosím, jaké stanovisko zaujímáte ke III. sjezdu a ke stranickému ústředí, které na něm bylo vytvořeno.

Se sociálně demokratickým pozdravem *ÚV*

P. S. Velice vás prosíme, abyste nám pokud možno odpověděli do dvou týdnů. Nepřijde-li odpověď, budeme muset předpokládat, že Liga III. sjezd neuznává*. V případě potřeby můžeme přirozeně uvedený termín prodloužit.

* Nežjištěný pisatel na tomto místě do textu vepsal: »neboť podpis vašeho zástupce pod známým dopisem delegátům III. sjezdu nás k tomuto předpokladu nutí«. *Red.*

J. M. STĚKLOVOVI*

[Po 27. 5. 1905]

Vážený soudruhu!

Člen redakčního kolegia soudruh Vas. Vas. mi sdělil, že v současných sporech mezi sociálními demokraty o taktiku a organizační otázky stojíte nyní v podstatě na straně Proletarije⁴¹. Toto sdělení nás všechny, členy redakčního kolegia Proletarije, velice potěšilo. Je nám jasné, že staré šarvátky z dob kroužků nesmějí v žádném případě překážet spolupráci na obecné principiální základně a za podmínek, kdy se budou přísně dodržovat stranické vztahy. Proto také považujeme za svou povinnost nabídnout Vám spolupráci v ústředním orgánu SDDSR, v listu Proletarij. Byli bychom nesmírně rádi, kdyby se nám takto podařilo najít cestu ke stmelení co největšího počtu vlivných představitelů sociální demokracie do skutečně stranického svazku.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

L. A. FOTIJEVOVÉ

[1. nebo 2. 6. 1905]

Nejmilejší Kočičko!

Právě jsem Vám poslal telegram. Pro každý případ Vám vysvětlím, oč jde. Pozvali mě kvůli jisté věci do Paříže.

* M. S. Olminskij tvrdí, že dopis J. M. Stěklovovi nebyl odeslán.
Red.

Rozhodně nechci podnikat takovou cestu jen kvůli tomu, ale chtěl bych zároveň přednést referát. Téma: Třetí sjezd a jeho usnesení^[25]. Obsah: paralelní rozbor našich a menševických usnesení; právě vyšla zpráva o jejich konferenci^[295] a já ji chci analyzovat. Přednášet mohu jedině v úterý (přijedu v pondělí, ale večer budu zadán) a rozhodně téhož dne musím končit. Je-li to možné, pronajměte co největší sál (třeba ten, kde jsem mluvil proti Struvemu — Filatov a ostatní vědí, kde to je) a uvědomte maximum posluchačů. V případě, že jste mi ještě neposlala telegram s jasnou odpovědí, telegrafujte zítra, abych *přesně* věděl, zda jste sál pronajala. Možná že ještě stihnete poslat mi *expres* dopis (abych ho dostal nejpozději v neděli ráno); potřebujete-li však sdělit něco důležitějšího, určitě telegrafujte.

Dnes přednáším na totéž téma zde.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

Tournez s'il vous plaît!*

Kdyby se proti očekávání ukázalo, že není možné přednášet, tak možná vůbec nepřijedu. Proto mi určitě odpovzte.⁴²

31

BRACKEOVI — DESROUSSEAUXOVI

47 Bd. Port Royal 47. M. *Desrousseaux*.

[Nejdříve 11. 6. 1905]

* Obraťte prosím! *Red.*

Milý soudruhu!

Říkal jste soudruhu Bělskému, že existuje projev P. Lafargua o účasti sociální demokracie v prozatímní revoluční vládě. Budeme Vám velice zavázáni, pošlete-li nám co nejdříve brožuru s tímto projevem nebo sdělíte-li nám podrobně informace o tomto projevu⁴³ . . .

Promiňte mi moji špatnou francouzštinu.

32

TAJEMNÍKOVI
MEZINÁRODNÍHO
SOCIALISTICKÉHO BYRA

Ženeva 3. července 1905

Vážený pane!

Dostali jsme Váš dopis, v němž nám sdělujete, že jste poslali panu Plechanovovi 5049 franků 23 centimů. Jak napsal vedoucí naší expedice panu Plechanovovi, očekáváme, že polovina této částky bude zaslána na naši adresu.

Chtěl bych Vás upozornit, vážený pane, že děláte chybu, když posíláte peníze panu Plechanovovi. Měli jsme již čest oznámit Vám, že od III. sjezdu naší strany přestala být Jiskra orgánem strany^[151] a že pan Plechanov už stranu v mezinárodním byru nezastupuje. Rovněž jsme měli tu čest informovat Vás, že ústřední výbor naší strany ještě nedelegoval svého zvláštního zástupce do mezinárodního byra a že se ve všech případech máte obracet na pana Uljanova.

Vy nám radíte, abychom se s panem Plechanovem domluvili. Musí Vám být přece známo, že jakékoli dohody naší strany s panem Plechanovem jsou naprosto vyloučené, dokud jeho vztahy ke straně nebudou oficiálně urov-

nány. Proto Vás musím požádat, abyste panu Plechanovovi sdělil, že má polovinu částky poslat na adresu ústředního výboru naší strany (panu Uljanovovi).

Přijměte, vážený pane, náš bratrský pozdrav!

Jménem ústředního výboru
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska
Vl. Uljanov (N. Lenin)

3 3

SEKRETARIÁTU
MEZINÁRODNÍHO
SOCIALISTICKÉHO BYRA

Ženeva 8. července 1905

Milí soudruzi!

Váš dopis z 6. července nás poněkud překvapil. Měli byste již vědět, že občan Plechanov není už zástupcem Sociálně demokratické dělnické strany Ruska v mezinárodním socialistickém byru.

Občan Plechanov uveřejnil v *Jiskře* č. 101 dopis^[253], který doslovně překládáme a který podle všeho musel dát také na vědomí byru:

»Soudruzi, usnesení konference (odštěpené části strany — V. U.⁴⁴), jež zasadila smrtelnou ránu ústředním institucím naší strany, mě nutí složit funkci redaktora ústředního orgánu a pátého člena rady (zvolného druhým, *pravoplatným* sjezdem). G. Plechanov.

P. S. Využívám této příležitosti, abych se prostřednictvím tisku dotázal oné části strany, která uznává usnesení „třetího“ sjezdu za závazná, přeje-li si, abych i nadále zastupoval tuto nyní — bohužel — rozštěpenou stranu v mezinárodním socialistickém byru. Zástupcem SDDSR mohu zůstat *jedině* v případě, budou-li si to přát *obě* frakce.

Montreaux 29. května 1905.«

Na toto prohlášení občana Plechanova odpověděla redakce listu Proletarij, ústředního orgánu strany, touto notickou, uveřejněnou v 5. čísle z 13. června t. r.:

»Co se týče P. S. soudruha Plechanova, můžeme prohlásit, že otázka, zda má stranu v mezinárodním byru zastupovat soudruh Plechanov, byla v současné době předložena k rozhodnutí ústřednímu výboru strany.«^[227]

Otázka není dosud rozhodnuta, a proto občan Plechanov nemůže v současné době podepisovat žádné dokumenty vycházející z mezinárodního byra jakožto zástupce strany⁴⁵.

Vzhledem k tomu vás, milí soudruzí, upozorňujeme, že je pro nás velmi nepříjemné udržovat spojení s byrem prostřednictvím soudruha, který ke všemu sám *veřejně* prohlašuje, že nemůže zastupovat stranu, dokud mu k tomu strana nedá jednoznačné zplnomocnění. Znovu opakujeme svou žádost, aby mezinárodní sekretariát do té doby, než bude otázka zastoupení v mezinárodním socialistickém byru vyřešena, posílal všechno, co se nás týká (dopisy, manifesty, dokumenty, peníze atd.), na adresu ústředního výboru strany (V. Oulianoff, Rue de la Colline 3, Genève).

Přijměte, milí soudruzí, ujištění o našich bratrských citech.

34

C. HUYSMANSOVI

Ženeva 8. července 1905

Vážení pánové!

Obdrželi jsme polovinu částky, kterou jste poslali ruským sociálním demokratům, tj. 2524 franků 61 a půl centimu. Bylo však chybou zasílat tuto částku soudruhu Plechano-

vovi. Měli jsme již čest vám oznámit, že soudruh Plechanov už nezastupuje naši stranu a že ve všech případech, které se týkají naší strany, je nutné se obracet výhradně na adresu ústředního výboru naší strany, tj. Mr. Oulianoff, 3. Rue de la Colline, Genève.

Přijměte, vážení pánové, náš bratrský pozdrav.

Jménem ústředního výboru
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska
N. Lenin (Vl. Uljanov)

35

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Lenin členům ÚV, soukromé

11. 7. 1905

Milí přátelé! Řada dopisů ze všech koutů Ruska, zprávy od Alexandrova, rozhovor s Kleščem a s několika dalšími lidmi, kteří přijeli, to všechno mě stále více utvrzuje v přesvědčení, že práce ústředního výboru trpí jakýmsi vnitřním defektem, defektem v organizaci, v uspořádání práce. Ústřední výbor neexistuje, nikdo o něm nic neví a nevšiml si ho — takové je všeobecné mínění. A fakty to potvrzují. Není znát, že by ÚV stranu politicky vedl. A přitom všichni jeho členové pracují do úpadu! V čem to tedy je?

Podle mého názoru je jednou z hlavních příčin to, že ústřední výbor nevydává pravidelné letáky. Řídit za revoluce jen prostřednictvím osobních rozhovorů a osobních styků je naprostá utopie. Řídit se musí veřejně. *Všechny ostatní* způsoby práce se musí tomuto způsobu plně a bezpodmínečně podříditi. Odpovědný publicista ÚV se musí především postarat o to, aby dvakrát týdně napsal (nebo

získal od spolupracovníků, ale jako redaktor musí být kdykoli připraven napsat ho sám) leták na stranické a politické téma (liberálové, socialisté-revolucionáři, menšina, rozkol, zemstevní delegace, odbory etc. etc.), a tento leták je třeba nejrůznějšími způsoby vydávat znova, hned ho rozmnožit hektografem (pokud není tiskárna) v 50 exemplářích a rozeslat výborům, aby si ho dál samy rozmnožovaly. Někdy by se snad dalo pro takové letáky využít článků z Proletarije — ovšem po určitém přepracování. Nemohu pochopit, proč se to nedělá!! Cožpak Šmidt a Verner zapomněli, jak jsme o tom mluvili? Cožpak není možné napsat a rozeslat aspoň jeden leták za týden?? »Zpráva« o III. sjezdu* nebyla v Rusku dosud nikde přetištěná⁴⁶ v plném znění: to je taková nehoráznost, takové fiasko všech těch vychvalovaných »technik« ÚV, že doopravdy nechápu, čeho si hleděl Vinter, čeho si hledí Zommer a další! Ostatně, vždyť přece existují i tiskárny jednotlivých výborů?!?

Členové ÚV zřejmě vůbec nechápu úkoly »veřejného působení«. Jenže bez toho neexistuje ústředí, neexistuje strana! Pracují do úpadu, ale pracují jako krtci, na tajných schůzkách, na schůzích, s důvěrníky atd. atd. To je přímo plýtvání silami! Nemáte-li lidi, svěřte to lidem třetího, desátého řádu, ale sami se bezpodmínečně věnujte politickému vedení, především vydávejte letáky. Pak teprve přijde na řadu osobní vystupování na okresních sjezdech (na sjezdu v Polesí nebyl nikdo. To je skandál. Div že neodpadli!), na konferencích atd. Je třeba vydávat přímo něco na způsob deníku ÚV, bulletinu ÚV — dvakrát týdně reagovat letákem na každou závažnou otázku. Vydát leták není přece tak těžké: rozmnožit hektografem 50 exemplářů a rozeslat je, dát je vytisknout u některého výboru, poslat je sem. Důležité je *vystoupit a vystupovat* nahlas, přestat být němý. Jinak budeme i my tady úplně odtrženi.

* Viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 223—227. *Red.*

Neměli bychom snad doplnit ÚV, přibrat ještě půl tuctu důvěrníků? Jsem přesvědčen, že lidé by se na to našli. Prakticky navrhuji teď jedno: protože neexistuje téměř žádný písemný styk mezi členy ÚV (od Vernera a Vintra jsme dostali všehovšudy dva dopisy, od Alexandrova jen zprávy z cesty, jakési »cestovatelské dojmy«, nic víc), je bezpodmínečně nutné *realizovat* naše společné usnesení z 10. 5. 1905, abychom se 1. 9. 1905 sešli⁴⁷. Proboha, neodkládejte to, nelitujte na to nějakých 200—300 rublů. Jinak hrozí obrovské nebezpečí, že se nám nepodaří práci náležitě rozběhnout. Teď vůbec nic nefunguje. Je to patrné ze všech zpráv.

Do 1. 9. zbývá ještě půldruhého měsíce. Za tu dobu je možné věci zařídit a včas zajistit cestu; předtím se ovšem písemně dorozumět i s Alexandrovem, kdo má jet. Čekám na odpověď.

36

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Lenin ÚV

[12. 7. 1905]

Milí přátelé! K vašim posledním dopisům musím poznamenat, že souhlasím se všemi usneseními, kromě dvou. 1. Důrazně protestuji proti jmenování Matrjony důvěrníkem a snažně prosím, abyste to znovu zvážili. Je to popleta, člověk, který nám strašně uškodí, ještě desetkrát dezertuje, zostudí nás svou hloupostí atd. Ať pracuje ve výboru, to ano, ale na důvěrníka se v žádném případě nehodí. Co takhle přidělit ho k technice? Ohledně Stanislava mi, prosím, sdělte, kdo to je, co a jak. Já osobně bych za důvěrníka vřele doporučoval Lalajance, který v Oděse a v jižním byru prokázal mimořádné organizátorské

schopnosti a podle shodného mínění všech skvěle zorganizoval praktickou činnost. Byl duší veškeré tamější práce — tak se o něm vyjadřovala celá řada Oděsanů, kteří zdaleka ne vždy sympatizovali se »skálopevními«. A konečně je to člověk s neobyčejně pevnými zásadami.

2. Pokud jde o Plechanova, krajně mě udivuje, že jste obešli mlčením otázku, o níž jsme tady mluvili ještě s Vintrem. Máme právo jmenovat zástupcem strany člověka, který si nepřeje vstoupit do strany a uznat III. sjezd? Teď přece v tisku prohlásil^[253], že nepovažuje III. sjezd za pravoplatný a že bude zástupcem *pouze* v případě, když bude zastupovat obě frakce. Tady už tenkrát, když tu byl Vinter, poukazovala řada soudruhů na to, že takovým jmenováním Plechanova jen rozmazlíme a definitivně zkazíme. Nejdřív jsem byl taky pro Plechanova, ale teď vidím, že jmenovat ho bez jakýchkoli podmínek není možné. Jen si představte konkrétně, co to znamená mít v byru jako zástupce člověka, se kterým nikdo nemluví, kterého *není možné* donutit, aby »zastupoval« skutečně *ÚV*, a nikoli sebe sama. Teď jsme přece jen dosáhli toho, že byro (mezinárodní socialistické byro) s námi navázalo přímý styk, a vidíme, že existuje nemálo všelijakých záležitostí, finančních i jiných (výzvy jménem Ruska a ve věcech Ruska, o čemž jsem jim nedávno psal já; způsob zastoupení, na to se zase nedávno ptali oni mne, atd.). Byro psalo, že existuje zase jakýsi »Bebelův návrh⁴⁸ (k nám se zatím nedostal); dědek se asi znovu pokouší »smiřovat« (Kautsky uveřejnil zcela nestoudný článek k německému vydání Zprávy⁴⁹). Představte si, v jaké se octneme situaci, bude-li zástupcem Plechanov a bude-li s Bebelem o »smíření« vyjednávat právě on!?? Velmi dobře chápu, jaké pádné důvody nás všechny a vás zejména nutí k tomu, abychom si přáli »smír«, abychom si přáli jmenování Plechanova, ale přesvědčil jsem se, že takové kroky bez *reálného* zabezpečení smíru budou jen falešné kroky, celou záležitost ještě víc zkomplikují, vyvola-

jí nové rozkoly, porušování úmluv, rozepře, *nové* roztrpčení a jen *oddálí* sjednocení. Podle mého názoru budou všechny řeči o sjednocení jen prázdnou frází, dokud se na základě zkušeností nevypracuje *uskutečnitelný* plán tohoto sjednocení: všechno k tomu směřuje, je třeba jen několik měsíců počkat, až všichni pochopí, jak absurdní jsou usnesení konference^[295], až *zkušenost* rozbourá jejich idiotské »stanovy«^[226], až *zkušenost* trochu přistříhne jejich nároky (protože celkově to u nás vypadá líp a zjevně spějeme k vítězství), — a pak dojde k přímému vyjednávání mezi ústředím, bez prostředníků, pak vypracujeme (jestli naráz nebo nadvakrát či natřikrát, to se samozřejmě neodvažují říct) *modus vivendi**. Ale teď je třeba bojovat.

Navrhuji: učinit Plechanovovi »nabídku« ve vašem duchu, *ale pod podmínkou*, bude-li ochoten uznat III. sjezd, vstoupit do strany a podřídit se jejím usnesením. Takovým krokem jednak dostojíme požadavkům slušnosti, jednak zabráníme eventuálnímu zmatku.

Dokud nedostanu vaši odpověď, nebudu Plechanovovi nic navrhopat. Snažně prosím, odložte rozhodnutí do našeho setkání v září.

Velice mě udivuje, že se ani slůvkem nezmiňujete o Otevřeném dopisu⁵⁰, který mi byl zaslán a je psán Rejnertovou rukou. Co to má znamenat? Nerozumím tomu. Proč o tom není v *usneseních* ani zmínky?? Napište obraťem, máme-li ho otisknout v ústředním orgánu. Jestliže ano, moc bych se přimlouval za malou změnu v pasáži, kde se mluví o neshodách v taktice, aby to nebylo v rozporu s mou brožurou, o níž vám poví Ljubič⁵¹. Doufám, že se v této věci nebudeme rozcházet, a je-li to možné, prosil bych, abyste tuto změnu ponechali na mně.

Krajně mě udivuje, že Zpráva^[74, 112] nevychází v Rusku v plném znění. To je skandál!!! Popožeňte s tím všechny techniky, proboha!!

* — způsob soužití. *Red.*

Za zaslání podrobných usnesení, korespondence výborů a letáků vám moc děkujeme. Konečně se mezi námi vytváří alespoň cosi jako pravidelné spojení! Prosím vás, neupouštějte od tohoto zvyku a najdete v Pitěru nějakého dobrého tajemníka. Potřebujeme tady jako sůl informace z Pitěru o stranických záležitostech, o liberálech, o otázkách stranického života, které se projednávají v kroužcích, atd. atd. Nezapomínejte, že Bund a menševici jsou tady informováni líp než my!

Pevně vám tisknu ruku. *N. Lenin*

37

SEKRETARIÁTU
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO
BYRA V BRUSELU

Ženeva 24. července 1905

Milí soudruzi!

Před několika dny jsme dostali váš dopis z 28. června a zároveň s ním zajímavé dokumenty (dopisy soudruhů Bebela a Plechanova^[261]), ale protože jsme byli příliš zaneprázdnění, nemohli jsme vám ihned odpovědět.

I. Pokud jde o dopis občana Plechanova, jsme nuceni poznamenat toto: 1. Tvrzení občana Plechanova, že po II. sjezdu naší strany (srpen 1903) byly mezi námi neshody údajně jen v organizačních otázkách, vůbec neodpovídá skutečnosti. »Menšina« II. sjezdu (v čele s občany Axelrodem, V. Zasuličovou a Martovem) de facto rozštěpila stranu ihned po sjezdu tím, že vyhlásila bojkot ústředních institucí zvolených na sjezdu a že vytvořila tajnou organizaci »menšiny«, která byla rozpuštěna teprve na podzim roku 1904. Sám občan Plechanov, který na

II. sjezdu strany i na sjezdu Zahraniční ligy ruské sociální demokracie (říjen 1903) stál na naší straně, měl zřejmě o našich neshodách jiné mínění, když v 52. čísle Jiskry (listopad 1903)^[264] veřejně prohlásil, že je třeba obratně dělat ústupky »revizionistům« (Plechanovův výraz), chtěme-li se vyhnout rozkolu ve straně.

2. Skutečnosti neodpovídá ani tvrzení, že II. sjezd strany byl prý svolán »naprosto svévolně«. Podle stanov strany^[227] je rada povinna svolat sjezd, jakmile o to požádá polovina výborů. Rada, jak je známo z rezolucí III. sjezdu přeložených do francouzštiny^[341], stanovy strany ignorovala. Výbory strany a jimi zvolené byro výborů »většiny« měly morální i formální povinnost sjezd svolat, třeba proti vůli rady, která se svolání sjezdu vyhýbala.

3. Z týchž rezolucí III. sjezdu^[25] víte, že na tomto sjezdu byla zastoupena nikoli »asi tak polovina plnoprávných organizací«, nýbrž převážná většina největších výborů.

4. Je pravda, že jsou v naší straně soudruzi, kterým se žertem říká »bláto«. Lidé, kteří byli takto označeni, neustále přebíhali ve vnitrostranickém boji z jedné strany na druhou. Prvním takovým přeběhlíkem byl občan Plechanov, který v listopadu 1903 přešel od většiny k menšině, ale 29. května 1905 od menšiny odešel, když vystoupil z redakce Jiskry. Neschvalujeme toto přebíhání, ale domníváme se, že nám nelze klást za vinu, jsou-li tito lidé po dlouhém kolísání ochotni jít s námi.

5. V dopise byru (16. června 1905) se občan Plechanov velmi nevhodně zapomněl zmínit o svém dopisu z 29. května 1905, otištěném v Jiskře (č. 101)^[253], jehož přesný a úplný překlad jsme vám již poslali^[100].

6. Když občan Plechanov říká, že druhá frakce strany se seskupuje kolem bývalého ústředního orgánu strany Jiskry, zase zapomíná dodat, že konference »menšiny«^[295] (květen 1905) zrušila stanovy vypracované na II. sjezdu a nevytvořila nový ústřední orgán. Předpokládáme, že mezinárodní socialistické byro má úplný překlad všech

rezolucí této konference. Pokud je Jiskra nebude chtít byru poslat, jsme ochotni učinit to sami.

7. Občan Plechanov říká, že se pro svolání III. sjezdu vyslovili pouze dva zbylí členové ústředního výboru (ostatní byli zatčeni). Dopis občana Plechanova má datum 16. června 1905; příštího dne, 17. června, bylo ve 4. čísle listu Proletarij, ústředního orgánu strany založeného III. sjezdem, uveřejněno toto prohlášení^[65]: »Seznámili jsme se s otevřeným dopisem ústředního výboru předsedovi rady strany, občanu Plechanovovi, a protože jsme s ústředním výborem naprosto solidární, považujeme za nezbytné — z důvodů, které soudruzi informovaní o událostech ve vnitrostranickém životě pochopí — učinit o své solidárnosti s ústředním výborem veřejné prohlášení.« Podpisy-pseudonymy: Ma, Bem, Vladimír, Innokentij, Andrej, Voron. Důvěrně vám můžeme sdělit, že to jsou pseudonymy *zatčených členů ÚV*. Jakmile se tedy členové ústředního výboru dověděli o konfliktu mezi ÚV a občanem Plechanovem (a tudíž i radou) v otázce svolání sjezdu, vyslovila se většina z nich okamžitě pro ústřední výbor, proti občanu Plechanovovi. Žádáme naléhavě mezinárodní sekretariát, aby nám oznámil, uznal-li občan Plechanov za potřebné seznámit byro s tímto důležitým prohlášením *zatčených členů ÚV*, které úplně vyvrací jeho tvrzení v dopise ze 16. června.

8. Občan Plechanov se mylí, když říká, že ho obě frakce žádaly, aby zůstal i nadále zástupcem strany v mezinárodním byru. Ústřední výbor naší strany o to zatím nikoho nežádal. Jak jsme vám sdělili před několika dny, nebyla tato otázka ještě definitivně rozhodnuta, i když se o ní už hovořilo.

9. Občan Plechanov se domnívá, že pro něho není obtížné být v otázce našich neshod nestranným. Po všem, co jsme právě vyložili, máme za to, že je to pro něho dosti obtížné a přinejmenším v této chvíli téměř nemožné.

II. *Přecházím k návrhu soudruha Bebel, týkajícímu se našich záležitostí.*

Zde musím poznamenat toto: 1. Jsem pouze jedním z členů ústředního výboru a odpovědným redaktorem ústředního orgánu strany, listu Proletarij. Za celý ústřední výbor mohu rozhodovat jen o záležitostech v zahraničí a o některých dalších otázkách, jimiž jsem byl speciálně pověřen. V každém případě může plenární zasedání ústředního výboru zrušit všechna moje rozhodnutí. Nemohu tedy řešit otázku, má-li byro zasahovat do záležitostí naší strany. Poslal jsem však okamžitě do Ruska všem členům ÚV váš dopis, jakož i dopisy občanů Bebela^[8] a Plechanova.

2. Aby se urychlila odpověď ústředního výboru, bylo by velmi prospěšné, kdybychom dostali od byra některá nezbytná vysvětlení: a) máme-li slovo »zasahování« (intervention) chápat pouze jako smírčí zprostředkování a rady, které by měly pouze morální, nikoli však donucovací platnost; b) nebo má-li byro na zřeteli, že rozhodnutí rozhodčího soudu bude závazné; c) navrhuje-li výkonný výbor byra ponechat právo konečného a neodvolatelného rozhodnutí v otázce našich neshod plenárnímu zasedání mezinárodního socialistického byra.

3. Já osobně považuji za svou povinnost uvědomit byro o tom, že občan Bebel navrhl již nějaký čas před III. sjezdem něco podobného mně a soudruhům smýšlejícím jako já, když nabídl své služby, případně služby celého představenstva německé strany (Parteivorstand) jakožto rozhodčího soudce ve sporu mezi většinou a menšinou naší strany.

Odpověděl jsem, že se bude brzy konat sjezd strany a že já osobně nemohu rozhodovat za stranu nebo jejím jménem^[133].

Byro výborů většiny návrh občana Bebela zamítlo. III. sjezd nepřijal k tomuto návrhu žádné usnesení, a tím dal najevo, že se mlčky připojuje k odpovědi byra výborů většiny^[25].

4. Protože mezinárodní byro považuje za možné čerpat

informace z »některých německých listů«, jsem nucen upozornit na to, že téměř všechny německé socialistické listy, zejména Die Neue Zeit⁵² a Leipziger Volkszeitung, stojí plně na straně »menšiny« a prezentují naše záležitosti velice jednostranně a nesprávně. Kautsky se například také nazývá nestranným, a zatím ve skutečnosti dospěl tak daleko, že odmítl uveřejnit v Neue Zeit stať vyvracející jeden článek Rosy Luxemburgové, v němž obhajovala dezorganizaci ve straně⁵³. V listu Leipziger Volkszeitung Kautsky dokonce radil, aby nebyla rozšiřována německá brožura^[336] obsahující překlad rezolucí III. sjezdu!! Potom lze snadno pochopit, proč se mnoho soudruhů v Rusku přiklání k domněnce, že je německá sociální demokracie v otázce rozkolu v řadách sociální demokracie Ruska zaujatá a krajně předpojatá.

Přijměte, milí soudruzí, náš bratrský pozdrav.

Vl. Uljanov (N. Lenin)

38

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Č. 1

28. 7. 1905

Milí přátelé! Je třeba co nejrychleji vyřešit tyto dvě závažné otázky: 1. Plechanov. Uložili jsme zvláštnímu důvěrníkovi (Ljadovovi), aby vám vysvětlil, jak se věci mají. Stručně to zopakují. Plechanov se dopustil neuvěřitelné hanebnosti, neboť napsal mezinárodnímu socialistickému byru^[261], že už ho uznaly (!) obě frakce, a zároveň všemožně znectil a očernil náš III. sjezd. Mám kopii jeho dopisu, kterou mi poslali z byra. Pošleme vám ji. Jen s velkou námahou jsem dosáhl přímého spojení s meziná-

rodním socialistickým byrem a vyvrátil Plechanovo tvrzení^[101]. Plechanov se pak vzdal funkce zástupce. Vy víte, že jsem vůbec nebyl neústupným odpůrcem toho, aby byl Plechanov jmenován zástupcem, ale teď by to bylo přímo nemyslitelné. To by mě tak dezavuovalo, že by moje postavení bylo nemožné a definitivně by nás to zkompromitovalo v očích mezinárodního socialistického byra. Nezapomínejte, že skoro všichni zahraniční sociální demokraté jsou na straně »ikon« a nás považují za nuly, přehlížejí nás. Uděláte-li neopatrný krok, celou věc pokazíte. Proto naléhavě prosím Venera a Šmidta, aby co nejdřív, třeba jen provizorně, schválili moje kroky. To za prvé. A za druhé: Nabídněme Plechanovovi jménem ÚV SDDSR teoretický orgán, ale pod podmínkou, že Plechanov uzná III. sjezd a závaznost jeho usnesení i pro sebe. Jestliže odmítne, padne vina na něho, protože my jsme projevíli ochotu ke smíru. Jestliže přijme, pak uděláme další krok vstříc. Proto naléhavě radím usnesení o zastoupení zrušit a otázku teoretického orgánu formulovat s uvedenou podmínkou⁵⁴. 2. Návrh mezinárodního socialistického byra na zprostředkování smíru. Úplný text vám pošleme, i když ho už Ljadov pro vás vzal. Mezinárodní socialistické byro navrhuje svolat za účelem smíru konferenci, které bychom se zúčastnili my a menšina za předsednictví členů mezinárodního socialistického byra. Zahraniční sociální demokraté (Bebel aj.) horlivě agitují pro to, aby na nás mezinárodní socialistické byro vyvinulo tlak. Podobné dopisy přišly dokonce i od Angličanů (Sociálně demokratická federace⁵⁵, mám kopii dopisu — v obvyklém smířliveckém duchu, že prý je zločin hašteřit se v takovéhle době atd.). Napsal jsem mezinárodnímu socialistickému byru, že nejsem kompetentní řešit tuto otázku sám, že ji musí rozhodnout celý ústřední výbor a že mu také hned napíšu. Pak jsem se dotázal, mají-li na mysli pouze prostřednictví, nebo rozhodčí soud závazný pro obě strany, že totiž o tom nutně musím

napsat ústřednímu výboru. Odpověď jsem zatím nedostal.

Můj názor je takový: S konferencí rozhodně souhlasit. Stanovit termín kolem 1. 9. Určitě na ni poslat jednoho až dva členy ústředního výboru z Ruska (nezapomeňte, že na 1. 9. je stanoveno naše setkání a že je po všech stránkách krajně potřebné). Prostřednictvím přijmout s povděkem. Závazné rozhodnutí rozhodčího soudu odmítnout na základě usnesení III. sjezdu⁵⁶, které je pro nás bezpodmínečně závazné a v němž se říká, že podmínky úplného sloučení s menšinou musí být předloženy ke schválení IV. sjezdu. III. sjezd nám uložil tyto podmínky připravit a vypracovat, ale neuložil nám je definitivně schválit. V souladu s rozhodnutím III. sjezdu přijímáme prostřednictvím, vynasnažíme se vypracovat velmi podrobný modus pro okamžitou dohodu a pro pozdější sloučení. Když se věc podaří, budeme dohodu plnit ihned a plán na sloučení předložíme IV. sjezdu. Ten pak bude nutné svolat na stejnou dobu a na stejné místo jako povinný sjezd všech organizací menšiny. Je nesmírně důležité nezapomínat, že menševici nemají ústředí, jehož usnesení by pro ně byla závazná. Jiskra není podřízena organizační komisi. Nesmíme si počínat jako naivkové a domlouvat se s lidmi, kteří nejsou oprávněni ani schopni mluvit jménem celé menšiny. Proto je třeba ihned upozornit, že na zasedání mezinárodního socialistického byra musí být menšina zastoupena jak delegáty z organizační komise, tak z Jiskry, a kromě toho musí slíbit, že se v krátké době dotáží všech organizací menšiny a dají nám jejich seznam. Ostatně, je-li z ruského hlediska pro nás důležitější, aby převládali menševici z Ruska, pak posuďte sami, mají-li tam být zvláštní delegáti za Jiskru. To vy musíte vědět líp. Ale nezapomínejte, že bez souhlasu Jiskry budou všechny dohody fikcí. Ještě otázka: je nutné sdělit mezinárodnímu socialistickému byru tajné usnesení III. sjezdu? Máme právo to udělat? Jsem na vahách. Samo-

zřejmě že sdělit je soudruhům socialistům v Evropě ještě neznamená je »zveřejnit«, a můžeme si od nich vyžádat slib, že je nezveřejní. Ale je to účelné? Rozhodněte sami. Uspokojivé vysvětlení podáme snadno, i když pomlčíme o rezoluci III. sjezdu, která nás zavazuje.

Otevřený dopis organizační komisi^[232] otisknu v 11. čísle Proletarije (č. 10 právě vychází), nepublikoval jsem ho dřív, protože jsem čekal na vaše vysvětlení, které přišlo teprve včera. Moc vás prosím, poznamenejte na každém dokumentu, máme-li ho vytisknout a zda to má být okamžitě.

Odpovězte tedy co nejdřív jménem Vernera a Šmidta alespoň na toto: 1. Napíšete odpověď mezinárodnímu socialistickému byru sami, nebo to ukládáte mně? 2. Schvalujete mou odpověď, nebo ne? 3. Jestliže ne, velice bych prosil o urychlenou odpověď, abychom se zcela jasně domluvili: každé nedorozumění, nejasnost či neinformovanost v této věci jsou pro nás velmi nebezpečné.

P. S. Posílejte prosím moje dopisy dál Duboisovi, nemám jeho adresu.

39

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

[31. 7. 1905]

Milý Vl. Dm.!

Posílám Vám »bumážku«.*

Ukázalo se, že jmenovat Vás do hospodářské komise by zatím bylo neúčelné: tím by se třenice nezmenšily, ale zvětšily⁵⁷. Kdyby něco, tak se vždycky obračejte na mne.

* Viz tento svazek, s. 332. *Red.*

Nemyslím si, že bychom se měli obávat třenic. Ovšemže je třeba, abychom byli při všech zvratech taktičtí a obezřetní.
Prý nemáme papír na příští číslo!

Pozdravujte V. M. Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

40

A. V. LUNAČARSKÉMU

[1. 8. 1905]

Milý An. V.!

Posílám Vám novou Plechanovovu brožuru. Jak nicotné jsou jeho výpady a »šlehy« namířené proti machistům! Mrzí mě to tím víc, že Plechanovova kritika Macha je podle mého názoru v podstatě správná.

Mám v úmyslu napsat článek Nové vystoupení G. Plechanova⁵⁸.

Připravte si předmluvu ke své brožuře Přehled dějin revolučního boje evropského proletariátu⁵⁹. Článek o únorové revoluci uveřejníme zvlášť.⁶⁰

Z Ruska dostáváme od ústředního výboru dopisy, v nichž soudruzi vyjadřují naději, že budete psát⁶¹. Je nám velmi těžko bez Vaší stálé a těsné spolupráce. Noviny sice vycházejí, ale i v nich se projevuje určitá jednotvárnost. To za první. A za druhé chybějí brožury, zejména populární. Měl byste pokračovat v duchu článku Jak šli petrohradští dělníci k carovi^[182].

Moje brožura vyjde tento týden⁶². Pošlu Vám ji.

Protokoly sjezdu^[320] vyjdou snad v srpnu.

Vas. Vas. zabředl až po uši do drobné práce a nepíše, což je krajně mrzuté.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

A. V. LUNAČARSKÉMU

2. 8. 1905

Milý An. Vas.! Včera jsem Vám odeslal »úřední« dopis a požádal jsem, aby Vám poslali Jiskru č. 105* a Plechanovova L. Feuerbacha^[263]. Dnes bych si s Vámi chtěl povídat o jiných věcech než o běžných záležitostech.

Naši lidé v Ženevě mají špatnou náladu. Často se divím, jak málo stačí k tomu, aby lidé, kteří nejsou docela samostatní a nejsou zvyklí samostatně politicky pracovat, klesali na duchu a zahořkli. A naši ženevští bolševici hořknou přímo zoufale. Probíhá tvrdý boj, III. sjezd ho samozřejmě vůbec neukončil, jen zahájil jeho novou fázi, jiskrovci jsou čilí a podnikaví, nestydatí jako kramáři, vyškolení dlouholetou demagogií, kdežto mezi našinci převládá jakási »pocitivá hloupost« či »hloupá pocitivost«. Neumějí se sami prát, jsou nešikovní, nepružní, neohrabaní, zakřiknutí . . . Jsou to hodní hoši, ale mizerní politické. Chybí jim houževnatost, bojovnost, pružnost a hbitost. Vas. Vas. je v tomto směru neobyčejně typický: nesmírně milý člověk, obětavý pracovník, velice pocitivý, ale obávám se, že z něho nikdy nebude *politik*. Je příliš velký dobrák, ani se nechce věřit, že »Galjorkovy« brožury psal on. Bojovného ducha nevnáší ani do orgánu (pořád lituje, že mu nedovolím psát vlídné články o Bundu!), ani do kolonie. Vládne tu jakási skleslost a mně pořád vyčítají (jsem všehovšudy tři týdny na letním bytě a jezdím *tříkrát*, někdy i *čtyřikrát* v týdnu na čtyři až pět hodin do města!), že se jim práce nedaří, že menševici jsou průbojnější atd. atd.!!

A náš ÚV za prvé taky není zrovna velký »politik«, taky je příliš velký dobrák, taky trpí nedostatkem houžev-

* Úvodník^[210] je prý strašně hloupý. Nenapsal byste nám hodně brzy něco proti němu? Jestliže ano, *telegrafujte*.

natosti, pružnosti, čichu, nedokáže politicky využít ve stranickém boji každé maličkosti. A za druhé, dívá se spatra na zahraničí a všechny nejlepší lidi tvrdošíjně drží doma nebo je přetahuje odtud. A my tady v zahraničí začínáme zaostávat. Chybějí nám katalyzátory, podněty, impulsy. Lidé neumějí jednat a bojovat sami. Chybějí nám řečníci pro naše schůze. Nejsou lidé, kteří by vnesli boдрého ducha, formulovali otázku zásadně, povznesli se nad ženevské bahno, do sféry závažnějších zájmů a problémů. A celá práce tím trpí. Stagnace v politickém boji znamená smrt. Problémů je spousta a neustále jich přibývá. Novojiskrovci nespí (teď se navíc »zmocnili« námořníků, kteří přijeli do Ženevy*, patrně je lákali pro ně příznačným kramářským vychvalováním své politiky a horlivě je marktschreien**, a přitom dodatečně »utilizují« oděské události ve prospěch své kliky). Máme *nemožně* málo lidí. Nevím, jaký bude Vas. Vas., až začne psát, ale jako řečník a politický předák je pod všechnu kritiku, spíš sám šíří nářky, než aby lidi povzbuzoval a dovedl jim občas uštedřit výchovný políček. Švarc je pryč: píše nám odtamtud pilně a pěkně, dokonce snad líp, než když byl tady, ale jenom píše. Zřídkakdy je však schopen osobně působit na lidi, usměrňovat veřejnost a průběh schůzí, a to ani tehdy, když je v Ženevě. Je tu významné, veliké středisko. Spousta lidí z Ruska. Fůra jich projíždí. Zejména léto je obzvlášť příhodná doba, protože mezi spoustou turistů z Ruska, kteří do Ženevy přijíždějí, je určité procento lidí, které je nutné a možné využít, povzbudit, získat a usměrnit.

Popřemýšlejte o všem a napište mi podrobně (nejlépe na soukromou adresu: 3. Rue David Dufour). Pamatujete se, jak jste napsal: moje nepřítomnost v Ženevě nebude na újmu, protože píšu hodně i z dálky. Je pravda, že píšete hodně a že se takhle noviny dají *jakžtakž* dělat (jenže

* Jsou míněni účastníci povstání na křižníku Potěmkin. *Red.*

** — vábí do svého krámku. *Red.*

opravdu jen jakžtakž, kdežto my potřebujeme sakrament-
sky víc). A nejenže došlo k újmě, došlo k obrovské újmě,
kterou pociťujeme den ze dne silněji. Osobní vliv a vystu-
pování na schůzích znamená v politice nesmírně mnoho.
Bez toho nelze politicky pracovat a dokonce samo psaní
ztrácí na političnosti. A protože náš protivník disponuje
v zahraničí značnými silami, ztrácíme každým týdnem to-
lik, kolik se nedá nahradit snad ani za měsíc. Boj o stranu
neskončil, a nenapneme-li všechny síly, nedovedeme ho
ke skutečnému vítězství . . .

Tisknu Vám ruku. Váš *N. Lenin*

42

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Lenin členům ÚV

14. 8. 1905

Milí přátelé! Právě jsem si přečetl v *Jiskře* č. 107 protokol
ze společné porady ústředního výboru a organizační ko-
mise konané 12. 7. 1905.⁶³ Je velmi politováníhodné, že
jsme od vás slíbené protokoly dodnes *nedostali*. Nedošly
ani dopisy. Věřte mi, takhle se nedá pracovat! Nevěděl
jsem, že hodláte vydat Otevřený dopis^[232], ani že hodláte
zahájit jednání, ani že chcete přistoupit na takové a tako-
vé ústupky. Copak je přípustné chovat se takhle k členovi
kolegia? Uvědomte si, do jaké situace mě přivádíte! Je to
absolutně nemožná situace, protože právě tady v zahrani-
čí musím všem otevřeně odpovídat já; když to v klidu
uvážíte, musíte to uznat sami.

Vaše odpověď organizační komisi vyvolává celou řadu
rozpaků. Vůbec se v tom nevyznám — to má být chytra-
čení?? Copak jste zapomněli, že existuje jasná rezoluce

III. sjezdu o tom, že podmínky sloučení musí schválit nový sjezd?? Jak můžete vážně mluvit o kooptaci do ÚV, když ty jsou dva konkurující si tiskové orgány?? Jak můžete ponechávat bez odpovědi fakt, že se připouštějí dva ústřední orgány, což je naprosté porušení jak stanov, tak usnesení III. sjezdu^[326]?? Jak je možné, že jste nepředložili menševikům zásadní ultimátum v organizační otázce: (1) sjezdy místo plebiscitů jakožto nejvyšší orgán strany; (2) bezpodmínečné podřízení stranického tisku straně; (3) přímé volby do ÚV; (4) podřízení menšiny (bez uvozevek) většině atd.??

Copak pro vás není výstrahou smutná zkušenost s »dohodou« o přepravě, kterou ihned zmařil Sjurtuk a vyvolal tím novou vlnu pobouření?⁶⁴ Ničím nelze poškodit budoucí jednotu tolik jako fiktivní, nikoho neuspokojující dohodou, která ponechává volné pole pro rozbroje: Taková »dohoda« *nevyhnutelně* povede jenom k nové roztržce a zesateronásobí nevraživost!

Anebo snad chytračíte? Doufáte, že organizační komisi »napálíte« nebo rozkmoťříte menševiky v Rusku s menševiky v zahraničí? Nebylo už v tomto směru dost zkušeností, které dokázaly marnost takových pokusů?

Opakuji naprosto vážně: přivádíte mě do *nemožné* situace. Nepřeháním. Důrazně žádám, abyste mi odpověděli, zda 1. dojde k setkání 1. 9., jak jsme se usnuli. Nebo jste toto usnesení zrušili? 2. Jestliže jste je zrušili, pak mi napište, jak, kdy a kde se bude konat vaše (členů ÚV) schůzka a jaké kroky hodláte podniknout, abych se k tomu mohl vyjádřit a (což je ještě *mnohem* důležitější) dovědět se, jaké jsou vaše *skutečné* záměry. Setkání je velice nutné kvůli tisíci věcem. Nemáme peníze. Němci nevimproč nedávají. Nepošlete-li 3000 rublů, zkrachujeme. Protokoly jsou vysázeny skoro celé*, na vydání potřebujeme 1500 rublů. Ale pokladna je prázdná tak, jak ještě *nikdy* nebyla.

* Jde o vydání protokolů III. sjezdu^[320]. Red.

Co to má znamenat, ta rezoluce orelsko-brjanského výboru (Jiskra č. 106)⁶⁵? Je to nějak zmatené. Sdělte nám proboha, co o tom víte. Nemůžete tam někoho poslat, například Ljubiče z Voroněže?

43

ÚSTŘEDNÍMU
A PETROHRADSKÉMU VÝBORU
S D D S R

Na adresu Absoluta
Lenin členům ÚV a petrohradského výboru

14. 8. [1905]

Milí soudruzí! Dostal jsem dopis a »prohlášení« soudruha Konstantina Sergejeviče, a tak považuji za svou povinnost odpovědět na něj a zároveň vás požádat, abyste odpověď přečetli *všem* členům petrohradského výboru. Konflikt musí podle stanov strany projednat samozřejmě ústřední výbor, a já se vůbec neodvažuji dělat si o tom na dálku vlastní úsudek. Ale protože se odvoláváte na »Lušinův dopis«^[231] jakožto na výplod zahraničí, musím se k tomu vyjádřit. Lušin je jedním z nejodpornějších přeběhlíků od většiny k menšině, který se cítí dotčen, že nebyl pozván na III. sjezd. »Lušinův dopis« vydal sám Lušin (tiskem) už dřív, před III. sjezdem, a obsahoval nejspíše výtku většině, že v boji s menšinou *neprojevila dostatek rozhodnosti(!)*. Bylo chybou soudruha Konstantina Sergejeviče, že tento dopis podepsal, ale klást mu to za vinu by bylo vrcholně nerozumné. U člověka, který nezná zahraniční »mravy« (nebo správněji řečeno nemravnost), se dá taková chyba plně omluvit. Konstantin Sergejevič se sám od tohoto individua Lušina okamžitě distancoval. Zním Konstantina Sergejeviče od začátku jako

skvělého dopisovatele, jako jednoho z nejcennějších dopisovatelů vůbec a později jsem se s ním *osobně seznámil* v Ženevě, takže ho jako pracovníka musím hodnotit naprosto kladně a jsem rozhodně proti tomu, aby byl Konstantin Sergejevič v souvislosti s »Lušinovým dopisem« obviňován.⁶⁶

44

A. V. LUNAČARSKÉMU

[Mezi 15. a 19. 8. 1905]

Milý An. Vas.!

Váš dopis jsem dostal. Pište raději na mou soukromou adresu: 3. Rue David Dufour.

Pokud jde o Kostrovovu brožuru^[61], nevím, co s tím. Vytištěnou jsem ji ještě nečetl, ale již z rukopisu vím, co je to za výplod. Máte naprosto pravdu, že je to vlastně »černosotňovská literatura«⁶⁷. Ptáte se, jak odpovědět.

Vas. Vas. napsal noticku do Proletarije, ale chabou, nemám chuť ji otisknout. Olin měl referát a taky píše, jenže ten to nedokáže. Tady jsou podle mého potřebné dvě věci: za prvé »stručný nástin historie rozkolu«. Populární. Od začátku, od ekonomismu. S přesnou dokumentací. A s rozvržením na tato období: 1901—1903; 1903 (II. sjezd); 26. 8. 1903—26. 11. 1903; 26. 11. 1903—leden 1904; leden 1904—srpen 1904; srpen 1904—květen 1905; květen 1905 (III. sjezd).

Myslím, že by se to dalo napsat tak jasně, přesně a zhuštěně, že by si to přečetli i ti, k nimž se obrací Kostrov^[61]. Za druhé potřebujeme živou, důkladnou, *precizní* a podrobnou charakteristiku (literárněkritickou) těchto černosotňovců. Vždyť v podstatě stejnou faleš najdeme jak u L. M. (četl jste tu hrůzu v č. 107^[199])? Švarc

odpovídá článkem. Nevím, jestli to za to stojí.), tak u Starověra^[274]. Měli bychom shromáždit několik takových článků a brožur a odhalit jejich hrubou lež, *chopit* se jí tak, aby se z ní nikdo nevykroutil, postavit ji na pranýř a odsoudit ji právě jako »černosotňovskou literaturu«. Materiálu nám teď novojskrovci poskytli spoustu, a kdyby se pečlivě zpracoval, kdyby se v plné kráse ukázaly ty hnusné *pletichářské*, *donašečské* metody etc. etc., mohla by vzniknout působivá věc. Jak bezmezně podlé jsou třeba jen ty zastřené »osobní narážky« L. M.!

Prvního tématu se možná ujmú já, ale ne hned, a snad ani v nejbližší době; nemám čas* (ale pak už bude možná nadobro pozdě!).

Do druhého tématu bych se nepustil a myslím, že byste to mohl učinit *jedině* Vy. Práce to bude neradostná, bezesporu nechutná, ale nejsme přece rozmazlené slečinky, nýbrž novináři, a ponechávat »podlost a jed« bez odsouzení je pro sociálně demokratické publicisty nepřipustné.

Rozmyslete si to a napište.

Brožuru o masové politické stávce je třeba napsat, to Vám nebude dělat nesnáze.

Měl byste rozhodně pokračovat i v populárních brožurách, zvolit si nějaké hodně aktuální téma. Jaké konkrétně, to nevím. O Bulyginově dumě? Musíme počkat na zveřejnění.⁷⁰

Bylo by dobré napsat něco o organizaci dělníků. Srovnat naše stanoví^[74, 326] (III. sjezd) se stanovami konference, rozebrat je, objasnit myšlenku, důležitost a metody

* Pustím se teď do odpovědi Plechanovovi (Social-demokrat, č. 2⁶⁸). Je třeba ho pořádně setřít, protože tam má taky spoustu ohavností a ubohé argumenty. Doufám, že se mi to podaří.

Dále nosím v hlavě plán populární brožury Dělnická třída a revoluce⁶⁹ — charakteristika demokratických a socialistických úkolů, pak závěry o povstání a prozatímní revoluční vládě atd. Myslím, že je taková brožura potřebná.

revoluční organizace proletariátu (zejména pro povstání), rozdíl mezi organizacemi stranickými a organizacemi, které se ke straně přimykají, atd. Byla by to částečně i odpověď Kostrovovi, populární, pro masy a na aktuální téma. Pokuste se o to!

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *N. Lenin*

45

P. N. LEPEŠINSKÉMU

Soudruhu Olinovi, podepsanému v zastoupení
tajemníka *ženevské skupiny* zahraniční organizace
SDDSR

[29. 8. 1905]

Toto *rozhodnutí* zahraničního zástupce ÚV je nutné v plném znění přečíst na nejbližší schůzi skupiny (tj. 29. srpna, dnes, bude-li doručeno v době konání schůze).

Dnes, 29. srpna 1905, v osm hodin večer byla zahraničnímu zástupci ústředního výboru doručena kopie dopisu, který napsala ženevská skupina kolegiu expedice^[179], a kopie odpovědi tohoto kolegia ženevské skupině^[252].

Na základě těchto dokumentů upozorňuje zahraniční zástupce ÚV SDDSR ženevskou skupinu, že nepochopila stranickou disciplínu a porušila stanovy strany. Expeditoři jsou důvěrníky ústředního výboru. Všechny případy nespokojenosti s těmito důvěrníky musí projednávat především sám ústřední výbor. Všechny konflikty uvnitř strany řeší podle stanov ústřední výbor, tím spíš pak konflikty mezi členy různých stranických organizací a důvěrníky ústředního výboru. Proto zvat důvěrníky ÚV na schůzi skupiny bylo od této skupiny po formální stránce naprosto nesprávné, a zejména netaktické.

Nebylo-li však toto pozvání míněno jako oficiální krok, pak nemělo být předkládáno písemně a oficiálně.

»Soukromé chování« »funkcionářů« je buď opravdu pouze soukromé (nesouvisí s funkcí, je nezávislé na funkci), a pak je ovšem jeho hodnocení ve skupině *malicherným hašteřením*. Anebo toto soukromé chování s funkcí souvisí, a v tom případě je každý člen strany, který s tímto chováním není spokojen a trvá na *úředním, oficiálním* projednání své nespokojenosti, především *povinen* obrátit se oficiálně na ústřední výbor. Ženevská skupina SDDSR, která připustila, aby se otázky nespokojenosti s důvěrníky ÚV *oficiálně* »projednávaly« v této skupině dřív, než o tom byl *rovněž oficiálně* uvědoměn ÚV, dokázala znovu, že nechápe stranickou disciplínu a stanovy strany.

Rozdíl mezi *hašteřením* a *kritikou funkcionáře*, na který jsem právě poukázal (mám na mysli kritiku, která je *povinností* každého člena strany, ale kritiku otevřenou a obracející se přímo k ústředním institucím nebo ke sjezdu, a nikoli kritiku podloudnou, osobní a kroužkařskou), tento rozdíl si skupina zřejmě dost neuvědomuje.

Proto zahraniční zástupce ÚV považuje za svou povinnost varovat všechny mladé soudruhy ve skupině. V zahraničním prostředí »kolonie« se vždycky mohou najít lidé náchylní k nemoci, jejímiž příznaky jsou hašteření, pomluvy a klepy; vždycky se mohou vyskytnout lidé plnící velmi špatně funkci, kterou je pověřil ústřední výbor nebo sjezd, ale zato s naprostým klidem roznášející klepy o tom, že jiní členové strany plní své funkce neuspokojivě. Takovým lidem mohou často soudruzi vážně naslouchat z nezkušenosti, ze zvědavosti nebo z bezcharakternosti. Ve skutečnosti by jim však naslouchat neměli, ale měli by je hned okřiknout, *nedovolit* jim, aby oficiálně rozvířovali otázky »soukromého chování funkcionářů«, *dokud* tyto otázky rovněž oficiálně nepředložili k projednání příslušným stranickým institucím a dokud je *tyto* stranické instituce neprojednaly a *nevyřešily*.

Členové strany žijící v zahraničí snadno podléhají nemoci, o níž jsem se zmínil, ale všichni mladí soudruzi se zdravými nervy musí dávat na sebe i na druhé velký pozor, protože *jedíným* prostředkem, jak se této nemoci ubránit, je *okamžitě a naprosto nemilosrdně* umlčet veškeré pokusy o hašteření a pomluvy *hned v zárodku*.

Proto se zahraniční zástupce ÚV rozhodl:

I. *Požádat* ženevskou skupinu, aby svůj dopis z 28. srpna, adresovaný expedici, *vzala zpět*.

To by bylo nejlepší a nejrychlejší vyřešení celé nepěkné záležitosti, která může již samou logikou věci vést k velmi nepříjemným svárům a roztržkám.

Skupina samozřejmě není povinna splnit *žádost*, kterou tu předkládám *jménem ústředního výboru*. Dovoluji si předložit tuto *žádost* proto, že mám co činit se *soudruhy*, s nimiž jsem ještě nikdy neměl žádný oficiální konflikt.

II. Jestliže moji *žádost* skupina odmítne, pak bod I. tohoto rozhodnutí odpadá. V tom případě skupině navrhuji:

1. aby mi sdělila, zda má v úmyslu podřídit se shora uvedenému výkladu stanov strany, tj. podřídit se *rozhodnutí, které jsem učinil jménem ÚV* (proti tomuto rozhodnutí může být podána stížnost (a) plenárnímu zasedání ústředního výboru a (b) sjezdu, avšak až do zrušení vyšší instancí je toto rozhodnutí závazné).

2. aby mi sdělila, na základě článku 11 stanov strany, veškeré informace o osobním složení skupiny a o »celé její činnosti« (hlasováních atd.) týkající se této nešťastné záležitosti.

Zahraněční zástupce ÚV SDDSR
N. Lenin

P. N. LEPEŠINSKÉMU

[29. 8. 1905]

Na žádost soudruha Vas. V-če vysvětluji pasáž, na kterou poukázal v mém rozhodnutí^[146] (že se mohou vyskytnout lidé, kteří špatně vykonávají svou práci, ale rádi šíří klepy o nedostacích jiných). Domněnka, že jsem tím chtěl někoho obvinít apod., je neopodstatněná. Každý stranický pracovník má své nedostatky a minusy v práci, ale musíme být *opatrní*, abychom při kritice nedostatků nebo při jejich rozboru v ústředních institucích strany nepřekročili meze, za nimiž začínají pomluvy. Smyslem mého rozhodnutí je právě toto *varování a požadavek*, aby se ihned skoncovalo s nesprávně a nepěkně započatou záležitostí.

N. Lenin

A. V. LUNAČARSKÉMU

[Koncem srpna 1905]

Milý An. V.!

Nesmírně mě potěšil Váš úmysl napsat brožuru Tři revoluce. Odpověď Plechanovovi nechte zatím radši stranou: ať si ten rozzuřený doktrinář štěká. V takovéto chvíli se zavrtávat speciálně do filozofie?! Je potřeba pracovat na plné obrátky pro sociální demokracii — nezapomínejte, že jste angažován *na plný úvazek*.

A do těch Tří revolucí se pusťte co nejdřív a důkladně. Tohle téma by se mělo zpracovat *zevrubně* a dobře. Jsem

přesvědčen, že by se Vám to mohlo podařit. Vyložit populárně úkoly socialismu, jeho podstatu a podmínky jeho uskutečnění. Dále — vítězství v nynější revoluci, význam rolnického hnutí (zvláštní kapitolka), v čem můžeme *nyní* dosáhnout úplného vítězství, prozatímní vláda, revoluční armáda, povstání — *význam a podmínky* nových forem boje. Revoluce à la 1789 a à la 1848. A konečně (tohle by bylo nejlepší dát jako druhou část a předešlou část jako třetí) o buržoazním charakteru revoluce, podrobněji o *ekonomické* stránce, a potom rozpitvat do detailů osvobožděnovce se všemi jejich *zájmy*, taktikou a politikařením^[185].

Je to opravdu bohaté a útočné téma proti bezpáteřníkům z Jiskry. Pusťte se do toho, prosím Vás, co nejdřív a pracujte na tom co nejvíc. Je nesmírně důležité, abychom na toto téma napsali obsažnou, populární práci.

A potom ještě k otázce rozkolu. Nepochopil jste mě^[148]. Není třeba, abyste na mě čekal, protože jde o dvě různá témata: první se týká dějin (pokusíme se ho rozpracovat), druhé se týká přehledu jejich polemických metod. Literárněkritická studie na téma, řekněme, Jarmareční literatura. A tady už to rozebrat v rozsahu brožury o několika kapitolách, s citáty a s objasněním celé té bezpáteřnosti Starověra^[274], Martova^[199] a ostatních v jejich polemice s listem Proletarij a rovněž jejich obehnaných písniček v publikaci »Většina« či »menšina«^[61] atd. Přibijte je na pranyř za jejich *hanebný způsob* polemiky. Udělejte z nich *typ*. Nakreslete jejich portrét v životní velikosti podle citátů z jejich vlastních prací. Jsem přesvědčen, že by se Vám to podařilo, jen si sehnat trošku citátů.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Článek o Kuzminovi-Karavajevovi jsem dostal. Fejeton Rok 48 rovněž.

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Lenin členům ÚV

7. září 1905

Milí přátelé! Dnes jsem dostal zprávu, že dáváte souhlas ke konferenci o Státní dumě s Bundem, Lotyšši etc.⁷¹ Teprve dnes, ačkoli se konference konala už před měsícem! Nezbyvá mi než vám znovu napsat »protest« (což se už pomalu stává mou profesí) . . .

Určitě Vás na IV. sjezdu oficiálně obviním z přestupku, kterému se říká »obnovování dvou ústředí a který je v rozporu se stanovami a vůlí strany«. Namouduši to udělám! Copak jste nezavedli systém dvou ústředí? Zamyslete se nad tím! Jsem přece *ze své funkce povinen* řídit orgán ústředního výboru! Nebo snad ne? Ale jak to mohu dělat, když mi ani o jediné otázce taktiky nikdo nenapíše *ani čárku*, a oficiální dotaz o »předběžně plánovaném« setkání 1. září podle n. kal. zůstal bez odpovědi! Zamyslete se nad tím, jak to dopadne, vznikne-li mezi námi nesoulad. Cožpak je tak těžké někoho přimět, aby včas napsal aspoň o věcech »státní důležitosti«??

Psal jsem o Státní dumě ve 12., 14. a 15. čísle Proletarije. Píšu o ní i v 16. čísle, které vyjde 12. září podle nového kalendáře.* Bund ve svém bulletinu Poslednije izvěstija (z 1. září n. kal., č. 247) dospěl k strašným nehořáznostem⁷². Vymrskáme ho tak, že na to hned tak nezapomene. Ti bundovci jsou takoví tupci a chvastouni, pitomečkové a idioti, že se to prostě nedá vydržet. Jiskra se pěkně projevila, zvláště Martov ve Wiener Arbeiter-Zeitung^[370] (z 24. srpna n. kal. — překlad v 15. čísle Proletarije). Jen proboha nespěchejte s oficiální rezolucí a ani

* Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 189—197, 203—211, 219—231, 254—259. *Red.*

o krok neustupujte téhle bundovsko-novojiskrovské konferenci. Oni vážně nebudou pořizovat protokoly?? Copak je možné s těmito prostitutkami jednat bez protokolů?

Obzvlášť varuji před Arménskou sociálně demokratickou federací⁷³. Jestliže jste dali souhlas k její účasti na konferenci, udělali jste *osudovou* chybu, kterou musíte *za každou cenu* napravit. Je to pár ženevských dezorganizátorů, kteří tady vydávají samé hlouposti, aniž by měli nějaké *seriózní* spojení s Kavkazem. Není to nic víc než *bundovská kreatura* speciálně vymyšlená k tomu, aby živila kavkazský bundismus. Připustíte-li tyhle lidi na *ruskou* konferenci, tj. na konferenci organizací pracujících v Rusku, utržíte pěknou ostudu. Kavkazští soudruzi jsou všichni (vím to od mnoha lidí) proti této smečce publicistických dezorganizátorů; ale my si na ně v Proletariji brzy posvítíme. Vyvoláte jedině protesty Kavkazu a místo »smíření« a »sjednocení« *nové* nesváry. Prosím vás, jak můžete ignorovat Kavkazský svaz, ty spousty pracujících v Rusku, a přátelíčkovat se se spodinou ženevského bahna!! Úpěnlivě vás prosím: nedělejte to.

Příkaz, abychom se o peníze rozdělili rovným dílem s organizační komisí, jsem dostal. Splním do puntíku.

Tisknu vám ruku. *N. Lenin*

49

P. A. KRASIKOVVI

14. 9. 1905

Milý příteli! Odpovídám urychleně na Váš pesimistický dopis^[92]. Fakta si ověřit nemohu, ale zdá se mi, že přeháníte, to za prvé. Letučije listki ústředního výboru jsou dobré a Rabočij č. 1 je velmi dobrý.⁷⁴ To je ohromná věc. S penězi je to teď špatné, ale spojení máme a vyhlídky

jsou velmi dobré. Jeden velký podnik, velice solidní a výnosný, stojí už na vlastních nohou, takže »finančník«* *bezpochyby* nespí. Za druhé, díváte se na věci nesprávně. Čekat na úplnou solidárnost v ústředním výboru nebo mezi jeho důvěrníky je utopie. »Nejsme kroužek, ale strana«, milý příteli! Přeneste těžiště do místních výborů, jsou **autonomní**, poskytují všechny možnosti, uvolňují ruce k navazování peněžních a jiných styků, k vydávání tiskovin aj. aj. Dejte jen pozor, abyste sám nedělal tutéž chybu, kterou vytýkáte jiným: nevzdychejte, nenaříkejte, a pokud se Vám práce důvěrníků nelíbí, soustřeďte se na práci ve výboru a všechny, kdo smýšlejí jako Vy, vedte k tomu, aby dělali totéž. Připusťme, že se s »důvěrníky« nemůžete dohodnout. V tom případě je daleko lepší uplatňovat své názory ve výboru, zvlášť je-li to výbor, kde panuje svornost a zásadovost, a prosazovat v něm otevřenou, přímou a rozhodnou linii než se hádat s »důvěrníky«. Je-li správný Váš názor, že výbory jsou anemické a »sít důvěrníků« příliš hustá, lék proti této nemoci máte přece v rukou: nahrňte se všichni do výborů. Výbor je autonomní. Na sjezdech výbory *rozhodují* o všem. Výbory se mohou usnášet na rezolucích. Výbory mají právo vydávat tiskoviny. Nečekejte s rukama v klíně na »vrchnost«, ale pusťte se do práce samostatně. Máte teď široké, volné pole působnosti, samostatnou, nezávislou, vděčnou práci v nejdůležitějším výboru. Pusťte se do ní naplno, dejte dohromady svornou partu, choďte odvážněji a ve větší míře mezi dělníky, chrlte letáky, *objednávejte si je u nás, u Švarce, u mne a Gallyorky*, vyslovujte jménem výboru nahlas svůj stranický názor. Ujišťuji Vás, že touto cestou můžete ovlivnit pro Vás žádoucím směrem celou stranu i ústřední výbor tisíckrát víc než osobním ovlivňováním důvěrníků a členů ÚV. Zdá se mi, že se na věci díváte postaru, z hlediska kroužku, a ne stra-

* »Finančník« — L. B. Krasin. *Red.*

ny. Ústřední výbor je volený orgán, sjezd není za horami, máte svá práva, tedy jich využívejte a strhněte všechny energické, rozhodné lidi stejných názorů, aby šli touž cestou: do výborů!! Nátlak musíte vyvíjet oficiálně, přes výbory, a ne osobně, tím, že budete diskutovat s důvěrníky. Vždyť nikdo není povinen dělat důvěrníka, chce-li pracovat ve výborech!

Píšete: důvěrník Mjamlin prohlásil, že chlestadkovská^{26]} poznámka Jiskry je správná⁷⁵. Dobrá. Má na to právo. Avšak Letučije listki č. 1^[13] uvádějí prohlášení ústředního výboru, že na naší straně jsou dvě třetiny strany. To znamená, že Mjamlin vyvrátil sám sebe! Postarejte se o to, abyste prostřednictvím *vašeho* výboru takové Mjamliny krotil a odhaloval, pranýřoval je, a ne s nimi diskutoval. Výbory zvolí lidi, kteří Mjamliny jmenují, ale Mjamlinové ještě nerozhodují o osudech strany. Ať vezmou výbory do svých rukou energií lidí: to je heslo pro všechny a radím vám, abyste ho rozšiřovali, vtlučkali lidem do hlav a uskutečňovali.

Důvěrník Mjamlin je pro dva ústřední orgány. A zase: kdo o tom rozhodne? Výbory a jejich delegáti na IV. sjezdu. Připravte jeden dva výbory: tady máte vděčný a *odpovědný* úkol. Dejme tomu, že Mjamlinové zvítězí. *Výbory* mají právo založit vlastní orgán, toto právo má dokonce i jeden výbor!! A proto chybujete a sklouzáváte na staré stanovisko z dob, kdy strana ještě neexistovala, když píšete: »Tisknou letáky Trockého« (na tom není nic špatného, jsou-li letáky přijatelné a opravené; poradím i petrohradskému výboru, aby tiskl jeho letáky, které třeba Vy zredigujete), nebo píšete: »Dědičný hřích à la Boris nedá na sebe dlouho čekat.« Nerozumím tomu. Připusťme, že Borisové existují. Takových dobráků je vždycky dost. Připusťme, že se Borisové i Mjamlinové octnou ve většině (*výborů*, na to nezapomínejte, *výborů*). Vy z toho usuzujete, že »spousta předešlé práce přišla nazmar«. Proč? Přišel nebo přijde tím snad nazmar Proletarij?? Dokonce ani nesmyslná existence »dvou ústředních orgánů« Proletarij

nezahubí, jenom vnese absurditu do stanov. Ale život absurditu smete a Proletarije se nedotkne. Ani Mjamlinové se neodvážjí zastavit Proletarij. A konečně připusťme i to nejhorší vyústění v duchu Vašeho pesimismu: Proletarij bude zastaven. A tu se ptám: k čemu je tu petrohradský výbor? Bude mít Proletarij, stane-li se orgánem petrohradského výboru, menší váhu, než když je jedním ze »dvou« ústředních orgánů?? Podnikněte ihned energické kroky k tomu, aby pitěřský výbor neměl s Proletarijem pouze formální styk, ale pracovní, těsné a stálé spojení, a tím posílíte svou pozici a vliv svých idejí natolik, že se nemusíte bát ani stovek Mjamlinů. Petrohradský výbor — to je síla trojnásobně větší než všichni »důvěrníci« dohromady. Učiňte z Proletarije orgán petrohradského výboru a z petrohradského výboru horlivého šířitele *idejí* a taktiky Proletarije — takhle má vypadat *reálný* boj proti všelijakým Mjamlinům, a ne si stěžovat a bědovat. V Pitěru se dají najít stovky adres, v Pitěru se dá najít spousta příležitostí, jak zorganizovat dopisovatelskou činnost, jak oživit styky, objednávat letáky, přetiskovat v letácích články z Proletarije, volně je zpracovávat v letácích, předělávat je na letáky atd. atd. V letácích se může a musí mluvit i o celostranických otázkách (nedávno nám kostromský výbor poslal rezoluci proti jmenování Plechanova do mezinárodního byra: vrazit mu pár facek a basta!)[²⁹⁷]. S Mjamliny je zapotřebí bojovat tím, že výbory *uzorně* zorganizují agitaci, že se budou obracet *bojovými letáky ke straně*, a ne zatrpklými stížnostmi k ústřednímu výboru!

O jakém mém článku z 5. čísla (??) Zarji (o Prokopovičovi) to píšete⁷⁶? Překvapuje mě to. Proč jste nespokojen s Rubenem? Růžhodně mě spojte přímo jak s ním, tak s Lalajancem.

Pevně Vám tisknu ruku. Pište častěji a nepropadejte malomyslnosti! A na Mjamliny se vykašlete!

Váš *N. Lenin*

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

15. 9. 1905

Milí soudruzí! Dostal jsem peníze, 1000 rublů, tj. 2640 franků, a první číslo listu *Rabočij*. Působí skvělým dojmem. Můžeme doufat, že do značné míry splní obtížný úkol vykládat věci zajímavě a populárně. Jeho tón i charakter výkladu má v sobě něco svěžího. Skvělý bojový duch. Zkrátka mohu vám ze srdce poblahopřát k úspěchu a popřát mnoho dalších. Zatím bych měl tyto dílčí připomínky: 1. bylo by žádoucí trochu víc mluvit o *socialismu* vzhledem k tomu, že úkolem tohoto listu je »objasňování«; 2. bylo by žádoucí těsněji a bezprostředněji spojovat bojová politická hesla s *rezolucemi* III. sjezdu a s celkovým duchem naší revoluční sociálně demokratické taktiky.

Teď k vašemu dopisu z 24. 8. 1905, který nás všechny svým tónem přímo šokoval.⁷⁷ I. O informování. Vy už »nic víc udělat nemůžete«. To není pravda, protože vidíme a víme, že jak Bund, tak menševici i celá řada bolševiků mohou dělat víc a taky dělají. Je pravda, že zahraniční člen ústředního výboru je informován hůř než bundovci a Jiskra. To je třeba napravit a napravovat houževnatě a neustále. Uvedu nejnovější příklad. Vaši rezoluci o aktivním bojkotu jsme dostali *teprve v těchto dnech*⁷⁸. Ti, co přijeli z Ruska, o ní vědí *od června!!* A vy říkáte, že »nic víc udělat nemůžete«??? Opožděné zaslání rezoluce vyvolalo u nás bez mého zavinění nejednotnost v názorech, vykládal jsem totiž v Proletariji »aktivní bojkot« jinak, protože jsem nevěděl, jak ho vykládáte vy*.

To je dalším důkazem, že jste obnovili systém dvou ústředí. V podstatě k velkým názorovým rozdílům nedo-

* Viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 189—197. *Red.*

šlo, ale přesto je to v otázce akčního postupu celé strany nežádoucí. 1. Myslím, že z hlediska usnesení III. sjezdu^[25] je nanejvýš důležité a jedině správné přímo vytyčit jako ústřední bod agitační kampaně heslo povstání a prozatímní revoluční vlády. 2. Myslím, že rada »rozhánět silou« schůze volitelů je naprosto chybná. To by byla zhoubná taktika. Jsou dvě možnosti. Buď podmínky pro použití síly ve velkém rozsahu nejsou — a v tom případě se musíme omezit na agitaci, projevy, stávky, demonstrace a přitom musíme volitele přesvědčovat, ale v žádném případě ne je »rozhánět«. Nebo podmínky pro použití síly ve velkém rozsahu jsou — a v tom případě musíme této síly použít nikoli proti volitelům, ale proti policii a vládě. V tom případě začněte s povstáním. Jinak vám hrozí, že se dostanete do velice hloupé situace: Dělníci budou volitele »rozhánět silou« a vláda je bude silou chránit!! Tady se prakticky ukazuje, jak je škodlivé, že se jádrem agitace proti dumě nestalo přímé a nekompromisní heslo povstání: připravujte povstání, přesvědčujte všechny (i volitele), aby připravovali povstání, objasňujte jeho cíle, formy, způsoby, podmínky, orgány a předpoklady. Avšak *sílu* zbytečně nepoužívejte, dokud jste jí dost nenashromáždili, a jestliže jste volitele nepřesvědčili, pak rozhánět je silou je pro sociální demokracii přímo šílenství a sebevražda.

Dále. II. Píšete, že jste s organizační komisí nechytračili, ale plnili vůli III. sjezdu^[74]. Myslím, že tu prokazatelně nemáte pravdu. O tom, že je nezbytné připravit *podmínky* sjednocení a *dva sjezdy* pro sjednocení (na stejném místě a ve stejnou dobu s tím, že se každá organizace zaváže podřídit se usnesení *svého* sjezdu), jsem vám už psal* . . . V tom se tedy nerozcházíme. Ale že jste zapomněli na tajnou rezoluci (přikládám ji) o tom, že IV. sjezd

* V rukopise je po slově »už« vynecháno místo pro datum dopisu ústřednímu výboru: 28. července (viz tento svazek, s. 64—67). N. K. Krupská přeškrtnla slovo »už« a nadepsala »již dříve«. *Red.*

musí *bezpodmínečně* schválit podmínky sloučení, tento fakt zůstává faktem. Právě na to jsem kladl důraz. Organizační komise se ve dvou bodech svého prohlášení (Letučij listok ÚV č. 3, s. 5^[78]), v bodu 2 a 3, *přímo* staví *proti* sjednocení prostřednictvím sjezdu. To nelze popřít. Ale ve vaší odpovědi není *ani čárka* o tom, že s tím nesouhlasíte!! Vypadá to opravdu tak, že jste rezoluci zrušili. Že je to chyba a že je nutno ji napravit, o tom není sporu.

A konečně druhá nesporná chyba: organizační komise nedostala přímou odpověď. Píšete, že *«se mluvilo o sloučení na základech III. sjezdu»*. Mějte rozum, pánové! Proč klamat sami sebe? Proč oslabovat své správné stanovisko zjevným pokrytectvím?

Sloučení na základě III. sjezdu bylo zamítnuto. Takové sloučení navrhovali ještě tady přímo Plechanovovi i organizační komisi Vinter i Vadim. V podmínkách *takového* sloučení by byl *jeden* ústřední orgán (Plechanov pro něj dokonce prostřednictvím svých důvěrníků navrhoval »trojku«). V podmínkách *takového* sloučení by byl jeden ústřední výbor složený *bezpodmínečně* z obou polovin, tj. »kooptace« by nebyla kooptací, ale skutečným sloučením.

Ale to bylo zamítnuto. Zůstává tedy *dohoda* do doby IV. sjezdu a *sloučení* »na základech *čtvrtého* sjezdu«. Místo abyste přímo a jasně odpověděli a otevřeně to *před veřejností* prohlásili, přecházíte podstatu otázky mlčením (protože organizační komise zjevně *nenavrhuje* sloučení na základech III. sjezdu, zatímco vy odpovídáte: to je vcelku přijatelné, dobrá, ještě si o tom pohovoříme!). A mně píšete: *»Naším ultimátem byly stanovy III. sjezdu^[326]«*. Není to snad klamání sebe sama? Vždyť řeknete-li to veřejně, tak se vám za první vysmějí všichni bolševici a za druhé menševici odpovědí *tak*, že všechny vaše dobré úmysly ohledně sloučení půjdou do háje!

Myslím, že by bylo lepší říct straně přímo: bohužel, *oni* zamítli sloučení na základech III. sjezdu. Připravujme

tedy IV. sjezd tak, aby se ve stejnou dobu a na stejném místě sešly dva sjezdy. Připravujme plán sloučení. Dejme tomu, že ve všech paralelních organizacích je *všude* stejný počet jedných i druhých (à la Nikolajev)⁷⁹. Je-li tomu tak, pořídte seznam paralelních organizací, úplný seznam a dotažte se všech. Potom ať se utvoří ústřední výbor, připusťme také napolovic, tj. rovné zastoupení. Při úplném *sloučení* nelze proti takové »kooptaci« v zásadě nic namítat (ačkoli v praxi je otázka složitější a je třeba vědět, kolik je paralelních organizací atd.). (V závorce: velká škoda, že Letučij listok č. 1 zaznamenal vaše holedbání, že dvě třetiny strany jsou s námi. Tím jste ohrozili svůj budoucí souhlas se zastoupením »napolovic«. A je to vůbec pravda, že jsou dvě třetiny s námi??) Dále ústřední orgán. Po *sloučení* jsou dva ústřední orgány podle mého názoru absurdum, a je možné, že bolševici dají před takovým absurdem přednost vlastnímu orgánu, vydávanému podle stanov strany několika výbory. Při dvou *konkurenčních* ústředních orgánech zůstane sloučení jen na papíře. Pak by byla lepší »dohoda« na podobném základě, jako je »nikolajevská«, tj. všude sjednocovací nebo koordinační komise s rovným zastoupením jedných i druhých.

III. O penězích. Vaše prohlášení, že ústřední orgán má být vydáván »ze zahraničních prostředků« a že bankrot ústředního výboru musí **začít bankrotem ústředního orgánu**, nás všechny doslova ohromilo. Píšete, že to není řečeno v rozčilení ani jako výtka. Promiňte, ale to vám nevěřím. Vážně, klidně a chladnokrevně říct takovou věc znamená vyhlásit *rozchod* ústředního orgánu se stranou, a to jste určitě nechtěli. Vydávat ústřední orgán strany ze zahraničních prostředků a ne z prostředků strany a prohlásit, že bankrot strany musí *začít* (a ne skončit) bankrotem ústředního orgánu, to je něco fantastického! Kdybychom to brali vážně, a ne jako projev nervozity vyvolané dočasnými obtížemi (vždyť obrat máte vcelku »tučný«

a vyhlídky jak na 60 000, tak na »podnik« jsou ještě trojnásob »tučnější«), museli bychom učinit okamžitá opatření a přejít na vydávání orgánu výboru zahraniční organizace »ze zahraničních prostředků«. Opakuji však, že v tomto vašem nehorázném výpadu vidím pouze selhání nervů, a počkám, až se sejdeme osobně, protože tohle není podle mého mínění počátek roztržky, ale je to jen nedorozumění.

Pevně vám tisknu ruku. *N. Lenin*

51

C. HUYSMANSOVI

[16. 9. 1905]

Milý soudruhu!

Všechny Vaše dopisy, v nichž navrhuje, aby mezinárodní socialistické byro zasáhlo ve věci usmíření dvou frakcí naší strany, byly zaslány ústřednímu výboru do Ruska. V této chvíli Vám mohu sdělit, že ústřední výbor je ochoten zúčastnit se konference, o níž se mluví, pod podmínkou, že bude mít jen charakter předběžného projednávání. Doufám, že delegáti ústředního výboru přijedou do Ženevy nebo do Berlína v nejbližší době, pravděpodobně v září.

Musím Vám však oznámit, že se ústřední výbor chystá uzavřít v Rusku dohodu s organizační komisí — výkonným orgánem menšiny strany. Předběžná jednání se již konala a obě strany se dohodly o částkách, které zahraniční organizace poskytly ve prospěch ruské revoluce. Text dohody Vám byl poslán před dvěma týdny.

Protože trvalý smír může být zaručen jen tím, že se soudruzi v Rusku o všem dohodnou, bylo by účelné poč-

kat na výsledek tohoto jednání, a teprve pak svolat konferenci, o níž nám píšete.

Vladimír Uljanov (N. Lenin)

52

S. I. GUSEVOVI

Lenin Nacijovi

20. 9. 1905

Milý příteli! Díky za dopis č. 3. Možná že z něho část otiskneme⁸⁰. Dáváte podnět k diskusi s redakcí nejen o formálních otázkách (o stanovách, o spojeních, o adresách aj.), nejen o dopisovatelských tématech (došlo k těm a těm událostem), ale také o *obsahu* Vašich názorů, o Vašem *chápání* naší taktiky, o tom, jak ji *Vy konkrétně* prakticky uskutečňujete v referátech, na schůzích atd. Takové diskuse mezi námi a praktiky v Rusku jsou pro nás *nesmírně cenné*, a proto Vás velmi naléhavě prosím, abyste všude hlásal, připomínal, vysvětloval, že kdo chce považovat ústřední orgán za *svůj* ústřední orgán (a to musí chtít každý člen strany), nesmí se omezovat jen na formální dopisy nebo hlášení, nýbrž právě *diskutovat*, ne *kvůli otíštění*, ale pro vytvoření ideového spojení, diskutovat s redakcí o tom, jak ty či ony názory prosazuje. Považovat takové diskuse za pouhou zábavu znamená upadat do úzkoprsého praktikismu a ponechávat náhodě veškerou zásadní ideovou stránku celé naší praktické činnosti, veškeré agitace, protože bez jasné a promyšlené ideové náplně se agitace zvrhává ve frazérství. Pro vypracování jasné ideové náplně však nestačí pouze spolupracovat s ústředním orgánem, k tomu je ještě zapotřebí společně posoudit, jak praktici *chápu* tu či onu tezi, jak *v praxi*

prosazují ty či ony názory. Jinak bude redakce ústředního orgánu viset ve vzduchu, nebude vědět, zda lidé rozumějí tomu, co hlásá, zda na to reagují, jak život její slova koriguje, co je třeba opravit, doplnit. Jinak dospějí sociální demokraté tak daleko, že si publicisté budou jen tak něco psát a čtenáři jen tak něco číst^[307]. Vědomí stranické sou-náležitosti je u nás ještě slabě vyvinuto a musíme je posilovat slovem i příkladem.

Vynasnažím se Vašeho příkladu využít a část Vašeho dopisu otisknu. Vcelku se spolu shodujeme a dospěli jsme ke stejným závěrům (Vaše názory korespondují s mými ve Dvou taktikách^[106]). Pokud jde o detaily, zdá se mi, že zbytečně napadáte menševiky za slova: příprava *mas* k povstání. Je-li v tom vůbec nějaká chyba, pak není podstatná.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

53

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Lenin ÚV

30. 9. 1905

Milí přátelé!

1. Posílám vám návrh smlouvy s Malychovou, abyste jej dali schválit celému ústřednímu výboru.⁸¹ Doporučuji, aby byl schválen, jinak tady spousta lidí nebude mít z čeho žít a strana je vydržovat nemůže (ani redaktory a spolupracovníky Proletarije). Je to vážná věc, a proto vás velice prosím, abyste ji šmahem nezavrhovali, protože by mohla vzniknout zoufalá krize.

2. Doporučuji zvýšit z 50 % na 100 %. Malychová na to bude muset přistoupit.

3. Dále ji v každém případě smluvně zavažte, aby se ihned podřídila ideovému *vedení* (a nejen kontrole) té osoby, o níž necht' se dohodne s ústředním výborem. Je velmi pravděpodobné, že na to přistoupí: přitom má tento bod obrovský zásadní význam a zítra bude mít i neobyčejně velký význam praktický.

4. Stavíte mne a zejména sebe do nemožné situace vůči mezinárodnímu byru tím, že nedelegujete na konferenci a neposíláte sem slíbené členy ústředního výboru.⁸² Pochopte proboha, že tím proti sobě popuzujete celou mezinárodní sociální demokracii. Mezinárodní byro se mě už ptalo, proč ústřední výbor tak záhadně mlčí (odpověděl jsem, že v zásadě souhlasíte s konferencí bez rozhodčího soudu, že vaši delegáti brzy přijedou a že v Rusku je v proudu jednání mezi organizační komisí a ústředním výborem).

Musíte dát mezinárodnímu byru přesnou a jasnou oficiální odpověď, jinak se strašně zkompromitujete a bude to vypadat, jako byste uhýbali.⁸³

5. Už jsem přestal věřit, že přijedete. Proč jste nena-psali ani slůvko o tom, že Sysojku dopadli? Napište konečně, zda plán vašeho příjezdu definitivně padl. Už přes měsíc jsme od vás nedostali o nikom žádnou zprávu.

6. Pokud jde o Plechanova, sděluji vám pro informaci, co se tady povídá. Zřejmě na nás zanevřel pro to, že jsme ho před mezinárodním byrem demaskovali. V Dněvníku social-demokrata č. 2^[255] nadává jako kočí. Někteří říkají, že má svůj vlastní list, jiní zase, že se vrátil do Jiskry. Z toho vyplývá: nedůvěru k němu je třeba zvýšit.

Tisknu vám ruku. Odpovězte aspoň pár slov.

Váš *Lenin*

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

[3. 10. 1905]

Teprve dnes (3. 10. 1905 n. kal.!!) jsem dostal váš Letučij listok č. 2 z 24. 6. 1905. (»Jednotné ústředí« — a informuje své členy po *třech* měsících . . .)

Článek Základy stranické organizace^[12] je velmi dobrý. Dovedu si představit, co to je, když se musí menševikům rozžvýkávat i ty nejelementárnější věci! Ale opravdu to musí být. Autor to v článku udělal skvěle. Mám v úmyslu ho otisknout v Proletariji⁸⁴. Je už samozřejmě pozdě, ale raději pozdě než nikdy.

Tenhle článek mě přivedl na myšlenku, že byste se mohli a měli postarat o to, aby ústřední výbor nebyl němý, ale aby stále mluvil. Ty časy, kdy se ideové vedení uskutečňovalo tak, že se »šeptalo« v tajných bytech a na schůzkách s důvěrníky, jsou pryč! Teď musíme vést prostřednictvím politické literatury. Rabočij se k tomu nehodí, ten má jiný úkol. Pro vás je *nezbytně nutné* vydávat bulletin ÚV v rozsahu nanejvýš *dvou tiskových stran*, ale zato *dvakrát týdně*. Byl by v něm jeden kraťoučký článek na politické, taktické nebo organizační téma a pak stručné drobné zprávy, tak po třech řádcích. Je však třeba 1. vydávat bulletin tištěný, protože hektograf je už velmi špatný (opravdu nikde není aspoň malý stroj, který by pracoval *rychle?*) a 2. vydávat ho pravidelně a často.

Není mi jasné, jakým způsobem chcete přeměnit Rabočij v menší týdeník. Podle mého názoru je něco jiného populární orgán (nejsem jeho přívržencem, ale rozhodl tak sjezd a tím to prozatím končí) a něco jiného *bulletin* s opravdu zásadními obecně politickými články. Tři čtyři dobré spolupracovníky máte, bude tedy pro vás hračkou sehnat dva články týdně, a přitom by to mělo obrovský význam!

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

3. 10. 1905

Milí přátelé! Dostal jsem kupu dokumentů a vyslechl jsem podrobné vyprávění Dety. Pospíchám odpovědět na všechny body.

1. V uvedeném termínu nebudu moci přijet*, protože teď je nemyslitelné, abych opustil noviny.⁸⁵ Voinov uvízl v Itálii. Orlovského jsme museli vyslat na služební cestu. Nemám komu bych je předal, takže se celá věc odkládá na říjen podle ruského kalendáře, jak jste stanovili.

2. Opakuji velmi naléhavou prosbu: odpovězte oficiálně mezinárodnímu byru, zda někoho posíláte na zahraniční konferenci. Přesně: koho a kdy. Jmenujete-li někoho — taky přesně. Jinak se před mezinárodním byrem pořádně shodíte.

3. Pokud jde o Plechanova, sdělte rovněž oficiálně a s definitivní platností: ano či ne. A koho jmenovat? Odkládat tuto otázku je velice nebezpečné.⁸⁶

4. Záležitost týkající se legálního vydavatelství rozhodněte co nejdříve oficiálním usnesením. Svým návrhem smlouvy s Malychovou** jsem vás nijak nepoškodil, protože je to pouze návrh. Opakuji jen, že Malychová poskytla možnost výdělků spoustě zdejších lidí, které strana není schopna vydržovat. Nezapomínejte na to. Radil bych uzavřít jak smlouvu s Malychovou, tak dál jednat s jinými v tom duchu, jak navrhuje Šmidt.⁸⁷

5. Pokud jde o názor, že málem všichni důvěrníci jsou v opozici vůči ústřednímu výboru, chci říct toto. Za prvé kooptace Insarova a Ljubiče, kterou ze srdce vítám, patrně situaci značně zlepšil. Za druhé, někteří důvěrníci zřej-

* Slova podtržená vlnovkou (viz faksimile) označují zde i na dalších místech text určený k zašifrování. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 92. *Red.*

mě poněkud přehánějí. Za třetí, neměla by se část důvěrníků posadit do výborů s tím, aby se starali o celý obvod dvou až tří sousedních výborů? Není třeba přehánět jednotnost v taktice: jistá rozmanitost v akcích a plánech výborů není na škodu.

6. Považoval bych za mimořádně důležité, abychom se začali starat o IV. sjezd. Už je načase. Patrně se zpozdí minimálně o půl roku, možná i o víc. Ale přesto je nejvyšší čas. Podle mého máme tak trochu vinu na tom, že se nám některé výbory trochu vymkly z ruky a že jsme připustili, aby nerespektovaly usnesení III. sjezdu o podmínkách přijímání menševiků. Jestliže se tyto výbory, které III. sjezd zároveň uznávají i neuznávají, do IV. sjezdu nevyhraní, vznikne chaos. Část jich na IV. sjezd nepojede. To bude nový skandál. Část pojede a na sjezdu přeběhne. Nesmíme zaměňovat politiku, která chce *dvě* části sjednotit, za politiku, která je chce *směšovat*. Sjednotit dvě části — ano. Smísit dvě části — nikdy. Musíme od výborů žádat, aby si jasně vybraly, potom dva sjezdy a teprve pak sjednocení. Dva sjezdy ve stejnou dobu a na stejném místě, a ty už projednají a schválí předem připravené návrhy na sjednocení.

Nyní však musíme co nejenergičtěji *bojovat* proti *směšování* dvou částí strany. Radím vám, abyste toto heslo důrazně vštípili důvěrníkům a uložili jim, aby je realizovali.

Neuděláme-li to, vznikne strašný zmatek. Menševikům se každý zmatek hodí do krámu a budou ho všemožně vyvolávat. Jim »hůř nebude« (protože nic horšího, než je jejich dezorganizace, už ani být nemůže), my si však své organizovanosti vážíme, i když je v začátcích, a budeme ji zuby nehty bránit. Pro menševiky je výhodné všechno zašmodrchat a udělat ze IV. sjezdu nový skandál, protože o *vlastním* sjezdu ani neuvažují. Ovšem my musíme zaměřit všechno úsilí a veškerou snahu na stmelení a lepší organizovanost *naší* části strany. Tato taktika se zdá

»egoistická«, ale je jedině rozumná. Budeme-li pevně stmeleni a dobře zorganizovaní, zbavíme-li se všelijakých fňukalů a přeběhlíků, pak naše sice nevelké, ale pevné jádro strhne za sebou celý chumel »organizační mlhoviny«. Jestliže však toto jádro mít nebudeme, pak menševici, kteří dezorganizovali vlastní řady, dezorganizují i nás. Budeme-li mít pevné jádro, brzy je donutíme, aby se s námi sjednotili. Nebudeme-li však toto jádro mít, nezvítězí druhé jádro (to neexistuje), nýbrž *zmatkáři*, a pak, o tom jsem přesvědčen, dojde k novým nesvárům, k novému nevyhnutelnému rozkolu a roztrpčenosti stokrát horší, než byla ta předchozí.

Připravujme tedy reálné sjednocení tím, že budeme zvyšovat svou sílu a vypracovávat *jasné* návrhy organizačních a taktických norem. A prázdné žvanily o sjednocení, kteří *zamotávají* vztahy mezi oběma částmi strany, je třeba podle mého názoru z našich řad nemilosrdně odstraňovat.

Tisknu vám ruku. Váš *N. Lenin*

56

M. A. REJSNEROVI

4. 10. 1905

Velevážený Michail Andrejeviči! Mnohokrát Vám děkuji za Váš dopis, který mě informuje o plánech a taktice našich takzvaných kadetů mnohem důkladněji, než jak mě informovala zpráva Felixe Alexandroviče o rozmluvě s Vámi.⁸⁸ Obzvláště cenné je Vaše sdělení, že se liberálové, Vitte aj., k smrti bojí aktivního bojkotu. Právě jsem dostal z Ruska zprávu, že se konala mezistranická konference sociální demokracie^[89] (obě části SDDSR, Bund, pravděpodobně Lotyšů atd.). Tam byla taktika aktivního bojkotu schválena definitivně.

Váš plán mi není jasný: 1. Je alespoň špetka naděje, že se kadeti zřeknou účasti ve volbách do Státní dумы? Myslíím že není. 2. Když už máme uzavřít dohodu s radikály, neudělali bychom lépe, kdybychom je požádali o takový miliónek na vyzbrojení petrohradských dělníků, než bychom hned žádali volby do Ústavodárného shromáždění? Jaký smysl budou mít volby před bojem s Trepovem nebo bez boje s ním?

Tohle je ovšem třeba projednat podrobněji. Hodně si slibuji za prvé od schůzky, kterou budete mít v nejbližších dnech v Berlíně s jedním mým přítelem,⁸⁹ za druhé od setkání s Vámi zde, o němž mi psal Felix. Přeji Vám úspěch v boji za aktivní bojkot.

Jsem Vám vždy k službám . . .

57

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU S D D S R

5. 10. 1905

Milí soudruzi! Právě jsem dostal další dopis od Rejnerta. Pečlivě jsem jeho návrh promyslel, projednal ho s Deltou a revidoval svou zápornou odpověď v dopise z 3. 10. 1905.*

Orlovského mohu povolat zpátky do týdne. Pak by se tu snad beze mne nějakých čtrnáct dní obešli, několik článků bych připravil předem a něco bych mohl napsat i cestou. Přesto mi ale váš plán připadá nemožně neracionální. Podle všech zpráv, jichž jsou teď noviny v zahraničí plné, je nyní ve Finsku velmi bouřlivá situace. Mluví se nepokrytě o celé řadě připravovaných revolt, o přípravě povstání. Posílá se tam teď mimořádné množství voj-

* Viz tento svazek, s. 97—98. *Red.*

ska. Pobřežní i námořní policie byla čtyřnásobně zesílena. Po události s Johnem Graftonem⁹⁰ se teď veškerá pozornost soustřeďuje speciálně na lodi připlouvající ke břehům. Na mnoha místech byly nalezeny zbraně a teď se po nich zvláště intenzívně pátrá. Nevylučuje se ani možnost, že budou záměrně vyvolány srážky, aby bylo možné zasáhnout ozbrojenou silou.

Svolávat tam za takových podmínek plenární zasedání znamená naprosto zbytečně riskovat. Je to přímo zřetělený podnik. Stačí jediná nepatrná náhoda (a pravděpodobnost takových náhod je teď ve Finsku zvláště velká) a bude to mít za následek úplný krach jak celého ústředního výboru, tak ústředního orgánu, protože pak by se tu všechno rozpadlo. Musíme se dívat na věci reálně: to by znamenalo vydat stranu zcela napospas menševickým vůdcům. Jsem přesvědčen, že až si to rozvážíte, dáte mi za pravdu, že nemáme právo to udělat.

Uvažte prosím, zda by nebylo možné změnit plán takto: Všichni se sjet do Stockholmu. Ve srovnání s dosavadním plánem by to pro vás znamenalo drobné nevýhody, ale i obrovské výhody. Nevýhody v tom, že by cesta trvala o půl dne déle (počítám od Åbo, v jehož blízkosti by se schůzka konala), maximálně o den jedním směrem. Celkem tedy dva dny navíc, ale i kdyby čtyři dny! To přece nestojí za řeč. Výhodou by pak byla mnohem větší bezpečnost. V tomto případě je celkový krach naprosto vyloučen. To znamená, že ani v nejmenším neriskujeme osud ústředního orgánu a celého ústředního výboru; neděláme nic nesmyslně bezhlavého. Někteří z vás mohou přijet zcela legálně, nebude možné je zatknout. Druzí dostanou cizí pasy nebo projedou bez pasu (Delta tvrdí, že Finové vyřizují přechody přes hranice hladce). V případě prozrazení by to byl za prvé nezdár jednotlivců, nikoli všeobecný, a za druhé se nenajdou absolutně žádné důkazy, takže při soudním řízení nebude policie schopna nic podstatného vytáhnout. Měli bychom zaručeny dva až tři

dny naprosto bezpečného sněmování; měli bychom po ruce všechny dokumenty (já je přivezu, vy je pošlete poštou atd.), mohli bychom vypracovat jakékoli protokoly, výzvy apod. A navíc bychom si přitom vyzkoušeli, zda bych nemohl zajíždět do Stockholmu častěji a odtamtud pracovat pro vás, dělat letáky atd. (myslím, že si menševici zařídili něco podobného na jihu).

Projednejte prosím pečlivě tento plán. Schwálíte-li ho, pošlete mi telegram na adresu: Kroupsky, 3. Rue David Dufour, Genève, s podpisem Boleslav a pouze s číslem znamenajícím datum, kdy mám do Stockholmu přijet (30 = mám přijet 30. září; 2 nebo 3 = mám přijet 2. nebo 3. října atd.).

Tisknu vám ruku. *N. Lenin*

58

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

8. 10. 1905

Milí přátelé! Spěchám vás informovat o velmi vážném obratu ve věci zastoupení v mezinárodním byru. Jihoruská konference menševiků k tomu přijala rezoluci, v níž se 1. o mně osobně rozšiřuje sprostá lež. Odpovídám ve 20. čísle Proletarije*, které vyjde pozítří. 2. žádají Plechanova, aby zastupoval *jejich část strany*.

To je přesně to, co potřebujeme! Plechanov jejich žádosti určitě vyhoví. Jeho předstíraná neutralita, pro nás tak zhoubná, bude demaskována, a právě to bylo třeba dokázat. Ať jsou v mezinárodním byru dva: jeden za většinu a jeden za menšinu. To bude ze všeho nejlepší.

* Viz článek Zastoupení SDDSR v mezinárodním socialistickém byru (V. I. Lenin, Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 331—333). *Red.*

A přitom bude-li menšinu zastupovat Plechanov, *tím líp*. Bude to skvělý precedens pro budoucí sjednocení. Naléhavě vás žádám: přestaňte definitivně počítat s Plechanovem a jmenujte za většinu vlastního delegáta. Jedině tak budeme plně zajištěni. Bylo by dobře jmenovat Orlovského. Zná řeči, umí mluvit a má reprezentativní vystupování. Styky jsou většinou, skoro výhradně, písemné, a samozřejmě bychom se radili. Ačkoli vlastně není o čem se radit: ujišťuji vás ze zkušenosti, že celé tohle zastoupení je *pouhopouhá formalita*. Plechanov kdysi za oněch dob svěřoval často toto zastupování Kolcovovi a nikdy se nic zlého nestalo, přestože je Kolcov prachmizerný »diplomat« a vůbec nemožné dřevo.*

Tisknu vám ruku. *N. Lenin*

59

CHERSONSKÝM BOLŠEVÍKŮM

[10. 10. 1905]

Milí soudruzi! Dostali jsme od soudruha, který byl u vás, adresu, na kterou se vám dá psát, a tak toho rychle využíváme, abychom s vámi navázali přímé spojení. Přikládáme přímým stykům a výměně názorů velký význam,

* Na třetí, čisté straně dopisu je kalendářní plán předpokládaného termínu porady ÚV SDDSR, sestavený V. I. Leninem:

»Dopis odeslán	6. 10.	
Dopis doručen	12. 10.	16. 10.
Odjezd	18. 10.	22.
	20. 10.	24.
Konference	20.—22. 10.	24.—26.
Příjezd	22.—24. 10.	26.—28.

+ 7 + 3 «.

K této otázce viz též dokument č. 58. *Red.*

a proto se pokoušíme navázat s vámi spojením.⁹¹ Pište nám na adresu: pan Albert Milde, Marienstrasse 13^{II}, Lipsko.

N. Lenin

60

A. V. LUNAČARSKÉMU

11. 10. [1905]

Milý An. Vas.! Vybral jste si pro svůj článek nesmírně zajímavé téma, nanejvýš aktuální.⁹² Nedávno se Leipziger Volkszeitung v úvodníku vysmíval činitelům zemstev za jejich zářijový sjezd, že prý si »hrají na konstituci«, že už ze sebe dělají členy parlamentu etc. etc. Parvusovu a Martovovu chybu je zapotřebí rozebrat z *této* stránky. Rozbor se Vám však nepodařil. Podle mého názoru byste měl článek přepracovat jedním z těchto dvou způsobů: buď přenést těžiště na naše novojiskrovce »hrající si na parlamentarismus«, podrobně ukázat podmíněný, dočasný význam parlamentarismu, banálnost »parlamentních iluzí« v období revolučního boje atd. a vysvětlit to pěkně od základů (pro lidi v Rusku to bude náramně užitečné!) a Hilferdinga^[345] uvést jen pro ilustraci, pouze letmo. Anebo vzít za základ Hilferdinga, a pak nebudete muset článek tolik předělávat, dáte mu jen jiný název, ale musíte jasněji vysvětlit, jak tuto otázku chápe Hilferding. Je docela možné, že přijdete i na jiný způsob, jak článek přepracovat, ale prosím Vás, určitě se do toho pusťte hned. Času máte dost, do tohoto čísla by se článek stejně nedostal (všechno zaplnily moskevské události⁹³ + starý materiál). To znamená, že dodací lhůta je úterý 17. 10. Snažně prosím, udělejte solidní článek a pošlete ho do 17. 10. Lepší by bylo předělat ho na první způsob, třeba z toho vyjde úvodník!

Kdyby už u nás byl parlament, určitě bychom podpořovali kadety, Miljukova a spol. kontra Moskovskije vědomosti⁹⁴. Například při doplňovacích volbách etc. Za takových okolností by to ani trochu nenarušilo samostatnost třídní strany sociální demokracie. Avšak podporovat lidi, kteří **nejdou schopni bojovat revolučně**, a to ne v období parlamentu, ale v období revoluce (Vy jste tento rozdíl naznačil už v titulku), znamená 1. narušovat samostatnost naší strany. Dohoda nemůže být jasná a otevřená. To by vlastně znamenalo »prodat« svá práva na revoluci, jak Vy říkáte, a ne *využít* svých práv k podpoře. V parlamentu bychom poskytovali podporu a vůbec bychom neustupovali do pozadí. Teď však ustupujeme do pozadí, protože *ukládáme* Miljukovům, aby za určitých podmínek mluvili *za nás*. A dále, co je nejdůležitější — 2. taková podpora znamená zradu revoluce. Parlament ještě nemáme, jsou to jen *iluze* Miljukovů. Je třeba revolučně bojovat *za* parlament, a ne parlamentně za revoluci, bojovat revolučně za *mocný* parlament, a ne bojovat v *bezmocném* »parlamentu« za revoluci. *Bez* vítězství revoluce by se teď v Rusku *všechna vítězství* v »parlamentu« (Státní дума nebo něco podobného) rovnala *nule*, ba méně než nule, protože by zaslepovala planými *fikcemi*. Parvus to nepochopil.

Kadeti se už stali regierungsfähig* (Trubečtí a Manuilové v roli rektora etc.), už se vyšplhali do prvního patra svobody shromažďování (za cenu profanace shromáždění), do patra kvaziparlamentarismu. A právě to potřebují, potřebují, aby proletariát zůstal *ve skutečnosti* v *suterénu*, ale přitom aby si myslel, že je v prvním patře, aby si vybájlil, že má jakousi parlamentní moc a přistoupil na »podmínky« o »podpoře« atd. To je bohaté téma! My jsme teď silní revolučním bojem lidu, ale slabí, pokud jde o kvaziparlamentarismus. **Kadeti naopak**. Snaží se jedině

* — schopnými podílet se na vládě. *Red.*

o to, aby nás přetáhli na půdu kvaziparlamentarismu. Jiskra se dala obalamutit. A proto by bylo obzvlášť na místě *důkladně* rozebrat vztah »parlamentarismu k revoluci« ((srovnej: Marx o třídním boji ve Francii roku 1848^[192])).

Tyhle myšlenky (vykládám je tu ovšem velice obecně a nepřesně), které jste v článku naznačil, je třeba rozvíjet, rozžvýkat a dát lidem po lopatě. Lidé v Rusku teď strašně potřebují, aby se jim od základu vyložil vztah mezi parlamentarismem a revolucí. Jenže Martov a spol. hystericky křičí: Co nejdřív legálně! Co nejdřív veřejně! Ať už jakkoli, jen když legálně! My však právě teď musíme vytrvat, musíme pokračovat v revoluci, bojovat proti ubohé pololegalitě. Jiskra to nepochopila. Jako nikdo z oportunistů, ani oni nevěří v energii a houževnatost revolučního boje dělníků. Moskva je pro ně ponaučením. A ke všemu ještě ten nechutný Parvus zanáší do Ruska taktiku malicherného paktování!!

Dostal jste můj dopis? Pevně Vám tisknu ruku. Pozdravujte An. Al.

Váš *Lenin*

61

S. I. GUSEVOVI

Lenin Nacijovi

13. 10. 1905

Milý příteli! Rezoluce oděského výboru o odborovém boji^[298] (»usnesení« č. 6 nebo 5, není to jasné; v dopisu č. 24; datováno — září 1905) se mi zdá velice nesprávná. Podle mého názoru se dá přirozeně vysvětlit zápalem boje proti menševikům, ale nesmí se upadat do druhé kraj-

nosti. A rezoluce právě do druhé krajnosti upadá. Proto si dovolím rezoluci oděského výboru kriticky rozebrat a prosím, aby soudruzi zvážili moje připomínky, které nikterak nevyplývají ze snahy hledat za každou cenu hni-
dy.

Rezoluce má tři (nečíslované) části zdůvodňující a pět (číslovaných) částí vlastní rezoluce. První část (první bod zdůvodnění) je naprosto v pořádku: řízení »*všech* projevů třídního boje proletariátu« vzít do svých rukou a »nikdy nezapomínat na úkol« řídit odborový boj. Výborně. Dále, druhý bod: »do popředí« se prý staví úkol připravovat ozbrojené povstání a (bod 3 čili konec zdůvodňující části) »v důsledku toho úkol řídit odborový boj proletariátu nutně ustupuje do pozadí«. To je podle mého názoru teoreticky nesprávné a z hlediska taktiky chybné.

Teoreticky nesprávné je klást vedle sebe *dva úkoly*, a to »úkol připravovat ozbrojené povstání« a »úkol řídit odborový boj«, jako úkoly stejného řádu, jako úkoly stojící v jedné rovině. Jeden stojí údajně v popředí, druhý v pozadí. — Tvrdit něco takového znamená srovnávat a klást vedle sebe věci různého řádu. Ozbrojené povstání je způsob politického boje v daném okamžiku. Odborový boj je jeden z trvalých, za kapitalismu vždy potřebných a ve všech situacích nezbytných projevů celého dělnického hnutí. Engels na jednom místě, které cituji v Co dělat?⁹⁵, rozlišuje tři základní formy proletářského boje: hospodářskou, politickou a teoretickou čili odborovou, politickou a teoretickou (vědeckou, ideovou, filozofickou). Jak je tedy možné stavět vedle sebe jednu z těchto základních forem boje (odborovou) a *metodu* druhé základní formy boje vhodnou pro daný okamžik? Celý odborový boj jakožto »úkol« stavět do jedné řady s nynějším a *zdaleka ne jediným* prostředkem politického boje? To je naprostý nesmysl, něco jako sčítat desetiny a setiny bez převedení na společného jmenovatele. Podle mého musí být oba tyto body zdůvodňující části (druhý i třetí) vypuštěny. Vedle

»úkolů řídit odborový boj« je možné stavět jen úkol řídit celý politický boj vůbec, úkol řídit veškerý ideový boj vcelku, ale v žádném případě ty či ony dílčí, momentální, současné *úkoly* politického nebo ideového boje. Oba tyto body by se měly nahradit poukazem na to, že nelze ani na chvíli zapomínat na politický boj, na obeznamování dělnické třídy s celou šíří sociálně demokratických idejí, na nutnost usilovat o těsné a nerozlučné sepětí všech projevů dělnického hnutí, aby tak bylo vytvořeno jednotné, opravdu sociálně demokratické hnutí. Tento poukaz by mohl být druhým bodem zdůvodňující částí. Třetím bodem by mohlo být konstatování, že je nutné varovat před úzkým pojetím odborového boje a úzkým přístupem k němu, jak to horlivě šíří buržoazie. Nepředkládám samozřejmě návrh rezoluce, nedotýkám se otázky, stojí-li za to o tom zvlášť mluvit; zatím pouze uvažuji, jak by se vaše myšlenka dala teoreticky správně vyjádřit.

Po stránce taktické vytyčuje rezoluce v této podobě úkoly ozbrojeného povstání velmi nevýstižně. Ozbrojené povstání je nejvyšší způsob *politického* boje. Aby bylo z hlediska proletariátu úspěšné, tj. aby bylo úspěšné proletářské povstání vedené sociální demokracií, a ne nějaké jiné povstání, k tomu je nutné široce rozvíjet všechny stránky dělnického hnutí. Proto je naprosto nesprávné stavět proti sobě úkoly povstání a úkol řídit odborový boj. Tím se úkol povstání znevažuje a rozmělnjuje. Místo aby se v povstání vidělo vyvrcholení a koruna *celého* dělnického hnutí, vzniká tu situace, kdy se úkol povstání vyčleňuje. Jako by se tu směšovaly dvě věci: rezoluce o odborovém boji vůbec (na toto *téma* byla rezoluce oděského výboru psána) a rezoluce o rozdělení sil v nynější práci oděského výboru (k tomu vaše rezoluce sklouzává, ale to je docela, docela jiná věc).

Přecházím k číslovaným bodům té části, která v úzkém smyslu slova tvoří vlastní rezoluci.

Ad I. »Odhalovat iluze«, »které souvisejí s odbory« . . .

to by jakžtakž šlo, i když by bylo lepší vypustit to. Za prvé to patří do zdůvodňující části, kde by se mělo poukázat na těsnou souvislost všech stránek hnutí. Za druhé tu není řečeno, o jaké iluze jde. Pokud to tam chcete mít, měli byste dodat: buržoazní iluze o tom, že v kapitalistické společnosti je možné uspokojit hospodářské a jiné potřeby dělnické třídy.

» . . . důrazně upozorňovat na *jejich* (odborů?) omezený význam ve srovnání s konečnými cíli dělnického hnutí«. To vypadá, jako by všechny odborové organizace měly »omezený význam«. A co *sociálně demokratické* odbory spjaté s politickou organizací proletariátu? Těžiště není v tom, že odbory mají »omezený význam«, nýbrž v tom, aby tato jedna (a v tomto smyslu omezená, protože jen jedna) stránka byla spojována s ostatními stránkami. Teď buď tohle vypusťte, nebo znovu zopakujte, že je nezbytné vytvářet a upevňovat *spojení* jedné stránky se všemi ostatními stránkami, naplňovat odbory *sociálně demokratickým* obsahem, *sociálně demokratickou* propagandou, vtahovat je do *veškeré* sociálně demokratické práce atd.

Ad II. V pořádku.

Ad III. Z důvodů, které jsem uvedl, není správné stavět proti sobě úkoly odborů a »nejnaléhavější a prvořadý úkol« ozbrojeného povstání. V rezoluci o odborovém boji není třeba mluvit o ozbrojeném povstání, protože ozbrojené povstání je prostředek ke »svržení carského samodržaví«, o němž se mluví v bodu II. Odbory by mohly rozšířit základnu, z níž budeme čerpat síly pro povstání, takže, znovu opakuji, stavět jedno proti druhému je chybné.

Ad IV. »Vést energický ideový boj proti takzvané menšině«, která se »v otázkách odborů« vrací k »ekonomismu«. Není to pro rezoluci oděského výboru příliš všeobecné? Nezavání to přeháněním? Vždyť se v tisku neobjevila kritika ani jediné ze všech menševických rezolucí o »odborových organizacích«. Jen se poukazovalo na to,

že je liberálové chválí pro jejich tendenci zabývat se touto otázkou až s nerozumnou horlivostí. Z toho však plyne pouze závěr, že my se jí musíme zabývat s horlivostí »rozumnou«, ale rozhodně také s horlivostí. Podle mého názoru byste měli tento bod úplně vypustit a varovat jen před omezeným chápáním této otázky a upozornit na nutnost boje proti tendencím buržoazie a liberálů zkreslovat úkoly odborů; nebo byste měli tento bod formulovat speciálně v souvislosti s nějakou konkrétní rezolucí menševiků (v současné době o takových rezolucích nevím; možná že se u vás na jihu nějaké akimovské rezoluce objevily).

Ad V. K této otázce. Místo slov »a pokud je to možné, řízení« bych dal jen »a řízení«. Všechno totiž děláme, »pokud je to možné«. Vložíte-li tato slova sem, pak právě na tomto místě to povede k nesprávnému výkladu, jako že o řízení tak moc neusilujeme apod.

Podle mého, všeobecně řečeno, je třeba se vystříhat v této otázce přehánění boje proti menševikům. Zdá se, že právě v blízké budoucnosti začnou vznikat nové odborové organizace. Nesmíme se jich stranit a v žádném případě nedat záminku k názoru, že je třeba se jich stranit, naopak musíme se snažit účastnit se jejich práce, ovlivňovat ji atd. Existuje přece zvláštní vrstva dělníků, starších, s rodinou, kteří se v nynější době velmi málo účastní politického boje, zato však velmi aktivně odborového boje. Téhle vrstvy musíme využít a její kroky v této oblasti jen usměrňovat. Pro ruskou sociální demokracii je velice důležité, aby hned od začátku nasadila v otázce odborů správný tón, aby v tomto směru ihned vybuodovala tradici sociálně demokratické iniciativy, sociálně demokratické účasti, sociálně demokratického vedení. V praxi se nám samozřejmě může stát, že nebudeme mít dost sil, ale to už je docela jiná otázka, a řekněme si otevřeně: dokážeme-li využít všech nejrůznorodějších sil, najdou se nějaké i pro odbory. Vždyť pro sepsání rezoluce o odborech, te-

dy pro ideové vedení, se síly našly, a v tom je přece jádro všeho!

Pevně Vám tisknu ruku a prosím, abyste mi napsal pár slov, zda jste tento dopis dostal a co o věci soudíte.

Váš *N. Lenin*

62

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

ÚV

16. 10. 1905

Milí soudruzi! Pohovořil jsem s člověkem, kterého poslal Ivan Vasiljič, a včera jsem vám telegrafoval, že souhlasím. Ponechávám na Ivanu Vasiljiči nebo na Sergeji Vasiljiči, aby udělali v Chudině⁹⁶ potřebné škrty, jestliže ji od Petrova vezmou. Nejsem proti tomu, aby ji od Petrova vzali, ale jen s tou podmínkou, nebude-li to znamenat, že se s Petrovem rozcházím a že ho přímo klamu, protože *jsem dal Petrovovi souhlas* k tomu, aby se pokusil tuto věc realizovat. Je tedy třeba 1. v každém případě uhradit Petrovovi jeho dosavadní výdaje (člověk, kterého poslal Ivan Vasiljič, s tím souhlasil); 2. vymoci na Petrovovi souhlas v tom smyslu, že se Petrov podřídí rozhodnutí vyššího orgánu (tj. dovolil jsem Petrovovi, aby to zkusil, ale ústřední výbor se rozhodl předat věc Bělovovi — aby mě tedy Petrov nemohl považovat za nesvědomitého kontrahenta). Jestliže se to už Petrovovi podařilo realizovat, pak bych důtklivě radil nebrat mu to, protože nevidím, v čem by byl Bělov lepší než Petrov; 3. spojte se v této věci prosím s mou sestrou* (není těžké si ji pozvat), neboť mohla mým jménem už leccos zařídit.

* Jde o A. I. Jelizarovovou-Uljanovovou. *Red.*

Pokud jde o Petrova, řeknu tady všem, 1. že ÚV smlouvu neschválil, 2. že nám bylo ponecháno právo jednat o každé věci dohody s Petrovem samostatně, neboť monopol nebyl vyhlášen, 3. že se doporučuje obracet se na vydavatelství ÚV, které je výhodnější a stráničtější.

Myslím, že to je všechno. Napište, zda jsem vás pochopil správně.

Vaše dohoda s Nolinem je dobrá, ale obávám se, zda není fiktivní. »Redakční výbor« = $7 - 4 - 1 = 2!!$ A ti dva jsou zavaleni jinými věcmi!! Je to fikce, a ne redakční výbor. Dále, i když jste uzavřeli dohodu s Nolinem, přenášíte spoustu prací (Radin, Kameněv, Verner, Šmidt, Ljadov, Bazarov, Fjodorovič atd. atd. — pokud mě Bělov nemystifikoval) na Bělova. Co to má znamenat? Nolin na svátek a Bělov na pátek? Jestliže se nesejdeme, dejte si tu práci a podrobně mi v dopise vysvětlíte, jak to vlastně je. Je naprosto nemyslitelné, aby osoby žijící v ilegilitě nebo členové SDDSR konali tak složitou a nesnadnou práci, jako je vydávání literatury. Proto nás Bělov (přitom Petrov není o nic horší než Bělov) předbíhá. Velmi důrazně upozorňuji, že tomu tak bude i nadále, protože Bělov má pracanty, kteří se této věci *plně* věnují, zatímco Nolinův »redakční výbor« (za to vám ručím) nebude s to věnovat *této* věci ani setinu svých sil. Budeme klábosit, posuzovat, domlouvat se, scházet se (už se touto chvályhodnou věcí obíráme od léta, *půl roku*) a Bělov s Petrovem se zatím budou věnovat svým obchůdkům. To neříkám jako výtku, bylo by směšné něco takového vytýkat, to je nevyhnutelný produkt okolností. Může se to změnit, 1. budeme-li mít volnou ruku — pak se ovšem změní úplně všechno, nebo 2. pustí-li se do toho Pjatnickij *tak* jako Bělov a Petrov, jenže to je nad jeho síly, protože spoustu pozornosti věnuje jiným věcem.

P. S. Dostal jsem 2. číslo listu Rabočij. O fejetonu se vám

chystám napsat obšírněji. Jeho autor by si neměl brát taková témata: vychází mu z toho jakýsi velice nebezpečný »sentimentální« socialismus.⁹⁷

63

V. D. BONČOVOVI-BRUJEVIČOVI*

17. 10. 1905

Vážený soudruhu!

Záležitost se Scholzem vzala takový obrat, že vinou vedoucího tiskárny patrně hrozí straně velká ztráta.⁹⁸

Kromě toho i plnění zakázek »Demose« ve stranické tiskárně je spojeno se ztrátou pro stranu, neboť je špatně organizováno.

Z tohoto důvodu a vzhledem k tomu, že zakázky »Demose«, jejichž kontrolu uložil ústřední výbor mně, *nevyžadují* Vaši přítomnost v Londýně déle než do 21. října podle nového kalendáře, *naléhavě* Vás po dohodě s Iv. P. žádám, abyste upustil od cesty do Berlína a *okamžitě* přijel do Ženevy, a tady uvedl do pořádku záležitosti, které Vám uložil ústřední výbor!

N. Lenin

P. S. Upozorňuji Vás, že by nebylo správné odvolávat se na záležitosti »Demose«, abyste tak zdůvodnil svou další nepřítomnost, protože jsem se spojil s I. P. a přesvědčil se, že záležitosti »Demose« nyní právě tak vyžadují, abyste se *okamžitě* vrátil.

P. P. S. Žalobu (na 2031,25 franku) podal Scholz 17. říj-

* Na dopise je Leninova poznámka: »Odesláno 17. 10. 1905«. *Red.*

na. Termín splatnosti je do 27. října. Potřebujeme ještě několik dní (minimálně pět) na poradu s advokátem.

64

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

[18. 10. 1905]

Milí soudruzi, mezinárodní socialistické byro mi poslalo Vaillantův dopis, v němž je vyložen návrh Francouzské socialistické strany. Byro mě prosí, abych tento návrh předložil k projednání ústřední instituci své strany a odpovéděl co nejdřív. Ve Vaillantově dopise se píše:

»Ve svém dopise, který jste rozeslali ve formě oběžníku, jsem vyslovil otázku, jež by měla vyústit v určitý návrh. Dnes vám tento návrh posílám. Nemohl jsem to udělat dříve, protože měl-li mít dostatečnou váhu, bylo nutné, aby vyjadřoval názor celé strany, socialistické strany (Francouzské sekce mezinárodní dělnické internacionály), která jej také prostřednictvím svých zmocněnců na schůzi Národní rady v neděli 24. září (11. září) v Paříži jednomyslně schválila. Zde je návrh, který by po projednání v mezinárodním socialistickém byru měl být schválen jako usnesení: „Jakmile události, veřejně známé nebo tajné, poskytnou důvod k obavám z konfliktu mezi vládami a vyvolají možnost války, budou socialistické strany zainteresovaných zemí povinny na výzvu mezinárodního socialistického byra okamžitě spolu navázat přímé kontakty, aby stanovily a soustředily prostředky vlivu spojených sil dělníků a socialistů v zájmu toho, aby se válce předešlo a zabránilo.

Zároveň pozve mezinárodní socialistické byro strany dalších zemí na schůzi, která bude svolána tak rychle, jak jen to bude možné, aby zjistila, jaké akce celé internacionály a organizovaných dělníků by byly nejhodnější, aby se válce předešlo a zabránilo.“

Spolu s Jaurèsem vás prosíme, abyste okamžitě poslali všem stranám nový oběžník. Jistě chápete, stejně jako to pochopí i socialisté všech zemí, pokud jsou s námi zajedno, jak je vzhledem k možným událostem důležité neodkládat projednání této otázky až na zasedání byra, které se sejde v dosud neurčitěm termínu, ale poslat svůj souhlas přímo byru; takto, pokud bude návrh, jak doufáme, přijat, bude možné ho v případě konfliktu ihned realizovat.«

Já osobně dodávám, že tento návrh je podle mého trochu naivní, protože jedině, co v případě konfliktu mezi vládami může mít vliv, je diktatura proletariátu.

65

HOSPODÁŘSKÉ KOMISI ÚV S D D S R

[20. 10. 1905]

Na žádost soudruhů uvádím co nejpřesnější informace o hospodářské komisi.⁹⁹

Hospodářská komise se skládá ze soudruhů, které do této funkce zvláště jmenoval představitel ústředního výboru v zahraničí.

V současné době (20. 10. 1905) jsou jejími členy tito soudruzi: Bonč-Brujevič (vedoucí tiskárny), Kručininová (pokladní a vedoucí expedice), Iljin, Leninová (tajemnice ÚV), Abramov*, Knol, Vetčinkin, Ladyžnikov a Nik. Vasiljič.

Úkolem hospodářské komise je v podstatě vykonávat hospodářskou činnost ústředního výboru v zahraničí a pomáhat ústřednímu výboru ve veškeré jeho zahraniční agendě. Patří sem technická stránka (tiskárna, expedice aj.), finance, doprava, vysílání lidí do Ruska, opatřování zbraní apod., koordinování práce všech důvěrníků ústředního výboru, individuální kontrola práce každého důvěrníka apod., včetně zvláštních úkolů, které hospodářské komisi ukládá ústřední výbor.

Hospodářská komise si sama volí svého předsedu nebo tajemníka atd. a rozděluje práci mezi své členy, nevolí pouze stále vedoucí (expedice, pokladny, sekretariátu, tiskárny, dopravy aj.), protože ty jmenuje ústřední výbor.

* Abramov — viz Avramov (Abramov) R. P. *Red.*

Usnesení hospodářské komise může zrušit ústřední výbor nebo jeho zahraniční představitel, ale pokud se neodvolá některý z členů hospodářské komise nebo pokud někdo neprotestuje, nemusí ÚV její usnesení schvalovat.

Ke kontrole činnosti jednotlivých důvěrníků ústředního výboru (pokladníka, tajemníka, vedoucího tiskárny atd.) jmenuje hospodářská komise ze svého středu soudruhy, kteří se musí důkladně seznámit s veškerou činností důvěrníka a podat hospodářské komisi zprávu s návrhem opatření, jak jeho práci zlepšit a také jak ji pravidelně kontrolovat. Z toho lze vyjmout pouze zvláštní úkoly nebo zvláštní úseky práce, které ústřední výbor z těch nebo oněch důvodů svěřuje zcela samostatným institucím nepodléhajícím kontrole hospodářské komise. Všechny instituce ústředního výboru, které se zabývají normální a běžnou agendou, podléhají systematické kontrole hospodářské komise.

Hospodářská komise pomáhá ústřednímu výboru řídit činnost výboru zahraniční organizace nikoli formou jednotlivých nařízeních, neboť tento výbor je autonomní organizací, nýbrž tím, že studuje jeho zprávy o činnosti, posuzuje jeho práci, zkoumá organizaci práce a hledá způsob, jak ji zlepšit.

Jestliže soudruzi, kteří projevíli přání přesněji vymezit funkce hospodářské komise, považují za nutné vypracovat podrobný statut, pak ať hospodářská komise v plném složení takový statut projedná a ústřední výbor jej potom schválí.

G. D. LEJTEJZENOVI

Ženeva 23. října 1905

Milý L.!

Právě jsem dostal Brackeevo oznámení od francouzské Parti socialiste, že se sjezd jejich strany bude konat ve dnech 27.—30. října, případně až 1. listopadu v Chalon-sur-Saône. Le meilleur accord est réservé aux délégués de l'Étranger.*

Pojedete? *Určitě mi napište.* Jestliže ano, zastupujte nás a rozhodně proneste *obsažný* projev s pozdravem od *revoluční* sociální demokracie Ruska.

Jestliže nepojedete, dejte mi *okamžitě* vědět. Pak bychom poslali obsáhlou zdravici odtud.¹⁰⁰

Tak tedy odpovězte!

Váš N. Lenin

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

25. 10. 1905

Milí přátelé! Právě jsem dostal váš dopis o tom, že jste mě jmenovali do mezinárodního byra¹⁰¹ (škoda že jste nejmenovali Orlovského, ale o tom si promluvíme, až se sejdeme), a o schůzce v Oděse (Berlín). Ke schůzce musí dojít co nejdřív. Místo Oděsy bych navrhoval Varšavu (Königsberg)¹⁰² — všechny podmínky jsou tam stejné, ale je to blíže a policie s tím nebude tak počítat. Ve Varšavě

* Nejlépe budou přijati zahraniční delegáti. *Red.*

by se pro nás všechno odbylo ve *čtyřech dnech* za optimálních podmínek (legální pas), takže radím, abyste se o ně ihned začali energicky starat. Ani za horších podmínek by to nezabralo mnoho času, a je-li to možné, bylo by dobře zvýšit počet účastníků. Když vyberete nezvyklé město (Königsberg je vzdálen 22 hodin cesty od Pitěru), může dojít ke schůzce v kavárně, v restauraci nebo v pivnici, na níž se předem podle průvodce dohodneme.

Ještě dnes píšu mezinárodnímu byru dotaz o konferenci a o datu konání;* jakmile dostanu odpověď, hned vám ji pošlu. Moc vás prosím, snažte se zorganizovat schůzku co nejdříve, nevažte se ani na konferenci mezinárodního byra.**

Požíval se protokol mezistranické konference? Pokud ano, ihned nám ho pošlete.

68

M. M. ESSENOVÉ

26. 10. 1905

Milé zvířátko!

V těchto dnech jsme dostali Váš dlouhý dopis. Srdečné díky! Dostáváme velmi málo zpráv z Pitěru a také všelijakých letáků se nám posílá málo. Prosím Vás, neupouštějte od svého záměru a posílejte nám naprosto všechno, veškeré novinky a také příspěvky dopisovatelů.

Co se týče situace ve straně, zdá se mi, že to s pesimismem trochu přeháníte. Soudím tak podle zdejších poměrů. Ustavičně tady slyším od »periférie«, že Proletarij zjevně upadá, že všechno jde od desíti k pěti, že noviny jdou dolů atd. apod.; strach má velké oči, ale ve skuteč-

* Viz tento svazek, s. 120—121. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 100—102. *Red.*

nosti to není tak zlé. Při tak obrovském hnutí, jako je dnes, nedokáže žádný ústřední výbor na světě, pokud jeho strana pracuje v ilegalitě, uspokojit ani tisícinu požadavků. A že naše hesla, hesla Proletarije, nezůstávají hlasem volajícího na poušti, to vidíme jasně dokonce i z legálních novin, přinášejících zprávy o deseti- až patnáctitisícových shromážděních na univerzitě atd. Věru, máme v Rusku pořádnou revoluci, namouduši! Doufejme, že se brzy vrátíme domů — všechno k tomu spěje obdivuhodnou rychlostí.

Schůzku s ústředním výborem určitě uspořádáme. Teď už je to rozhodnutá otázka a všecko je zařízeno.

Pokud jde o rozpory, myslím, že je také zveličujete. Já tady žádné rozpory mezi Proletarijem a ústředním výborem nepozoruji. Termín povstání? Kdopak se ho odváží určit? Já osobně bych ho docela rád odložil na jaro, do návratu mandžuské armády; myslím si, že by pro nás vůbec bylo výhodné povstání odložit. Ale vždyť se nás na to stejně nikdo neptá. Podívejte se na nynější velkolepou stávkou.

To, že se teď ústřední výbor soustřeďuje na řízení prostřednictvím tištěného slova, je podle mého správná taktika. Jen bych si přál, abychom kromě dnes tak užitečného listu Rabočij měli ještě *agitační* bulletiny, malé, dvoustránkové, maximálně čtyřstránkové živé tiskoviny, které by vycházely často, nejméně jednou, ale i dvakrát týdně. Při nynějším obrovském, neuvěřitelném rozmachu hnutí lze stranu řídit jedině prostřednictvím tisku. A je třeba, aby vycházely živé, pružné, pohotově reagující, stručné letáky-bulletiny, které by razily hlavní hesla a hodnotily hlavní události.

Pokud jde o zastavení ústředního orgánu, došlo tu k nedorozumění. Báli se, že celá věc zkrachuje, ale naprosto neměli v úmyslu ústřední orgán potlačovat. Ovšem vcelku teď význam zahraničí *hodinu od hodiny* klesá a je to nevyhnutelné. Samozřejmě že se Proletarije v žádném

případě nevzdáme, dokud se nám ho nepodaří tisknout v Petrohradu na Něvském prospektu. Teď však musíme věnovat hodně pozornosti také legálním novinám. Zahraničí už musí zčásti zavírat kráček (propagandistická literatura) a brzy ho zavřeme úplně a otevřeme v Pitěru.

K přípravě na povstání bych radil ihned všude a opravdu v co nejširším měřítku propagovat, aby se vytvářely *spousty*, sta a tisíce *autonomních* bojových oddílů, velice malých (ze *tří* lidí), které by se samy vyzbrojovaly, kdo čím může, a všestranně se připravovaly. Opakuji, že bych termín povstání *rád odložil* na jaro, ovšem z dálky to samozřejmě mohu těžko posoudit.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *N. Lenin*

69

MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU

Ženeva 27. října 1905

Milý soudruhu!

Poslal jste nám 28. června návrh soudruha Bebela v souvislosti s rozpory v naší straně.

Dne 24. července jsem Vám napsal, že Vám nemohu dát odpověď jménem ústředního výboru naší strany, protože jsem pouze jedním z jeho členů, a žádal jsem byro o některá vysvětlení^[101].* Jako odpověď jsem dostal dopis od občana Huysmanse ze dne 5. srpna^[40], v němž píše, že vměšování výkonného výboru sleduje pouze morální účinek. Ihned jsem oznámil ústřednímu výboru naší strany, jaký je přesný smysl Bebelova návrhu. Nyní jsem

* Viz tento svazek, s. 62—63. *Red.*

dostal odpověď ústředního výboru, který váš návrh přijímá a jmenuje svými zástupci soudruhy Vasiljeva, Šmidta a Lenina. Soudruh Šmidt je v Rusku. Proto musíme předem znát den konference (nejméně tři týdny předem).

Další dva delegáti jsou ve Švýcarsku.
Přijměte atd.

V. Uljanov (Lenin)

P. S. Právě jsem dostal další dopis se sdělením, že soudruh Šmidt přijede do zahraničí dřív (pravděpodobně v listopadu), aby tu vyřídil některé záležitosti týkající se naší strany. Proto by pro mě bylo neobyčejně důležité, kdybych co nejrychleji dostal odpověď druhé frakce naší strany, pokud jde o den svolání konference. Pro členy naší strany, kteří pracují v Rusku, je každá cesta do zahraničí neobyčejně obtížná, proto by bylo žádoucí, aby byl termín svolání konference stanoven hned, tj. aby nám druhá frakce a členové mezinárodního byra co nejdřív oznámili, kdy chtějí tuto konferenci svolat.

70

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

ÚV

[27. října 1905]

Napište mi prosím obratem, souhlasíte-li s tím, abych do našeho širšího redakčního výboru (sedmičlenného) a do redakce listu *Novaja žizň*¹⁰³ přizval Plechanova. Telegrafujte (podpis — Boleslav. Adresa — Krupská): Ano, či ne. Ještě jednou se pokusím s ním sblížit, ačkoli si nedělám velké naděje.

[Koncem října 1905]

Velevážený Georgiji Valentinoviči!

Obracím se na Vás s tímto dopisem, protože jsem přesvědčen, že nezbytnost sjednotit sociální demokracii už definitivně dozrála a že právě teď jsou pro toto sjednocení zvláště příznivé podmínky. Dvě věci mě přiměly, abych už dále neotálel a obrátil se přímo na Vás: 1. založení legálního sociálně demokratického listu Novaja žizň v Pitěru a 2. události posledních dnů¹⁰⁴. I kdyby snad tyto události nevedly k našemu brzkému návratu do Ruska, v každém případě je tento návrat velice, velice blízko a sociálně demokratický list okamžitě poskytne základnu pro velmi seriózní společnou práci.

Nemusím Vám snad opakovat, že si my bolševici toužebně přejeme pracovat společně s Vámi. Napsal jsem do Pitěru, aby se všichni redaktori nového listu (zatím je jich sedm: Bogdanov, Rumjancev, Bazarov, Lunačarskij, Orlovskij, Olminskij a já) na Vás obrátili s kolektivní a oficiální žádostí, abyste se stal členem redakčního kolegia. Události však nečekají, poštovní spojení je přerušeno a já se necítím oprávněn odkládat tento nezbytný krok vlastně jen kvůli jedné formalitě. V podstatě jsem plně a bezvýhradně přesvědčen, že tento návrh bude všeobecně schválen a s radostí uvítán. Velmi dobře vím, že všichni bolševici vždycky považovali rozchod s Vámi za přechodnou věc, způsobenou výjimečnými okolnostmi. Není sporu o tom, že náš boj často strhával k takovým krokům, prohlášením a vystoupením, které nutně musely ztěžovat budoucí sjednocení, avšak nikdy jsme neztráceli *ochotu* sjednotit se, vědomí, že je *krajně nemorální*, aby vynikající představitel sociální demokracie Ruska stál stranou

práce, vědomí, že je pro celé hnutí *krajně nezbytná* Vaše blízká a bezprostřední účast na řízení. A všichni pevně věříme, že se s Vámi přes všechny potíže a překážky přece jen spojíme, ne-li dnes, tedy zítra, ne-li zítra, tedy pozítří.

Bude však lepší, dojde-li k tomu raději dnes než zítra. Situace se teď vyvinula tak, že *bychom mohli přijít pozdě*, a my chceme vynaložit všechno úsilí, abychom přišli včas.

Budete chtít pracovat společně s námi? Byl bych nesmírně rád, kdybyste souhlasil, abychom se my dva sešli a pohovořili si o tom. Jsem přesvědčen, že by se při osobním setkání odstranila mnohá nedorozumění, že by odpadly mnohé zdánlivé nesnáze, které stojí v cestě sjednocení. Ale pro případ, že byste s tímto návrhem vůbec nesouhlasil nebo nesouhlasil pro tuto chvíli, dovolím si předem dotknout se některých z těchto nesnází.

Jde o tyto nesnáze: 1. Vaše neshody s mnoha členy nové redakce. 2. Vaše nechuť vřadit se do jedné ze dvou polovin sociální demokracie. — První nesnáz se dá podle mého názoru docela dobře odstranit. V otázkách teorie a taktiky s Vámi souhlasíme přibližně na devadesát procent, a rozcházet se kvůli deseti procentům nemá smysl. Chtěl jste a chcete opravovat některá, podle Vašeho názoru mylná, tvrzení v mých pracích. Ale já jsem se přece nikde a nikdy nesnažil vnucovat komukoli ze sociálních demokratů výhradně svoje názory jako závazné, a také nikdo, absolutně nikdo z nové redakce se neangažoval jako »leninovec«. Barsovův projev na III. sjezdu^[320] vyjadřuje v tomto směru obecný názor. Vy se domníváte, že tři* ze jmenovaných sedmi lidí zastávají mylné filozofické názory. Avšak ani tito tři lidé se nesnažili a nesnaží spojit své názory s nějakou oficiální stranickou záležitostí. A i tito tři lidé — to nemluvím do větru, ale na základě

* Jsou míněni A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov a A. V. Lunačarskij.
Red.

faktů, která přesně znám — by byli nesmírně rádi, kdyby mohli pracovat společně s Vámi. Pro sociální demokracii by bylo krajně nežádoucí, krajně nemístné, krajně škodlivé, kdybychom se s Vámi politicky rozcházel právě teď, v době, kdy z Vašeho referátu i z Vašich posledních prací^[254] je patrné, že celkově sympatizujete s názory většiny, a nepřímou je to vidět i z postoje Parvuse, který je s Vámi snad nejsolidárnější.

A nový legální list, který bude mít desetitisíce, nehladově tisíce dělnických čtenářů, a vůbec veškerá příští práce v Rusku v současné chvíli, kdy ruský proletariát nesmírně potřebuje Vaše obrovské vědomosti a obrovské politické zkušenosti, to všechno vytvoří *nový základ*, který nejspíše umožní zapomenout na to, co bylo, a dospět ke shodě při živé práci. Přejít od práce v Ženevě k práci v Petrohradu je jak psychologicky, tak po stránce stranické nesmírně příznivé pro přechod od nejednotnosti ke sjednocení a já pevně doufám, že si tento okamžik nenecháme ujít; od II. sjezdu se takový okamžik nenaskytl a patrně hned tak nenaskytně.

Je tu však ještě druhá nesnáze. Možná že se nebudete chtít spojit s jednou polovinou strany. K tomu, abyste se účastnil práce, budete žádat jako *conditio sine qua non** sjednocení celé strany. Máte úplnou pravdu, že je takové sjednocení žádoucí a nutné. Je však *ted'* možné? Sám byste na to odpověděl spíše záporně, protože jste nedávno navrhoval pouze federaci. *Ted'* je nejširší tribunou pro naše působení na proletariát petrohradský *deník* (budeme schopni vydávat jej v nákladu 100 000 výtisků po jedné kopějce). Je *ted'* myslitelná koaliční redakce s menševiky?? Domníváme se, že není. I menševici se domnívají, že není. A také Vy, soudě podle toho, že jste navrhoval federaci, se domníváte, že není. To snad mají vycházet troje noviny? To se snad nemůžeme dohodnout a vydávat spo-

* — nezbytnou podmínku. *Red.*

lečně *politický* orgán revoluční sociální demokracie, když vlastně mezi námi nejsou žádné organizační rozpory a když budoucí přechod strany do legality rozptýlí všechny zbývající obavy ohledně spiklenectví? A naše rozpory v taktice smetává úžasnou rychlostí sama revoluce, nemluvě o tom, že jste nevznesl žádné námitky proti *rezolucím* III. sjezdu^[25], a tyto *rezoluce* jsou přece jedinou direktivou strany, která nás všechny, bolševiky, spojuje.

Proto se domnívám, že za těchto okolností je Váš přechod k nám docela dobře možný, že neztíží budoucí sjednocení, ale naopak ho usnadní a urychlí. Místo nynějšího vleklého boje, vleklého proto, že jste stál stranou, se v celé revoluční sociální demokracii vytvoří stabilnější situace. Tím bude i sám boj rozváznější a důslednější. Celá široká masa sociálních demokratů se rázem bude cítit jistěji, pevněji — rázem zavládne jiný duch a nové noviny si začnou v sociální demokracii hodinu od hodiny získávat přední pozici, nebudou se ohlížet zpátky, nebudou rozebírat podrobnosti toho, co bylo, ale budou jen pevně a důsledně vést dělnickou třídu na poli nynějšího boje.

Na závěr Vás chci znovu požádat, abyste souhlasil s naší schůzkou, a vyslovit za všechny bolševiky přesvědčení, že je užitečné, důležité a nezbytné, abychom pracovali společně s Vámi.¹⁰⁵

V upřímné úctě Váš *V. Uljanov*

72
ČLENŮM
ODĚSKÉ ORGANIZACE SDDSR
(»VĚTŠINY«)
MOŤOVI A KOSTŮVI*

Oděsa
»Členům „většiny“ oděské organizace
Moťovi a Kostůvi«

[Koncem října — začátkem listopadu 1905]

Soudruzí! Dostal jsem váš »Dopis soudruhům«. Uveřejňovat ho nebudu, a vy o to ani nežádáte. Ale považuji za svou povinnost vám odpovědět. V tisku jsem už nejednou napsal to, co zopakuji i vám. Hořekovat a naříkat nad rozkolem nemá smysl. Je zapotřebí *příčiňovat se* o jeho odstranění, přemýšlet, *jak* se sjednotit, a ne uchylovat se k obecnostem a žalostným vzdechům. Stěžovat si na boj *dvou* stran a vytvářet stranu *třetí*, a ještě ke všemu *tajnou*, jak jste to udělali vy za zády obou organizací, znamená rozkol *prohlubovat*. Jestliže jste byli vyloučeni za porušení pravidel organizace, pak jste si to zasloužili a marně se snažíte celou záležitost zamotat, líčit ji tak, jako že jste byli vyloučeni za své názory, za své smířlivectví, a ne za své dezorganizátorství.

»Ustavující sjezd« — to je pustá *fráze*. Jen se aspoň *kapku*, trošinku, *malinko* zamyslete nad tím, které skupiny by tam vlastně měly vyslat zástupce a po kolika lidech?? Jen se *kapánek* zamyslete, co byste asi říkali nápadu svolat Ústavodárné shromáždění, *a n i ž* byly stanoveny zásady volebního práva? Nenazvali byste to šarlatánstvím??

Proč mlčíte o myšlence *dvou* sjezdů, většiny a menšiny,

* Komu patřilo krycí jméno Kosťa, se nepodařilo zjistit. *Red.*

ve stejnou dobu a na stejném místě?? S touto myšlenkou přišel ústřední výbor a list Proletarij.¹⁰⁶ Není snazší uspořádat dva sjezdy *existujících* dvou stran, než nejprve vytvořit *třetí* stranu (tím byste strávili *měsíce*, ne-li léta), a pak svolávat *tři* sjezdy?? Jedině hlupák by se podřídil »ustavujícímu sjezdu«, pokud by nevěděl předem, zda tam skutečně budou zastoupeni sociální demokraté, jací sociální demokraté a v jakém poměru!!!

Pro heslo »dva sjezdy« mluví 1. souhlas jedné ze dvou stran; 2. většina je už na sjezd dokonale připravena, jsou známy *její* normy pro svolání sjezdu a *práva* jejího sjezdu; 3. velmi rychle se dá dosáhnout téhož ve skupinách a organizacích *druhé* strany; zveřejnit seznam všech skupin, dotázat se jich, otisknout návrh jednacního řádu sjezdu.

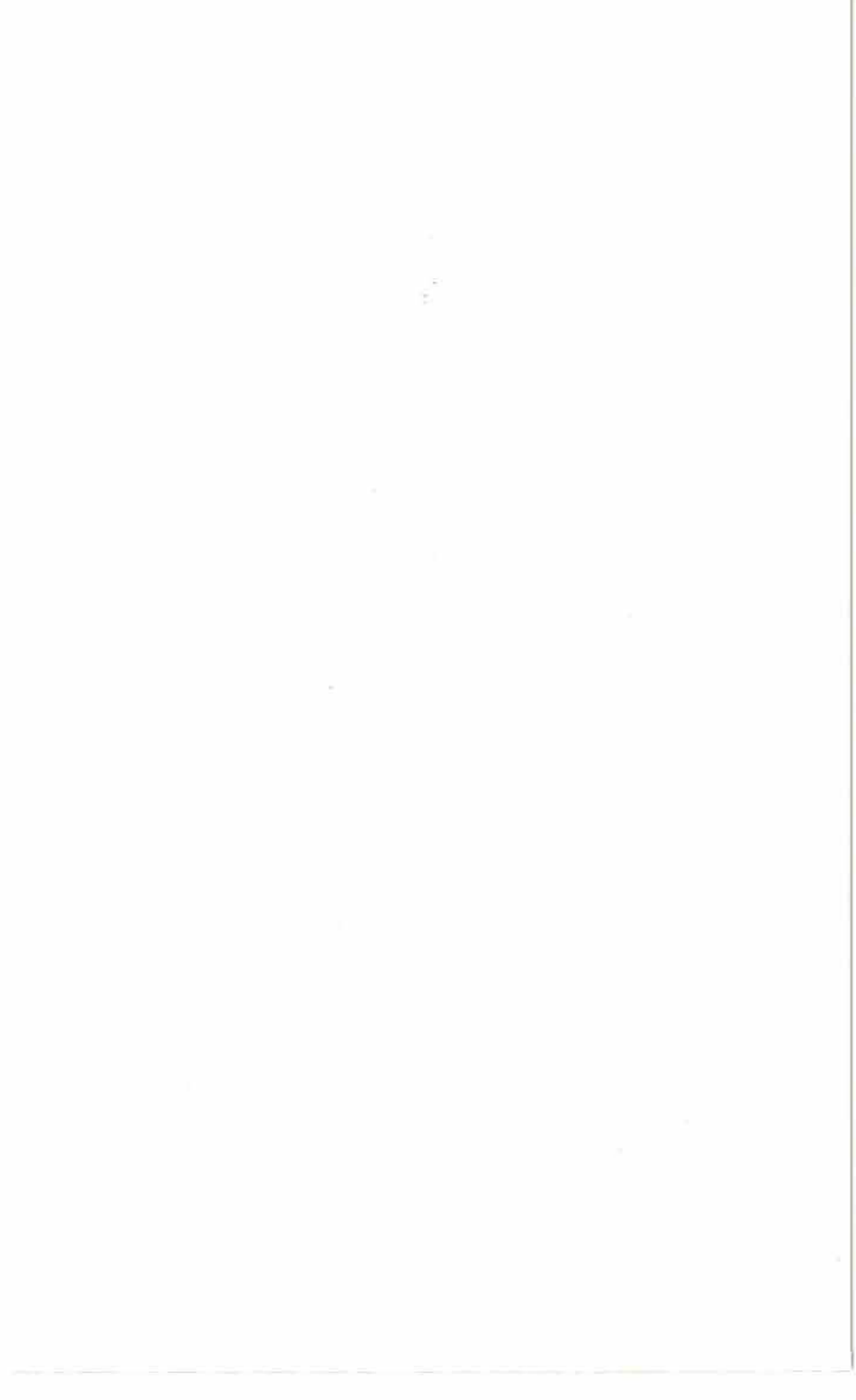
Avšak vaše heslo — »ustavující sjezd« se opírá leda o fňukání několika fňukalů, protože *ani jedna* část strany v žádném směru nezná *zásady* tohoto sjezdu. Jste prostě malověrní lidé a máte slabé nervy. Uviděli jste nečisté boláky, páchnoucí vředy a odvrátili jste se. Z lidského hlediska je to pochopitelné, ale rozumné to není. My se totiž domníváme, že není možné se odvracet, že *třetí* strana k ničemu nepovede, kdežto nynější dvě se přece jen sjednotí, i když to nebude hned a i když to nepůjde bez bolestivých operací.

73

G. D. LEJTEJZENOV I

[Začátkem listopadu 1905]

Milý L.! Buďte tak laskav a napište článku nebo alespoň noticku o svém interviewu s Guesdem, Lafarguem a Brackem o prozatímní revoluční vládě a naší účasti v ní. Proletarij je velmi potřebuje (nebo Novaja žizň, po-

G. A. KUKLINOVI

A Mr. G. Koukline 15. Rue de Candolle. Genève.

[14. 9. 1906]

Vážený soudruhu!

Velice mě znepokojuje osud jedné obálky s úředními doklady, které mají historickou cenu.¹⁰⁸ Tato obálka zůstala mezi papíry, které leží u Vás a o kterých s Vámi letos v létě hovořil redaktor historického časopisu.¹⁰⁹

Budu Vám nesmírně vděčný, když mi napíšete pár slov, zda by bylo možné tuto obálku vyhledat a poslat ji sem. A také, kde je kufr nebo bedna a zda je těžké tu obálku v ní najít.

Se sociálně demokratickým pozdravem V. *Uljanov*

Adresa: Petrohrad

Správa železnic, Fontanka u Obuchovova mostu
Ivanu Nikolajeviči Čebotarjovovi

É. AVENARDOVI¹¹⁰

1. (14.) března 1907

Vážený pane Avenarde!

Děkuji Vám za dopis.

Prosil bych Vás, abyste provedl tyto opravy:

(1) Strana 6 (č. 1). Vy vykládáte moje slova takto: » . . . nevyvíjet činnost ve prospěch buržoazní revoluce, která by zmátla dělnickou třídu«.

To je velmi nepřesné. My, sociálně demokratičtí revolucionáři, *musíme* nejen vyvíjet činnost ve prospěch buržoazní revoluce, ale také se jí postavit do čela, usměrňovat ji *společně s rolníky* proti carismu a *proti liberálům*.

Možná že bude lepší tato formulace: » . . . ve spolupráci nikoli s liberální buržoazií, která chce s revolucí skoncovat, nýbrž s demokratickým rolnictvem proti ničemnosti a zradě buržoazie, která je den ze dne kontrarevolučnější«.

My bolševici jsme *také* pro účast proletariátu v *buržoazní* revoluci. Ale spolu s K. Kautským si myslíme, že právě společně s rolníky, a vůbec ne s liberály, může proletariát dovést buržoazní revoluci k vítěznému konci.

(2) Strana 3—4.

Stolypinův článek v listu Novoje vremja^[314] vyšel 4. ledna (podle starého kalendáře), nikoli 6. ledna.

(3) Je třeba dodat, že Miljukov byl u Stolypina 15. ledna.

(4) Poslední slova Vašeho článku: » . . . nesčetné masy rolnických *proletářů*«.

Nikoli »rolnických proletářů«, ale »demokratického rolnictva«.

V sociální (socialistické) revoluci můžeme spoléhat jedině na městské proletáře a na vesnické proletáře. Avšak v současné době u nás v Rusku neprobíhá sociální revoluce, ale revoluce *buržoazní*. Jedině proletariát společně s rolníky, společně s demokratickým rolnictvem, společně s širokými masami rolnictva může přivést *takovou* revoluci k vítězství.

Váš *N. Lenin*

P. S. Váš dopis jsem dostal s velkým zpožděním. Zbývá mi pouhých pár minut. Odpusťte, že píšu v takovém spěchu.

76

A. M. GORKÉMU

Středa 14. 8. 1907

Milý Alexeji Maximyči! Přijeli jsme sem dnes s Meškovským a zítra odjíždíme do Stuttgartu.¹¹¹ Bylo by opravdu nesmírně důležité, abyste tam přijel i Vy.¹¹² Za prvé Vás oficiálně vysílá ústřední výbor (s poradním hlasem). Za druhé by bylo výborné, kdybychom se spolu sešli, protože se možná dlouho nevidíme. Za třetí je to od Vás všehovšudy nějakých 24 hodin cesty a bude to trvat *nejdéle* týden (to není Londýn!). Úplně postačí, když vyjedete v neděli nebo dokonce až v pondělí.

Zkrátka všechno mluví pro to, abyste přijel. Jste-li zdrav, určitě přijedte. Nenechte si ujít příležitost podívat se *na práci* mezinárodních socialistů — je to docela, docela něco jiného než povšechná známost a klábosení. Příští kongres bude až za tři roky. A ani o všelijakých našich

věčičkách se písemně nikdy nemůžeme domluvit tak důkladně jako při osobním setkání. Zkrátka a dobře, určité přijďte. Na shledanou!

Srdečný pozdrav Marii Fjodorovně.

Váš *N. Lenin*

77

G. A. ALEXINSKÉMU

Pro Pjotra

[Koncem září — začátkem října 1907]

Milý P.! Nevím, zda jste psal svůj dopis před setkáním se zdejším přítelem, nebo po něm. Pro každý případ Vám odpovídám na dotazy.

O penězích hovořila N. K. už *mnohokrát*. A ještě bude mluvit a já také.

Do »R.« jsem nepsal, protože jsem se nedávno (když jsem byl v těch končinách) osobně setkal se dvěma soudruhy odtud a všechno, co se Vás týká, jsem s nimi prohovořil.¹¹³

Ptáte se, jak si představuji Vaši práci tam.

To se dá pár slovy těžko říct. Až se porozhlédnete, sám uvidíte, jaké materiály, informace aj. budete moci odtamtud posílat, ale tohle je věc vcelku podružná a snadno řešitelná. Horší jsou celkové podmínky tamější práce. Myslím, že tak hanebné podmínky, jaké panují v zahraniční emigraci, jste ještě nezažil. Tam musíte být *velice* opatrný. Ne v tom smyslu, že bych Vás zrazoval od válečného tažení proti oportunistům. Naopak, boj je tam velmi nutný a rozhodně budete muset bojovat. Ale je to špinavá válka. Na každém kroku narazíte na zlomyslné intriky, na otevřené »provokace« menševiků (budou Vás soustav-

ně provokovat) — a na velmi neochotné prostředí pro *věcné* porozumění. Člověk tam děsně pociťuje odtrženost od Ruska, převládá tam zahálka a ovzduší nicnedělání, podrážděnost, hysterie, soptění a plivání na všechno. Setkáte se tam s těžkostmi v práci, které nemají *nic společného* s těžkostmi v Rusku: »svoboda« je tam bezmála neomezená, ale *čínorodá* práce a prostředí pro čínorodou práci téměř žádné.

Podle mého názoru je nejdůležitější, abyste tam měl práci, svou vlastní práci. »R.« Vám ji může poskytnout . . . Dále je ještě důležitější, abyste udržoval spojení s *organizací* v Rusku — tím si udržíte půdu pod nohama. A konečně nejdůležitější je to, abychom my všichni, tam i zde, pracovali *v souladu*, drželi krok a častěji si vyměňovali názory (pokud z otištěných materiálů nebudou všechny názory patrné). Jedině ten, kdo si dokáže zajistit v zahraničí takovou práci, kdy je *ve spojení s organizací* v Rusku, se uchrání toho, aby nebyl vtažen do bažiny stesku, nesvárů, podrážděné nevraživosti aj. Já se na tohle »zahraničí« zatraceně pamatuju a říkám Vám to z vlastní bohaté zkušenosti.

Bylo by velmi dobře, kdybyste spolupracoval s Knunjancem a Trockým. V takové trojici by leccos bylo snažší. Až se tam porozhlédnete, uvidíte všechno sám.

Není možné psát sem na adresu, na kterou jste psal Vy. Kromě toho odtud brzy odjedu. Pište mi prozatím na adresu: Herrn Kakko *Paavo*, Terijoki, uvnitř (*jenom uvnitř*) pro L—na. Pošlete co nejdřív svou tamní adresu.

Tisknu Vám ruku. Mnoho pozdravů *všem Knipovičům*.

Váš . . .*

Adresa: I. Ladyschnikoff, Uhlandstrasse N 145, *Berlin*

* Podpis je v rukopise nejasný. *Red.*

Vchod ze *dvora*. To je soukromá adresa. V témž domě, o poschodí výš je Abramoff. Naproti, v Uhlandstrasse 52, je kancelář, kde je lze dopoledne zastihnout. Píšu to pro každý případ, ačkoli Vy už to jistě víte.

78

K. H. BRANTINGOVI¹¹⁴

[Začátkem října 1907]

Velevážený soudruhu!

Doručitelka tohoto dopisu je členkou naší strany¹¹⁵. Snažně Vás prosím, abyste jí poradili a případně i pomohli. Jejím prvořadým úkolem je vyhledat ve Stockholmu naše sociálně demokratické knihy a dokumenty a v případě nutnosti je poslat dál. Tyto knihy atd. jsou zčásti ve sklepech stockholmského Lidového domu (v dřevěných bednách), zčásti snad u soudruhů Börjessona nebo Björcka (Bokhandel Björck & Börjesson, Drottninggatan 62).

Doufám, že s Vaší pomocí dokáže doručitelka tohoto dopisu splnit uložený úkol, který považuji za velice důležitý.

S přáním všeho nejlepšího *N. Lenin*

79

A. V. LUNAČARSKÉMU

[Mezi 2. a 11. 11. 1907]

Milý An. Vas.!

Konečně tu mám Vaši brožuru — první část přišla už dost dávno.¹¹⁶ Stále jsem čekal na konec, abych si ji mohl

přečíst vcelku, ale nedočkal jsem se. Dosud ještě chybí třetí příloha («Jak se díval Marx« atd.). To je moc mrzuté, protože dokud to člověk nemá celé, bojí se to dát vydavateli do sazby. Jestliže jste tu třetí přílohu ještě neposlal, snažte se ji prosím Vás zaslat co nejdříve.* Peníze (200 rublů) jsme Vám už poslali; dostal jste je?

Po obsahové stránce se mně i všem našim lidem Vaše brožura velice líbila. Je to nesmírně zajímavá a skvěle napsaná věc. Vytknul bych jen to, že je v ní hodně, abych tak řekl, neopatrných stylizací, tj. takových, kterých se budou *chytat* různí eseri, menševici, syndikalisté etc. Kolektivně jsme se radili, zda se mají opravit nebo vysvětlit v předmluvě. Rozhodli jsme se pro druhé řešení^[165], protože opravovat je by byla škoda; tím by se velmi narušila ucelenost výkladu.

Je samozřejmé, že svědomitý a pozorný čtenář Vám dokáže porozumět správně, ale přesto byste se měl vždycky *zvlášť zaštitit* proti falešným vykladačům, kterých jsou celé šiky. Například Bebela musíme samozřejmě kritizovat a já nesouhlasím s Trockým, který nám nedávno poslal úplný chvalozpěv na Essen a na německou sociální demokracii vůbec. Souhlasím s Vaším konstatováním, že Bebel neměl v Essenu pravdu ani v otázce militarismu, ani v otázce koloniální politiky (správněji v otázce charakteru boje, který vedli radikálové ve Stuttgartu v tomto bodě^[117]). Zároveň je však třeba poznamenat, že to jsou chyby člověka, s nímž máme společnou cestu, a že se dají napravit jedině na této, marxistické, sociálně demokratické cestě. Neboť je u nás dost lidí (vy patrně neznáte jejich literární výplody), kteří se zlomyslně posmívají Bebelovi, *aby mohli velebit* eserství, syndikalismus (à la Jezerskij^[59], Kozlovskij^[88], Kričevskij^[93] — viz *Obrazovanije* atd.) a anarchismus.

Podle mého názoru můžete a musíte *všechny* své myš-

* Viz tento svazek, s. 141. *Red.*

lenky vykládat vždycky tak, aby kritika nemířila proti ortodoxnosti, proti Němcům vůbec, nýbrž proti *oportunistu*. Pak Vaše slova *nebude možné* překroutit. Pak bude závěr jasný: bolševismus, který se učí nejen od Němců, ale i *na* Němcích (tento Váš požadavek je stoprocentně správný!), dokáže převzít *všechno živé* od syndikalismu, *aby zničil ruský syndikalismus a oportunistus*. To dokážeme nejsnáze a nejpřirozeněji udělat právě my, bolševici, protože jsme v revoluci ze všeho nejvíce bojovali proti parlamentnímu kreténství a plechanovskému oportunismu. A jedině my můžeme z revolučního, a ne pedantsky kadetského hlediska, jako to činí Plechanov a spol., vyvrátit syndikalismus, který způsobuje tolik zmatku (pro Rusko obzvlášť nebezpečného).

Vyšlo 17. číslo Proletarije, poslali jsme Vám ho. Vyšel sborník Zarnicy¹¹⁸, také jsme Vám jej poslali. Dostal jste to? Čtete Tovarišče? Jak se Vám teď líbí? Nechtěl byste trochu oživit staré časy a napsat na ně pár posměšných veršičků? Napište, prosím.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

80

M. S. KEDROVOVI

[Koncem listopadu — začátkem prosince 1907]

Vážený soudruhu! Podle naší úmluvy musí být materiál pro 2. svazek odevzdán do 1. 10., pro 3. svazek do 10. 10.¹¹⁹ První svazek se zdržel. Dvanáct archů pro 2. svazek jsem odevzdal, dalších sedm je hotových a ještě další (asi tak pět nebo sedm archů) mohu dodat velmi brzy. Chtěl bych však vědět, zdali všechen tento materiál skutečně potřebujete tak brzy. Budete jej hned sázet? Dal jste už do sazby dvanáct archů 2. svazku? Zdrží se vydá-

ní, když odevzdám konec 2. svazku později? Jestliže ano, mohu odevzdat konec 2. svazku okamžitě, budete-li chtít. Mám však v úmyslu napsat na závěr 2. svazku obsáhlou práci o rozdělení půdy v Rusku (podle nových statistických údajů z roku 1905) a o municipalizaci (se zřetelem ke 4. dílu Kapitálu neboli Theorien über den Mehrwert, vyšly rovněž roku 1905)^[96]. Myslím, že by tato věc čtenáře velmi zajímala a že by byla velmi aktuální. Materiál mám již téměř všechen shromážděn a zčásti i zpracován. Na dokončení potřebuji několik týdnů; doufám, že se mi během několika týdnů podaří tuto práci napsat.

Sdělte mi, přejete-li si, abych odevzdal 2. svazek ihned, bez této nové stati, nebo abych ho raději předal tak za měsíc, případně půl druhého měsíce, včetně nové stati.

81

NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI¹²⁰

28. 12. 1907

Velevážený soudruhu!

S panem Börjessonem jsem se domluvil. Nemůže nám však bohužel zajistit, abychom dostávali všechny dopisy a zásilky. Odpusťte mi, že se na Vás znovu obracím s prosbou, abyste nám vyhledal *ještě jednoho* člena strany, který by mohl *každý týden* přijímat ve Stockholmu zásilky — dopisy a knihy — a posílat je dál (do Finska a zpátky do Ženevy). V úterý* se chystám jet do Berlína.

S přáním všeho nejlepšího Váš I. Frej

Malmstens Hotell
Mastersamuelsgatan 63

P. S. Přijdu k Vám v pondělí ve čtyři hodiny. Nehodí-li se Vám to, zatelefonujte do hotelu Malmsten.

* V úterý, tj. 31. prosince 1907. *Red.*

G. A. ALEXINSKÉMU

7. 1. 1908

Milý Petře!

Dnes jsme s N. K. dorazili do Ženevy.¹²¹ Zatím jsme se definitivně nerozhodli, kde se usadíme. Al. Al. Ženevu rozhodně nedoporučuje, a tak se rozhlížíme po jiných místech.

Ale i zdejší situaci je nutné zcela vyjasnit. Ihned mi, pro[sím]* Vás, napište, 1. víte-li o *vhodném* člověku, který by [mohl vé]st tiskárnu a [expedi]ci;¹²² 2. zda by se Vám zdál pro tuto funkci vhodný dok[tor]; 3. ja[ké zvlá]štní věci musíme mít ohledně tiskárny na [zře]teli; [musí-li mít] majitele, když [patří] ústřednímu orgánu bolševické [frakce] stockholmského sjezdu; proč pokládáte za vlastnictví ústředního výboru jen *menševickou* tiskárnu; 4. myslíte si, že bychom mohli vydávat týdeník, a s jakým odbytem by se přibližně dalo počítat; 300—500—1000?

Váš dopis jsme v Berlíně dostali právě v době paniky, kterou vyvolalo zatčení sedmnácti¹²³, a proto jsme ho zničili, aniž jsme ho pozorně přečetli.

Odpovězte na adresu [. . .]

* V hranatých závorkách jsou uvedena slova a výrazy, které v rukopisu chybějí, protože část papíru, na němž byl dopis napsán, se nezachovala. Slova byla doplněna podle smyslu a podle zbývajících písmen. *Red.*

Co zdraví? Kdy [asi] se sem budete moci vrátit? Dal jste se za tu dobu [aspoň] trochu do pořádku?

Tisknu Vám ruku [. . .]

83

G. A. ALEXINSKÉMU

[Mezi 7. 1. a 2. 2. 1908]

Milý Petře! Mám k Vám prosbu. Napsal jsem obsáhlou práci o agrárním programu, v níž jsem mimo jiné podrobně rozebral rozpravy v II. dumě.* Chybějí mi některé *dokumenty*, které byly v II. dumě předloženy.

Konkrétně: *Mušenko* předložil návrh sto čtyř nebo sto pěti^[281], nikoli onen »známý«^{282,283} trudovický návrh z I. dumy^[282,283], který byl znovu předložen i ve II. dumě, ale *nový, eserský*^[379]. Francouzsky byl přetištěn v Rapport du parti S. R. au congrès de Stuttgart. Nemáte náhodou jeho ruský text? Nemohl byste ho opatřit? V případě, že mi pomůžete, budu Vám nesmírně zavázán.¹²⁴

Nevyšel náhodou jako separát? Kde a kdy?

Váš V. Uljanov

84

A. M. GORKÉMU

9. 1. 1908 Ženeva

Milý Al. M! Přijeli jsme sem se ženou před několika dny. Oba jsme cestou nastydli. Zařizujeme se tu, jak to jen

* Viz Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1906—1907 (Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 205—423). *Red.*

jde, zatím jen na čas, a proto to za moc nestojí. Váš dopis mě ohromně potěšil: skutečně by bylo dobré vyrazit si na Capri! Rozhodně si nějak vyšetřím čas, abych mohl za Vámi zajet. Ale teď to bohužel nejde. Přijeli jsme sem s úkolem zařídit vydávání novin — přestěhovat sem z Finska Proletarije. Ještě jsme se definitivně nerozhodli, zvolíme-li Ženevu nebo jiné město. Rozhodně to však spěchá a je s tím spousta starostí. Vypravil bych se k Vám na návštěvu takhle v létě nebo na jaře, až už všechno poběží! Kdy je u Vás na Capri nejkrásněji?

Co zdraví? Jak se cítíte? Pracuje se Vám dobře? Když jsem projížděl Berlínem, slyšel jsem, že jste s Lunačarským podnikli cestu po Itálii a byli jste také v Římě.¹²⁵ Líbí se Vám v Itálii? Setkáváte se s mnoha Rusy?

Nejlepší by asi bylo zajet za Vámi, až nebudete mít žádnou velkou práci, abychom se mohli společně toulat a klábosit.

Dostal jste mou knihu (první svazek sebraných článků *Za 12 let*¹²⁶)? Požádal jsem je v Petrohradě, aby Vám ji poslali.

Co nejsrdečnější pozdrav M. Fjodorovně. Na shledanou!

Váš *N. Lenin*

Moje adresa: Mr. Wl. Oulianoff.

17. Rue des deux Ponts. 17. (chez Küpfer). *Genève*.

13. 1. 1908

Milý An. Vas.!

Už je to několik dní, co sedíme se ženou v Ženevě . . . Je to proklatě skličující znovu se vracet do té zatracené Ženevy, ale co se dá dělat! Po porážce Finska nezbylo nic jiného než přenést Proletarije do zahraničí. Tak to rozhodlo kolegium. Jde jen o to, zda ho přestěhovat do Ženevy nebo jinam. Zatím sháníme informace, ale já osobně si myslím, že Ženeva a Londýn jsou jediná místa, kde jsou pro to možnosti. Londýn je však drahý.

Vaši brožuru o Stuttgartu jsem přečetl celou: III. příloha přišla velmi pozdě, takže jsem ji těsně před odjezdem sotva stihl přečíst. Myslím, že se Vám to výborně povedlo, také všichni soudruzi s ní byli velice spokojeni.* Všichni jsme se shodli v tom, že »vylepšovat«
ji je zbytečné: byla by přece jen velká škoda stírat Vaše barvy a kazit živě napsanou věc. Není v ní ani žádný syndikalismus — podle mého názoru je tam jen několik větších neopatrností, kterých by mohl »využít«
Plechánov a spol. Četl jste v časopisech *Obrazovanije* nebo *Sovremennyj mir*, jak hledá hnidy a úskočně chytá za slovo?¹²⁷ Takové odpůrce budeme mít vždycky, proto musíme být o to víc opatrní. Kromě toho jste zapomněl i na esery, kteří už dávno využívají kritiky syndikalistů k útokům na německé sociální demokraty a *překrucují* tuto kritiku, aby mohli *potírat* marxismus.

Nevím, zda se teď našim podaří Vaši brožuru vydat. Dnes je to s publikováním těžké.

Dostal jste můj první svazek^[108]? Jak žijete? Co potomek? Prý jste absolvoval báječnou cestu s Gorkým.

* Viz tento svazek, s. 134—136. *Red.*

Napište, na čem pracujete. Určitě s Vámi počítáme jak pro spolupráci s Proletarijem, tak pro referáty. Můžeme, ne?

Kde je Gorkij? Psal jsem mu na Capri^[136] (villa Blaeus). Dojde mu to?

Pevně Vám tisknu ruku
Váš *Lenin*

Adresa: Mr. Vl. *Oulianoff*.
17. Rue des deux Ponts. 17.
(chez Küpfer). *Genève*.

86

A. V. LUNAČARSKÉMU

Anat. Vas-čovi

[Mezi 13. 1. a 13. 2. 1908]

Milý An. Vas.!

Jde o důležitou věc. Znáte ve Florencii Vasilije Vasiljeviče Karjakina? Jak bych ho našel? Pošlete mi prosím jeho adresu nebo napište, *jak ho najdu*, přes kohokoli ve Florencii. Odpovězte prosím obratem.

Čekám od Vás zprávy (i odpověď) o Proletariji a o tom, jaké máte v souvislosti s ním plány.

Váš *Uljanov*

C. HUYSMANSOVI

14. 1. 1908

Milý soudruhu Huysmansi!

Moje adresa už není Finsko, ale bohužel Ženeva: Vl. Oulianoff. Rue des Ponts 17 (chez Küpfer), Genève . . .*

. . . ve Finsku v době posledních perzekucí [se ztratila] část protokolu našeho posledního sjezdu v Londýně. Pokud se nemýlím, říkali mi, že byly materiály a dokumenty tohoto sjezdu poslány mezinárodnímu socialistickému byru.¹²⁸ Je to pravda? Budu Vám velice [vděčný], podaří-li se Vám . . .

A. V. LUNAČARSKÉMU

Anatoliji Vasiljevičovi

[Mezi 14. 1. a 13. 2. 1908]

Milý An. Vas.! Napište pár slov, jestli jste se už pořádně ubytoval a můžete pracovat. Počítáme s Vámi, že do Proletarije napíšete 1. příspěvky o Itálii dvakrát (přibližně) měsíčně v rozsahu 8—12 tisíc liter. První asi tak za tři týdny. 2. čas od času politické fejetony. Dostanou se Vám do ruky ruské noviny (Gorkij jich má spoustu)?

Pište.

Tisknu Vám ruku. Váš *Stařík*

* Dvě řádky jsou nečitelné. Dopisní papír je v tomto místě roztržen, konec chybí. Další text je napsán na rubu dopisního papíru. *Red.*

A. M. GORKÉMU
A M. F. ANDREJEVOVÉ

15. 1. 1908

Milí A. M. a M. F.!

Dnes jsem dostal Váš expres. Strašně, přímo d'ábelsky mě láká zajet si k Vám na Capri. Tak krásně jste mi to vyličili, že se k Vám namouduši vypravím a pokusím se vytáhnout s sebou i ženu. Jen ještě nevím, kdy to bude: teď se nutně musíme postarat o Proletarije, musíme ho *rozjet*, stůj co stůj zorganizovat práci. To nám zabere minimálně jeden až dva měsíce. Ale udělat se to musí. Zjara bychom si však vyrazili na bílé caprijské víno, podívat se na Neapol a popovídat si s Vámi. Při té příležitosti jsem se začal učit italsky a hned jsem, ještě jako školák, narazil na adresu, v níž Marie Fjodorovna napsala: *expresso místo espresso!* Není nad to dívat se do slovníku!

A pokud jde o přepravu Proletarije, to jste si na sebe upletl bič. Teď už nám tak snadno nevyklouznete! A Marii Fjodorovně také hned uložíme haldu úkolů:

1. Rozhodně vyhledat tajemníka svazu lodních zaměstnanců a dělníků (takový svaz musí existovat!) na parnicích, které udržují spojení s Ruskem.

2. Vyzvědět od něho, *odkud a kam* parníky plují; *jak často*. Ať nám určitě zařídí *přepravu každý týden*. Co to bude stát? Musí nám najít *svědomitého* člověka (jsou Italové svědomití?). Zjistit, zda potřebují pro dodávku novin adresu v Rusku (dejme tomu v Oděse), nebo zda by mohli menší počet výtisků *přechodně* schovávat u některého italského hostinského v Oděse. Je to pro nás *nesmírně důležité*.

3. Nemůže-li M. Fjodorovna sama všechno zařídit, obstarat, zjistit, vysvětlit, zkontrolovat atd., ať nás určitě

s tím tajemníkem spojí přímo a my už se s ním dohodneme písemně.

Tahle věc spěchá: doufáme, že tady za dva — tři týdny vydáme Proletarije, a bude třeba ho ihned odeslat.¹²⁹

Tak na shledanou na Capri! A Vy, A. M., hleďte, abyste byl zdrav!

Váš V. Uljanov

90

M. NILSENOVI

27. 1. 1908

Velevážený soudruhu!

Tajemník mezinárodního socialistického byra v Bruselu Camille Huysmans mi vyřídil Váš dotaz. Jako zástupce Sociálně demokratické dělnické strany Ruska v mezinárodním socialistickém byru Vám mohu sdělit, že estonští sociální demokraté (jestli se nemýlím, takzvaný Svaz estonských sociálních demokratů) jsou součástí naší strany. V Revelu docela určitě existuje výbor Sociálně demokratické dělnické strany Ruska, složený většinou z Estonců. Pokud jde o občany M. Jurissona a G. Seppina, tato jména neznám. To však ani v nejmenším nesvědčí proti těmto občanům — organizace naší strany jsou tajné a já osobně neznám ani jednoho z estonských soudruhů. Napíšu do Ruska a zeptám se na tyto občany ústředního výboru naší strany (pro všechny případy i revelského výboru), ale nemůžeme počítat s tím, že nám rychle pošlou odpověď.

Se sociálně demokratickým pozdravem

Vl. Uljanov (N. Lenin)

Adresa: Vl. *Oulianoff*, 17. Rue des deux Ponts. 17.
(chez Küpfer), *Genf. Genève*

91

C. HUYSMANSOVI

27. 1. 1908

Milý soudruhu Huysmans!

Dostal jsem Váš dopis z 24. 1. 1908 a odpověděl jsem soudruhu Magnusu Nilsenovi do Kristianie*, že revelský výbor SDDSR *skutečně existuje* a že estonští sociální demokraté jsou součástí [naší strany]**. Občany [Jurissona] a Seppina neznám, [jako ostatně] neznám osobně ani jednoho estonského sociálního demokrata; nesmí se zapomínat, že organizace naší strany jsou tajné. Napíšu do Ruska a požádám, aby o těchto občanech sdělili podrobnosti, ale nedá se počítat s tím, že by brzy odpověděli.

S bratrským pozdravem *Vl. Uljanov*

92

C. HUYSMANSOVI

29. 1. 1908

Milý soudruhu Huysmans!

Dověděl jsem se, že třetí díl referátů různých stran pro mezinárodní socialistický kongres ve Stuttgartu má vyjít

* Viz dokument č. 90. *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

za několik dní a že referát naší strany není ještě hotový . . .*

Bude možné uveřejnit referát naší strany ve třetím dílu, nebo ne? Jaká je nejzazší lhůta pro předložení referátu?*** Pronásledování ve Finsku nejspíš zabránilo našim soudruhům referát dokončit, protože před dvěma měsíci, když jsem byl ve Finsku, jsem sám slyšel, že ústřední výbor [to uložil] jednomu soudruhovi, který velmi usilovně pracuje [na dokončení] referátu.

[Přijměte, milý] soudruhu, [můj bratrský pozdrav].

Vl. Uljanov

93

F. A. ROTŠTEJNOVI

29. 1. 1908

Milý soudruhu!

Před dvěma a půl až třemi měsíci jsem dostal ve Finsku Váš dopis s upomínkou o dluh a předal jsem jej ústřednímu výboru.¹³⁰ Teď mě »porážka Finska« donutila odjet do Ženevy a stěhování si vyžádalo spoustu času a starostí. Dnes mi jeden zdejší soudruh sděluje, že dluh naléhavě vymáháte a že Angličan dokonce hrozí uveřejněním této záležitosti v novinách (!) apod.

Píšu obratem znovu do Ruska, že musí dluh splatit. Jenže, víte, teď to bude *nesmírně* těžké! Porážka Finska, pozatýkání mnoha soudruhů, zabavení dokumentů, nezbytnost stěhovat tiskárny a posílat mnoho soudruhů

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

** O tom, kdy by mohl být referát dodán, viz dopis C. Huysmansovi z 2. února 1908 (tento svazek, s. 152). *Red.*

za hranice, to všechno si vyžádalo *spoustu* naprosto nečekaných výdajů. Finanční situace naší strany je o to žalostnější, že během dvou let všichni odvykli ilegality a jsou »rozmazlení« legální nebo pololegální prací. Tajné organizace musíme zřizovat málem od nuly. Stojí to spoustu peněz. A všechny intelektuální, maloměšťácké živly stranu opouštějí: odliv inteligence je obrovský. Zůstávají jen ryzí proletáři, kteří nemají možnost pořádat veřejné sbírky.

Měl byste to Angličanovi vysvětlit, vyložit mu, že v období II. dумы, kdy jsme s ním uzavírali půjčku, byly zcela jiné podmínky, že strana samozřejmě své dluhy splatí, ale že není možné, není myslitelné žádat to po ní *ted'*, že by to bylo lichvářství atd.

Musíte Angličana přesvědčit. Peníze *ted'* stejně nemůže dostat. Skandál nebude nic platný.

Vzpomínám si dobře, že se členové každé *frakce* podepsali každý zvlášť a odpovídají *každý za svou frakci?*¹³¹

Tisknu Vám ruku.
Váš *N. Lenin*

P. S. Protože jsem neznal Vaši adresu, napsal jsem Quelchovi a požádal ho, aby mi opatřil nějakou literaturu. *Jsem mu nesmírně vděčný*: obávám se, že pro něho moje strašná angličtina není vždycky srozumitelná!

Moje adresa: Vl. *Oulianoff*. 17. Rue des deux Ponts.
Genève

REDAKCI LISTU
BERNER TAGWACHT

[Mezi 30. 1. a 2. 2. 1908]

Prohlášení. Ve 24. čísle listu Berner Tagwacht (čtvrtek 30. ledna) je uveřejněno prohlášení L. Martova k případu ruského soudruha dr. Semaška, zatčeného v Ženevě^[368]. V tomto prohlášení hovoří Martov o Semaškovi podivně jen jako o jednom z novinářů, který se účastnil mezinárodního socialistického kongresu ve Stuttgartu, a současně sám sebe označuje za »delegáta sociální demokracie Ruska na stuttgartském kongresu«.

Takové Martovovo vyjádření si švýcarští dělníci určitě vyloží tak, že sociální demokracie Ruska nemá se Semaškem nic společného.

Aby takový naprosto nevěrohodný způsob Martovova vyjadřování neuváděl nikoho v omyl, prohlašuji jako zastupce sociální demokracie Ruska v mezinárodním socialistickém byru, že dr. Semaško je dlouholetý pracovník naší strany a že se mezinárodního kongresu zúčastnil jednak jako člen naší strany, jednak jako novinář za stranický tisk.

Toto vysvětlení považuji za nezbytné, neboť naši švýcarští soudruzi nepochybně projevují o Semaškovo zatčení velký zájem. Všichni ruští soudruzi, kteří ho znají, jsou pevně přesvědčeni, že s tifliskou »expropriací« neměl ani v nejmenším nic společného, a ani nemohl mít. A to nejen proto, že poslední (londýnský) sjezd^[216] naší strany tento »prostředek boje« se vši rozhodností zavrhl, ale také proto, že dr. Semaško žil od února 1907 nepřetržitě v Ženevě a věnoval se publicistické činnosti.

Jsmo pevně přesvědčeni, že tisk mezinárodní sociální demokracie v nejbližší době uvítá propuštění soudruha zatčeného v Ženevě se stejně oprávněnou radostí, jako

kdysi Vorwärts! (v Berlíně) a L'Humanité (v Paříži) uvítaly propuštění soudruhů nevinně zatčených v Paříži.

Zástupce Sociálně demokratické
dělnické strany Ruska
v mezinárodním socialistickém byru

N. Lenin

95

A. M. GORKÉMU

2. 2. 1908

Milý A. M.!

Píšu Vám ohledně dvou věcí.

Za prvé ohledně Semaška. Pokud ho *neznáte* osobně, nemá smysl, abyste se do níže uvedené záležitosti vměšoval. Znáte-li ho, pak to smysl má.

L. Martov otiskl v bernských sociálně demokratických novinách »prohlášení«, v němž říká, že Semaško nebyl na stuttgartském kongresu jako delegát, ale jen jako *novinář*. Ani slovo o tom, že je členem sociálně demokratické strany. To je ničemný výpad menševika proti bolševikovi, který se dostal do vězení. Poslal jsem už své oficiální prohlášení jakožto zástupce SDDSR v mezinárodním byru.* Znáte-li Semaška osobně nebo znal-li jste ho v Nižním Novgorodu *určitě* napište rovněž do těchto novin, že Vás Martovovo prohlášení pobuřuje, že znáte Semaška osobně jako sociálního demokrata a že jste přesvědčen o tom, že nemá nic společného se záležitostmi, které mezinárodní policie rozmazává. Dole uvádím adresu listu a plné znění Martovova prohlášení, které Vám M. F. předloží.

* Viz dokument č. 94. *Red.*

Do redakce napište sám rusky a M. F. požádejte, aby přiložila německý překlad.

Druhá věc. Teď jsme se tady sjeli všichni tři, kteří jsme sem byli z Ruska posláni zorganizovat vydávání *Proletarije* (Bogdanov, já a jeden »praktik«*). Všechno je připraveno, v nejbližších dnech vydáme anonci¹³². Mezi spolupracovníky počítáme i Vás. Napište pár slov, zda byste nám mohl něco dát pro první čísla (třeba něco na způsob *poznámek o maloměšťáctví*^[29], které vyšly v listu *Novaja žizň*, anebo úryvky z románu^[30], který píšete,¹³³ apod.).

Pevně Vám tisknu ruku. Srdečný pozdrav M. F-ně!

Váš V. Uljanov

V listu *Berner Tagwacht* (adresa redakce: Kapellenstrasse 6, Bern, Orgán sociální demokracie) číslo 24 z 30. ledna 1903 bylo uveřejněno toto:

»*Erklärung*. In einigen Zeitungen stand zu lesen, dass der unlängst in Genf verhaftete Dr. Simaschko ein Delegierter der Genfer Gruppe der russischen Sozialdemokratie in Stuttgart gewesen sei. Dem gegenüber erkläre ich, dass Dr. Simaschko nicht Mitglied der russischen Sektion auf dem genannten Kongresse war und kein Delegiertenmandat besessen hat. Er war dort nur als Journalist tätig.

L. Martoff, Delegierter der russischen Sozialdemokratie auf dem Stuttgarter Kongress.«**

To je všechno. Ničemnost je v tom, že sociální demokracie jako by chtěla nepřimo Semaška odepsat, zříct se ho!

* »Praktik« — I. F. Dubrovinskij. *Red.*

** »*Prohlášení*. V některých novinách bylo možné se dočíst, že dr. Semaško, nedávno zatčený v Ženevě, byl ve Stuttgartu jako delegát ženevské skupiny sociální demokracie Ruska. Proti tomu prohlašuji, že dr. Semaško nebyl na uvedeném kongresu jako člen ruské sekce, ani neměl mandát delegáta. Zúčastnil se kongresu pouze jako novinář.

L. Martov, delegát sociální demokracie Ruska na stuttgartském kongresu.« *Red.*

C. HUYSMANSOVI

2. 2. 1908

Milý soudruhu Huysmans!

Díky za Váš dopis z 30.[⁴¹]. Pokud jsem dobře rozuměl, máme tedy na [předložení]* referátu naší strany k dispozici ještě dva měsíce.

[Pokud jde o] příspěvek, [prosím Vás, abyste mi] oznámil, [jaká] částka za rok 1908 . . .**

S bratrským pozdravem

Vl. Uljanov

G. A. ALEXINSKÉMU

3. 2. 1908

To jste tomu dal! Dát adresu a spojení menševikovi Mandelbergovi! To je vrchol naivity! *V žádném případě si nesmíte* Mandelberga připustit k tělu, a když už jste tu hloupost udělal, seberte mu tu adresu a něco mu namluňte.

O *Proletariji* jsme Vám včera psali.¹³⁴ Boj mezi frakcemi se *všude* nesmírně a nevyhnutelně zostřuje. O podrobnostech, až se sejdeme.

V. Uljanov

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

** Dva řádky jsou nečitelné. *Red.*

7. 2. 1908

Milý A. M.! O Vašem prohlášení se poradím s A. A.: podle mého názoru nemá smysl je uveřejňovat, když jste ho neznal osobně.*

Do kterého bolševického sborníku jste poslal článek o cynismu^[31]? Udivuje mě to, protože mi lidé o bolševických sbornících horlivě píší, ale o tomhle jsem nic neslyšel. Doufám, že do petrohradského.¹³⁵ Dopis Sienkiewiczovi^[32], máte-li jeho kopii, mi pošlete (s označením, *kdy* byl odeslán), ale Sienkiewicz ho patrně otiskne, když je to anketa.¹³⁶

Vaše plány jsou velice zajímavé a já bych rád přijel. Ale uznejte, že nemůžu utíkat od stranické věci, kterou musíme co nejdřív rozběhnout. Organizovat novou věc je těžké. Nemůžu to hodit za hlavu. Ale až to za měsíc — za dva či tak nějak zvládneme, pak se klidně na jeden až dva týdny utrhnu.

Vřele s Vámi souhlasím v tom, že je nezbytné *systematicky* bojovat proti politickému defétismu, renegátství, fňukání aj. V názorech »na společnost« a »mládež« se myslím nerozcházíme. Význam inteligence v naší straně klesá: odevšad přicházejí zprávy, že inteligence ze strany *utíká*. Tak ať si utíká, pakáž. Strana se očisťuje od maloměšťáckého balastu. Práce se stále víc ujímají dělníci. Zvyšuje se úloha profesionálních revolucionářů z řad dělníků. To všechno je báječné a jsem přesvědčen, že i Vaše »šlehy« je třeba chápat v tomto smyslu.

Ale teď — jak působit, jakou konkrétně »dělat literaturu«? Sborníky, *nebo* Proletarij? Nejsnazší by samozřejmě bylo odpovědět: žádné *nebo*, nýbrž *a* — a byla by to od-

* Jde o tiskové prohlášení A. M. Gorkého v souvislosti se zatčením N. A. Semaška (viz tento svazek, s. 150—151). *Red.*

pověď naprosto správná, jenže odtržená od praxe. Legální sborníky vydávat samozřejmě musíme; naši soudruzi v Pitěru se nad nimi v potu tváře lopotí, i já jsem se lopotil, když jsem po návratu z Londýna seděl v Kvákale*. Je-li to možné, musíme věnovat *veškeré* úsilí tomu, abychom tyto sborníky udrželi a aby mohly dál vycházet.¹³⁷

Ale moje zkušenosti od návratu z Londýna do listopadu 1907 (půl roku!) mě přesvědčily o tom, že vydávat *systematicky* legální literaturu teď nelze. Jsem přesvědčen, že *strana* teď potřebuje pravidelně vycházející politický orgán, který by důsledně a rázně bojoval proti rozpadu a malomyslnosti — *stranický* orgán, politický list. Hodně lidí v Rusku nevěří v orgán vycházející v zahraničí. Ale to je chyba, a naše kolegium nerozhodlo bezdůvodně, že se má Proletarij přestěhovat sem. Je těžké ho rozjet, zorganizovat, vzkřísit — o tom není sporu. Ale udělat to *musíme* a taky to uděláme.

Proč bychom do něho nemohli zahrnout literární kritiku? Pro nedostatek místa? Neznám ovšem způsob Vaší práce. Při našich setkáních jsme bohužel víc klábosili než věcně rokovali. Nemáte-li v lásce malé, krátké, periodické (týdenní, čtrnáctidenní) články, cítíte-li se líp, když pracujete na *větší* práci, nebudu Vám samozřejmě radit, abyste ji přerušoval. Přinese víc užitku!

Ale máte-li chuť spolupracovat i s politickým listem, proč byste nepokračoval, proč byste nezavedl onen žánr, se kterým jste začal v listu *Novaja žizň* svými Poznámkami o maloměšťáctví^[29], a podle mého názoru zdařile? Napsal jsem Vám o tom »s předem promyšleným záměrem«
hned v jednom z prvních dopisů^[137] a říkal jsem si: jestli ho to táhne, tak zabere. Z Vašeho posledního dopisu mám dojem, jako byste zabíral. Nebo se mýlím? Mnohonásobně by tím získala jak stranická práce řízená prostřednictvím listu, který by nebyl tak jednostranný jako

* Žertovné pojmenování městečka Kuokkaly. *Red.*

dřív, tak práce publicistická tím, že by byla těsněji spjata s prací stranickou, se systematickým, neustálým působením na stranu! Aby to nebyly jen jednotlivé »výpady«, ale souvislý nápor na celé frontě, bez přestávek, bez mezer, aby sociální demokraté bolševici neútočili jen na jednotky všelijakých ťulpasů, ale aby dobývali všechno bez rozdílu, jako Japonci dobývali na Rusech Mandžusko.

Ze tří témat, která navrhuje pro sborníky (filozofie, literární kritika a aktuální otázky taktiky), by víc než polovina připadla politickému listu, Proletariji, a to aktuální otázky taktiky a dobrá polovina literární kritiky. Vážně, ty speciální, rozsáhlé, literárněkritické stati, rozptýlené po různých polostranických a mimostranických časopisech, nepřinášejí nic dobrého! Raději bychom se měli pokusit popojít o krok dál od této staré intelektuálské, panské manýry, to jest spojit i literární kritiku těsněji se stranickou prací, s vedením strany. Vypělé sociálně demokratické strany v Evropě to tak dělají. Měli bychom to dělat i my, neměli bychom se bát obtíží, s nimiž by byly první kroky takové společné práce v novinách spjaty.

Rozsáhlé literárněkritické práce odkázat do knih, zčásti do časopisů.

Systematické články, periodické, pak pojímat do rámce politického listu, v sepětí se stranickou prací, v onom duchu, jak to začala *Novaja žizň* — řekněte, máte do toho chuť či ne?

Třetí námět: filozofie. Jsem si příliš dobře vědom svých nedostatečných znalostí v tomto oboru, a to mi brání, abych vystupoval veřejně. Ale jako řadový marxista čtu pozorně filozofy, kteří jsou členy naší strany, čtu pozorně empiriomonistu Bogdanova i empiriokritiky Bazarova, Lunačarského aj. — a *ti* mě nutí, abych *všechny* své sympatie věnoval *Plechanovovi*! Člověk musí mít hodně fyzických sil, aby nepodléhal náladám jako Plechanov! Jeho taktika je vrchol ubohosti a nízkosti. Ale ve filozofii hájí správnou věc. Jsem pro materialismus proti »empirio-« atd.

Může se a má se filozofie spojovat se zaměřením stranické práce? S bolševismem? Domnívám se, že v této době se to dělat nedá. Ať se filozofové, kteří jsou členy naší strany, ještě nějaký čas zabývají teorií, ať se přou a . . . *domluví se*. Já bych byl zatím pro to, aby se *takové* filozofické spory, jako je spor mezi materialisty a »empirio-«, oddělily od celkové stranické práce.

Budu čekat na Vaši odpověď, a prozatím končím.

Váš Lenin

99

A. V. LUNAČARSKÉMU

Anat. Vas-čovi

13. 2. 1908

Milý An. Vas.!

Včera jsem Vám poslal lísteček ohledně Bringmanna. Spěchám odpovědět na Váš dopis z 11. 2.

Není mi dost jasné, proč by Vás měl můj dopis rozhořčovat. Snad ne kvůli filozofii!

Váš návrh, abychom v *Proletariji* zřídili beletristickou rubriku a svěřili ji A. M-čovi, je skvělý a mám z něho ohromnou radost. Právě o tom jsem snil, že bychom měli v *Proletariji* zavést stálou *literárněkritickou* rubriku a že bychom ji měli svěřit A. M-čovi. Ale *bál jsem se*, strašně jsem se bál navrhnout to přímo, protože *neznám* charakter práce (a pracovní zaměření) A. M-če. Pokud je člověk soustředěn na rozsáhlou, důležitou práci, a pokud by této práci neprospělo, kdyby se z ní vytrhoval kvůli drobným věcem pro noviny, kvůli publicistice, bylo by hloupé a trestuhodné ho rušit a z této práce vytrhovat! To velice dobře chápu a umím si to představit.

Vy to, milý An. Vas., můžete zblízka posoudit líp. *Domníváte-li se, že neuškodíme* práci Al. M-če, když ho zapřáhneme do pravidelné stranické práce (a stranická práce by tím nesmírně získala!), vynasnažte se to zařídit.

Proletarij č. 21 vyjde 13. (26.) února. To znamená, že je ještě čas. Ale bylo by dobré mít rukopisy pohromadě *do pátku*, aby se v klidu stihlo číslo, které vyjde ve středu. Je-li něco naléhavého, dá se to stihnout, i když rukopis dojde v neděli (pro urychlení pište a posílejte přímo na mou adresu), dokonce (v krajním případě!) i v pondělí.

Pište určitě i Vy. Neposlal byste nám do 21. čísla buď politický fejeton o ruských záležitostech (10—16 tisíc liter) nebo článek o odchodu Ferriho (8—10 tisíc liter)?¹³⁸ Ještě lepší než »bud'—anebo« by bylo »jak—tak«.

Pevně Vám tisknu ruku a prosím, abyste mi odpověděli, daří-li se získat A. M-če pro spolupráci s *Proletarijem*. Jestliže ano, ať začne ihned a *nečeká* na »sjezd«¹³⁹ a ústní domluvu.

100

A. M. GORKÉMU

13. 2. 1908

Milý Al. M-či!

Myslím, že ledacos z otázek, které uvádíte jako důkaz našich rozporů, je pouhé nedorozumění. Samozřejmě že mě ani nenapadlo »vyhánět inteligenci«, jako to dělají naivní syndikalisté, nebo popírat, že ji dělnické hnutí potřebuje. V žádné z *těchto* otázek *nemohou* být mezi námi neshody; jsem o tom pevně přesvědčen, a i když se teď nemůžeme spolu sejít, musíme rovnou začít společně pracovat. Při práci totiž nejsnadněji a nejlépe dosáhneme definitivní shody.

Z Vašeho plánu, že budete psát drobné věci pro *Proletarij* (anonci^[224] jsme Vám poslali), mám opravdu nesmírnou radost. Ale samozřejmě, máte-li velkou práci, *nevytrhujte se*.

Pokud jde o Trockého, chtěl jsem Vám odpovědět už posledně^[138], ale zapomněl jsem na to. My (tj. zdejší redakce *Proletarije*, Al. Al., já a »mnich«* — výborný kolega z řad ruských bolševiků) jsme se ihned rozhodli, že ho vyzveme ke spolupráci s *Proletarijem*. Napsali jsme mu dopis, nadhodili a doporučili jedno téma. Dopis jsme *po všeobecné dohodě* podepsali jako »redakce listu *Proletarij*«, aby to mělo kolektivnější základ (například já osobně jsem s Trockým na válečné noze, v letech 1903—1905, kdy byl Trockij menševikem, jsme se hrozně rafali). Trockij se urazil, snad pro tu formu, to nevím, ale poslal dopis, který nepsal sám: »Na pokyn s. Trockého« se redakci *Proletarije* dávalo na vědomí, že Trockij psát odmítá, že je zaneprázdněn.

Podle mého názoru je to póza. Na londýnském sjezdu také dělal pozéra. Věru nevím, půjde-li s bolševiky . . .

Menševici tu vydali anonci^[225], že začínají vydávat měsíčník *Golos social-demokrata*,¹⁴⁰ jsou na ní podepsáni Plechanov, Axelrod, Dan, Martov a Martynov. Anonci seženu a pošlu Vám ji. Boj se možná zostří. Trockij přitom chce stát »nad bojujícími frakcemi« . . .

Pokud jde o materialismus jakožto světový názor, myslím, že s Vámi nesouhlasím v merituu věci. Právě že nejde o »materialistické pojetí dějin« (to naši »empirio-«¹⁴¹ nepopírají), ale o filozofický materialismus. Rozhodně pochybují o tom, že by »materialismu« vděčili Anglosasové a Germáni za své maloměššáctví a Románi za svůj anarchismus. Materialismus jako filozofie je u nich všude na nejposlednějším místě. *Neue Zeit*, nejdůslednější a nejinformovanější orgán, je k filozofii lhostejný, nikdy nebyl

* »Mnich« — I. F. Dubrovinskij. *Red.*

naděným stoupencem filozofického materialismu, a v poslední době bezvýhradně uveřejňoval práce empiriokritiků. Že by se z *toho* materialismu, kterému učili Marx a Engels, dalo vypěstovat neplodné maloměšťáctví, to není pravda, to rozhodně ne! Všechny maloměšťácké proudy v sociální demokracii bojují ze všeho nejvíc právě proti filozofickému materialismu, tíhnou ke Kantovi, k novokantovcům, ke kritické filozofii. Ba ne, filozofie, kterou zdůvodnil Engels v Anti-Dühringovi^[331], ani v nejmenším nepřipouští maloměšťáctví. Plechanov této filozofii škodí tím, že spojuje boj *na tomto poli* s frakčním bojem, ale dnešního Plechanova přece žádný ruský sociální demokrat nesmí ztotožňovat se starým Plechanovem.

Al. Al. ode mne zrovna před chvílí odešel. Budu s ním znovu a znovu mluvit o »sjezdu«. Trváte-li na tom, můžeme to na pár dní zařídit, a to brzy.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

101

A. V. LUNAČARSKÉMU

Anat. Vas-čovi

[Mezi 18. a 26. 2. 1908]

Milý An. Vas.! Copak že neposíláte článek o Ferrim^[183]? Už se nemůžeme dočkat. Pošlete ho prosím Vás *okamžitě*. Jestli se proti očekávání pozdrží, určitě nám o tom ihned napište pár slov, abychom věděli, jak to udělat s č. 22.

Tisknu Vám ruku. *Váš N. Lenin*

25. 2. 1908

Milý A. M.! Neodpověděl jsem na Váš dopis hned, protože kvůli Vašemu článku nebo v určité souvislosti s ním došlo u nás v redakci, ať je to na první pohled jakkoli podivné, k dosti těžké hádce s Al. Al. . . .¹⁴² Hm, hm . . . Neměl jsem připomínky *k tomu místu* a ani z toho důvodu, jak jste myslel!

To bylo tak.

Kniha Příspěvky k filozofii marxismu¹⁴³ mimořádně vyhrotila dávné názorové neshody mezi bolševiky v otázkách filozofie. Nepovažuji se v těchto otázkách za dost kompetentního, abych honem vystupoval v tisku. Vždycky jsem však pozorně sledoval naše *stranické* diskuse o filozofii — počínaje bojem Plechanova proti Michajlovskému a spol. koncem osmdesátých let až do roku 1895, pak jeho boj s kantovci roku 1898 i v letech rozhodujících (tento boj jsem už nejen sledoval, ale od roku 1900 jsem se ho jako člen redakce časopisu *Zarja* částečně i účastnil) a konečně jeho boj s empiriokritiky a spol.

Bogdanovovy filozofické spisy jsem sledoval od jeho knihy o historickém pojetí přírody^[11], napsané v duchu energetismu; studoval jsem ji za svého pobytu na Sibiři. Toto stanovisko bylo pro Bogdanova pouze přechodnou etapou na cestě k jiným filozofickým názorům. Osobně jsem se s ním seznámil roku 1904 a tehdy jsme se hned navzájem obdarovali: já mu dal Kroky¹⁴⁴, on mně jednu ze svých *tehdejších* filozofických prací¹⁴⁵. A hned tehdy (zjara nebo počátkem léta roku 1904) jsem mu napsal ze Ženevy do Paříže, že mě svými výplody plně přesvědčuje o nesprávnosti svých názorů a o správnosti názorů Plechanových.

S Plechanovem jsme o Bogdanovovi nejednou mluvili

v době, kdy jsme společně pracovali. Plechanov mi vysvětloval, v čem se Bogdanov mýlí, ale nepovažoval tuto úchylku za bůhvíjak chybnou. Dobře se pamatuju, že jsme v létě roku 1903 s Plechanovem jménem redakce časopisu *Zarja* rozmlouvali v Ženevě se zástupcem redakce Příspěvků k realistickému světovému názoru^[241], přičemž *jsme se dohodli* na spolupráci s ním — já v agrární otázce a Plechanov *ve filozofii proti Machovi*¹⁴⁶. Své vystoupení proti Machovi kladl Plechanov jako *podmínku* své spolupráce a zástupce redakce Příspěvků s touto podmínkou plně souhlasil. Plechanov tehdy v Bogdanovovi spatřoval spojence v boji proti revizionismu, ovšem spojence, který se mýlí potud, pokud jde za Ostwaldem a dál za Machem.

V létě a na podzim roku 1904 jsme se s Bogdanovem definitivně shodli jako *bolševici* a uzavřeli jsme onen mlčenlivý blok, který tiše obchází filozofii jako neutrální oblast, blok, který trval po celou dobu revoluce a umožnil nám společně uplatnit v revoluci taktiku revoluční sociální demokracie (= bolševismu), jež byla podle mého nejhlubšího přesvědčení jediné správná.

V ohni revoluce jsme se filozofií zabývali málo. Ve vězení počátkem roku 1906 napsal Bogdanov další práci, tuším III. knihu *Empiriomonismu*^[16]. V létě roku 1906 mi ji věnoval a já jsem ji začal pozorně studovat. Když jsem to dočetl, strašně jsem se rozzlobil a rozzuřil. Bylo mi ještě jasnější, že jde o naprosto nesprávnou, nemarxistickou cestu. Napsal jsem mu tenkrát »vyznání lásky«, psaníčko o filozofii v rozsahu tří sešitků. Vysvětlil jsem mu v nich, že jsem sice ve filozofii *řadový marxista*, že však právě jeho jasné, populární a skvěle napsané práce mě definitivně přesvědčují, že v meritu věci nemá pravdu a že pravdu má Plechanov. Tyto sešitky jsem ukázal některým přátelům (mezi jiným i Lunačarskému) a uvažoval jsem o jejich vydání tiskem pod názvem *Poznámky řadového marxisty o filozofii*, ale neodhodlal jsem se k tomu.

Ted' lituju, že jsem je tenkrát neuveřejnil hned. V těchto dnech jsem psal do Petrohradu a prosil, aby mi ty sešitky vyhledali a poslali.¹⁴⁷

Nyní vyšly Příspěvky k filozofii marxismu^[240]. Přečetl jsem všechny stati kromě Suvorovovy^[315] (tu zrovna čtu) a z každé z nich jsem byl vzteky bez sebe. Ne, tohle není marxismus! Naši empiriokritikové, empiriomonista a empiriosymbolista zabředávají do bahna. Ujišťovat čtenáře, že »víra« v reálnost vnějšího světa je »mystikou«^[6] (Bazarov), nejnemožnějším způsobem plést materialismus a kantovství^[14] (Bazarov a Bogdanov), hlásat zvláštní odrůdu agnosticizmu (empiriokriticismus) a idealismu (empiriomonismus), učit dělníky »náboženskému ateismu« a »zbožňování« nejvyšších lidských potencií^[181] (Lunačarskij), prohlašovat Engelsovo učení o dialektice za mystiku^[9] (Berman), čerpat ze smrdutých pramenů jakýchsi francouzských »pozitivistů« — ať už agnostiků nebo metafyziků, čert aby je vzal i se »symbolickou teorií poznání« (Juškevič)^[333]! Ne, to už je přespříliš. My řadoví marxisté nejsme samozřejmě ve filozofii sčetlí, ale proč nás takhle urážejí a předkládají nám něco takového jako filozofii marxismu? To se dám radši rozčtvrtit, než abych připustil svůj podíl na práci orgánu nebo kolegia, které hlásají podobné věci.

Znovu mě zlákaly Poznámky řadového marxisty o filozofii, a tak jsem je začal psát¹⁴⁸; Al. Al-čovi jsem své dojmy — během četby Příspěvků — sděloval přirozeně přímo a bez obalu.

Zeptáte se, co s tím má společného Váš článek^[33]. Má s tím společné to, že právě v době, kdy hrozilo nebezpečí, že se tyto neshody mezi bolševiky mimořádně přiostrí, začínáte Vy ve své práci pro *Proletarij* evidentně vykládat názory jednoho směru. Nevím samozřejmě, jak a v co by to u Vás celkově vyústilo. Kromě toho uznávám, že umělec může pro sebe načerpat hodně užitečného z každé filozofie. A konečně plně a bez výhrad souhlasím s tím, že v otázkách umělecké tvorby jsou Vám prospěšné všechny

knihy a že vyvozujete-li názory *tohoto* druhu jak ze své umělecké zkušenosti, *tak z filozofie, byť idealistické*, můžete dospět k závěrům, které mohou přinést dělnické straně ohromný užitek. To všechno je pravda. Přesto však musí zůstat Proletarij vůči všem našim filozofickým rozporům naprosto neutrální, nesmí čtenářům poskytnout *sebemensší důvod*, aby spojovali bolševiky jako směr, jako taktickou linii revolučního křídla ruských sociálních demokratů, s empiriokriticizmem nebo s empiriomonizmem.

Když jsem Váš článek^[33] důkladně znovu přečetl a řekl Al. Al-čovi, že jsem proti jeho otištění, velice se zamračil. Přímo hrozilo, že se rozejdeme. Včera se sešla na zvláštním zasedání naše redakční trojka, aby tuto otázku projednala. A tu nám jako na zavolání přišel na pomoc jeden hloupý výpad v *Neue Zeit*. Ve 20. čísle tam neznámý překladatel otiskl Bogdanovův článek o Machovi^[338], přičemž v předmluvě plácl, že se v řadách ruských sociálních demokratů projevuje tendence učinit z neshod mezi Plechanovem a Bogdanovem *frakční* rozpor mezi bolševiky a menševiky^[391]! Těmito slovy nás hlupák nebo hlupačka, který tuto předmluvu napsal, sjednotil. Okamžitě jsme se shodli, že je teď bezpodmínečně nutné vydat prohlášení o naší neutralitě^[111], a to hned v nejbližším čísle *Proletarije*. Nic lepšího jsem si poté, co vyšly Příspěvky^[240], nemohl přát. Prohlášení jsme vypracovali, jednomyslně ho schválili a zítra bude uveřejněno v 21. čísle *Proletarije* a taky Vám ho posíláme.*

No a pokud jde o Váš článek, rozhodli jsme se, že tuto otázku odložíme, že Vám ve třech dopisech od redaktorů *Proletarije*, od každého z nich zvlášť, vyložíme celou situaci a že urychlíme moji a Bogdanovovu cestu k Vám.

Takže byste měl dostat ještě dopis od A. Al. a od třetího redaktora, o kterém jsem Vám už jednou psal^[139].

* Viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 431. *Red.*

Považuji za nutné říct Vám svůj názor naprosto otevřeně. Určitý střet mezi bolševiky v otázce filozofie pokládám teď za nevyhnutelný. Avšak rozcházet se kvůli tomu by podle mne byla hloupost. Vytvořili jsme blok, abychom v dělnické straně prosazovali určitou taktiku. Dosud jsme tuto taktiku prosazovali a prosazujeme *bez neshod* (jediná neshoda se vyskytla v otázce bojkotu III. dумы, avšak ta se mezi námi za prvé nikdy nevyhrotila natolik, aby vyvolala byť jen náznak rozkolu; za druhé neměla nic společného s neshodou mezi materialisty a machisty, protože například machista Bazarov byl stejně jako já proti bojkotu a napsal o tom do Proletarije obsáhlý fejeton[⁷]).

Bránit prosazování taktiky revoluční sociální demokracie v dělnické straně kvůli sporům o to, zda je správný materialismus nebo machismus, by podle mého názoru bylo neodpustitelnou hloupostí. Musíme se o filozofii poprat tak, aby se to Proletarije ani bolševiků jako frakce *strany nedotklo*. A to je docela možné.

Také Vy byste k tomu měl podle mého přispět. Přispět můžete tím, že budete do *Proletarije* psát o neutrálních (tj. s filozofií nikterak nesouvisejících) otázkách literární kritiky, publicistiky a umělecké tvorby atd. Svůj článek byste pak měl — chcete-li odvrátit rozkol a pomoci lokalizovat nový střet — přepracovat: všechno, co třeba jen nepřímou souvisí s bogdanovovskou filozofií, uveřejnit jinde. Vy naštěstí máte kromě *Proletarije* kde publikovat. Všechno, co s Bogdanovovou filozofií nesouvisí — a *větší* část Vašeho článku s ní nesouvisí — vyložit v sérii článků pro *Proletarije*. Jiný postup z Vaší strany, tj. odmítnete-li článek přepracovat nebo odmítnete-li s Proletarijem spolupracovat, povede podle mého názoru nevyhnutelně k zostření konfliktu mezi bolševiky, znesnadní lokalizaci nového střetu a oslabí naléhavou, prakticky i politicky nezbytnou práci revolučních sociálních demokratů v Rusku.

Takový je můj názor. Řekl jsem Vám všechno, co jsem měl na mysli, a teď budu čekat Vaši odpověď.

Chtěli jsme k Vám jet dnes, ale ukázalo se, že cestu musíme odložit nejméně o týden, ale možná i o dva nebo o tři týdny.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *N. Lenin*

103

A. V. LUNAČARSKÉMU

27. 2. 1908

Milý Anatoliji Vasiljeviči! Znovu a znovu Vám připomínám Ferriho^[183]. Jestli jste to neposlal, je to prostě tragédie.

Dále bychom byli velice rádi, kdybyste mohl napsat do 3. (23.) čísla Proletarije (jubilejního) článek o *Pařížské komuně*.¹⁴⁹ Možná že máte novou knihu od Jaurèse a Dubreuille^[349], ačkoli tito pánové sotva mohli Komunu správně ohodnotit. A hlavně bude rozhodně třeba znovu se zmínit o Marxových dopisech Kugelmannovi^[193, 194], o kterých jsme spolu nejednou hovořili, a ocitovat je, ať se oportunisté poučí.

Rozsah tohoto jubilejního článku — maximálně 15 000 liter. Termín — *příští středa* (4. 3.). Odpovězte prosím *okamžitě*, zda ho pošlete.

Pošlete!

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

C. HUYSMANSOVI

1. 3. 1908

Milý soudruhu!

Píšou mi moji přátelé z Bruselu, že jsem tam v nejbližší době očekáván v souvislosti s mou účastí na zasedání mezinárodního socialistického byra.

Budu Vám velice zavázán, oznámíte-li mi, zda je to pravda, nebo ne. Mohl byste [mi říct]* přesně (nebo aspoň [přibližně]), kdy se má konat nejbližší zasedání byra?¹⁵⁰ Musím narychlo odjet na několik týdnů do Itálie, a proto je pro mne velice důležité vědět, mám-li do Bruselu jet.

Přijměte, milý soudruhu, můj bratrský pozdrav.

Vl. Uljanov

A. M. GORKÉMU

[V první polovině března 1908]

Milý A. M. Už dávno jsem Vám nepsal. Naše cesta se neustále odkládá; teď je hlavní překážkou to, že nemáme zprávy z Bruselu. Napsali mi odtamtud přátelé, že mě tam očekávají na zasedání byra (mezinárodního socialistického byra). Dotázal jsem se tajemníka, kdy mám vlastně jet (protože se chystám odjet do Itálie).** *Odpověď jsem stále ještě nedostal.* A Brusel vynechat nesmím.

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

** Viz dokument č. 104. *Red.*

Dostal jste *Proletarij*? Jaké s ním máte plány? A co An. Vas.? To, že odmítá psát o Komuně, mě velice zamoutilo. Naším třetím redaktorem je *Innokentij*.

Napište, máte-li Vy a An. Vas. pro *Proletarij* něco v plánu.

Tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

106

A. M. GORKÉMU

16. 3. 1908

Milý A. M.!

Mrzí mě, že se mi nepodaří k Vám zajet. Z Bruselu už odpověď přišla, tam mi nic nebrání. Jenže nemám peníze, nemám čas, nemůžu opustit noviny.

Z toho, že máte kozu a že je to fakt, soudím, že jste v dobré náladě, ve správném duševním rozpoložení a život jde normálně. Zato u nás to moc neklape. S Al. Al. jsme kvůli té filozofii jaksi na kordy. Noviny zanedbávám pro svou filozofickou posedlost: dnes přečtu jednoho empiriokritika a sprostě nadávám, zítra přečtu druhého a kleju jako pohan. *Innokentij* zase nadává, a právem, že zanedbáváme *Proletarij*. Nehraje to.

Ale nedá se s tím nic dělat. Časem se to zase srovná.

Bylo by skvělé, kdyby se Vám podařilo psát pro *Proletarij*, aniž by to bylo na úkor Vašich velkých prací.

Tisknu Vám ruku a srdečně zdravím A. Vas. a Marii Fjodorovnu.

Váš *Lenin*

18. 3. 1908

Milý soudruhu!

Včera mě navštívil Kon a dal mi přečíst telegram, který jste mu poslal; přitom si velice podrážděně a rozhořčeně stěžoval na jeho nemožně strohý, »policejní« tón, který prý Vám jako člověku znajícímu nuance německého jazyka rozhodně nemůže odpustit. Myslím, že jsem povinen Vás o této charakteristické rozmluvě s Konem informovat. Odpověděl jsem mu samozřejmě, že nevím, jaký *neue Wendung** nastal, ale že jsem přesvědčen, že byste bez vážného důvodu takový telegram neposlal, že obviňovat Alexinského, a tím spíš Vás z toho, že chcete *entgegenarbeiten*** vyšetřování, je víc než směšné.¹⁵¹

Kon mi říkal — důvěrně (samozřejmě že před Vámi to netají), že proti Litvinovovi existuje závažný materiál k obvinění, že on, Kon, Litvinova dobře zná a že by ho nechtěl odrovnat nebo udělat něco, co by mu zbytečně nějak přitížilo; to ne, ale on, Kon, považuje za naprosto nezbytné dokázat Evropě (a zejména německé sociální demokracii), že soud Sociálně demokratické dělnické strany Ruska není fikce a že se tato strana dokáže obhájit před obviněním. »Copak se nedá najít taková forma, aby nebyl nikdo odrovnán?« vykřikoval Kon. Já jsem mu samozřejmě odpověděl, že je to podle mého názoru docela dobře možné a že si dělá zbytečné starosti. Soud bude děj se co děj, strana ho uspořádá, proč se znepokojovat? Jestliže Alexinskij soud zmaří, bude skandál, řekl Kon. To je nesmysl, namítl jsem. Alexinskij *nechce* a ani *nemůže* soud a vyšetřování zmařit. A skandál už *je* a dělají ho

* — nový obrat. *Red.*** — stavět se proti. *Red.*

menševici; přečtěte si článek Je načase s tím skoncovat v dvojčísle 1/2 Golosu social-demokrata.¹⁵² *Kon ho nečet!!* Uvědomte si, že dokud *probíhá* vyšetřování, dokud má Litvinov zacpaná ústa, dokud *nelze* zveřejňovat vyšetřovací materiál, v tisku nám lejou špínu na hlavu anonymně! Do jaké situace se tím Litvinov dostává?? Vždyť *ve skutečnosti* je tento list *orgánem* zahraničního ústředního byra¹⁵³, které ho udržuje. A tohle mají být soudcové??! Takhle jsem vysvětlil Konovi počínání Alexinského. Abychom se vyvarovali všech nedorozumění a nesprávných výkladů, považuji za nutné Vám to sdělit. Protože to, že se Kon obrátil *na mne*, mi sice připadalo podivné, ale fakt je fakt. Přitom mám tak trochu strach, aby jako zástupce *německé* strany v zahraničním ústředním byru ne-reprodukoval moje slova nepřesně. Myslím, že není dobré, aby o ruských záležitostech referoval ve Vorstandu* *německé* strany *takový* člověk. Je nutné, abyste s Vorstandem pohovořil sám osobně jako člen vysokého kolegia *a určitě* pro ně přeložil článek, který otiskl Golos social-demokrata v čísle 1/2. Jinak se nevyhnu takovým pro mne trapným situacím, že ke mně *může* přijít Kon a »stěžovat si«, že Alexinskij pracuje proti soudu! Všechno má přece své meze . . .

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *V. Uljanov*

P. S. Rozhodně *obratem* odpovězte, zda svolujete, abychom v *Proletariji* otiskli rusky článek**, který jsem Vám poslal (s poznámkou, že byl psán pro Przegląd Socjaldemokratyczny^[380]), a *kdy*. Máme *strašlivou nouzi* o materiály pro *Proletarij*, takže velmi netrpělivě čekám Vaši odpověď.¹⁵⁴

* — představenstvo. *Red.*

** Jde o článek K zhodnocení revoluce v Rusku^[118] (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 56—68). *Red.*

P. P. S. Po mně se Kon setkal s Rjadovým a patrně mu naznačil, že soukromě dal přece jen svým přátelům menševikům přečíst protokol, který jste zakázal ukazovat¹⁵⁵ . . . Čert ví, co v tom je!

108

A. M. GORKÉMU

Al. M-čovi, soukromé

24. 3. 1908

Milý A. M.! Dostal jsem Váš dopis o mé potyčce s machisty. Plně chápu Vaše pocity, vážím si jich a musím říct, že i přátelé z Pitěru píší v podobném smyslu, jsem však hluboce přesvědčen, že se mýlíte.

Musíte pochopit a jistě to pochopíte, že jakmile jednou člen strany dospěje k přesvědčení, že někdo hlásá názory, které jsou vysloveně nesprávné a *škodlivé*, je povinen proti nim vystoupit. Nedělal bych rámus, kdybych nebyl dospěl k nezvratnému přesvědčení (v němž se den ze dne utvrzuji tím víc, čím víc se obeznamuji s původními prameny, z nichž čerpají svou moudrost Bazarov, Bogdanov a spol.), že jejich kniha je *skrznastrz* nesmyslná, škodlivá, maloměšťácká, kněžourská od začátku do konce, od hlavy k patě až po Macha a Avenaria. Plechanov má oproti nim v podstatě *úplnou* pravdu, jenom nedovede nebo nechce či je líný říci to *konkrétně*, důkladně a jednoduše, aniž by čtenáře odpuzoval filozofickými finesami. A já to stůj co stůj vyslovím *po svém*.

O jakém »smíření« tu může být řeč, milý A. M.? Nezlobte se, ale už jen jakákoli zmínka o tom je směšná. Boj je *absolutně* nevyhnutelný. A lidé spjatí se stranou musí zaměřit své úsilí nikoli na to, aby to ututlávali, odkládali nebo se tomu vyhýbali, nýbrž na to, aby nezbytná prak-

tická činnost strany *netrpěla*. O to se musíte postarat *Vy* a devět desetin ruských bolševiků Vám v tom pomůže a ještě upřímně poděkuje.

Jak toho dosáhnout? »Neutralitou«? Ne. V takové otázce neutralita existovat nemůže a ani existovat *nebude*. Dá-li se o nějaké neutralitě mluvit, pak snad leda v *relativním* smyslu: že je třeba *oddělit* tuto potyčku od frakce. Až dosud jste o tom psal »bokem«, mimo publikace frakce, a pište tak dál. Jedině tak do toho nebude frakce zatažena, *zapletena*, nebude donucena zítra či pozítří *rozhodovat, hlasovat*, tj. dělat z potyčky chronickou, vleklou, bezvýhodnou záležitost.

To je důvod, proč jsem *proti* tomu, aby se v časopisu¹⁵⁶ poskytoval prostor jakékoli filozofii. Víím, že mi za to nadávají: chce zacpat ústa druhým, a sám je ještě neotevřel! Ale zvažte to rozumně.

Časopis pro otázky filozofie. Číslo 1 — po jednom článku od Bazarova, Bogdanova a Lunačarského proti Plechanovovi. Jeden článek můj, v němž bude řečeno, že Příspěvky k filozofii marxismu^[240] = berďajevovština a kněžourství.

Číslo 2 — třikrát tři články od Bogdanova, Bazarova a Lunačarského proti Plechanovovi a Leninovi v podrážděném tónu. Jeden můj článek, v němž se bude zase z jiné stránky dokazovat, že Příspěvky k filozofii marxismu = kněžourství.

Číslo 3 — pokřik a spílání!

Můžu proti Příspěvkům k filozofii marxismu napsat třeba šest nebo dvanáct článků, po jednom článku proti každému autorovi a každé stránce jejich názorů. Ale co pak to takhle může pokračovat? Jak dlouho? Nezpůsobí *to*, že se v důsledku nekonečného vyhrocování a stupňování nevraživosti stane rozkol *nevyhnutelným*? Nedonutí *to* frakci k rozhodnutí, aby konečně vyřešila, rozhodla, ukončila »diskusi« hlasováním . . .

Obáváte-li se rozkolu, dobře se nad tím zamyslete. Bu-

dou chtít praktikové rozšiřovat knihy s takovou »řežbou«? Snad bude lepší jiná cesta: pište jako dřív *bokem*, mimo publikace frakce. Poperte se jinde, frakce *zatím* počká. Dá-li se vůbec *zmírnit* nevyhnutelná nevráživost, pak podle mého názoru jedině takto.

Píšete: menševici na potyčce vydělají. Mýlíte se, A. M., hluboce se mýlíte! Vydělají, když se bolševická frakce nebude distancovat od filozofie tří bolševiků. *Pak* vydělají určitě. Ale bude-li se filozofická potyčka odehrávat mimo frakci, budou se menševici muset definitivně omezit jen na politiku, a to bude jejich smrt.

Říkám: *oddělte* potyčku od frakce. Udělat to se živými lidmi je samozřejmě trochu těžké a choulostivé. Chce to čas. Potřebuje to starostlivé soudruhy. Tady pomohou praktikové, tady musíte pomoci Vy, tady jde o »psychologii«, a v tom Vy se vyznáte. Mám za to, že byste mohl být v tomto směru hodně platný, — nebudete-li ovšem na mě po přečtení mé knížky* proti Příspěvkům stejně rozezlen, jako jsem byl já, když jsem tento sborník přečetl.

Tak si to s tím časopisem dobře rozmyslete a co nejdřív mi odpovězte. Jsem tak trochu na pochybách, máme-li k Vám všichni společně jezdit *právě teď*. Nač si zbytečně drásat nervy? »Mlácení prázdné slámy« — a bez potyčky se to stejně neobejde. Nebylo by lépe vyřešit otázku časopisu nějak jednoduše, bez dlouhého dohadování, bez okázalých a bezúčelných setkání? Kladu to jen jako otázku, abych se s Vámi poradil.

Srdečný pozdrav M. F. Na Capri docela určitě přijedu a pokusím se vytáhnout i ženu, jen bych to rád udělal nezávisle na filozofické potyčce.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Přikládám *důležité* sdělení o špiclovi u Vás.

* Je míněna kniha Materialismus a empiriokriticismus (viz Sebrané spisy 18, Praha 1984). *Red.*

K. P. ZLINČENKOVI¹⁵⁷

30. 3. 1908

Vážený soudruhu!

Velice sympatizuji s cílem Vašeho podniku, ale snažně Vás prosím, abyste mě omluvil. Během nejbližších měsíců se rozhodně nebudu moci pro naléhavé práce jakkoli účastnit.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

A. A. BOGDANOVVI

[Koncem března 1908]

Včera jsme hovořili s Tyszkou, který Vás dnes vyhledá. Domníváme se, že zatím neví nic o *vyhrocení* našich filozofických sporů, a bylo by nesmírně důležité (ku prospěchu našich záležitostí v ústředním výboru), aby se o tom ani nedověděl.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

A. M. GORKÉMU

[V první polovině dubna 1908]

Cože od Vás nemáme žádné zprávy, milý A. M.? Psal jste, že jste už dávno dokončil velkou práci, a chystal jste se, že nám pomůžete s Proletarijem. Kdy tedy? Co kdybyste

spíchl fejetonek o Tolstém nebo něco podobného? Napište pár řádek, chce-li se Vám do toho.¹⁵⁸

Al. Al. se vypravil k Vám. Já nemůžu ani opustit noviny, ani se odtrhnout od práce. Ale to je jen odklad, příjedu určitě.

Co říkáte *Proletariji*? Je bezprizorný. Ještě nikdy jsem svoje noviny tolik nezanedbával: celé dny čtu ty zatracené machisty a články do novin píšu hrozně narychlo.

Tedy, tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

Mnoho pozdravů M. F-ně! Přijedu za ní na kole!

Přimějte i Anat. Vas-če, aby psal do *Proletarije*! Dopřejte mi trochu se filozoficky poštekát a pomozte zatím Proletariji!

112

A. V. LUNAČARSKÉMU

Anat. Vas-čovi

16. 4. 1908

Milý A. V.!

Dostal jsem Váš dopis. Jsem *velice* rád, že se pouštíte do psaní pro *Proletarij*. Je to krajně *nezbytné* a právě témata, která jste navrhl, + příspěvky z Itálie jsou *obzvlášť* potřebné. Jen pamatujte na to, že jste spolupracovníkem stranického listu, a snažte se, aby na to nezapomínali ani ostatní.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

P. S. Pokud jde o filozofii, *privátně*: nemůžu Vám oplatit

poklony a myslím, že je brzy vezmete zpět. Moje cesty se rozešly (a zřejmě nadlouho) s hlasateli »spojení vědeckého socialismu s náboženstvím« a vůbec se všemi machisty.

113

A. M. GORKÉMU

16. 4. 1908

Milý Al. M.!

Dneska jsem dostal Váš dopis a honem odpovídám. Bylo by zbytečné a ke škodě, abych k Vám jel: *nemůžu* a nebudu diskutovat s lidmi, kteří si zamanuli hlásat spojení vědeckého socialismu s náboženstvím. Doba sešitků je za námi. Diskutovat se nedá a je hloupost zbytečně si drásat nervy. Filozofie se musí *oddělit* od stranických (frakčních) záležitostí: ukládá nám to i usnesení bolševického ústředí.

Už *jsem poslal do tisku* to nejoficiálnější vypovězení války.¹⁵⁹ Tady už musí jít diplomacie stranou — nemluvím samozřejmě o diplomacii ve špatném, ale v dobrém smyslu.

»Dobrá« diplomacie z Vaší strany, milý A. M. (pokud jste se také nedal na víru v boha), by měla vést k oddělení naší společné *věci* (tj. i spolupráce se mnou) od filozofie.

Diskuse o jiných věcech kromě filozofie by teď sotva k něčemu vedla, byla by nepřírozená. Je-li však opravdu zapotřebí prodiskutovat tyto *jiné, nikoli* filozofické věci, například záležitosti kolem *Proletarije*, právě *teď* a právě u vás, mohl bych přijet (nevím ovšem, seženu-li peníze, zrovna teď máme potíže), ale opakuju: jediné pod podmínkou, že nebudu mluvit o filozofii a náboženství.

K Vám se však rozhodně chystám, jen co se uvolním, jen co dokončím práci, abychom si popovídali.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

Srdečný pozdrav M. F-ně: ta se snad na víru v pánaboha nedala!

114

A. M. GORKÉMU

19. 4. 1908

Milý A. M.!

Dostal jsem od Vás a M. F. telegram a dnes nebo zítra ráno posílám zápornou odpověď. Znovu opakuji, že není v žádném případě přípustné směřovat spory publicistů o filozofii se *stranickými* (tj. *frakčními*) záležitostmi. Už jsem o tom psal An. Vas-čovi¹⁶⁰, a aby se z toho, že jsem odmítl přijet, nevyvozovaly falešné nebo překroucené závěry, *opakuji pro všechny soudruhy*: v práci naší frakce musíme i nadále postupovat svorně; nikdo z nás nelitoval toho, jakou politiku jsme prosazovali a prosadili za revoluce. Je tedy naší povinností ji před stranou *hájit* a *uhájit*. A to dokážeme jen všichni společně a musíme to dokázat v *Proletariji* i ve veškeré stranické práci.

Jestliže přitom A vynadá B nebo B vynadá A kvůli filozofii, *musí* to udělat mimo, jinými slovy tak, aby to neuškodilo naší věci.

Snažně prosím Vás i soudruhy, abyste si nevykládali ve zlém, že jsem odmítl přijet. Velice se omlouvám, ale celková situace ani stav v redakci mi to nedovolují.

Pevně tisknu ruku všem.

Váš *Lenin*

Čekáme, že nám A. Vas. co nejdřív pošle slíbený článek o stávce v Římě. Od všech publicistů očekáváme, že pomohou *Proletariji*: jsme za něj všichni odpovědní soudruhům v Rusku, kteří jsou s ním nespokojeni.

Ať se Al. Al-č náležitě *stará* o peníze!! V Rusku nařikají, že jsou bez peněz.

115

M. F. ANDREJEVOVÉ

[Koncem dubna 1908]

Milá Marie Fjodorovno! Posílám Vám dopis našeho knihovníka pro A. M.

Jde o toto. Velmi prosím A. M., aby napsal do *ruských* novin *legální* otevřený dopis s žádostí o *pomoc* pro Kuklinovu *knihovnu* v Ženevě, která potřebuje noviny z období revoluce a materiály k její historii.

Stačí kraťoučkový dopis, který by široké veřejnosti *objasnil*, proč je pomoc této knihovně tak důležitá *pro práci* jak samotného Gorkého, tak i mnoha jiných, jemu známých publicistů.¹⁶¹

Vás bych prosil, abyste si vzala na starost rozmnožení tohoto dopisu (doufám, že Zinovij Al. Vám při tom neodmítne pomoc) a jeho rozeslání *do všech ruských* novin a časopisů aspoň trochu slušnějšího zaměření.

Prosím Vás, zaříd'te to všechno!

Zin. Al. ještě prosím, aby knihy, které nevzal Viktor, a pokud *je nevezme* Nat. Bogd., poslal jako *obyčejný* balík.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

Blahopřeji Vám k 1. máji!

C. HUYSMANSOVI

[16. 5. 1908]

Milý soudruhu Huysmansi!

Je mi nesmírně líto, že jsem Vás nezastihl v Lidovém domě.¹⁶² Byl se mnou můj přítel, někdejší poslanec II. dумы Romanov, který Vás chtěl požádat o radu. Bylo mi řečeno, že v mezinárodním socialistickém byru je [složeno]* pro poslance 200 [franků]. Ústřední výbor sociálně demokratické strany . . .

. . . nám neodpovídá. Domnívám se, že za takových [okol]ností mám právo požádat, aby poslanci Romanovi, který je už několik měsíců bez práce, bylo na mou [od]pověďnost vydáno padesát franků.

Buďte tak laskav a odpovězte na adresu:
Mr. Georges Salomon, Rue Goffart. Bruxelles.

.....

VI. Uljanov

Moje adresa: . . .

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu a podle jednotlivých písmen, která se zachovala. *Red.*

C. HUYSMANSOVI

Ženeva 30. června 1908

Milý soudruhu!

Psal jsem Vám, že členové našeho ústředního výboru byli v Rusku zatčeni. Teď mi přítel sděluje, [že jeden člen]* ústředního výboru je na svobodě. [Píše, že Vám [poslali první] polovinu zprávy [naší strany] . . . zprávy pro . . . Stuttgart.

Za měsíc — [pokračuje] můj přítel — budeme schopni poslat druhou polovinu; [jestliže] soudruh Huysmans [potvrdí], že naše zpráva bude publikována.

Buďte tak laskav, milý soudruhu, a odpovzte na tento dopis . . . a já okamžitě pošlu [Vaši odpověď do Ruska].

S bratrským [pozdravem] *N. Lenin*

V. V. VOROVSKÉMU

[1. 7. 1908]

Milý příteli! Děkuji za dopis. Obě Vaše »podezření« jsou neopodstatněná. Nebyl jsem nervózní, ale jsme tu v těžké situaci. Blíží se roztržka s Bogdanovem. Skutečná příčina — cítí se dotčen ostrou kritikou svých filozofických názorů na přednáškách (naprosto ne v redakci). Teď vyhledává všemožné spory. Spolu s Alexinským, který v jednom kuse vyvolává skandály a se kterým jsem musel přerušit veškeré styky, vytáhl na světlo boží bojkot.¹⁶³

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu a podle jednotlivých písmen, která se zachovala. *Red.*

Připravují rozkol na základě empiriomonismu a bojkotismu. Co nejdřív to vypukne. Na nejbližší konferenci dojde nevyhnutelně k bitce. Rozkol je velmi pravděpodobný. Jakmile zvítězí linie »levého« a opravdového »bojkotismu«, vystoupím z frakce. Vás jsem pozval v domnění, že Váš rychlý příjezd pomůže uklidnit atmosféru. Přesto určitě počítáme s tím, že se v srpnu, podle nového kalendáře, zúčastníte konference. Rozhodně si to zařídte tak, abyste mohl odjet do zahraničí. Peníze na cestu pošleme všem bolševikům. V místních organizacích vytyčte heslo: mandáty dávat jen místním a jen skutečným pracovníkům. Velmi Vás prosím — pište pro náš list. Můžeme teď za články platit a budeme platit přesně.

Tisknu Vám ruku.

Neznáte nějakého nakladatele, který by byl ochoten vydat mou filozofii, až ji napíšu?¹⁶⁴

119

F. A. ROTŠTEJNOVI

8. 7. 1908

Milý soudruhu!

Pokud jde o věřitele, rozhodl jsem se odložit dopis do *plenárního* zasedání ústředního výboru, které se má konat v *nejbližší* době.¹⁶⁵ Není mi příjemné se do toho plést, když je schůze kompetentního stranického kolegia za dveřmi.

Potěší mě, když sem přijedete. O okolí Ženevy můžu říct jen málo konkrétního. Po návratu z Londýna pořád postonávám, sedím doma, s letními hosty se nestýkám. Víím, že *ve Francii*, ale i poblíž Ženevy je hodně krásných

a jistě ne příliš drahých míst. Například Mornex na svahu hory Salève, tedy dost vysoko. Tam bydlel roku 1904 jeden můj přítel, a jak se zdá, dá se tam při vlastním hospodaření žít docela levně. V penziónech to přijde o něco draž, ale zase ne víc než na 4—4,5 franku, — to je běžná cena. Trochu dál od Ženevy (Mornex je vzdálen asi tak sedm verst a do Salève vede elektrická lokálka), přibližně deset verst na svahu Jury je také možné se ubytovat, ale tam to neznám. Vynasnažím se zjistit něco konkrétnějšího, a jakmile budu něco vědět, napíšu Vám.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*
VI. Oulianoff.
61, III. Rue des Maraîchers. 61.
Genève.

Nová adresa! Je to kousek od École de médecine*.

120

C. HUYSMANSOVI

8. 7. 1908

Milý soudruhu Huysmans!

Vřelý dík za Váš milý dopis^[42]. Sdělím Vaši odpověď soudruhům v Rusku a doufám, že Vám brzy pošlou zbývající část naší zprávy. Pokud jde o úhradu 1600 franků, mohu Vás ujistit, že ústřední výbor naší strany tuto částku zaplatí pravděpodobně [nejpozději] za několik . . .**
[Plenární zasedání ústředního výboru] bylo svoláno***,

* — lékařská fakulta. *Red.*

** Jedno slovo nebylo rozluštěno. *Red.*

*** Jde o plenární zasedání ÚV SDDSR, které se konalo ve dnech (11.—13.) 24.—26. srpna 1908 v Ženevě. *Red.*

takže musím čekat na jeho usnesení. Částka bude určitě uhrazena bez průtahů.

Přijměte, milý soudruhu, můj bratrský pozdrav.

N. Lenin

121

M. N. POKROVSKÉMU

18. srpna 1908

Velevážený pane Michaile Nikolajeviči!

Dovolte, abych se na Vás obrátil jako na bývalého redaktora Dějin Ruska.¹⁶⁶ Tajemník mi nedávno sdělil, že máte se statí o dějinách továrního průmyslu určité plány. I když jsem to s ním všechno důkladně projednal, přesto bych chtěl znát Váš názor, zda je vhodné, abych se toho ujal, když to Tugan-Baranovskij odmítl.

Odpovězte mi prosím několika slovy, až tento dopis dostanete. Kromě tématu, o němž se tu zmiňuji, existuje ještě celá řada dalších, která by Vám chtěli naši společní známí nabídnout. Nejsem si však jist, máme-li správnou adresu a je-li vhodné si dopisovat. Čekám v tomto směru na *podrobné* pokyny.

Tisknu Vám ruku. *V. Uljanov*

VI. Oulianoff.

61. Rue des Maraîchers. 61.

Genève, Suisse.

C. HUYSMANSOVI

[19. 8. 1908]

21, Tavistock Place, London W. C.

Milý soudruhu Huysmansi!

Soudruh Iseckij (Salomon, Rue Goffart 78, Bruxelles) už Vám pravděpodobně oznámil, že tři ruští soudruzi, členové Sociálně demokratické dělnické strany Ruska — Sara Ravičová, Chodžamirjan a Bogdasarjan, zatčení před několika měsíci v Mnichově¹⁶⁷, jsou v podmínkách mimořádně . . .*

. . . že protestovali hladovkou (německy Hungerstreik, [nevím], dá-li se francouzsky říci »protestovat hladovkou«).

Jejich advokát, německý socialista Bernheim, nám píše, že je naprosto nutné dokázat, že zatčení jsou členy sociálně demokratické strany. Poslal jsem mu *své oficiální prohlášení*, v němž se konstatuje, že zatčení jsou členy naší strany. Bernheim však soudí, že moje prohlášení nestačí a že je nutné mít potvrzení mezinárodního socialistického byra.

Doufám, milý soudruhu, že Vy . . .

. . . aby osvědčení, že tři osoby, zatčené v Mnichově, jsou členy sociálně demokratické dělnické strany, podepsal představitel nebo tajemník mezinárodního socialistického byra a aby jeho podpis byl notářsky ověřen. Soudruh Iseckij (Salomon) pošle toto osvědčení do Ženevy . . .

Přijměte, milý soudruhu, můj bratrský pozdrav.

Vl. Uljanov (N. Lenin)

* Na tomto a na dalších místech nebylo několik slov rozluštěno. *Red.*

C. HUYSMANSOVI

8. 9. 1908

Milý soudruhu Huysmansi!

Děkuji Vám za dopis z 31. srpna^[43]. Byl jsem tři dny pryč, proto jsem Vám neodpověděl dříve.¹⁶⁸ Pokud jde o zprávu, zařídili jsme to . . .*

. . . musím však počkat na usnesení ústředního výboru. Není nejmenších pochybností, že peníze budou neodkladně uhrazeny.¹⁶⁹

Přijměte, milý soudruhu, můj bratrský pozdrav.

N. Lenin

Moje adresa: Vl. Oulianoff.

61. Rue des Maraîchers.
Genève.

C. HUYSMANSOVI

25. 9. 1908

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám 600 franků pro mezinárodní socialistické byro.

Doufám, že naše strana bude moci brzy zaplatit i zbývající částku.

Váš Vl. Uljanov

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. *Red.*

C. HUYSMANSOVI

Ženeva, ulice des Maraîchers. 61.
26. 10. 1908

Milý soudruhu Huysmans!

Pravděpodobně bude zveřejněna oficiální zpráva o konferenci mezinárodního socialistického byra, která se konala 11. října 1908. Ve všech socialistických listech, které přinesly o tomto zasedání byra zprávu (Le Peuple v Bruselu^[377], Vorwärts v Berlíně^[348], Justice v Londýně^[347], L'Humanité v Paříži^[361] a tak dále), byl špatně pochopen a někdy dokonce úplně zkreslen smysl mého pozměňovacího návrhu k rezoluci Kautského. Text pozměňovacího návrhu, přestože jsem ho byru předložil, se nikde neuvádí. Proto se obávám, že se v oficiální zprávě mohou opakovat tytéž nepřesnosti. Buďte tak laskav, milý soudruhu, a postarejte se o to, aby v oficiální zprávě byl uveřejněn *autentický text* mého pozměňovacího návrhu. Měl byste ho mít mezi svými papíry, protože si velice dobře pamatuji, že jsem byru předložil vlastnoručně napsaný text tohoto návrhu. Pro případ, že se tento text ztratil, posílám Vám v tomto dopise *přesný opis svého pozměňovacího návrhu* a jeho francouzský překlad (je-li překlad špatný, doufám, že ho laskavě opravíte).

Budu Vám velice zavázán, milý soudruhu, napíšete-li mi k této věci pár slov.¹⁷⁰

Přijměte prosím můj bratrský pozdrav.

N. Lenin

Vl. Oulianoff.

Rue des Maraîchers. 61. Genève.

Rezoluce Kautského (překlad podle bruselského listu *Le Peuple* z 12. října 1908):

»Vzhledem k dřívějším usnesením mezinárodních kongresů, podle nichž se umožňuje účast na těchto kongresech všem organizacím, které stojí na půdě proletářského třídního boje a uznávají politický boj, —

— mezinárodní byro prohlašuje, že se anglické Labouristické straně povoluje účast na mezinárodních socialistických kongresech, protože i když tato strana proletářský třídní boj přímo neuznává, nicméně ho ve skutečnosti vede a na půdu tohoto boje se staví už samou svou organizací, která je nezávislá na buržoazních stranách, a tudíž se ztotožňuje s hlediskem mezinárodního socialismu.«^[374]

Leninův pozměňovací návrh:

Zformulovat poslední odstavec, počínaje slovy »protože i když« a tak dále, takto:

»protože tato strana znamená první krok skutečně proletářských organizací v Anglii k uvědomělé třídní politice a k *socialistické* dělnické straně«.

126

A. A. BOGDANOVVI

[27. nebo 28. 10. 1908]

Milý A. A.! Posílám Stěpkovův dopis. Odpovězte mu sám. Já jsem odpověděl, že souhlasím, pokud nově rozdělí témata: mně filozofii a Bazarovovi rolnickou otázku.¹⁷¹

Tisknu Vám ruku.

Lenin

P. S. Dopis vraťte.

C. HUYSMANSOVI

7. listopadu 1908

Milý soudruhu Huysmansi!

Přikládám *oznámení* [zahraničního]* byra ústředního výboru naší strany.¹⁷² Budeme Vám velice vděčni, milý soudruhu, předáte-li tento *dopis* jménem mezinárodního socialistického byra všem národním stranám zastoupeným v byru.

Srdečný dík za Váš *dopis*^[44] [se sdělením], že text mého pozměňovacího návrhu [bude uveden přesně].

S bratrským pozdravem

N. Lenin

[Vl.] Oulianoff.

[Rue] des Maraîchers, 61. Genève.

P. S. JUŠKEVIČOVI¹⁷³

M. G.

[10. 11. 1908]

Nesouhlasím ani s účastí na rozměňování marxismu, ani s volnou tribunou, neboť neznám složení redakce.

N. Lenin

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

V. K. TARATUTOVI

1. 12. 1908

Milý soudruhu!

Na Váš dotaz, k němuž jste přiložil telegram soudruha Tyszky, musím bohužel odpovědět, že odmítám *formulovat otázku* tak, jak to chce soudruh Tyszka, protože takovou *formulaci* otázky považuji za absolutně nesprávnou.

Zástupce naší frakce v zahraničním byru ÚV soudruh Viktor sdělil soudruhu Tyszkovi, že naše frakce *nemůže* souhlasit s tím, aby *zástupci* ústředního výboru byli jmenováni současně bolševik i menševik.¹⁷⁴

Teď se soudruh Tyszka neodvolává na soudruha Viktora, ale na mě *osobně*: »Jestliže *sám* Lenin nechce jít s Igozem,« praví se v telegramu, »pak od Igora upouštíme!!« To znamená odvolávat se *na mne osobně proti usnesení naší frakce*. Na takové »jestliže« soudruha Tyszky nebudu odpovídat. Podle mého názoru musí soudruh Tyszka svůj návrh na jmenování Igora vzít zpět *sám*.

Se soudružským pozdravem *N. Lenin*

C. HUYSMANSOVI

13. 12. 1908

Milý soudruhu Huysmansí!

Díky za Váš dopis^[45]. Pokud jde o sociálně demokratické poslance III. dумы, udělal jsem *všechno, co bylo v mých silách*. Doufám, že se mi podaří setkat se s některými po-

slanci osobně, a pak se pokusím znovu zopakovat to, o čem jsem jim už několikrát psal.¹⁷⁵

Pokud jde o zprávu a o zaplacení 300 franků, na to Vám odpovím za několik dní. Zítra odjíždím do Paříže, kde se od nynějška usadím. Právě kvůli tomuto odjezdu nejsem s to odpovědět Vám hned. Za tři — čtyři dny dostanete mou adresu. Budete-li potřebovat něco mi narychlo sdělit, pište na adresu: M-lle Oulianoff (pour N. Lénine), 27, Boulevard [St.-Marcel]. Paris.

Váš *Lenin*

1909

131

C. HUYSMANSOVI

19. 1. 1909

Milý soudruhu Huysmansi!

Doufám, že mi prominete tak opožděnou odpověď. Mám pořád spoustu práce. Celá naše organizace je nyní (konečně!) v Paříži.

Přikládám 300 franků. Je to částka, kterou naše strana dluží mezinárodnímu socialistickému byru za rok 1908.

Pokud jde o zprávu, mluvil jsem včera se soudruhem, kterému bylo uloženo ji vypracovat. Slíbil, že udělá všechno, co je v jeho silách, aby zbývající část zprávy připravil co nejdřív.

Moje nynější adresa: Mr. Wl. Oulianoff.

24. Rue Beaunier. 24. Paris (XIV)

Přijměte, milý soudruhu, můj bratrský pozdrav.

N. Lenin

132

C. HUYSMANSOVI

25. února 1909

Vážený soudruhu!

Koželuhové z Vilna poslali soudruha *Marceliho* do zahraničí, aby sehnal peníze pro stávkující.¹⁷⁶ Soudruh Marceli

byl u soudruha Legiena, ale ten se k němu choval s nedůvěrou, protože Marceli neměl žádné pověření.

Znám soudruha Marceliho, a teď se na mě obrátil s prosbou, aby mezinárodní byro soudruhu Legienovi sdělilo, že soudruh Marceli má opravdu zmocnění od vilenských koželuhů a že peníze vybrané pro stávkující mají být poslány na adresu, kterou dal soudruh Marceli soudruhu Legienovi.

Svaz koželuhů z Vilna zašle soudruhu Legienovi ještě zvláštní zmocnění. Přikládám otisk razítka tohoto svazu.

S přáním všeho nejlepšího
Váš *N. Lenin*

24. Rue Beaunier.
Wl. Oulianoff. Paris.

133

C. HUYSMANSOVI

9. 3. 1909

Milý soudruhu Huysmans!

Vřelý dík za to, že jste můj dopis poslal soudruhu Legienovi. Teď je tato záležitost definitivně vyřízena.*

Pokud jde o zprávu, mohu Vám s potěšením sdělit, že je nejen dokončená, ale že už ji soudružka Rousselová (viděl jste ji v Bruselu na posledním zasedání mezinárodního socialistického byra, jehož se účastnila jako delegátka francouzské sekce) začala překládat. Buďte tak laskav a pošlete mi tu část, kterou už máte, a jakmile občanka

* Viz dokument č. 132. *Red.*

Rousselová překlad dokončí, pošlu Vám referát kompletní.

Váš *N. Lenin*

Wl. Oulianoff. 24. Rue Beaunier. *Paris*

134

MOSKEVSKÉMU VÝBORU S D D S R

Moskevskému výboru

[Před 11. 4. 1909]

Pokud jde o odpověď moskevského výboru na Otevřený dopis o »stranické škole«, podepsaný N. N., redakce Proletarije (rozšířená) se plně ztotožňuje s názorem moskevského výboru, že místní organizace nemůže a ani nesmí přebírat odpovědnost za takový podnik.¹⁷⁷ Uvážíme-li charakter a rozsah činnosti zamýšlený iniciátory tohoto podniku a obrovskou vzdálenost sídla budoucí školy od oblastí, kde působí místní organizace, mohly by takovou školu účinně kontrolovat pouze ústřední stranické orgány.

Dále považuje redakce Proletarije za nutné doplnit jedno ze sdělení obsažených v Otevřeném dopise, který jste dostali.

Mimo jiné se tam uvádí, že »se daří a úspěšně pokračuje« »získávání publicistů a pracovníků pro školu« (učitelský sbor); že ve škole »budou působit všichni významní teoretikové strany převážně z řad bolševiků«.

Tato sdělení je třeba doplnit tím, že jak redakce Proletarije, tak teoretikové a praktikové naší frakce, kteří jsou členy užší i rozšířené redakce i ústředního výboru strany, se o zřizované škole poprvé dověděli od moskevského výboru, zatímco od organizátorů a posluchačů školy dodnes

nedostali žádnou zprávu. A redakce je nucena prohlásit, že tato naprostá izolovanost, kterou organizátoři podniku zvolili, je v daném ojedinělém případě nevyhnutelná má své hluboké ideové příčiny. Zde postačí, když poukážeme na otevřené vystoupení listu Proletarij (viz č. 42)^[82, 132] proti »bohostrůjcovství« a dalším zkomolením marxismu, které s ním souvisejí.

Vzhledem k takovému způsobu organizace a vzhledem ke zřejmému mimořádně úzkému sepětí budoucí školy s lidmi, kteří hlásají »bohostrůjcovství« nebo podporují jeho propagaci, považuje redakce Proletarije za svou povinnost prohlásit, že neručí ani za bolševický, ani za opravdu marxistický charakter školy.

Přesto všechno se redakce domnívá, že plánovaná škola má v současné době nesporné právo na existenci v rámci strany. Frakce se však nesmí hlásit k podniku, jehož bolševický a marxistický charakter není zajištěn; naopak strana jako celek mu nemůže za svého současného stavu, kdy v jejích velice důležitých institucích (například v kolegiu znalců při frakci v dumě) působí dokonce i krajní oportunisté jako Prokopovič a Kuskovová, upřít právo na existenci. Proto se redakce domnívá, že by se bolševici v ústředním výboru, kam se iniciátoři musejí obrátit s žádostí o schválení školy, měli vyslovit *pro schválení*.

135

I. F. DUBROVINSKÉMU

23. 4. 1909

Milý příteli! Je u nás na návštěvě Pokrovskij. Je to vyložený maloměšťák. »Otzovismus je samozřejmě hloupost, samozřejmě je to syndikalismus, ale z morálních důvodů budu já a pravděpodobně i Stěpanov pro Maximova.«

Vidíte, jak různí zlí lidé ubližují těm křišťálově čistým darebákům! Tihle »morálně čistí« maloměšťáci se okamžitě začínají »špinit«, jakmile se v jejich přítomnosti začne mluvit o historickém úkolu semknutí *marxistických* sil frakce na záchranu frakce a celé sociální demokracie!

Tohoto špinila pozvala opozice — my jsme ho nezvali, protože jsme věděli, že se společná schůzka odkládá.*

Od Lindova a Orlovského přicházejí prozatím nepříznivé zprávy: Lindov je prý nemocen a Orlovskij může přijet pouze do Pitěru. Ostatně na moje dopisy adresované přímo jim odpověď ještě nepřišla. Počkáme.

Vypadá to tak, že Vlasov je teď jazýčkem na váze: Jestli půjde s hlupáky, maloměšťáky a machisty, čeká nás zřejmě rozkol a *urputný* boj. Půjde-li s námi, pak se snad podaří vyřešit to *odštěpením* několika maloměšťáků, kteří ve straně stejně nic neznamenaají.

Co pomluv a škod nadělal ten darebák Nikitič u *eserů!* Stěžovat si cizí straně a očerňovat svou vlastní — to dělájí jenom »špinavé« štěnice. Před *soudem* se prý eseri, zjevně informovaní Nikitičem, chovají drze.¹⁷⁸ To připíšeme na konto Nikitičovi, tohle mu nezapomeneme!

O incidentu »Jurij — Nikitič« nic nevím.¹⁷⁹ Myslel jsem, že se o něm dovím od Vás. Podle mého byste se měl *sám* a právě teď *písemně dohodnout* s Jurijem, respektive *pozvat* ho k sobě a získat od něho záruku, nebo ještě lépe slib, že zbytek dopraví na bezpečné místo.

Domov + Bogdanov + Marat žádají dnes bolševické ústředí, aby stanovilo termín plenárního zasedání na konec května nebo na začátek června. Ve skutečnosti je možné plenární zasedání uskutečnit ještě později.

Důkladně se lečte a ve všem poslouchejte doktory, abyste se do plenárního zasedání aspoň trochu zotavil. *Prosím Vás*, pusťte z hlavy myšlenku na útěk ze sanatoria: máme strašnou nouzi o lidi, takže nedáte-li se do pořá-

* Myslí se porada rozšířené redakce Proletarije. *Red.*

23/IV. 09.

Дорогой друг! У нас
сейчас конголезин: Обалелок и др.
бедо. Коверин, Пробуян Шеровет,
Коверин, др. кандидатуры, но не
соответствуют требованиям к др., Обза-
вимо, Чарант, Суденко Александр.
Обуфан, Сандисе и др. из числа
кандидатов прошлой года! Др.
"маратонки" отобраны сразу
начинаю "маратон", когда
они еще возвращаются от издательства.
Сейчас идет подбор кандидатов маратон
ских элементов фракции де
скационной фракции "Е.Д.И.!"

ku (a to není snadné, nedělejte si iluze, chce to *důkladně* se léčit), můžeme se octnout v koncích.

S Ljubičem se vynasnažte navázat a *udržovat* naprosto pravidelnou korespondenci: *je to nutné*, protože se může stát, že nás krajní situace donutí, abychom ho pozvali. Rozhodně s ním navažte *přímý* písemný kontakt.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

136

I. F. DUBROVINSKÉMU

29. 4. 1909

Milý příteli! Dnes jsem dostal Váš dopis. V žádném případě ze sanatoria neodcházejte. *V žádném případě* se nestěhujte do hotelu. Do plenárního zasedání se musíte dát *důkladně* do pořádku, a to nejde jinak než v sanatoriu. Strašně jsme se tady nervově vyčerpali v boji proti těm hloupým, přízemním, zákeřným a odporným intrikám: odložili jsme zasedání bolševického ústředí (protože už to začíná být nesnesitelné), — a tím jsme jak Marata, tak Domova rozzuřili do nepřičetnosti. Čert to vem! Vy však musíte být do zasedání úplně zdráv, a proto se *důkladně* kurýrujte a *rozhodně neopouštějte* sanatorium.

Zdá se, že záležitost s J. se teď urovnala jeho cestou, i když opožděnou.

V Rusku to vypadá špatně: Ural je *celý* prozrazen, celá konference. Taky Ščur je zřejmě prozrazen — jinak si nedovedu vysvětlit jeho mlčení. O Vlasovovi není ani vidu ani slechu.

Četl jste Volského¹⁸⁰? Napište mi svůj názor a jestliže knížku nepotřebujete, pošlete mi ji.

O Rose nevím nic. Nebylo by lepší, kdybyste napsal přímo jí?

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

I. F. DUBROVINSKÉMU

4. 5. 1909

Milý příteli! Dostal jsem Váš dopis a co nejrozhodněji protestuji. Dejme tomu, že jsme se ohledně Pokrovského dopustili chyby (jsem ochoten to připustit a vzít vinu v plném rozsahu na sebe, protože Grigorije jsem přemluvil já), ale bylo by vrcholně nesmyslné, abyste proto odjížděl. S Pokrovským se to teď už nenapraví. Zvát Meškovského dřív než Vlasova a dřív než zástupce oblastí (Ščur vyvázl a zaručuje se, že v Moskvě otzovista neprojde, Ljadov a Alexinskij . . . * — ten je teď na Capri — taky neprojde. Za Petrohrad prý bude antiotzovista) nemá smysl. *Teď* je nutné počkat na plenární zasedání bolševického ústředí. Jinak se intriky budou stupňovat — a my jsme je přece *zatrhli*. Není pochyb o tom, že na schůzi s Pokrovským by Bogdanov nadělal spoustu *dalších* nepříjemností a zatáhl by do nich Pokrovského; takhle se to obešlo s jednou. Ale ta byla nevyhnutelná; opravdu to nezveličujte! »Pobouření« Nikitiče, Ljadova i Pokrovského — včerejších neutrálů — není nahodilé, ale *nevyhnutelné*; věc dozrála. Dozrála, vřed začíná praskat a člověk nedokáže vždycky zachovat klid, když to kolem páchne intrikami.

Ale abyste odjížděl, to by bylo šílenství. My to tady ještě měsíc vydržíme, aniž se tu cokoli zhorší, buďte klidný. Drásat si nervy (a Paříž drásá nervy pořádně) *před zasedáním* — to by bylo vrcholně nesmyslné.

Tisíckrát protestuju: určitě zůstaňte v sanatoriu *až do samého* plenárního zasedání. Ušetřit 200—300 franků je nesmysl. Zůstanete-li *v sanatoriu*, budeme mít na plenárním zasedání aspoň jednoho opravdu svého člověka

* V rukopise nebylo jedno slovo rozluštěno. *Red.*

s opravdu dobrými nervy a nezataženého do *malicherných* intrik (tady by *Vás zatáhli*, i kdybyste byl sám Šalamoun). Odjedete-li, rozhojníte počet nervově vydrážděných a věci *to neprospěje*.

Rozhodně protestuju: v žádném případě neodjíždějte, ale určitě zůstaňte v sanatoriu *do samého* plenárního zasedání.

Od Vlasova nemáme ještě žádné zprávy. Musíme být trpěliví. Od Lindova přišel dopis: v podstatě souhlasí přijet za jeden až dva měsíce. To vyjde tak akorát. Orlovskij neodpovídá. Právě za měsíc budeme všichni pohromadě a pak uvidíme, ale prozatím se *pořádně* zotavujte a aspoň Vy proboha nebuďte nervózní.

Dnes jsem dostal dopis z 18. 4., že je moje kniha hotová.* Konečně! Zdržení jejího vydání mě znervózňovalo ze všeho nejvíc. Slíbili mi, že mi ji 25. nebo 26. dubna podle starého kalendáře pošlou sem.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

138

I. F. DUBROVINSKÉMU

5. 5. 1909

[Milý příteli!]** Včera přijel Marat (jde zcela s opozicí) a Vlasov (jde s námi). Vlasov *slíbil*, že na několik dní *zajede* k Vám. Takže čekejte a v žádném případě se *nevzdalujte* z místa, abyste se neminuli. Vlasov smýšlí stejně jako Vy: je v zásadě s námi, ale vytýká nám úspěchanost,

* Jde o knihu *Materialismus a empiriokriticismus* (viz Sebrané spisy 18, Praha 1984). *Red.*

** Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závorkách jsou doplněna podle smyslu. *Red.*

vítězství Pokrovského etc. Proto nemějte *strach!* Vlasov bude od nyníška u kormidla, takže teď neuděláme už žádnou nepředloženost.

Vlasov nám vytyká, že neumíme jednat s lidmi, získávat si je (a v tom má pravdu). Proto se nebojte ani v tomto směru: Vlasov bude od nyníška všechno dávat do pořádku.

Meškovskij a zástupci oblastí se vydali na cestu. Všechno tedy zařídíme. [Takže] nemějte obavy a hleďte se pořádně léčit. V žádném případě sanatorium neopouštějte.

Jestliže nebudete za tři týdny (lépe řečeno asi tak za tři týdny, protože to přesně ještě nevím) úplně vyléčen, zničíte nás. Nelitujte několika set franků, byla by to hloupost. Lečte se, chodte na procházky, spěte, jezte [určitě], protože pro [stranu] potřebujeme zdravé lidi.

Dnes se konala schůzka pařížské skupiny. Ženevská skupina prohlásila, že se rozchází s bolševickým ústředím, a vyzvala pařížskou skupinu, aby učinila totéž³²⁴. Marat referoval za Ženevu, Vlasov mu oponoval. To je dobré: Ženeva začala rozkol a Marat bez vědomí bolševického ústředí štvál skupinu proti ústředí, aniž tuto otázku bolševickému ústředí předložil.

Sami začínají, sami se zahánějí do slepé uličky.

Mějte se [dobře]. Lečte se, lečte se a buďte klidný!

Váš [Lenin]

R. LUXEMBURGOVÉ

18. 5. 1909

Werte Genossin!*

Poslal jsem Vám včera jako doporučený tiskopis výtisk své knihy o filozofii^[123] — jako upomínku na naši diskusi o Machovi, kterou jsme vedli během našeho posledního setkání.¹⁸¹

Je-li to možné, velmi bych Vás prosil, abyste dali do Neue Zeit, do rubriky Verzeichnis der in der Redaktion eingelaufenen Druck-Schriften** noticku o této knize¹⁸². Pokud je nutné dodržet formální postup, tj. poslat knihu přímo do redakce (kde neumějí rusky), napište mi prosím, a já pošlu ještě zvlášť exemplář do redakce Neue Zeit.

O našem vnitřním boji mezi bolševiky jste jistě slyšela od soudruha Tyszky. Váš článek proti oizovistům a ultimativistům se všem velice líbí¹⁸³: škoda jen, že *tak zřídka* píšete rusky, že dáváte přednost bohaté sociálně demokratické straně Německa před chudou sociálně demokratickou stranou Ruska.

Přeji Vám všechno nejlepší! Pozdravujte Tyszku. Tisknu Vám ruku.

N. Lenin

P. S. Po přečtení poznámky redakce Neue Zeit ke (skvělému) Rotštejnovu článku^[383] v 33. čísle^[334] mě napadlo, že teď se asi samotnému Kautskému moc nelíbí, jak v Bruselu obhajoval ILP***¹⁸⁴ . . . Je to tak?

* Vážená soudružko! Red.

** Seznam tiskovin došlých redakci. Red.

*** Independent Labour Party — Nezávislá labouristická strana. Red.

C. HUYSMANSOVI

20. července 1909

Milý soudruhu Huysmansi!

Odpusťte mi prosím, že jsem se s odpovědí trochu zdržel. Celá řada okolností mi zabránila odepsat Vám dřív.

Překlad programu Sociálně demokratické dělnické strany Ruska^[280], který jste mi poslal^[46], se mi zdá velmi nedokonalý.¹⁸⁵ Avšak moje znalost francouzštiny je tak špatná, že si netroufám překlad opravovat. Soudruh Charles Rappoport (z redakce časopisu *Le Socialisme*¹⁸⁶) laskavě souhlasil, že to udělá. Překlad zrediguje, a já doufám, že Vám ho brzy pošlu.

Pokud jde o zasedání mezinárodního socialistického byra, přimlouvám se za listopad.

Moje nová adresa: Mr. Wl. Oulianoff

4. Rue Marie-Rose. 4.

Paris (XIV).

Přijměte, milý soudruhu, můj upřímný přátelský pozdrav.

N. Lenin

C. HUYSMANSOVI

29. 7. 1909

Milý soudruhu!

Posílám Vám seznam sociálně demokratických poslanců III. dумы:

Predkaln

Gegečkori

Kuzněcov
Poletajev
Zacharov
Jegorov
Surkov
Čcheidze
Pokrovskij druhý (v dumě jsou dva poslanci
tohoto jména)

Vojlošnikov
Puřatin
Bělousov
Voronin
Šurkanov
Astrachancev

Pokud jde o adresy poslanců, nemohu Vám nyní, kdy má дума prázdniny, uvést žádnou jinou adresu než tuto: Gosouduarstvennaja Douma, Tavricheskij Dvoretz, St.-Pétersbourg. Panu poslanci tomu a tomu.

Přijměte, milý soudruhu, můj upřímný přátelský pozdrav.

Vl. Uljanov

4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris (XIV).

142

C. HUYSMANSOVI

30. 7. 1909

Milý soudruhu Huysmansí!

Dovolte, abych Vám doporučil doručitele tohoto dopisu, soudruha Bogdasarjana, člena naší strany. Tento soudruh byl propuštěn z vězení a příbuzní mu odepřeli poskyt-

nout jakoukoli podporu, takže nemůže pokračovat ve studiu na univerzitě. Umí dobře francouzsky, a tak doufám, že Vám nebude zatěžko najít mu nějakou duševní práci.

Předem Vám děkuju a posílám Vám bratrský pozdrav.

N. Lenin

143

ORGANIZÁTORŮM ŠKOLY NA CAPRI

18. srpna 1909

Vážení soudruzi!

V těchto dnech jsem dostal vaše pozvání. Program školy^[279], o němž píšete, že je přiložen, jsem nedostal.

Můj postoj ke škole na ostrově Capri je vyjádřen v rezoluci rozšířené redakce listu *Proletarij* (46. číslo *Proletarije* a příloha k tomuto číslu*). Pokud jste nečetli *Proletarij* a přílohy k němu, ani zvláštní dopis o škole, který byl členům strany bolševikům rozeslán jako tištěný leták^[318], redakce vám všechen tento materiál ochotně pošle. V podstatě vám musím odpovědět, že z mého názoru na školu na Capri jako na podnik nové frakce v naší straně, frakce, s níž nesympatizuji, — že z tohoto názoru vůbec nevyplývá, že bych odmítal přednášet soudruhům, které vyšlou z Ruska místní organizace. Ať tito soudruzi zastávají jakékoli názory, vždy budu ochoten udělat jim cyklus přednášek o otázkách, které zajímají sociální demokracii. Na Capri ovšem přednášet nepojedu, ale v Paříži uspořádám přednášky rád. Kdyby devět soudruhů z Ruska při-

* Viz V. I. Lenin, rezoluce O stranické škole zřizované v zahraničí v NN a článek Likvidace likvidátorství (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 63—64 a 65—73). *Red.*

jelo do Paříže (beru číslici, o níž se mi zmiňoval vám známý soudruh Ljova), bylo by to dokonce i finančně méně nákladné než cesta tří lektorů (vím, že jste se obrátili na Ljovu a Innokentije) z Paříže na Capri. Ale kromě finančních důvodů existuje ještě celá řada dalších, nesrovnatelně důležitějších a vám bezpochyby zcela pochopitelných důvodů, které mluví ve prospěch Paříže jako sídla skutečně stranické školy v zahraničí. V každém případě se mohu zaručit, že redakce *Proletarije* by učinila všechno, co je v její moci, aby zorganizovala přednášky, o které žádáte, v Paříži.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

P. S. Zapomněli jste nám oznámit oficiální adresu školy.

1 4 4

A. I. LJUBIMOVU

[18. 8. 1909]

Milý Marku!

Posílám pro Ljovu svou odpověď Caprijským*. Bude-li to považovat za nutné, ať pořídí opis pro Inoka a potom ať dopis pošle na Capri — adresu neznám. Myslím, že by se to mohlo poslat ve dvou obálkách a na vnější napsat: Signor Massimo Gorki. Villa Blaesus, Capri, Italie — a na vnitřní: Výkonné komisi školy.

Jinou adresu neznám.

Pokud jde o Trockého, musím říct, že budu co nejrozhodněji proti tomu, aby se mu *pomáhalo*, odmítne-li (a on už odmítl!) rovnost v redakci, kterou mu navrhl člen

* Viz dokument č. 143. *Red.*

ústředního výboru. Dokud o této otázce nerozhodne výkonná komise bolševického ústředí, *nesmějí* se podnikat *žádné* kroky na pomoc Trockému. Proto má hospodářská komise právo dát souhlas s tištěním *Pravdy*¹⁸⁷ v tiskárně *Proletarije* jedině v případě, že to nebude znamenat pomoc *nové frakci* (protože Trockij zakládá novou frakci, ačkoli mu člen ÚV bolševik navrhoval, aby *místo toho* vstoupil do strany), — nýbrž že půjde jen o *přísně* obchodní dohodu, za peníze, jako pro kohokoli jiného, a s podmínkou, že sazeči budou mít svobodu atd. Rezolutně trvám na tom, aby otázku našeho vztahu k *Pravdě* řešila ještě *výkonná komise bolševického ústředí*, a dokud ji nevyřeší, nelze poskytnout sebemenší *pomoc* a *ničím* se nelze vázat.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

P. S. Opis mého dopisu Caprijským pořídte prosím *v každém případě*. Třeba ho bude potřebovat bolševické ústředí.

145

NÁVRH DOPISU
BOLŠEVICKÉHO ÚSTŘEDÍ
RADĚ ŠKOLY NA CAPRI¹⁸⁸

[Mezi 18. a 30. 8. 1909]

Výkonná komise bolševického ústředí byla neobyčejně potěšena prohlášením »*rady* stranické školy na Capri« z 16. 8. 1909^[245], že nic nenamítá proti »*ideové kontrole*«, kterou by provádělo bolševické ústředí.

Aby však bylo možné rozhodnout, zda se bolševické ústředí může této kontroly ujmout a vykonávat ji, zda může škole pomoci, pokud jde o literaturu a finanční pro-

středky, jak o tom píše rada — k tomu je třeba podrobně znát situaci školy. Jenže bolševické ústředí o ní *nic podrobnějšího* neví.

Jestliže *rada školy mohla projednávat* stanovisko školy k bolševickému ústředí, protože znala názory bolševického ústředí z publikovaných rezolucí a z *Proletarije* [296] a znala složení bolševického ústředí od jeho bývalých členů — pak bolševické ústředí není s to *projednat* otázku, jaké stanovisko má zaujmout k žádosti rady školy, neboť neví: (1) co to je *rada* školy, (2) co to je *výkonná komise školy*, (3) jaký je *program* školy [279] (výkonná komise školy jej slíbila poslat, ale neposlala), (4) jaké je současné složení *lektorského sboru* školy a (5) *žáků* školy, (6) jaké jsou současné *prostředky* školy, (7) jaká je předpokládaná délka *kursů*, (8) nakolik jsou žáci školy vázáni jejím nynějším umístěním, tj. ostrovem Capri, (9) zda by žáci školy mohli přijet do Paříže (jak jim o tom psali osobně tři členové bolševického ústředí [154]), na jakou dobu atd.

Protože bolševické ústředí takové údaje nemá, může zatím říci jen jedno: je ochotno poskytnout *všem členům* sociálně demokratických organizací působících v Rusku, jakož i *všem* soudruhům *delegovaným* těmito organizacemi *všemožnou literaturu a lektorskou pomoc*, aby si mohli osvojit sociálně demokratický světový názor, a neodmítá škole ani finanční pomoc v rámci možností a po projednání této otázky v souvislosti s pomocí místním organizacím.

Bolševické ústředí zároveň přikládá oficiálně pro *radu* školy: 1. sadu čísel 39—46 listu *Proletarij*, 2. dopis bolševického ústředí o škole (tištěný) [318], 3. rezoluce bolševického ústředí.

Se sociálně demokratickým pozdravem

Výkonná komise

rozšířené redakce Proletarije

G. J. ZINOVJEVOVI

[24. 8. 1909]

Milý Gr.!

Dostal jsem dvojčíslo 7/8 Social-demokratu¹⁸⁹. Protestuji proti *podpisu* Trockého³²²: podpisy musíme vymyvat. (Články jsem ještě nestačil přečíst.)

Pokud jde o *Proletarij*, mám za to, že by se tam měl dát 1. článek o volbách v Petrohradě (reagující na hanebnost *Reči*⁸⁰) a Vodovozova, pokud si to o něm *Reč* nevymyslela); 2. o stávce ve Švédsku³⁰⁸ — rozhodně souhrnný článek; 3. rovněž o událostech ve Španělsku¹⁹⁰; 4. o menševicích v souvislosti s jejich polemikou (strašně hanebnou) s ženevským antilikvidátorem (Georgien¹⁹¹); 5. v příloze jako zvláštní leták odpověď na Otevřený dopis Maximova a spol.¹⁹² Musíme jim patřičně odpovědět, aby ti ničemové svým lhaním nemátli lidi.

Po třináctidenním odpočinku se začínám pomalu rozjíždět. Snad bych se mohl ujmout 4. a 5. čísla, v nejhorším i 1. čísla, ale zatím se ještě bojím slibovat. Napište svůj názor a *termíny* (přesně). Co ještě máte do Proletarije?

Čísla 2 a 3 se mohou sestavit podle Vorwärtsu: pustíte-li se do psaní, pošlu Vám ho.

Četl jste dopis Trockého Inokovi ohledně *Pravdy*? Pokud ano, snad jste se přesvědčil, že se Trockij zachoval jako nejpodlejší kariérista a frakcionář *typu* Rjazanova a spol. Buď budou uznávat v redakci rovnost, *podřídí se* ústřednímu výboru a do Paříže nepřejde nikdo kromě Trockého (ten ničema tam chce na náš účet »upíchnout« celou tu vykutálenou partu z *Pravdy*, anebo se s tímhle šejdířem rozejdeme a usvědčíme ho v ústředním or-

gánu. Žvaní o straně, ale chová se hůř než všichni ostatní frakcionáři.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

P. S. Nemáme se už vykašlat na Kameněva? Čekat půl druhého měsíce (nebo snad půl roku) na slibovaný fejeton o Společenském hnutí?¹⁹³ . . .

Moje adresa: Mr. Wl. Oulianoff. (Chez madame Le-creux.) *Bombon* (Seine-et-Marne).

147

G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1909]

Poslední dvě třetiny Kameněvova článku^[86] jsou úplně špatné a sotva se dají předělat. Opravil jsem první třetinu (s. 1—5 do konce), ale dál už nejsem schopen ho opravovat, protože vidím, že to nepotřebuje *opravit*, ale *úplně předělat*.

Svou myšlenku (že okřabristé a pravičáci bojují o dílčí věci, že jejich boj, intriky a bitky jsou při přeměně monarchie v monarchii buržoazní nevyhnutelné, že z této bitky *vyrůstá* revoluce jen *nepřímo*, tj. teprve, když na scénu vystoupí proletariát, a nikoli přímo, nikoli proto, že by se sama buržoazie začala »obracet doleva«) — tuto myšlenku vyjadřuje Kameněv v této části článku nemožně zmateně, nejasně a zbytečně příliš spletitě.

Podle mého názoru se v tomhle stavu článek pustit *nedá*.

Buď přesvědčte autora, aby poslední dvě třetiny *úplně předělal* — pak článek »vylepšíme«, nebo zkuste poslední dvě třetiny napsat z větší části znova sám.

Přikládám (s. 1—3 perem) přibližný návrh na přepracování.*

148

C. HUYSMANSOVI

26. srpna 1909

Milý soudruhu Huysmansi!

Dostal jsem Váš dopis z 23. 8.^[47] a moc Vám děkuji za to, že jste mi poslal kopii Gercikova dopisu.

Tento pán mě už dávno pronásleduje svými dopisy; chtěl se mnou dokonce mluvit, ale já jsem to samozřejmě odmítl, protože existuje rozsudek revolučního tribunálu složeného ze zástupců *všech stran*, a na základě tohoto rozsudku nemůže být pan Gercik členem *revoluční strany*. Tento rozsudek zrušen nebyl a pan Gercik určitě lže, jestliže v dopise, který Vám poslal, vypouští z tohoto rozsudku to nejpodstatnější.¹⁹⁴

Gercik žádá revizi? Na to má plné právo. Tento pán by však měl vědět, že existuje zákonná a poctivá cesta, jak požadovat revizi, a jestliže se této cestě vyhýbá, jestliže se raději obrací na mezinárodní socialistické byro, je to další důkaz (podle mého názoru) *jeho nepoctivosti*.

Legální a poctivá cesta pro žádost o revizi je poslat žádost ústředním výborům stran, které měly v ženevském tribunálu své zástupce. Proč se pan Gercik neobrátil na tyto výbory? Proč cituje soukromý názor pana Burceva a neobrátil se na *ústřední výbor strany socialistů-revolucionářů*, jehož členem Burcev je? Proč se obrací na mezinárodní socialistické byro a pomlouvá bolševiky, proč říká, že jednají »nepoctivě«, a neobrátil se na ústřední výbor

* Návrh na přepracování článku se v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS nenašel. *Red.*

Sociálně demokratické dělnické strany Ruska? Bolševici jsou součástí této strany. Bolševici mají v ústředním výboru, který se skládá z patnácti členů, pouze pět členů.

Posuďte sám, kdo v této záležitosti jedná nepoctivě.

Nikdy jsem nebyl členem bolševického kroužku v Ženevě, který Gerčikův případ vyšetřoval. Domnívá-li se pan Gercik, že členové této vyšetřující komise jednali nezákonně atd., má právo (a je to jeho povinnost) obrátit se na ústřední výbor strany.

Mezinárodní socialistické byro nemůže podle mého názoru přijímat stížnosti a žádosti, pokud je předtím neprojednaly ústřední výbory členských stran internacionály. Velmi dobře si uvědomuji, že pan Gercik má stejně jako kterýkoli jiný občan právo podat stížnost mezinárodnímu socialistickému byru *proti rozhodnutí* ústředního výboru kterékoli z členských stran internacionály. Nechce-li se však obracet na ústřední výbory těchto stran, nemá podle mého názoru právo obracet se ani na mezinárodní socialistické byro.

Jediná odpověď, kterou by mezinárodní socialistické byro mohlo panu Gercikovi dát, by podle mého názoru měla znít takto: Obráťte se na ústřední výbory *všech* stran, které měly v tribunálu své zástupce, to znamená Sociálně demokratické dělnické strany Ruska, strany socialistů-revolucionářů, Bundu a *tak dále*. Jestliže Vám tyto výbory vůbec neodpovědí nebo dají zamítavou odpověď, teprve pak se můžete obrátit na mezinárodní socialistické byro se žádostí nebo stížností proti tomu či onomu rozhodnutí, proti tomu či onomu ústřednímu výboru členské strany internacionály. Takový je můj názor, který Vám sděluji jako člen mezinárodního socialistického byra, jako bolševik i jako člen ústředního výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska. (V Paříži existuje zvláštní *byro* ústředního výboru SDDSR a pan Gercik moc dobře ví, že by se měl obrátit na toto byro. Já však jeho členem nejsem.)

Velice lituji, milý soudruhu Huysmans, že se 30. a 31. srpna 1909 nedostanu do Paříže, a že si proto s Vámi nebudu moci o této záležitosti osobně pohovořit. Doufám, že mi odpustíte útrapy, které jsem Vám způsobil svou špatnou francouzštinou v tomto dopise, který se mi pod rukama nějak rozrostl.

Odpočívám teď na venkově (Mr. Wl. Oulianoff, chez m-me Lecreux, *Bombon*, Seine-et-Marne). Do Paříže se vrátím před 15. zářím.

Váš *N. Lenin*

149

L. B. KAMENĚVOVI

[27. 8. 1909]

Milý L. B.!

Dostal jsem oba dopisy i článek^[86]. Myslím, že by se měl zkrátit. Zkusím to, ale nevím, jestli se mi to podaří.

Budu očekávat článek o mezinárodní solidaritě proletariátu (mám k tomuto tématu oběžník mezinárodního socialistického byra; neposílám Vám ho, protože už je pozdě). Informujte o tomto článku Grigorije.

Co to bylo v novinách o Sokolovovi? Velice mě to znepokojuje, protože jsem se chystal psát o volbách v Petrohradu^[116]. Četl jsem v *Reči*^[81], že sociální demokraté navrhují za kandidáta Sokolova. Napište podrobněji, o jakých »báchorkách« jste se dočetl, a pošlete mi ta čísla.

Recenze v časopisech *Vozrožděnije*^[1,20] a *Sovremennyyj mir*^[4] jsem četl.¹⁹⁵

Grigorij píše, že se vrátí do Paříže asi 4. září. Já se hodlám vrátit nejdříve 15. září. Na váš dotaz, zda máte přijet, Vám můžu říct jedině toto: *pokud jste si pořádně odpočinul*, bylo by dobré, kdybyste přijel, okamžitě rozjel klub *Proletarije*, přednesl dělníkům dvě přednášky (populární) o Potresovově likvidátorství, jednu o »levičácích« pro bolševiky a dále byste připravil do konce září (přibližně) referát, se kterým byste objel zahraniční skupiny. To musíte udělat.

Až se sejdeme, bude zajímavé pohovořit si o menševících a o Prokopovičovi s Kuskovovou. Jak v článkách, tak v referátech je třeba co nejostřeji zaútočit na Potresovovo likvidátorství. S tím jsme se opozdili.

Tisknu Vám ruku.

P. S. Z Ruska mi píšou, že to tam za moc nestojí. Byl zatčen Davydov. Bude třeba se pustit s větší vervou do agitace v zahraničí.

150

G. J. ZINOVJEVOVI

[27. 8. 1909]

Milý Gr.! Posílám Vám Vorwärts¹⁹⁶ a Kameněvův článek [86]. Ten podle mého *musíme* zařadit, a to *hned*, protože takový článek je pro Proletarij po všech stránkách naprosto nezbytný a měl vyjít už dávno. Bude třeba ho rozdělit na dva fejetony. První jsem vyznačil (s. 1—33) a zredigoval. Možná že se Vám ho podaří ještě trochu zkrátit. Bude-li třeba, pokusím se něco vyškrtat ještě v korektuře: dejte to hned do sazby a nařídte, aby mi *okamžitě* poslali korekturu. Je to závažný článek, a proto mu *musíme* věnovat větší pozornost.

215

Mrzí mě, že Kameněv pracuje tak ledabyle. Takové vděčné téma — a on se rozbíhá do šířky, rozptyluje se, pořád mluví kolem dokola a nedovede náležitě vyhmátnout podstatu věci.

Neměli bychom mu poslat druhou polovinu, aby ji v tomto duchu předělal? Asi ano. Napište mu za nás oba, že ho prosíme, aby *napsal znovu* druhou část (a ponechal i první variantu) — aby provedl změny v uvedeném duchu — že mu z toho pak vyjde skvělý článek atd. — a pošlete mu druhou část. Není moc velká naděje, že to přepracuje, ale musíme na něho znovu a znovu naléhat.

Slíbil také, že pošle v nejbližších dnech úvodník pro *Proletarij*. Uvidíme.

Články do *Proletarije* napíšu^[116, 130, 172] a pošlu je rovnou do sazárny¹⁹⁷ — protože Vy chcete být 4. září v Paříži.

Já se nemíním vrátit dřív než 15. září.

Zbytečně držíte Kameněva v Arcachonu. Jestliže si odpočinul, ať se vrátí, a musíme *ho poslat stůj co stůj přednášet*.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

Bundovce rozebírat nebudu. Ale je *nutné* napadnout jejich 2. číslo. To udělejte Vy. Vydáme velké bojovné číslo. Napište článek proti 2. číslu.¹⁹⁸

151

POSLUCHAČŮM ŠKOLY NA GAPRI

Soudruhům Juliovi, Váňovi, Savelijovi,
Ivanovi, Vladimírovi, Stanislavovi a Fomovi

30. srpna (podle nového kalendáře) 1909

Vážení soudruzi! Dostal jsem od vás program školy^[279] a dva dopisy. Ve druhém dopise se ptáte, jaké důvody

2)

Товарищамус Клеин, Ва-
нт, Савенин, Ивану, Кеаденину,
Стасимену и Деят.

30 авг. к.д. 1909 г.

Уважаемые товарищи! Получил
от вас программу школы и ее
успех, в подтверждение из которого
на первом из вопросов о судьбах
объединения школы новой фрак-
ции, я сужден добросовестно
как обидчивый Член свой Выход.
Фракционная команда школы и инди-
видуальная фракция, и между 1909. Заключением
над школой кем-то, кто боится
свое Совет, это — и так.

Я утверждаю, что это — явный самооб-
ман и вашей фракции. Совет не в том
Дело, что вы отныне в "конспиратив-
ном фракционизме"; совет не в том
Дело, у кого был инициатива в Совет. Дело
в том, что школа устроена и не

První strana Leninova dopisu posluchačům
školy na Capri z 30. srpna 1909

vedly k tomu, že byla škola prohlášena za novou frakci^[126]. Pokládám za svou povinnost znovu vám vysvětlit svůj názor. »Označovat školu za frakci je vyslovená fikce,« píšete. »Hegemonie nad školou je nemyslitelná, neboť většina rady — to jsme my.«

Tvrdím, že je to z vaší strany zjevný sebeklam. Nejde vůbec o to, že by vás někdo obviňoval z »přímého frakcionářství«; nejde vůbec o to, kdo má v radě většinu. Jde o to, že škola byla zřízena 1. z iniciativy nové frakce; 2. výhradně z prostředků nové frakce; 3. v takovém místě, kde jsou *pouze* lektoři nové frakce; 4. v takovém místě, kde až na velmi ojedinělé výjimky *nemohou být* lektoři jiných frakcí.

Všechny tyto podmínky nezávisí na vaší vůli. Změnit je nemůžete. Ale tyto podmínky už *předurčují* ráz školy, předurčují jej natolik, že žádné dobré úmysly z vaší strany ani žádná usnesení vaší rady rozhodně nemohou cokoli podstatného změnit.

V každé škole je nejdůležitější ideově politické zaměření přednášek. Čím je toto zaměření určováno? Zcela a výhradně *složením lektorského sboru*. Jistě dobře víte, soudruzi, že veškerá »kontrola«, veškeré »řízení«, veškeré »programy«, »řády« apod., to všechno jsou prázdná slova v porovnání se složením lektorského sboru. Žádná kontrola, žádné programy atd. nemohou naprosto nic změnit na zaměření výuky, které jí vtiskuje složení lektorského sboru. A nikdy a nikde na světě *nepřevezme* žádná organizace, frakce nebo skupina, která si váží sama sebe, spoluodpovědnost za školu, jejíž zaměření je už předem určeno složením lektorského sboru, je-li toto zaměření nepřátelské.

Podívejte se však na složení lektorů, které předurčilo ráz a zaměření školy. Vy jste, soudruzi, svůj dopis adresovaný mně podepsali, ale na vašem dopisu ústřednímu výboru (kopii tohoto dopisu jsem dostal současně s programem školy), který jste poslali jménem posluchačů

a lektorů školy, nejsou podpisy lektorů. Proto nemohu znát zcela přesně složení lektorského sboru. Ale i to, co vím, stačí, abych si o něm udělal úsudek.

Z Ruska nám psaly místní organizace z centrální průmyslové oblasti, že nejnenergičtějším, ne-li jediným agitátorem pro zřízení školy na Capri byl soudruh Stanislav, kterého už také některé sociálně demokratické kroužky, poté co vyslechly jeho přednášky, zvolily za lektora. Tento soudruh Stanislav je nejradikálnější otcovista a »kritik« marxismu ve filozofii. Stačí připomenout, (1) jak roznesl Kautského ve své známé filozofické publikaci^[21]; (2) jak se odtrhl na stranické konferenci v prosinci 1908 a spolu s petrohradským otcovistou Vs. vytvořil samostatnou frakci otcovistů; (3) jak *i list Rabočeje znamja* prohlásil, že článek otcovistického Dělníka, který s. Stanislav redigoval a uveřejnil v 5. čísle listu Rabočeje znamja^[251], je prodchnut *anarchistickými názory*^[250].

Podívejte se dál na lektory, kteří vám teď na Capri přednášejí. Bolševici mezi nimi nejsou. Zato všichni stoupci nové frakce (frakce obhájců otcovismu a bohostrůjcovství) jsou zastoupeni téměř úplně. Asi se příliš nezmýlím, řeknu-li, že mezi lektory na Capri jsou soudruzi Maximov, Lunačarskij, Ljadov a Alexinskij. To je právě ta skupina soudruhů, kteří na jaře roku 1908 vytvořili opozici proti listu Proletarij, agitovali proti němu v Rusku i v zahraničí, na konferenci strany v prosinci 1908 se vyčlenili ve zvláštní frakci (nebo ji podporovali) a nakonec se definitivně ustavili v samostatnou frakci.

Popírat, že celá tato skupina soudruhů agituje proti Proletariji tím, že podporuje a obhájuje otcovisty, by znamenalo vysmívat se faktům, které ve straně každý zná. Popírat, že už se ostrov Capri stal známým dokonce v běžné ruské publicistice jako literární středisko bohostrůjcovství, by znamenalo tropit si posměch z faktů. Všechn ruský tisk už dávno upozornil na to, že Lunačarskij začal z ostrova Capri hlásat bohostrůjcovství. V Rusku

mu pomáhal Bazarov. Obdobné filozofické názory obhajoval v desítkách ruských legálních knih a článků a v desítkách přednášek v zahraničí Bogdanov. Byl jsem na ostrově Capri v dubnu 1908 a všem těmto třem soudruhům jsem jasně řekl, že se s nimi ve filozofii naprosto rozcházím (přitom jsem jim tehdy navrhl, abychom využili společných prostředků a sil k *bolševickému výkladu dějin revoluce* oproti menševicko-likvidátorskému výkladu, ale oni můj návrh odmítli, protože se nechtěli zabývat obecně bolševickou záležitostí, nýbrž propagováním svých zvláštních filozofických názorů). Většina vašich lektorů na Capri jsou publicisté, a *ani jeden* z těchto publicistů *ani jednou* nevystoupil *v tisku* proti bohostrůjcovské propagandě Lunačarského a Bazarova!

Jestliže mi, soudruzi, přes to všechno píšete, že pokládat školu za instituci spojenou s bohostrůjcovstvím a otzovismem je z mé strany »nedorozumění«, a k tomu »naprosté«, protože »takové cíle škoie nejenom nebyly vytyčeny, ale nemohlo o nich být ani řeči«, — nezbyvá mi než se jen podívat vaší neskonale naivitě. Opakuji: *skutečný* ráz a zaměření školy neurčují zbožná přání místních organizací, ani usnesení »rady« posluchačů, ani »program« apod., nýbrž *složení lektorského sboru*. A jestliže složení lektorů plně určoval a nakonec určil okruh členů nové frakce, pak popírat frakční ráz školy je přímo směšné.

Abych uzavřel otázku složení lektorského sboru, uvedu ještě jeden fakt, o kterém mi vyprávěl soudruh Innokentij a který ukazuje, jak je *všem* ve straně jasné to, co vy se pokoušíte popírat, totiž samotný frakční ráz školy na Capri. Krátce před poslední schůzí rozšířené redakce *Proletarije*¹⁹⁹ se soudruh Maximov v Paříži obrátil na *Trockého* a pozval ho, aby přednášel ve škole na Capri. Trockij o tom mluvil se soudruhem Innokentijem a řekl mu: Je-li to záležitost stranická, rád se toho zúčastním; je-li to samostatný podnik publicistů z Capri, Maximova,

Lunačarského a spol., pak se nezúčastním. Innokentij odpověděl: Počkejte na usnesení redakce Proletarije, pošlu vám je. Tedy i soudruh Trockij, který není ve frakci, ihned pochopil (jako to pochopí každý aspoň trochu zkušený stranický pracovník), že zřizovat školu na ostrově Capri znamená *schovávat školu před stranou*, znamená to už předem ji spojovat s jednou samostatnou, a to s novou frakcí.

Tedy přejdu k Paříži. Psal jsem vám, že pokud máte opravdu zájem o mé přednášky a přednášky soudruhů smýšlejících jako já, musíte přijet do Paříže^[154]. Odpovídate mi: »Jezdit do Paříže by bylo vzhledem k výlohám naprosto nesmyslné.«

Rozeberme si, kdo z nás říká skutečné nesmysly.

Přijeli jste na Capri přes Vídeň. Budete-li se vracet stejnou cestou, stačilo by vám zajet přes severní Itálii do Paříže a odtud pak jet přímo do Vídně. Tím se cesta neprodrazí víc než o 60 franků na osobu (soudím podle toho, že ze Ženevy, kde jsem dlouho bydlel, stojí jízdenka do Paříže 30 franků). Váš dopis podepsalo osm soudruhů, přičemž jeden prohlásil, že »přerušuje další korespondenci«, tj. zřejmě nemá zájem ani o mé přednášky. Zbývá sedm soudruhů. Výlohy = $7 \times 60 = 420$ franků.

Z Paříže jste zvali čtyři lektory (Ljovu, mne, Grigorije a Innokentije). Výdaje na cestu z Paříže na Capri a zpět činí kolem 140 franků. Úhrnem $4 \times 140 = 560$ franků.

Pojede-li osm posluchačů do Paříže, vyjde to *levněji*, než pojedou-li čtyři lektori na Capri.

Ale finanční stránka, jak jsem vám psal už v předchozím dopise*, není zdaleka nejdůležitější. Uvažte, pro koho je snazší zvolit si místo, pro posluchače, kteří přijeli do zahraničí, nebo pro zdejší lektory? Přijeli jste do zahraničí speciálně proto, abyste studovali ve škole. Nic vám tedy nebrání, abyste přijeli tam, kde je velký počet lektorů,

* Viz tento svazek, s. 206—207. *Red.*

kde je možné věc organizovat na opravdu stranickém základě.

Lektoři přece *nemohou* jet ze stranického ústředí na Capri. Budu mluvit za sebe. Nemůžu opustit redakci Proletarije, nemůžu opustit redakci ústředního orgánu, nemůžu opustit komisi pro pomoc sociálně demokratické frakci v dumě založenou v Paříži, musím přednášet v klubu Proletarije v pařížských dělnických čtvrtích, kde žijí stovky a tisíce ruských dělníků, atd. Aby straničtí publicisté jeli z Paříže na Capri, to je absolutně nemožné.

Vždyť pro školu jako stranický podnik nejsou důležití jen bolševičtí lektoři. Paříž je největší emigrantské centrum, kde se ustavičně konají veřejné přednášky *všech* frakcí, kde se diskutuje, kde pracují různé kroužky, kde jsou dvě tři slušné ruské knihovny, kde žijí desítky organizátorů s dlouholetou zkušeností z činnosti v sociálně demokratické straně atd. V Paříži vycházejí troje sociálně demokratické ruské noviny. Zkrátka, každému, kdo aspoň trochu zná cizinu, je nad slunce jasnější, že ten, kdo jede studovat sociální demokratismus do Paříže, jede studovat skutečně sociální demokratismus. Ten, kdo jede studovat na Capri, jede studovat *zvláštní* frakční *»vědu«*.

Ten, kdo organizuje školu v Paříži, organizuje skutečně stranickou školu. Ten, kdo organizuje školu na Capri, *schovává školu před stranou*.

Škola na Capri je škola *záměrně schovaná před stranou*.

Žádnou kontrolu, žádné *»ideové vedení«*, pokud jde o školu *na Capri*, *absolutně* nemůže vykonávat ani ústřední výbor, na nějž se obracíte dnes, ani redakce Proletarije, na niž jste se obrátili včera^[245]. Mluvit tady o kontrole a ideovém vedení jsou jen prázdná slova. Nikoho ani nenapadne nesmyslná myšlenka posílat na Capri stranické *»inspektory«*, aby na školu dohlíželi; nikdy *nemohou* být na Capri posláni skutečně straničtí lektoři (až na nepatrné výjimky). Jestli to nevěděly místní organizace v Rusku, *věděli to velmi dobře* organizátoři školy. Právě proto zřídí-

li školu na Capri, aby *zastřeli* její frakční ráz, aby školu schovali před stranou.

Vezměte si ruské sociální demokraty, kteří nepatří k žádné frakci, kteří výborně znají hnutí dělnické třídy v cizině: Parvuse a Rosu Luxemburgovou (Německo), Ch. Rappoportu (Francie) a Rotštejna (Anglie). Vezměte si sociálně demokratické publicisty stojící mimo frakce, jako je Rjazanov — a hned uvidíte (nezavřete-li oči, abyste neviděli), že v Paříži ve většině případů, při určitém úsilí strany, budou schopni přednášet, kdežto na Capri absolutně nebudou moci přijet. Peníze, které vyhodili organizátoři školy na cesty posluchačů a lektorů do nejoblehlejšího kouta v cizině (Capri), by *už stačily* na uspořádání přednášek aspoň některých z těchto lektorů v Paříži.

Vezměte si dál nové rozeskupení mezi sociálními demokraty, rozeskupení, která by měli ruští soudruzi poznat, protože je pro ně velice důležité (boj mezi stoupenci zachování ilegální strany a likvidátory v Bundu; boj bolševické části Lotyšů s menševickou; boj polské sociální demokracie s levicí Polské socialistické strany; rozkol v menševismu, Plechanovovo vystoupení s Dněvníkem^[57], v němž se odhaluje likvidátorství Potresova a oficiálních menševiků; pokusy o vytvoření »revolučního menševismu« atd.). Na Capri *není možné* náležitě se seznámit s těmito stranicky významnými jevy. Zato v Paříži je zcela možné poznat skutečný stav věcí z první ruky, ne pouze z doslechu.

A konečně si vezměte studijní program školy na Capri. Ze čtyř oddílů má jeden (III.) název Filozofie proletářského boje. V mezinárodní sociální demokracii existují desítky a stovky (ne-li tisíce) programů propagandistického školení podobného druhu. Ale *nikde* nenajdete »filozofii proletářského boje«. Existuje filozofický materialismus Marxův a Engelsův, ale nikde neexistuje »filozofie proletářského boje«. A nikdo z evropských sociálních demokratů nepochopí, co to znamená. Pochopí to pouze ti,

kdož znají díla filozofů Stanislava (A. Volského), Bogdanova, Lunačarského, Bazarova. Aby se »filozofie proletářského boje« mohla přednášet, je třeba ji předem vymyslet. A vymyšlením této *zvlášť* filozofie, která se tím víc ohání slovem »proletářská«, čím je proletářskému světovému názoru vzdálenější, se zabývala a zabývá jediné zmíněná skupina příslušníků nové frakce.

Na závěr: Budete-li, soudruzi, trvat na tom, že do Paříže nepojedete (a zároveň mě ujišťovat, že chcete mé přednášky poslouchat), dokážete tím definitivně, že úzce kroužkařskou politikou nové bohostrůjcovské oztovistické frakce jsou nakaženi nejen lektoři, ale i někteří posluchači školy na Capri.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

152

A. I. LJUBIMOVVI

[Začátkem září 1909]

Milý Marku!

Samozřejmě naprosto souhlasím s tím, abyste mého dopisu jakkoli použil pro přednášku i pro tisk.* Pamatujte jen, že pro *Prol & aij* píšu stať**, kde celou tu ničemnou bandu Maximova a spol. označuju přímo za *darebáky* a jejich školu nenazývám jinak než »Jeroginův penzión«.** Tedy, *aby nedošlo k nedorozumění:*

* Je míněn dopis posluchačům školy na Capri (viz dokument č. 151). *Red.*

** — stihnu-li ji dokončit, pošlu Vám ji zítra expres, třeba ještě dojde včas před přednáškou.

*** Je míněna stať O frakci stoupenců oztovismu a bohostrůjcovství [130] (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 96—129). *Red.*

»mírně« jsem ochoten mluvit pouze s *dělníky*, kteří se na mě *svým* jménem *osobně* obrátili.

Ale Maximov a spol. — to je smečka dobrodruhů, kteří nalákali tu a tam některého z dělníků do Jeroginova penziónu. Aby nedošlo k rozporům, *nerozšiřujte* můj dopis mezi lidmi, ale *pošlete* ho *výhradně* do organizací, a to s *komentářem* (nejlepší by bylo tento komentář také otisknout):

»Patříčnou odpověď této společnosti dotčených publicistů, zneuznaných filozofů a zesměšněných bohostrůjců, která schovala svou tzv. *školu* před stranou, uveřejní *Proletarij*. Tento dopis je soukromou odpovědí L-na pouze těm dělníkům, kteří se na něj osobně obrátili.«

Pokud jde o Bogdanovovu přednášku, radil bych, buď aby tam *nikdo* nešel, anebo aby se mu odpovědělo tak, že by mu jednou provždy zašla chuť někam se cpát. Je to hanbná zbabělost — lézt do *cizí* frakce, když už ho jednou vyhnali. Teď není nic škodlivějšího, než se s někým mazlit. *Naprostá roztržka* a válka ještě *tvrdsí než s menší v i k y*. Tahle válka rychle doškolí hlupáky, kteří se stále ještě »nezorientovali«.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

P. S. A co *Plechanovův Dněvník*???

Nezapomeňte, že čekám.

G. J. ZINOVJEVOVI

Úterý [7. nebo 14. 9. 1909]

Milý Gr.!

Dostal jsem článek o stávce ve Švédsku^[69]. Je velice pěkný. Odeslal jsem ho do Paříže současně se závěrem své stati o Bogdanovovi* (vyšlo to na 100 řádek — tedy na dvě stránky přílohy *Proletarije*). Nevím ovšem, jestli to všechno schválíte. Nechávám to *zcela* na Vaší úvaze. Bylo mi tak protivné psát tuhle stať, že teď ani nevím, zda by nebylo lepší ji *celou* zahodit a Bogdanovovi odpovědět doslova dvěma řádky na jeho pomluvy o »majetku celé frakce«. Rozhodněte to sám!

O Plechanovovi napíšu. Do úvodníku by se mělo napsat o stávce ve Švédsku.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

C. HUYSMANSOVI

11. 9. 1909

Milý Huysmans!

Velice mě udivuje, že Vám soudruh Charles Rappoport, který mi slíbil, že přeloží program^[280] a stanovy naší strany^[74, 326], dosud nenapsal. Slíbil mi už před několika týdny, že Vám napíše.

Za dva tři dny budu v Paříži, hned se na to Rappoportu zeptám a dám Vám vědět.

* Je míněna stať O frakci stoupenců otzovismu a bohostrůjcovství (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 96—129). *Red.*

Pokud jde o záležitost pana Gercika, je velmi dobře, že jste to víc než nespravedlivé obvinění adresované naší straně vzal zpět.

Ptáte se^[48] na adresu soudruha, »na kterého se Gercik má obrátit«. Opakuji, že se musí obrátit na *výbory* těch stran, jejichž zástupci se účastnili soudu projednávajícího Gercikův případ. Adresa zahraničního byra ústředního výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska je tato: pan D. Kotljarenko (pro byro atd.) 110. Rue d'Orléans 110. Paris. XIV. Tato adresa je soustavně otiskována v našich listech. Opakuji rovněž, že Gercikovi nikdy neodpovím, protože si ten darebák dovoluje velmi urážlivé narážky na adresu ruských sociálních demokratů. To je velmi jednoduché. Když má odvalu tvrdit, že ruští sociální demokraté jsou »zaujatí« soudcové, proč se neobrádí na výbory ostatních stran, které ho soudily?

Váš *N. Lenin*

Wl. Oulianoff
4. Rue Marie Rose. 4
Paris. XIV.

155

A. I. LJUBIMOVVI

[V první polovině září 1909]

Milý Marku!

Protože jsem byl včera zaneprázdněn psaním stati, udělal jsem chybu; v Grigorijově návrhu (odpověď škole na Capri jménem VK*) jsem totiž ponechal *pozvání zmocněnce*.

* — výkonné komise bolševického ústředí. *Red.*

Tenhle nesmysl je rozhodně třeba vyhodit: Do Paříže musíme zvát *posluchače*, aby se učili, a vůbec ne zmocněnce. Za zmocněnce mohou zvolit i zarytého oztovistu, dokonce i Ljadova nebo Alexinského, a tak nás napálit. Ne, o pozvání *zmocněnce* nemůže být ani řeči.²⁰⁰

Plechanovův Dněvnik stále ještě nemám. Snažně Vás prosím, zaříd'te, aby mi ho expedice okamžitě poslala. Bez něho nemůžu objednaný článek²⁰¹ psát.

Tisknu Vám ruku. *N. Lenin*

Včera Vám byl v doporučeném dopise poslán šek. Doufám, že jste ho dostal.

156

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

[17. 9. 1909]

Vzhledem k tomu, že byl v zahraničních sociálně demokratických skupinách rozšířen tištěný leták s podpisem »Saša« (leták je přiložen), který obsahuje obvinění na adresu *Proletarije*²⁰², a dále vzhledem k tomu, že někteří odpůrci *Proletarije* — jak z řad těch, kteří byli po nedávné konferenci bolševiků »odstraněni«, tak z řad menševiků — využívají tohoto letáku k tomu, aby na půdě skupin projednávali »senzační« »aférku«, kterou žádná místní stranická skupina rozhodně není kompetentní projednávat a rozebírat,

— žádá redakce *Proletarije* ÚV SDDSR, aby sám projednal »Sašova« obvinění, rozebral jejich podstatu a jako nejvyšší orgán strany učinil oficiální rozhodnutí.

C. HUYSMANSOVI

17. 9. 1909

Můj milý Huysmansi!

Po příjezdu do Paříže jsem dostal Váš dopis z 15. 9. 1909^[49]. Byl jsem u tajemníka byra našeho výboru. Oznámil mi, že nedávno dostal od Gercika a od výboru Bundu dopis. Z něho je zřejmé, že se Gercik konečně obrátil na výbory druhých stran, což měl udělat už dávno. Bund je pro revizi, byro ústředního výboru naší strany bude žádost o revizi projednávat. Doufám tedy, že tím je »Gercikův případ« vyřízen.

Pokud jde o Rappoportu, prosí Vás, abyste mu sdělil *přesné datum*, kdy bezpodmínečně musíte mít překlad programu^[280] a stanov^[74, 326]. Buďte tak laskav a sdělte *definitivní* termín na mou adresu nebo na adresu Rappoportovu, 39 Boulevard Port Royal, 39. Paris. XIII.

Soudruh Rappoport říká, že jeho postavení proletářského publicisty ho nutí k tomu, aby za překlad požádal o honorář podle Vašeho uvážení. Najisto mi slíbil, že připraví překlad k termínu, který stanovíte.

Pokud jde o historický přehled, našel jsem jednoho ruského soudruha, který tuto práci provede během několika dní.

Váš N. Lenin

[Před 20. zářím 1909]

Milý soudruhu, právě jsem se vrátil do našeho zdejšího hlavního města a přečetl jsem si Váš dopis o tom, co se děje. Pokud jde o školu, zbytečně se obáváte, že »je to s námi nahnuté«. Vůbec to není nahnuté. Že dělníci, když už dostanou peníze, jsou ochotni jet na krásný jih, je přirozené, na to nemá smysl si stěžovat. Jenom je třeba splnit usnesení, aby tito dělníci zajeli na *zpáteční* cestě na měsíc sem* — v tom je podstata věci. Nezajedou-li sem, budou všechny řeči o »kontrole«, »řízení« aj. pouhá »blaga** nebo pokrytectví. Když přijedou, poznají i jiné věci než vřískot Alexinského a »socialismus« Lunačarského. A věřte mi, po této *cestě**** — ohlupováním dvaceti až padesáti dělníků *jejich* vědou — se daleko nedostanou. Ba ne, tohle je dobré jen k tomu, aby mohli dělat rozruch, chvástat se dopisem Kautského²⁰³, hrát divadýlko v zahraničí, ale nic seriózního v tom našeptávání není. Věřte, že to není »škola«, ale nový Jeroginův penzion v zahraničí, kde se desítkám dělníků vtloukají do hlavy otzovistické nesmysly. Maximov a spol. si tam zarámusí a zostudí se.

Pokud jde o Trockého, bohužel to nevychází. Nabídli jsme mu ideální podmínky, protože jsme si naprosto *upřímně* přáli vytvořit s ním blok: plat, uhrazení schodku Pravdy, rovnoprávné postavení v redakci, přestěhování sem; Trockij nesouhlasí a požaduje v redakci *většinu* (dva trockisté a jeden bolševik!). Je pochopitelné, že nejsme schopni vydržovat list v jiném městě, a to ještě nikoli

* — tj. do Paříže, kde bylo bolševické ústředí. *Red.*** — z francouzského »blague«, plané žvanění. *Red.**** Myslí se frakční a rozbíječská činnost organizátorů školy na Capri. *Red.*

stranický, ale trockistický. Trockij nechce budovat stranu společně s bolševiky, ale chce vytvářet *svou* frakci. No prosím, ať to zkusí! Přetáhne do »své« frakce tu a tam nějakého menševika, pár lidí od nás a nakonec nevyhnutelně přivede dělníky k bolševismu.²⁰⁴

Pokud jde o »jemnou revizi agrární otázky«, jak se ironicky vyjadřujete, pak v případě, že se tu míní úloha rolnictva v revoluci, musíme být obezřetnější. Musíme *začít* diskusí v celostranickém nebo bolševickém tisku. Zejména varuji před ukvapeným odmítáním bolševismu a před přemrštěnou vírou v úspěch Stolypinovy agrární politiky. Je nesporné, že nastolila nové problémy, které je třeba *studovat a studovat*, že *objevila* možnost nerevolučního východiska, ale odtud je k jejímu naprostému úspěchu ještě stejně daleko jako ke hvězdám.

Lenin

159

C. HUYSMANSOVI

30. 9. 1909

Milý soudruhu Huysmansi!

Posílám Vám dnes překlad programu^[280] a stanov^[74, 326] naší strany (jako doporučený tiskopis). Pošlete mi laskavě obtah ke korektuře.

Pokud jde o přehled, pošlu Vám ho za několik dní.

Vyřídil jsem otázku honoráře pro překladatele (Rapporta). Tento výdaj uhradí náš ústřední výbor.

Poprvé slyším, že přímo v byru je zástupce parlamentní skupiny. Od Stuttgartu jsme měli jedno zasedání byra a na něm ani jednou nepadla zmínka o zástupci parlamentní skupiny v byru. Po obdržení Vašeho dopisu^[50]

jsem ihned napsal zástupci sociálně demokratické frakce ve III. dumě a informoval ho o tom. Brzkou odpověď čekat nemohu, protože v době, kdy má дума prázdniny, nejsou poslanci v Petrohradě.

Pokud jde o zprávu naší strany pro kongres v Kodani, udělám všechno, abychom tentokrát nezůstali bez ní. Už jsem podnikl potřebné kroky. O Davidově plánu si myslím, že to jsou jen »zbožná přání«*. *Byro* opravdu tento plán schválilo? »Jednotný vzor« opravdu existuje jako realita a ne jako návrh?

Váš *N. Lenin*

160

A. I. LJUBIMOVVI

[Nejdříve 2. 10. 1909]

Milý Marku!

Co se týče školy, opravdu začíná komedie a máte pravdu, že je třeba důkladně promyslet odpověď.²⁰⁵ Předkládám návrh, ale pro případ, že styk se všemi členy výkonné komise (výkonná komise bolševického ústředí) zabere příliš mnoho času (soudím, že styk je třeba udržovat prostřednictvím jedné osoby, tj. Vás), doporučuji tajemníkovi bolševického ústředí, aby odpověděl »radě školy«, že jsme dopis dostali a *postoupili* ho členům výkonné komise, ale že jejich odpověď a jejich rozhodnutí bude nějaký čas trvat, protože jsou všichni pryč. Je však třeba napsat jim trochu jízlivě: je mi známo, že *výkonné komisi* školy odpověděli za svou osobu už Gr., Inok a Lenin^[154], ale *radě školy* musí odpovědět celé kolegium.

* V čem spočíval plán E. Davida, se nepodařilo zjistit. *Red.*

Mám k Vám prosbu. Pošlete mi *dopis* s podpisem Mark nebo pod jiným Vaším krycím jménem *do redakce Proletarije*. Měl by mít *asi* tento obsah: »V souvislosti s vystoupením soudruha Domova, který v tisku nařkl redakci *Proletarije* z rozkolnictví, z toho, že nevydává populární brožury, ze zrady bolševismu, ze sblížení s Plechanovem, z „dumismu“ aj. aj., považuji za užitečné seznámit členy naší strany s *nynějšími* názory soudruha Domova. V přítomnosti soudruhů Maximova, Ljadova a mne prohlásil: „Teď existují dva škodlivé předsudky: první — že máme stranu, druhý — že se v Rusku schyluje k revoluci.“ Zmínil jsem se o tom už ve své přednášce pro pařížské bolševiky před soudruhem Maximovem, který nemohl tento fakt popřít. Ať tedy soudruzi vědí, kdo teď na *Proletarij* útočí.«²⁰⁶

Tento spolek je opravdu třeba demaskovat. Otiskneme Váš dopis a odpovíme jim, *jak náleží*.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

161

NÁVRH ODPOVĚDI NA DOPIS RADY ŠKOLY NA CAPRI

[Nejdříve 2. 10. 1909]

Navrhuji odpovědět:

»Vážení soudruzi! Vzhledem k zjevně urážlivému tónu vašeho dopisu z 28. 9. 1909, kterým odpovídáte na náš návrh „přenechat *faktickou organizaci* a řízení propagandistické školy v zahraničí ústřednímu výboru strany nebo rozšířené redakci *Proletarije*“^[317], považujeme za zbytečné na něj odpovídat a můžeme vám doporučit jenom jedno: uveřejněte svůj dopis v tisku.«²⁰⁷

ZAHRANIČNÍMU VÝBORU
VŠEOBECNÉHO ŽIDOVSKÉHO
DĚLNICKÉHO SVAZU
(BUNDU)

10. 10. 1909

Vážení soudruzi!

Dnes jsem obdržel Váš dopis ze 7. 10. Bohužel je naprosto nemyslitelné, abych nyní odjel z Paříže, a nemohu se tedy zúčastnit soudu, který organizujete.²⁰⁸

Se soudružským pozdravem
N. Lenin

F. M. KOJGENOVI

Ionovovi, soukromé

10. 10. 1909

Vážený soudruhu! V Ženevě je teď (na čas) Innokentij. Vyhledejte ho s pomocí Minina (vedoucího knihovny, Bibliothèque russe, I. Rue Dizerens) — já In. adresu neznám. Promluvte s ním o věci, o níž mi píšete, protože písemný styk není v tomto případě vhodný, a pak In. je o všech organizačních záležitostech informován mnohem lépe než já a dokáže se v nich lépe orientovat.²⁰⁹

Mimochodem, dostal jsem pozvání zahraničního výboru Bundu, abych se zúčastnil soudu. Musím to *bohužel* rozhodně odmítnout. Doufám, že tím nezkomplikuji Váš

důležitý podnik (tj. soud); mohl byste na něj pozvat Inno-
kentije, a vůbec neváhejte najít někoho místo mne.

Se soudružským pozdravem
N. Lenin

164

V. A. KARPINSKÉMU

[V první polovině října 1909]

Milý K.!

Sdělte mi prosím, jak jste se rozhodl s knihovnou.²¹⁰ Je
pravda, že vyjednávání se studentským spolkem ještě
neskončilo?

Nebo je pravda, že jste se definitivně rozhodl *nejet*?

Nezvíklal Vás Viktor? Tak trochu se na něho zlobím,
že se přestěhoval sám a tím nás tady připravil o pomoc
velmi prospěšného administrátora, za jakého ho považu-
ju. Je teď »pro Ženevu«. Myslím, že zbytečně: my do Že-
nevy nepojedeme.

Máte katalog *bolševické* (Bončovy) knihovny?²¹¹ Pokud
ho máte, prosím, pošlete mi ho.

Čekám, že mi přesněji odpovíte, kdy se přestěhujete.
U nás v redakci se mluví jen o přestěhování Bončovy
knihovny. To se musí ujasnit *přesně* — a co nejrychleji.

Pozdravujte Olgu, Nik. Iv. a ostatní přátele.

Tisknu Vám ruku. Váš Lenin

TAJEMNÍKOVI REDAKCE
LISTU PROLETARIJ*

[19. 10. 1909]

Přečtěte to a vraťte mně!!

A příspěvek z Pitěru doporučuju do ústředního orgánu.²¹²

POSLUCHAČŮM ŠKOLY NA CAPRI²¹³

[V říjnu 1909]

Milí soudruzi! Dostali jsme oba vaše dopisy^[17, 18] o začínajícím rozkolu ve »škole«. Jsou to první soudružské dopisy od lidí stejného smýšlení, které nám z Capri došly, a všechny nás neobyčejně potěšily. Z celého srdce vítáme, že ve škole dochází k jasné diferenciaci.

K tomu, aby se projevil skutečný charakter školy jako nového centra nové frakce, bylo samozřejmě zapotřebí času. Ani chvíli jsme nepochybovali, že nejuvědomělejší sociálně demokratičtí dělníci dříve či později pochopí, jak se věci mají, a dají se správnou cestou. Z Moskvy nám píší^[70], že dostali dopisy od zavilých »bogdanovovců« z řad posluchačů školy, kteří otevřeně agitují pro centrum na Capri, a tím *mimořádně pomáhají* všem sociálně demokratickým dělníkům pochopit skutečný význam školy na Capri.

A teď k věci. Musíte se, soudruzi, důkladně zamyslet nad novou situací, abychom ji mohli společně s vámi posoudit, podniknout správné kroky a zvolit pro ně vhodnou chvíli. Jistě chápete, že rozkol ve škole je teď nevyhnutelný. Sami píšete, že se v takové škole necítíte dobře.

* Napsáno na obálce dopisu od V. A. Karpinského. *Red.*

Ani vy sami pochopitelně nepočítáte s tím, že byste mohli pracovat spolu se zavilými »bogdanovovci«. A jestliže věc dospěla už tak daleko, že je rozkol ve škole *nevyhnutelný*, pak je třeba jasně pochopit význam tohoto rozkolu, jasně si uvědomit, jaký boj z něho vyplývá, jak se budou bogdanovovci snažit všechny vás »zneškodnit« (tj. zbavit vás možnosti prosadit svůj vliv a říct o škole pravdu), všechny vás *zkompromitovat* (přezdívka »agent bolševického ústředí«, kterou šíří, jak píšete, Alexinskij, je teprve začátek; *to hlavní teprve přijde*) atd. atd.

Musíte si tohle všechno promyslet a jednat pevně, rázně a promyšleně jako v bitvě: sami píšete, že se ve škole svádějí »„bitvy“ o platformu«. To je ovšem začátek *bitev*, které se proti vám povedou *vždy a všude*, kam proniknou bogdanovovci.

Musíte začít tím, že si přesně zjistíte, kolik vás je. Kolik je *nesmlouvavých* odpůrců »bogdanovovské« platformy? Může se tento počet zvýšit nebo ne? Jestliže ano, o kolik a kdy? Jestliže ne, tedy jak se chovají »neutrálové«? Musíte si promyslet, jak budete postupovat, až dojde k nevyhnutelnému rozkolu ve škole, abyste podle možnosti tyto neutrály *získali na svou stranu*, nebo přinejhorším abyste je nevydali do spárů bogdanovovců úplně.

Dále. Jak chcete zařídit svůj odchod ze školy? Jako pouhý odjezd nebo jako odchod kvůli boji o platformy? Jestliže ovšem boj probíhal tak rychle, jak se dalo soudit z prvních dvou vašich dopisů, pak už je možná rozkol hotovou věcí a bogdanovovci vás už třeba vyhodili, prostě a jednoduše vyhodili, a v tom případě nemá smysl o čemkoli mluvit. Pokud se to ještě nestalo, dobře si promyslete, jak svůj odchod ze školy zařídit. Musíte dát odpověď všem organizacím v Rusku. Budete muset přesně a jasně, na podkladě faktů, odrážet všechny ty tisíce útoků, jimiž vás teď »bogdanovovci« zasypou. Musíte se připravit na obranu svých názorů jak na školu, tak na »platformu« bogdanovovců.²¹⁴

Vyvstane-li otázka vašeho odjezdu, musíte dosáhnout toho, aby vám všem vydali prostředky na cestu do Ruska. Je to povinností školy, právě tak jako před rozkolem bolševiků bylo povinností bolševického ústředí dát peníze na odjezd do Ruska Ljadovovi, Vsevolodovi a Stanislavovi (po prosincové konferenci strany roku 1908). Vyžádali si tehdy od nás prostředky a dostali je.

Samozřejmě vám pomůžeme, pokud jde o pasy i o naši schůzku (v Paříži nebo v nějakém malém městečku, aby to bylo konspirativnější, abyste neztráceli tolik času a aby to přišlo levněji). Místo schůzky ještě zvláště uvážíme a vybereme je později. S financemi na tom nejsme nijak skvěle, takže vám budeme moci poskytnout jen skrovnou pomoc.

Píšu vám to všechno proto, abychom si ujasnili situaci a vyměnili si názory. Až od vás dostaneme přesnější zprávy a vzájemnou korespondencí si vyjasníme všechny otázky, svoláme výkonnou komisi rozšířené redakce Proletarije a pak se určí rozsah naší pomoci, termín a místo setkání a všechno ostatní.

Odpovězte podrobněji. Nemůžete nám dát svou *pří-
mou* adresu?

S pozdravem *tajemník listu Proletarij*

167

HOSPODÁŘSKÉ KOMISI BOLŠEVICKÉHO ÚSTŘEDÍ

[Nejdříve v říjnu 1909]

Abychom mohli *systematicky* sledovat hospodaření a zároveň měli možnost *systematicky* snižovat výdaje, je nutné

1. vypracovávat měsíční výkazy podle rubrik, které by se daly navzájem *porovnávat* a které *by oddělovaly* ty nejpodstatnější a nejstabilnější položky od položek nahodi-

lejších a nejnáz redukovatelných (vydávání listu od poskytnuté pomoci, nájemné za místnosti pro expedici a náklady tiskárny od výdajů za papír a na platy sazečů apod.).

2. Vypracovat za poměrně dlouhý časový úsek (například za půl roku) *racionální* bilanci s vyčíslením průměrných výdajů v každé položce. (Diety zvlášť; pomoc zvlášť; nepředvídané výdaje a přepravné se nesmějí směřovat; náklady na noviny musejí být rozvrženy do jednotlivých položek: sazeči — papír — nájemné — plat expeditorovi — tiskárna atd.). Dále je u každé položky třeba promyslet snížení, a to už ne přibližné, jen tak od oka, nýbrž na základě přesných předpokladů (snížit to a to tak a tak; koupit papír levněji nebo najmout levnější místnosti atd. atd.; snížit »mimořádné« výdaje a výdaje na přepravné apod.).

	1909. Měsíce (st. kal.)				Σ^*	Průměrně za měsíc (zaokrouh- leně) $\frac{1}{4} \Sigma$
	VI	VII	VIII	IX		
a) Diety	2 560	1 055	1 930	1 505	7 050	1 762
b) Pomoc soudruhům	359,2	553,70	208,35	653,35	1 774,60	444
c) Národním organizacím	400	475	600	600	2 075	519
d) Doprava	730	1064,65	1615	1760	5169,65	1292
e) Dědictví	300	265	21 000	1 135	22 700	5 675
a) Expedice	1 501	2 705	800	1 080,90	6 086,90	1 522
a) Honorář	454,5	66,50	77,30	103,50	701,80	175
a) Nepředvídané	207	169,75	185,10	380	941,85	235
a) Sekretariát a pošta	26,7	47,70	118,15	136,20	328,75	82
f) Ilegální publi- kace (protokoly)	1 725	1 545	—	—	3 270	817
g) Konference	2 258	—	—	—	2 258	566
h) Do Ruska	5 947,55	4 648,75	933,40	6 562,70	18 092,40	4 523

* součet. *Red.*

	1909. Měsíce (st. kal.)				Σ^*	Průměrně za měsíc (zaokrou- hleně) $\frac{1}{4} \Sigma$
	VI	VII	VIII	IX		
i) Splácení sta- rých dluhů	—	4 012,40	—	300	4 312,40	1 078
j) Různé	—	—	1 000	—	1 000,00	250
Celkem	16 468,95	16 608,45	28 467,30	14 216,65	75 761,35	18 940

240	36
— 216	6,66 ...
24	

Přibližně
Možné snížení ?

mini- maxi- mini-
mum mum mum
v tisících

a) Výdaje na zahraniční organizace a list	3 776	2,5	—3,0	2,5	
b) Pomoc soudruhům	444	0,3	—0,5	0,2	
c) Národním organizacím	519	0,2	—0,3	0,1	(pouze Lotyšům)
d) Doprava	1 292	0,6	—0,8	0,5	
e) Výdaje po získání Σ a dluhy	6 753	—	—	—	
f) Ilegální stranické vydavatelství	817	0,3	—0,5	—	
g) Konference	566	0,6	—0,6	0,5	
h) Do Ruska	4 523	2,5	—3,5	2,5	(pouze ÚV, bez místních)
i) Různé	250	0,1	—0,2	—	
	18 940	7,1	—9,4	6,3	
	18 940				
	— 6 753				
	12 187				

SOUDRUHOVI TAJEMNÍKOVI
 REDAKCE ÚSTŘEDNÍHO ORGÁNU

Vážený soudruhu!

Zařad'te prosím do nejbližšího čísla ústředního orgánu mou rezoluci^[168], která byla zamítnuta dvěma hlasy proti dvěma při jedné abstenci, a moje prohlášení, že vystupuji z redakce ústředního orgánu;²¹⁵ kromě toho mi pošlete kopii mé, Martovovy a přijaté rezoluce a výsledky hlasování.

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

Paříž 4. listopadu 1909

P. S. Prosil bych také redakci ústředního orgánu, aby mi odpověděla, zda přijme do příštího čísla ústředního orgánu můj diskusní článek o metodách upevňování naší strany a její jednoty.

A. M. GORKÉMU

16. 11. 1909

Milý Alexeji Maximoviči! Celou dobu jsem byl hluboce přesvědčen, že Vy a soudruh Michail jste nejzarytějšími frakcionáři nové frakce a že by z mé strany nemělo smysl pokoušet se přátelsky si s Vámi pohovořit. Dnes jsem se poprvé setkal se soudruhem Michaiem, upřímně jsem si s ním poklábosil jak o práci, tak o Vás a zjistil jsem, že jsem se krutě mýlil. Namouduši filozof Hegel měl pravdu, když tvrdil, že se život vyvíjí v protikladech, a živé

protiklady jsou mnohem bohatší, rozmanitější a obsažnější, než se lidskému rozumu na první pohled zdá. Díval jsem se na školu *pouze* jako na centrum nové frakce. Ukázalo se, že to nebylo správné — ne v tom smyslu, že by škola centrem nové frakce nebyla (škola jím byla a dodnes jím je), ale v tom smyslu, že je to pohled neúplný, že to není celá pravda. Subjektivně někteří lidé takové centrum ze školy dělali, objektivně jím škola byla, ale kromě toho načerpala z opravdu dělnického prostředí opravdu dělnické vyspělé kádry. A tak se stalo, že kromě rozporu mezi starou a novou frakcí na Capri vznikl ještě rozpor mezi částí sociálně demokratické inteligence a dělníky z Ruska, kteří vyvedou sociální demokracii na pravou cestu *stůj co stůj* a děj se co děj, navzdory všem zahraničním intrikám a pranicím, všem »případům« atd. apod. Lidé jako Michail jsou toho zárukou. A navíc se ukázalo, že ve škole vznikl rozpor mezi jednotlivci z řad sociálně demokratické inteligence na Capri.

Z Michailových slov jsem poznal, milý A. M., že je Vám teď hodně těžko. Najednou jste uviděl dělnické hnutí a sociální demokracii z takové stránky, v takových projevech a v takových formách, jaké v dějinách Ruska i západní Evropy už nejednou přivedly malověrné intelektuály k tomu, že si nad dělnickým hnutím a nad sociální demokracií zoufali. Jsem přesvědčen, že Vám se to nestane, a po rozmluvě s Michailem mám chuť pevně Vám stisknout ruku. Svým uměleckým talentem jste dělnickému hnutí Ruska — a nejen Ruska — tak obrovsky prospěl, a ještě mu tolik prospějete, že se v žádném případě nesmíte poddávat chmurným náladám, vyvolaným epizodami boje odehrávajícího se v zahraničí. Bývají situace, kdy život dělnického hnutí nutně vyvolává v zahraničí takový boj a rozkoly, sváry a bitky mezi jednotlivými kroužky, ale k tomu nedochází proto, že by dělnické hnutí bylo vnitřně slabé nebo že by se sociální demokracie vnitřně mýlila, nýbrž proto, že složky, z nichž si dělnická

třída musí svou stranu ukovat, jsou příliš různorodé a nemají stejnou hodnotu. Dělnická třída však tuto stranu docela jistě uková, uková si skvělou revoluční sociální demokracii v Rusku, uková si ji dřív, než se nám někdy zdá při pohledu z té zatracené emigrace, uková ji správněji, než se to jeví, když se věci posuzují podle některých vnějších projevů a jednotlivých epizod. Takoví lidé jako Michail jsou toho zárukou.

Pevně tisknu ruku Vám i Marii Fjodorovně, protože teď mám naději, že se spolu ještě sejdem, a to nikoli jako nepřátelé.

Váš *Lenin*

Wl. Oulianoff
4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris. XIV.

170

A. M. GORKÉMU

[Nejdříve 20. 11. 1909]

Milý A. M.! Zbytečně mě zvete, abych přijel. Nechápu, proč bych se měl hádat s Maximovem, Lunačarským atd. Sám přece píšete, abychom se štětli jen mezi sebou — a přitom mě vybízíte, abychom se štětli veřejně. To nemá fazónu. A s tím odpuzováním dělníků také nemáte pravdu. Když přijmou naše pozvání a zajedou k nám, popovídáme si s nimi, budeme se bít za názory jistých novin*, kterým jistí frakcionáři nadávají (slyšel jsem to už dávno od Ljadova a jiných), že prý jsou strašně nudné, na

* Je míněn orgán bolševického ústředí, list Proletarij. *Red.*

nízké úrovni, nikomu nepotřebné a že prý nevěří v proletariát a socialismus.

Pokud jde o nový rozkol, tady Vám něco nehraje. Na jedné straně říkáte: oba jsou nihilisté (a »slovanští anarchisté« — jó, můj milý, oni se ti neslovanští Evropané v dobách, jakou prožíváme my, rvali, hádali a rozcházeli stokrát víc!), a na druhé straně říkáte: rozkol bude stejně hluboký jako mezi bolševiky a menševiky. Jde-li o »nihilismus« »sršňů«, o nevzdělanost atd. někoho, kdo nevěří tomu, co sám píše apod., pak to není rozkol hluboký, vlastně to vůbec není rozkol. Ale jde-li o rozkol hlubší, než jaký se utvořil mezi bolševiky a menševiky, pak zase nejde o nihilismus ani o autory, kteří by nevěřili tomu, co sami píší. Tohle opravdu nejde dohromady! Mýlíte se v názoru na nynější rozkol a správně* říkáte: »Lidi chápu, ale jejich jednání nechápu.«

To, co se Vám a Maximovovi jeví v Proletariji jako neupřímné, bezúčelné apod., je projevem zcela jiného názoru na celou současnou situaci (a samozřejmě i na marxismus). Už bezmála dva roky přešlapujeme na místě a přežvykujeme otázky, které se Maximovovi stále ještě zdají »sporné«, ačkoli je život už dávno vyřešil. A kdybychom se o ně »přeli« dál, přešlapovali bychom bez užítku dodnes. Zato když se rozejdeme, ukážeme dělníkům jasně, přímo a jednoznačně dvě východiska. Sociálně demokratičtí dělníci si vyberou snadno a rychle, protože taktika uchovávaní (v konzervách) revolučních *slov* z let 1905—1906 místo aplikace revoluční *metody* na novou, odlišnou situaci, na změněné období, které vyžaduje jiné metody a jiné formy organizace, to je mrtvá taktika. Proletariát k revoluci jde a dojde, ale *ne tak* jako před rokem 1905: tomu, kdo »věří«, že jde a dojde, ale *nechápe* ono

* Dodatek ke slovu »správně«: to musíme upřesnit. Kdo nechápe jednání lidí, nemůže ani lidi chápat jinak než . . . povrchně. Tj. může pochopit psychologii toho či onoho účastníka boje, ale nikoli *smysl* boje, nikoli jeho stranický a politický *význam*.

»ne tak«, tomu se náš postoj *musí* zdát neupřímný, bezúčelný, nezajímavý, založený na nevěře v proletariát a v socialismus atd. atd. Neshody, jež z toho vyplývají, jsou nepochybně natolik hluboké, aby se rozkol, přinejmenším v zahraničí, stal nevyhnutelným. Přesto se ale tento rozkol ani zdaleka nemůže srovnávat s hloubkou rozkolu mezi bolševiky a menševiky, mluvíme-li o hloubce rozkolu ve straně, v sociální demokracii, mezi marxisty.

Dívíte se, jak je možné, že nevidím Michailovu hysterii, neukázněnost (to byste Vy neměl říkat a Michail by to neměl poslouchat) a další jeho špatné vlastnosti. Měl jsem právě příležitost prověřit si ho v jedné malé věci: domníval jsem se, že k diskusi mezi mnou a Vámi nedojde, že nemá smysl psát. Pod dojmem rozhovoru s Michailem jsem Vám však napsal ihned, za tepla, ani jsem si dopis^[140] po sobě nepřečetl, neodložil ho na příští den. A druhý den si říkám: udělal jsem hloupost, uvěřil jsem Michailovi. Ale ukázalo se, že ať se dá Michail jakkoli unést, měl pravdu aspoň *potud*, že k rozhovoru mezi námi *přece jen* došlo, i když se neobešel bez zádrhelů, bez potírání Proletarije, ale co se dá dělat!

Pevně Vám tisknu ruku. *N. Lenin*

171

I. I. SFVORCOVOVI-ŠTĚPANOVOVI

[2. 12. 1909]

Milý příteli! Dostal jsem Váš dopis z 20. 9. 1909 a velice jsem se zaradoval, že jste o sobě dal vědět. Škoda, že jsme od Vás neměli zprávy už dřív — jsme tu teď strašně odtrženi, pokoušeli jsme se navázat spojení s Vámi

a s Vjač., ale nepodařilo se to. Tyhle roky jsou opravdu pekelně těžké, a proto je pro nás možnost styků se starými přáteli desateronásobně cennější. Budu Vám odpovídat popořádku. Náš list znáte do prosince 1908. Od té doby uběhlo mnoho vody.

Mezi námi a takzvanou »levicí« došlo k úplnému rozkolu, který byl zpečetěn na jaře 1909. Dostane-li se Vám do ruky má knížka o filozofii^[123] (poslal jsem Vám ji hned, jak vyšla, začátkem léta 1909) a náš list za rok 1909, sotva budete tvrdit, že děláme ústupky levičáckým hlupákům. S Maximovem a jeho stoupenci jsme se úplně a oficiálně rozešli. Rveme se hlava nehlava. Možná že si založí vlastní orgán, možná že ne. Kalí vodu v Petrohradě a v Oděse, ale významnější silou se stát nemůžou: podle mě je to agónie »otzovismu-ultimatismu«. Rozkol mezi námi a Maximovem a spol. nás stál hodně sil a času, ale myslím, že byl nevyhnutelný a nakonec přinese užitek. Jak znám Vaše názory, zdá se mi, a dokonce jsem přesvědčen, že v tomhle se shodujeme.

Ale pokud jde o to, že je načase »likvidovat víru ve druhý příchod všeobecného demokratického náporu«, v tom s Vámi rozhodně nesouhlasím. Tím byste jen nahrál otzovistům (kteří jsou velice náchylní k takovému »maximalismu«: buržoazní revoluce je za námi a před námi je revoluce »čistě proletářská«) a krajně pravicovým menševikům-likvidátorům. (Mimochodem, víte o rozkolu mezi menševiky? Plechanov vystoupil z redakce jejich listu Golos social-demokrata i z redakce jejich kolektivního díla Společenské hnutí v Rusku ve 20. století^[222]. V srpnu 1909 vydal 9. číslo Dněvniku^[257, 258, 260], kde menševiky označil za přísluhovače likvidátorů a na adresu Potresova prohlásil, že už prý pro něho není soudruhem, že přestal být revolucionářem apod. U nás se teď snažíme v zájmu upevnění strany sblížit se s menševiky plechanovovského zaměření.) Ale hlavní je podle mě to, že takový názor je teoreticky nesprávný. »Německá cesta« je možná

PROSBA KE STATISTIKŮM
V ZEMSTEVNÍCH, MĚSTSKÝCH
A VLÁDNÍCH INSTITUCÍCH

V. Iljin, který píše pokračování své knihy o agrární otázce^[98] vůbec a zvláště o kapitalismu v zemědělství v Rusku, snažně prosí statistiky při zemstevních, městských a vládních institucích, aby mu zaslali statistický materiál apod.²¹⁶

Paříž 9. 12. [1909]

V. Uljanov

I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVVI

16. 12. 1909

Milý kolego! Dostal jsem Vaši odpověď a hned se chápu pera, abych pokračoval v diskusi.

Chcete otázku převést spíš na teoretickou (a ne na taktickou) půdu. Souhlasím. Připomínám jen, že *Vaše* východisko bylo taktické: odmítal jste přece »klasické pojetí« základní taktické teze. Toto taktické řešení jste nastínil (aniž jste z něho zcela vyvodil taktické *závěry*) v souvislosti s popřením »možnosti americké«. Proto nepovažuji za správný výklad našich neshod, který formulujete takto: »Vy (tj. já) zdůrazňujete fakt *rolnického* hnutí^[156]. Já uznávám, že existuje hnutí *proletarizujícího se* rolnictva.« V tom neshoda není. Já přece ve skutečnosti nepopírám, že se rolnictvo proletarizuje. Neshoda je v tom, zda v Rusku zakotvila buržoazní agrární struktura natolik, aby objektivně znemožnila náhlý přechod od »pruského«

vývoje agrárního kapitalismu k »americkému« vývoji agrárního kapitalismu. Pokud ano, pak »klasické« pojetí základní otázky taktiky padá. Pokud ne, zůstává v platnosti.

A tady zastávám názor, že toto pojetí musí zůstat v platnosti. Nepopírám možnost »pruské« cesty; uznávám, že se marxista nesmí ani »zaručovat« za jednu z těchto cest, ani se *vázat pouze* na jednu z nich; uznávám, že Stolypinova politika dělá *další* krok vpřed po »pruské« cestě a že na této cestě *může* na určitém stupni nastat dialektický zvrat, který *by stáhl* z pořadu dne veškeré naděje a vyhlídky na »americkou« cestu. Tvrdím však, že *nyní* k tomuto zvratu *určitě* ještě nedošlo a že je proto pro marxistu naprosto nepřipustné a teoreticky naprosto nesprávné zříkat se »klasického« pojetí otázky. A v tomhle jsou mezi námi neshody.

Teoreticky se dají shrnout, nemýlím-li se, do dvou hlavních bodů: 1. Musím potříit Vašeho »spojence« V. Iljina, abych obhájil vlastní stanovisko. Jinými slovy, toto stanovisko odporuje výsledkům marxistického rozboru předrevoluční ekonomiky Ruska. 2. »Klasické« pojetí může a musí být srovnáváno s agrárním oportunismem revizionistů (Davida a spol.), protože není žádný podstatný, zásadní, stěžejní rozdíl mezi tím, jak chápeme vztah dělníka k »mužikovi« v Rusku a jak se chápe v Německu.

Obě tyto teze považuji za naprosto nesprávné.

Ad 1. (Abych se nedotýkal »taktiky«, ponechám stranou Martynovův výpad proti Iljinovi²¹⁷ a přejdou pouze k Vašemu pojetí teoretické otázky.)

Co dokazoval a dokázal Iljin?^[97, 124] Že se agrární vztahy v Rusku vyvíjejí kapitalistickou cestou *jak* ve statkářském, *tak* v rolnickém hospodářství, *jak* vně, *tak* uvnitř »občiny«. To za prvé. Že tento vývoj už *neodvolatelně* určil kapitalistickou a žádnou jinou vývojovou cestu, kapitalistické a *žádné* jiné seskupení tříd.^[170] To za druhé.

Právě kvůli tomu vznikl spor s narodniky. To bylo pře-

ba dokázat. A bylo to dokázáno. A zůstává to dokázáno. Teď se klade (a hnutí z let 1905—1907 ji už *položilo*) otázka *jiná*, další, jež *vyžaduje* řešení, kterou Iljin (a samozřejmě nejen on) už vyřešil, ale vyžaduje *nejen* to, nýbrž ještě něco důležitějšího, složitějšího, něco nového. *Kromě* otázky, definitivně a správně vyřešené v letech 1883—1885, 1895—1899, nám dějiny 20. století v Rusku položily *další* otázku — a z hlediska teorie není nic chybnějšího než před ní couvat, vyhýbat se jí a odbývat ji odvoláním se na to, co bylo vyřešeno už dřív. To by znamenalo redukovat otázky takříkajíc druhého, tj. vyššího řádu na otázky nižšího, prvního řádu. Není možné zůstat při *obecném* řešení otázky kapitalismu, když *nové* události (a přitom události světodějného významu jako v letech 1905—1907) vytyčily otázku konkrétnější, detailnější, otázku boje mezi *dvěma* cestami či metodami *kapitalistického* agrárního vývoje. Když jsme bojovali proti narodníkům, abychom dokázali, že tato cesta musí být nevyhnutelně a nezvratně kapitalistická, měli jsme naprosto pravdu a *museli* jsme soustředit všechny síly a veškerou pozornost na otázku: kapitalismus, *nebo* »lidová výroba«. Bylo to přirozené, nevyhnutelné i oprávněné. Nyní však tuto otázku *vyřešila* jak teorie, tak život (neboť maloburžoazní charakter trudovika »en masse«* dokázaly nejnovější dějiny Ruska) a na pořad se dostala *jiná*, vyšší otázka: kapitalismus typu α, *nebo* kapitalismus typu β [171]? A podle mého pevného přesvědčení měl Iljin pravdu, když v předmluvě k druhému vydání knihy poukázal na to, že z této otázky *vyplývá* možnost *dvou* linií kapitalistického agrárního vývoje a že historický boj *těchto* linií není dosud ukončen.**[166]

Zvláštností ruského oportunistu v marxismu, tj. v naší době menševismu, je to, že je spjat s doktrinářským zjednodušováním, vulgarizováním a překrucováním lite-

* — jako celku. *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 3, Praha 1980, s. 25—28. *Red.*

ry marxismu, zpronevřením se jeho duchu (tak tomu bylo i s »rabočedlovstvím« a struivismem). Menševici, kteří bojovali proti narodnictví jakožto nesprávné doktríně *socialismu*, doktrinářsky přehlédli a nezaregistrovali historicky reálný a pokrokový historický *obsah* narodnictví jako teorie masového *maloburžoazního* boje demokratického kapitalismu proti kapitalismu liberálně statkářskému, »amerického« kapitalismu proti kapitalismu »pruskému«. Z toho pramení jejich nehorázná, idiotská a renegátská myšlenka (kterou je skrz naskrz prosáklá i publikace *Společenské hnutí*^[203]), že rolnické *hnutí* je reakční, že kadet je pokrokovější než trudovik, že »diktatura proletariátu a rolnictva« (= klasické pojetí) *odporuje celému průběhu* hospodářského vývoje« (s. 661 menševické publikace *Společenské hnutí*). »*Odporuje celému průběhu* hospodářského vývoje« — a tohle není reakční?

Trvám na tom, že boj proti tomuto nehoráznému překrucování marxismu byl základem »klasického pojetí«, a to základem *správným*, i když bohužel vlivem přirozených podmínek epochy byl tento boj veden velice horlivě v oblasti taktiky a ne dost horlivě v oblasti teorie. Ostatně, slovo bohužel tady není na místě, to je třeba škrtnout!

A *tato* agrární otázka je právě *nyní* v Rusku *národní* otázkou buržoazního vývoje. A tak, abychom nepropadli tomu, že k nám budeme chybně (mechanicky) přenášet německý vzor — v mnoha směrech *správný* a ve všech směrech velmi cenný, musíme si jasně uvědomit, že *národní* otázkou *zcela* ustáleného buržoazního vývoje v Německu bylo sjednocení apod., nikoli však agrární otázka, zatímco *národní* otázkou definitivního ustálení buržoazního vývoje v Rusku *je* právě agrární (dokonce v užším smyslu: rolnická) otázka.

Toto je ryze teoretický základ *odlišnosti* v *aplikaci* marxismu na Německo let 1848 — 1868 (přibližně) a na Rusko let 1905—19??.

Čím mohu dokázat, že u nás *národního* významu pro

buržoazní vývoj *nabyla agrární* otázka a ne nějaká jiná? Ani nevím, je-li nutné to dokazovat. Myslím, že je to nesporné. Ale právě tady je *teoretický* základ a právě *sem* je třeba *soustředit* všechny dílčí otázky. Dojde-li ke sporu, dokážu stručně (zatím stručně), že právě průběh událostí, fakta, *dějiny* let 1905—1907 *potvrdily* význam agrární (rolnické, a přirozeně maloburžoazně rolnické, nikoli občinově rolnické) otázky v Rusku, na který jsem poukázal. Totéž dokazuje *nyní* jak zákon z 3. 6. 1907^[268], tak složení a činnost III. dumy, jak — jako jednotlivá událost — 20. listopad 1909²¹⁸, tak (a to je zvláště důležité) agrární politika vlády.

Shodneme-li se na tom, že *nejnovější* dějiny Ruska, dějiny let 1905—1909, *dokázaly* stěžejní, prvořadý, národní (v tomto smyslu) význam agrární otázky pro upevnění buržoazní evoluce určitého typu v Rusku, pak můžeme jít dál. Neshodneme-li se, pak nemůžeme.

Buržoazní vývoj Ruska před rokem 1905 byl již plně zralý k tomu, aby vyžadoval bezodkladné zbourání zastaralé nadstavby — zastaralé, středověké držby půdy. (Jistě chápete, proč si tu z *celé* nadstavby vybírám pouze držbu půdy.) Žijeme v období *tohoto* bourání, které se různé třídy *buržoazního* Ruska *snazí* dovršit, dokončit podle svého: Rolníci (+ dělníci) nacionalizací ((jsem velice rád, že se spolu shodujeme v tom, že municipalizace je naprosto nesmyslná; citáty z Theorien über den Mehrwert* ve prospěch nacionalizace jsem již uvedl v jedné své práci^[96], uveřejněné *zčásti* polsky^{[359]**}) — statkáři (+ buržoazie stará, girondistická buržoazie) cestou 9. listopadu 1906 atd.^[325] Nacionalizace půdy = rolnické odbourání staré držby půdy, je ekonomickou základnou americké cesty. Zákon z 9. listopadu 1906 = statkářské odbourání staré držby půdy, je ekonomickou základnou pruské cesty. Na-

* Theorie o nadhodnotě.^[195] *Red.*

** Viz V. I. Lenin, Agrární program sociální demokracie v ruské revoluci, Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 167—190. *Red.*

še období, období let 1905—??, je obdobím revolučního a kontrarevolučního boje *těchto* cest, *podobně* jako léta 1848—1871 v Německu byla obdobím revolučního a kontrarevolučního boje dvou cest sjednocení (= řešení *národního* problému buržoazního vývoje Německa), cesty *přes* velkoněmeckou republiku a cesty *přes* pruskou monarchii. *Teprve* roku 1871 druhá cesta *definitivně* (a právě toho se týká moje »plně«) *zvítězila*. Tehdy Liebknecht upustil od bojkotu parlamentu. Tehdy *odumřel* spor mezi lassallovci a eisenaušskými. Tehdy *odumřela* otázka *všeobecné demokratické* revoluce v Německu — a Naumann, David a spol. začali v devadesátých letech (dvacet let *poté!*) křísit mrtvolu.

U nás *ještě* boj pokračuje. Ještě nezvítězila jedna ze dvou agrárních cest. Za každé krize *našeho* období (1905—1909—19??) se u nás *projeví*, nezbytně se projeví »*všeobecné demokratické*« hnutí »mužika«, a ignorovat to by bylo základní chybou, která by *v praxi* vedla k menševismu, i když by se *teoreticky* vedl spor v jiné rovině. Nejsem to já, kdo »zavádí« tento spor k »menševismu«, nýbrž *dějiny* naší doby jej *zavedou* k menševismu, bude-li proletariát ignorovat národní úkol buržoazního vývoje Ruska, protože právě v tom spočívá *podstata* menševismu.

Nebenbei*: čtl jste v *Čerevaninově* Současné situaci^[329], že »klasické pojetí« otázky, jak ji stavějí bolševici, je *oportunistem*? To si přečtěte!

Ad 2. V podstatě jsem skoro všechno ad 2. už řekl. Když v Německu podporuje *dělník* přání »mužika« získat *pro sebe* (tj. pro mužika) půdu velkostatkáře, junkera, je to *reakční*. Není to tak? Není to snad pravda? V Rusku je v letech 1905—1909—?? *reakční odmítnout* tuto podporu. Hic Rhodus, hic salta!** Tady je možné buď odmítnout celý agrární program^[2] a přejít . . . málem ke kadet-

* Mimoходом. *Red.*

** Tady je Rhodus, tady skoč! *Red.*

ství, anebo *uznat zásadní* rozdíl v tom, jak stojí otázka v Německu a jak v Rusku, zásadní nikoli v tom smyslu, že by u nás nebyla kapitalistická éra, nýbrž v tom smyslu, že existují *zcela odlišné, zásadně odlišné éry* kapitalismu: éra *před* definitivním zakotvením národní cesty kapitalismu a éra *po* tomto zakotvení.

Zatím končím. Vynasnažím se Vám poslat výstřižky na téma našich debat. Až budete mít volnou chvíli, napište!

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš Stařík

Leninův dopis
Hospodářské komisi
bolševického ústředí
Z roku 1909

Среднее
в разряде
(средн.)

	1909. Урожай (в ц. см.)				Σ	1/2
	VI.	VII.	VIII.	IX.		
a) Динина	2560	1055	1930	1505	7050	1762
б) Тош. 77	359	553	909	653	1774	444
в) Кар. "	400	475	600	600	2075	519
г) П. пр. и.	730	1064	1615	1760	5169	1292
д) К. - б.	300	265	2100	1135	22700	5675
е) З. м. 2.	1501	2705	800	1080	6086	1522
ж) З. м. 1.	454	66	77	103	701	175
з) Ч. п.	207	162	185	380	941	235
и) С. п. и. м. п.	26	47	118	136	327	82
к) К. л. и. (м. п. и.)	1725	1545	-	-	3270	817
л) К. о. п. и. м.	2258	-	-	-	2258	566
м) 1/2 П. и. и.	5247	4648	933	6582	17092	4523
н) З. м. 1. и. 2.	-	4024	-	300	4324	1078
о) П. п. и. и.	-	-	1070	-	1070	250
Умнож	16468	16608	22467	14216	75761	18940

8

240135
21636
246166

a) Раб. на ж. п. и. м. п. и.	3776
б) Кар. м. м.	444
в) Кар. б. - и. и. и.	519
г) Кар. п. и.	1292
д) Раб. на ж. п. и. м. п. и.	6753
е) К. л. и. (м. п. и.)	817
ж) К. о. п. и. м.	566
з) 1/2 П. и. и.	4523
и) П. п. и. и.	250
Σ	18940

18940
- 6753

12187

Среднее
в разряде
(средн.)

Возраст копуны	мин	макс	мин
2.5 - 3.0	2.5	3.0	2.5
0.3 - 0.5	0.2	0.5	0.2
0.2 - 0.3	0.1	0.3	0.1 (мало копуны)
0.6 - 0.8	0.5	0.8	0.5
-	-	-	-
0.3 - 0.5	-	-	-
0.6 - 0.6	0.5	0.6	0.5
2.5 - 3.5	2.5	3.5	2.5 (мало копуны, мало)
0.1 - 0.2	-	-	-
Σ	7.1	9.4	6.3

Уточнить существительные с 17-го года
этого и учесть в бухгалтерском существительном-е
сохранить расходы, надо

1) создать интернет адрес по рубликам,
сравнить между собой и определенными
каждыми существительными и каждыми подданности.
св. уменьшения от каждого случайного и
каждого сохранения (из. результат от наименования; квар-
теру наимен. и расч. интернет от этого то бухгалтер
кажд. кажд. и т.д.)

2) подумать создание из данных
данных интернет адреса (напр. из 1/2 года)
рациональным своими адрес с бухгалтерским
средством расхода на каждый адрес. (из. опреде-
ло; наимен. адреса; бухгалтер. и каждый интернет) то д.
сутью; расход то каждый адрес по адресу:
каждому бухгалтер каждому каждому бухгалтер - интер-
нет адрес и т.д.). Зачем по каждому адресу надо об-
думать сохранения уже ко применения, ка ка
маз, а на основании точных предположений
(сравнить бухгалтер и бухгалтер; каждый бухгалтер каждому бухгалтер и т.
каждому каждому бухгалтер и т.д. и т.п.; сравнить расход
то каждому адресу и каждому интернет и т.п.).

NEZJIŠTĚNĚMU ADRESÁTOVI*

22. 1. 1910

Vážený pane!

Znám velmi dobře vědecký ráz slovníku a velice rád bych Vám poskytl informace o všem, co se týká dějin sociální demokracie v Rusku. Ale teď bohužel absolutně nejsem s to napsat stručný přehled dějin ruské sociální demokracie.

Až do roku 1904 poskytuje dobré informace zpráva pro amsterdamský mezinárodní kongres z roku 1904 — *Lidin* [M.], Materiály k objasnění krize v ruské sociální demokracii (Ženeva) [1904]^[366] a několik článků různých autorů v *Neue Zeit*.

V srpnu 1910 se sejde mezinárodní kongres v Kodani. Dá se předpokládat, že za několik měsíců vyjde oficiální zpráva naší strany (Sociálně demokratické dělnické strany Ruska)^[382].

V sociálně demokratickém hnutí v letech 1903—1909 existovaly dva velké směry: »menševici« a »bolševici«. V *Neue Zeit* najdete články představitelů obou směrů.

Knihy: *Čerevanin* (menševik)^[390], recenze v listech *Vorwärts*^[342] a *Leipziger Volkszeitung*. Mimo frakce (Vermittlerstellung**) Trockij (Russland in Revolution***, 1910).

* V současné době bylo zjištěno, že dopis byl adresován Gustavu Mayerovi.²¹⁹ *Red.*

** — zprostředkující postoj. *Red.*

*** Rusko v revoluci^[389]. *Red.*

Já patřím ke směru »bolševiků«.

Články Trockého v němčině [jsou] také v časopise Kampf (rakouská sociálně demokratická revue).

Odpusťte prosím, že Vám nemohu poskytnout ucelený přehled.

V hluboké úctě *VI. Uljanov*
*Lenin***

4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV.

175

A. EKKOVI

23. 2. 1910

Vážený soudruhu! Přečetl jsem si Váš dopis a vzpomněl jsem si na naši společnou práci v Londýně. Vzpomněl jsem si, že jsem právě tehdy (nebo o něco později) zaslechl jen tak na půl ucha cosi o komisi, která se zabývá Vaším případem.²²⁰

Protahovat takovou záležitost téměř tři roky je podle mě přímo nepředstavitelné, takže plně chápu Vaše rozhořčení. Co dělat? Podle mého soudu se musíte oficiálně obrátit na *ÚV SDDSR*, a to na jeho zahraniční orgán — zahraniční byro ústředního výboru (adresa táž; uvnitř — pro *zahraniční byro ÚV SDDSR*). Domnívám se, že by bylo nejlepší, kdybyste dopis poslal mně, a já bych ho předal. Jestliže s tím souhlasíte, udělám to.

Kdybyste se chtěl nejdřív pokusit popohnat celou záležitost za pomoci členů hlavního vedení, bylo by nejlepší, kdybyste se obrátil na Józefa (protože *jeho z žádné zaujatosti nepodezříváte*). Ale udělejte to *okamžitě* — pošlete mu dopis (doporučeně) **jak** na adresu hlavního vedení,

* Jméno »*Lenin*« bylo připsáno později tužkou. *Red.*

tak na adresu polského sociálního demokrata, člena redakce ústředního orgánu (adresa rovněž přes Kotljarenka; uvnitř: pro člena redakce ústředního orgánu za *PSD*). Jestliže to uděláte *rychle*, myslím, že Vám Józef odpoví a poradí.

Případ může (a musí) uzavřít stálý zahraniční orgán ústředního výboru, tj. zahraniční byro ÚV. Ústřední výbor v Rusku to podle mého názoru fyzicky nemůže splnit. Nechápu, jak mohlo polské hlavní vedení celou záležitost tak protahovat a neuposlechnout svůj sjezd!

Se sociálně demokratickým pozdravem

N. Lenin

176

KONCEPT DOPISU

»DRŽITELŮM«²²¹

Dopis trojici Němců*

[V únoru — začátkem března 1910]

Abychom mohli vysvětlit podivný (na první pohled) návrh a prosbu, se kterou se na vás obracíme my a ústřední výbor, musíme zároveň vysvětlit situaci v naší straně.

Abychom tuto situaci mohli objasnit, musíme si uvědomit za prvé fakt, že řadí kontrarevoluce a sociálně demokratická organizace i sociálně demokratická činnost jsou strašlivě rozvráceny; za druhé si ujasnit hlavní ideově politické proudy v naší straně.

Pokud jde o první otázku, stačí konstatovat, že všude jsou organizace ve strašlivém úpadku, na mnoha místech se téměř rozpadly. Hromadná dezerce inteligence. Zůsta-

* Vychází se z toho, že finanční částky patří nám a že tu jde *vyhradně* o konflikt, o rozkol v zahraničí.

ly dělnické kroužky a jednotlivci. Namáhavě si razí cestu mladí nezkušení dělníci.

K druhé otázce. Za revoluce byly v sociální demokracii *dva* proudy (a dvě frakce, tatsächlich Spaltung*): menševici a bolševici. Stockholm 1906 a London 1907²²². Oportunistické a revoluční křídlo.

Rozklad v letech 1907—1908 vyvolal (α) u menševiků *likvidátorství* (definice), (β) u bolševiků *otzovismus* (a ultimatismus). Definice.

(α) Od března 1908 se menševici *absolutně* nezúčastňovali práce v ústředních institucích strany a dokonce se ji pokoušeli zmařit (srpen 1908). V zahraničí mají převahu (studenti, nevyzrálá buržoazní inteligence etc.). Úplný rozkol v zahraničí (zásluhou menševiků) a jejich *naprostá* neúčast na stranické práci plus boj proti straně.

Konference v prosinci 1908^[300] to pranýřovala.²²³

(β) Otzovismus-ultimatismus u bolševiků v letech 1908—1909. Rozhodný boj bolševiků proti nim a Kaltstellung** otzovistů-ultimativistů. Odstavení.

Rozklad v Rusku se stupňuje.

Plechanovovo vystoupení v srpnu 1909 ((Jak rače²²⁴, likvidátorství listu Golos; prohlášení likvidátorství za maloměšťácký oportunismus; přiznání krize ve straně [nemoc je strašná]; vystoupení z redakce *Společenského hnutí*^[222], která našla útočiště v bürgerlich-liberalen Verlag***)).

Význam Plechanovova vystoupení = slabá ozvěna, která potvrzuje, že všechna obvinění ze strany *frakčních nepřátel bolševiků* byla oprávněná.

Tíhnutí menševiků *v Rusku* ke straně (zvláště dělníků: Petrohrad, Moskva).

Pokus o *stranické* sjednocení na tomto základě, na základě uznání boje na dvou frontách: proti likvidátorství a proti otzovismu-ultimatismu.

* — skutečně rozkol. *Red.*

** — odstavení. *Red.*

*** — buržoazně liberálním nakladatelství. *Red.*

Naše podmínky sjednocení: bezvýhradné uznání boje proti likvidátorství (polovičaté opatření ústředního výboru: osobní ústupek); zastavení frakčního boje (= zvláště rozkolu v zahraničí) a *loajální podřízení se většině* strany (bolševici + zejména Poláci), která vyvedla stranu z krize v letech 1907—1909 a přivedla ji na cestu rozhodného boje na dvou frontách.

Podmínky menševiků: zamlžování jasné definice likvidátorství (polovičaté opatření v *jednomyslně* přijaté rezoluci^[266]) a *rovnost* v redakci ústředního orgánu ((který je de facto vedoucí celostranickou institucí, protože ústřední výbor v Rusku je neobyčejně slabý a nepevný)).

V ústředním výboru dochází ke *krajně vratkému kompromisu*: 1. jednomyslně přijatá rezoluce, z níž se *vyškrtává* slovo likvidátorství²²⁵; 2. tři ku dvěma v ústředním orgánu, přičemž menševici vykřikují cosi o »mechanickém potlačování«, o »stavu obležení« etc.; 3. menševici odmítají vzdát se rázně, jasně a definitivně frakčního listu a frakční organizace, uznat *loajální* podřízení se většině.

Z toho pramení naše obavy. Frakci bolševiků jsme rozpustili a peníze odevzdali ústřednímu výboru (de facto pět mocností při nahodilé a kolísavé většině, nahlolané otzovismem-ultimatismem), a teď se obáváme (máme všechny důvody se obávat) rozkolu menševiků v zahraničí a toho, že budou propašovávat likvidátorství (v podobě rovnosti v redakci).

Jsme přesvědčeni, že budou-li se menševici pokoušet o rozkol ze zahraničí, nebude mít ÚV (tj. bolševici + národní organizace) dostatek sil k boji proti likvidátorství, takže bude nutné *obnovit* frakční boj, na rozkol odpovídat rozkolem.

Poučení z »příměří«: bolševici složili zbraně. Poučení ze »stranického způsobu života«.

Podmínky pro menševiky: (α) úplné složení zbraní — zastavení frakčního listu, likvidace frakční pokladny, frakčního rozkolu v zahraničí; (β) *loajální* dodržování rezoluce o boji proti likvidátorství; (γ) *loajální* podřízení se většině v ústředním orgánu; (δ) *loajální* podpora ústředního výboru v Rusku.

Si non — non.*

Koketování menševiků s otcovisty-ultimatisty. Bez-mocnost Trockého a jeho nadřívání likvidátorům.

177

LETÁK O GAĪVASOVI

Zahraniční byro ústředního výboru dává všem zahraničním skupinám na vědomí následující dopis, který dostalo od zástupce SDDSR v mezinárodním socialistickém byru, soudruha Lenina.

18. března 1910

»Tajemník mezinárodního socialistického byra se obrátil dopisem na zástupce SDDSR v mezinárodním socialistickém byru v této věci:

Ruská vláda požádala Belgie o vydání jistého **G a ĭ v a s e**, obviněného z expropriace, které se dopustil podle slov ruské vlády 16. května 1907 poblíž osady *Polubatovka* (sumský újezd, vesnice Černěčinskoje: la ferme de Poloubatovka, de la commune de Tchernetschinsky, du district de Soumi). Tato expropriace prý byla provedena za účasti *Michaila Brjaskuna, Michaila Melnika, Sergeje Niki-forova a Pavla Děmjaněnka*, kteří už byli odsouzeni **vojenským** soudem roku 1907.

Jméno expropriovaného — jistý Golovin, nešlechtic s dědičným titulem čestný občan.

„Ruská kolonie v Bruselu,“ píše tajemník mezinárodního socialistického byra, „je přesvědčena, že případ *Gaivase* je *případ politický*“

* Když ne, tak ne. *Red.*

a že *Gaivase* je třeba zachránit jak v jeho osobním zájmu, tak i v zájmu toho, aby jeho vydání nevytvorilo krajně nebezpečný precedens.“

Soudní jednání, které se týkalo vydání *Gaivase*, se konalo v Bruselu 17. března 1910. *Soud váhá*, protože neví, jde-li o politický případ.

„Nejvlivnější člen soudu a jeho představitel,“ píše tajemník mezinárodního socialistického byra, „činí rozhodnutí závislé na tom, je-li dokázáno, že účastníci expropriace byli souzeni *vojenským* soudem. Pokud ano, považoval by to za důkaz, že jde o zločin *politického* charakteru.“

Případ byl *o týden* odročen, aby mohli *Gaivas* a jeho obhájce předložit důkaz.

Proto je mimořádně důležité **o k a m ž i t ě** *shromáždit všechny údaje a zprávy*, které je v zájmu urychlení věci žádoucí (nebo možné) dodat **přímo** *Gaivasovu* obhájci —

M. B. JOFÉ, Avocat

55, Rue Bosquet, 55

Bruxelles (Belgique)

Zástupce SDDSR v mezinárodním socialistickém byru proto žádá zahraniční byro ÚV, jakož i vedení **v š e c h pařížských skupin** SDDSR, aby okamžitě podnikly opatření k získání informací a shromáždění údajů, ať už tím, že rozmnoží a rozešlou tento dopis jednotlivým skupinám, nebo jiným způsobem.

Dobrozdání skupin, **bude-li čas**, mohou být v případě potřeby zaslána zahraničnímu byru ÚV, aby je podepsalo buď toto byro, nebo zástupce SDDSR v mezinárodním socialistickém byru.«

N. Lenin

Se soudružským pozdravem zahraniční byro ÚV.

C. HUYSMANSOVI

21. 3. 1910

Milý soudruhu Huysmans!

Obdržel jsem Váš dopis týkající se Gaïvase. Já osobně nevím nic ani o něm, ani o jeho přátelích. Ale podnikám všechny kroky, abych získal informace. *Všechny* zahraniční skupiny naší strany jsou vyrozuměny [121] a jsem přesvědčen, že najde-li se někdo, kdo zná Gaïvase nebo nějaké podrobnosti o tomto případě, bude o nich Gaïvasova advokáta informovat.

S úctou *N. Lenin*

L. B. KAMENĚVOVI

21. 3. 1910

Milý L. B.! Článek o Kolcovovi^[84] jsem dostal, přečetl a předal . . .*; velice se líbil, myslím, že se povedl . . . jistě se kvůli němu strhne velká hádka. Ale tam už se stejně *v jednom kuse* hádají!! Složení ústředního orgánu se pokazilo²²⁶ — rok před plenárním zasedáním nedošlo k *jediné* hádce, a teď se *ani jedno číslo* neobejde [bez] Martovových písemných protestů, výhrůžek a hysterických výlevů . . .

[Jak to vypadá] se zprávou?

Nenechte nás v tom, proboha!

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých závkách jsou doplněna podle smyslu a podle jednotlivých zachovaných písmen. *Red.*

Mě už zase »honí« z mezinárodního byra — vlastně připomínají. Piště, pište [zprávu] co nejrychleji, [pro] všechny svaté . . . Jakmile zprávu dokončíte, [pustíme se] do legálního [časopisu] bolševiků.²²⁷

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

P. S. Trockij si v 10. čísle Pravdy počíná namouduši hanebně!^[323]

180

N. J. VILONOVVI

27. 3. 1910

Milý soudruhu Michail! Co Vaše zdraví? Už je Vám líp? Napište mi o tom a sdělte přesně, jestli přibíráte na váze a kolik konkrétně.

Smířlivecká sjednocovací mlha se tu začíná rozptylovat. Posílám Vám separát z 12. čísla Social-demokratu.²²⁸ Zjistíte tam, že se s golosovci bijeme hlava nehlava. Teď se problém zredukoval na to, zda plechanovovci vůbec existují, zda vůbec existují menševici, *kteří jsou pro zachování ilegální strany*, nebo zda jsou všichni menševici golosovci a Plechanov je prostě osamocen.

Je třeba intenzívně agitovat pro to, aby plechanovovci vystoupili ze skupin golosovců, aby v zahraničním byru ústředního výboru byl golosovec nahrazen plechanovovcem atd. — a touto agitací si *v praxi* ověřit, vzejde-li ze sjednocování strany aspoň naše sjednocení s plechanovovci, anebo z toho nevzejde nic.

Zdejší skupina bolševiků se chystá takovou agitaci rozvinout; až ji zahájí, dáme Vám vědět.

»Vperjodovci« tady mají jakýsi svůj sjezd: přijel prý Bogdanov a Stanislav. Nikdo neví, co chtějí podnikat.

Chovají se hloupě a ústřední orgán s nimi patrně taky bude muset bojovat, hned jak poprvé vystoupí v tisku. Z Ruska jsme dostali dopis, že Alexinskij psal moskevským vperjodovcům o jejich plánu zřídit *vlastní* školu pro 50 lidí (oni někde získali peníze?), ale moskevští vperjodovci jsou prý spíš pro společnou stranickou školu.

S Gorkým si nepíšeme. Doslechli jsme se, že prý se zklamal v Bogdanovovi a pochopil jeho pokrytecké jednání. Máte nějaké zprávy z Capri?

V Rusku mají málo lidí. Ach jo, kdybychom tak mohli odtud poslat schopného pracovníka do ústředního výboru nebo na svolání konference! Jenže tady jsou samí »bývalí lidé«.

Bud'te zdrav a pište.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

181

L. TYSZKOVI

Pro T.

28. 3. 1910

Milý soudruhu! Děkuji Vám za články Rosy Luxemburgové²²⁹, které jste mi poslal.

Pokud jde o hlavní otázku — vyměnit Warského za Ledera — musím co nejrozhodněji protestovat.²³⁰ Uvědomte si, že nás uvádíte do naprosto nemožné situace! Nebudu mluvit o Lederových osobních vlastnostech (jak byly do očí při společné práci na sjezdech a konferencích: na těchto sjezdech ani trochu *nepůsobil* jako člověk, který by měl znalosti, schopnosti, publicistické zájmy a rozuměl by věci, naopak často se zdálo, že je to malicherný hašteřivec etc. etc., — tohle Vám píšu samozřejmě privatis-

sime*). Nebudu mluvit o tom, že není možné vyměnit zkušeného publicistu, schopného marxistu a skvělého soudruha za nezkušeného a ne právě vhodného člověka.

Chci však mluvit o situaci v redakci ústředního orgánu a o krizi ve straně. Není přece možné, abyste neviděl, že situace je kritická. Já a Warski píšeme ústřednímu výboru o změně ve složení ústředního orgánu (Dan ho zjevně sabotuje). Likvidátoři sabotují ÚV. A v takové době, kdy je *bezpodmínečně* třeba člověka, který se účastnil plenárního zasedání, osvědčil se v práci, zapracoval se v kolektivu a pustil se do opravdového boje s opravdovým nepřítelem — v takové době ho vyměnit za nováčka!! Co vás to napadá — vždyť to znamená paralyzovat ústřední orgán! Vždyť ústřední orgán zůstal teď *jediným* orgánem, který řídí *celou* stranu (dokud se nevzpamatuje ÚV rozbitý likvidátory). Je nanejvýš důležité, aby ústřední orgán pracoval spolehlivě — a v takové době máme »začínat od začátku«, »zapracovávat« nováčka, místo práce *se hádat!* Pochopte přece, že menševici, kteří se opírají o plenární zasedání (a formálně mají nesporně právo se o ně opírat), *se hádají* vyloženě o každé slovo rezoluce^[266], o každé nedodržení rezoluce, využívají každého (i sebemenšího) konfliktu na plenárním zasedání, jen aby našli nějakou *skulinku*. A jak může plnit úlohu hromosvodu člověk, který se *nezúčastnil* plenárního zasedání a už dávno s námi nepracuje v ústředních orgánech SDDSR? To je přece absolutně nemožné! To by znamenalo zabrzdit práci — a to v době, kdy je třeba *řešit* na každé schůzi *velice důležité* otázky. Vždyť Leder bude nucen odpovídat »nevím« na *tisíce* argumentů a poťouchlostí menševiků (kteří, jak sám dobře víte, dovedou po čertech šikovně využívat kdejakého fraktioneller Dreck**). No řekněte, můžeme potřebovat takového člověka v takové době?

Nemůžeme. V žádném případě. Nežádáme od polské

* — naprosto důvěrně. *Red.*

** — frakčního svinstva. *Red.*

sociální demokracie nic přemrštěného. Známe její síly, její potřeby a víme, co vyžaduje práce v polských podmínkách. My Warského nepřetěžujeme a neodtrhujeme ho od *publicistické* činnosti v Polsku. Ale vy nám ho bezpodmínečně musíte nechat v ústředním orgánu, jak jsme se o tom dohodli během plenárního zasedání. Bez Warského *absolutně* nejsme s to »překonat« období krize — dosáhnout změny ve složení ústředního orgánu. Až skončí krize, až se změní složení ústředního orgánu, potom . . . ale ani potom, pro všechno na světě, *ne* Ledera. Dejte nám radši Karského, nebude-li ani potom možné ponechat nám Warského. Teď je však Warski *absolutně*, *absolutně* nepostradatelný.

Tisknu Vám ruku. Pozdravujte ode mne Rosu.
Váš *Lenin*

182

G. V. PLECHANOVVI

29. 3. 1910

Milý a vážený soudruhu! Protože naprosto souhlasím s Vaší myšlenkou vyslovenou v 11. čísle Dněvníku^[262], že je nutné, aby se úzce a upřímně sblížily všechny skutečně sociálně demokratické složky v boji proti likvidátorství a oتزovismu, velice rád bych si s Vámi pohovořil osobně o situaci, která se teď ve straně vyvinula. Považujete-li to i Vy za užitečné a dovoluje-li Vám to zdravotní stav, buďte tak laskav a napište mi (nebo zatelegrafujte) pár slov, kdy bych se s Vámi mohl setkat v San Remu. Jsem ochoten tam za tímto účelem přijet.²³¹

Se soudružským pozdravem *N. Lenin*

VI. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. XIV.

6. 4. 1910

Milý K.! Dostal jsem (*konečně!* — už jsem se chystal pořádně Vám *vyndat*) Váš dopis. Posílat expres nebo telegram je už pozdě.

Píšete, že moc »pospícháme«. Nevím . . .* Copak bylo možné nechat Dana a spol. bez povšimnutí? A nač ještě . . . čekat. Vy jste však udělal chybu, že jste si »nepospíšil« okamžitě nám napsat o »formálních pochybnostech« pravdovských likvidátorů. Separát^[104,105] jsme Vám poslali před deseti dny: kdybyste si byl pospíšil a odpověděl nám *ihned*, že Vám to a to není jasné, měl byste už před *týdnem* přesné kopie dopisů z Ruska. Teď ústřední orgán, který vyšel včera pozdě večer, přináší ještě výňatky z dopisů.²³²

Ptáte se, zdali je nutné, abyste vystoupil z Pravdy.²³³ Vy soudíte, že spíš ano — jak jste si opět »pospíšil« napsat po *prvním* konfliktu s Trockým.

Já osobně si nemyslím, že by [pro nás] byl Váš odchod z Pravdy nutný, *pokud* si Pravda [po]číná tak bezbarvě. Když jsem si přečetl . . . [Vaši] noticku v 11. čísle Pravdy^[85], pomyslel jsem si ([a] Grigorij to taky říkal): jak je to neškodné, bezbarvé, [nicotné], frázovitě . . .

O co *nyní* v tuhle chvíli v politice usilujeme? O to, abychom vybudovali *stranické* jádro nikoli na banálních *frázích* trockistů a spol., nýbrž na *opravdovém* ideovém sblížení plechanovovců a bolševiků. Zda se to *podarí*, nevím. Jestliže ne, vrátíme se k bolševickému ústředí. Jestliže ano, bude to značný krok kupředu.

Budeme psát ústřednímu výboru v Rusku (a naléhat,

* Rukopis dokumentu je částečně poškozen. Slova v hranatých zámkách jsou doplněna podle smyslu a podle jednotlivých zachovaných písmen. *Red.*

aby ho Makar svolal a nečekal na menševickou pakáž), aby *vyhnal* Dana (a Martova) z ústředního orgánu, Igora ze zahraničního byra ÚV a aby je nahradil plechanovci. Plechanovci otiskli . . . [o čísle] Golosu social-demokrata. (Vy [ho zřejmě dostanete] v nejbližších dnech²³⁴).

. . . [53] pro golosovce . . . proti . . . 10 . . . Pro plechanovce 11 . . . ale není ani tak důležitý počet, jako fakt, že jde o *počátek rozkolu*. Každý začátek je těžký.

Menševici uveřejňují *v těchto dnech* Martynovovu odpověď^[202] Plechanovovi a pravděpodobně i odpověď ústřednímu orgánu. Plechanov si sice *chce* ponechat možnost »návratu« ke golosovcům, ale prozatím z toho, jak se zdá, nic nebude.

Vaše vystoupení z Pravdy — pokud je nevyhnutelné — bude podle mého názoru třeba co nejpečlivěji připravit (napište článek proti likvidátorství a proti Golosu, ať Trockij odmítne!) kvůli zprávě ústřednímu orgánu a *kvůli přípravě* návrhu usnesení, podle něhož by měl ústřední orgán vydávat populární list. Buď tohle, nebo zpátky k

Vídeňská skupina bude zticha.

Se zprávou^[382] nejsem spokojen. Tím Vás nechci »dráždit« — jen připomínám. *Poslete začátek*. Všechno do 1. května — to je pozdě.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

184

N. J. VILONOVovi

7. 4. 1910

Milý soudruhu M.! Posílám Vám rezoluci zdejších plechanovců či správněji menševiků — stoupců zachování ilegální strany²³⁵. Je-li pravda, že u vás v Davosu

jsou mezi menševiky v převaze stoupenci zachování ilegální strany, bylo by nesmírně důležité, aby se ihned ozvali, tak či onak se semkli a vystoupili veřejně. *Bolševici* ovšem musí něco podobného radit menševikům velice obezřetně, protože dokonce i mezi plechanovovci neexistuje strašnější, děsivější a nesnesitelnější obvinění než obvinění z »pomáhání bolševikům« či z práce »pro bolševiky« apod.

Z nynější zamotané situace jsou podle mého názoru jen dvě východiska: buď zpátky ke své vlastní, bolševické frakci, nebo vést společně s plechanovovci *rozhodný boj* o stranu proti golosovcům. Druhá možnost je víc žádoucí, ale nezávisí na nás. Dokud to půjde, uděláme všechno, co se dá, pro druhé východisko. Teprve až vyčerpáme *všechny* možnosti, všechny prostředky pro druhé východisko, vrátíme se k prvnímu. —

— Jsem velice rád, že Vás obeznámení se s pragmatismem začalo odpuzovat od machismu. V Rusku teď usilovně překládají všechnu tu »nejnovější« filozofickou pakáž: Petzoldta a spol., pragmatisty atd. Je to dobře: až ruská veřejnost a zejména ruští dělníci uvidí, jak vypadají *in natura* učitelé našeho Bogdanova a spol., rychle se odvrátí jak od učitelů, tak od jejich žáků.

Považovat pravdu za nástroj poznání znamená přecházet už v podstatě na stranu agnosticizmu, tj. opouštět materialismus. V tomhle a ve všech základních otázkách jsou pragmatisté, machisté a empiriomonisté z jednoho těsta.

Pevně Vám tisknu ruku a přeju Vám, abyste se co nejdřív a pořádně uzdravil.

Váš *N. Lenin*

A. I. LJUBIMOVVI

Soudruhu Markovi

10. dubna 1910

Vážený soudruhu! Včerejší porada nás definitivně přesvědčila o tom, o čem jsme ani před ní téměř nepochybovali, že totiž vůbec nereprezentujete bolševický směr, který chcete reprezentovat v zahraničním byru ústředního výboru.

Vzhledem k tomu, že se můžeme plným právem považovat za představitele bolševického směru, a na základě dopisů stejně smýšlejících soudruhů v Rusku, jakož i na základě informací o politice bolševiků v zahraničí prohlašujeme, že Vaše politické kolísání, Vaše ochota trpět, aby likvidátor a spiklenec proti straně Igor zůstal v zahraničním byru ústředního výboru, a krýt, že maří sjednocení strany²³⁶ (místo abyste Igora odhalil, požádal ÚV kategoricky o jeho odvolání a rázně začal bojovat proti likvidátorům a prosazovat svazek bolševiků s menševiky, *kteří jsou pro zachování ilegální strany* — svazek, který jediný by *snad* mohl ještě zachránit sjednocení) — veškeré toto Vaše počínání nás přesvědčuje o tom, že jste chtě nechtě hračkou v rukou likvidátorů.

Vyhrazujeme si právo informovat o našem prohlášení bolševiky a v případě potřeby i celou stranu a tisk.

Členové ústředního orgánu bolševici: *Lenin**

* Dopis podepsal rovněž G. J. Zinovjev. *Red.*

A. I. LJUBIMOVVI

Soudruhu Markovi

Vážený soudruhu!

Bereme svůj dopis zpět a litujeme, že jsme Vás nespravedlivě obvinili z podpory likvidátorství v zahraničním byru ústředního výboru.*

10. 4. 1910

*Lenin***

A. M. GORKÉMU

Al. Max-čovi

11. 4. 1910

Milý A. M.! Teprve dnes jsem dostal dopis od Vás a M. F., který jste mi poslali po M. S. Botkinové. Abych nezapomněl: můžete mi psát jak na mou *soukromou adresu* (Oulianoff, 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV), tak na adresu strany — v tom případě raději ve dvou obálkách a na vnitřní napsat: Leninovi, soukromé (110. Avenue d'Orléans, Mr. Kotliarenko. Paris. XIV).

Publikace, o které žádáte, se Vám vynasnažím poslat hned zítra.

Zda jsem Vám nadával a kde? Patrně v 1. čísle přílohy

* Viz dokument č. 185. *Red.*** Dopis podepsal rovněž G. J. Zinovjev. *Red.*

Diskussionnyj listok²³⁷ (příloha ústředního orgánu)*. Posílám Vám ji. Pokud Vaši informátoři neměli na mysli tohle, já si teď na nic jiného nevzpomínám. Od té doby jsem už nic nenapsal.

Teď o sjednocení. Ptáte se, zda je to fakt nebo anekdota? Tohle budu muset vzít ze široka, protože v tomto faktu je leccos jak »anekdotického« (spíš malicherného), tak podle mého názoru i vážného.

Ke sjednocení strany vedly a vedou závažné, hluboké faktory: nezbytnost očistit sociální demokracii od likvidátorství a otzovismu v ideové oblasti; v oblasti praktické nesmírně svízelná situace strany i veškeré sociálně demokratické práce a dozrávání nového typu sociálně demokratického dělníka.

Na plenárním zasedání ústředního výboru (na »dlouhém zasedání« — tři týdny jsme se mořili, nadobro jsme si zničili nervy, čert aby to vzal!) přibyly k těmto závažným a hlubokým faktorům, které si zdaleka ne všichni uvědomovali, ještě faktory podružné, malicherné, přibyla nálada »všeobecného smířlivectví« (bez jasné představy, s kým, k čemu, jak), přibyla nenávist k bolševickému ústředí pro jeho nelítostný ideový boj, přibyly intriky menševiků a jejich touha po skandálech — a vzešlo z toho dítě osypané vředy.

A tak se teď zase moříme. Bud' — v lepším případě — vředy rozřízneme, hnis vymačkáme, dítě vyléčíme a vypláme.

Nebo — v horším případě — dítě umře. Pak budeme nějaký čas bezdětní (to jest: obnovíme zase bolševickou frakci) a pak přivedeme na svět zdravějšího potomka.

U menševiků směřují k vážně míněnému sjednocení (sice ne zcela uvědoměle, pomalu, váhavě, ale směřují, a co je hlavní, nemohou nesměřovat) plechanovovci, smě-

* Viz článek V. I. Lenina Poznámky publicisty, část I., O »platformě« stoupců a obhájců otzovismu (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 261—271). *Red.*

řují k němu *menševici, kteří jsou pro zachování ilegální strany*, směřují k němu dělníci. Zato golosovci kličkují, kalí vodu, házejí klacky pod nohy. Vytvářejí si silné, legální, oportunistické centrum v Rusku (Potresov a spol. v publicistice^[271]: viz Naša zarja²³⁸ č. 2 — je to ale nicema, ten Potresov! — a Michail, Roman, Jurij + 16 autorů Otevřeného dopisu v 19.—20. čísle Golosu^[233] — v praktické, organizační práci).

Plenární zasedání ústředního výboru si přálo sjednotit *všechny*. Teď golosovci *odpadají*. Tento vřed se *musí* odstranit. Bez hádanic, skandálů, úmorné práce, špíny a »sedliny« se to však neobejde.

Teď vezíme v těchto hádkách až po uši. Buď ústřední výbor v Rusku přistřihne golosovcům křídla a odstraní je z důležitých institucí (jako je ústřední orgán apod.), nebo budeme muset obnovit frakci.

V 11. čísle Dněvníku zhodnotil Plechanov plenární zasedání^[262] způsobem, z něhož je jasné, že *teď* v něm převládá upřímné a seriózní přání bojovat proti oportunismu nad malicherným a nicotným přáním *využít* oportunistických golosovců *proti* bolševikům. Jsou to také složité tahanice, ale legalistické, likvidátorské menševické ústředí, které vzniklo v Rusku, *nevýhnutelně* odpuzuje opravdové sociální demokraty.

Teď jak to vypadá u »vperjodovců«. Jeden čas se mi zdálo, že i uvnitř této skupiny jsou dva proudy: jeden tíhne ke straně, k marxismu, k odmítnutí machismu a otzovismu, a druhý právě naopak. Prvnímu proudu by sjednocení strany otevíralo cestu k pohodlnému, docela přijatelnému stranickému způsobu nápravy zjevných nehorázností otzovismu apod. Ale u »vperjodovců« zřejmě nabývá vrch druhý proud. Alexinskij (v politice vysloveně děcko, ale děcko vzteklé, které dělá jednu hloupost za druhou) s velkým ráumem vystoupil jak z redakce přílohy Diskussionnyj listok, tak z komise pro stranickou školu.²³⁹ Zřejmě si přece jen budou zřizovat *vlastní* školu,

zase frakční, zase v ústraní. Dopadne-li to tak, vrhneme se znovu do boje a dělníky si na nich vybojujeme.

Nu a výsledkem je, že to »anekdotické« v našem sjednocování teď převládá, stojí v popředí a zavdává podnět k pochichtávání, úšklebkům apod. Eser Černov prý dokonce napsal vaudeville o sjednocování sociálních demokratů pod názvem Bouře ve sklenici vody, a tento vaudeville se prý tady v těchto dnech uvádí v jedné ze (senzačních) skupin emigrantské kolonie.

Člověku se dělá zle, když je zabředlý v téhle »anekdotické« kaši, v těchto intrikách a skandálech, úmorných tahanicích a »sedlině«; a pozorovat to všechno je také odporné. Člověk se však nesmí poddávat náladám. Život v emigraci je teď stokrát těžší než před revolucí. Emigrace a intriky jsou neoddělitelné.

Ovšem intriky odpadnou; devět desetin jich zůstává v zahraničí; intriky — to je průvodní jev. Zato rozvoj strany, rozvoj sociálně demokratického hnutí postupuje dál a dál kupředu přes všechny strašlivé obtíže nynější situace. Očista sociálně demokratické strany od *jejích* nebezpečných »úchylek«, od likvidátorství a oizovismu *vytrvale postupuje*; v rámci sjednocování *pokročila mnohem dál než předtím*. S oizovismem jsme ideově skoncovali v podstatě už před plenárním zasedáním. S likvidátorstvím jsme tehdy zcela neskoncovali, menševikům se na čas podařilo *hada ukrýt*, ale teď se dostal na světlo boží, teď ho všichni vidí, teď ho budeme ničit a také ho zničíme!

Očista však zdaleka není pouze »ideový« úkol, zdaleka to není pouze »publicistická« záležitost, jak si myslí ten hlupák (nebo darebák) Potresov, který *se zastává* machistů stejně, jako se menševici na plenárním zasedání zastávali »vperjodovců«. Ne ne, tato očista je nerozlučně spjata s aktivní prací dělnického hnutí, které se učí organizovat sociálně demokratickou činnost v nynější těžké době, učí se právě odmítáním, a odmítáním likvidátorství a oizovismu se dostává na správnou cestu. Jedině tlučhuba

Trockij si myslí, že je možné se tomuhle odmítání vyhnout, že je to zbytečné, že se to dělníkům netýká, že otázky likvidátorství a otzovismu *nenastoluje* život, *nýbrž* tisk zlých polemiků.

Dovedu si představit, s jak tíživými pocity sledují tento nesnadný růst nového sociálně demokratického hnutí ti, kdo neviděli a nezažili těžký růst hnutí na konci osmdesátých a na začátku devadesátých let. Tehdy byly takových sociálních demokratů jen desítky, ne-li jen jednotlivci. Dnes jsou jich sta a tisíce. Z toho pramení tato i jiné krize. Sociální demokracie *jako celek* je však překonává otevřeně a překoná je se ctí.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

188

M. M. ZOLINOVÉ

Pro *M. M.*

30. 4. 1910

Milá soudružko! Děkuji Vám, že jste mě informovala o Michailově situaci. Ihned jsem podnikl kroky, aby mu byla poskytnuta podpora. Vypadá to tak, že dostat podporu přes zahraniční byro ústředního výboru je beznadějně, protože tam jsme teď v menšině. Ale měl jsem příležitost vzkázat po jednom člověku, který jel do Ruska, ústřednímu výboru v Rusku, aby Michailovi poskytl podporu. Doufám, že asi tak za čtrnáct dní dostanu příznivou odpověď. *V každém případě* by bylo třeba dosáhnout toho, aby se Michail dál léčil a zůstal zatím v Davosu, dokud se úplně neuzdraví.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *N. Lenin*

Moje adresa:
Mr. Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

189

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

[Kolem 2. 5. 1910]

Vážení soudruzi!

Považujeme za svou povinnost informovat vás o tom, že v redakci ústředního orgánu je nyní podle našeho hlubokého a pevného přesvědčení naprosto nesnesitelná situace a že, nebude-li změněno složení redakce ústředního orgánu, pokládáme dodržování stranické linie za absolutně *nemožné*.

Pouze první dvě schůze redakce ústředního orgánu po plenárním zasedání nám dávaly naději, že bude možné pracovat společně se soudruhy Martovem a Danem. Souhlas soudruha Martova s dopisem ústředního výboru o konferenci²⁴⁰ (viz 11. číslo ústředního orgánu; Martov tento dopis *podepsal*) nesporně svědčil o jeho snaze *loajálně* plnit usnesení plenárního zasedání^[218, 294]. Jiný tón hned nasadil soudruh Dan, který prohlásil úvodník 11. čísla ústředního orgánu* za *škodlivý* a v naší přítomnosti obvinil Martova z *oportunistu typického pro ústřední orgán*. Už z toho nám bylo jasné, že zavilí golosovci považují Martova za »oportunistu« pro jeho ochotu plnit usnesení strany a že tu jde pouze o to, zda Martov podlehne jejich nátlaku.

Martovův článek *Na správné cestě*^[198] svědčil o tom,

* Je míněn Leninův článek *K jednotě* (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 213—221). *Red.*

že podlehl. To, že ho nechtěl dát do přílohy *Diskussionnyj listok* (třebaže článek evidentně *polemizuje* s usnesením ÚV o složení redakce ústředního orgánu), svědčilo o zahájení války. Pokud jde o vztah ilegálních organizací a ilegálních pracovníků k legálním, Martov se v tomto článku *zjevně odklonil od ústředního výboru* (dopis o konferenci, podepsaný Martovem) a přiklonil se *k Danovi*. »Teorie rovnoprávnosti« ilegálních pracovníků a legalistů znamenala právě *odklon od dopisu ústředního výboru*, znamenala, že *Martov obrátil*, neboť rozpor této »teorie« s dopisem ÚV vidí každý, kdo nechce zavírat oči.

Když byl Martovovi jeho článek zamítnut (redakční poznámku odmítl, uveřejnění v příloze *Diskussionnyj listok* rovněž) a on v redakci ústředního orgánu prohlásil, že *zahajuje válečné tažení* — byla nám jeho a Danova pozice naprosto jasná.

Straně tuto pozici definitivně objasnily tyto fakty: 1. čin Michaila, Romana a Jurije²⁴¹; 2. manifest šestnácti ruských menševiků²⁴², 3. dvojčíslo 19/20 *Golosu* a 4. rozkolnický manifest čtyř redaktorů listu *Golos*²⁴³. Teď k tomu přistoupily ještě 5. Potresovův vysloveně likvidátorský článek v 2. čísle časopisu *Naša zarja*, do něhož píše spolu s Martovem a dalšími, a 6. vystoupení redakce *Golosu social-demokrata* proti Plechanovovi (Nezbytný doplněk k Dněvnikům²⁴⁴), kde se kromě zmíněného Potresova^[272] také Martynov, Martov a Axelrod pohrdlivě vyjadřují o ústředním orgánu strany a o menševicích, kteří jsou pro zachování ilegální strany, opovržlivým výrazem *en canaille* (jako o darebácích).

V našem letáku *Likvidátorský Golos* proti straně^[105] a ve 12. čísle ústředního orgánu jsme zhodnotili jejich první čtyři vystoupení.* Ve 13. čísle ústředního orgánu, který vyjde za týden, zhodnotí Plechanov Potresovův článek v časopise *Naša zarja*^[271].

* Viz V. I. Lenin, *Likvidátorský Golos* proti straně (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 222—230). *Red.*

Proti *Golosu social-demokrata*, který se definitivně přiklonil k likvidátorům, se začínají sjednocovat a vystupovat menševici stoupecni zachování ilegální strany, jak dokazují už čtyři rezoluce *menševických* skupin a částí *menševických* skupin v zahraničí (Paříž^[301], Nizza^[303], San Remo^[215], Ženeva^[302]). * Menševici stoupecni zachování ilegální strany otevřeně vystupují proti *Golosu* a proti ruským likvidátorům a otevřeně přiznávají, že po plenárním zasedání *Golos* učinil obrat k likvidátorství^[259].

Ve straně nastala situace, která se značně liší od situace, jaká byla v době plenárního zasedání, a proto bezpodmínečně vyžaduje změny ve složení ústředního orgánu. Plenární zasedání chtělo všem golosovcům, všem sociálním demokratům, všem legálním pracovníkům dělnického hnutí, kteří chtějí přejít na stanovisko zachování ilegální strany, umožnit návrat do strany a loajálně v ní pracovat. Plenární zasedání nepočítalo s tím, že u menševiků dojde k rozkolu mezi dvěma částmi menševismu, ale naopak, že obě části společně přejdou na stanovisko zachování ilegální strany.

Vinou ruského centra legalistů (Potresov, Michail a spol.) a vinou *Golosu social-demokrata* to dopadlo jinak. Jejich rozkol s menševiky stoupecni zachování ilegální strany se stal hotovou věcí. Sjednotili jsme kolem ústředního orgánu a přílohy *Diskussionnyj listok* řadu menševiků stoupecni zachování ilegální strany (Plechanov, Rappoport, Avdějev), s nimiž se nám stranická práce, prostá jakékoli frakčnosti, začíná přes všechny neshody dařit. V zahraničí podnikají skupiny bolševiků a menševici, kteří jsou pro zachování ilegální strany, kroky ke sjednocení. Naproti tomu skupiny golosovců se rozhodně postavily proti sjednocení.

Proto příčiny, které v redakci ústředního orgánu vyvolaly naprosto nemožnou situaci, nejsou ani náhodné, ani osobního rázu. Jestliže jsou teď v naší redakci na denním

* Viz článek V. I. Lenina Sjednocení strany v zahraničí (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 251—254). *Red.*

pořádku neřešitelné hádky, jestliže my tři rozhodně nejsme s to překonat nepřátelské stanovisko dvou redaktorů, jestliže celá práce v ústředním orgánu vážne, pak je to nezbytný důsledek *nenormální situace*. V duchu usnesení plenárního zasedání je nutné sbližování s menševiky, *kteří jsou pro zachování ilegální strany*, ale u nás v ústředním orgánu vedou menševici, *kteří jsou proti zachování ilegální strany*, nelítostný boj proti *menševikům stoupencům zachování ilegální strany*, kteří stojí mimo ústřední orgán, a přesto mu pomáhají.

Jsme plně přesvědčeni, že soudruzi v ústředním výboru sami chápou, jak absolutně nemožná je tato situace, a že od nás nebudou vyžadovat, abychom ji dokládali historií nesčetných konfliktů a skandálů na půdě redakce. Tyto konflikty, obviňování, třenice a maření veškeré práce jsou prostě důsledkem změněné politické situace, která *nevyhnutelně* povede k rozpadu ústředního orgánu, jestliže nebude učiněn krok, který si žádá *celý* duch usnesení plenárního zasedání, totiž: nebudou-li ilegální straně nepřátelští, likvidátorští a golosovští menševici nahrazeni menševiky stoupenci zachování ilegální strany, jimž jsme *povinni* pomoci, aby se mohli plně zařadit do strany a do jejích vedoucích orgánů.

Menševici věrní ilegální straně už prohlásili v zahraničním byru ústředního výboru, že by chtěli mít v redakci ústředního orgánu (a v zahraničním byru ÚV) své zástupce, tj. *stoupence zachování ilegální strany*.

A my prohlašujeme, že *naprosto nejsme s to* vést ústřední orgán strany společně s golosovci*, protože se ve své

* V původním textu rukopisu dál následovalo: ». . . kteří bojují proti Plechanovovi a podporují Potresova, Michaila a spol. Ústřední orgán vedeme de facto my a můžeme ho vést *jedine* ve svazku s těmi menševiky, o kterých se Dan, Martov a další golosovci vyjadřují jako o darebácích (viz Nezbytný doplněk^[212]) a kteří jsou ochotni pomáhat stranickému ústřednímu orgánu a ne takovému ústřednímu orgánu, v němž menševismus zastupují golosovci.« Tento text Lenin přeškrtl a přeformuloval. *Red.*

práci nemůžeme spoléhat jen na mechanické přehlasování lidí, s nimiž nemáme společné stranické stanovisko.

Doufáme, že ústřední výbor podnikne nutná organizační opatření, aby změnil složení redakce ústředního orgánu a vytvořil práce schopný *stranický* kolektiv.

Členové redakce ústředního orgánu *Lenin**

190

C. HUYSMANSOVI

6. 6. 1910

Milý soudruhu!

Přikládám dvě provolání k prvomájové demonstraci^[243, 244], jež vydala naše strana — jedno v zahraničí, druhé v Rusku, a vytiskla je ilegální tiskárna. Vynasnažím se sehnat pro Vás ještě další podobné tiskoviny, je to však vzhledem k situaci naší strany velice těžké.

Pokud jde o návrhy, rezoluce a zprávu naší strany, musím Vám ke své nesmírné lítosti sdělit, že rezoluce ústřední výbor naší strany ještě nezformuloval a že zpráva, jakkoli nás to mrzí, ještě není hotová.²⁴⁵

Přijměte, milý soudruhu, můj přátelský pozdrav.

N. Lenin

* Dopis podepsal také A. Warski a G. J. Zinovjev. *Red.*

C. HUYSMANSOVI

15. 6. 1910

Milý soudruhu! Je mi velice líto, že Vám nemohu obstarat ani dokumenty, ani informace o tifliských a mnichovských případech²⁴⁶. Ale hned jak jsem dostal Váš dopis^[51], předal jsem ho jednomu soudruhovi, který snad dokáže dokumenty nebo pro Vás potřebné informace sehnat. Jsem přesvědčen, že udělá všechno, co bude v jeho silách, i když do čtvrtka nebo do pátku bude velice obtížné to zvládnout.

Přijměte, milý soudruhu,
můj bratrský pozdrav.
N. Lenin

L. TYSZKOVI

20. 7. [1910]

Werter Genosse!* Právě jsem se dověděl od Warského, že dva golosovci (kteří *se zúčastnili* plenárního zasedání) jsou *už* v Rusku. Situace je kritická. Po plenárním zasedání jsme přišli o *tři* bolševiky²⁴⁷. Víc už si dovolit nemůžeme. Nepomohou-li nám Poláci, jsme vyřízeni. Buď získajte druhého člena ústředního výboru, Poláka, a pošlete ho s Haneckým na dva až tři týdny, aby *stůj co stůj* svolali schůzi kolegia *jen* proto, aby se mohla podniknout »opatření« a provést kooptace, — nebo jsme vyřízeni²⁴⁸. Závisí to na Vás. My jsme udělali všechno, co bylo v na-

* Vážený soudruhu! *Red.*

šich silách; ztratili jsme tři, víc už ztratit nemůžeme. Piš-
te na adresu: Mr. Oulianoff. Rue Mon Désir. Villa les
Roses, Pornic (Loire-Inférieure). France. Budu tam do
23. srpna — pak budu v Kodani.²⁴⁹

Srdečný pozdrav Rose.

Váš N. Lenin

193

D. M. KOTLJARENKOVI

Soudruhu *Kotljarenkovi*, soukromé

1. 8. 1910

I. Milý soudruhu! Buďte tak laskav a objednejte nám
pro redakci tyto knihy:

1. Zpráva frakce svobody lidu z 3. zasedání Státní du-
my^[321]. (Knihkupectví Pravo, Petrohrad, nebo V. A.
Charlamov, Potěmkinova 7, Petrohrad, obrátit se na ně.)
Cena 50 kop.

2. Památce N. G. Černyševského^[242]. Referáty a proje-
vy Anněnského, Antonoviče, Tugana-Baranovského aj.
Cena 50 kop. (Obščestvennaja polza, Petrohrad, Něvský
40, byt 43.)

II. Dále. Pokud jde o zprávu, počínal jste si *velice*
neopatrně, když jste ji neodeslal doporučeně. Nechal
jsem zde na poště Rappoportovu adresu. Ale to nestačí.
Pošlete *ihned* do Administration des postes, Pornic, žá-
dost, že je jako odesílatel prosíte, aby zásilku poslali Rap-
poportovi, a přiložte korespondenční lístek s adresou,
aby Vám odpověděli.

III. Pokud jde o publikaci *Společenské hnutí*^[222], přivezl
prý ji Britman a nechal v expedici pro mne. Jestliže ne,
zeptám se Grigorije a Vy se ho *příležitostně* zeptejte taky.

IV. O *hostech* na kongresu v Kodani nemůžu nic říct.²⁵⁰ Obvykle se myslím pouštělo na galérii volně. Vezměte *je den* lístek z mé zásilky zahraničnímu byru ústředního výboru (spolu s ní jde balíček tiskovin) — tam je lístek s natištěnou adresou předsedy místního organizačního výboru²⁵¹: právě jeho se musíte zeptat, chcete-li to *přesně* vědět předem.

V. Příkládám dopis pro zahraniční byro ÚV.²⁵² Předejte jej prosím *co nejrychleji*.

VI. A jak to vypadá se zprávou? Moc a moc Vás prosím, *pospěšte* si s jejím vydáním.

Tisknu Vám ruku. Váš *N. Lenin*

194

A. I. LJUBIMOVVI

[2. 8. 1910]

Milý M.!

Příložený dopis pošlete laskavě expres Pjatnicovi.

Dostal jsem dopis od tajemníka zahraničního byra ústředního výboru, který mi na základě Švarcových informací sděluje, že Huysmans zakázal zprávy delší než na čtyři strany. Řekněte prosím tomuto tajemníkovi, že bude-li chtít, může se spojit přímo s Huysmansem. Já vím jedno — že zprávu *tiskneme my sami*; kdo nám tedy může zakázat udělat ji delší? Je jenom třeba, aby byla hotová *nejpozději do kongresu* — a *delegátům* ji rozdáme *my sami*. O požadavku tisknout zprávu ve třech jazycích vím už dávno, ale co máme dělat, když nejsou peníze? »Zakážou« ji snad, bude-li jen v jednom jazyce^[382]?

Příkládám dopis z banky, která mi posílá výpis z konta a *žádá mě* (jako vždy) o písemnou odpověď s mým podpi-

sem, že potvrzují správnost tohoto výpisu. Příkladám svou písemnou odpověď*, tj. blanket se svým podpisem (datovaný 4. srpna — NB! — neodesílejte to dřív). Zkontrolujte výpis z konta, a je-li správný, můj dopis odešlete.

Tisknu Vám ruku. Pozdravujte O. A.
Váš *Lenin*

P. S. Pokud jde o Kodaň, poslal jsem včera zahraničnímu byru ústředního výboru dopis s prosbou, aby informovalo ústřední výbor Bundu a Lotyšů. Počítali jste s výdaji na cestu do Kodaně? Prý to přijde na 250—300 franků na delegáta, přičemž delegátů bude maximálně osm. Vyjde Vám to z těch 75 000?

Exp. par. VI. Oulianoff. R. Mon Désir. V. les Roses. Pornic**.

195

D. M. KOTLJARENKOVI

[Před 8. 8. 1910]

Milý soudruhu!

Posílám Vám šek na 200 franků — na žádost Grigorije, který už Vám jistě sdělil, co s nimi máte dělat.

Bude zpráva (ve francouzštině) hotová do 23. srpna? Je nesmírně důležité, aby byla hotová.²⁵³

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

* — vloženo do dvou obálek s natištěnou adresou Comptoir National atd.

** Zpáteční adresa byla napsána na obálce. *Red.*

196

D. M. KOTLJARENKOVI

Soudruhu Kotljarenkovi

[8. 8. 1910]

Milý soudruhu! Buďte tak laskav a dejte do sazby příloženou poznámku pro ústřední orgán.²⁵⁴

Korekturu zprávy^[382] mi, prosím Vás, je-li to možné, pošlete sem (nejlepší by byl druhý exemplář, pokud je to uskutečnitelné). »Autorskou« korekturu provádět nebudu.

Tisknu Vám ruku.

Lenin

197

M. V. KOBECKÉMU

8. srpna 1910 podle nov. kal.

Vážený soudruhu!

Dovolte, abych se na Vás obrátil s malou soukromou prosbou. Chtěl bych využít kongresu v Kodani ke studiu v kodaňské knihovně. Byl bych Vám velice zavázán, kdybyste mi sdělil:

1. Zda je v září kodaňská knihovna otevřena stále (národní nebo univerzitní; nevím, která je lepší; potřebuji materiály o dánském zemědělství).

2. Kolik stojí, na týden i na měsíc, zařízený pokoj v Kodani a zda byste mi mohl, *aniž by to bylo na úkor Vaší práce*, pomoci sehnat ubytování.

Moje adresa do 23. srpna je

Mr. Wl. Oulianoff.
Rue Mon Désir. Villa les Roses.
Pornic (Loire-Inférieure).
France.

Odpusťte, že Vás obtěžuji. Předem děkuji a tisknu
Vám ruku.

N. Lenin

198

C. HUYSMANSOVI

10. 8. 1910

Milý soudruhu Huysmansí!

Velice lituji, že Vás opoždění naší zprávy^[382] tak zneklidňuje. Dělán všechno možné, abych tisk urychlil, ale nezávisí to na mně. Mou poslední nadějí je, že zpráva bude hotová do zahájení kongresu a že ji budu moci poslat přímo do Kodaně.

Děkuji za informaci^[52] a za bulletin č. 3^[339]. Na shledanou v Kodani.

S úctou *N. Lenin*

D. M. KOTLJARENKOVI

[V polovině srpna 1910]

Milý soudruhu!

Se zprávou^[382] došlo k nějakému nedorozumění. Neviděl jsem *ani jeden sloupec* a neposlal jsem Vám *nic*.

Protože nemohu provést autorskou korekturu, nechci a nebudu nic zdržovat. Jen prosím, *je-li to možné*, abyste mi zařídil zaslání korektur.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

M. V. KOBECKÉMU

[Mezi 12. a 23. 8. 1910]

Vážený soudruhu!

Vřelý dík za informace a za laskavou nabídku pomoci. Nebude-li Vás to zatěžovat, zamluvte mi prostý, levný, malý pokojík od 26. srpna.

Přijedu do Kodaně 26. ráno (schůze byra). Vynasnažím se ještě ráno (nevím, kdy vlak přijíždí: pojedu pravděpodobně přes Hamburk — Korsör) u Vás zastavit. Nebude-li doma, nechte mi dopis u bytné (für Herrn Ulianoff). Pokoj mi rezervujte na týden nebo na měsíc — podle toho, co je v Kodani běžnější.

Zdržím se v Kodani asi tak deset dní od 26. srpna, potom *možná* odjedu na týden v soukromé záležitosti²⁵⁵ a pak se zase vrátím do Kodaně. Proto levný pokoj na měsíc (jestliže vy platíte 12 korun při dlouhodobém uby-

tování, mě přijde takový pokoj zhruba na 15—18 korun) by pro mě byl výhodnější. *Nemáte-li* čas, nedělejte si starosti, stihnu si 26.—27. srpna něco najít sám, protože zasedání byra mi zabere jen jedno dopoledne.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

201

M. F. ANDREJEVOVÉ

14. 8. 1910

Milá M. F.!

Spěchám, abych Vám sdělil, že jsem konečně dostal odpověď, co je s Triovou zprávou^[382]. Tajemník redakce píše, že »Triova zpráva byla odhlasována, přeložena a už je téměř vysázena — vyjde jako příloha« (tj. jako příloha k celkové zprávě strany). Všechno tedy dobře dopadlo.²⁵⁶

Nic nového nevím. 23. srpna jedu do Kodaně. Co je nového u vás? Co přineslo to shromáždění spousty lidí, o němž jste psala, že je »hostí plný dům«?

Vřele Vám tisknu ruku. Nařa taky. Pozdravujte A. M. a všechny na Capri.

Váš *V. U.*

M. V. KOBECKÉMU

*Herrn Kobezky**

[Nejpozději 23. 8. 1910]

Milý soudruhu! Píšu Vám sem i do Kronborggade. Jedu k Vám s rodinou (se ženou a s tchyní). Je-li to možné, poohlédněte se po *levném* pokojíku (nebo po dvou) na týden nebo na několik dnů.

Jestli dostanete balíky, uschovejte je, ale nerozbalujte.

Váš *Lenin*

MEZINÁRODNÍMU
SOCIALISTICKÉMU BYRU

Kodaň 2. září 1910

Ústřední výbor Sociálně demokratické dělnické strany Ruska se na plenárním zasedání v lednu 1910^[90] usnesl požádat mezinárodní socialistické byro, aby přijalo do byra jako zástupce strany dva soudruhy: *G. Plechanova* a *N. Lenina*. Tímto aktem chce zdůraznit, že o jednotu usiluje s veškerou vážností. Je samozřejmé, že si Sociálně demokratická dělnická strana Ruska činí nárok pouze na jeden hlas v byru, chtěla by však mít podobně jako Francie úplnější zastoupení.

Toto usnesení — připojit k dosavadnímu zástupci

* Pro pana Kobeckého. *Red.*

N. Leninovi soudruha G. Plechanova — jednomyslně podpořila na kongresu sociálně demokratická delegace.
Zástupce SDDSR v mezinárodním
socialistickém byru

N. Lenin

204

M. V. KOBECKÉMU

16. 9. 1910

Vážený soudruhu! Zůstávám tady do 25. 9. 1910. Ráno 26. 9. 1910 (v pondělí) hodlám přijet do Kodaně a chtěl bych se tam zdržet co nejkratší dobu. *Kdyby stálo za to* uspořádat pro veřejné nebo stranické fórum přednášku o kodaňském kongresu, zorganizujte ji prosím hned na pondělí (samozřejmě večer, protože během dne to ve všední den nejde).²⁵⁷ V úterý bych pak odjel, musím rychle do Paříže, mám teď naspěch. Pokud jde o pokoj, zjistěte prosím Vás, zda bych tam mohl z 26. na 27. září přenocovat. Když ne, vrátím klíče, kdy a kam budete chtít (vzal jsem je s sebou). Abych nezapomněl: nechal jsem na stole jednu knihu (zprávy o činnosti a zprávu pro kodaňský kongres ve francouzštině, v deskách). Jestliže dřívější podnájemnice obsadí svůj pokoj už 26. 9. dopoledne, poprosil bych Vás, abyste tam zašel a knihu vzal, vyvednu si ji pak u Vás.

Moje adresa: Herrn Wl. Ulianoff. Adr. Frk. W. Berg. 17. I. Kaptensgatan. 17. I. Stockholm. Napište mi pár slov, až zjistíte a rozhodnete, jak to bude s mou přednáškou.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

30. 9. 1910

Werter Genosse!* Promiňte, že na oba Vaše dopisy odpovídám tak pozdě. Vrátil jsem se do Paříže teprve předevčírem, takže jsem nemohl odpovědět dřív.

Pokud jde o článek pro ústřední orgán o rezoluci kodaňského kongresu o odzbrojení^[384], je už zadán (ještě v Kodani) a napsal ho jiný spolupracovník. Vaše nabídka přišla bohužel pozdě.

O tom, aby Váš článek byl zařazen do příštího čísla, musím promluvit s Warským a dalším redaktorem. Udělám to.

Pokud jde o Vaše úvodníky v Leipziger Volkszeitung, musím říct, že se zabývají velice zajímavou otázkou. Já jsem se jí zabýval málo, ale zdá se mi, že teoreticky nemáte tak docela pravdu. Kritérium »neuskutečnitelného v rámci kapitalismu« není možné chápat tak, že to buržoazie nepřipustí, že je to neuskutečnitelné apod. V tomto smyslu jsou »neuskutečnitelné« četné požadavky našeho minimálního programu, a přece jsou nezbytné.²⁵⁸

Dále, když se zmiňujete o Inaugurální adrese I. internacionály, vypouštíte v citátu Marxova slova o principech vztahů mezi státy.²⁵⁹ Není snad právě tohle »minimální program« v mezinárodní politice? A konečně, proč se ani slovem nezmiňujete o Engelsově stati Kann Europa abrüsten?^{[344]**}

Máte plnou pravdu, aspoň já si to myslím (tohle všechno je samozřejmě můj osobní názor), že není možné opomíjet požadavek ozbrojení lidu. Nebylo by správnější soustředit útok nikoli na to, že Abrüstung*** je v rezoluci, ale na to, že Volkswehr**** tam není?²⁶⁰

* Vážený soudruhu! Red.

** Může Evropa odzbrojit? Red.

*** — odzbrojení. Red.

**** — ozbrojení lidu. Red.

Martovovi a Trockému chci odpovědět v *Neue Zeit*^[369, 387]. Napsal jsem už Kautskému a zeptal se ho, zda to uveřejní a v jakém rozsahu. V *Leipziger Volkszeitung* se samozřejmě také musí odpovědět.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

206

N. A. SEMAŠKOVÍ

4. 10. 1910

Milý N. A.! Musíme se v nejbližší době sejít, abychom si pohovořili o *co nejrychlejším* svolání schůze bolševiků (protivperjodovců). Včera Mark + Lozovskij + Ljova odešli s protestem proti frakčním novinám²⁶¹. Jsou to komedianti! Jsem rád, že ti zmatkáři odešli, ale musíme si *co nejdřív* vyjasnit, jak se na to dívají ostatní. Můžete-li, přijed'te brzy a podnikněte vše, aby se schůze sešla co nejdřív.

Váš *Lenin*

207

I. P. POKROVSKÉMU

[5. 10. 1910]

Vážený soudruhu!

Tajemník mezinárodního socialistického byra C. Huysmans mě prosí, abych mu poslal seznam sociálně demokratických poslanců v dumě, kteří se připojili ke »Commission interparlamentaire«*, a připomíná, že příspěvek

* — meziparlamentní komisi. *Red.*

za jednoho poslance činí 15 franků ročně. Buďte tak laskav a spojte se s nimi. Dejte mu adresu tajemníka frakce.

Psal jsem Vám už asi před čtrnácti dny, ale neodpověděli jste ani slůvkem. Škoda, velká škoda.

208

J. MARCHLEWSKÉMU

7. 10. 1910

Milý soudruhu! Včera pozdě večer jsem dostal Váš a Wurmův dopis a Váš článek^[367]. Na Vaši a Kautského žádost lasse ich es bei Ihrem Artikel bewenden*.

Napsal jsem už asi polovinu velkého článku zároveň proti Martovovi i Trockému.** To budu muset nechat. Pustím se do článku proti Trockému. Kautskému, když už se s ním vídáte, laskavě vyříd'te, aby počítal s tím, že já Trockému přece jen odpovím. Když se Němci polemiky tolik bojí, myslím, že už není tak důležité, přijde-li odpověď o týden dřív nebo o týden později.

Je mrzuté, že dokonce ani Kautsky und Wurm nevidí, jak jsou takové články, jako je Martovův a Trockého, hanebné a odporné. Pokusím se napsat Kautskému aspoň soukromý dopis, abychom si věc vyjasnili. Vždyť je to přímo skandál, že Martov a Trockij beztrestně lžou, píšou paskvily a vydávají je za »vědecké« články^[369, 387]!!

Mimochodem, nepomohl byste mi objasnit si dvě praktické otázky? Za prvé: dá se v Berlíně najít překladatel (pro články do Neue Zeit) z ruštiny do němčiny? Nebo na to nelze spoléhat a přišlo by to draho, takže je lepší poohlédnout se tady? Pokusím se v každém případě najít někoho tady, ale rád bych znal Váš názor, máte přece v tomto směru mnoho zkušeností.

* — omezím se jen na Váš článek. *Red.*

** Je míněn článek Historický význam vnitrostranického boje v Rusku (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 378—395). *Red.*

Za druhé: co kdybych napsal brožuru (v rozsahu à la Čerevanin: Das Proletariat in der russischen Revolution*) na téma o ruské revoluci, o poučení z ní, o třídním boji atd.? Našel by se pro ni stranický německý vydavatel, nebo ne? Platí Němci za takové věci, nebo se musí hledat úhrada pouze u Rusů a Němci se jen tak nebenbei** přiživí?

V souvislosti s odpovědí Martovovi jsem se znovu »ponořil« do nesmírně zajímavé statistiky stávek v letech 1905—1908 a moc rád bych ji zpracoval. Je to takové téma, že by se spíš hodilo pro knihu nebo brožuru než pro článek***. Vždyť Němci jsou hanebně »neuvědomělí«, pokud jde o hodnocení ruské revoluce!

Přikládám stručný výčet toho, co by bylo žádoucí doplnit proti Martovovi. Zahrnete-li z toho aspoň část do svého článku, bude to výborné.²⁶²

Beste Grüsse.****

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

Toto jsou podle mého názoru hlavní (ještě zdaleka ne všechny) body z Martovových lží a falšování, kterých by bylo třeba si všimnout (ne-li všech, tak aspoň některých):

Když soudruh Martov říká, že soudruh Radek cituje nesprávně, vyslovuje tím podezření, které nedokázal. My však máme *přesný* důkaz, že nesprávně cituje Martov. »Doposud jsme mluvili francouzsky« (Neue Zeit, 1910^[369]) — cituje Martov Lenina. *Citát je překroucený.* Lenin řekl: »*Naučili jsme se za revoluce „mluvit francouzsky“*« (Proletarij, č. 46)†. Zkomolením citátu Martov za-

* Proletariát v ruské revoluci^[390]. *Red.*

** — mimochodem. *Red.*

*** Je míněn článek O statistice stávek v Rusku (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 397—426). *Red.*

**** Nejsrdečnější pozdravy. *Red.*

† Viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 71. *Red.*

stírá právě to, že on (podobně jako všichni oportunisté) vyzývá dělníky, aby *se odnaučili* metodám revolučního boje.

»Mluvit francouzsky« — »richtiger gesagt: blanquistisch*«, opravuje Martov. Děkujeme za upřímnost. Nazývat účast francouzského proletariátu ve francouzských revolucích »blanquismem«, to je právě »jádro« Martovových a Quesselových názorů.

»In ganz Westeuropa,« — píše Martov — »betrachtet man die Bauernmassen in dem Masse für bündnisfähig, als sie die schweren Folgen der kapitalistischen Umwälzung der Landwirtschaft zu spüren bekommen . . . ; für Russland malte man sich ein Bild aus, wie mit dem Proletariat sich die 100 Millionen Bauern vereinigen . . . die noch nicht von der kapitalistischen Bourgeoisie in die Schule genommen worden sind« (Neue Zeit, Seite 909). Das ist eben russisches Quesseltum!**

Ruský Quessel *zapomněl říci*, že v *agrárním programu*^[2] ruských sociálních demokratů (schváleném ve Stockholmu roku 1906, kde měli menševici většinu!!) se mluví o »podpoře revolučních vystoupení rolnictva až po *konfiskaci* statkářské půdy«. Existuje něco podobného v »Evropě«, ó ruský Quessele? Nikoli, neboť v Evropě už se otázky *buržoazní* revoluce nestaví *revolučně*. »Škola kapitalistické buržoazie« pro ruské rolnictvo — to je škola proradnosti a zrádovství liberální buržoazie (která *zrazovala* rolníky statkářům a absolutismu), a takovou *školu* mohou obhajovat jedině krajní oportunisté.

Když se Martov vysmívá tomu, že »se s proletariátem spojí 100 miliónů rolníků«, vysmívá se celé revoluci, kte-

* — přesněji řečeno: blanquisticky. *Red.*

** »V celé západní Evropě jsou rolnické masy považovány za vhodné spojence jen do té míry, jak se obeznamují s těžkými následky kapitalistického převratu v zemědělství . . . ; o Rusku se utvořila představa, že se s proletariátem spojí 100 miliónů rolníků . . . , kteří ještě neprošli školou kapitalistické buržoazie« (Neue Zeit, s. 909). Tohle je to ruské quesselovství! *Red.*

rá už takové spojení předvedla *in praxi* jak za povstání (říjen, listopad—prosinec 1905), tak na půdě *obou* prvních *dum* (1906 a 1907).

Martov bezmocně kolísá mezi liberály (kteří jsou *proti* »konfiskaci půdy«, *proti* »revolučním vystoupením rolnictva«) a sociálními demokraty, kteří se až dosud ani v nejmenším nevzdali podpory rolnického *povstání* a *vyhlašují* to ve svém *programu*^[280].

Martov se domnívá, že v revolučních letech (1905—1907) byla na pořadu *nikoli* otázka republiky, nýbrž »die Frage der *Unabhängigkeit* der Volksvertretung«* (s. 918). Nezávislost *na* kom? Na monarchii **provádějící Staatsstreiche****? Ruští oportunisté zapomínají přinejmenším na spojitost agrární a politické revoluce (je možné bojovat za konfiskaci půdy, aniž se bojuje za republiku?), zapomínají, že období der Staatsstreiche, der Aufstände, der Niederwerfungsstreiks*** *klade* v důsledku svých *objektivních* podmínek, *nikoli* podle naší vůle, na pořad dne otázku republiky. »Republika« jako heslo dne v roce 1905 = »romantismus«; »nezávislost« (na monarchii, jež provádí Staatsstreiche a vede den Bürgerkrieg**** = Realpolitik†, není-liž pravda, ó ruský Quessele?

À propos. Rosa Luxemburgová se přela s Kautským^[362, 364] o to, zda už v Německu *nastal* okamžik pro Niederwerfungsstrategie††, přičemž Kautsky *jasně a přímo* řekl, že podle jeho názoru tento okamžik nevyhnutelně přijde, a to v brzké době, ale že ještě nenastal^[354, 355]. Martov pak Kautského »prohlubuje« (verballhornend†††)

* »otázka nezávislosti lidového zastupitelského orgánu«. *Red.*

** — státní převraty. *Red.*

*** — státních převratů, povstání, stávek za svržení režimu. *Red.*

**** — občanskou válku. *Red.*

† — reálná politika. *Red.*

†† — strategii svržení. *Red.*

††† — zkomoleně. *Red.*

a popírá použitelnost der Niederwerfungsstrategie pro rok 1905 v Rusku!! Martov soudí, že povstání v prosinci 1905 bylo vyvoláno »*künstlich*«* (Neue Zeit, S. 913)^[369]. Die Leute, welche so glauben, können nur *künstlich* zur Sozialdemokratie gerechnet werden. *Natürlich* sind sie Nationalliberale**.

Martov se vysmívá názoru, že proletariát je »die ausschlaggebende Macht«*** (S. 909) v revoluci. Pouze liberálové se až dosud odvažovali popírat (a ani to ne vždycky) nesporný historický fakt, že ruský proletariát *skutečně* sehrál roku 1905 úlohu »der ausschlaggebenden Macht«. A když teorie popírající »hegemonii proletariátu v ruské revoluci« nabyla vrchu v pětisvazkovém Společenském hnutí^[222] (za redakce Martova a Potresova), Plechanov z této redakce *vystoupil* a Společenské hnutí prohlásil za dílo likvidátorů. Martov teď nereprezentuje celý menševismus, nýbrž jen tu jeho část, které se Plechanov zřekl a kterou prohlásil za oportunistus, třebaže zůstal menševikem.

Martov staví proti obhajobě bojkotu (»politické zdrženlivosti«), jak ji uplatňovali anarchisté »in ganz Westeuropa«****, ruský bojkot z roku 1906. O bojkotu z roku 1906 jsme hovořili zvlášť (o tom jste už mluvil). Ale proč Martov, když rozebíral bojkot obecně, *zapomněl* na nejvýznamnější uplatnění bojkotu v ruské revoluci, na bojkot Bulyginovy dumy (zákon z 6. srpna 1905^[190, 267])?? Proti tomuto bojkotu byli všichni liberálové, dokonce i *levicové* (Svaz osvobození), pro tento bojkot byli sociální demokraté bolševici. Nemlčí snad Martov o tomto bojkotu proto, že *tento* bojkot zvítězil? Není to proto, že *tento* bojkot byl heslem *vítězné* Niederwerfungsstrategie?

* — »uměle«. Red.

** Lidi, kteří takto smýšlejí, lze jen *uměle* počítat k sociální demokracii. *Ve skutečnosti* jsou to nacionálliberálové. Red.

*** — »rozhodující síla« (v daném případě vedoucí síla). Red.

**** — »v celé západní Evropě«. Red.

Všichni menševici (zejména v časopisech *Naša zarja*, *Vozrožděnije* a *Žizň*) se chytli sporu Rosy Luxemburgové^[362, 364] s Kautským^[354], aby mohli prohlásit Kautského za »menševika«. A Martov se může přetrhout, když uvádí do pohybu *kleinliche und miserable Diplomatie**, jen aby *prohloubil* propast mezi Rosou Luxemburgovou a K. Kautským. Tyto elende** metody nemohou mít úspěch. Revoluční sociální demokraté se mohli přít o to, *kdy* bude zahájena *Niederwerfungsstrategie* v Německu, nikoli však o *vhodnosti Niederwerfungsstrategie* v Rusku roku 1905. Kautského vůbec ani nenapadlo, aby *její* vhodnost pro Rusko roku 1905 popíral. To mohou popírat jedině liberálové a němečtí a ruští Quesselové!

Co myslíte, napomůže finále problému masové stávký v Magdeburku (schválení Rosiny rezoluce^[365] a skutečnost, že druhou část vzala zpět) k jejímu *smíru* s Kautským? A s Vorstandem***? Nebo je už pozdě?²⁶³ ((Rose Luxemburgové jsem psal asi před čtrnácti dny ze Stockholmu)).

Moje adresa: Vl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV.

209

K. B. RADKOVI

Soudruhu *Karlu Radkovi*

9. 10. 1910

Vážený soudruhu! Měl jsem v úmyslu odpovědět v *Neue Zeit* na články Martova^[369] a Trockého^[387] obsáhlou státi o podstatě problému. Ale dopadlo to jinak. Vy jste uve-

* — malichernou a ubohou diplomacii. *Red.*

** — ubohoučké. *Red.*

*** — představenstvem. *Red.*

řejnili velice pěkné prohlášení a soudruh Karskij poslal do *Neue Zeit* článek proti Martovovi*^[367] ještě předtím, než jsem napsal Kautskému a Wurmovi o svém úmyslu. Wurm mi poslal článek Karského a já jsem souhlasil, že tento článek postačí.

Přesto však nemohu nechat bez odpovědi Martovovy a Trockého neuvěřitelné nesmysly a zkomoleniny. Mám už hotovou asi třetinu nebo polovinu své stati. Je na téma *Historický význam unitrostranického boje v Rusku*^{[114]**}. Poradte mi, prosím Vás, zda by bylo možné a účelné uveřejnit tento článek v *Leipziger Volkszeitung*.

Pokud odpověď na tuto otázku závisí na tom, zda se moje stať bude redakci líbit nebo ne, jsem samozřejmě ochoten poslat Vám ji bez jakýchkoli podmínek.

Byl bych Vám velice vděčný, kdybyste mi v této záležitosti něco řekl už teď. Chtěl bych například vědět, můžete-li na toto téma uveřejnit v *Leipziger Volkszeitung* několik fejetonů. Jaký *maximální* rozsah může takový článek mít? A dále: nejsem schopen psát německy, píšu rusky; můžete v Lipsku zajistit překlad — nebo je to pro Vás nepohodlné či obtížné a budu si muset najít překladatele zde (to bych samozřejmě se vši pravděpodobností také dokázal), nebo to konečně mohu napsat svou *velmi* špatnou němčinou (její ukázkou je tento dopis) a v Lipsku už to někdo převede ze špatné němčiny do dobré? (Kdysi mi jeden přítel řekl, že je *snazší* překládat do němčiny z dobré ruštiny než upravovat špatnou němčinu.)

Přeji Vám všechno nejlepší.

Váš *N. Lenin*

Moje adresa:

Mr. Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

* Viz dokument č. 208. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 378—395. *Red.*

[14. 10. 1910]

Milý soudruhu! Srdečné díky za dopis a za zprávy o Plechanovově agitaci. Pro nás jsou teď podobné informace nesmírně, nesmírně cenné, protože nám umožňují udělat si přesný obraz o smýšlení zahraničních sociálních demokratů. I já pomýšlím na přednáškové turné po Švýcarsku (Ženeva, Lausanne, Bern, Curych²⁶⁴). Nevím, zda se tato cesta vyplatí.

Pokud jde o blok s Plechanovem, máte podle mého názoru naprostou pravdu, že tento blok musíme podporovat. Už od roku 1909 jsem *bezvýhradně* pro *sblížení* s plechanovovci. A dnes ještě víc než jindy. Jedině s plechanovovci můžeme a musíme budovat stranu — nad »vperjodovci« a »golosovci« je už dávno načase mávnout rukou. Je chyba myslet si, že plechanovovci jsou slabí, že to jsou »nuly« (jak se někdy říká) apod. To se může zdát v zahraničí. Jsem hluboce přesvědčen, že v Rusku jsou menševici z řad *dělníků* z devíti desetin plechanovovci. Celá historie menševismu v revoluci je zárukou toho, že plechanovovský směr je nejlepší (a proto nejživotáschopnější) produkt proletářského proudu menševismu.

Mluvil jsem v Kodani s Plechanovem o vydávání populárního listu. Je velice potřebný. (Trockij se zjevně přiklonil k likvidátorům, podporuje golosovce, snaží se *zmařit* stranický blok bolševiků a plechanovovců.) Plně se shodujeme s Plechanovem, že se s Trockým nedá počítat. Buď založíme populární list při ústředním orgánu, *nebo odděleně* od skupiny bolševiků. Plechanov přislíbil spolupráci. Budeme potřebovat peníze — už jsme skoro na dně. Spoléhám na všemožnou pomoc z Vaší strany. Bijeme se o založení časopisu v Rusku (à la *Vozrožděnje* a *Žizň*). Nemáme záchytný bod, nemáme tajemníka, ne-

máme prostředníka, který by to zařídil — své lidi postupně ztrácíme. Je to bída! Časopis však nutně potřebujeme.²⁶⁵

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

211

C. HUYSMANSOVI

17. 10. 1910

Milý soudruhu Huysmans!

Oznámil jsem pokladníkovi ústředního výboru naší strany, že je třeba zaplatit příspěvky. Doufám, že je zaplatíme brzy. Tajemník nebo pokladník byra ústředního výboru Vám o tom dá vědět.

Pokud jde o příspěvky poslanců dumy, kteří jsou členy meziparlamentní komise, napíšu jim a znovu požádám, aby Vám tajemník sociálně demokratické skupiny v dumě sdělil svou adresu.

S úctou *N. Lenin*

212

C. HUYSMANSOVI

6. 11. 1910

Milý soudruhu Huysmans!

Jeden z mých přátel, soudruh Petrov, zajde zítra nebo pozítří za Vámi. Buďte tak laskav a dejte mu po jednom exempláři zpráv jednotlivých stran pro kodaňský kon-

gres. Ruští socialisté tyto zprávy velice těžko shánějí. Právě proto je pro nás velmi důležité »využít« cest soukromých osob k rozšíření několika exemplářů zpráv v Rusku.

Přijměte, milý soudruhu,
můj bratrský pozdrav.
N. Lenin

213

SODRUHOVI
PŘEDSEDAJÍCÍMU
SCHŮZI REDAKCE
ÚSTŘEDNÍHO ORGÁNU²⁶⁶

Vážený soudruhu!

Protože jsem dnes odešel ze schůze, považuji za svou povinnost vysvětlit Vám pro případ všelijakých stranických (i kvazistranických) dohadů a nesprávných výkladů, proč jsem tak učinil. Pokládám nejen za své právo, ale přímo za svou povinnost odmítat účast na takovém »projednávání«, které poskytuje likvidátorské části redakce příležitost k přetřásání nejhorsích pomluv nejhorsích protistranických živelů. Když se například Martov odvolává na to, že oztovisté jsou částí strany, a přitom halasně roztrubuje výmysly největších výtržníků z oztovistické emigrace, že případ soudruha Viktora byl údajně uzavřen či ututlán *za úplatek*²⁶⁷, a když zároveň požaduje, aby oni, Martov a Dan, byli před takovým podezřením »části strany« uchráněni, pak je každému jasné, že pod rouškou »uchránění« před oztovistickým vyděračstvím nám nenabízejí nic jiného než *likvidátorskou spoluúčast* na oztovistických lumpárnách nejhrubšího zrna.

Protože považuji pod svou důstojnost účastnit se »pro-

jednávání«, během kterého se přetřásají takové věci, prohláshuji, že se při podobné »diskusi« i napříště vynasnažím ze schůze odejít.

Se soudružským pozdravem *N. Lenin*

7. 11. 1910

214

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

[8. 11. 1910]

Milý V. D.! Dnes jsem dostal další zprávu o novém publicistickému dítku²⁶⁸, ale od Vás kupodivu ani řádek. Co to má znamenat? Mám o osud novorozeněte velké obavy. Například mi píšou, že se obávají, zdali to, co jsme jim poslali, nezastaralo. To mě velice znepokojuje. Kategoricky trvám na tom, aby bylo zařazováno všechno, co posíláme (s úpravami, »které nejsou v naší moci«, pokud to bude nezbytné). Jde přece o zásadu, o celkové zaměření. Nevíme o tom ještě nic konkrétního, spoléháme na Vás, ale Vy mlčíte. Takhle to nejde. Zasílejte alespoň dvakrát v týdnu krátké zprávičky — to je minimum, abychom udržovali spojení a cítili se na věci spoluúčastní. Kromě toho mi ještě píšou »nespokojenci« (dostal jsem dnes dlouhý dopis od jednoho nespokojence — jistě tušíte, od koho). Proto Vás snažně prosím: pište, pište co nejčastěji a co nejpodrobněji.

Vyřídte srdečný pozdrav V. M.

Váš *Stařík*

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

[10. 11. 1910]

Milý V. D.! Předevčírem jsem Vám psal.* Dnes píšu znova, protože jsem dostal velice znepokojivé zprávy, že prý to u vás nějak neklape. Proč to neklape, nechápu. Nevím, o co jde.²⁶⁹ Nemůžete nás takhle nechávat bez informací, protože nakonec si stěžují na nás, že věc vázne. Proč by lidi stejného smýšlení nemohli pracovat v novinách společně, když se shodují v tom hlavním, totiž v tom, že není možné povolit pánům Potresovům a ostatní pakáži z časopisu Naša zarja ani to nejmenší? A v tomhle jsou přece všichni zajedno. Ještě dnes sdělíme písemně svůj názor na kooptaci třetího (bylo přece jednoznačně dohodnuto, že třetí místo patří nám).²⁷⁰ Oznamuji Vám to, aby nedošlo k mylným dohadům. Třetí má jen třetinu rozhodujícího práva — je to snad moc? Jste snad proti? Doufám že ne. Moc a moc bych si přál, aby se to urovnalo bez třenic. Je už opravdu nejvyšší čas pustit se co nejdřív do novin a do časopisu. Pokud jde o časopis, nechceme od Vás mnoho: najděte nám hlavního tajemníka a objednejte jeden nebo dva články.²⁷¹ Copak je tak těžké to zařídit? Čekám tedy zprávy.

Doufám, že s nespokojenci se to teď urovná. Nemáme přece důvod k hádkám.

* Viz dokument č. 214. *Red.*

PŘÍLOHY

K. H. BRANTINGOVI

[23. nebo 24. 4. 1906]

Soudruhu Brantingovi

Stockholmský sjezd Sociálně demokratické dělnické strany Ruska zdraví Vaším prostřednictvím, milý soudruhu, bratrskou švédskou stranu a zve Vás s poradním hlasem na své zasedání.

Se sociálně demokratickým pozdravem
jménem předsednictva

F. Dan
N. Lenin

PROHLÁŠENÍ REDAKCE
LISTU PROLETARIJ

[Mezi 23. a 27. 6. 1908]

Soudruhu Viktorovi,
členu bolševického ústředí²⁷²

Redakce Proletarije konstatuje, že o vystoupení soudruha Maximova z redakce ani o ostatních událostech, které se odehrály během posledních tří dnů (ani předtím), nebyla informována žádná organizace. Těch několik málo osob, které informovány byly, okamžitě žádáme, aby o všem pomlčely. Se vší vážností se zavazujeme, že i do budoucnosti podnikneme všechna opatření, aby zprávy o tom, co se stalo, zůstaly jen mezi členy bolševického ústředí.

K tomu se zavazujeme za předpokladu, že soudruh Maximov

1. upustí od záměru poslat svůj dopis adresovaný redakci místním organizacím,

2. zaváže se stejně jako my, že učiní opatření, aby ani jednotlivé osoby, které jsou o jeho vystoupení z redakce apod. informovány, už dál nešířily žádné soukromé zprávy o této záležitosti,

3. všechny své výhrady a obvinění přednese na nejbližší schůzi členů bolševického ústředí (kteří jsou v zahraničí a na cestě do zahraničí),

4. nebude trvat na tom, aby byla v Proletariji zveřejněna zpráva o jeho vystoupení z redakce.

Za redakci Proletarije

N. Lenin

In. Dorov

Tajemnice bolševického ústředí *Sablinová*

3

DOPIS REDAKCI LISTU PROLETARIJ

[Nejpozději 26. 4. 1909]

Členům bolševického ústředí —

— soudruhům Maximovovi, Maratovi a Domovovi

... k vašemu návrhu, aby bylo ihned svoláno bolševické ústředí, považujeme za nutné sdělit vám toto:

1. Řada předchozích schůzí bolševického ústředí ukázala, že celý soubor více či méně podstatných otázek, které při těchto zasedáních přicházely na přetřes, zjevně souvisí s obecnějšími otázkami, k jejichž řešení se nyní svolává rozšířené zasedání bolševického ústředí. Vyřešit

tento soubor otázek, dokud není jasno v otázce obecné, totiž jak má být zaměřena zásadní i praktická politika bolševického ústředí jako řídicího orgánu bolševické frakce, není za takových podmínek možné, nebo se jejich řešení ve skutečnosti zvrhává v intriky a podporuje je. Při takovém postoji k usnesením bolševického ústředí, jaké pozorujeme u »opozice«, se soudružské projednávání záležitostí zvrhává v řadu výpadů těchto soudruhů proti jednotlivým členům bolševického ústředí, v opakování nepodložených pomluv a lží.

2. Když tedy bolševické ústředí zjistilo, že se někteří jeho členové dali na cestu rozkolu, schválilo již usnesení, že ještě před svoláním plenárního zasedání, které má vyřešit neodkladné *praktické* problémy, je možné se *dotázat* členů bolševického ústředí na jejich postoj. Proto nepovažujeme za nutné svolávat teď bolševické ústředí složené z členů, kteří jsou nyní v Paříži, tím spíš že hlavní důvod, proč mělo být svoláno — stanovit termín pro svolání rozšířeného zasedání — lze zjistit pouhým dotazem u *všech* členů bolševického ústředí, zejména u těch, kteří jsou v Rusku. Příslušné dotazy jim byly všem rozeslány, nyní čekáme odpovědi a jejich obsah vám sdělí tajemník.

O tom, zda mají být pozváni zástupci oblastí, není třeba zvlášť rokovat, protože přítomnost těchto zástupců na rozšířeném zasedání bolševického ústředí je povinná.

Oznámení soudruha N. o tom, který termín by mu nejlépe vyhovoval, bychom plně respektovali i v případě, že by je tlumočil sám, a ne prostřednictvím dalších tří členů.

Se soudružským pozdravem

J. Kameněv

N. Lenin

Grigorij

Viktor

VÝKONNÉMU VÝBORU
MEZINÁRODNÍHO
SOCIALISTICKÉHO BYRA

Paříž 26. května 1909

Milý soudruhu,

v novinách se píše o carově cestě a o jeho úmyslu navštívit Švédsko, Itálii, Anglii a Francii.²⁷³

Švédští socialisté už uznali, že je nezbytné proti tomu vystoupit, a náš soudruh Branting vznesl jejich jménem ve švédském parlamentě — ve formě interpelace vládě — energický protest, prodchnutý mezinárodní socialistickou solidaritou.

Jsmo přesvědčeni, že i v dalších zemích sdílejí naši soudruzi Brantingův názor, že carovu návštěvu nelze považovat za obvyklý akt oficiální diplomacie, a že i oni vysloví protest, jak to vyžadují okolnosti.

Jen je třeba je vyzvat, aby jednali okamžitě. Je jasné, že ruská sekce nemůže vystupovat přímo. Kromě toho se domníváme, že by se výkonný výbor a meziparlamentní komise mohly ujmout iniciativy a upozornit sympatizující strany, jakož i příslušné parlamentní skupiny na to, jaký podíl má car Mikuláš II. na zvěrstvech režimu, který nejen reprezentuje, ale je i jeho aktivním a zločinným inspirátorem.

Vaši soudruzi z jiných sekcí by měli věnovat obzvláštní pozornost zvěrstvům v ruských politických žalářích, kde desetitisíce našich soudruhů pykají za svou touhu po svobodě a za svůj boj za věc dělnictva a socialismus. Právě tyto fakty byly předmětem interpelace, se kterou v těchto dnech vystoupila sociálně demokratická frakce v dumě, a proto vám posíláme překlad této interpelace²⁷⁴ s prosbou, abyste k ní přihlédlí při vypracovávání vašeho pro-

volání a podle potřeby postoupili text sekcím a požádali je, aby ho uveřejnily v tisku.

S bratrským pozdravem *N. Lenin*
I. Rubanovič

5

OZNÁMENÍ REDAKCI LISTU SOCIAL-DEMOKRAT*

Oznamujeme redakci ústředního orgánu, že soudruh Lenin odvolává svou rezoluci (o organizační taktice uvnitř strany^[168]) a stejně tak odvolávají svou rezoluci (o uveřejnění Leninova článku nebo o potřebě jeho uveřejnění) i soudruzi Grigorij a Kameněv. V souvislosti s tím odvolává Lenin své prohlášení o odchodu z redakce ústředního orgánu. Níže podepsaní jsou zároveň pro to, aby »incident«, který vznikl z nedorozumění, byl považován za nul et non-avenue**.

Paříž 5. listopadu 1909

Grigorij

J. Kameněv

Brusel 6. listopadu 1909 *Lenin*

Brusel 6. listopadu *A. Warski*

6

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Níže podepsaní členové ústředního výboru, bolševici, považují za nezbytné prohlásit, že se podle jejich názoru musí svolat co nejdříve plenární zasedání ústředního výboru.

* Viz tento svazek, s. 242. *Red.*

** — anulovaný. *Red.*

Protože jsme pro co nejrychlejší svolání plenárního zasedání, učiníme všechno, aby se konalo v nejbližší době.

Prosíme zahraniční byro ústředního výboru, aby o tomto našem prohlášení informovalo všechny členy ÚV v Rusku i v zahraničí.

14. listopadu (podle nov. kal.) 1909

Paříž

Členové ÚV: *Innokentijev*

Grigorij

Lenin

V. Sergejev

7

ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR

Vážení soudruzi!

Na náš dotaz, *jak* si představujete svou kompetenci v otázkách týkajících se konfliktů v ústředním orgánu, jsme dosud nedostali odpověď.²⁷⁵ Přesto považujeme za nutné podat vám určité vysvětlení k řadě konfliktů, k nimž došlo po plenárním zasedání v nové redakci ústředního orgánu, a v nejbližší době o tom budeme informovat *celou* stranu a *všechny* sociální demokraty.

Začínáme posledním prohlášením soudruhů Dana a Martova z 29. března.

1. Není pravda, že jsme se rozhodli zařadit článek z Tiflisu³], »obsahující nejhrubší útoky na kavkazský oblastní výbor«, protože bylo rozhodnuto tuto část článku vypustit a ponechat jen zásadní polemiku s gruzínským listem, který autor, místní pracovník, usvědčuje z likvidátorství. Autoři prohlášení vám přitom zamlčují, že jsme tuto polemiku poslali v rukopise autorovi gruzín-

ského článku, aby na ni mohl odpovědět v témž čísle ústředního orgánu. (Později, na poslední schůzi redakce, jsme se rozhodli přeřadit celou polemiku i s odpovědí do přílohy Diskussionnyj listok.)²⁷⁶

2. Autoři prohlášení vám zamlčují, proč jsme zamítli článek soudruha Dana o úkolech strany v souvislosti s pronásledováním odborových organizací. Zamítli jsme ho proto, že »úkoly strany se v tomto článku rozměňují z boje za svržení samoděržaví na drobný ubohý peníz kadetského „boje za legálnost“«.

3. Soudruzi Dan a Martov považují za »nepřirozené«, že jsme se odděleně radili o tom, jak odrazit podlý útok na ústřední orgán a na jednotu strany, ale přitom sami považují za »naprosto přirozené«, že se oni, dva redaktoři ústředního orgánu, dali dohromady s jinými redaktory listu Golos social-demokrata, aby podle *zaútočili* na ústřední orgán.²⁷⁷ Poradu soudruhů, kteří v redakci zastávají stejný názor, a společné posouzení článku předtím, než se dostane k projednávání na redakční stůl (navíc v takovém případě, jako je tento), považují za porušení pravidel. Ale být současně členy redakce ústředního orgánu, kterému ústřední výbor uložil mimo jiné »vysvětlovat nebezpečí úchylek« směrem k *likvidátorství* a otzovismu^[217, 266, 294], a redakce Golosu social-demokrata, která kryje, podněcuje a hájí likvidátorství a na niž se ústřední výbor obrátil s požadavkem, aby zastavila vydávání listu — to podle jejich názoru *neodporuje* politické slušnosti. Tuto manýru, zákeřně napadat ústřední orgán a jednotu strany a zároveň se dožadovat »kolektivnosti« při vypracovávání odpovědi na své vlastní zákeřné útoky, tuto manýru, typickou pro pokoutní advokacii, ponecháváme autorům prohlášení. Projednávat společně s nimi jejich vlastní útoky na ústřední orgán by od nás byla nedůstojná fraška. Mohli jsme učinit pouze jediné — položit článek na redakční stůl, dát jim tak možnost, aby se seznámili s jeho obsahem, a vyslechnout jejich námítky. A to jsme také udělali.

4. Autoři prohlášení píší, že jsme se dopustili »přímého podvodu«, protože jsme se »ani slovem nezmínili o svém úmyslu uveřejnit — a to s pobuřujícím překroucením pravdy — část korespondence členů ústředního výboru se zahraničním byrem ústředního výboru«. Nejenže jsme se jim o tom nezmínili, my jsme jim neřekli vůbec nic o obsahu článku, *protože jsme jim ho dali do rukou*. Soudruh Dan dokonce rukopis tohoto článku prolistoval. Od Dana a Martova je to opravdu podvod, vypočítaný na to, že nepostřehnete, jak vám autoři sami v několika řádcích předesílají, *že jsme jim článek dali přečíst v rukopise*; neměli jsme tedy v úmyslu nic před nimi skrývat. Abychom ukázali, v čem spočívá naše »pobuřující překroucení pravdy«, přinášíme ve 12. čísle ústředního orgánu *všechny* výňatky z dopisu ÚV^[24], které se týkají této záležitosti. Ať si čtenář udělá úsudek sám.

5. Autoři prohlášení píší o »policejně konspirativní stránce věci«. Zapomínají vám však sdělit, že jsme v tisku funkční stranické zařazení těchto tří likvidátorů *nevedli*, že to byli právě Dan a Martov, kteří otiskli v dvojčísle 19/20 listu Golos social-demokrata^[229] nejen jejich jména, ale i jména dalších likvidátorů. My na to můžeme odpovědět jenom Plechanovovými slovy, že likvidátorům strany »hrozí« pouze »řád na krk«^[105].

6. Autoři prohlášení píší, že i bolševici odmítají vstoupit do ústředního výboru.* Ale schválně Vám zapomínají říci, že nejde o to, kdo chce nebo nechce jít do ústředního

* Na tomto místě se autoři prohlášení rozhořčují, že se »čtenářům článku neříká ani to, že *polští sociální demokraté dodnes nemohli najít nikoho, kdo by je byl ochoten zastupovat v ústředním výboru*«. Přitom mají ještě tolik odvahy, že tato slova podtrhnou. To je stejně *odporná lež* jako ostatní tvrzení obsažená v prohlášení. Polští sociální demokraté měli svého zástupce v ústředním výboru před plenárním zasedáním a mají ho i dnes, po plenárním zasedání, a ten jen čeká na pokyn, kdy má na zasedání ústředního výboru přijet. Ale už před týdnem dostal polský člen ÚV od svého kolegy z Moskvy dopis, z něhož vyplývá, že bude muset čekat, protože ústřední výbor se ještě nemůže sejít.

výboru, nýbrž o to, kdo považuje ústřední výbor i stranu za zbytečné a škodlivé.

7. Autoři prohlášení si stěžují, že jejich články jsou zamítány. Ale všechny tyto stížnosti mají pouze jediný cíl: uměle vytvořit půdu pro další existenci listu Golos social-demokrata. Proto autoři prohlášení *bojkotují* přílohu Diskussionnyj listok, kde by jejich články mohly klidně vycházet. Vědomě sabotují i tuto tiskovinu strany, určenou k tomu, aby nebylo nutné vydávat frakční listy a aby všechny směry ve straně mohly v případech, kdy se jejich názory rozcházejí s názory ústředního orgánu, volně vyslovovat své stanovisko. Například článek soudruha Martova Na správné cestě^[198] jsme navrhovali zařadit buď do ústředního orgánu s *poznámkou* redakce (protože článek brojí proti usnesením ÚV), nebo do přílohy Diskussionnyj listok. První návrh byl označen za »četnický« doprovod k článku, druhý za »vyhnanství«. A nepokrytě nám bylo doslova řečeno: »Teď proti vám zahájíme válku.«

8. Autoři prohlášení si stěžují, že jsme uveřejnili článek o konferenci^[77], který prý »úplně zkresluje usnesení plenárního zasedání v této otázce«. Smysl stížnosti je takovýto: uvedený článek se *plně solidarizuje s dopisem ústředního výboru o konferenci*^[278], jenže protilikvidátorský dopis ústředního výboru o konferenci se zvilému likvidátoru Danovi nelíbí. Článek napsal týž soudruh, který psal dopis ústředního výboru. Přitom dopis ústředního výboru soudruh Martov *podepsal. Byl schválen jednomyslně*. Když soudruh Martov posílal autorovi dopisu jeho korekturu, napsal: »Proti textu vašeho dopisu o konferenci *nemám žádné námítky*.« Ale teď, ještě než likvidátorský kohout třikrát zakokrhá, L. Martov (spolu s Danem) se honem distancuje od dopisu, *kteřý sám schválil*. V prohlášení ze dne . . . , které napsal Dan a podepsal také Martov, se naivně odhaluje pravá příčina, proč jsou golosovci nespokojeni s dopisem ústředního výboru o konferenci a s naším článkem na toto téma^[105]: Plenární zasedání se,

povšimněte si toho, údajně usneslo »smířit« stranu s »tzv. likvidátorstvím« a »zasypat propast« mezi ním a stranou^[294]. Avšak ústřední orgán tento úkol neplní. Je nám to líto: plníme úkol právě opačný. Jen jedno udivuje: proč autoři prohlášení, kteří si stěžují na zamítání článků, *sami zamítli* v Golosu social-demokrata uveřejnit článek podepsaný rovněž soudruhem Martovem, totiž Dopis ústředního výboru o konferenci. Proč nebyl přetištěn *ani v plném znění, ani třeba jen částečně?* Pravděpodobně proto, že dopis ústředního výboru »úplně překrucuje usnesení« ústředního výboru.

9. Autoři prohlášení mají odvalu obracet se na vás, na zahraniční byro *ústředního výboru*, a žádat »satisfakci« za roztrpčení, které jim způsobilo odhalení tří likvidátorských praktiků. Zřejmě si myslí, že byste souhlasili, aby se přešla mlčením taková krutá pohana naší strany, jaké se dopustili jejich stoupenci Michail, Roman a Jurij. Zřejmě vám připisují úmysl *zatajovat před stranou* ono spiknutí proti straně, které jsme my odhalili a *o kterém jste měli informovat členstvo, jak vás o to žádal ve svém dopise z Ruska jeden člen ÚV*. Ponecháváme samozřejmě na vás, abyste na takové pošpinění vašeho stranického svědomí patřičně odpověděli sami. My si myslíme, že se nenajde stranická instituce, která by se odhodlala třeba jen trochu a jakýmkoli způsobem, byť i nepřímou, projevit solidaritu s Romany, Juriji, Michaily a jejich společníky. Takoví lidé a takové instituce by pak museli být *okamžitě a veřejně* jménem celé strany postaveni na pranýř. Také my v ústředním orgánu naší strany, kam jsme byli postaveni z vůle plenárního zasedání, budeme *neochvějně prosazovat takovou linii*. Každého, kdo se spojí s rozvracecí strany, stihne stejný osud — *at' je to kdokoli*.

10. Na konci prohlášení vám jeho autoři hrozí, že nepodřídíte-li se jejich vůli, začnou vytahovat na světlo věci, které plenární zasedání ústředního výboru zlikvidovalo. A to vám slibují v rozporu s usnesením ústředního

výboru. Tato hrozba však už není obyčejný fraktioneller Dreck*, jak označil zástupce lotyšské sociální demokracie na plenárním zasedání ústředního výboru činnost golosovců, kteří tyto věci rozmazávají a vytvářejí tak frakční svinstvo — to už je přímé frakční *vydírání* zahraničního byra ústředního výboru. A je samozřejmé, že necháváme na vás, soudruzi, abyste se *s těmi, kdo využívají frakčního svinstva k vydírání*, náležitě vypořádali.

Odmítáme však vyhledávat všechny pasáže, které jsou překrouceny, kde se zkreslují fakty a vyslovují lži, nahromaděné proti nám v Martovových a Danových prohlášeních, stížnostech a protestech. Vy už se, soudruzi, jistě sami dokážete ve všem tom frakčním svinstvu zoriento-
vat, i když nepochybujeme, že ve vás vyvolá stejně přiro-
zený pocit hnusu jako v nás. Závěrem bychom vás však chtěli upozornit na dvě okolnosti.

Za prvé. Připomínáme, že nynější pokus golosovců roz-
bít ústřední výbor *není první*. V létě roku 1908, kdy byli členové ústředního výboru bolševici zatčeni, podnikli go-
losovci už jeden takový hrdinský pokus, který byl odha-
len na plenárním zasedání ústředního výboru (v srpnu 1908). Obrátili se tehdy na soudruhy bundovce s návrhem zosnovat spiknutí, které by rozbilo ústřední výbor. Avšak člen ÚV Bundu (soudruh E.) to napsal členovi ústředního výboru bolševikovi (soudruhovi G.), který byl právě propuštěn z vězení, a tak byl spiklenecký pokus zmařen. Do-
dnes máme uložený dopis člena ÚV Bundu, který v něm píše, že vedoucí představitelé golosovců popírají samo
»Existenzrecht« (právo na existenci) ústředního výboru a navrhují nahradit jej jakýmsi informačním byrem.²⁷⁹

To, že se členové ústředního výboru golosovci obrátili na ÚV Bundu s návrhem zradit stranu, potvrdili i jiní sou-
druzi z Bundu na prosincové (r. 1908) konferenci (viz protokoly konference^[23]). Porovnáte-li to s nedávnými

* — frakční svinstvo. *Red.*

odhalenými soudruhů menševiků Alexeje Moskovského a G. V. Plechanova a také s tím, že se Golos social-demokrata ani jednou nepostavil proti likvidátorům, ale naopak je neustále hájí a dožaduje se teď, aby byli uznáni za rovnocenného partnera strany, a bere dokonce Romana, Michaila a Jurije pod svou ochranu, dostanete dost jasný obraz oněch vleklých, neúnavných, úporných a nejrozmanitějších záludných pokusů, jimiž se likvidátoři snaží dosáhnout svého cíle — rozbít stranu. Přitom i slepý jasně uvidí, jak nebezpečný je likvidátorský směr a jak je nutné co nejenergičtěji proti němu bojovat. Proto si myslíme, že je teď načase uveřejnit jak dopis člena ÚV Bundu, soudruha E., tak vůbec *všechny fakty*, které souvisejí s pokusy zlikvidovat stranu.

Za druhé. Jestliže vám dva golosovci — naši kolegové z ústředního orgánu — píší, že »minimální úcta ke straně by od nás vyžadovala«, abychom se »vzdali zastávání odpovědných stranických funkcí«, jsme toho názoru, že obyčejná politická slušnost a aspoň minimální úcta k sobě samým by je měla donutit, aby se vzdali falešného postoje, který zaujímají ve straně i v ústředním orgánu, když současně vystupují s obhajobou likvidátorů. Ostatně na rozdíl od nich nemáme vůbec tendenci připisovat jejich osobní povaze zlé úmysly. Lhaní, vyděračské pohružky a všechny ostatní jejich ctnosti nepramení z jejich zlé vůle, nýbrž z jejich falešného postoje, který je nutí plodit na každém kroku zase jen faleš. Es ist der Fluch der bösen Tat, *dass sie immer Böses muss gebähren*.* Avšak prokletí jejich zlého činu spočívá právě v tom, že sedí současně v orgánu strany i v orgánu, který stranu likviduje, takže na sebe berou dvě protichůdná poslání, obhajovat stranu a zároveň se stavět proti ní. Proto jim chybí dokonce i taková »odvaha«, jakou mají Romanovové, Jurijové a Michailové. Tento jejich postoj není slučitelný ani

* To právě prokletí je zlého činu, že oplodněn zlo musí rodit dál. F. Schiller, Valdštejn, Praha 1958, s. 167. *Čes. red.*

s obyčejnou politickou slušností, ani s minimální úctou k sobě samým. Právě z toho pramení onen falešný postoj, ona — dá-li se to tak vyjádřit — *svérázná azefouština** pro likvidátorské cíle, která je i při nejlepší vůli žene k nejnedůstojnějším činům.

Členové redakce ústředního orgánu

A. Var

G. Zinovjev

N. Lenin

5. dubna 1910

P. S. Kopii tohoto prohlášení okamžitě posíláme zatím jen ruskému kolegiu ústředního výboru, »národním« ústředním výborům a orgánům našeho stranického tisku.

8

HLAVNÍMU VEDENÍ POLSKÉ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE

Milí soudruzi! Včerejší výměna názorů s vašimi zástupci v celostranické instituci²⁸⁰ nám ukázala, že vaši delegáti projevují kolísavost v rozhodném boji o zachování ilegální strany a proti likvidátorům a dávají se cestou »smířlivectví«, které objektivně slouží *pouze* likvidátorům.

Kolísavost v tak významné chvíli, kdy v životě strany dochází k obratu, prospěje podle našeho hlubokého přesvědčení *pouze* nepřátelům strany.

Budeme nuceni prosazovat linii zachování ilegální strany *bez* vašich delegátů anebo snad dokonce *proti* nim. Nyní

* — prospěchářské zrazování obou stran a politické provokativství; podle esera Azefa. *Čes. red.*

vás o tom informujeme jen stručně. Podrobně si to společně vyjasníme v nejbližších dnech, s největší pravděpodobností v tisku.

Doufáme, že pochopíte, proč se především obracíme právě na vás, na organizaci, s níž jsme si ideově i politicky tak blízcí.

Se soudružským pozdravem

členové redakce ústředního orgánu — bolševici *Lenin*
Grigorij

10. 4. 1910

9

PŘEDSTAVENSTVU SOCIÁLNĚ
DEMOKRATICKÉ STRANY
NĚMECKA

Kodaň 2. září* 1910

Vážení soudruzi!

V listu Vorwärts z 28. srpna byl otištěn anonymní článek o situaci v ruské straně, který znamená neslýchaný skandál.²⁸¹ V době, kdy je v plném proudu jednání mezinárodního kongresu, na němž všichni projevují snahu zachovat jednotu socialistů, co nejobezpečněji posoudit vnitrostranické spory v jednotlivých zemích, pokud možno se vyhnout zasahování do těchto sporů a propagovat sílu, velikost a morální prestiž sociální demokracie ve všech zemích — v téže době se v ústředním orgánu německé strany najednou objeví bez jakéhokoli důvodu, bez jaké-

* V originále je chybně uvedeno »srpna«. *Red.*

koli zřejmě potřeby článek obsahující neuvěřitelné útoky proti ruské sociální demokracii. Tento článek bezostyšně kritizuje celé sociálně demokratické hnutí v Rusku a pokouší se ukázat cizině v nejčernějších barvách úpadek, bezmocnost a rozklad sociální demokracie v Rusku. Dále kritizuje a ostouzí zdola nahoru bez výjimky všechny existující frakce a směry ve straně, hrubě útočí na oficiální ústřední instituce strany — na ústřední výbor a ústřední orgán — a obviňuje je z frakční jednostrannosti atd. a konečně neslýchaným způsobem pomlouvá i jednotlivé členy těchto ústředních institucí.

Takový článek v ústředním orgánu německé strany, jehož anonymní autor chtěl ukojit pouze svou touhu po pomstě za jakési malicherné osobní příkoří, poškodí zájmy sociálně demokratického hnutí v Rusku; znamená bezpříkladné porušení mezinárodní solidarity a bratrství ve vztahu k sociální demokracii Ruska. A jestliže se ruská strana, která má četné a známé publicisty, řadu let vyhýbala přetrásání vnitrostranických záležitostí v německém stranickém tisku, pak to dělala jediné proto, že nepovažuje zahraniční tisk za vhodnou tribunu, kde by měla řešit své spory. Sjednocení sociálně demokratické strany Ruska je a zůstává nejsložitějším a nejdůležitějším úkolem všech soudruhů v Rusku, a především ústředních institucí strany. Je jasné, že má-li být zachována jednota, je nutné vyhýbat se všemu, co brání překonání vnitřních neshod. Proti klidnému, objektivnímu objasňování problémů života ruské strany nemůže samozřejmě nikdo nic namítat. Ale stavíme se co nejrozhodněji proti záštiplné, malicherné a proradné kritice hnutí, strany a jejích ústředních institucí, jaká číší z uvedeného článku, a to tím spíš, že anonymní autor, vystupující ve svém článku jako vševědoucí člověk, který nemá s touto stranou nic společného, je uváděn jako dopisovatel ústředního orgánu Vorwärts, což tomuto článku dodává oficiální redakční charakter.

Delegáti ústředního orgánu
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska —
listu Social-demokrat

G. Plechanov

A. Warski

Delegát ústředního výboru,
člen mezinárodního socialistického byra

N. Lenin (Vl. Uljanov)

10

ZAHRANIČNÍMU BYRU
ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU

26. října 1910

Vážení soudruzi!

Dne 24. tohoto měsíce jsme vám postoupili výňatek z dopisu, který nám poslal soudruh Poletajev. Na doplnění vám k tomuto výňatku sdělujeme, že soudruh Poletajev *na příkaz celé frakce* prosí, aby mu byly zaslány peníze na noviny, a že jak vyplývá z jeho dopisu, redakce tohoto listu (který znáte)* byla jmenována *rovněž frakcí*.

Pokud jde o nás, podporujeme žádost frakce v dumě a považujeme vydávání novin, k němuž přikročila, za natolik důležité, že souhlasíme s tím, aby z částek, které bolševici předali držitelům — Kautskému, Mehringovi a Zetkinové — poskytlo zahraniční byro ústředního výboru půjčku ve výši 1000 (tisíc) rublů a speciálně je zaslalo frakci.

* Jde o list *Zvězda. Red.*

Snažně prosíme zahraniční byro ÚV, aby nám v této záležitosti ještě dnes oficiálně odpovědělo.

Se soudružským pozdravem
členové redakce ústředního orgánu

Lenin, Grigorij

POZDRAV W. HAYWOODOVI

[Mezi 18. a 24. 8. 1907]

Mezinárodní kongres přeje Williamu Haywoodovi jménem socialistického hnutí celého světa úspěch v onom velkém zápase, který vedl v zájmu organizovaných dělníků ve Spojených státech. Kongres se vši rozhodností pránýruje pokus majitelů rudných dolů dosáhnout odsouzení nevinného člověka jen za jeho zásluhy o organizovaný proletariát. Jak v soudním procesu, tak v systematickém pomlouvačném tažení, které proti Haywoodovi rozpoutal veškerý kapitalistický tisk, spatřuje kongres výraz stále silněji se projevující třídní politiky americké buržoazie a naprostého nedostatku snášenlivosti a smyslu pro čest ve všech případech, kdy hrozí nebezpečí jejím ziskům a moci. Kongres zároveň zdraví socialisty Spojených států, kteří tento útok tak energicky a vášnivě odrazili.

Třídně uvědomělý evropský proletariát spatřuje v obrovské síle, která se projevila v tomto aktu solidarity, záruku příštích úspěchů a doufá, že americký proletariát prokáže stejné odhodlání a solidaritu v boji za své úplné osvobození.

*N. Lenin**

* Pozdrav podepsali rovněž všichni členové mezinárodního socialistického byra, kteří tvořili předsednictvo stuttgartského kongresu. *Red.*

POZDRAV A. BEBELOVI

[22. 2. 1910]

Soudruhu Augustu Bebelovi

Jménem Sociálně demokratické dělnické strany Ruska a jménem všech dělníků Ruska, těžce bojujících proti útlaku carismu a buržoazie, které sjednotila kontrarevoluce, posíláme Vám jako přednímu bojovníku mezinárodní sociální demokracie a vůdci sociální demokracie Německa srdečný pozdrav k Vaším sedmdesátým narozeninám.

V dělnickém hnutí jste začal pracovat bezmála před rovným půlstoletím jako mladý soustružník, zpočátku jako vlastenec, později jako demokrat, horlivě pracující v osvětových dělnických spolcích; Váš vývoj ztělesňuje onen pokrok, kterého za toto období dosáhl všechny mezinárodní proletariát. Na začátku tohoto období šla většina uvědomělých dělníků buď za buržoazními stranami, nebo si — v lepším případě — hledala svou vlastní, třídní cestu k socialismu a přebíhala od jedné socialistické nebo anarchistické sekty ke druhé. Dnes patří drtivá většina uvědomělých dělníků civilizovaného světa k sociálním demokratům, a právě v Německu pronikly teoretické základy marxismu nejhluběji a nejšíře mezi masy proletariátu a vrhají jasné světlo na jeho boj za úplné svržení kapitalismu.

Ve Vaší osobě vzdáváme hold dělnickému vůdci, který svým příkladem ukázal, že osvobození dělníků musí být dílem dělníků samých. Uvědomělí dělníci v Německu, opírající se o marxistickou teorii, dokázali lépe než v jiných zemích uchránit své hnutí před chybami oportunistu a anarchismu — dokázali vytvořit mohutné masové organizace, odborové i politické — dokázali se stmelit v jednu jednotnou třídní sílu. Za všech historických zvratů, ať už v době, kdy se vysoko vzdouvaly vlny nacionál-

šovinismu, nebo v době, kdy se zostřovala feudálně monarchistická a klerikální reakce, která vypověděla socialistickým organizacím vyhlazovací válku, dokázala tato třídní síla najít správnou cestu, dovedla hájit a čím dál šíř a hlouběji vštěpovat masám svůj revoluční světový názor a vědomí, že nadcházející velká socialistická revoluce je nevyhnutelná.

Ve vaší půlstoleté činnosti vidí dělníci v Rusku jednu ze záruk, že v tomto nadcházejícím rozhodujícím boji, jehož úsvit se zřetelně rýsuje v Německu i v jiných vyspělých zemích, dokáže sociálně demokratický proletariát nejen bojovat se stejně nezlomnou energií a vírou ve vlastní síly, s jakou dosahoval celé řady vítězství v období buržoazních revolucí, ale dokáže také zvítězit a jednou provždy zbořit celou budovu kapitalistického vykořisťování.

Členové redakce ústředního orgánu

Sociálně demokratické dělnické strany Ruska *L. Martov*
N. Lenin
*J. Kameněv**

13

POZDRAV T. KIRKOVOVÉ

[3. 9. 1910]

Tino, marxisté, kteří se po kongresu sešli na večeri, Ti posílají srdečný pozdrav.

Tvůj *Georgij*
*N. Lenin***

* Pozdrav podepsali také členové ÚV SDDSR. *Red.*

** Pozdrav podepsali také J. Guesde, R. Luxemburgová, G. V. Plechanov, K. Moor a J. Karski. *Red.*

PŘEDSEDOVI
ČTENÁŘSKÉ SPOLEČNOSTI
V ŽENEVĚ

Ženeva 14. prosince 1908

Panu předsedovi výboru
Čtenářské společnosti [Société de Lecture]

Vážený pane,

protože jsem nucen opustit Ženevu a usídlit se v Paříži, mám tu čest oznámit Vám podle 31. článku statutu, že vystupuji ze společnosti.

Dovolte mi, pane předsedo, abych Vaším prostřednictvím poděkoval Čtenářské společnosti, která mi díky své skvělé organizaci a práci prokázala tolik služeb.

Přijměte, pane předsedo, ujištění o mé hluboké úctě.

Vl. Uljanov

M-lle Marie Oulianoff
(pour Mr. Vl. Oulianoff)
27. Bd. St.-Marcel. 27. Paris.

ŘEDITELI
NÁRODNÍ KNIHOVNY
V PAŘÍŽI

Paříž 12. ledna 1909

Panu hlavnímu administrátorovi
Národní knihovny

Mám tu čest požádat Vás o dovolení navštěvovat čítárnu Národní knihovny. Přikládám zároveň doporučující dopis pana poslance departementu Nièvre L. H. Roblina.

Přijměte, vážený pane, ujištění o mé hluboké úctě.

VI. Uljanov

24. Rue Beaunier
Paris. XIV.

POTVRZENÍ P. A. KRASIKOVOVI

1

Ženeva 31. ledna 1905

Vážený pane!

Doručitel tohoto dopisu, soudruh Bělskij, je jediným zástupcem frakce Vperjod Sociálně demokratické dělnické strany Ruska. Naše frakce se skládá z většiny stranických výborů a redakce listu Vperjod je zplnomocněna zastupovat zájmy a názory zmíněných výborů, mezi nimiž je i petrohradský výbor.

Přijměte laskavě, vážený pane, ujištění o mé dokonalé úctě.

Vl. Uljanov (N. Lenin)

2

Ženeva 14. února 1905

Doručitel tohoto dopisu, pan Bělskij, je jediným zástupcem ústředního byra výborů většiny Sociálně demokratické dělnické strany Ruska v Paříži.

Zmocněnec ústředního
byra pro zahraničí*

* Dále následuje podpis: *P. Stěpanov. Red.*

POTVRZENÍ I. A. PJATNICKÉMU

Ženeva 13. června 1905

Tímto jmenujeme soudruha *Frejtaga* zmocněncem ústředního výboru Sociálně demokratické dělnické strany Ruska a prosíme ostatní organizace a strany, aby mu všemožně vycházely vstříc.

Jménem ústředního výboru
Sociálně demokratické dělnické strany Ruska

N. Lenin (Vl. Uljanov)

POTVRZENÍ
V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

1*

Genève 31. července 1905

Soudruh Vl. Dm. Bonč-Brujevič je jmenován vedoucím tiskárny Sociálně demokratické dělnické strany Ruska v Ženevě.

Zahraniční zástupce ÚV SDDSR *N. Lenin*

* Viz tento svazek, s. 67—68. *Red.*

Genève 6. 10. 1905

Tímto dopisem Vás snažně prosíme, abyste našemu soudruhu Bončovi-Brujevičovi podle možností poskytli teoretickou i praktickou pomoc.

V. Uljanov (N. Lenin)

19

POTVRZENÍ
I. P. POKROVSKÉMU

[26. 8. 1910]

Potvrzují tímto, že soudruh *Pokrovskij* byl zvolen sociálně demokratickou parlamentní skupinou III. dумы za delegáta do mezinárodního socialistického byra.

N. Lenin

20
KONCEPT
DOPISU DAVIDSONOVI

30. 1. 1905 Plattenstrasse 33

Herrn *Davidson. Zürich**
(chemicky)

s d ě l í mu spojení, požádá-li o ně?
sám bude pracovat hned s jednou, hned s druhou frakcí
(menševiky nebo bolševiky), ale bude se držet v pozadí,
zůstane ještě v Curychu asi 5—6 dní.

* Panu *Davidsonovi, Curych. Red.*

SEZNAM
LENINOVÝCH DOPISŮ
ZAŘAZENÝCH
DO PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ
SEBRANÝCH SPISŮ

SEZNAM
DOSUD NENALEZENÝCH
LENINOVÝCH DOPISŮ

POZNÁMKY

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM
DOKUMENTŮM

REJSTŘÍKY

SEZNAM LENINOVÝCH DOPISŮ
ZAŘAZENÝCH
DO PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ
SEBRANÝCH SPISŮ

(1905 — listopad 1910)

DOPIS CURYŠSKÉ SKUPINĚ BOLŠEVIKŮ 18. ledna 1905.
Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 169—170.

DOPIS J. D. STASOVÉ A SOUDRUHŮM V MOSKEVSKÉM
VĚZENÍ. 19. ledna 1905.
Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 171—175.

DOPIS GREULICHOVI. 3. února 1905.
Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 231—236.

DOPIS A. A. BOGDANOVHOVI A S. I. GUSEVOVI. 11. února 1905.
Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 243—247.

DOPIS ORGANIZACÍM V RUSKU. 28. února 1905.
Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 286—287.

DOPIS MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU. 2. čer-
na 1905.
Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 240.

OTEVŘENÝ DOPIS REDAKCÍ LISTU LEIPZIGER VOLKSZEI-
TUNG. Po 25. červnu 1905.
Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 315—317.

MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU. 4. července
1905.
Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 336—337.

BOJOVÉMU VÝBORU PŘI PETROHRADSKÉM VÝBORU. 16. říj-
na 1905.
Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 358—360.

PŘEDSTAVENSTVU NĚMECKÉ SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ
DĚLNICKÉ STRANY. *Nejdříve 5. dubna 1909.*

Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 403—405.

JUBILEJNÍMU ČÍSLU LISTU ZIHŇA. *V červenci 1910.*

Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 325—329.

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH LENINOVÝCH DOPISŮ*

(1905 — listopad 1910)

1905

NIŽNĚNOVGORODSKÉMU VÝBORU SDDSR

Začátkem ledna 1905

Na tento dopis se N. K. Krupská dvakrát dotazovala nižněnovgorodského výboru. 14. ledna 1905: »Dostali jste Leninův dopis poslaný na tuto adresu?« a 3. února: »Napsali jste, že jste Leninův dopis dostali, ale na jakou adresu?« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

V. V. FILATOVŮVI (V. SEVERCEVOVI)

DO PAŘÍŽE

Koncem ledna — začátkem února 1905

Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 411.

SOUDRUHOVI T. DO ODĚSY

V únoru 1905

O tomto dopisu napsala O. I. Vinogradovová Leninovi 18. února 1905: »Ve svém dopise soudruhovi T. se zmiňujete o mém slibu napsat něco o Nižním Novgorodu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

DO PETROHRADU

Koncem února 1905

V. D. Bonč-Brujevič napsal Leninovi 5. března 1905 v dopise adresovaném V. M. Veličkinové do Ženevy: »Právě jsem od Vás dostal struč-

* Do seznamu jsou zahrnuty i dopisy uvedené mezi nenalezenými pracemi V. I. Lenina ve svazcích 9 — 19 tohoto vydání Sebraných spisů.

ný lístek, který mě nesmírně potěšil« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DVA DOPISY V. V. FILATOVU
(V. SEVERCEVOU)
DO PAŘÍŽE

V březnu a začátkem dubna 1905

Zmínka o prvním dopise je v písemné odpovědi V. V. Filatova, který Leninovi sděluje, že přednášku o otázkách technické přípravy povstání může přednést kdykoli. O druhém Leninově dopise Filatov napsal: »Vaše výtky mě velice mrzela, ale je plně zasloužená« (v Leninově dopise šlo zřejmě o opožděné ukončení práce) (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

G. D. LEJTEJZENOVU (LINDOVU) DO PAŘÍŽE

Mezi 23. březnem a 22. dubnem 1905

Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 411.

TELEGRAM L. A. FOTIJEVOU DO PAŘÍŽE

1. nebo 2. června 1905

O tomto telegramu se Lenin zmiňuje v dopise L. A. Fotijevoú, který posílal současně: »Právě jsem Vám poslal telegram« (tento svazek, s. 50).

TELEGRAM PRO ÚV SDDSR DO PETROHRADU

12. července 1905

Zmínka o tomto Leninově telegramu je v dopise N. K. Krupské adresovaném J. D. Stasovové: »Dnes byl poslán telegram o tom, že Frej souhlasí s kooptací Šmidta« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

TAJEMNÍKOVI
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

15. července 1905

Stručný záznam dopisu (nebo telegramu) byl otištěn roku 1962 v časopise Cahiers du Monde Russe et Soviétique č. 4, s. 599. Lenin se v něm vyslovuje pro návrh Van Kola (obsah návrhu není uveden) a oznamuje, že G. V. Plechanov už není zástupcem ruské sociální demokracie v mezinárodním socialistickém byru.

MÍSTNÍM VÝBORŮM SDDSR V RUSKU

Mezi 12. a 16. srpnem 1905

Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 453.

V. V. VOROVSKÉMU

Mezi 15. a 23. srpnem 1905

Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 454.

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR V RUSKU

7. nebo 8. srpna 1905

O tomto dopise se Lenin zmiňuje v dopise mezinárodnímu socialistickému byru z 27. října 1905: »...dostal jsem dopis od občana Huysmanse ze dne 5. srpna, v němž píše, že vměšování výkonného výboru sleduje pouze mŕrální úcinek. Ihned jsem oznámil ústřednímu výboru naší strany, jaký je přesný smysl Bebelova návrhu« (tento sva-
zek, s. 120).

PETROHRADSKÉMU VÝBORU SDDSR

R. S. ZEMLJAČKOVÉ

Mezi 23. a 25. srpnem 1905

Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 454.

M. M. LITVINOVovi DO RIGY

Koncem září 1905

Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 454.

TAJEMNÍKovi
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

7. října 1905

Stručný záznam dopisu byl otištěn roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique č. 4, s. 605. V dopise poukazuje Lenin na to, že přes oznámení z června nebyl jmenován zástupcem v mezinárodním socialistickém byru, a uvádí přesný název své strany.

TAJEMNÍKovi
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

4. listopadu 1905

Stručný záznam dopisu byl otištěn roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique č. 4, s. 606. Lenin oznamuje, že zástupcem sociální demokracie Ruska v mezinárodním socialistickém byru byl jmenován on.

TAJEMNÍKovi
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

14. listopadu 1905

Stručný záznam dopisu byl otištěn roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique č. 4, s. 607. V. I. Lenin oznamuje C. Huysmansovi, že nemá možnost patřičně plnit své povinnosti v mezinárodním socialistickém byru, a proto je dočasně předává občanu Orlovskému (V. V. Vorovskému).

1906

ORGANIZÁTORŮM SVOLÁNÍ
PRVNÍ BOLŠEVICKÉ KONFERENCE
VOJENSKÝCH A BOJOVÝCH ORGANIZACÍ
SDDSR

V polovině listopadu 1906

Sebrané spisy 14, Praha 1983, s. 425.

1907

P. G. DAUGEMU

Před 6. dubnem 1907

Sebrané spisy 15, Praha 1983, s. 411.

TELEGRAM PŘEDSEDOVI
NORSKÉ DĚLNICKÉ STRANY DO OSLA

Mezi 4. a 11. květnem 1907

Sebrané spisy 15, Praha 1983, s. 412.

TAJEMNÍKOVI
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

5. října 1907

Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 492.

G. A. ALEXINSKÉMU

Začátkem října 1907

Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 492—493.

L. B. KAMENĚVOVI

13. ledna 1908

Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 494.

1908

HARRYMU QUELCHOVI DO LONDÝNA

Mezi 20. lednem a 11. únorem 1908

Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 494.

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR
A REVELSKÉMU VÝBORU SDDSR

Po 27. lednu 1908

O těchto dopisech napsal Lenin 27. ledna 1908 M. Nilsenovi a C. Huysmansovi: »Napíšu do Ruska a zeptám se . . . ústředního výboru naší strany (pro všechny případy i revelského výboru).« Dotaz se týkal estonských sociálních demokratů M. Jurissona a G. Seppina (viz tento svazek, s. 145—146).

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR

Po 29. lednu 1908

Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 495.

DOPIS O NOVÉM VYDÁNÍ KNIHY
S. A. B. WEBBOVÝCH
TEORIE A PRAXE
ANGLICKÉHO TRADEUNIONISM.U

Před 7. únorem 1908

Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 496.

A. V. LUNAČARSKÉMU NA CAPRI

12. února 1908

O tomto dopise Lenin napsal A. V. Lunačarskému 13. února 1908: »Včera jsem Vám poslal lísteček ohledně Bringmanna« (tento svazek, s. 156).

A. V. LUNAČARSKÉMU NA CAPRI

Před 19. dubnem 1908

O tomto dopise se Lenin zmínil v dopise A. M. Gorkému z 19. dubna 1908: »Už jsem o tom psal An. Vas-čovi.« Šlo o Leninovo odmítnutí přijet na Capri a polemizovat o filozofických otázkách (viz tento svazek, s. 178).

TELEGRAM A. M. GORKÉMU NA CAPRI

19. nebo 20. dubna 1908

Dne 19. dubna 1908 napsal Lenin A. M. Gorkému: »Dostal jsem od Vás a M. F. telegram a dnes nebo zítra ráno posílám zápornou odpověď . . . Snažně prosím Vás i soudruhy, abyste si nevykládali ve zlém, že jsem odmítl přijet« (tento svazek, s. 178).

G. A. ALEXINSKÉMU

Začátkem června 1908

O tomto dopise se zmiňuje M. G. Cchakaja v dopise Leninovi ze dne 10. června 1908 (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

VYDAVATELSTVÍ ZERNO V PETROHRADU

V červnu 1908

O tomto dopise se zmiňuje pracovník vydavatelství Čerenkov, když 16. června 1908 Leninovi odpovídá: »Jako odpověď na Váš dopis sděluji toto: situace Zerna je den ode dne horší, takže není ani pomyšlení, že by kniha vyšla dříve než na podzim, totéž se týká i [sborníku] Památce Karla Marxe.« Kniha, o které je v dopisu zmínka, byla patrně

práce Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1905—1907 (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPISY ČLENŮM
SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ FRAKCE
III. STÁTNÍ DUMY
V druhé polovině roku 1908

O těchto dopisech se Lenin zmiňuje v dopise C. Huysmansovi z 13. prosince 1908: »Pokud jde o sociálně demokratické poslance III. dумы, udělal jsem *všechno, co bylo v mých silách*. Doufám, že se mi podaří setkat se s některými poslanci osobně, a pak se pokusím znovu zopakovat to, o čem jsem jim už několikrát psal« (tento svazek, s. 190—191). Šlo patrně o příspěvky sociálně demokratických poslanců dумы meziparlamentní komisi mezinárodního socialistického byra (viz tento svazek, s. 294—295).

PROHLÁŠENÍ ADVOKÁTU BERNHEIMOVÍ
V polovině srpna 1908

O prohlášení poslaném advokátu Bernheimovi, obhájci S. N. Ravičové, M. Chodžamirjana a T. Bogdasarjana, kteří byli zatčeni v Mnichově, informoval Lenin tajemníka mezinárodního socialistického byra C. Huysmanse v dopise z 19. srpna 1908: »Jejich advokát, německý socialista Bernheim, nám píše, že je naprosto nutné dokázat, že zatčení jsou členy sociálně demokratické strany. Poslal jsem mu *své oficiální prohlášení ...*« (tento svazek, s. 185).

J. M. STĚKLOVOVI
V polovině října 1908

Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 459.

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI
Na podzim 1908

Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 460.

TAJEMNÍKOVI
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA
C. HUYSMANSOVI DO BRUSELU

1. prosince 1908

V tomto dopise Lenin odpovídal na celou řadu otázek, které C. Huysmans vytyčil v oběžníku mezinárodního socialistického byra z 13. listopadu 1908, mimo jiné o situaci stranických organizací v Rusku, prožívajících krizi, o zahraniční organizaci, o sídle ÚV SDDSR, a zároveň žádal, aby tajemníkovi sociálně demokratické frakce ve III. státní dumě byly sděleny informace o návrzích zákonů k dělnické otázce, které mezinárodní socialistické byro připravuje (o zkrácení pracovní doby, o odborech, o podporách v nucené nezaměstnanosti, o inspekcích v závodech, o práci žen a dětí, o pojištění horníků, o mzdách fyzicky pracujících dělníků, o mzdách úředníků a o mzdách vůbec).

Stručný záznam o tomto dopise obsahuje kniha došlé a odeslané korespondence mezinárodního socialistického byra.*

1909

L. S. PERESOVÍ DO MOSKVVY

Před 26. květnem 1909

Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 461.

POSLANCI III. STÁTNÍ DUMY

I. P. POKROVSKÉMU

V druhé polovině září 1909

O dopise I. P. Pokrovskému se Lenin zmínil 30. září 1909 v dopise tajemníkovi mezinárodního socialistického byra C. Huysmansovi: »Poprvé slyším, že přímo v byru je zástupce parlamentní skupiny . . . Po obdržení Vašeho dopisu jsem ihned napsal zástupci sociálně demokratické frakce ve III. dumě a informoval ho« (tento svazek, s. 232—233).

* Fotokopie jednotlivých stran této knihy jsou uloženy v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.

TELEGRAM NEBO DOPIS A. ČUCHNOVOVI
(A. J. FINNOVI-JENOTAJEVSKÉMU)

Koncem října — začátkem listopadu 1909

O Leninově telegramu (nebo dopisu) se A. J. Finn-Jenotajevskij zmiňuje v dopise z 6. listopadu 1909. Korespondence se týkala vydání novin, které se neuskutečnilo, protože Leninovu odpověď dostal A. J. Finn-Jenotajevskij opožděně (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPIS NEZNÁMÉMU ADRESÁTOVI

Začátkem listopadu 1909

Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 453.

FJODOROVÍ ODĚSKÉMU DO MOSKVY

1. nebo 2. ledna 1910

Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 454.

1910

I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOVI

(»HISTORIKOVI«)

Mezi 31. lednem a 10. dubnem 1910

Sebrané spisy 19, Praha 1983, s. 456.

V. P. NOGINOVI

Začátkem dubna 1910

O tomto dopise se V. P. Nogin zmiňuje ve svém dopise ze 7. dubna 1910, který adresoval A. I. Ljubimovovi, V. I. Leninovi, G. J. Zinovjevovi, L. B. Kameněvovi a I. F. Dubrovinskému: »V těchto dnech mi soudruh Lenin v dopise adresovaném soudruhu Medvědovi (M. I. Uljanovové. *Red.*) sdělil, že brzy bude ústřednímu výboru poslán oficiální dopis jménem tří členů redakce ústředního orgánu s návrhem, aby

byla zvolena nová redakce, a připomněl, že zanedlouho vyprší tříměsíční lhůta naší dohody« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

ZAHRANIČNÍMU BYRU
ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU

1. srpna 1910

O tomto dopise napsal Lenin 1. srpna 1910 D. M. Kotljarenkovi: »Přikládám dopis pro zahraniční byro ÚV. Předejte jej prosím *co nejrychleji*« (tento svazek, s. 285).

O. A. PJATNICKÉMU DO ŽENEVY

1. nebo 2. srpna 1910

O tomto dopise napsal Lenin 2. srpna 1910 A. I. Ljubimovovi: »Přiložený dopis pošlete laskavě expres Pjatnicovi« (tento svazek, s. 285).

M. V. KOBECKÉMU DO KODANĚ

Před 23. srpnem 1910

O tomto dopise napsal Lenin ve druhé polovině srpna, nejpozději 23. srpna 1910, M. V. Kobeckému: »Píšu Vám sem i do Kronborggade« (tento svazek, s. 291).

I. P. GOLDENBERGOVI (VIŠNĚVSKÉMU)

Před 8. zářím 1910

Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 457.

I. P. POKROVSKÉMU DO PETROHRADU

V polovině září 1910

O tomto dopise se Lenin zmínil I. P. Pokrovskému v dopise z 5. října 1910: »Psal jsem Vám už asi před čtrnácti dny, ale neodpověděl jste ani slůvkem. Škoda, velká škoda« (tento svazek, s. 295).

R. LUXEMBURGOVÉ

V polovině září 1910

O tomto dopise se Lenin zmiňoval v dopise J. Marchlewskému ze 7. října 1910: »Rose Luxemburgové jsem psal asi před čtrnácti dny ze Stockholmu« (tento svazek, s. 300).

K. KAUTSKÉMU

Před 30. zářím 1910

O tomto dopise Kautskému psal Lenin 30. září 1910 K. B. Radkovi: »Martovovi a Trockému chci odpovědět v *Neue Zeit*. Napsal jsem už Kautskému a zeptal se ho, zda to uveřejní a v jakém rozsahu« (tento svazek, s. 294).

K. KAUTSKÉMU

Po 7. říjnu 1910

O tomto dopise Kautskému psal Lenin 30. září 1910 K. B. Radkovi: »Pokusím se napsat Kautskému aspoň soukromý dopis, abychom si věc vyjasnili. Vždyť je to přímo skandál, že Martov a Trockij beztrestně lžou, píšou paskvily a vydávají je za „vědecké“ články!!« (tento svazek, s. 295).

N. G. POLETAJEVOVI DO PETROHRADU

9. listopadu 1910

Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 458.

POZNÁMKY

- ¹ Konspirativním letákem nazývá Lenin druhý Dopis stranickým organizacím^[248], který vydala jako leták v prosinci 1904 redakce menševické Jiskry se záhlavím Pouze pro členy strany. Leták se rozšiřoval v menševických organizacích. Kritický rozbor prvního dopisu Jiskry, o němž se Lenin zmiňuje dále, provedl v brožuře Zemstevní kampaň a plán Jiskry (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 77—101). Těmito dopisy se Lenin zabývá rovněž v článcích Dělnická a buržoazní demokracie a Dvě taktiky (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 181—191 a 253—262). — 17
- ² Úvodník Demokraté na rozcestí^[54] ze 77. čísla Menševické Jiskry podrobil Lenin kritice v článku Dělnická a buržoazní demokracie, otištěném v 3. čísle listu Vperjod z 24. (11.) ledna 1905 (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 181—191). — 17
- ³ 6. ledna 1905 (24. prosince 1904) přednesl Lenin pro politické emigranty v Ženevě referát o dělnické a buržoazní demokracii. — 20
- ⁴ První číslo listu Vperjod má datum 4. ledna 1905 (22. prosince 1904). — 20
- ⁵ Jde o tři konference bolševických místních výborů (jižní, kavkazskou a severní) konané v září až prosinci 1904, které se vyslovily pro okamžité svolání III. sjezdu SDDSR. — 20
- ⁶ Jde o volbu byra výborů většiny pro svolání III. sjezdu SDDSR. O byru výborů většiny viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 481, poznámka 71. — 21
- ⁷ A. M. Gorkij poskytoval bolševikům finanční pomoc od konce roku 1902 (viz sborník Lenin—Gorkij, Dopisy. Vzpomínky. Dokumenty. Praha 1962, s. 445). — 22

⁸ Jde o oznámení byra výborů většiny. V prosinci 1904 vypracoval Lenin první návrh tohoto dokumentu a rozeslal ho všem členům byra výborů většiny v Rusku (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 113—115). V tomto dopise naznačil hlavní body druhé varianty, jež se takřka plně uplatnily v konečném textu Oznámení [¹¹³] (nebyly v něm zmínky o solidaritě BVV s listem Vperjod a o tom, že se BVV ujímá řízení práce místních výborů strany). Oznámení bylo uveřejněno v 8. čísle Vperjodu 15. (28.) února 1905 pod titulkem O svolání III. sjezdu strany. — 24

⁹ Prohlášení V. I. Lenina, zaslané členům ÚV SDDSR, bolševikům-smířlivcům L. B. Krasinovi, V. A. Noskovovi a L. J. Galperinovi, bylo napsáno v souvislosti s bojem smířlivecké části ústředního výboru proti Leninovi a s jejími ústupky menševikům.

Bolševičtí členové ústředního výboru schválili v červenci 1904 bez Leninova vědomí usnesení, v němž uznali pravoplatnost toho, že Plechanov kooptoval do redakce Jiskry menševiky, které II. sjezd SDDSR nezvolil, a zakázali Leninovi jako zahraničnímu představiteli ÚV podnikat odpovědné kroky, nebude-li ústředním výborem přímo pověřen. Tím ho zbavili práva vystupovat v zahraničí jako zástupce strany.

Lenin sice 18. srpna 1904 proti tomuto usnesení protestoval a označil ho za nepravoplatné, ale protože nebyl pozván na zasedání ÚV, a dokonce nebyl ani informován, že se o této otázce bude jednat, bylo usnesení ústředního výboru 25. srpna otištěno v 72. čísle Jiskry.

V 77. čísle Jiskry se pak 5. listopadu objevilo prohlášení ÚV SDDSR, které Lenina obviňovalo, že se prý »s cílem dezorganizovat stranu« nadále považuje za člena ÚV a veřejně to prohlašuje. Ústřední výbor navrhoval, aby tento konflikt řešil rozhodčí soud složený z vůdců mezinárodní sociální demokracie. — 25

¹⁰ Přehled o korespondenci s Ruskem sestavovala N. K. Krupská, která vedla evidenci veškeré korespondence. — 26

¹¹ *Vperjod* — ilegální bolševický týdeník vydávaný v Ženevě od 22. prosince 1904 (4. ledna 1905) do 5. (18.) května 1905. Jeho zakladatelem a ideovým inspirátorem byl V. I. Lenin. Členy redakce byli V. V. Vorovskij, M. S. Olminskij a A. V. Lunačarskij. — 27

¹² Jde o shromáždění činitelů zemstev, na nichž liberální opozice

schvalovala petice carovi s prosbou o vydání konstituce. Lenin kritizoval »zemstevní kampaň« v článku Zemstevní kampaň a plán Jiskry (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 77—101). — 27

- ¹³ Lenin má na mysli novou, menševickou Jiskru na rozdíl od staré, revoluční Jiskry. Menševickou se Jiskra stala od čísla 53, poté co G. V. Plechanov, který přešel na pozice menševismu, svévolně kooptoval za členy redakce menševiky V. I. Zasuličovou, J. O. Martova, A. N. Potresova a P. B. Axelroda; vycházela od 25. listopadu 1903 do 8. října 1905 (čísla 53—112). — 27
- ¹⁴ V dopise ze 3. února 1905^[8] informoval A. Bebel Lenina o tom, že v zájmu likvidace rozkolu v SDDSR ho představenstvo Sociálně demokratické strany Německa pověřilo, aby předsedal rozhodčímu soudu, jehož členy by měli být zástupci bolševiků (Vperjod) a menševiků (Jiskra). Bebel žádal, aby v případě, že bolševici budou souhlasit s rozhodčím soudem a se zvolením svých zástupců do poroty, potvrdili, že jsou ochotni podřídit se rozhodnutí soudu. Menševikům i bolševikům byla stanovena podmínka, aby od okamžiku, kdy vysloví souhlas s konáním rozhodčího soudu, zastavili jakoukoli polemiku. — 27
- ¹⁵ Oznámení o Bebelově návrhu bylo otištěno 15. (28.) února 1905 v 8. čísle Vperjodu^[310] jako poznámka k redakčnímu doslovu ke zprávě byra výborů většiny o svolání III. sjezdu strany (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 283). — 28
- ¹⁶ Text dopisu připravil Lenin pro jednoho z členů byra výborů většiny (snad pro A. M. Essena [Stěpanova]), který přijel do Ženevy v lednu 1905. — 29
- ¹⁷ Zpráva z Moskvy, která obsahovala sdělení, že na jedné schůzi oznámil představitel ústředního výboru, že všichni členové ÚV souhlasí se svoláním III. sjezdu, byla uveřejněna v 8. čísle Vperjodu z 15. (28.) února 1905. Provázela ji redakční poznámka napsaná M. S. Olminským, v níž se říkalo, že se ÚV po několik měsíců stavěl proti sjezdu a rozpouštěl výbory, které byly pro svolání sjezdu; nyní, kdy jeho taktika zkrachovala, vyslovuje se pro okamžité svolání sjezdu, i když má v úmyslu jej zmařit. Lenin doplnil text Olminského těmito slovy: »Doufáme, že ani byro, ani místní výbory nenaletí trikům stranické „komise Šidlovského.“« — 31

- ¹⁸ Leninův dopis tajemníkovi Výboru dělnického zastoupení v Anglii byl napsán za těchto okolností: V roce 1904 v souvislosti se stávkami v Rusku vytvořily ruské sociálně demokratické organizace v Londýně výbor na pomoc ruským stávkujícím, který rozeslal anglickým odborům výzvu s žádostí o pomoc. Bylo rozhodnuto obrátit se rovněž na Výbor dělnického zastoupení (Labour Representation Committee), jehož tajemníkem byl MacDonald. Jednáním s výborem byli pověřeni K. M. Tachtarjov a N. A. Alexejev (členové ruské sociálně demokratické organizace v Londýně, tehdy ještě nerozštěpené). Výbor dělnického zastoupení pomoc přislíbil, ale stanovil si podmínku, že část peněz bude poskytnuta jako příspěvek vdovám a sirotkům po četných obětech z 9. (22.) ledna 1905. — 31
- ¹⁹ Letáky byra výborů většiny: první — Naléhavé otázky^[206] (o povstání) — byl otištěn v 9. čísle Vperjodu 23. února (8. března) 1905; druhý — Vztah Sociálně demokratické dělnické strany Ruska k liberálům^[234] — v 10. čísle z 2. (15.) března 1905. — 33
- ²⁰ Ve zprávě byra výborů většiny o svolání III. sjezdu strany v oddílu o organizačních otázkách, které se měly řešit na sjezdu, byl uveden bod o reorganizaci ústředních institucí. Právilo se v něm: »Ústředí má být *jedno*, a přitom *ruské*.« (Srov. KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 61.) Lenin vyložil své stanovisko k tomuto bodu v dokumentu Změna článku stanov o ústředních institucích (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 323—325), kde navrhoval, aby se zachovala dvě ústředí: zahraniční ústředí — redakce ústředního orgánu, a ústředí v Rusku — ústřední výbor, jejichž pravidelné porady »*ve skutečnosti* budou vždycky plnit úlohu vrcholné nebo nejvyšší „rady“ strany« (Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 325). — 34
- ²¹ Členové ústředního výboru byli zatčeni během zasedání v bytě spisovatele L. N. Andrejeva 9. (22.) února 1905. — 35
- ²² Citát pochází z díla římského básníka Vergilia, Aeneis: Timeo Danaos et dona ferrentes (mám z Danaů strach, byť dávali dary; Praha 1970, s. 56). — 36
- ²³ O konferenci socialistických organizací Ruska viz Leninův článek O bojové dohodě pro povstání a Projev o praktických dohodách se socialisty-revolucionáři, přednesený 23. dubna (6. května)

1905 na III. sjezdu SDDSR (Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 273—281 a Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 199—204). — 36

24 Jde o konferenci zástupců ÚV SDDSR, Bundu, Lotyšské sociálně demokratické dělnické strany a Revoluční ukrajinské strany; konala se v zahraničí v lednu 1905. Byla svolána z iniciativy Bundu a měla sjednotit všechny sociálně demokratické organizace. Konference schválila rezoluce o dohodách s liberálními a demokratickými stranami a o »bloku« revolučních a opozičních organizací v Rusku. — 37

25 V odpovědi na tento dopis sdělovala Leninovi členka oděského výboru SDDSR L. M. Knipovičová, že mandát na sjezd, udělený oděským výborem původně V. V. Vorovskému, se předává Leninovi, a že V. V. Vorovskij dostane mandát od nikolajevského výboru. — 41

26 Dopis byl určen listu Vperjod pro rubriku Z naší pošty, ale uveřejněn nebyl. Iks — je patrně známý menševik P. P. Maslov. — 42

27 Dne 12. (25.) března 1905 došlo mezi ÚV SDDSR a byrem výborů většiny k důvěrné dohodě o svolání III. sjezdu. Současně bylo zveřejněno společné provolání Straně⁸³], v němž se stanovil úkol sjezdu: vypracovat celostranickou taktiku a dosáhnout organizační jednoty. V provolání se vyjmenovávaly pravoplatné výbory a bylo oznámeno, že ústřední výbor a byro výborů většiny vytvářejí organizační výbor pro svolání sjezdu. Provolání bylo otištěno 23. března (5. dubna) 1905 ve 13. čísle listu Vperjod. — 44

28 Jde o zahájení III. sjezdu strany. Lenin napsal P. A. Krasikovovi ve středu 5. dubna a předpokládal, že sjezd nezačne dřív než v pondělí (10. dubna). Ve skutečnosti byl sjezd zahájen teprve 25. dubna (podle nového kalendáře). Členové ústředního výboru, kteří tvořili organizační výbor pro svolání sjezdu, učinili poslední pokus o dohodu s radou strany (G. V. Plechanov, P. B. Axelrod a J. O. Martov) o tom, aby rada uznala usnesení ústředního výboru o svolání sjezdu a schválila činnost organizačního výboru. Jednání trvalo až do příjezdu sjezdových delegátů z Ruska do Ženevy a odjezdu bolševiků do Londýna. — 44

29 *Dněvník social-demokrata* — neperiodický časopis, který vydával G. V. Plechanov. Vycházel v Ženevě s velkými přestávkami od

března 1905 do dubna 1912; celkem vyšlo 16 čísel. Vydávání bylo obnoveno roku 1916 v Petrohradě, ale vyšlo jen jedno číslo. — 44

- 30 Jde o společné svolání ústředního výboru a byra výborů většiny ke straně z 12. března 1905 (viz poznámku 27). — 45
- 31 Ve 13. čísle listu Vperjod byl pod názvem Organizační otázka^[10] zveřejněn návrh referátu pro III. sjezd SDDSR (Ivanova — A. A. Bogdanova), který obsahoval návrh na změnu stanov strany; vypracovalo jej byro výborů většiny. — 45
- 32 Lenin má na mysli zprávu P. A. Krasikova, který byl zvolen za delegáta na III. sjezd SDDSR výborem zahraniční organizace. Tento výbor se postavil do čela zahraničních bolševických skupin odtržených od Zahraniční ligy, která se po svém II. sjezdu ocitla zcela v rukou menševiků. — 45
- 33 Leninův dopis O. I. Vinogradovové je odpovědí na její dopis z 18. února 1905 z Oděsy, v němž Vinogradovová Leninovi napsala: »Ve svém dopise soudruhovi T. připomínáte můj slib napsat něco o N. Novgorodu.« — 45
- 34 Jde o sjezd francouzských socialistů. Konal se ve dnech 23.—25. dubna 1905 v Paříži a došlo na něm ke sjednocení guesdovců s jaurèsovci. — 46
- 35 Jde o Martovův článek Sjezd strany nebo sjezd kroužků?^[200], otištěný v 94. čísle Jiskry z 25. března 1905. Martov v něm dával »leninovcům« za vzor guesdovce, kteří prý žádali A. Bebel a německou sociální demokracii o zprostředkování, což nebyla pravda. Na Martovův článek odpověděl Lejtejzen notickou Maličká oprava!^[95], která vyšla 7. (20.) dubna v 15. čísle Vperjodu. — 46
- 36 Kautského článek Rozpory mezi ruskými socialisty^[352] z 29. čísla Die Neue Zeit vyšel rusky v 97. čísle Jiskry. V článku se říkalo: »Revizionisté v ruské straně vůbec nejsou . . . On (Lenin. Red.) hájí přísný centralismus a diktátorská práva ústředního výboru, zatímco Axelrod a jeho přátelé jsou pro to, aby se ponechalo více prostoru pro činnost místních výborů.« — 46
- 37 »Zdoláním překážek« je míněna akce, která měla menševikům zabránit, aby se zmocnili bolševické ilegální tiskárny v Samaře

[Kujbyšev], o což se usilovně pokoušeli menševičtí důvěrníci v ÚV SDDSR. — 47

³⁸ Lenin byl sousedem A. A. Preobraženského v letech 1889—1893, kdy pobýval v létě v Alakajevce. Preobraženskij bydlel několik verst od Alakajevky v osadě Šornělja v Samarské gubernii. — 47

³⁹ Lenin podrobně rozebírá Engelsův spis *Die deutsche Reichsverfassungskampagne* [Německá kampaň za říšskou ústavu] ve svém referátu o účasti sociálních demokratů v prozatímní revoluční vládě, předneseném na III. sjezdu SDDSR 1. května 1905 (viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 158—159). Tato Engelsova práce je studií o historii bádensko-falckého povstání z roku 1849, jehož se Engels osobně zúčastnil jako Willichův pobočník.

Během jara a léta roku 1905 začala některá nově vzniklá legální nakladatelství v Rusku vydávat Marxovy a Engelsovy práce v překladu do ruštiny. Lenin redigoval pro oděské nakladatelství Burevěstnik Marxovu Občanskou válku ve Francii a některé jiné práce. Vydání Engelsovy brožury v ruštině se před Říjnovou revolucí neuskutečnilo. — 48

⁴⁰ *Zahraniční liga ruské revoluční sociální demokracie* byla založena z Leninovy iniciativy v říjnu 1901 jako organizace spojující revoluční marxisty v zahraničí. Po II. sjezdu SDDSR získali v Lize rozhodující postavení menševici. V říjnu 1903, po II. sjezdu Ligy, z ní bolševici vystoupili a vytvořili samostatnou zahraniční organizaci.

Na uvedený dopis odpověď nepřišla. — 49

⁴¹ *Proletarij* — ilegální bolševický list, ústřední orgán SDDSR po III. sjezdu strany. Na základě usnesení plenárního zasedání ústředního výboru z 27. dubna (10. května) 1905 byl jeho odpovědným redaktorem jmenován Lenin. List vycházel v Ženevě od 14. (27.) května do 12. (25.) listopadu 1905. Jeho stálými redaktory byli V. V. Vorovskij, A. V. Lunačarskij a M. O. Olminskij. Na práci redakce se značnou měrou podíleli také N. K. Krupská, V. A. Karpinskij a V. M. Veličkinová. — 50

⁴² Cestu do Paříže Lenin realizoval. Dne 24. května (6. června) 1905 tam přednesl referát o III. sjezdu strany a jeho usneseních. — 51

- ⁴³ Své stanovisko k účasti ruských sociálních demokratů v prozatímní revoluční vládě zformuloval P. Lafargue v interviewu, který poskytl G. D. Lejtejzenovi na prvním sjezdu sjednocené Francouzské socialistické strany 16. (29.) října 1905 (viz tento svazek, s. 127—128 a poznámku 107). — 52
- ⁴⁴ Je míněna konference menševiků, která se konala v Ženevě současně s londýnským III. sjezdem SDDSR. — 53
- ⁴⁵ Otázka zastoupení SDDSR v mezinárodním socialistickém byru byla předložena k projednání ÚV SDDSR 7. (20.) května 1905. Usnesení o jmenování Plechanova zástupcem SDDSR v mezinárodním socialistickém byru podepsali L. B. Krasin, V. I. Lenin a D. S. Postolovskij s dodatkem, že se Lenin pověřuje realizovat toto usnesení, jestliže započaté jednání s Plechanovem skončí příznivě. Lenin považoval za nezbytné, aby Plechanov uznal pravoplatnost III. sjezdu, vstoupil do strany a podřídil se jejím usnesením.
- Menševici jmenovali Plechanova do mezinárodního socialistického byra na své konferenci. Když Plechanov 16. června 1905 oznamoval byru, že je oběma frakcemi zplnomocněn zastupovat stranu, vyložil tendenčně historii rozkolu a popřel nezbytnost a pravoplatnost III. sjezdu SDDSR. — 54
- ⁴⁶ Zpráva o III. sjezdu spolu s nejdůležitějšími usneseními byla otištěna v 1. čísle Proletarije 14. (27.) května 1905. — 56
- ⁴⁷ Lenin má na mysli usnesení prvního plenárního zasedání ÚV SDDSR po III. sjezdu, které se konalo 27. dubna (10. května) 1905, o svolání příštího plenárního zasedání ústředního výboru na 1. (14.) září do Ženevy. Toto usnesení nebylo splněno. — 57
- ⁴⁸ Bebelův návrh na prostřednictví v otázce sjednocení bolševiků a menševiků byl adresován mezinárodnímu socialistickému byru poté, co Bebel dostal zamítavou odpověď na podobnou nabídku zaslanou přímo Leninovi 21. ledna (3. února) 1905. (Leninovu odpověď viz tento svazek, s. 27—28). — 58
- ⁴⁹ Zpráva o III. sjezdu SDDSR a usnesení sjezdu byly uveřejněny v brožuře Bericht über den III. Parteitag der SDAPR . . . München [Zpráva o III. sjezdu SDDSR . . . Mnichov]. Kautsky vystoupil s článkem Die Spaltung der russischen Sozial-demokratie [Rozkol v ruské sociální demokracii] v listu německých levico-

vých sociálních demokratů Leipziger Volkszeitung (č. 135, 15. června 1905) proti rozšiřování této brožury. Jako odpověď na článek Kautského napsal Lenin Otevřený dopis redakci listu Leipziger Volkszeitung (viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 315—316), který však redakce neotiskla. — 58

⁵⁰ »Otevřený dopis« ústředního výboru organizační komisi menševiků^[232], který napsal A. A. Bogdanov, byl otištěn 27. července (9. srpna) 1905 v 11. čísle Proletarije.

ÚV SDDSR navrhoval menševickému ústředí, tedy organizační komisi, zahájit jednání o sjednocení, při kterém by byla zachována ideová samostatnost bolševiků i menševiků za těchto podmínek:

1. místní výbory se sjednocují na principech vypracovaných III. sjezdem SDDSR;

2. ústředí se dohodnou o společné činnosti směřující k obnovení jednoty;

3. zachovává se paralelní existence stranických orgánů.

Tento plán kritizoval Lenin v dopise ÚV SDDSR ze 14. srpna 1905 (viz tento svazek, s. 71—73). — 59

⁵¹ Neshody v otázkách taktiky mezi bolševiky a menševiky byly v Otevřeném dopise^[232] označeny za »nepodstatné«. Brožura, o níž se Lenin zmiňuje, je práce Dvě taktiky sociální demokracie v demokratické revoluci^[106]. Lenin na ní pracoval v červnu—červenci 1905 (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 25—154). — 59

⁵² *Die Neue Zeit* — teoretický časopis Sociálně demokratické strany Německa; vycházel ve Stuttgartu v letech 1883—1923. Po Engelsově smrti časopis hlásal kautskistické názory a soustavně otiskoval články revizionistů. — 64

⁵³ Lenin má na mysli článek Rosy Luxemburgové Organizační otázky ruské sociální demokracie^[363], napsaný na žádost menševiků a otištěný v červenci 1904 v menševické Jiskře a v časopisu *Die Neue Zeit*. Lenin poslal časopisu *Die Neue Zeit* článek, který Organizační otázku vyvracel, pod názvem Krok vpřed, dva kroky vzad. Odpověď N. Lenina Rose Luxemburgové (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 55—66), ale Kautsky, jenž podporoval menševiky, ho odmítl otisknout. — 64

⁵⁴ Usnesení o jmenování G. V. Plechanova odpovědným redaktorem teoretického orgánu strany schválil ÚV SDDSR 7. (20.) květ-

na 1905; Leninovi bylo uloženo, aby toto usnesení realizoval, pokud jednání s Plechanovem skončí příznivě. — 65

- ⁵⁵ Sociálně demokratická federace Anglie, založená roku 1884, měla ve svých řadách zástupce reformismu (Hyndman aj.), anarchisty i marxisty, kteří tvořili levé křídlo socialistického hnutí v Anglii. Roku 1907 byla přejmenována na Sociálně demokratickou stranu; roku 1911 vytvořila tato strana spolu s levicově orientovanými členy Nezávislé labouristické strany Britskou socialistickou stranu, která roku 1920 společně se Skupinou komunistické jednoty sehrála hlavní roli ve vytvoření Komunistické strany Velké Británie. — 65
- ⁵⁶ V tajném usnesení III. sjezdu O přípravě podmínek pro sloučení s menševiky se pravilo, že sjezd »ukládá ústřednímu výboru, aby podnikl všechny kroky k přípravě a vypracování podmínek pro sloučení s odštěpenou částí SDDSR, přičemž definitivní schválení těchto podmínek přísluší novému sjezdu strany« (KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV. 1898—1924, Praha 1984, s. 89). — 66
- ⁵⁷ V. D. Bonč-Brujevič považoval za účelné pokračovat ve své činnosti v hospodářské komisi ústředního výboru, kterou přerušil odjezdem do Ruska; oficiálně z ní nebyl uvolněn, ale ve skutečnosti nebyl po návratu do Ženevy do práce zapojován. — 67
- ⁵⁸ Jde o druhé vydání Engelsova spisu Ludwig Feuerbach a vyústění klasické německé filozofie v překladu a s předmluvou G. V. Plechanova. Článek o Plechanovově předmluvě Lenin nenapsal; kritiku jednotlivých Plechanovových tezí z této předmluvy obsahuje kniha Materialismus a empiriokriticismus (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 18, Praha 1984, s. 173—175). — 68
- ⁵⁹ Přehled dějin revolučního boje evropského proletariátu^[184] vycházel v listu Vperjod v číslech 2, 9, 12, 17, pokračování pak v listu Proletarij, v číslech 7 a 10. Později vyšel v Ženevě jako brožura s autorovým doslovem. — 68
- ⁶⁰ Fejeton A. V. Lunačarského Únorová revoluce a její důsledky, věnovaný událostem roku 1848, byl otištěn ve 20. čísle Proletarije 27. září (10. října) 1905. — 68
- ⁶¹ Lenin se zmiňuje o dopise člena ÚV SDDSR D. S. Postolovského

z 26. května 1905, v němž Postolovskij píše: »Bylo by velmi žádoucí, aby Voinov pod Vaším vedením aspoň jednou za týden napsal přehled politické situace, který by se v rukopise posílal organizacím k otištění.« — 68

⁶² Leninova brožura *Dvě taktiky sociální demokracie v demokratické revoluci*^[106] vyšla mezi 19.—25. červencem (1.—7. srpnem) 1905. — 68

⁶³ V menševické Jiskře byl otištěn protokol z porady ÚV SDDSR a menševického ústředí — organizační komise o sjednocení SDDSR. Porada se konala 12. července 1905. Menševici navrhli, aby se se zřetelem na to, že není možné svolat sjezd, provedlo sjednocení strany »cestou dostatečných vzájemných ústupků obou částí strany«; protokol předpokládal vytvoření ústředního výboru ze zástupců obou částí strany a zachování Jiskry i Proletarije jako oficiálních orgánů strany. Zástupci ÚV SDDSR uznali za přijatelný bod obsahující podmínky vytvoření ústředního výboru ze zástupců obou částí SDDSR; otázka existence dvou tiskových orgánů byla odložena do doby, než se vyjasní stanoviska redakcí obou listů k tomuto problému; pokud jde o podmínky jako celek, uznali zástupci ÚV SDDSR, že sice neodporují principům stanov, ale nejsou všechny uskutečnitelné. — 71

⁶⁴ Je míněna dohoda, kterou uzavřel člen ÚV SDDSR L. B. Krasin se sociálním demokratem V. L. Koppem (Sjurtuk) o zabezpečení ilegální přepravy tiskovin mezi zahraničím a Ruskem. Na podkladě této dohody se Kopp nejen snažil vytvořit si z veškerých ilegálních styků s Ruskem monopol, ale přivlastnit si také část majetku a literatury bolševiků. — 72

⁶⁵ Orelsko-brjanský výbor po vyslechnutí zprávy o III. sjezdu SDDSR prohlásil, že nepovažuje »za možné zaujmout to či ono stanovisko« a doporučoval »menšině«, která nebyla na III. sjezdu zastoupena, aby se »sloučila se stranou«. Přitom prohlašoval, že »na území své revoluční činnosti nebude dělat rozdíl mezi soudruhy patřícími k menšině anebo k většině, protože všechny považuje za členy jedné Sociálně demokratické dělnické strany Ruska«. — 73

⁶⁶ »*Lušinův dopis*« — Otevřený dopis delegátům III. sjezdu^[231]. Konstantin Sergejevič (N. V. Dorošenko) byl za podepsání »Luši-

nova dopisu« zproštěn práce v petrohradském výboru. Po Leninově vysvětlení byl opět do práce zapojen. — 74

⁶⁷ Černosotňovská literatura — články Kostrova (Noje Žordaniji), otištěné nejprve v 1.—3. čísle listu Social-demokrat (orgánu gruzínských menševiků) a později vydané jako sborník s názvem »Většina« nebo »menšina«?^[61]. — 74

⁶⁸ Ve 2. čísle listu Dněvnik social-demokrata (srpen 1905) byl uveřejněn článek G. V. Plechanova Vybraná místa z korespondence s přáteli (Dopis redakci listu Proletarij^[255]), v němž autor odpovídal na Leninův článek O prozatímní revoluční vládě. Článek první. Plechanovův exkurs do historie (viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 245—258) a obviňoval Lenina a bolševiky z blanquismu. — 75

⁶⁹ Osnovu brožury Dělnická třída a revoluce si Lenin vypracoval (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 430—431), avšak brožuru na toto téma nenapsal. — 75

⁷⁰ Manifest o Bulyginově dumě byl uveřejněn 6. (19.) srpna 1905^[190]. 16. (29.) srpna o tom byl v Proletariji uveřejněn Leninův článek »Jednota cara s lidem a lidu s carem« (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 203—211). — 75

⁷¹ Konference sociálně demokratických organizací Ruska se konala v Rize 7.—9. (20.—22.) září 1905. Účastnili se jí zástupci ÚV SDDSR, organizační komise menševiků, Bundu, lotyšské sociální demokracie, sociální demokracie Polska a Litvy a Revoluční ukrajinské strany. Konference schválila bolševickou taktiku aktivního bojkotu Bulyginovy dumy. Usnesení konference rozhodl Lenin v článcích První výsledky politické diferenciacie a Hysterie poražených (viz Sebrané spisy 12, Praha 1983, s. 29—36 a 37—39). Menševici odmítli usnesení konference podepsat. — 81

⁷² *Poslednije izvěštija* — bulletin zahraničního výboru Bundu; vycházel v Londýně a Ženevě v letech 1901—1906.

Lenin kritizoval stanoviska Bundu ve svém článku Teorie samovolného vzniku (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 254—259). — 81

⁷³ *Arménská sociálně demokratická federace* — nacionalistická orga-

nizace vytvořená roku 1903, krátce po II. sjezdu SDDSR, která se prohlásila za jedinou představitelku arménského proletariátu; podobně jako bundovci uznávala pouze federativní princip výstavby strany. — 82

- ⁷⁴ *Letučije listki Centralnogo komiteta RSDRP* vycházely nepravidelně a byly věnovány objasňování aktuálních taktických a organizačních otázek v souladu s usneseními III. sjezdu strany. Celkem vyšla čtyři čísla. Listok č. 1 vytiskla v červnu 1905 tiskárna petrohradského výboru strany a v neúplném znění jej přetiskla v červenci tiskárna moskevského výboru strany. Listok č. 2 (24. června) a č. 3 (22. července) byly hektografované, č. 4 (konec srpna až začátek září 1905) vyšel na mimeografu.

Rabočij — ilegální populární sociálně demokratický list; vydával jej na základě usnesení III. sjezdu strany ústřední výbor SDDSR v Moskvě od srpna do října 1905. Redaktorem listu byl A. A. Bogdanov. — 82

- ⁷⁵ Oznámení menševické Jiskry, otištěné ve francouzském socialistickém listu *Le Socialiste*, č. 11, se týkalo postoje místních stranických organizací ke III. sjezdu SDDSR. Jiskra prohlašovala, že prý sjezd uznalo za pravoplatný pouze osm organizací SDDSR (Tver, Tula, Ivanovo-Vozněsens, Jaroslavl, Kostroma, Orel, Kursk a Minsk) sdružujících 2000—2500 dělníků; 25 organizací, podle tvrzení Jiskry, sjezd neuznalo, ve čtyřech organizacích sjezd uznala jen menšina členů a u devíti organizací nebylo zjištěno, jaký postoj ke sjezdu zaujímají. Protože v ruském tisku Jiskra s touto lživou informací nevystoupila, uveřejnil Lenin v 9. čísle *Proletarije* z 13. (26.) července 1905 pod titulkem *Naši Chlestakovové úplný překlad článku z listu Le Socialiste a doprovodil ho vlastním úvodním a závěrečným textem. Statistické údaje o výborech SDDSR, které podle zprávy údajně »neuznaly«* III. sjezd, zhodnotil Lenin také, a to v článku *Jak informovat mezinárodní sociální demokracii o našich stranických záležitostech*, otištěném 23. srpna (5. září) 1905 v 15. čísle *Proletarije* (viz *Sebrané spisy* 11, Praha 1982, s. 235—236). — 84

- ⁷⁶ *Zarja* — marxistický časopis pro vědu a politiku; vydávala jej legálně v letech 1901—1902 ve Stuttgartu redakce Jiskry. Vyšla čtyři čísla. Páté číslo se připravovalo k vydání, ale nevyšlo. — 85

- ⁷⁷ Dopis ústředního výboru z 24. srpna (6. září) 1905 podepsali tři členové ústředního výboru (A. A. Bogdanov, D. S. Postolovskij

a L. B. Krasin). Byl odpovědí na Leninův dopis z 1. (14.) srpna 1905 (viz tento svazek, s. 71—73). — 86

⁷⁸ Rezoluce ústředního výboru byla otištěna v 19. čísle Proletarije 20. září (3. října) 1905 pod titulkem Ústřední výbor o Státní dumě^[328]. — 86

⁷⁹ Lenin měl na mysli dohodu mezi menševiky a bolševiky v Nikolajevu ohledně zorganizování společného politického vystoupení. Oba výbory jmenovaly své zástupce do komise, která si dala název Spojená organizace sociálních demokratů města Nikolajeva. Úkolem komise bylo vypracovat plán společného vystoupení a s tím spojené agitace. K zabezpečení přípravy vystoupení vytvořila komise technickou skupinu, finanční komisi a bojovou družinu.

Dopisy týkající se této dohody, které došly z Nikolajeva, byly otištěny v 9. čísle Proletarije 13. (26.) července 1905 v rubrice Ze života strany. — 89

⁸⁰ S. I. Gusev, který v druhé polovině roku 1905 pracoval jako tajemník oděského výboru SDDSR, psal Leninovi o taktice bolševiků za revoluce roku 1905, informoval ho o práci oděského výboru, pokud jde o objasňování těchto otázek masám, a kritizoval usnesení ženevské konference menševiků. Výňatky z Gusevova dopisu byly otištěny 27. září (10. října) ve 20. čísle Proletarije s redakční předmlouvou, kterou napsal Lenin (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 334). — 91

⁸¹ Smlouva s nakladatelstvím Marie Malychové (Edelmanové) byla vypracována z iniciativy nakladatelství, které navrhlo Leninovi, že vydá některá jeho díla a práce dalších publicistů z řad bolševiků.

Smlouva s Malychovou nebyla realizována, protože ve stejnou dobu začal v Petrohradě ÚV SDDSR vyjednávat s vydavatelstvím Znanije, které založili K. P. Pjatnickij a A. M. Gorkij. Leninovi to sdělil v odpovědi na tento dopis P. P. Rumjancev. Při tomto vydavatelství měl být vytvořen redakční výbor ve složení V. I. Lenin, A. V. Lunačarskij, V. V. Vorovskij, M. S. Olminskij, A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov a P. P. Rumjancev, který měl získávat autory, určovat tematiku týkající se programu strany a společenských věd vůbec, redigovat všechny publikace apod. Vydavatelství se zavazovalo, že bude straně odevzdávat značnou část zisku, a při první příležitosti se mělo prohlásit za vydavatelství

- stranické. Rumjancev žádal od Lenina svolení k podpisu smlouvy s vydavatelstvím. 2. (15.) října poslal Lenin telegraficky kladnou odpověď (viz tento svazek, s. 110—111). Smlouvu podepsali 8. (21.) října 1905 L. B. Krasin a P. P. Rumjancev. — 92
- ⁸² O konferenci, kterou navrhovalo mezinárodní socialistické byro ke sjednocení SDDSR, viz Leninův dopis mezinárodnímu socialistickému byru z 16. září 1905 (tento svazek, s. 90—91). — 93
- ⁸³ V dopise z 3. (16.) října 1905 sdělil ÚV SDDSR Leninovi, že zastupováním ústředního výboru na konferenci pověřil jeho, F. V. Lengnika a P. P. Rumjanceva. Lenin o tom informoval mezinárodní socialistické byro 14. (27.) října 1905 (viz tento svazek, s. 120—121). — 93
- ⁸⁴ Článek A. A. Bogdanova *Základy stranické organizace*^[12] nebyl v Proletariji otištěn. — 94
- ⁸⁵ Lenin měl jet do Finska na zasedání ÚV SDDSR; v dopise ze 17. (30.) října mu byla oznámena adresa konspiračního bytu ve Stockholmu. — 97
- ⁸⁶ Šlo o zastoupení v mezinárodním socialistickém byru. Podle usnesení ÚV SDDSR byl zastupováním pověřen Lenin (viz tento svazek, s. 117—118). — 97
- ⁸⁷ Dne 28. září (11. října) Lenin obdržel dopis od člena ÚV SDDSR P. P. Rumjanceva, který obsahoval podrobné informace o smlouvách s nakladatelstvími. — 97
- ⁸⁸ V dopise z Berlína z 3. října 1905 předkládal M. A. Rejsner plán »kompromisu« s liberály za těchto podmínek: liberálové se vzdají jakýchkoli voleb do dumy a okamžitě spolu s ostatními stranami uspořádají volby do Ústavodárného shromáždění na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva s tajným hlasováním. — 99
- ⁸⁹ Jde o schůzku M. A. Rejsnera s V. V. Vorovským. O této schůzce napsal Vorovskij Leninovi podrobně 7. října 1905. V dopise se mluvilo o tom, že Rejsner navrhoval svolat na konec října do Ženevy konferenci všech stoupenců aktivního bojkotu dumy (bolševiků, bundovců, lotyšských a polských sociálních demokratů) a potom uspořádat společnou konferenci se zástupci socialistů-re-

volucionářů, polské socialistické strany a finských sociálních demokratů.

Kromě toho Rejsner navrhoval, aby se v Německu vytvořil legální filantropický výbor, pod jehož rouškou by se uspořádala ve prospěch ÚV SDDSR sbírka prostředků na ozbrojené povstání.

— 100

- ⁹⁰ Dne 26. srpna (8. září) 1905 najel u finského pobřeží na mělčinu parník John Grafton, na němž se převážely zbraně pro revoluční účely. Část zbraní byla dopravena na pevninu a potom posádka nechala parník explodovat. — 101
- ⁹¹ Nepodařilo se zjistit, komu konkrétně byl dopis adresován. Korespondenci s bolševiky pracujícími v Tavridské gubernii přikládal Lenin velký význam, protože tam dosáhlo značného rozmachu rolnické hnutí a carská vláda se začala s rolníky krutě vypořádávat. To svědčilo o tom, jak napsal Lenin, že začal »boj na život a na smrt«. Viz Leninův článek Ruský car hledá ochranu před svým lidem u tureckého sultána (Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 350—354). — 104
- ⁹² Je míněn článek A. V. Lunačarského. Po opravách doporučených Leninem byl otištěn pod názvem Parlament a jeho význam^[186]. Vyšel ve 25. čísle Proletarije 3. (16.) listopadu 1905. — 104
- ⁹³ *Moskevské události* — stávky a demonstrace moskevských dělníků, jimž Lenin věnoval články Politická stávka a pouliční boje v Moskvě a Poučení z moskevských událostí (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 367—375 a 397—406). Stávkové hnutí se přeneslo do Petrohradu a později vyústilo ve všeobecnou politickou stávku po celém Rusku (viz Leninův článek Celoruská politická stávka, Sebrané spisy 12, Praha 1983, s. 23—26). — 104
- ⁹⁴ *Moskovskije vědomosti* — jeden z nejstarších ruských listů; od roku 1905 patřil k hlavním orgánům černosotňovců. — 105
- ⁹⁵ Lenin se odvolává na předmluvu k brožuře Selská válka v Německu, kterou cituje ve vlastním překladu v práci Co dělat? (v oddílu Engels o významu teoretického boje) (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 6, Praha 1981, s. 40—45). — 107
- ⁹⁶ Jde o přípravu legálního vydání brožury K vesnické chudině. Brožura vyšla v Petrohradě ve vydavatelství Molot koncem roku

1905 pod názvem Potřeby vesnice (K vesnické chudině^[125]); roku 1906 vyšlo druhé legální vydání (ze sazby vydání prvního). Text brožury pro legální vydání připravil Lenin s přihlédnutím k nové situaci, kterou vyvolal rozmach revoluce. (Podrobněji viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 7, Praha 1981, s. 378—394.)

Jména uváděná v dopise znamenají: *Petrov* — nakladatelství M. Malychové; *Bělov* — vydavatelství Molot; *Nolin* — vydavatelství Znanije. — 111

⁹⁷ Fejeton uveřejněný v 2. čísle časopisu *Rabočij* pod titulkem *Dopis dělníkům — II*^[327] byl podepsán pseudonymem *Třetí*; jeho autor nebyl zjištěn. — 113

⁹⁸ Záležitost se Scholzem, majitelem tiskárny v Ženevě, se týká nedodržení smluvních podmínek pro vytištění Gorkého divadelní hry *Děti slunce* v Scholzově tiskárně. Vydání hry se ujalo sociálně demokratické nakladatelství *Demos*, založené v zahraničí v září 1905. Redakci *Demosu* tvořili I. P. Ladyžnikov, J. D. Stasov, V. D. Bonč-Brujevič a R. P. Avramov.

Gorkého hra se sázela ve stranické tiskárně a zdržela se pro nedostatek písma; protože nebyla sazba dodána do Scholzovy tiskárny včas, podal Scholz žalobu a žádal úhradu ušlého zisku.

Podle svědectví I. P. Ladyžnikova k soudu nedošlo, protože Scholzovi byla určitá částka splacena. — 113

⁹⁹ Hospodářská komise byla vytvořena proto, aby koordinovala všechna odvětví takzvané techniky, a také proto, aby v případě odjezdu bolševiků emigrantů do Ruska organizovaně dokončila veškerou zahraniční činnost. Po Leninově odjezdu do Ruska začátkem listopadu 1905 provedla hospodářská komise likvidaci a odeslala knihovnu a stranický archív na Brantingovu adresu do Stockholmu, kde byly jistou dobu uloženy v Lidovém domě (viz tento svazek, s. 134). — 115

¹⁰⁰ G. D. Lejtejzen se zúčastnil prvního sjezdu sjednocené Francouzské socialistické strany v Chalonu, který byl zahájen 29. října 1905. Na znamení solidarity s revolučním proletariátem Ruska byl Lejtejzen pozván do předsednictva sjezdu za jednomyslného potlesku přítomných. Rovněž zdravice listu *Proletarij* byla přijata kladně. Sjezd schválil rezoluci o solidaritě s ruskou revolucí, kterou navrhl P. Lafargue. V závěrečné části rezoluce se říkalo, že sjezd »s nadšením vítá blízké vítězství revoluce, která po svržení carismu, této obrovské bašty evropské reakce, osvobodí děl-

níky v Rusku tím, že znárodní kapitalistické vlastnictví, vyhlásí (státní) bankrot Ruska a pak vyvolá sociální revoluci v Evropě». — 117

¹⁰¹ V dopise z 1.—3. (14.—16.) října 1905 napsal Leninovi A. A. Bogdanov jménem petrohradských členů ÚV SDDSR: »Orlovskij se pro tuto úlohu nehodí, nemůžeme ho postavit vedle Plechanova . . . Domníváme se, že tuto úlohu musíte převzít Vy . . . Trváme na tom, abyste zástupcem byl Vy.« — 117

¹⁰² Z konspirativních důvodů měl být v korespondenci Berlín označován jako Oděsa a Královec [Kaliningrad] jako Varšava.

Dále se v tomto dopise, stejně jako v Leninově dopise z 5. října 1905 (viz tento svazek, s. 100—102) mluví o společné schůzce členů ústředního výboru a redakce ústředního orgánu za Leniny účasti. — 117

¹⁰³ *Novaja žizň* — první legální bolševický deník; vycházel od 27. října (9. listopadu) do 3. (16.) prosince 1905 v Petrohradě. Jako oficiální odpovědný redaktor listu byl veden básník N. M. Minskij, jako vydavatelka — M. F. Andrejevová. Když se počátkem listopadu vrátil Lenin z emigrace do Petrohradu, začal vycházet list pod jeho přímým vedením. Změnilo se složení redakce a přispěvatelů; list se de facto stal ústředním orgánem SDDSR. Přispívali do něho V. V. Vorovskij, A. V. Lunačarskij, V. D. Bonč-Brujevič, M. S. Olminskij a další. Na vydávání listu se aktivně podílel také A. M. Gorkij, který mu poskytoval i značnou materiální pomoc.

List *Novaja žizň* byl terčem mnoha represí. Po vydání 27. čísla dne 2. prosince 1905 carská vláda list zastavila. Poslední, 28. číslo vyšlo již ilegálně. — 121

¹⁰⁴ *Události posledních dnů* — všeobecná politická stávka v Rusku v říjnu 1905. — 122

¹⁰⁵ Nepodařilo se zjistit, zda G. V. Plechanov na tento dopis odpověděl. Jeho odpovědí byla zřejmě noticka s titulem *Novaja žizň* v 3. čísle *Dněvníku social-demokrata*, v níž Plechanov obviňoval Lenina z bezzásadovosti za to, že v listu spolupracuje s »empirionisty« a »dekadenty«. — 125

¹⁰⁶ O svolání dvou sjezdů, bolševiků a menševiků, v zájmu sjednocení strany psal Lenin v redakční poznámce (viz *Sebrané spisy* 11,

Praha 1982, s. 325—326), otištěné při zveřejnění protokolu třetí porady představitelů ÚV SDDSR a organizační komise menševiků spolu s komentáři ústředního výboru k tomuto protokolu. Všechny materiály měly společný titulěk K otázce sjednocení strany^{79, 115]}. — 127

¹⁰⁷ Během sjezdu Francouzské socialistické strany v Chalonu interviewoval G. D. Lejtezen Bracka-Desrousseaua, P. Lafargua a J. Guesda. Na stěžejní otázku, jaký mají názor na účast ruských sociálních demokratů v prozatímní revoluční vládě, odpověděli všichni, že takovou účast považují za nezbytnou.

Jejich odpovědi otiskl v plném znění Proletarij, č. 26 ze dne 12. (25.) listopadu v noticce s titulkem Guesdovci a účast ruských sociálních demokratů v prozatímní revoluční vládě^{94]}. — 128

¹⁰⁸ Obálka, na níž psal Lenin G. A. Kuklinovi, obsahovala dokumenty Alexandra Iljiče Uljanova, zejména jeho fotografie pořízené ve vězení.

V současné době jsou tyto fotografie uloženy v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. — 129

¹⁰⁹ Kdo hovořil s Kuklinem o dokumentech A. I. Uljanova, se nezjistilo. — 129

¹¹⁰ Dopis korespondentu L'Humanité É. Avenardovi byl napsán v souvislosti s interviewem na téma Taktika SDDSR ve volební kampani^{358]}, který Lenin poskytl Avenardovi 17. února (2. března) 1907. E. Avenard zaslal text interviewu Leninovi k revizi.

Z textu uveřejněného v L'Humanité je vidět, že dopisovatel Leninovy opravy a poznámky respektoval bez výhrad (viz Sebrané spisy 15, Praha 1983, s. 36—42). — 130

¹¹¹ Lenin a Meškovskij (I. P. Goldenberg) byli delegáty mezinárodního socialistického kongresu ve Stuttgartu (18.—24. srpna 1907). Dopis byl napsán zřejmě v Berlíně. — 131

¹¹² A. M. Gorkij se stuttgartského kongresu nezúčastnil. — 131

¹¹³ »R«, *Raduga* — měsíčník pro literaturu, vědu a politiku; vycházel v Ženevě od června 1907 do února 1908. Do časopisu přispívali A. M. Gorkij, N. A. Semaško, M. G. Cchakaja, A. V. Lunačarskij, B. M. Knunjanc, A. A. Bogdanov a další. Je možné, že

během stuttgartského kongresu II. internacionály hovořil Lenin s členem delegace bolševiků B. M. Knunjancem a s N. A. Semaškem, který se kongresu rovněž zúčastnil. — 132

¹¹⁴ Adresáta dopisu ani datum Lenin neuvedl. Adresátem však mohl být jedině K. H. Branting, na jehož jméno komise ve složení J. D. Stasovová, I. P. Ladyžnikov a R. P. Abramov, která po Leninově odjezdu do Ruska zůstala v Ženevě, poslala v prosinci 1905 knihovnu a stranický archív. — 134

¹¹⁵ Doručitelkou, jak vyplývá z dopisu N. K. Krupské zasláního 5. (18.) října 1907 do Berlína prostřednictvím I. P. Ladyžnikova, byla A. I. Uljanovová-Jelizarovová, která pobývala v říjnu 1907 za hranicemi. Měla za úkol poslat Leninovi ze Stockholmu bolševický tisk (kompletní Jiskru a jednotlivá čísla listů Vperjod a Proletarij z roku 1905). Lenin chtěl své články z těchto listů zařadit do třetího svazku svého prvního, třísvazkového souboru spisů, který právě připravoval. — 134

¹¹⁶ Jde o brožuru A. V. Lunačarského (Voinova) o vztahu strany k odborům, kterou napsal v souvislosti s projednáváním této otázky na VII., stuttgartském kongresu II. internacionály. Lunačarskij se kongresu zúčastnil jako člen ruské delegace, jako představitel bolševiků a stal se členem komise, která připravovala rezoluci k otázce vzájemných vztahů mezi politickými stranami a odbory.

Brožura A. V. Lunačarského nebyla vytištěna, protože se roku 1908 zpřísnila cenzura. Leninovu předmluvu k brožuře viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 196—204. — 134

¹¹⁷ Jde o essenský sjezd Sociálně demokratické strany Německa, který se konal ve dnech 15.—21. září 1907. A. Bebel na něm vystoupil proti K. Liebknechtovi, který kritizoval šovinistickou pozici G. Noskeho a celkový postoj německé delegace na stuttgartském kongresu. Dále Bebel vystoupil proti R. Luxemburgové, protože nesouhlasil s jejími »metodami« a metodami celé německé levice (to znamená s jejich blokem s bolševiky), které použily na kongresu v boji proti sociálšovinistům a sociálimperalistům. — 135

¹¹⁸ *Zarnicy* — legální bolševický sborník; vyšel v Petrohradu roku 1907. — 136

- ¹¹⁹ Roku 1907 přistoupilo v Petrohradě nakladatelství Zerno, v jehož čele stál M. S. Kedrov, k vydávání prvních, třísvazkových sebraných spisů V. I. Lenina pod názvem *Za 12 let*^[108]. Ze tří předpokládaných svazků se podařilo vydat jen svazek první a jednu část svazku druhého. Zesílení represí a pronásledování cenzury za Stolypinovy reakce vydání znemožnily (podrobněji viz *Sebrané spisy* 16, Praha 1984, s. 528). — 136
- ¹²⁰ Dopis byl zřejmě adresován K. H. Brantingovi, který pomáhal bolševikům udržovat styky s Ruskem. — 137
- ¹²¹ Po návratu z londýnského sjezdu strany žil Lenin ve Finsku, blízko Petrohradu. Protože začalo hromadné zatýkání, rozhodlo bolševické ústředí, aby vydávání listu *Proletarij* bylo přeneseno z Finska do ciziny. Leninovi, A. A. Bogdanovovi a I. F. Dubrovinskému bylo v souvislosti s tím uloženo, aby odjeli do Švýcarska. Lenin odjel z Finska v prosinci 1907, několik dní strávil ve Stockholmu, kde čekal na N. K. Krupskou, tři dny pobyl v Berlíně a do Ženevy přijel 7. ledna 1908. — 138
- ¹²² Jde o vedení tiskárny a expedice listu *Proletarij*. — 138
- ¹²³ Příčinou zatýkání v Berlíně byla výměna peněz exproprioovaných 13. června 1907 v Tiflisu [Tbilisi]. Organizátorovi expropriace Kamovi (Ter-Petrosjan) i všem jejím účastníkům se podařilo skrýt. Carská vláda však oznámila ruské i zahraniční policii série a čísla pětisetrublových bankovek ukořistěných při expropriaci, a tak v prosinci 1907 byly současně v Berlíně, Mnichově, Paříži, Kodani, Stockholmu a Ženevě zatčeny osoby, které tyto bankovky proměňovaly. V listopadu 1907 byl v Berlíně zatčen Kam, jehož vyzradil provokatér J. A. Žitomirskij. Když ruská vláda zjistila Kamovu totožnost, dosáhla toho, že jí byl vydán jako kriminální živel. Při pátrání po účastnících tifliské expropriace došlo k zatýkání v ruských sociálně demokratických koloniích v Paříži, Mnichově, Ženevě a Stockholmu. — 138
- ¹²⁴ Návrh sto čtyř poslanců dumy^[282] předložil I. N. Mušenko, člen zemědělské komise II. státní dumy, oficiální mluvčí frakce eserů. Rusky byl návrh uveřejněn ve sborníku *Materiály projednáváné valným shromážděním Státní dumy druhého volebního období*^[283], 1907, s. 486—491. — 139
- ¹²⁵ V říjnu až prosinci 1907 cestoval A. M. Gorkij po Itálii. Ve Florencii se seznámil s A. V. Lunačarským. — 140

- ¹²⁶ Jde o první svazek spisů V. I. Lenina (viz poznámku 119). Svazek byl vydán v listopadu 1907 (na přebalu je uveden rok 1908) v Petrohradu s názvem *Za 12 let*. Předmluvu k tomuto sborníku viz *Sebrané spisy* 16, Praha 1984, s. 113—130. — 140
- ¹²⁷ Lenin má na mysli Plechanovův článek *Kritika teorie a praxe syndikalismu*^[256], uveřejněný v 11. a 12. čísle časopisu *Sovremennyj mir* z roku 1907, v němž se Plechanov snažil dokázat, že na stuttgartském kongresu při projednávání otázky vztahů mezi politickými stranami a odbory zvítězilo stanovisko neutralistů.
Sovremennyj mir — měsíčník pro literaturu, vědu a politiku. Vycházel v Petrohradu od října 1906 do roku 1918. Přispívali do něj především menševici. V období, kdy bolševici tvořili blok s menševiky stoupenci ilegální strany, publikovali v tomto časopisu i bolševici. Od roku 1914 se *Sovremennyj mir* stal orgánem sociálšovinistů. — 141
- ¹²⁸ Jde o jeden ze dvou oficiálních exemplářů protokolu V. (londýnského) sjezdu SDDSR, který zůstal v zahraničí a později už se ne našel. — 143
- ¹²⁹ Zásilky Proletarije do Ruska prostřednictvím A. M. Gorkého a M. F. Andrejevové začaly přicházet v prvních měsících roku 1908, ale v důsledku policejního pronásledování se často pozdržely. Začátkem května 1908 oznámil Gorkij v dopise redaktorovi listu *Avanti!*, socialistickému poslanci Morgarimu, že dvě zásilky s listem *Proletarij* byly v Janově zabaveny, a žádal o vysvětlení tohoto »podivného nedorozumění«. Gorkého dopis byl uveřejněn v *Avanti!* 5. (18.) května a v témž listu bylo 25. května otištěno sdělení, že se zabavení *Proletarije* ruší. — 145
- ¹³⁰ Během V. (londýnského) sjezdu SDDSR, který se konal ve dnech 30. dubna—19. května (13. května—1. června) 1907, byla strana v krajně tíživé finanční situaci, a proto si prostřednictvím A. M. Gorkého a D. Lensburyho vypůjčila peníze od Angličana Josepha Felse, majitele mydláren. Dluh měl být vrácen do 1. ledna 1908. Protože nebyl v termínu splacen, obrátil se Fels s upomínkou na F. Rotštejna, člena anglické sociálně demokratické strany, a ten upomínku postoupil V. I. Leninovi.
 Po Říjnové revoluci vrátila sovětská vláda prostřednictvím L. B. Krasina dluh Felsovým potomkům a dostala zpět dlužní úpis podepsaný, jak si Fels vymínil, všemi účastníky sjezdu. — 147

- ¹³¹ Delegáti se nepodepsali odděleně podle frakcí, ale na společné listině, kde vyznačili organizaci, která je na sjezd vyslala. Frakční příslušnost uvedli pouze delegáti Bundu, Sociální demokracie Království polského a Litvy a Spilky. — 148
- ¹³² Oznámení, že se obnovuje vydávání Proletarije v zahraničí, vyšlo ve formě letáku. Mluvilo se v něm o tom, že se vydávání přenáší z Ruska do Ženevy, jak často bude list vycházet, kdo jsou jeho příspěvatelé a o podmínkách subskripce. — 151
- ¹³³ *Poznámky o maloměšťačtví*^[29] A. M. Gorkého vycházely v bolševickém listu *Novaja žizň* v říjnu až listopadu 1905.
Počátkem roku 1908 dokončoval Gorkij román *Zpověď*; jeho obsah V. I. Lenin neznal, jak vyplývá z jeho dopisu z první poloviny dubna 1908 (viz tento svazek, s. 175—176). — 151
- ¹³⁴ Dopis Alexinskému z 2. února 1908 o Proletariji napsal I. F. Dubrovinskij. — 152
- ¹³⁵ Článek *O cynismu* napsal A. M. Gorkij pro francouzský časopis *les Documents du Progrès* a vytištěn byl nejprve ve sborníku *Litěraturnyj raspad [Literární úpadek]* (vydavatelství Zerno, Petrohrad; sborník vyšel roku 1908)^[31], později v březnovém čísle uvedeného francouzského časopisu. Článek obsahoval mylné teze, které vycházely z učení bohostrůjců. — 153
- ¹³⁶ Dopis A. M. Gorkého Henryku Sienkiewiczovi z 30. ledna 1908^[32] byl odpovědí na anketu, kterou uspořádal Sienkiewicz; měla odhalit názory na skutečnost, že se pruská vláda zmocnila statků poznaňských statkářů.
Dopis Gorkého byl usvědčujícím dokumentem toho, že Sienkiewicz hájí soukromé vlastnictví poznaňských statkářů. Gorkij Sienkiewiczovi napsal, že si váží jeho uměleckého talentu, ale protestuje proti jeho výzvě Vilému II., kterou podkládá takovými argumenty, jako »mírumilovné« chování Poláků, kteří »nezapalují ohně revoluce«, svědomitě platí daně a dodávají vojáky do pruské armády. »Tato slova mi dovolují pochybovat o síle Vaší lásky k polskému lidu,« napsal Gorkij závěrem.
H. Sienkiewicz vydal v Paříži knižně 252 odpovědí na anketu, avšak příspěvek Gorkého do nich nezařadil. — 153
- ¹³⁷ Bolševické sborníky se začaly vydávat po převratu z 3. června, kdy bylo přerušeno vydávání legálních listů a časopisů, které

pronásledovala cenzura. Roku 1907 a počátkem roku 1908 vyšly sborníky Golos žizni [Hlas života], Zarnicy [Blýskání na časy], Kalendar dlja vsech na 1908 god [Kalendář pro každého na rok 1908], Těmy dňa [Aktuální témata], Těkuščaja žizň [Současný život], O vejanijach vremeni [O závanecích času]. — 154

- ¹³⁸ E. Ferri, vedoucí centristické většiny Italské socialistické strany, odmítl redigovat ústřední orgán strany Avanti!. Článek A. V. Lunačarského Krize v italské dělnické straně^[183] byl otištěn ve 23. čísle Proletarije dne 27. února (11. března) 1908. — 157
- ¹³⁹ Z iniciativy A. M. Gorkého měli na ostrov Capri přijet V. I. Lenin, A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov, A. V. Lunačarskij a I. I. Skvorcov-Stěpanov, aby projednali otázky vydavatelské činnosti a rovněž některé otázky teoretické. K tomuto »sjezdu« došlo v dubnu 1908 (I. I. Skvorcov-Stěpanov se ho nezúčastnil; kvůli setkání s V. I. Leninem přijel na týden do Ženevy). Lenin se o něm zmiňuje v dopise posluchačům školy na Capri s datem 30. srpna 1909 (viz tento svazek, s. 221). — 157
- ¹⁴⁰ *Golos social-demokrata* — list, zahraniční orgán menševiků. Vycházel od února 1908 do prosince 1911 nejprve v Ženevě, potom v Paříži. Protože se otevřeně postavil na obranu likvidátorů, opustil G. V. Plechanov v květnu 1909 jeho redakci; poté se list definitivně vyhranil jako ideové centrum likvidátorů. — 158
- ¹⁴¹ Lenin má na mysli skupinu empiriokritiků a empiriomonistů A. Bogdanova, V. Bazarova a A. Lunačarského, kteří byli stoupci idealistické filozofie Macha a Avenaria. — 158
- ¹⁴² Lenin se zmiňuje o článku A. M. Gorkého Rozpad osobnosti^[33], jehož první variantu chtěl Gorkij uveřejnit jako noticky v Proletariji. Článek byl otištěn ve sborníku Očerki filosofii kollektivizma [Příspěvky k filozofii kolektivismu] ve vydavatelství Znanije, Petrohrac 1909. — 160
- ¹⁴³ Lenin má na mysli sborník Příspěvky k filozofii marxismu^[240], v němž byly uveřejněny stati V. Bazarova, J. Bermana, A. Lunačarského, P. Juškeviče, A. Bogdanova, O. Gelfonda a S. Suvorova. — 160
- ¹⁴⁴ Jde o knihu Krok vpřed, dva kroky vzad (Krize v naší straně) (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 8, Praha 1982, s. 203—431). — 160

- 145 Je míněna kniha A. Bogdanova *Empiriomonismus*, Moskva 1904. — 160
- 146 Sborník statí A. Lunačarského, V. Bazarova, A. Bogdanova, P. Maslova, A. Finna, V. Šuljatnikova, V. Friče a dalších. Příspěvky k realistickému světovému názoru^[241] vyšly v Petrohradu roku 1904. Plechanovovy a Leninovy statí se ve sborníku neobjevily. — 163
- 147 *Sešitky* — Poznámky řadového marxisty o filozofii (práce, kterou napsal Lenin v roce 1906 jako reakci na knihu A. Bogdanova *Empiriomonismus*, sešit III^[16], nebyla dosud nalezena). — 164
- 148 V té době začal Lenin psát knihu *Materialismus a empiriokriticismus* (viz *Sebrané spisy* 18, Praha 1984). — 164
- 149 »Jubilejní« bylo 24. číslo *Proletarije*, věnované 25. výročí úmrtí K. Marxe. A. V. Lunačarskij Leninovi sdělil, že článek o Pařížské komuně nemůže napsat. — 167
- 150 C. Huysmans odpověděl 10. března 1908, že se v dohledné době nepřipravuje žádné zasedání mezinárodního socialistického byra, a slíbil, že bude termíny zasedání včas sdělovat. — 168
- 151 Jde o stranické vyšetřování pomluv, kterými menševici zahrnuli M. M. Litvinova v souvislosti s tím, že v zahraničí měnil peníze ukořistěné při tíflické [tbiliské] expropriaci organizované Kamem (Ter-Petrosjanem). V první etapě šetření byl členem vyšetřovací komise L. Tyszka. Později se vyšetřování ujalo zahraniční ústřední byro a nakonec, protože členové tohoto byra porušili konspiraci, byl mu z rozhodnutí pléna ÚV SDDSR, které se konalo v srpnu 1908, případ odebrán a svěřen zvláštní pětičlenné komisi ÚV (jeden bolševik, jeden menševik a tři zástupci národních organizací). — 170
- 152 Lenin má na mysli redakční článek *Není čas skončit?*^[211], uveřejněný v dvojčísle 1/2 *Golosu social-demokrata*. V článku se mluvilo o pomlouvačném nařčení bolševiků, kteří organizovali výměnu peněz z tíflické [tbiliské] expropriace. — 171
- 153 *Zahraniční ústřední byro* — ústředí všech skupin na pomoc SDDSR v zahraničí — bylo v té době v rukou menševiků. V srpnu 1908 přijal ÚV SDDSR všeobecné usnesení o skupinách

na pomoc SDDSR v zahraničí, o funkcích a organizačním statutu zahraničního ústředního byra. Byro mělo deset členů jmenovaných ÚV SDDSR (včetně jednoho člena ústředního výboru s právem veta); činnost byra se omezovala na vyřizování potřeb skupin podporujících SDDSR v zahraničí a na plnění celostranických příkazů zahraničního byra ÚV SDDSR. — 171

- 154 Článek *K zhodnocení revoluce v Rusku*^[118] byl uveřejněn v 30. čísle Proletarije z 10. (23.) května 1908.

Przegląd socjaldemokratyczny — časopis polských sociálních demokratů, vydávaný v Krakově v letech 1902—1904 a 1908—1910. — 171

- 155 Jde zřejmě o protokol výpovědí M. M. Litvinova, který 10. března 1908 adresoval ústřednímu výboru SDDSR protest proti tomu, aby se jeho výpovědi postoupily zahraničnímu ústřednímu byru. Protože L. Tyszka předpokládal, že ÚV SDDSR bude tento protest projednávat, upozorňoval F. Kona na zachování konspirace. — 172

- 156 Jde o časopis, který chtěl vydávat A. M. Gorkij. Jeho záměr se však neuskutečnil. — 173

- 157 Leninův vzkaz byl odpovědí zakladateli a tajemníkovi mezinárodního výboru pro pomoc nezaměstnaným dělníkům Ruska K. P. Zlinčenkovi, který prostřednictvím N. Semaška poslal ústřednímu výboru SDDSR zprávu o činnosti tohoto výboru a chtěl získat Lenina ke spolupráci.

Mezinárodní výbor pro pomoc nezaměstnaným dělníkům Ruska (se sídlem v Lausanne) existoval od roku 1906, při mezinárodním socialistickém byru od roku 1907. — 175

- 158 Článek A. M. Gorkého o Tolstém v Proletariji nevyšel. Na dotaz, zda článek o Tolstém skutečně napsal, odpověděl Gorkij roku 1927: »Do Proletarije jsem o Tolstém psal . . . Jak byl příspěvek nazván . . . to už se nepamatuji. Snad: Velký člověk . . .«. — 176

- 159 Lenin má na mysli svůj článek *Marxismus a revizionismus*, otištěný ve sborníku Karel Marx (1818—1883)^[122], kde poprvé v tisku veřejně oznámil, že v nejbližší budoucnosti vystoupí v několika článcích nebo ve zvláštní brožuře proti »novohumovským« a »novoberkeleyovským« revizionistům — A. A. Bogdanovovi, V. A. Bazarovovi a dalším (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 35—45). — 177

¹⁶⁰ Tento dopis A. V. Lunačarskému nebyl nalezen. Je možné, že právě o něm se Lenin zmiňuje v dopise z 13. února 1908 (viz tento svazek, s. 156). — 178

¹⁶¹ Sociální demokrat G. A. Kuklin, který se roku 1905 sblížil s bolševiky, shromáždil rozsáhlou knihovnu ruského proletáře. Tuto knihovnu a rovněž knižní sklad a tiskárnu předal v červenci 1905 do plného vlastnictví ústřednímu výboru SDDSR. Oznámil to v Prohlášení, otištěném v Proletariji, č. 7, 27. června (10. července) 1905.

A. M. Gorkij Leninově žádosti vyhověl a poslal do redakcí časopisů a novin v Rusku dopis o shromažďování materiálů k historii revoluce 1905—1907, souborů nejrůznějších místních tiskovin, zejména novin apod. Dopis Gorkého byl otištěn v celé řadě časopisů a listů v září 1908. — 179

¹⁶² Cestou do Londýna, kde v Britském muzeu studoval materiály ke knize *Materialismus a empiriokriticismus*, se Lenin zřejmě krátce zastavil v Bruselu. — 180

¹⁶³ A. A. Bogdanov a G. A. Alexinskij se ve svých vystoupeních proti Leninovi odvolávali na chyby, jichž se dopustila sociálně demokratická frakce ve III. dumě, a dodatečně se pokoušeli ospravedlnit svoje stanovisko k bojkotu dumy, které zastávali při volbách do II. a III. dumy.

V redakční poznámce k článku A. A. Bogdanova *Bojkotisty i otzovisty* [Stoupenci bojkotu a otzovisté], otištěném v 31. čísle Proletarije 4. (17.) června 1908, se pravilo: »... nehodláme se pouštět do dalších detailů otázky bojkotu, kterou už strana a život vyřešily. Mnohem důležitější je zdůraznit naši naprostou solidárnost s autorem v otázce „otzovismu“, tj. v otázce současné praktické politiky.« — 181

¹⁶⁴ O vydání knihy *Materialismus a empiriokriticismus* jednal Lenin s vydavatelstvím Znanije, v jehož čele stáli A. M. Gorkij a K. P. Pjatnickij. Lenin napsal M. I. Uljanovové 17. listopadu 1908, že doufá v příznivé vyřešení této otázky. 29. nebo 30. listopadu 1908 oznámil Gorkij Pjatnickému, že je proti vydání Leninovy knihy, protože nesouhlasí s Leninovými filozofickými názory. Ani vydavatelství Granatových nepřijalo knihu k vydání, přičemž odmítnutí zdůvodnilo tím, že nemá aparát přizpůsobený k rozšiřování levných publikací. Kniha vyšla ve vydavatelství Zveno v Moskvě mezi 29. dubnem a 4. květnem (12. a 17. květnem) roku 1909. — 182

- ¹⁶⁵ Schůzí ústředního výboru je míněno plenární zasedání ÚV SDDSR. Konalo se v Ženevě ve dnech 11.—13. (24.—26.) srpna 1908. Pokud jde o londýnský dluh, plenární zasedání se usneslo, že ustaví komisi ze zástupců bolševiků, menševiků a Bundu a pověří ji, aby napsala Angličanu Felsovi dopis o potížích spojených se splácením dluhu (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 160). — 182
- ¹⁶⁶ Práce o dějinách Ruska chtělo vydávat vydavatelství Granatových. Lenina pro tuto práci získali na podzim 1907, kdy jeden z členů redakce Granatova Encyklopedického slovníku, A. V. Trupčinskij, speciálně za tím účelem zajel do Finska a tam s Leninem vyjednával. Lenin slíbil, že napíše práci Agrární zřízení Ruska koncem 19. století. Když byl A. V. Trupčinskij v létě 1908 v Paříži, zajel za Leninem do Ženevy, aby se dohodli o termínu vydání rukopisu. Vydavatelství dostalo rukopis včas, ale z cenzurních důvodů nebyla práce vydána a vyšla teprve roku 1918 ve vydavatelství Žižň i znanije pod názvem Agrární otázka v Rusku koncem 19. století (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 75—156).
Při své návštěvě u Lenina v Ženevě mu zřejmě A. V. Trupčinskij navrhl, aby napsal stať o dějinách továrního průmyslu. Tato práce nebyla napsána. — 184
- ¹⁶⁷ O zatýkání v Berlíně, Mnichově, Paříži a jiných evropských městech v prosinci 1907 viz poznámku 123. — 185
- ¹⁶⁸ Kam konkrétně Lenin začátkem září 1908 jel, se nepodařilo zjistit. — 186
- ¹⁶⁹ Jde o zaplacení ročních členských příspěvků SDDSR mezinárodnímu socialistickému byru. Plenární zasedání ÚV SDDSR, konané 11.—13. (24.—26.) srpna 1908, schválilo usnesení, že uhradí příspěvek do 1. října, a »rozepsalo« částku proporcionálně mezi ÚV SDDSR, ÚV Bundu a ÚV Lotyšské sociálně demokratické dělnické strany. — 186
- ¹⁷⁰ Při separátním vydání zprávy ze zasedání mezinárodního socialistického byra (viz Comptes-rendus officiels, 1909, s. 44, 61—62) byl text Leninova pozměňovacího návrhu k návrhu K. Kautského uveřejněn podle pokynů přiložených k tomuto dopisu.

Obsah svých diskusních příspěvků na zasedání mezinárodního socialistického byra, týkajících se přijetí anglické dělnické strany (labouristů) do II. internacionály, vyložil Lenin v článku Zasedání mezinárodního socialistického byra, otištěném v 37. čísle Proletarije z 16. (29.) října 1908 (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 250—265). — 187

- ¹⁷¹ V říjnu 1908 dostal V. I. Lenin od J. M. Stěklova návrh, aby se zúčastnil práce na sborníku věnovaném životu a dílu N. G. Černyševského. Stěklov navrhoval Leninovi téma Černyševskij a rolnická otázka. Přitom ho žádal, aby obsah jeho dopisu sdělil Bogdanovovi. Lenin zaslal Bogdanovovi Stěklovův dopis se svým dodatkem. 23. října (5. listopadu) 1908 odpověděl Stěklov Leninovi dopisem, v němž mu oznámil, že V. A. Bazarov souhlasil s přenecháním filozofického tématu Leninovi, ale téma Černyševskij a rolnická otázka odmítl, takže bylo svěřeno P. P. Rumjancevovi. — 188
- ¹⁷² Lenin má na mysli oznámení o vytvoření zahraničního byra ÚV SDDSR. — 189
- ¹⁷³ Dopis je Leninovou odpovědí menševiku machistovi P. Juškevičovi, který Leninovi navrhoval, aby spolupracoval při vydávání literárně filozofických sborníků. — 189
- ¹⁷⁴ Jde o zastoupení ÚV SDDSR na VI. sjezdu Sociální demokracie Království polského a Litvy. Sjezd se konal začátkem prosince 1908. — 190
- ¹⁷⁵ Jde o registraci sociálně demokratických poslanců III. dумы v meziparlamentním sdružení mezinárodního socialistického byra a o zaplacení příslušných příspěvků. — 191
- ¹⁷⁶ Stávka koželuhů Vilenské gubernie byla odpovědí na vyluku, vyhlášenou majiteli koželužen, kteří přešli do protiútoky proti výtobytkům dělníků — osmihodinové pracovní době a proti úrovni mezd, která tu byla vyšší než v ostatních krajích Ruska. Protože podnikatelé nebyli schopni zastavit podniky na delší dobu, vyzvala vyluková komise dělníky, aby ve stávce pokračovali až do úplného vítězství, a obrátila se prostřednictvím Proletarije na dělníky v Rusku a v západní Evropě s výzvou, aby stávkující podpořili. — 192

- ¹⁷⁷ »Stranická škola« — škola, kterou na Capri zřídili oțzovisté, ultimativé a bohostrůjci, a tím se pokusili vytvořit ideové a organizační centrum nové protibolševické frakce. O škole na Capri viz rezoluce O stranické škole zřizované v zahraničí v NN a O odtržení soudruha Maximova, schválené na poradě rozšířené redakce listu Proletarij v červnu 1909, a rovněž Leninovy stati O frakci stoupců oțzovismu a bohostrůjcovství a Ostudné fiasko (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 63—64, 96—129 a 152—154). — 194
- ¹⁷⁸ Jde zřejmě o vyšetřování případu M. M. Litvinova, do kterého byli zapojeni i zástupci strany eserů (viz tento svazek, s. 170—171). — 196
- ¹⁷⁹ Nepodařilo se zjistit, jaká byla podstata incidentu »Jurij-Nikitič«. Krycí jméno Jurij měl D. S. Grožan, který na pokyn L. B. Krasina uzavřel koncem roku 1907 s jedním soukromníkem půjčku pro stranickou pokladnu. Je možné, že incident vznikl pro opožděné splacení dluhu. — 196
- ¹⁸⁰ Jde o knihu Volského Filozofie boje^[21], Moskva 1909. — 199
- ¹⁸¹ Lenin naráží na návštěvu, kterou u Rosy Luxemburgové vykonal s N. K. Krupskou počátkem ledna 1908, kdy se cestou ze Stockholmu do Ženevy zastavili v Berlíně. — 203
- ¹⁸² Oznámení (noticka)^[376] o tom, že vyšla Leninova kniha Materialismus a empiriokriticismus, bylo otištěno v časopise Die Neue Zeit, 1. svazek, č. 2, ze dne 8. října 1909. — 203
- ¹⁸³ Je míněn článek Rosy Luxemburgové Revoluční kocovina^[188], uveřejněný ve 44. čísle listu Proletarij 8. (21.) dubna 1909. — 203
- ¹⁸⁴ Jde o postoj K. Kautského na zasedání mezinárodního socialistického byra 11. října (podle nového kalendáře) 1908 k otázce přijetí anglické Labouristické strany do II. internacionály. Viz o tom Leninův článek Zasedání mezinárodního socialistického byra (Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 250—265). — 203
- ¹⁸⁵ Program a stanovy SDDSR^[280] vydal ruský list Social-demokrat roku 1909 v Paříži. Překlad pořídilo mezinárodní socialistické byro. — 204

- ¹⁸⁶ »*Le Socialisme*« — časopis; vycházel v Paříži od roku 1907 do června 1914. Vydával jej a redigoval francouzský socialista Guesde. — 204
- ¹⁸⁷ Jde o menševicko-likvidátorský list Pravda, frakční orgán Trockého, vydávaný v letech 1908—1912. První čísla vyšla ve Lvově, od 4. čísla vycházel list ve Vídni. — 208
- ¹⁸⁸ Návrh dopisu výkonné komisi bolševického ústředí je odpovědí na dopis rady školy na Capri, zasláný rozšířené redakci listu Proletarij. Rada vyzývala k účasti na činnosti školy a žádala o poskytnutí pomoci literaturou a finančními prostředky. Zároveň oznamovala, že nemá námitek proti ideové kontrole nad školou, bude-li si to redakce Proletarije přát.
Tento návrh připravený Leninem nebyl odeslán. Když Lenin dostal z Paříže návrh dopisu sestavený G. J. Zinovjevem, zřejmě s ním po určitých opravách souhlasil (viz tento svazek, s. 229). — 208
- ¹⁸⁹ *Social-demokrat* — ilegální ústřední orgán SDDSR. Vycházel od února 1908 do ledna 1917. Redakce byla podle usnesení ÚV SDDSR, schváleného na V. (londýnském) sjezdu, složena z bolševiků, menševiků a polských sociálních demokratů. List vedl Lenin. — 210
- ¹⁹⁰ Jde o generální stávkou ve Švédsku, která propukla 4. srpna 1909 jako odpověď na propuštění 83 000 dělníků z různých odvětví průmyslu, a o povstání v Katalánsku. V dvojčísle 47/48 Proletarije byly na tato témata uveřejněny články Poučení z třídního boje (Generální stávka ve Švédsku)^[69] a Koloniální loupeže a revoluce^[291]. — 210
- ¹⁹¹ Polemika, o níž se Lenin chystal psát, se rozpoutala v červnu a pak v srpnu a září roku 1909 v listu Golos social-demokrata v čísle 15 a v dvojčísle 16/17 v souvislosti s tím, že ženevský menševik antilikvidátor, zřejmě Viktor Tevzaja (Georgien), vystoupil v článku Pár slov na aktuální téma^[53] na obranu ilegální strany a vyzýval k očistě menševických organizací od legalistů-likvidátorů. V redakčních materiálech K článku ženevského soudruha^[265] a K diskusi o organizaci golosovci popírali, že by »nadržovali« likvidátorství, a obviňovali autora ze sektářství. Ve své odpovědi nazvané O tomtěž uvedl Georgien řadu dokumentů dokazujících činnost likvidátorů v organizacích v Rusku. Samostat-

ný článek o této polemice v Proletariji nevyšel. Zmínka o chystaném rozboru a zhodnocení »spousty« likvidátorských myšlenek, obsažených v 15. čísle Golosu social-demokrata, se vyskytuje v poznámce k článku Likvidace likvidátorství (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 73). — 210

- ¹⁹² V dvojčísle 47/48 Proletarije byly uveřejněny Leninovy články Usvědčení likvidátoři, Na okraj otevřeného dopisu výkonné komise moskevského okruhového výboru, K volbám v Petrohradě — a v příloze k číslu článek O frakci stoupenců otzovismu a bohostrůjcovství (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 81—129). — 210
- ¹⁹³ Fejeton L. B. Kameněva o pětisvazkové menševické publikaci Společenské hnutí v Rusku na počátku 20. století^[222], která vyšla za redakce L. Martova, P. Maslova a A. Potresova, byl otištěn v Proletariji, č. 47/48 a 49, a to ve dnech 5. (18.) září a 3. (16.) října 1909 (viz též tento svazek, s. 214 a 215—216). — 211
- ¹⁹⁴ Mezistranický soud nad případem B. Gercika, kterého se zúčastnili představitelé ženevských skupin — SDDSR (bolševiků a menševiků), bundovců, socialistů-revolucionářů, zástupců sociální demokracie Polska a Litvy, curyšské skupiny a lotyšské sociální demokracie, se usnesl, že Gercik není hoden být členem žádné revoluční organizace. Ženevská skupina bolševiků ho označila za provokatéra. — 212
- ¹⁹⁵ Lenin má na mysli recenzi^[1] na knihu Materialismus a empirio-kriticismus, otištěnou roku 1909 v květnovém sešitě časopisu Vozrožděnije, č. 7/8 a podepsanou A—ov (A. I. Avraamov), a v červencovém sešitě časopisu Sovremennyj mir^[4], kde byla podepsána Ortodox (literární pseudonym L. I. Axelrodové).
Vozrožděnije — legální časopis menševiků-likvidátorů. Vycházel v Moskvě od prosince 1908 do července 1910. Do časopisu přispívali F. Dan, A. Martov, A. Martynov a další. — 214
- ¹⁹⁶ Ústřední orgán německé sociální demokracie Vorwärts uveřejňoval koncem července a v srpnu 1909 denně články a podrobné příspěvky dopisovatelů o povstání v Barceloně (od č. 174 ze dne 29. července) a o generální stávkce ve Švédsku (od č. 178 ze dne 3. srpna). Lenin tento materiál posílal Zinovjevovi jako podklad pro články v Proletariji. — 215

- 197 Jde o Leninovy články pro dvojčíslo 47/48 Proletarije (viz tento svazek, s. 210). — 216
- 198 Jde patrně o 2. číslo listu Golos Bunda ze září 1909 (orgán ÚV Bundu vycházející ilegálně v Rusku). Proletarij na toto téma nic neotiskl. V 9. čísle listu Social-demokrat ze dne 31. října (13. listopadu) je o Golosu Bunda č. 2 stručná poznámka. — 216
- 199 Jde o poradu rozšířené redakce listu Proletarij, konanou ve dnech 8.—17. (21.—30.) června 1909, na níž byla schválena rezoluce o otzovismu a ultimatismu, o stranické škole na Capri, o úkolech bolševiků ve straně, o jednotě frakce a o odtržení A. A. Bogdanova (Maximova) od bolševické frakce. Podrobněji viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 23—65. — 221
- 200 V odpovědi Soudruhům dělníkům, kteří přijeli do školy v NN^[317], otištěné v Proletariji jako redakční článek v příloze k dvojčíslu 47/48 ze dne 11. (24.) září 1909, nebyla o pozvání zmocněnce nebo posluchačů školy na Capri do Paříže k jednání žádná zmínka. — 229
- 201 Lenin má na mysli článek Usvědčení likvidátoři, otištěný v Proletariji v dvojčíslu 47/48 z 5. (18.) září 1909 (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 81—88). — 229
- 202 Tento dopis jménem redakce Proletarije byl napsán v souvislosti s tím, že někteří otzovisté rozšiřovali v zahraničí leták podepsaný »Saša«, v němž bylo bolševické ústředí obviňováno, že údajně odmítlo pomoc osobám podezřelým z účasti na expropriaci na Urale.
V příloze k dvojčíslu 47/48 Proletarije byla uveřejněna redakční poznámka, kde se tvrdí, že obvinění obsažená v letáku jsou lživá a že mají sloužit k vyvolání senzace v zahraničí. Redakce Proletarije v ní oznamuje, že se obrátila na ÚV SDDSR s žádostí, aby tuto záležitost vyšetřil. — 229
- 203 Dopis K. Kautského z 20. srpna 1909^[87], jímž jeho autor odpovídá na pozvání, aby přednášel ve škole na Capri, vyšel jako leták a později v příloze k 5. číslu vídeňské Pravdy z 20. září (3. října) roku 1909. Kautsky přednášky odmítl, ale zřízení školy přivítal. Napsal, že »by bylo potěšitelné, kdyby ruská sociální demokracie dokázala konečně překonat dělení na frakce, které ji tolik oslabuje«, a vyzýval, aby se v propagandě a organizaci nekladly na první místo filozofické rozpory. — 231

²⁰⁴ Tato slova vyjadřují myšlenku, že až se dělníci přesvědčí o bezzásadových a protistranických pozicích Trockého a jeho rozkolnické činnosti, dospějí k bolševismu.

Lenin zhodnotil trockismus a poukázal na jeho škodlivost pro stranu a revoluční hnutí v celé řadě prací z tohoto období: Poznámky publicisty, Historický význam vnitrostranického boje v Rusku, Otevřený dopis všem straně věrným sociálním demokratům, Jak se Jidášek Trockij červená hanbou, O nové frakci smířlivců neboli ctnostných lidí (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 259—324, 378—395; sv. 20, s. 47—59, 116, 348—368) aj. Viz též tento svazek, s. 210, 262, 277, 295, 302, 322—324. — 232

²⁰⁵ V příloze k dvojčíslu 47/48 Proletarije z 11. (24.) září 1909 byl otištěn návrh výkonné komise bolševického ústředí, aby posluchači školy na Capri přijeli do Paříže. Jako odpověď na tento návrh předložila rada školy v dopise z 28. září celou řadu nepřijatelných požadavků (přestěhování školy s plným stavem posluchačů i lektorů, záruky, že škola bude existovat jako stálá instituce, zachování řízení školních záležitostí v rukou rady školy, hrazení stěhovacích výloh ve výši 3000 franků apod.). Návrh odpovědi na dopis rady školy viz tento svazek, s. 234. — 233

²⁰⁶ Jde zřejmě o stanovisko M. N. Pokrovského, které se projevilo v tom, že podporoval (částečně a s výhradami) leták nazvaný Zpráva odstavených členů rozšířené redakce listu Proletarij soudruhům bolševikům^[239]. Leták vydali A. A. Bogdanov a L. B. Krasin. Lenin tento leták rozebírá v článku O frakci stoupenců otzovismu a bohostrůjcovství (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 96—129). — 234

²⁰⁷ Radě školy na Capri byl poslán dopis tohoto obsahu: »Vážení soudruzí! Ze dvou perspektiv naznačených v našem dopise se uskutečňuje druhá: nehodláte plnit usnesení místních organizací a chcete jednat s bolševickým orgánem pouze jako samostatná uzavřená skupina. Jistě si dobře uvědomujete, že tímto stanoviskem sami stěžujete další jednání. Můžeme vám poradit jen jedno: uveřejněte svůj poslední dopis, který jste nám poslali, v tisku.«

Tento dopis však rada školy zveřejnila teprve po ukončení výuky ve Zprávě první vysoké sociálně demokratické propagandisticko-agitátorské školy pro dělníky, a to v Paříži koncem roku 1909. — 234

- 208 Jde zřejmě o revizi případu B. Gercika (viz tento svazek, s. 212—214 a 230). — 235
- 209 Nepodařilo se zjistit, o jakou záležitost jde. — 235
- 210 Jde o převezení Kuklinovy knihovny (viz poznámka 161), kterou spravoval V. A. Karpinskij, ze Ženevy do Paříže.
V písemné odpovědi z 18. října 1909 souhlasil V. A. Karpinskij s převezáním, ale pod podmínkou, že knihovna zůstane samostatná, nebude fungovat v rámci redakce listu Social-demokrat, ale že se sloučí s některou z knihoven existujících v Paříži.
— 236
- 211 Je míněna bolševická knihovna založená V. D. Bončem-Brujevičem. V červenci 1905 jí Lenin daroval ze své osobní knihovny přes 400 knižních titulů. — 236
- 212 Příspěvek z Pitěru, o němž se Lenin zmiňuje, byl otištěn v 9. čísle listu Social-demokrat z 31. října (13. listopadu) pod titulkem Naše volební kampaň (Dopis z Petrohradu)^[209]. — 237
- 213 Dopis *Posluchačům školy na Capri* napsal Lenin jako odpověď na dva dopisy dělníků — posluchačů školy, kteří se odtrhli od Bogdanovovy skupiny. Tyto dopisy byly společně s Leninovým článkem Ostudné fiasko (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 152—154) otištěny jako Separát z 50. čísla Proletarije ^[230] dne 28. listopadu (11. prosince) 1909. — 237
- 214 V příloze k 50. číslu Proletarije (listopad 1909)^[230] byla otištěna Zpráva o škole v NN, podepsaná šesti posluchači, kteří školu opustili a přijeli do Paříže. Ve Zprávě se vysvětlovaly okolnosti spojené s historií vzniku školy, jakož i s protistranickou činností jejích organizátorů, kteří si vytkli za cíl změnit školu v centrum nově vytvářené frakce pro boj proti bolševismu. — 238
- 215 Dopis napsal Lenin za těchto okolností. Redakce listu Social-demokrat odmítla otisknout jeho článek O metodách upevnění naší strany a její jednoty^[168] jako redakční materiál a navrhla Leninovi, aby jej uveřejnil se svým podpisem. Nato předložil Lenin redakci k projednání otázku metod upevnění strany a její jednoty a návrh rezoluce k této otázce (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 146). Pro rezoluci hlasovali Lenin a Kameněv, proti Martov a Warski, hlasování se zdržel Zinovjev, který byl vůbec proti ja-

kékoli politické rezoluci k této otázce. Protože článek i rezoluce byly odmítnuty, oznámil Lenin, že vystupuje z redakce ústředního orgánu.

Výkonná komise bolševického ústředí poslala 5. listopadu Leninovi do Bruselu, kam odjel na zasedání mezinárodního socialistického byra, telegram tohoto znění: »Navrhujeme pozdrzet prohlášení o odchodu až do společného projednání. Výkonná komise.« Později byl vypracován text kolektivního prohlášení členů redakce — bolševiků a zástupců polské sociální demokracie, odeslaný redakci Social-demokrata, kde se pravilo, že tento »incident«, vzniklý z nedorozumění, je třeba anulovat (viz tento svazek, s. 313). Prohlášení, poslané 5. listopadu do redakce ústředního orgánu, podepsali v Paříži G. J. Zinovjev a L. B. Kameněv a 6. listopadu v Bruselu V. I. Lenin a A. Warski. — 242

- 216 Prosbu ke statistikům v Rusku napsal Lenin krátce před XII. sjezdem ruských přírodovědců a lékařů, na němž pracovala podsekcce statistiků. Lenin postoupil prohlášení M. I. Uljanovové a požádal, aby s ním seznámila účastníky sjezdu (viz Spisy 37, Praha 1959, s. 423). Dokument se uchoval v kopii, kterou zabavila policie při domovní prohlídce u M. I. Uljanovové. — 250
- 217 Lenin má na mysli článek A. Martynova Agrární otázka v kontrarevoluční dumě²⁰¹ (Golos social-demokrata, č. 10/11), v němž z menševických pozic kritizoval Leninovy články Nová agrární politika a Rozprava o agrární otázce v III. dumě (viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 432—435 a Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 322—336). — 251
- 218 Lenin má na mysli incident na zasedání III. státní dumy 20. listopadu (3. prosince) 1909 při projednávání návrhu zákona o nedotknutelnosti osoby. Tento návrh zákona byl podle slov levicových poslanců dumy »uzákoněním všech forem zvlů, které v Rusku existovaly a existují«. Zavilý ultrareakční projev Markova (II.) 20. listopadu (3. prosince) na obhajobu návrhu zákona vyvolal rozhořčení i u kadetů, kteří na znamení protestu opustili zasedací síň dumy. Projednávání návrhu zákona na tomto zasedání odhalilo zvlášť názorně černosotňovský charakter III. dumy. — 254
- 219 Leninův dopis je odpovědí na návrh Gustava Mayera, aby Lenin napsal stručný přehled dějin sociálně demokratického hnutí v Rusku pro Handwörterbuch der Staatswissenschaften [Příruční slovník společenských věd], který vydával Gustav Mayer v Jeně. — 257

- ²²⁰ Případ A. Ekka (Muchina) — obvinění z nepřipustného jednání — projednala roku 1909 zvláštní komise, která konstatovala, že »nenašla žádné materiály pro předání Ekka stranickému soudu«. Ekkovi toto rozhodnutí sděleno nebylo. Obrátil se proto na F. E. Dzeržinského (Józefa); který mu 9. března 1910 odpověděl, že ÚV strany »potvrdil beze změn rozhodnutí komise«. Později se však Ekkův případ projednával znovu; poslední komise svou práci nedokončila, protože vypukla světová válka. — 258
- ²²¹ Tento dokument je konceptem Leninova dopisu K. Kautskému, F. Mehringovi a C. Zetkinové — »držitelům«, jimž bylo za určitých podmínek, stanovených usnesením lednového pléna ÚV SDDSR roku 1910, uděleno dispoziční právo k finančním prostředkům bolševické frakce. Viz o tom Leninův článek Výsledky rozhodčího soudu »držitelů« (Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 59—61). — 259
- ²²² Lenin má na mysli tyto sjezdy SDDSR: IV. (sjednocovací), který se konal ve dnech 10.—25. dubna (23. dubna — 8. května) 1906 ve Stockholmu, a V. (londýnský), který se konal 30. dubna — 19. května (13. května — 1. června) 1907. — 260
- ²²³ Jsou míněny rezoluce V. (celoruské) konference SDDSR, která odsoudila likvidátorství (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 165—166). — 260
- ²²⁴ »Jak račte?« — výraz, kterého použil G. V. Plechanov na adresu listu menševiků-likvidátorů *Golos social-demokrata*. — 260
- ²²⁵ Lenin má na mysli rezoluci O situaci ve straně^[266], kterou schválilo plenární zasedání ÚV SDDSR v lednu 1910 (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 199—201). Kritický rozbor této rezoluce podal Lenin ve stati Poznámky publicisty (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 291—296). — 261
- ²²⁶ Redakci ústředního orgánu SDDSR, listu *Social-demokrat*, jmenovalo lednové plenární zasedání ÚV SDDSR 1910 v tomto složení: dva bolševici, dva menševici a jeden zástupce Sociální demokracie Království polského a Litvy. Konkrétně byli jejími členy: za bolševiky V. I. Lenin a G. J. Zinovjev, za menševiky J. O. Martov a F. I. Dan a za polské sociální demokraty A. Warski. — 264

- 227 Časopis, o němž Lenin píše, začal vycházet v Moskvě pod názvem *Mysl* od prosince 1910. — 265
- 228 Jako separát^[104] z 12. čísla listu *Social-demokrat* z 23. března (5. dubna) 1910 byl vydán Leninův článek *Likvidátorský Golos* proti straně (Odpověď listu *Golos social-demokrata*) (viz *Sebrané spisy* 19, Praha 1984, s. 222—230). — 265
- 229 Nepodařilo se zjistit, o jaké články šlo. — 266
- 230 Hlavní vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy navrhovalo, že svého zástupce v redakci listu *Social-demokrat A. Warského* nahradí V. L. Lederem. — 266
- 231 G. V. Plechanov odpověděl na Leninův dopis 2. dubna 1910 toto: »Rovněž si myslím, že jediným prostředkem k řešení krize, kterou nyní prožívá naše strana, je sblížení mezi marxisty-menševiky a marxisty-bolševiky, a jsem toho názoru, že si musím s Vámi osobně pohovořit.« Přitom však Plechanov napsal, že se schůzka musí konat později. Během kodaňského kongresu II. internacionály, kde Plechanov a Lenin protestovali u představenstva Sociálně demokratické strany Německa proti tomu, že *Vorwärts* otiskl nepodepsaný pomlouvačný článek L. Trockého (viz tento svazek, s. 322—324), došlo mezi Leninem a Plechanovem k dohodě o společném boji za stranu a stranickost proti likvidátorství a likvidátorům, jakož i o spolupráci G. V. Plechanova s listem *Rabočaja gazeta*. — 268
- 232 Je míněn Leninův článek *Likvidátorský Golos* proti straně (Odpověď listu *Golos social-demokrata*), který byl otištěn ve 12. čísle listu *Social-demokrat* 23. března (5. dubna) 1910. Na základě dokumentů se v něm dokazuje, jak menševici-likvidátoři, členové ÚV SDDSR, odmítají pracovat v ÚV a dokonce se účastnit zasedání, na němž mají být kooptováni noví členové (viz *Sebrané spisy* 19, Praha 1984, s. 222—230). — 269
- 233 L. B. Kameněv byl delegován do redakce listu *Pravda*, který vydával Trockij, po lednovém plenárním zasedání ÚV roku 1910. Plenární zasedání se usneslo, že otázku přeměny *Pravdy* na orgán ústředního výboru odloží na nejbližší konferenci, ale že ji bude podporovat a deleguje do její redakce svého zástupce »jako třetího redaktora«. Kameněv, který na plenárním zasedání zaujímal smířlivecké stanovisko, odjel do Vídně s úmyslem »realizo-

vat spolupráci s Trockým«. Avšak do dubna 1910 se zřetelně ukázalo, že Trockého »nadfrakčnost« znamená vyklizení pozic pro likvidátorství a likvidátory; nejenže odmítl vystupovat proti nim na stránkách Pravdy, ale vyzýval k dohodě s nimi. Když pak byl ve 14. čísle Pravdy uveřejněn Dopis Pravdy přemýšlejícím dělníkům, v němž Trockij hlásal jednotu s likvidátory a ozovisty, Kameněv z redakce vystoupil. — 269

²³⁴ Jde o článek G. V. Plechanova Poslední plenární zasedání našeho ústředního výboru^[262], uveřejněný v 11. čísle listu Dněvnik social-demokrata (březen 1910), v němž autor napsal: ». . . co znamená Golos social-demokrata pro „menševiky“ známého zaměření? Je to jejich skutečně frakční — a přitom nezodpovědné — ústředí. Když hlasovali pro rezoluci, v níž se slibuje zastavení Golosu . . ., naši „menševici“ — členové ÚV — položili na oltář strany takřkajíc srdce své frakce. Skeptik řekne, že ne všechny sliby se plní. Já však opakuji — nemáme právo si myslet, že soudruzi, kteří tento slib dali, nebyli upřímní.« — 270

²³⁵ Je míněna rezoluce^[301], kterou schválili 4. dubna 1910 v Paříži menševici stoupenci zachování ilegální strany. Rezoluce vyjadřovala, ve shodě s usnesením lednového plenárního zasedání roku 1910, nutnost zastavit likvidátorský list Golos social-demokrata. — 270

²³⁶ B. Gorev-Goldman (Igor), člen zahraničního byra ÚV, mařil sjednocení strany tímto způsobem. Dne 16. března 1910 vydalo zahraniční byro ústředního výboru jako leták dopis Všem soudruhům v zahraničí, v němž vyzývalo všechny frakce, aby se podřídily usnesením lednového plenárního zasedání ÚV SDDSR z roku 1910, aby podnikly co nejenergičtější opatření k likvidaci organizačního rozkolu, aby následovaly příklad bolševiků a zastavily své frakční orgány. B. Gorev-Goldman hlasoval spolu se zástupcem Bundu v zahraničním byru ústředního výboru proti schválení dopisu. Tuto skutečnost zveřejnila redakce Golosu social-demokrata v Dopise soudruhům!, který sama vydala. — 272

²³⁷ *Diskussionnyj listok* byl založen na základě usnesení lednového (»sjednocovacího«) plenárního zasedání ÚV SDDSR roku 1910. Členy redakce se stali zástupci všech směrů a národních organizací ve straně. *Diskussionnyj listok* vycházel jako příloha k ústřednímu orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, v Paříži od 6. (19.) března 1910 do 29. dubna (12. května) 1911. Celkem vyšla tři čísla. — 274

- ²³⁸ *Náša zarja* — legální měsíčník menševiků-likvidátorů; vycházel v letech 1910—1914 v Petrohradu. Kolem časopisu se vytvořilo centrum likvidátorů v Rusku. — 275
- ²³⁹ Stranická školská komise byla zřízena na základě rozhodnutí lednového («sjednocovacího») plenárního zasedání ÚV SDDSR roku 1910. Skládala se z bolševiků, menševiků, vperjodovců (po dvou zástupcích) a jednoho zástupce tu měly Bund, Sociální demokracie Království polského a Litvy a lotyšská sociální demokracie. Zahraničnímu byru ÚV bylo uloženo, že »musí učinit všechna opatření, aby se soudruh Maximov (A. A. Bogdanov. *Red.*) a jiní zřekli založení separátní školy a pomáhali zřizovat školu při ÚV, v níž jim musí být zajištěna plná možnost dokonale využít svých pedagogických a lektorských sil« (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 204). — 275.
- ²⁴⁰ Je míněn Dopis stranickým organizacím (O nejbližší stranické konferenci)[²⁴⁶] z února 1910. — 278
- ²⁴¹ Členové ÚV SDDSR, menševici-likvidátoři Michail (I. A. Isuv), Roman (K. M. Jermolajev) a Jurij (P. A. Bronštejn) zmařili činnost ÚV SDDSR v Rusku tím, že odmítli jakoukoli práci v něm, a nepřišli dokonce ani na zasedání, na němž měli být místo nich do ústředního výboru kooptováni jiní zástupci menševické frakce. — 279
- ²⁴² Je míněn Otevřený dopis šestnácti významných menševiků-likvidátorů[²³³], uveřejněný v dvojčísle 19/20 listu Golos social-demokrata, kde konstatovali »odumřelost stranických buněk«, přiznávali, že jsou »bezmocní a nemohou bojovat« proti tomuto jevu, a prohlašovali, že obhájci ilegálních forem práce (včetně G. V. Plechanova) se zuby nehty drží »zastaralých forem« a brání »svobodnému rozvoji« organizace směrem k legální straně. — 279
- ²⁴³ *Manifest* čtyř redaktorů listu Golos social-demokrata, nazvaný Dopis soudruhům![²⁴⁹], vydala redakce Golosu social-demokrata. Tito čtyři redaktori v něm v rozporu s usnesením lednového plenárního zasedání ÚV roku 1910 prohlásili, že nezastaví vydávání listu, a odvolávali se na to, že redakce ústředního orgánu (listu Social-demokrat) odmítá jejich články otisknout. — 279

²⁴⁴ *Nezbytný doplněk k Plechanovovým Dněvníkům* [212] — menševicko-likvidátorský leták, vydaný redakcí listu Golos social-demokrata v dubnu 1910 a zaměřený proti G. V. Plechanovovi, který hájil ilegální formy práce a usvědčoval redakci Golosu social-demokrata z likvidátorství. — 279

²⁴⁵ Jsou míněny návrhy rezolucí, návrhy k programu VIII. mezinárodního socialistického kongresu v Kodani a zpráva SDDSR. Napsáním zprávy byl pověřen Kameněv. Do francouzštiny ji přeložil Ch. Rappoport a redigoval ji Lenin. D. Kotljarenko zprávu posílal k překladu Ch. Rappoportovi po částech.

Zpráva vyšla francouzsky jako brožura pod názvem Rapport du Parti Socialiste-Démocrate Ouvrier de Russie au VIII-e Congrès Socialiste International à Copenhague (28 sout-3 septembre 1910). [Zpráva Sociálně demokratické dělnické strany Ruska z VIII. kongresu Socialistické internacionály v Kodani] (28. srpna — 3. září 1910). — 282

²⁴⁶ Tifliské a mnichovské případy — materiály spjaté se zatčením ruských sociálních demokratů v zahraničí na začátku roku 1907. Organizátor tifliské expropriace S. Ter-Petrosjan (Kamo) byl vydán ruské policii; sociální demokraté, kteří expropriované peníze vyměňovali nebo byli podezřelí ze spoluúčasti na expropriaci, byli na žádost carské vlády uvězněni. V důsledku protestů proti porušování práva azylu pro politické emigranty byla západoevropská policie donucena po kratším věznění zatčené propustit. — 283

²⁴⁷ Krátce po plenárním zasedání ústředního výboru v lednu 1910 byli v Rusku zatčeni I. F. Dubrovinskij (Innokentij), V. P. Nogin (Makar) a I. P. Goldenberg (Meškovskij). — 283

²⁴⁸ Jde o svolání ruské části («kolegia») ústředního výboru a jeho doplnění novými členy kooptací. Kooptace byla nezbytná, protože řada členů, zvolených na londýnském sjezdu roku 1907, byla pozatýkána. Likvidátoři, kteří se stavěli záporně k obnovení činnosti ústředního výboru v Rusku, všemožně bránili svolání zbylých členů ÚV a doplnění ústředního výboru novými členy. Jejich oficiální odmítnutí účasti na pokusu obnovit ústřední výbor se zakrátko stalo důvodem ke zrušení dohody uzavřené na plenárním zasedání v lednu 1910. Na Leninovo usilovné naléhání odjel do Ruska J. Marchlewski. — 283

- 249 Lenin má na mysli cestu do Kodaně na VIII. mezinárodní socialistický kongres II. internacionály. — 284
- 250 Vstupenky pro hosty dostal Lenin v Kodani; jedna z nich byla určena I. F. Armandové. — 285
- 251 Jde patrně o informaci u organizačního výboru pro svolání kodaňského kongresu. — 285
- 252 Tento dopis se nezachoval. — 285
- 253 Ch. Rappoport dostal poslední část zprávy SDDSR^[382] pro kodaňský mezinárodní socialistický kongres od L. B. Kameněva 18. srpna 1910 a příštího dne dokončil její překlad do francouzštiny. — 286
- 254 Je míněn článek O frakci »vperjodovců« (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 332—338). Článek byl uveřejněn v dvojčísle 15/16 listu Social-demokrat z 30. srpna (12. září) 1910. — 287
- 255 Lenin má na mysli cestu do Stockholmu, kde se setkal se svou matkou. Do Stockholmu odjel 12. září a do Kodaně se vrátil 26. září 1910. — 289
- 256 Jde o zprávu Tria (Vl. Mgeladzeho), která měla být přiložena ke zprávě SDDSR pro kodaňský kongres. 5. srpna poslal Zinovjev D. Kotljarenkovi exemplář zredigovaný již Leninem s tím, aby se zpráva po přeložení do francouzštiny odevzdala do tiskárny. Kotljarenko měl také za úkol zeptat se členů redakce ústředního orgánu Warského a Dana, jaký mají na toto vydání názor. Projev vyšel později rusky na základě zvláštního usnesení ústředního orgánu (viz dopis Gorkému ze 14. listopadu 1910, Spisy 34, Praha 1959, s. 421). V přílohách k protokolu kodaňského kongresu Triův projev není. — 290
- 257 Leninova přednáška o VIII. mezinárodním socialistickém kongresu II. internacionály se konala v Kodani 26. září 1910. — 292
- 258 Jde o článek K. B. Radka Kritisches über Kopenhagen [Kritické poznámky ke Kodani] věnovaný rezoluci kodaňského kongresu k otázce Rozhodčí soudy a odzbrojení. Radkův článek byl otištěn jako úvodník ve 214. a 215. čísle listu Leipziger Volkszeitung ve dnech 15. a 16. září 1910. O tom, jak neudržitelné je kritérium

neuskutečnatelnosti demokratických požadavků v podmínkách imperialismu, psal Lenin v práci Výsledky diskuse o sebeurčení, kapitola 2: Je demokracie za imperialismu »uskutečnitelná«? (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 46—49). — 293

259 Když K. Radek citoval Inaugurální adresu I. internacionály, vypustil Marxova slova, že nedokáže-li dělnická třída předem odvrátit diplomatické činy svých vlád, je její povinností, aby se sjednotila, a současně je odhalovala a usilovala o to, aby se prosté zákony mravnosti a spravedlivosti, jimiž se mají řídit vzájemné vztahy soukromých osob, staly nejvyššími zákony platnými i ve styku mezi národy (srov. K. Marx a B. Engels, Spisy 16, Praha 1965, s. 45). — 293

260 V rezoluci kodaňského kongresu^[384] bylo k problému Rozhodčí soudy a odzbrojení řečeno, že socialisté v parlamentu musí obnovovat »návrhy směřující k všeobecnému odzbrojení a především návrhy na uzavření konvencí omezujících zbrojení na moři a na zrušení práva námořních výbojů«. — 293

261 Jde o organizaci vydávání bolševického listu Rabočaja gazeta v zahraničí. — 294

262 Článek J. Marchlewského (Karského) proti Martovovi byl otištěn v časopise Die Neue Zeit, sv. 1, č. 4, 28 října 1910 pod názvem Ein Missverständnis [Nedorozumění]. V článku J. Marchlewského se odrazil fakt, že J. O. Martov překroutil citát z Leninova článku a že myšlenku K. Kautského o nepoužitelnosti »strategie svržení« v Německu přenesl i na ruskou revoluci 1905—1907. — 296

263 Je míněna polemika R. Luxemburgové s K. Kautským v německém sociálně demokratickém tisku o otázkách všeobecné politické stávky. Na magdeburském sjezdu Sociálně demokratické strany Německa, který se konal ve dnech 18.—24. září 1910, byla schválena první část rezoluce navržené R. Luxemburgovou^[365], v níž se všeobecná politická stávka uznává jako prostředek boje za reformu volebního systému v Prusku; část rezoluce, o níž píše Lenin, se týkala otázky propagandy všeobecné stávky. — 300

264 Leninova přednášková cesta do Švýcarska se zřejmě neuskutečnila. — 302

- ²⁶⁵ Lenin píše o přípravě vydávání bolševického legálního časopisu *Mysl*. — 303
- ²⁶⁶ Schůzi redakce ústředního orgánu předsedal pravděpodobně A. Warski nebo jeho nástupce V. Leder. — 304
- ²⁶⁷ Na lednovém plenárním zasedání ústředního výboru v roce 1910 se mimo jiné projednával případ člena bolševického ústředí V. K. Taratuty (Viktora), který ústřední výbor žádal, aby vyšetřil křivá nařčení, která o něm ve straně kolují. Plenární zasedání ÚV jmenovalo pro tento případ vyšetřovací komisi složenou ze dvou menševiků, jednoho bolševika, jednoho polského sociálního demokrata a jednoho bundovce. Tato komise po pečlivém prošetření vynesla jednomyslné rozhodnutí, že neexistují absolutně žádné důvody pro obvinění Viktora z provokatérství, a v tomto směru ho plně rehabilitovala. — 304
- ²⁶⁸ Jde o list *Zvězda*, jehož vydávání se připravovalo v Petrohradě. Vycházel od 16. (29.) prosince 1910 do 22. dubna (5. května) 1912. Přímým pokračováním *Zvězdy* byl list *Něvskaja zvězda*, k jehož vydávání se přistoupilo v souvislosti s častými konfiskacemi *Zvězdy*. Poslední číslo listu *Něvskaja zvězda* vyšlo 5. (18.) října 1912. Redakci tvořili zpočátku V. D. Bonč-Brujevič, N. I. Iordanskij (plechanovovec) a I. P. Pokrovskij (zástupce sociálně demokratické frakce ve III. státní dumě, který sympatizoval s bolševiky). Vydavatelem listu byl poslanec dumy, bolševik N. G. Poletajev. — 305
- ²⁶⁹ Lenin naráží na úmysl některých bolševiků v Rusku učinit ze *Zvězdy* orgán sociálně demokratické frakce III. státní dumy. Proto byli ke spolupráci získáni poslanci dumy, menševici Gegečkori a Kuzněcov. To však bylo příčinou četných nedorozumění v redakci. — 306
- ²⁷⁰ Podle sdělení V. D. Bonče-Brujeviče bylo nedorozumění vyvoláno tím, že I. P. Pokrovskij nesouhlasil s přibráním bolševika Turutina do redakce *Zvězdy*, ačkoli Lenin už předem dal k jeho přijetí souhlas. — 306
- ²⁷¹ Jde o vydávání bolševického legálního časopisu. Časopis s názvem *Mysl* začal vycházet v prosinci 1910 v Moskvě. Zastaven byl v dubnu 1911. Poslední, páté číslo bylo konfiskováno. — 306

²⁷² Toto prohlášení bylo napsáno v souvislosti s neshodami s A. A. Bogdanovem (Maximovem) a bojem, který z toho vyplynul v redakci Proletarije (viz Leninův dopis A. M. Gorkému z 25. února 1908 — tento svazek, s. 160—167).

Na prohlášení Lenina, I. F. Dubrovinského a N. N. Krupské, které reagovalo na odchod A. A. Bogdanova z redakce Proletarije, odpověděl Bogdanov 27. června (zřejmě toho dne, kdy prohlášení obdržel) V. K. Taratutovi, že přijímá povinnosti formulované ve čtyřech bodech, a to až do doby, než celou záležitost vyřeší bolševické ústředí. — 309

²⁷³ Jde o cestu Mikuláše II. do Evropy v létě 1909. Jejím cílem bylo demonstrovat jednotu evropských reakčních sil, které napomáhaly udusit revoluci 1905—1907 v Rusku. Tuto skutečnost hodnotí Lenin v článku Car jede do Evropy a několik poslanců černosotňovské dumy do Anglie (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 74—79). — 312

²⁷⁴ Když mezinárodní socialistické byro dostalo Leninův dopis, podepsaný rovněž zástupcem strany socialistů-revolucionářů v mezinárodním socialistickém byru I. Rubanovičem, obrátilo se na všechny socialistické strany s výzvou, aby vystoupily s protestem proti příjezdu cara do jejich zemí a aby v případě, že přijede, daly najevo, jaký vztah k němu mají evropští dělníci.

Socialistické a dělnické frakce v zastupitelských orgánech Švédska, Anglie, Francie, Itálie a dalších zemí interpelovaly své vlády v souvislosti s carovým příjezdem; ve všech těchto i dalších zemích byly organizovány protestní shromáždění a demonstrace. — 312

²⁷⁵ O jaký konkrétní dotaz jde, nebylo zjištěno. Konflikty uvnitř redakce ústředního orgánu se zostřily zejména po lednovém plenárním zasedání ÚV SDDSR roku 1910, kdy do redakce listu Social-demokrat přišel kromě Martova i Dan. I když v té či oné otázce zůstávali v menšině, vyvolávali konflikty a obraceli se na zahraniční byro ústředního výboru se stížnostmi na bolševiky a zástupce polské sociální demokracie. Jak vyplývá z dopisu zahraničního byra ústředního výboru, otištěného v dubnu 1910 v 21. čísle Golosu social-demokrata, tyto stížnosti projednávány nebyly, protože bolševici a zástupce polské sociální demokracie, kteří byli členy zahraničního byra ústředního výboru, se odmítli účastnit zasedání, kde měla být tato otázka projednávána. Zahraniční byro ústředního výboru se obrátilo na ÚV s dotazem, »do

jaké míry je zahraniční byro ústředního výboru kompetentní v otázkách konfliktů vznikajících v redakci ústředního orgánu«. Bolševici se rovněž obrátili na ÚV s návrhem, aby bylo svoláno plenární zasedání ústředního výboru a aby v redakci ústředního orgánu byli Martov a Dan nahrazeni menševiky, stoupenci zachování ilegální strany (viz tento svazek, s. 278—282). — 314

276 Lenin má na mysli Stalinův článek *Dopis z Kavkazu*^[312]. — 315

277 Je míněno vystoupení redakce listu *Golos social-demokrata* v únoru 1910 v Paříži, kdy redakce vydala leták *Dopis soudruhům!*^[249], podepsaný Axelrodem, Danem, Martovem a Martynovem. V letáku se propagovala »rovnoprávnost«^[249] ilegální strany, tj. SDDSR, a legalistů, kteří se od strany odtrhli, a dokazovala se nutnost spojení těchto dvou částí sociální demokracie. Vzhledem k tomu, že redakce ústředního orgánu, listu *Social-demokrat*, v osobách bolševiků a zástupce polské sociální demokracie tuto protistranickou pozici odmítala, obviňovali autoři letáku list *Social-demokrat* z toho, že se stal filiálkou Proletarije, a prohlašovali, že mají v úmyslu pokračovat ve vydávání listu *Golos social-demokrata*. Lenin tento dokument rozebral a politicky zhodnotil v článcích *Likvidátorský Golos* proti straně (*Odpověď* listu *Golos social-demokrata*) a *Sjednocení strany v zahraničí* (viz *Sebrané spisy* 19, Praha 1984, s. 222—230 a 251—254). — 315

278 Ve 12. čísle listu *Social-demokrat* byl otištěn nepodepsaný článek *K otázce stranické konference*^[77].

Dopis stranickým organizacím (*O nejbližší stranické konferenci*)^[246] napsala komise ve složení G. J. Zinovjev, I. F. Dubrovinskij a L. Martov. — 317

279 Je míněn dopis člena ÚV Bundu M. M. Rozena (Ezry) adresovaný G. J. Zinovjevovi. Rozen v něm psal, že menševici odmítají přímo právo na existenci (*Existenzrecht*) ústředního výboru SDDSR a navrhují, aby byl nahrazen informačním byrem. — 319

280 Jde patrně o zasedání zahraničního byra ústředního výboru. — 321

281 Je míněn anonymní článek *Die russische Sozialdemokratie (Von unserem russischen Korrespondenten)* [*Ruská sociální demokracie (Od našeho ruského dopisovatele)*], otištěný ve 201. čísle listu

Vorwärts v den zahájení kodaňského kongresu II. internacionály 28. srpna 1910. Autorem článku byl L. Trockij. Lenin se o tomto článku zmiňuje roku 1912 ve stati Anonym z listu Vorwärts a situace v SDDSR (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 233—246). — 322

²⁸² Doporučující dopis na hlavičkovém papíru ústředního orgánu SDDSR, listu Proletarij, s razítkem ÚV SDDSR a podpisem V. I. Lenina byl dán V. D. Bončovi-Brujevičovi při jeho cestě do Londýna v záležitostech vydavatelství Demos. V. D. Bonč-Brujevič měl v Londýně, Berlíně a Paříži projednat vydávání a rozšiřování děl M. Gorkého, Skitalce [S. G. Petrov] a dalších autorů v několika evropských jazycích; zisk z vydávání těchto knih měl jít zčásti do pokladny ÚV SDDSR. Doporučující dopis byl napsán ve čtyřech mutacích (rusky, francouzsky, německy a anglicky). — 333

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

- 1 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 2 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Podle rukopisu.
- 3 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Podle rukopisu.
- 4 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 5 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
- 6 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1924 v knize Vperjod i Proletarij. Pervyje bolševistskije gazety 1905 goda. Moskva, vyd. Krasnaja nov. Podle rukopisu.
- 7 Odesláno do Berlína. Poprvé otištěno německy a rusky roku 1905 jako samostatný leták. Ženeva, vyd. red. Jiskry. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 8 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 4. Podle rukopisu.
- 9 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 10 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
- 11 Odesláno ze Ženevy do Londýna. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
- 12 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
- 13 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 14 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
- 15 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 16 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
- 17 Odesláno do Londýna. Poprvé otištěno 18. srpna 1946 v časopi-

- su Britanskij sojuznik, č. 33. Podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
- 18 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.
 - 19 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
 - 20 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
 - 21 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
 - 22 Odesláno ze Ženevy do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
 - 23 Odesláno ze Ženevy do Oděsy. Poprvé otištěno v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.
 - 24 Odesláno ze Ženevy do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
 - 25 Odesláno ze Ženevy do Samary. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
 - 26 Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
 - 27 Odesláno do Londýna. Poprvé otištěno 18. srpna 1946 v časopisu Britanskij sojuznik, č. 33. Podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
 - 28 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
 - 29 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
 - 30 Odesláno ze Ženevy do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
 - 31 Odesláno ze Ženevy do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 32 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij Sbornik XVI. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 33 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.
 - 34 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle textu časopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 35 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.

- 36 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 37 Otištěno francouzsky a rusky roku 1905 jako hektografované letáky. Roku 1925 otištěno v časopisu Krasnaja letopis, č. 1. Podle textu časopisu porovnaného s rukopis. kopií ve francouzštině.
- 38 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 39 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 40 Odesláno ze Ženevy do Viareggia (Itálie). Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 41 Odesláno ze Ženevy do Viareggia. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 42 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 43 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 44 Odesláno ze Ženevy do Viareggia. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 45 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 46 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 47 Odesláno ze Ženevy do Viareggia. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 48 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 49 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 50 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 51 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Otištěno francouzsky roku 1905 jako hektografovaný leták (nedochoval se). Rusky otištěno poprvé roku 1929, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. VIII, 2. a 3. vydání. Podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.
- 52 Odesláno ze Ženevy do Oděsy. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 53 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 54 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 55 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.

- 56 Odesláno ze Ženevy do Berlína. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 57 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 58 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 59 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1934 v časopisu Krasnyj archiv, č. 1. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
- 60 Odesláno ze Ženevy do Florencie. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 61 Odesláno ze Ženevy do Oděsy. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 62 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 63 Odesláno ze Ženevy do Londýna. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 64 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle kopie napsané neznámým rukopisem, s opravami V, I. Lenina.
- 65 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 66 Odesláno do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 67 Odesláno ze Ženevy do Ruska. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 68 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 69 Odesláno do Bruselu. Otištěno francouzsky roku 1905 jako hektografovaný leták (nedochoval se). Rusky otištěno poprvé roku 1929, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. VIII, 2. a 3. vydání. Podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.
- 70 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 71 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1926 v publikaci Leninskij sbornik V. Podle rukopisu.
- 72 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 73 Odesláno ze Ženevy do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
- 74 Odesláno z Kuokkaly (Finsko) do Ženevy. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 75 Odesláno z Kuokkaly do Petrohradu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

- 76 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 77 Napsáno v Kuokkale. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 78 Napsáno v Kuokkale. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 79 Odesláno z Kuokkaly do Itálie. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 80 Odesláno z Finska do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle kopie pořízené N. K. Krupskou.
- 81 Napsáno ve Stockholmu (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 82 Odesláno ze Ženevy do Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 83 Odesláno ze Ženevy do Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 84 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 85 Odesláno do Itálie. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 86 Odesláno ze Ženevy do Itálie. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 87 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu porovnané s textem časopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 88 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 89 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 90 Odesláno do Kristianie [Oslo]. Otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 91 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 92 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 93 Odesláno do Londýna. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 94 Odesláno ze Ženevy do Bernu. Otištěno německy 5. února 1908

- v listu Berner Tagwacht, č. 29. Rusky otištěno poprvé, podle textu listu. Přeloženo z němčiny.
- 95 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 96 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 97 Odesláno ze Ženevy do Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 98 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 99 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 100 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 101 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 102 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 103 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 104 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 105 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 106 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 107 Odesláno ze Ženevy do Berlína. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 108 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 109 Odesláno ze Ženevy do Lausanne (Švýcarsko). Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 110 Napsáno v Ženevě (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 111 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 112 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
- 113 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.

- 114 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 115 Odesláno ze Ženevy na Capri. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 116 Napsáno v Bruselu (místní). Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 117 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 118 Odesláno ze Ženevy do Oděsy. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Kommunist (Oděsa), č. 33. Podle strojepisné kopie (perlustrace).
- 119 Odesláno do Londýna. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 120 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle textu časopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 121 Odesláno do Ruska. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1962 v časopisu Kommunist, č. 4. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 122 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle textu časopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 123 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 124 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 125 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno 22. dubna 1960 v časopisu Novoje vremja, č. 17. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 126 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle fotokopie rukopisu.
- 127 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky

- otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 128 Odesláno ze Ženevy do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 129 Napsáno v Ženevě (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisné kopie.
- 130 Odesláno ze Ženevy do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Ruský otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 131 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 132 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 5. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 133 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Ruský otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 134 Napsáno v Paříži. Otištěno poprvé, podle kopie pořízené N. K. Krupskou.
- 135 Odesláno z Paříže do Davosu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 136 Odesláno z Paříže do Davosu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 137 Odesláno z Paříže do Davosu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 138 Odesláno z Paříže do Davosu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 139 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
- 140 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Ruský otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 141 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Ruský otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 142 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Ruský otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 143 Odesláno z Bombonu (Francie) přes Paříž na Capri. Otištěno v srpnu 1909 v letáku K voprosu o partijní škole. Podle rukopisu.
- 144 Odesláno z Bombonu do Paříže. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.

- 145 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 146 Odesláno do Paříže. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 147 Odesláno z Bombonu do Arcachonu (Francie). Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 148 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 149 Odesláno z Bombonu do Arcachonu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 150 Odesláno z Bombonu do Arcachonu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 151 Odesláno z Bombonu na Capri. Poprvé otištěno roku 1926 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
- 152 Odesláno z Bombonu do Paříže. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 153 Odesláno z Bombonu do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 154 Odesláno z Bombonu do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 155 Odesláno z Bombonu do Paříže. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 156 Napsáno v Paříži (místní). Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 157 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 158 Odesláno z Paříže do Moskvy. Otištěno poprvé, podle rukopisné kopie (perlustrace).
- 159 Odeslán z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 160 Napsáno v Paříži (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 161 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 162 Odesláno z Paříže do Ženevy. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 163 Odesláno z Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 164 Odesláno z Paříže do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 165 Napsáno v Paříži (místní). Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 166 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 167 Napsáno v Paříži (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 168 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 169 Odesláno na Capri. Poprvé otištěno 15. října 1924 v listu Krasnaja gazeta, č. 236. Podle rukopisu.
- 170 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno 15. října 1924 v listu Krasnaja gazeta, č. 236. Podle rukopisu.
- 171 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1922 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
- 172 Odesláno do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 11. Podle textu pořízeného neznámou osobou.
- 173 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 5. Podle rukopisu.
- 174 Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 175 Odesláno z Paříže do Londýna. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 176 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 177 Napsáno v Paříži. Otištěno jako samostatný leták. Podle textu letáku.
- 178 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v čas. Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 179 Odesláno z Paříže do Vídně. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 180 Odesláno z Paříže do Davosu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 181 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
- 182 Odesláno do San Rema (Itálie). Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 183 Odesláno z Paříže do Vídně. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 184 Odesláno z Paříže do Davosu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 185 Napsáno v Paříži (místní). Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.

- 186 Napsáno v Paříži (místní). Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle textu napsaného G. J. Zinovjevem a podepsaného V. I. Leninem.
- 187 Odesláno z Paříže na Capri. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik I. Podle rukopisu.
- 188 Odesláno do Davosu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 189 Odesláno z Paříže do Ruska. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 190 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 191 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v čas. Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 192 Odesláno z Paříže do Berlína. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
- 193 Odesláno z Porniku (Francie) do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 194 Odesláno do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 195 Odesláno z Porniku do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 196 Odesláno z Porniku do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 197 Odesláno do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 198 Odesláno z Porniku do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 199 Odesláno z Porniku do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 200 Odesláno z Porniku do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 201 Odesláno z Porniku na Capri. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Těatr, č. 4. Podle rukopisu.
- 202 Odesláno z Porniku do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 203 Otištěno francouzsky roku 1911 v knize Huitième Congrès socialiste International, Gand. Rusky otištěno poprvé roku 1929, Sočiněnija V. I. Lenina, 2. vyd., sv. XIV. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

- 204 Odesláno do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 205 Odesláno z Paříže do Lipska. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 206 Odesláno z Paříže do Chatillonu (Francie). Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 207 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie (perlustrace).
- 208 Odesláno do Lipska. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
- 209 Odesláno do Lipska. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 210 Odesláno z Paříže do Bernu. Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1927 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 1. V plném znění otištěno poprvé roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
- 211 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno francouzsky roku 1962 v čas. Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Rusky otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 212 Odesláno z Paříže do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1962 v časopisu Cahiers du Monde Russe et Soviétique, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 213 Napsáno v Paříži (místní). Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu.
- 214 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).
- 215 Odesláno z Paříže do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

Přílohy

- 1 Napsáno ve Stockholmu. Otištěno poprvé, podle textu napsaného F. I. Danem a podepsaného V. I. Leninem. Přeloženo z němčiny.
- 2 Napsáno v Ženevě (místní). Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle kopie pořízené neznámou osobou.
- 3 Napsáno v Paříži (místní). Otištěno poprvé, podle kopie pořízené neznámou osobou.
- 4 Odesláno do Bruselu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Vo-

- prosy istorii KPSS, č. 5. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem. Přeloženo z francouzštiny.
- 5 Odesláno do Paříže. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle textu napsaného G. J. Zinovjevem a podepsaného V. I. Leninem.
 - 6 Poprvé otištěno roku 1926 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 11. Podle textu napsaného G. J. Zinovjevem a podepsaného V. I. Leninem.
 - 7 Napsáno v Paříži (místní). Otištěno poprvé, podle hektografovaného obtahu textu psaného rukou.
 - 8 Napsáno v Paříži. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle textu napsaného G. J. Zinovjevem a podepsaného V. I. Leninem.
 - 9 Otištěno poprvé, podle textu napsaného A. Wařským a podepsaného V. I. Leninem. Přeloženo z němčiny.
 - 10 Napsáno v Paříži (místní). Poprvé otištěno roku 1926 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 11. Podle textu napsaného G. J. Zinovjevem a podepsaného V. I. Leninem.
 - 11 Napsáno ve Stuttgartu. Otištěno roku 1907 v knize Meždunarodnyj socialističeskij kongress v Štutgartě, S.-Petěrburg, vydav. Novyj mir. Podle textu knihy.
 - 12 Odesláno z Paříže do Berlína. Otištěno poprvé, podle textu napsaného neznámou osobou a podepsaného V. I. Leninem.
 - 13 Odesláno z Kodaně do Sofie. Poprvé otištěno bulharsky roku 1957 v časopisu Izvestija na Instituta po istorija na BKP pri CK na BKP, Sofia, sv. 1—2. Rusky otištěno poprvé, podle textu napsaného G. Kirkovem a podepsaného V. I. Leninem. Přeloženo z bulharštiny.
 - 14 Poprvé otištěno v neúplném znění francouzsky roku 1952 v knize M. Pianzola, Lénine en Suisse (Genève). V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 15 Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 16/1 Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 16/2 Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
 - 17 Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
 - 18/1 Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVI. Podle rukopisu.
 - 18/2 Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle textu napsaného L. P. Mandelštamovou-Kručininovou a podepsaného V. I. Leninem.

- 19 Napsáno v Kodani. Otištěno francouzsky roku 1911 v knize Huitième Congrès socialiste International, Gand. Rusky otištěno poprvé roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXV. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
- 20 Napsáno v Ženevě. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.

SEZNAM LITERATURY,
KTEROU V. I. LENIN CITUJE
NEBO O NÍŽ SE ZMIŇUJE*

- [¹] *[Авраамов, А. И. Рецензия на книгу:]* Вл. Ильин. Материализм и эмпириокритицизм. Критические заметки об одной реакционной философии. Ц. 2 р. 60 к. — «Возрождение», М., 1909, № 7-8, стр. 91—93, в отд.: Библиография. Подпись: А-ов. — 214
- [²] *Аграрная программа, [принятая на IV (Объединительном) съезде РСДРП].* — В листовке: Постановления и резолюции Объединит. съезда Российской социал-демократической рабочей партии. [Спб.], тип. ЦК, [1906], стр. 1. (РСДРП). — 255, 297
- [³] «Азри», Тифлис. На груз. яз. — 314
- [⁴] *[Аксельрод, Л. И. Рецензия на книгу:]* Вл. Ильин. Материализм и эмпириокритицизм. Критические заметки об одной реакционной философии. Издание «Звено». Москва. 1909 г. Стр. 438. Ц. 2 р. 60 к. — «Современный Мир», Спб., 1909, № 7, стр. 207—211, в отд.: Критика и библиография. Подпись: Ортодокс. — 214
- [⁵] *Аксельрод, П. Б. Вынужденное объяснение.* — В кн.: Необходимое дополнение к «Дневникам» Г. В. Плеханова. Изд. ред «Голоса Социал-Демократа».

* Česká redakce přetiskuje tento seznam literatury z 5. ruského vydání v nezměněné podobě.

V textové části jsou bibliografické prameny přeloženy a opatřeny číslem v hranaté závorce, které odkazuje na originální název díla a jeho bibliografické údaje v tomto seznamu.

Knihy, noviny a časopisy s Leninovými poznámkami jsou označeny hvězdičkou. Tyto výtisky jsou uloženy v Archivu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. Čes. red.

[Paris, кооп. тип. «Союз», апрель 1910], стлб. 16—21. (РСДРП). — 279

Анонс о ежемесячном «Голосе Социал-Демократа» — см. Объявление об издании периодического органа «Голос Социал-Демократа».

- [⁶] Базаров, В. А. *Мистицизм и реализм нашего времени*. — В кн.: *Очерки по философии марксизма. Философский сборник*. Спб., «Зерно», 1908, стр. 3—71. — 164
- [⁷] — *Парламентский кретинизм наизнанку*. — «Пролетарий», [Выборг], 1907, № 18, 29 октября, стр. 2—5. — 166
- [⁸] Бабель, А. *Письмо В. И. Ленину*. 21 января (3 февраля) 1905 г. Рукопись¹. — 27, 30, 63
- [⁹] Берман, Я. А. *О диалектике*. — В кн.: *Очерки по философии марксизма. Философский сборник*. Спб., «Зерно», 1908, стр. 72—106. — 164
- [¹⁰] [Богданов, А.] *Организационный вопрос*. — «Вперед», Женева, 1905, № 13, 5 апреля (23 марта), стр. 2—3. — 45
- [¹¹] — *Основные элементы исторического взгляда на природу*. Природа. — Жизнь. — Психика. — Общество. Спб., «Издатель», 1899. 251 стр. — 160
- [¹²] — *Основы партийной организации*. — «Летучие Листки ЦК РСДРП», Спб., 1905, № 2, 24 июня, стр. 2—6. — 94
- [¹³] — *Положение дел в партии*. — «Летучие Листки ЦК РСДРП», Спб., 1905, № 1, [10 июня], стр. 3—12.— 84, 89
- [¹⁴] — *Страна идолов и философия марксизма*. — В кн.: *Очерки по философии марксизма. Философский сборник*. Спб., «Зерно», 1908, стр. 215—242. — 164

¹ Poprvé uveřejněno v publikaci *Leninskij Sbornik V*, 1926, s. 169—170.

- [¹⁵] — *Эмпириомонизм*. Статьи по философии. М., Дороватовский и Чарушиников, 1904. 185 стр. — 160
- [¹⁶] — *Эмпириомонизм*. Кн. III. Спб., 1906. XLVIII, 159 стр. — 163
- [¹⁷] В *расш. ред. «Пролетария»*. Письмо 1-ое. — Отдельный оттиск из № 50 газеты «Пролетарий», [Париж, 28 ноября (11 декабря) 1909], стр. 1—2. — 237, 238
- [¹⁸] [В *расш. ред. «Пролетария»*]. Письмо 2-ое. — Отдельный оттиск из № 50 газеты «Пролетарий», [Париж, 28 ноября (11 декабря) 1909], стр. 2. — 237, 238
- [¹⁹] *Вергилий. Энеида*. — 36
- [²⁰] «*Возрождение*», М. — 300, 302
- 1909, № 7-8, стр. 91—93. — 302
- [²¹] *Вольский, С. Философия борьбы*. (Опыт построения этики марксизма). М., «Слово», 1909. V—VI, 314 стр. Перед загл. авт.: Станислав А. Вольский. — 199. 220
- [²²] «*Вперед*», Женева. — 20, 21—25, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 36, 37, 39, 42, 46. 331
- 1905, № 1, 4 января (22 декабря). 4 стр. — 17, 20, 24
- 1905, № 2, 14 (1) января. 4 стр. — 21
- 1905, № 3, 24 (11) января, стр. 1. — 18
- 1905, № 4, 31 (18) января. 4 стр. — 26
- 1905, № 5, 7 февраля (25 января). 4 стр. — 26
- 1905, № 8, 28 (15) февраля, стр. 1, 4. — 28, 31, 34

- 1905, № 9, 8 марта (23 февраля), стр. 1—2. — 33
- 1905, № 10, 15 (2) марта, стр. 1—2, 4. — 32, 33, 39
- 1905, № 12, 29 (16) марта, стр. 6. — 32, 49
- 1905, № 13, 5 апреля (23 марта), стр. 2—3, 6. — 48, 49
- 1905, № 15, 21 (7) апреля, стр. 4. — 46
- 1905, № 16, 30 (17) апреля, стр. 6. — 48

[²³] *Всероссийская конференция Росс. соц.-дем. рабочей партии.* (В декабре 1908 года). Изд. газ. «Пролетарий», Paris, 1909, 47 стр. (РСДРП). — 319

[²⁴] *(Выписки из письма Российского бюро ЦК РСДРП).* — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 12, 23 марта (5 апреля), стр. 6, в примечании к статье: Ленин, В. И. «Голос ликвидаторов против партии. Ответ «Голосу Социал-Демократа». — 316

[²⁵] *Главнейшие резолюции (III съезда РСДРП).* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 1, 27 (14) мая, стр. 1—3. — 51, 59, 61, 63, 65, 72, 87, 125

[²⁶] *Гоголь, Н. В. Ревизор.* — 84

[²⁷] «Голос Бунда», б. м., 1909, № 2, сентябрь. 26 стр. На евр. яз. — 216

[²⁸] «Голос Социал-Демократа», [Женева — Париж]. — 158, 171, 223, 247, 260, 262, 265, 270, 275, 279, 281, 283, 302, 315, 317, 318, 320

— [Женева], 1908, № 1-2, февраль, стр. 24—26. — 171

— 1908, № 10-11, ноябрь — декабрь, стр. 5—14. — 251

— [Париж], 1909, № 15, июнь, стр. 12—14. — 210

— 1910, № 19-20, январь — февраль. 32 стр. — 275, 279, 280, 316, 317

- [²⁹] *Горький, А. М. Заметки о мещанстве.* — 151, 154
- [³⁰] — *Исповедь.* — 151
- [³¹] — *О цинизме.* — В кн.: Литературный распад. Критический сборник. Спб., «Зерно», 1908, стр. 299—311. — 153
- [³²] — *Письмо Г. Сенкевичу.* 30 января 1908 г. — 153
- [³³] — *Разрушение личности.* — В кн.: Очерки философии коллективизма. Сборник первый. Спб., «Знание», 1909, стр. 351—403. — 160, 164, 166
- [³⁴] (*Гусев, С. И. Письмо в редакцию «Пролетария»*). — «Пролетарий», Женева, 1905, № 20, 10 октября (27 сентября), стр. 3—4. Под загл.: Из бесед с читателями. — 91
- [³⁵] — *Письмо В. И. Ленину.* 20 января 1905 г. Рукопись¹. — 28
- [³⁶] — *Письмо В. И. Ленину.* 24 января 1905 г. Рукопись¹. — 28
- [³⁷] — *Письмо В. И. Ленину.* № 10. Не позднее 11 марта 1905 г. Рукопись². — 35
- [³⁸] — *Письмо В. И. Ленину.* № 11. Не позднее 11 марта 1905 г. Рукопись². — 35
- [³⁹] — *С.-Петербург.* [Об агитации Петербургского комитета РСДРП на выборах в комиссию Шидловского]. — «Вперед», Женева, 1905, № 10, 15 (2) марта, стр. 4, в отд.: Из рабочего движения. — 32
- [⁴⁰] *Гюисманс, К. Письмо В. И. Ленину.* 5 августа 1905 г. Рукопись¹. — 120

¹ Poprvé uveřejněno v časopisu Proletarskaja revoljucija, Moskva 1922, č. 3, s. 167—169, 169—173.

² Poprvé uveřejněno v časopisu Proletarskaja revoljucija, Moskva 1925, č. 2(37), s. 46—49, 50—53.

- [⁴¹] — *Письмо В. И. Ленину*. 30 января 1908 г. Рукопись¹. — 120
- [⁴²] — *Письмо В. И. Ленину*. 3 июля 1908 г. Рукопись¹. — 183
- [⁴³] — *Письмо В. И. Ленину*. 31 августа 1908 г. Рукопись¹. — 186
- [⁴⁴] — *Письмо В. И. Ленину*. 27 октября 1908 г. Рукопись¹. — 189
- [⁴⁵] — *Письмо В. И. Ленину*. 11 декабря 1908 г. Рукопись¹. — 190
- [⁴⁶] — *Письмо В. И. Ленину*. 12 июля 1909 г. Рукопись¹. — 204
- [⁴⁷] — *Письмо В. И. Ленину*. 23 августа 1909 г. Рукопись¹. — 212
- [⁴⁸] — *Письмо В. И. Ленину*. 10 сентября 1909 г. Рукопись¹. — 228
- [⁴⁹] — *Письмо В. И. Ленину*. 15 сентября 1909 г. Рукопись¹. — 230
- [⁵⁰] — *Письмо В. И. Ленину*. 23 сентября 1909 г. Рукопись¹. — 232
- [⁵¹] — *Письмо В. И. Ленину*. 14 июня 1910 г. Рукопись¹. — 283
- [⁵²] — *Письмо В. И. Ленину*. 8 августа 1910 г. Рукопись¹. — 288
- [⁵³] *Два слова по поводу злободневной темы.* — «Голос Социал-Демократа», [Париж], 1909, № 15, июнь, стр. 12—13. Подпись: Georgien. — 210

¹ Poprvé uveřejněno ve francouzštině v časopisu Cahiers du Monde Russet Soviétique, Paříž 1962 s. 4.

- [⁵⁴] *Демократы на распутье*. [Передовая]. — «Искра», [Женева], 1904, № 77, 5 ноября, стр. 1.—17, 18, 20
- [⁵⁵] «*Дискуссионный Листок*», [Париж]. — 275, 279, 280, 315, 317
- [⁵⁶] «*Дискуссионный Листок*», [Париж], 1910, № 1, 6 (19) марта, стр. 1—3. — 274
- 1910, № 2, 25 мая (7 июня), стр. 26—30. На газ. дата: 24/7 июня. — 315
- 1911, № 3, 29 апреля (12 мая), стр. 3—8. — 295, 301
- [⁵⁷] «*Дневник Социал-Демократа*», [Женева]. — 44, 224, 226, 229
- 1905, № 2, август, стр. 10—49. — 75, 93, 124
- 1909, № 9, август. 20 стр. — 247, 260, 299
- 1910, № 11, март, стр. 1—20. — 268, 270, 275
- [⁵⁸] *Дума контрреволюции*. — «Последние Известия», Женева, 1905, № 247, 1 сентября (19 августа), стр. 1—4. — 81
- [⁵⁹] *Езерский, Ф. Стачка французских рабочих*. — «Образование», Спб., 1907, № 1, стр. 100—127. Под общ. загл.: На Западе. (Из Франции). — 135
- [⁶⁰] «*Жизнь*», М. — 300, 302
- [⁶¹] [*Жордания, Н. Н.*] «*Большинство*» или «*меньшинство*? Перевод с груз. (из №№ 1, 2 и 3 «Социал-Демократа»). С прилож. статьи К. Ц. «Съезд» и конференция. С предисл. и примеч. Ф. Дана. Изд. «Искры». Женева, тип. парти, 1905. 36 стр. (РСДРП). — 74, 75, 80
- [⁶²] — *По поводу «Письма с Кавказа»*. — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1910, № 2, 25 мая (7 июня), стр. 28—30. Подпись: Ан. На газ. дата: 24/7 июня. — 315

Закон 6 августа 1905 г. — см. Положение о выборах в Государственную думу и Манифест об учреждении Государственной думы.

Закон 9 ноября 1906 г. — см. Указ правительствующему Сенату о выходе крестьян из общин и закреплении в собственность наделных участков.

Закон 3 июня 1907 г. — см. Положение о выборах в Государственную думу.

[⁶³] *«Зарницы»*. Вып. I. Спб., тип. Безобразова, 1907, 128 стр. — 136

[⁶⁴] *«Заря»*, Stuttgart. — 85, 163

— 1901, № 2-3, декабрь, стр. 361—403. — 118

[⁶⁵] *Заявление*. — «Пролетарий», Женева, 1905, № 4, 17 (3) июня, стр. 6, в отд.: Из партии. Подписи: Ма, Бем, Владимир, Иннокентий, Андрей, Ворон. — 62

[⁶⁶] *Заявление (трех, членов ЦК о необходимости третейского суда над тов. Н.)*. — «Искра», (Женева), 1904, № 77, 5 ноября, стр. 8, в отд.: Из партии. — 25

[⁶⁷] *«Звезда»*, Спб. — 304, 305, 324

[⁶⁸] *Землячка, Р. С. Письмо В. И. Ленину*. 13 декабря 1904 г. Рукопись¹. — 20

[⁶⁹] [*Зиновьев, Г. Е.*] *Уроки классовой борьбы*. (Всеобщая забастовка в Швеции). — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-48, 5 (18) сентября, стр. 1—2. — 209, 227

[⁷⁰] *Из письма члена Моск. комитета*. — Отдельный оттиск из № 50 газеты «Пролетарий», [Париж, 28 ноября (11 декабря) 1909], стр. 2. — 237

¹ Poprvé uveřejněno v časopisu Proletarskaja revolucija. Moskva 1925, č. 3 (38), s. 13—17.

Извещение Бюро Комитетов Большинства о созыве III съезда РСДРП — см. Товарищи. Революция началась.

- [71] *Извещение о конференции соц.-демократических организаций России.* — «Искра», [Женева], 1905, № 89, 24 февраля, стр. 7, в отд.: Из партии. — 37
- [72] *Извещение о конференции социал-демократических организаций России.* — «Последние Известия», Женева, 1905, № 219, 7 марта (22 февраля), стр. 1—3. — 37
- [73] *Извещение о созыве Третьего партийного съезда.* — «Вперед», Женева, 1905, № 8, 28 (15) февраля, стр. 1. — 31
- [74] * *Извещение о III съезде Российской социал-демократической рабочей партии.* С прилож. устава партии и главнейших резолюций, принятых III съездом. Изд. ЦК РСДРП. Женева, кооп. тип., 1905. 20 стр. (РСДРП). — 49, 56, 59, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 84, 88, 91, 94, 227, 230, 232
- [75] «Искра» (новая, меньшевистская), [Женева]. — 17, 18, 24, 25, 27, 37, 38, 39, 46, 52, 61, 66, 69, 70, 74, 80, 81, 84, 86, 93, 106
- 1903, № 52, 7 ноября, стр. 1—2. — 61
- 1904, № 69, 10 июля, стр. 2—7. — 63
- 1904, № 77, 5 ноября. 8 стр. — 17, 18, 20, 25
- 1904, № 78, 20 ноября. 8 стр. — 18, 19, 20
- 1904, № 79, 1 декабря. 10 стр. — 17, 18, 19, 20
- 1905, № 85, 27 января. 8 стр. — 29
- 1905, № 89, 24 февраля, стр. 7, 8. — 36, 39

- 1905, № 94, 25 марта, стр. 2—3. — 46
- 1905, № 101, 1 июня, стр. 8. — 53, 58, 61
- 1905, № 105, 15 июля. 8 стр. — 69
- 1905, № 106, 18 июля, стр. 7. — 73
- 1905, № 107, 29 июля, стр. 2—5, 8. — 71, 74, 80

- [⁷⁶] *История России в XIX веке*. Т. 1—9. М., Гранат, б. г. 9 т. — 184
- [⁷⁷] *К вопросу о партийной конференции*. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 12, 23 марта (5 апреля), стр. 4—5. — 317
- [⁷⁸] *К вопросу о партийном объединении*. — «Летучие Листки ЦК РСДРП», Спб., 1905, № 3, 22 июля, стр. 5—6. — 88
- [⁷⁹] *К вопросу о партийном объединении*. (Протокол и комментарий). — «Пролетарий», Женева, 1905, № 20, 10 октября (27 сентября), стр. 4. — 127
- [⁸⁰] *К выборам в Гос. думу*. — «Речь», Спб., 1909, № 208 (1092), 1 (14) августа, стр. 2, в отд.: Московская хроника. — 210
- [⁸¹] *К выборам в Гос. думу*. — «Речь», Спб., 1909, № 216 (1100), 9 (22) августа, стр. 3. — 214
- [⁸²] *К очередным вопросам*. — «Пролетарий», Париж, 1909, № 42, 12 (25) февраля, стр. 1—3. — 195
- [⁸³] *К партии*. [Воззвание ЦК РСДРП и Бюро Комитетов Большинства. 12 (25) марта 1905 г.]. — «Вперед», Женева, 1905, № 13, 5 апреля (23 марта), стр. 6, в отд.: Из партии, в ст.: [Ленин, В. И.] Второй шаг. — 45
- [⁸⁴] [Каменев, Л. Б.] *Еще один «критик» пролетарского движения*. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 14, 22 июня (5 июля), стр. 3—6. — 264

- [⁸⁵] — *За единство!* — «Правда», [Вена], 1910, № 11, 18 (31) марта, стр. 3. — 269
- [⁸⁶] — *Ликвидация гегемонии пролетариата в меньшевистской истории русской революции.* (Как А. Потресов ликвидировал Г. Плеханова и «Искру»). — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-48, 5 (18) сентября, стр. 3—7; № 49, 3 (16) октября, стр. 3—6. — 211, 214, 215
- [⁸⁷] [*Каутский, К.*] *Письмо Каутского [к организаторам Каприйской школы].* 20 августа 1909 г. — В листовке: К вопросу о партийной школе. (Четыре документа). Изд. парт. школы. Б. м., [1909], стр. 1—2. (РСДРП). — 231
- [⁸⁸] *Козловский, Л. Очерки синдикализма во Франции.* М., «Свободная Мысль», 1906. 110 стр. — 135
- [⁸⁹] *Конференция социал-демократических организаций в России. Резолюция о Государственной думе.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 22, 24 (11) октября, стр. 1. — 99
- [⁹⁰] *Копенгагенск. международн. конгресс.* [Резолюция, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10, в отд.: Из партни. — 291
- [⁹¹] [*Корреспонденция из Николаева о соглашении между большевиками и меньшевиками по вопросу об организации совместного политического выступления.*] — «Пролетарий», Женева, 1905, № 9, 26 (13) июля, стр. 5, в отд.: Из партни. — 89
- [⁹²] *Красиков, П. А. Письмо В. И. Ленину.* 4 сентября 1905 г. Рукопись¹. — 82

¹ Poprvé uveřejněno v neúplném znění v knize V. I. Lenin, Sočinenija, sv. VIII, 3. vydání, 1930, s. 491.

- [⁹³] *Кричевский, Б. Н. Границы парламентаризма.* — «Образование», Спб., 1907, № 8, стр. 1—26; № 9, стр. 90—117. — 135
- [⁹⁴] [*Лейтейзен, Г. Д.*] *Гедисты и участие русских социал-демократов во временном революционном правительстве.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 26, 25 (12) ноября, стр. 6. Подпись: Линдов. — 127
- [⁹⁵] — *Маленькая поправка!* (Письмо в редакцию). — «Вперед», Женева, 1905, № 15, 21 (7) апреля, стр. 4. Подпись: Гедист. — 46
- [⁹⁶] *Ленин, В. И. Аграрная программа социал-демократии в первой русской революции 1905—1907 годов.* Ноябрь — декабрь 1907 г. — 137, 139, 254
- [⁹⁷] — *Аграрные прения в III Думе.* — «Пролетарий», Женева, 1908, № 40, 1 (14) декабря, стр. 3—5. Подпись: Н. Л. — 251
- [⁹⁸] — *Аграрный вопрос.* Ч. I. Спб., 1908. 264 стр. Перед загл. авт.: Вл. Ильин. — 137, 250
- [⁹⁹] — *Бойкот булыгинской Думы и восстание.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 12, 16 (3) августа, стр. 1. — 81, 86
- [¹⁰⁰] — *В Секретариат Международного социалистического бюро.* 8 июня 1905 г. — 58, 61, 62
- [¹⁰¹] — *В Секретариат Международного социалистического бюро в Брюсселе.* 24 июля 1905 г. — 64, 65, 66, 120
- [¹⁰²] — *В хвосте у монархической буржуазии или во главе революционного пролетариата и крестьянства?* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 15, 5 сентября (23 августа), стр. 1—2. — 81
- [¹⁰³] — *Внутреннее обозрение.* — «Заря», Stuttgart, 1901, № 2-3, декабрь, стр. 361—403. Подпись: Т. Х. — 18

- [¹⁰⁴] [*Ленин, В. И.*] *«Голос» ликвидаторов против партии.* (Ответ «Голосу Социал-Демократа»). Листовка. Отд. оттиск из № 12 «Социал-Демократа», ЦО РСДРП. [Париж, 23 марта (5 апреля) 1910 г.]. 2 стр. (РСДРП). — 265, 269, 279
- [¹⁰⁵] — *«Голос» ликвидаторов против партии.* (Ответ «Голосу Социал-Демократа»). — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 12, 23 марта (5 апреля), стр. 5—6. — 269, 279, 316, 317
- [¹⁰⁶] — *Две тактики социал-демократии в демократической революции.* Изд. ЦК РСДРП. Женева, тип. партии, 1905. VIII, 108 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 59, 68, 92
- [¹⁰⁷] — *«Единение царя с народом и народа с царем».* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 14, 29 (16) августа, стр. 1. — 81
- [¹⁰⁸] * — *За 12 лет.* Собрание статей. Т. 1. Два направления в русском марксизме и русской социал-демократии. Спб., тип. Безобразова, [1907]. XII, 471 стр. Перед загл. авт.: Вл. Ильин. На тит. л. год изд.: 1908. — 136, 140, 141
- [¹⁰⁹] — *Заметки публициста.* I. О «платформе» сторонников и защитников отзовизма. — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1910, № 1, 6 (19) марта, стр. 1—3. Подпись: Н. Ленин. — 274
- [¹¹⁰] — *Заявление и документы о разрыве центральных учреждений с партией.* № 13. Изд-во «Вперед». Женева, кооп. тип., 1905. 13 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 25
- [¹¹¹] — *Заявление [редакции «Пролетария»].* — «Пролетарий», [Женева], 1908, № 21, 26 (13) февраля, стр. 8. — 165
- [¹¹²] — *Извещение о III съезде Российской социал-демократической рабочей партии.* — В кн.: Извещение

с III съезде Российской социал-демократической рабочей партии. С прилож. устава партии и главнейших резолюций, принятых III съездом. Изд. ЦК РСДРП. Женева, кооп. тип., 1905, стр. 3—6. (РСДРП). Подпись: Центральный Комитет РСДРП. — 49, 56, 59

- [113] — *Извещение об образовании Организационного Комитета и о созыве III очередного съезда Российской социал-демократической рабочей партии.* Декабрь, позднее 11 (24), 1904 г. — 24
- [114] * — *Исторический смысл внутрипартийной борьбы в России.* — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1911, № 3, 29 апреля (12 мая), стр. 3—8. Подпись: Н. Ленин. — 295, 301
- [115] — *К вопросу о партийном объединении.* [Приписка от редакции «Пролетария» к протоколу 3-го совещания представителей ЦК и ОК в сентябре 1905 г.]. — «Пролетарий», Женева, 1905, № 20, 10 октября (27 сентября), стр. 4. — 127
- [116] — *К выборам в Петербурге.* (Заметка). — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-48, 5 (18) сентября, стр. 2—3. — 210, 214, 216
- [117] — *К единству.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 2—3. — 278
- [118] — *К оценке русской революции.* — «Пролетарий», Женева, 1908, № 30, (23) 10 мая, стр. 3—6. — 171
- [119] — *Кого они хотят обмануть?* — «Вперед», Женева, 1905, № 10, 15 (2) марта, стр. 6, в отд.: Из партии. — 39
- [120] — *Ликвидация ликвидаторства.* — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 46, 11 (24) июля, стр. 1—2. — 206, 296
- [121] — *Листок о Гаивасе.* — В листовке: ЗБЦК доводит до сведения всех заграничных групп следующее письмо, полученное им от представителя РСДРП

в Межд. соц. бюро т. Ленина. [Париж], 18 марта 1910, стр. 1. (РСДРП). — 264

- [¹²²] — *Марксизм и ревизионизм*. — В кн.: Карл Маркс (1818—1883). К двадцатипятилетию со дня его смерти (1883—1908). Спб., [Кедровы], 1908, стр. 210—217. На обл. загл.: Памяти Карла Маркса. Подпись: Вл. Ильин. — 177
- [¹²³] — *Материализм и эмпириокритицизм*. Критические заметки об одной реакционной философии. М., «Звено», [май] 1909. III, 438 стр. Перед загл. авт.: Вл. Ильин. — 174, 181, 201, 203, 247
- [¹²⁴] — *Новая аграрная политика*. — «Пролетарий», Женева, 1908, № 22, 3 марта (19 февраля), стр. 1. — 251
- [¹²⁵] — *Нужды деревни*. (К деревенской бедноте). Спб., «Молот», 1905. 63 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 111
- [¹²⁶] — *О партийной школе, устраиваемой за границей в NN*. [Резолюция Совещания расширенной редакции «Пролетария»]. — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 46. Приложение к № 46 газеты «Пролетарий», 16 (3) июля, стр. 7. — 206, 219
- [¹²⁷] — *[О созыве III партийного съезда]*. От редакции. — «Вперед», Женева, 1905, № 8, 28 (15) февраля, стр. 1. — 31, 34
- [¹²⁸] — *О статистике стачек в России*. — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. — 296
- [¹²⁹] — *О фракции «впередовцев»*. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 15-16, 12 сентября (30 августа), стр. 9—10. — 287
- [¹³⁰] — *О фракции сторонников отзовизма и богостроительства*. — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-

48. Приложение к № 47-48 газеты «Пролетарий», 11 (24) сентября, стр. 1—10. — 210, 216, 225, 227

- [131] — *О хороших демонстрациях пролетариев и плохих рассуждениях некоторых интеллигентов.* — «Вперед», Женева, 1905, № 1, 4 января (22 декабря), стр. 2—3. — 17
- [132] [*Ленин, В. И.*] *От редакции «Пролетария».* [По поводу статьи «К очередным вопросам»]. — «Пролетарий», Париж, 1909, № 42, 12 (25) февраля, стр. 3—4. — 195
- [133] — *Письмо А. Бебелю. 8 февраля 1905 г.* — В листовке: Дорогие товарищи! Тов. Бебель, по нашей просьбе, сообщил нам... [Женева, изд. ред. «Искры», 1905], стр. 1. — 30, 63
- [134] — *Письмо А. А. Богданову. 10 января 1905 г.* — 26
- [135] — *Письмо В. Д. Бонч-Бруевичу. 8 ноября 1910 г.* — 305
- [136] — *Письмо А. М. Горькому. 9 января 1908 г.* — 142
- [137] — *Письмо А. М. Горькому. 2 февраля 1908 г.* — 154
- [138] — *Письмо А. М. Горькому. 7 февраля 1908 г.* — 154
- [139] — *Письмо А. М. Горькому. 13 февраля 1908 г.* — 165
- [140] — *Письмо А. М. Горькому. 16 ноября 1909 г.* — 246
- [141] — *Письмо К. Гюисмансу. 16 сентября 1905 г.* — 93
- [142] — *Письмо К. Гюисмансу. 1 марта 1908 г.* — 168
- [143] — *Письмо К. Гюисмансу. 25 февраля 1909 г.* — 193
- [144] — *Письмо Р. С. Землячке. 26 декабря 1904 г.* — 20
- [145] — *Письмо к Грейлиху. 3 февраля 1905 г.* — 27

- [¹⁴⁶] — *Письмо П. Н. Лепешинскому.* 29 августа 1905 г. — 79
- [¹⁴⁷] — *Письмо А. В. Луначарскому.* 1 августа 1905 г. — 68
- [¹⁴⁸] — *Письмо А. В. Луначарскому.* Между 15 и 19 августа 1905 г. — 80
- [¹⁴⁹] — *Письмо А. И. Любимову.* 10 апреля 1910 г. — 273
- [¹⁵⁰] — *Письмо Ю. Ю. Мархлевскому.* 7 октября 1910 г. — 295
- [¹⁵¹] — *Письмо Международному социалистическому бюро.* 2 июня 1905 г. — 52
- [¹⁵²] — *Письмо Международному социалистическому бюро.* 27 октября 1905 г. — 118
- [¹⁵³] — *Письмо М. Нильсену.* 27 января 1908 г. — 145
- [¹⁵⁴] — *[Письмо организаторам Каприйской партийной школы].* 5 (18) августа 1909 г. — В листовке: К вопросу о партийной школе. (Четыре документа). Изд. парт. школы. Б. м., [1909], стр. 2. (РСДРП). Под загл.: Письмо Н. Ленина. — 207, 208, 222, 223, 233
- [¹⁵⁵] — *Письмо Петербургскому комитету РСДРП.* 13 марта 1905 г. — 48
- [¹⁵⁶] — *Письмо И. И. Скворцову-Степанову.* 2 декабря 1909 г. — 250
- [¹⁵⁷] — *Письмо ученикам Каприйской школы:* товарищам Юлию, Ване, Савелию, Ивану, Владимиру, Станиславу и Фоме. 30 августа 1909 г. — 225
- [¹⁵⁸] — *Письмо ученикам Каприйской школы.* Октябрь 1909 г. — 244

- [¹⁵⁹] — *Письмо Центральному Комитету РСДРП*. 28 июля 1905 г. — 88
- [¹⁶⁰] — *Письмо Центральному Комитету РСДРП*. 14 августа 1905 г. — 81
- [¹⁶¹] — *Письмо Центральному Комитету РСДРП*. 3 октября 1905 г. — 100
- [¹⁶²] — *Письмо Центральному Комитету РСДРП*. 27 октября 1905 г. — 122
- [¹⁶³] — *Планы брошюры «Рабочий класс и революция»*. Август 1905 г. — 75
- *По поводу статьи «К очередным вопросам»* — см. Ленин, В. И. От редакции «Пролетария».
- [¹⁶⁴] — *Пора кончить*. — «Вперед», Женева, 1905. № 1, 4 января (22 декабря), стр. 4, в отд.: Из партии. — 24
- [¹⁶⁵] — *Предисловие к брошюре Воинова (А. В. Луначарского) об отношении партии к профессиональным союзам*. Ноябрь 1907 г. — 135
- [¹⁶⁶] — *Предисловие ко второму изданию (книги «Развитие капитализма в России»)*. — В кн.: Ленин, В. И. Развитие капитализма в России. Процесс образования внутреннего рынка для крупной промышленности. Изд. 2-е, доп. Спб., «Паллада», 1908, стр. V—VIII. Перед загл. кн. авт.: Владимир Ильин. Подпись: Автор. — 252
- [¹⁶⁷] — *Представительство РСДРП в Международном социалистическом бюро*. — «Пролетарий», Женева, 1905, № 20, 10 октября (27 сентября), стр. 8, в отд.: Из партии. Подпись: Н. Ленин. — 102
- [¹⁶⁸] — *Проект резолюции об укреплении партии и ее единства*. 21 октября (3 ноября) 1909 г. — 242, 313

- [¹⁶⁹] — *Рабочая и буржуазная демократия.* — «Вперед», Женева, 1905, № 3, 24 (11) января, стр. 1. — 18
- [¹⁷⁰] — *Развитие капитализма в России.* Процесс образования внутреннего рынка для крупной промышленности. Спб., Водовозова, 1899. IX, IV, 480 стр.; 2 л. диагр.; VIII стр. табл. Перед загл. авт.: Владимир Ильин. — 251
- [¹⁷¹] * — *Развитие капитализма в России.* Процесс образования внутреннего рынка для крупной промышленности. Изд. 2-е, доп. Спб., «Паллада», 1908. VIII, VIII, 489 стр. Перед загл. авт.: Владимир Ильин. — 252
- [¹⁷²] — *Разоблаченные ликвидаторы.* — «Пролетарий», (Париж), 1909, № 47—48, 5 (18) сентября, стр. 4—5. — 210, 216, 229
- *Редакции газеты «Berner Tagwacht»* — см. Lenin, W. I. Erklärung.
- [¹⁷³] — *Самое ясное изложение самого путаного плана.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 15, 5 сентября (23 августа), стр. 2—3. — 81
- *Тактика РСДРП во время избирательной кампании. Интервью, данное сотруднику «L'Humanité» 17 февраля (2 марта) 1907 г.* — см. Lenin, V. I. Une interview du citoyen Lénine.
- [¹⁷⁴] — *Теория самопроизвольного зарождения.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 16, 14 (1) сентября, стр. 4. — 81
- [¹⁷⁵] — *Удостоверение В. Д. Бонч-Бруевичу.* 31 июля 1905 г. — 67
- [¹⁷⁶] — *Что делать? Наболевшие вопросы нашего движения.* Stuttgart, Dietz, 1902. VII, 144 стр. После загл. авт.: Н. Ленин. — 107

- [¹⁷⁷] — *Шаг вперед, два шага назад*. (Кризис в нашей партии). Женева, тип. партии, 1904. VIII, 172 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 160
- [¹⁷⁸] — *Шаг вперед, два шага назад*. Ответ Н. Ленина Розе Люксембург. Позднее 2 (15) сентября 1904 г. — 64
- [¹⁷⁹] *Лепешинский, П. Н. Письмо к коллегии экспедиции РСДРП*. 28 августа 1905 г. Рукопись¹. — 76—78
- [¹⁸⁰] «*Летучие Листки ЦК РСДРП*», Спб. — 82
- 1905, № 1, [10 июня], стр. 3—12. — 84, 89
- 1905, № 2, 24 июня. 8 стр. — 94
- 1905, № 3, 22 июля, стр. 5—6. — 88
- [¹⁸¹] *Луначарский, А. В. Атеизм*. — В кн.: Очерки по философии марксизма. Философский сборник. Спб., «Зерно», 1908, стр. 107—161. — 164
- [¹⁸²] — *Как петербургские рабочие к царю ходили*. № 16. Изд-во «Вперед». Женева, кооп. тип., 1905. 23 стр. Перед загл. авт.: В. Войнов. Загл. на русск. и нем. яз. — 68
- [¹⁸³] — *Кризис в итальянской рабочей партии*. — «Пролетарий», Genève, 1908, № 23, (11 мар.) 27 февраля, стр. 7—8, в отд.: Иностранная жизнь. Подпись: Войнов. — 157, 159, 167
- [¹⁸⁴] — *Очерки из истории революционной борьбы европейского пролетариата*. Женева, тип. партии, 1905. 2, 38 стр. (РСДРП). Загл. на русск. и нем. яз. — 68
- [¹⁸⁵] — *Очерки по истории революционной борьбы западноевропейского пролетариата*. Февральская рево-

¹ Poprvé uveřejněno v publikaci Leninskij Sbornik XVI, 1931, s. 294.

люция и ее последствия. — «Пролетарий», Женева, 1905, № 20, 10 октября (27 сентября), стр. 2—3. — 80

[¹⁸⁶] — *Парламент и его значение.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 25, 16 (3) ноября, стр. 1—2. — 104—106

[¹⁸⁷] *Люксембург, Р.* Организационные вопросы русской социал-демократии. — «Искра», [Женева], 1904, № 69, 10 июля, стр. 2—7. — 64

[¹⁸⁸] — *Революционное похмелье.* — «Пролетарий», Париж, 1909, № 44, 8 (21) апреля, стр. 3—6. — 203

[¹⁸⁹] *Макдональд, Р.* Письмо В. И. Ленину. 24 февраля 1905 г. Рукопись¹. — 31, 40

[¹⁹⁰] *Манифест (об учреждении Государственной думы.* 6 (19) августа 1905 г.]. — «Правительственный Вестник», Спб., 1905, № 169, 6 (19) августа, стр. 1. — 299

Манифест 4-х редакторов «Голоса» — см. Письмо к товарищам!

[¹⁹¹] *Маркс, К. и Энгельс, Ф.* Манифест Коммунистической партии. Декабрь 1847 г. — январь 1848 г. — 45

[¹⁹²] *Маркс, К.* Классовая борьба во Франции с 1848 по 1850 г. Январь — 1 ноября 1850 г. — 106

[¹⁹³] — *Письмо Л. Кугельману.* 12 апреля 1871 г. — 167

[¹⁹⁴] — *Письмо Л. Кугельману.* 17 апреля 1871 г. — 167

[¹⁹⁵] — *Теории прибавочной стоимости (IV том «Капитала»).* Январь 1862 г. — июль 1863 г. — 137, 254

[¹⁹⁶] — *Учредительный манифест Международного Товарищества Рабочих, основанного 28 сентября 1864 г.*

¹ Poprvé uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XVI, s. 58.

на публичном собрании, состоявшемся в Сент-Мартинс-холле, Лонг-Эйкр, в Лондоне. 21—27 октября 1864 г. — 293

- [¹⁹⁷] *Мартов, Л. Маленькие причины великой обиды.* — В кн.: Необходимое дополнение к «Дневникам» Г. В. Плеханова. Изд. ред. «Голоса Социал-Демократа». [Paris, кооп. тип. «Союз», апрель 1910], стлб. 8—16. (РСДРП). — 279
- [¹⁹⁸] — *На верном пути.* — «Голос Социал-Демократа», [Париж], 1910, № 19-20, январь — февраль, стр. 19—20. — 278, 317
- [¹⁹⁹] — *На очереди.* По поводу революционной рецептуры. — «Искра», [Женева], 1905, № 107, 29 июля, стр. 3—5. Подпись: Л. М. — 74, 80
- [²⁰⁰] — *Партийный съезд или съезд кружков?* — «Искра», [Женева], 1905, № 94, 25 марта, стр. 2—3. Подпись: Л. М. — 46
- [²⁰¹] *Мартынов, А. Аграрный вопрос в контрреволюционной Думе.* — «Голос Социал-Демократа», [Женева], 1908, № 10-11, ноябрь — декабрь, стр. 5—14. — 251
- [²⁰²] — *В поисках за принципиальностью.* (См. Г. В. Плеханов. «Комедия ошибок». «Дневник Соц.-Дем.». Февраль, № 10). — В кн.: Необходимое дополнение к «Дневникам» Г. В. Плеханова. Изд. ред. «Голоса Социал-Демократа». [Paris, кооп. тип. «Союз», апрель 1910], стлб. 1—8. (РСДРП). — 270, 279
- [²⁰³] *Маслов, П. П. Развитие народного хозяйства и влияние его на борьбу классов в XIX веке.* — В кн.: Общественное движение в России в начале XX-го века. Под ред. Л. Мартова, П. Маслова, А. Потресова. Т. I. Предвестники и основные причины движения. Спб., тип. «Общественная Польза», 1909, стр. 643—662, в отд.: Итоги. — 253
- [²⁰⁴] «Московские Ведомости». — 105

- [²⁰⁵] «Мысль», М. — 265, 303, 306
— 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. — 296
- [²⁰⁶] *Насущные вопросы.* — «Вперед», Женева, 1905, № 9, 8 марта (23 февраля), стр. 1—2. Подпись: Бюро Комитетов Большинства. — 33
- [²⁰⁷] * [*Насущные вопросы*]. Листок. Б. м., [1905]. 4 стр. (РСДРП). Подпись: Бюро Комитетов Большинства. — 33
- [²⁰⁸] «Наша Заря», Спб. — 300, 306
— 1910, № 2, стр. 50—62. — 275, 279
- [²⁰⁹] *Наша избирательная кампания.* (Письмо из Петербурга). — «Социал-Демократ», [Париж], 1909, № 9, 31 октября (13 ноября), стр. 3—5. Подпись: А. Ч. — 237
- [²¹⁰] *Не начало ли поворота?* [Передовая]. — «Искра», [Женева], 1905, № 105, 15 июля, стр. 1—2. — 69
- [²¹¹] *Не пора ли покончить?* — «Голос Социал-Демократа», [Женева], 1908, № 1-2, февраль, стр. 24—26. — 171
- [²¹²] *Необходимое дополнение к «Дневникам» Г. В. Плеханова.* Изд. ред. «Голоса Социал-Демократа». [Paris, кооп. тип. «Союз», апрель 1910]. 32 стлб. (РСДРП). — 270, 279, 281
- [²¹³] «Новая Жизнь», Спб. — 121, 125, 127, 151, 155
- [²¹⁴] «Новое Время», Спб., 1907, № 11068, 4 (17) января, стр. 3. — 130
- [²¹⁵] [О ликвидаторах. Резолюция, принятая меньшевиками-партийцами на собрании в Сан-Ремо 13 апреля 1910 г.]. — В листовке: Резолюции, принятые в Сан-Ремо 13 апр. 1910 г. Б. м., [1910], стр. 2. (РСДРП). — 280

- [²¹⁶] *О профессиональных союзах.* [Резолюция, принятая на V (Лондонском) съезде РСДРП]. — В кн.: Лондонский съезд Российской соц.-демокр. раб. партии (состоявшийся в 1907 г.). Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Paris, 1909, стр. 458. (РСДРП). — 149
- [²¹⁷] *О фракционных центрах.* [Резолюция, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 11, в отд.: Из партии. — 315
- [²¹⁸] *О Центр(альном) Органе.* [Резолюция, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10, в отд.: Из партии. — 278
- [²¹⁹] *Об отношении к либералам (Старовера).* [Главнейшие резолюции, принятые на Втором съезде РСДРП]. — В кн.: Второй очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Genève, тип. партии, [1904], стр. 13—14, 357. (РСДРП). — 17, 19
- [²²⁰] *Об отступлениях от партийной дисциплины.* [Резолюция, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 11, в отд.: Из партии. — 319
- [²²¹] «Образование», Спб. — 135, 141
 — 1907, № 1, стр. 100—127. — 135
 — 1907, № 8, стр. 1—26; № 9, стр. 90—117. — 135
- [²²²] *Общественное движение в России в начале XX-го века.* Под ред. Л. Мартова, П. Маслова и А. Потресова. Т. I—IV. Спб., тип. «Общественная Польза», 1909—1914. 5 т. — 211, 247, 260, 284, 299
- [²²³] — Т. I. Предвестники и основные причины движения. 1909. 676 стр. — 253

- Объявление женевской группы о разрыве с БЦ — см. Уважаемые товарищи. Женевский идейный кружок большевиков на собрании 21 апреля 1909 г. постановил...*
- [²²⁴] *Объявление о выходе газеты «Пролетарий», органа С.-Петербургского и Московского комитетов Российской социал-демократической рабочей партии. Листовка. [Женева. 1908]. 1 стр. (РСДРП). — 151, 158*
- [²²⁵] *Объявление об издании периодического органа «Голос Социал-Демократа». Листовка. Genève, [1908], 1 стр. Подпись: П. Аксельрод, Ф. Дан, Л. Мартов, А. Мартынов, Г. Плеханов. — 158*
- [²²⁶] *Организационный устав, [принятый 1-ой общерусской конференцией партийных работников]. — В кн.: Первая общерусская конференция партийных работников. Отдельное приложение к № 100 «Искры». Женева, тип. партии, 1905, стр. 17—18. (РСДРП). — 59, 75*
- [²²⁷] *Организационный устав Российской соц.-дем. рабочей партии, принятый на Втором съезде партии. — В кн.: Второй очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Genève, тип. партии, [1904], стр. 7—9. (РСДРП). — 61, 62*
- [²²⁸] *От редакции. — «Вперед», Женева, 1905, № 8, 28 (15) февраля, стр. 4, в отд.: Из партии. — 34*
- [²²⁹] *От редакции. [К статье: «Открытое письмо»]. — «Голос Социал-Демократа», [Париж], 1910, № 19-20, январь — февраль, стр. 24. — 316*
- [²³⁰] *Отдельный оттиск из № 50 газеты «Пролетарий», [Париж, 28 ноября (11 декабря) 1909], стр. 1—2. — 237, 238*
- [²³¹] *Открытое письмо к делегатам на III съезд. Листовка. Б. м., [апрель 1905]. 2 стр. Подпись: Федор Лу-*

шин. Ниже подписи: Присоединяюсь всецело к письму тов. Лушина Константин Сергеевич. — 73

«Открытое письмо» Максимова — см. Отчет тов. большевикам устранившихся членов расширенной редакции «Пролетария».

[²³²] *Открытое письмо [ЦК РСДРП к Организационной комиссии, выбранной 1-ой общерусской конференцией социал-демократических работников]. — «Пролетарий», Женева, 1905, № 11, 9 августа (27 июля), стр. 2—3. — 59, 67, 71*

[²³³] *Открытое письмо [16-ти русских меньшевиков-ликвидаторов]. — «Голос Социал-Демократа», [Париж], 1910, № 19-20, январь — февраль, стр. 23—24. — 275, 279, 280*

[²³⁴] *Отношение Росс. соц.-дем. рабочей партии к либералам. — «Вперед», Женева, 1905, № 10, 15 (2) марта, стр. 1—2. Подпись: Бюро Комитетов Большинства. — 33*

[²³⁵] *[Отчет о пожертвованиях, поступивших в редакцию газеты «Вперед»]. — «Вперед», Женева, 1905, № 12, 29 (16) марта, стр. 6, в отд.: Из партии. — 32, 48*

[²³⁶] *[Отчет о пожертвованиях, поступивших в редакцию газеты «Вперед»]. — «Вперед», Женева, 1905, № 13, 5 апреля (23 марта), стр. 6, в отд.: Из партии. — 48*

[²³⁷] *[Отчет о пожертвованиях, поступивших в редакцию газеты «Вперед»]. — «Вперед», Женева, 1905, № 16, 30 (17) апреля, стр. 6, в отд.: Из партии. — 48*

[²³⁸] *Отчет тов. большевикам устранившихся членов расширенной редакции «Пролетария». 3 (16) июля 1909. Б. м., [1909]. 4 стр. Подпись: Н. Максимов и Николаев. Гект. — 227*

[²³⁹] *Отчет тов. большевикам устранившихся членов расши-*

ренной редакции «Пролетария». 3 (16) июля
[1909 г]. Б. м., [1909]. 16 стр. — 210

- [²⁴⁰] *Очерки по философии марксизма*. Философский сборник. Спб., «Зерно», 1908. 329 стр. — 160, 164, 165, 173
- [²⁴¹] * *Очерки реалистического мировоззрения*. Сборник статей по философии, общественной науке и жизни. Спб., Дороватовский и Чарушников, 1904. VII, 676 стр. — 163
- [²⁴²] *Памяти Николая Гавриловича Чернышевского*. Доклады и речи Н. Ф. Анненского, М. А. Антоновича, А. А. Корнилова, А. С. Посникова и М. И. Туган-Барановского. Спб., типолит. Фроловой, 1910, 53 стр. (III отделение императорского Вольного экономического общества). — 284
- [²⁴³] *1-ое мая*. Листовка. [М., апрель 1910]. 2 стр. Подпись: Группа с.-д. — 282
- [²⁴⁴] *Первое мая*. Листовка. [Париж, 26 апреля 1910]. 2 стр. (РСДРП. Отдельный оттиск из № 13 «Социал-Демократа», ЦО РСДРП). — 282
- [²⁴⁵] *Письмо в расширен. редакцию «Пролетария» от «Совета школы» в NN*. [16 августа 1909]. — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-48. Приложение к № 47-48 газеты «Пролетарий», 11 (24) сентября, стр. 11. — 208, 223
- [²⁴⁶] *Письмо к партийным организациям*. (Об очередной партийной конференции). — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 11—12. Подпись: Центральный Комитет РСДРП. — 278, 317
- [²⁴⁷] *Письмо к партийным организациям*. [Письмо 1-е]. Листовка. Б. м., [ноябрь 1904]. 4 стр. (Только для членов партни). — 19

[²⁴⁸] *Письмо к партийным организациям.* [Письмо 2-е]. Листовка. Б. м., [декабрь 1904]. 4 стр. (Только для членов партии). — 17, 18, 19, 20

[²⁴⁹] *Письмо к товарищам!* Листовка. [Paris, кооп. тип. «Союз», 1910]. 2 стр. (РСДРП). — 278, 279, 315

«Письмо Лушина» — см. Открытое письмо к делегатам на III съезд.

[²⁵⁰] *Письмо партийного работника.* — «Рабочее Знамя», [М.], 1908, № 7, декабрь, стр. 4—6. — 220

[²⁵¹] *Письмо рабочего.* (О плане партийной работы в связи с оценкой текущего момента). — «Рабочее Знамя», [М.], 1908, № 5, октябрь, стр. 4—5. — 220

[²⁵²] *Письмо секретарю женевской группы от коллегии экспедиции РСДРП.* 29 августа 1905 г. Рукопись¹. — 76—78

[²⁵³] *Плеханов, Г. В.* (В редакцию «Искры». 16 (29) мая 1905 г.). — «Искра», [Женева], 1905, № 101, 1 июня, стр. 8, в отд.: Из партиц. — 53, 58, 61

[²⁵⁴] — *Враждующие между собою братья.* — «Дневник Социал-Демократа», Женева, 1905, № 2, август, стр. 37—49. — 124

[²⁵⁵] — *Выбранные места из переписки с друзьями.* (Письмо в редакцию газеты «Пролетарий»). — «Дневник Социал-Демократа», Женева, 1905, № 2, август, стр. 10—37. — 75, 93

[²⁵⁶] — *Критика теории и практики синдикализма.* — «Современный Мир», Спб., 1907, № 11, стр. 20—52; № 12, стр. 29—58. — 141

[²⁵⁷] — *Необходимая поправка.* — «Дневник Социал-Демо-

¹ Poprvé uveřejněno v publikaci Leninskij Sbornik XVI, 1931, s. 294.

крата», [Женева], 1909, № 9, август, стр. 19—20.—
247, 299

- [²⁵⁸] — *Нечто о выводах «генерального межевания».* — «Дневник Социал-Демократа», [Женева], 1909, № 9, август, стр. 16—19. — 247
- [²⁵⁹] — *О пустяках, особенно о г. Потресове.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 13, 26 апреля (9 мая), стр. 3—6. — 280
- [²⁶⁰] — *Оппортунизм, раскол или борьба за влияние в партии?* — «Дневник Социал-Демократа», [Женева], 1909, № 9, август, стр. 2—16. — 247, 261
- [²⁶¹] — *[Письмо в Международное социалистическое бюро. 3 (16) июня 1905 г.]*. Рукопись¹. — 60, 62, 64
- [²⁶²] — *Последнее пленарное собрание нашего Центрального Комитета.* — «Дневник Социал-Демократа», [Женева], 1910, № 11, март, стр. 1—20. — 268, 270, 275
- [²⁶³] — *Предисловие переводчика ко второму изданию (книги Ф. Энгельса «Людвиг Фейербах»).* — В кн.: Энгельс, Ф. Людвиг Фейербах. Пер. с нем. Г. Плеханова. С двумя прилож., с новыми объяснительными примеч. и с новым предисл. переводчика. Женева, 1905, стр. VII—XXXII. (Б-ка научного социализма. Изд. 2-е, серия I. Вып. I). — 68, 69
- [²⁶⁴] — *Чего не делать.* — «Искра», [Женева], 1903, № 52, 7 ноября, стр. 1—2. — 61
- [²⁶⁵] *По поводу статьи женевского товарища.* — «Голос Социал-Демократа», [Париж], 1909, № 15, июнь, стр. 13—14. — 210

[²⁶⁶] *Положение дел в партии.* [Резолюция, принятая на

¹ Poprvé uveřejněno v letáku *Dorogie tovarišči!* Posylajem vam rjad dokumentov... Vydavatelství Organizační komise bolševiků, červenec—srpen 1905, s. 8—10.

плenumе ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10, в отд.: Из партии. — 261, 267, 315

[²⁶⁷] *Положение о выборах в Государственную думу.* — «Правительственный Вестник», Спб., 1905, № 169, 6 (19) августа, стр. 2—4. — 299

[²⁶⁸] *Положение о выборах в Государственную думу.* [3 (16) июня 1907 г.]. — «Собрание узаконений и распоряжений правительства, издаваемое при правительствующем Сенате». Спб., 1907, отд. I, № 94, 3 июня, стр. 1303—1380. — 254

[²⁶⁹] «*Последние Известия*», Женева, 1905, № 219, 7 марта (22 февраля), стр. 1—3. — 37

— 1905, № 247, 1 сентября (19 августа), стр. 1—4. — 81

[²⁷⁰] *Постановление Совета РСДРП от 8 марта 1905 года.* — «Искра», [Женева], 1905, № 89, 24 февраля, стр. 8, в отд.: Из партии. — 36, 39

[²⁷¹] *Потресов, А. Н. Критические наброски.* О том, почему пустяки одолели. — «Наша Заря», Спб., 1910, № 2, стр. 50—62. — 275, 279, 280

[²⁷²] — *На суд гг. меньшевиков.* — В кн.: Необходимое дополнение к «Дневникам» Г. В. Плеханова. Изд. ред. «Голоса Социал-Демократа». [Paris, кооп. тип. «Союз», апрель 1910], стлб. 21—26. (РСДРП). Подпись: А. Потресов-Старовер. — 279

[²⁷³] — *Наши злоключения.* I. О либерализме и гегемонии. — «Искра», [Женева], 1904, № 78, 20 ноября, стр. 2—6. Подпись: Старовер. — 18, 19

[²⁷⁴] — *Наши злоключения.* II. О кружковом марксизме и об интеллигентской социал-демократии. — «Искра», [Женева], 1905, № 107, 29 июля, стр. 2—5. Подпись: Старовер. — 75, 80

— *Резолюция об отношении к либералам* — см. Об отношении к либералам (Старовера).

[²⁷⁵] *«Правда»*, [Вена]. — 208, 210, 231, 269, 270

— 1910, № 10, 12 (25) февраля, стр. 1. — 265

— 1910, № 11, 18 (31) марта, стр. 3. — 269

[²⁷⁶] *«Правительственный Вестник»*, Спб., 1905, № 169, 6 (19) августа, стр. 1, 2—4. — 299

— 1906, № 252, 12 (25) ноября, стр. 1. — 254

[²⁷⁷] [*Примечание редакции «Пролетария» к письму Г. В. Плеханова в ред. «Искры»*]. — *«Пролетарий»*, Женева, 1905, № 5, 26 (13) июня, стр. 6, в отд.: Из партии. — 54

[²⁷⁸] [*Приписка к статье: Ленин, В. И. К оценке русской революции*]. — *«Пролетарий»*, Женева, 1908, № 30, (23) 10 мая, стр. 6. — 171

[²⁷⁹] *Программа занятий школы (на Капри)*. — В листовке: К вопросу о партийной школе. (Четыре документа). Изд. парт. школы. Б. м., 1909, стр. 1. (РСДРП). — 206, 209, 216, 220, 224

[²⁸⁰] *Программа Российской соц.-дем. рабочей партии, принятая на Втором съезде партии*. — В кн.: Второй очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Genève, тип. парти, [1904], стр. 1—6. (РСДРП). — 204, 227, 230, 232, 293, 298

[²⁸¹] *Проект основных положений земельного закона, внесенный во II Государственную думу от имени группы социалистов-революционеров*. — В кн.: [Материалы, поступившие в Общее собрание Государственной думы 2-го созыва]. Б. м., [1907], л. 486—491. — 139

[²⁸²] *Проект основных положений (земельного закона, вне-*

сенный 104 членами Государственной думы]. — В кн.: Стенографические отчеты [Государственной думы]. 1906 год. Сессия первая. Т. I. Заседания 1—18 (с 27 апреля по 30 мая). Спб., гос. тип., 1906, стр. 560—562. (Государственная дума). — 139

[²⁸³] *Проект основных положений [земельной реформы, внесенный во II Государственную думу от имени Трудовой группы и Крестьянского союза]*. — В кн.: [Материалы, поступившие в Общее собрание Государственной думы 2-го созыва]. Б. м., [1907], л. 17—19, 37. — 139

[²⁸⁴] *«Пролетарий»*, Женева. — 50, 56, 59, 62, 63, 68, 70, 74, 81, 82, 85, 86, 91, 92, 94, 101, 118, 127

— 1905, № 1, 27 (14) мая, стр. 1—3. — 50, 58, 61, 63, 64, 71, 87, 125

— 1905, № 4, 17 (3) июня, стр. 6. — 62

— 1905, № 5, 26 (13) июня, стр. 6. — 54

— 1905, № 9, 26 (13) июля, стр. 5. — 89

— 1905, № 10, 2 августа (20 июля). 6 стр. — 67

— 1905, № 11, 9 августа (27 июля), стр. 2—3. — 59, 67, 71

— 1905, № 12, 16 (3) августа, стр. 1. — 81, 86

— 1905, № 14, 29 (16) августа, стр. 1. — 81

— 1905, № 15, 5 сентября (23 августа), стр. 1—3. — 81

— 1905, № 16, 14 (1) сентября, стр. 4. — 81

— 1905, № 19, 3 октября (20 сентября), стр. 1. — 86

— 1905, № 20, 10 октября (27 сентября). 8 стр. — 80, 85, 92, 102, 127

- 1905, № 21, 17 (4) октября. 8 стр. — 104
- 1905, № 22, 24 (11) октября, стр. 1. — 99
- 1905, № 25, 16 (3) января, стр. 1—2. — 104—106
- 1905, № 26, 25 (12) ноября, стр. 6. — 127
- [²⁸⁵] «Пролетарий», [Выборг — Женева — Париж]. — 139, 141, 142, 143, 144, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 164, 165, 166, 169, 176, 177, 182, 194, 207, 208, 209, 210, 211, 215, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 227, 229, 234, 237, 239, 245, 246, 309, 310
- [Выборг], 1907, № 17, 20 октября. 8 стр. На газ. место изд.: М. — 136
- 1907, № 18, 29 октября, стр. 2—5. — 166
- [Женева], 1908, № 21, 26 (13) февраля. 8 стр. — 157, 165
- 1908, № 22, (3 марта) 19 февраля. 8 стр. На газ. дата: (4 мар.) 19 февраля. — 159, 251
- 1908, № 23, (11 мар.) 27 февраля. 8 стр. — 157, 159, 167
- 1908, № 30, (23) 10 мая, стр. 3—6. — 171
- Женева — [Париж], №№ 39—46, 26 (13) ноября 1908 — 11 (24) июля 1909. — 209
- Женева, 1908, № 40, 1 (14) декабря, стр. 3—5. — 251
- Париж, 1909, № 42, 12 (25) февраля, стр. 1—4. — 195
- 1909, № 44, 8 (21) апреля, стр. 3—6. — 203
- 1909, № 46, 11 (24) июля, стр. 1—2. — 206, 296

— 1909, № 46. Приложение к № 46 газеты «Пролетарий», 16 (3) июля. 7 стр. — 206, 208, 210, 216, 221

— 1909, № 47-48, 5 (18) сентября. 10 стр. — 210, 215, 216, 227, 229

— 1909, № 47-48. Приложение к № 47-48 газеты «Пролетарий», 11 (24) сентября, стр. 1—10, 11—12. — 209, 210, 216, 223, 225, 227, 229, 234

— 1909, № 47-48, 5 (18) сентября, стр. 3—7; № 49, 3 (16) октября, стр. 3—6. — 211, 214, 215

[²⁸⁶] *Пролетарские демонстрации.* — «Искра», [Женева], 1904, № 79, 1 декабря, стр. 5—6, в отд.: Из нашей общественной жизни. — 17, 18, 19, 20

[²⁸⁷] *Протокол совещания 12-го июля между представителями Организац. ком. и Центрального Ком. РСДРП.* — «Искра», [Женева], 1905, № 107, 29 июля, стр. 8, в отд.: Из партий. — 71

[²⁸⁸] *«Рабочая Газета»,* Париж. — 294

[²⁸⁹] *«Рабочее Знамя»,* [М.], 1908, № 5, октябрь, стр. 4—5. — 220

— 1908, № 7, декабрь, стр. 4—6. — 220

[²⁹⁰] *«Рабочий»,* [М.]. — 94, 119

— 1905, № 1, август. 12 стр. — 82, 86

— 1905, № 2, 3 августа, стр. 2—3. — 112

[²⁹¹] *Радек, К. Колониальные грабежи и революция.* — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-48, 5 (18) сентября, стр. 3—4. — 210

[²⁹²] *«Радуга»,* Женева. — 132, 133

[²⁹³] *Раппопорт, Х. Л. Интернационал и война.* (Третья ко-

миссия). — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 17, 25 сентября (8 октября), стр. 6—7. — 293

[²⁹⁴] *Резолюции, принятые на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10—11, в отд.: Из партии. — 278, 281, 315, 318

[²⁹⁵] *Резолюции, принятые [1-ой общерусской] конференцией [партийных работников].* — В кн.: Первая общерусская конференция партийных работников. Отдельное приложение к № 100 «Искры». Женева, тип. партии, 1905, стр. 15—30. (РСДРП). — 51, 59, 61

[²⁹⁶] *Резолюции Совещания расширенной редакции «Пролетария».* — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 46. Приложение к № 46 газеты «Пролетарий», 16 (3) июля, стр. 3—7. — 209, 210, 221

Резолюция Каутского — см. Motion de Kautsky.

[²⁹⁷] *Резолюция Костромского комитета [РСДРП относительно представительства Г. В. Плеханова в МСБ].* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 20, 10 октября (27 сентября), стр. 8, в отд.: Из партии. — 85

[²⁹⁸] *Резолюция Одесского комитета РСДРП о профессиональной борьбе.* Рукопись¹. — 106—111

[²⁹⁹] *Резолюция Орловско-Брянского комитета.* — «Искра», [Женева], 1905, № 106, 18 июля, стр. 7, в отд.: Из партии. — 73

[³⁰⁰] *Резолюция по отчетам, [принятая на Пятой конференции РСДРП (Общероссийской 1908 г.).* — В кн.: Извещение Центрального Комитета Российской С.-д. рабочей партии о состоявшейся очередной общепартийной конференции. [Изд. ЦК РСДРП. Paris, 1909], стр. 4. (РСДРП). — 260

¹ Poprvé uveřejněno v knize V. I. Lenin, Sočinenija, sv. VIII, 3. vydání, 1930, s. 502—503.

- [³⁰¹] *Резолюция, предложенная на собрании меньшевистской группы содействия в Париже (4 апреля 1910 г.) меньшевиками-партийцами.* Листовка. Б. м., [1910]. 1 стр. (РСДРП). — 270, 280
- [³⁰²] *Резолюция, предложенная на собрании 1-й Женевской группы РСДРП 19 апреля 1910 г. меньшевиками-партийцами.* Листовка. Б. м. [1910]. 1 стр. (РСДРП). — 280
- [³⁰³] *Резолюция, принятая Ниццкой группой содействия РСДРП 24 апреля 1910 г.* — В листовке: Заграничное Бюро Центрального Комитета. Ко всем заграничным группам содействия РСДРП. Б. м., [1910], стр. 3. (РСДРП). — 280
- [³⁰⁴] *Резолюция (III съезда РСДРП) о пропаганде и агитации.* — В кн.: Извещение о III съезде Российской социал-демократической рабочей партии. С прилож. устава партии и главнейших резолюций, принятых III съездом. Изд. ЦК РСДРП. Женева, кооп. тип., 1905, стр. 15—16. (РСДРП). Под общ. загл.: Главнейшие резолюции. — 94
- [³⁰⁵] *Резолюция [учредительной конференции южных организаций] по поводу представительства Росс. партии в Интернациональном социалистическом бюро.* — В листовке: [Решения южнорусской учредительной конференции РСДРП. Август 1905 г.]. Б. м., [1905], стр. 1. Гект. — 102
- [³⁰⁶] «Речь», Спб. — 210
- 1909, № 208 (1092), 1 (14) августа, стр. 1, 2. — 210
- 1909, № 216 (1100), 9 (22) августа, стр. 3. — 214
- [³⁰⁷] *Салтыков-Щедрин, М. Е. Пестрые письма.* — 92
- [³⁰⁸] *С.-Петербург, 1 августа.* [Передовая]. — «Речь», Спб., 1909, № 208 (1092), 1 (14) августа, стр. 1. — 210
- [³⁰⁹] «Современный Мир», Спб. — 141

— 1907, № 11, стр. 20—52; № 12, стр. 29—58. — 141

— 1909, № 7, стр. 207—211. — 214

[³¹⁰] [*Сообщение о предложении А. Бебеля*]. — «Вперед», Женева, 1905, № 8, 28 (15) февраля, стр. 1. — 27

[³¹¹] «Социал-Демократ», [Вильно — Спб. — Париж — Женева]. — 223, 237, 242, 259, 261, 264, 265, 267, 268, 269, 270, 274, 275, 278, 279, 280, 281, 282, 287, 293, 304, 313, 314, 315, 317, 318, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 328

— [Париж], 1909, № 7-8, 8 (21) августа, стр. 3—6. — 210

— 1909, № 9, 31 октября (13 ноября), стр. 3—5. — 236

— [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 2—3, 10—12. — 260, 261, 267, 278, 280, 291, 315, 318, 319

— 1910, № 12, 23 марта (5 апреля), стр. 5—6. — 269, 279, 315, 317, 318

— 1910, № 13, 26 апреля (9 мая), стр. 3—6. — 280

— 1910, № 14, 22 июня (5 июля), стр. 3—6. — 264

— 1910, № 15-16, 12 сентября (30 августа), стр. 9—10. — 287

— 1910, № 17, 25 сентября (8 октября), стр. 6—7, 11. — 293

[³¹²] [*Сталин, И. В.*] *Письмо с Кавказа*. — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1910, № 2, 25 мая (7 июня), стр. 26—28. Подпись: К. Ст. На газ. дата: 24/7 июня. — 315

Статья о Кольцове — см. Каменев, Л. Б. Еще один «критик» пролетарского движения.

- [³¹³] *Стенографические отчеты (Государственной думы)*. 1908 г. Сессия вторая. Ч. I. Заседания 1—35 (с 15 октября по 20 декабря). Спб., гос. тип., 1908. XIV стр.; 3152 стлб. (Государственная дума. Третий созыв). — 248
- [³¹⁴] *Столыпин, А. А. Ложное решение*. — «Новое Время», Спб., 1907, № 11068, 4 (17) января, стр. 3. — 130
- [³¹⁵] *Суворов, С. А. Основания социальной философии*. — В кн.: Очерки по философии марксизма. Философский сборник. Спб., «Зерно», 1908, стр. 291—328. — 164
- [³¹⁶] «Товарищ», Спб. — 136
- [³¹⁷] *Товарищам-рабочим, прибывшим в школу в NN*. — «Пролетарий», [Париж], 1909, № 47-48. Приложение к № 47-48 газеты «Пролетарий», 11 (24) сентября, стр. 11—12. — 228, 234
- [³¹⁸] *Товарищи!* В некоторых большевистских организациях усиленно дебатруется вопрос об устройстве партийной школы за границей... Листовка. [Париж, 1909, не позднее июня]. 1 стр. (Только для членов РСДРП, считающих себя сторонниками большевистского течения в партии). Подпись: Редакция газ. «Пролетарий» (в расширенном составе). — 206, 209
- [³¹⁹] *Товарищи*. Революция началась. Листовка. Спб., 21 января 1905. 2 стр. (РСДРП). Подпись: Бюро Комитетов Большинства. — 29
- [³²⁰] *Третий очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии*. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Женева, тип. партии, 1905. XXIX, 401 стр. (РСДРП). — 68, 72, 123
- [³²¹] *Третья Государственная дума*. Сессия 3-я. Фракция народной свободы в период 10 октября 1909 года — 5 июня 1910 года. Отчет и речи депутатов. Спб., 1910. 90, 182 стр. — 284

- [³²²] *Троцкий, Л. Д. Затруднения внешние и внутренние.* — «Социал-Демократ», [Париж], 1909, № 7-8, 8 (21) августа, стр. 3—6. Подпись: Н. Троцкий. — 210
- [³²³] — *На партийную дорогу.* — «Правда», [Вена], 1910, № 10, 12 (25) февраля, стр. 1. — 265
- [³²⁴] *Уважаемые товарищи. Женевский идейный кружок большевиков на собрании 21 апреля 1909 г. постановил...* Листовка. Genève, 24 апреля 1909. 1 стр. — 202
- [³²⁵] *Указ правительствующему Сенату [о выходе крестьян из общин и закреплении в собственность наделных участков. 9 (22) ноября 1906 г.].* — «Правительственный Вестник», Спб., 1906, № 252, 12 (25) ноября, стр. 1. — 254
- [³²⁶] *Устав партии, [принятый на III съезде РСДРП].* — В кн.: Извещение о III съезде Российской социал-демократической рабочей партии. С прилож. устава партии и главнейших резолюций, принятых III съездом. Изд. ЦК РСДРП. Женева, кооп. тип., 1905, стр. 17—18. (РСДРП). — 72, 75, 76, 77, 78, 85, 88, 91, 227, 230, 232
- [³²⁷] *Фельетон. Письмо к рабочим. II.* — «Рабочий», [М.], 1905, № 2, 3 августа, стр. 2—3. Подпись: Третий. — 112
- Хлестаковская заметка «Искры» — см. Chers Camarades.*
- [³²⁸] *Центральный комитет о Госуд. думе.* — «Пролетарий», Женева, 1905, № 19, 3 октября (20 сентября), стр. 1. — 86
- [³²⁹] * *Череванин, Н. Современное положение и возможное будущее.* Аграрная проблема и ее решение борющимися партиями. 3-я Дума, причины ее появления и ее будущее. М., тип. «Русский Труд», 1908. VII, 248 стр. — 255

- [³³⁰] Шиллер, Ф. Валленштейн. — 320
- [³³¹] Энгельс, Ф. Анти-Дюринг. Переворот в науке, произведенный господином Евгением Дюрингом. 1876—1878 гг. — 159
- [³³²] — Предисловие к «Крестьянской войне в Германии». 1 июля 1874 г. — 107
- [³³³] Юшкевич, П. С. Современная энергетика с точки зрения эмпириосимволизма. — В кн.: Очерки по философии марксизма. Философский сборник. Спб., «Зерно» 1908, стр. 162—214. — 333
- [³³⁴] [Die Anmerkung der Redaktion zum Artikel «Die Parteikrise der Independent Labour Party» von Th. Rothstein]. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1909, Jg. 27, Bd. 2, Nr. 33, 14. Mai, S. 202. — 203
- [³³⁵] »Arbeiter-Zeitung«, Wien, 1905, Nr. 233, 24. August, S. 1—2. — 81
- [³³⁶] Bericht über den III. Parteitag der SDAPR mit Beifügung des Parteistatuts und der wichtigen Resolutionen, die auf dem III. Parteitag angenommen wurden. München, Birk, 1905, 23 S. (SDAPR). — 58, 64
- [³³⁷] «Bernener Tagwacht». — 149, 151
— 1908, Nr. 24, 30. Januar, S. 2. — 149, 150—151
— 1908, Nr. 29, 5. Februar, S. 2. — 150
- [³³⁸] Bogdanow, A. Ernst Mach und die Revolution. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1908, Jg. 26, Bd. 1, Nr. 20, 14. Februar, S. 695—700. — 165
- [³³⁹] «Bulletin Périodique du Bureau Socialiste International», Bruxelles, [1910], N 3. P. 73—86. — 288
- [³⁴⁰] Chers Camarades. [Письмо редакции «Искры». 8. июля 1905 г.].
— «Le Socialiste», Paris, 1905, N 11, 16—27 juillet, p. 3. Под общ. загл.: Rectification. — 84

- [³⁴¹] [*Communiqué sur le*] *Troisième congrès du Parti ouvrier socialdémocrate de Russie*. Compte rendu et principales résolutions. — «Le Socialiste», Paris, 1905, N 8, 25 juin—2 juillet. Supplément à N 8 «Le Socialiste», p. 5—6. — 61
- [³⁴²] *Dahn, Th. Erklärung*. — «Vorwärts», Berlin, 1908, Nr. 151, 1. Juli, S. 3, в отд.: Aus der Partei. — 257.
- Dubreuil, L. La Commune (1871)* — см. Jaurès, J. *La Guerre Franco Allemande (1870—1871)*. Dubreuil, L. *La Commune (1871)*.
- [³⁴³] *Engels, F. Die deutsche Reichsverfassungskampagne*. — In: Aus dem literarischen Nachlaß von K. Marx, F. Engels und F. Lassalle, Hrsg. von F. Mehring. Bd. III. *Gesammelte Schriften von K. Marx und F. Engels*. Von Mai 1848 bis Oktober 1850. Stuttgart, Dietz, 1902, S. 289—383. — 48
- [³⁴⁴] — *Kann Europa abrüsten?* Separat-Abdruck aus dem «Vorwärts». [Nürnberg], Wörlein, 1893, 29 S. — 293
- [³⁴⁵] *Hilferding, R. Parlamentarismus und Massenstreik*. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1905, Jg. 23, Bd. 2, Nr. 51, S. 804—816. — 104
- [³⁴⁶] «*L'Humanité*», Paris. — 150, 187
- 1907, N 1082, 4 avril, p. 2. — 130
- 1908, N 1639, 13 octobre, p. 2. — 187
- [³⁴⁷] *Hyndman, H. M. A Criticism of the Proceedings*. — «Justice», London, 1908, No. 1, 292, October 17, p. 7. Под общ. загл.: *The Meeting of the International Socialist Bureau*. — 187
- [³⁴⁸] *Internationale sozialistische Konferenz zu Brüssel*. — «Vorwärts», Berlin, 1908, Nr. 242, 15. Oktober. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2. — 187
- [³⁴⁹] *Jaurès J. La Guerre Franco-Allemande (1870—1871)*. *Dubreuil, L. La Commune (1871)*. Paris, Rouff, [1908]. 497, [4] p. (*Histoire Socialiste (1789—1900)* sous la direction de J. Jaurès. T. XI). — 167

- [³⁵⁰] *«Justice»*, London. — 187
 — 1908, No. 1, 292, October 17, p. 7. — 187
- [³⁵¹] *«Der Kampf»*, Wien. — 259
- [³⁵²] *Kautsky, K. Die Differenzen unter den russischen Sozialisten.*
 — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1905, Jg. 23, Bd. 2, Nr. 29,
 S. 68—79. — 46
- [³⁵³] — *Die Spaltung der russischen Sozialdemokratie.* — «Leipziger
 Volkszeitung», 1905, Nr. 135, 15. Juni, S. 2—3. — 58, 69
- [³⁵⁴] — *Zwischen Baden und Luxemburg.* — »Die Neue Zeit», Stutt-
 gart, 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 45, S. 652—667. — 298, 299
- [³⁵⁵] — *Was nun?* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28, Bd. 2.
 Nr. 28, S. 33—40; Nr. 29, S. 68—80. — 298, 299
- [³⁵⁶] *«Leipziger Volkszeitung».* — 64, 257, 293, 301
 — 1905, Nr. 135, 15. Juni, S. 2—3. — 58, 64
 — 1905, Nr. 230, 4. Oktober, S. 1—2. — 104.
 — 1910, Nr. 214, 15. September, S. 1—2; Nr. 215, 16. Septem-
 ber, S. 1—2. — 293
- [³⁵⁷] *Lenin, W. I. Erklärung.* — «Berner Tagwacht», 1908, Nr. 29, 5.
 Februar, S. 2. Под общ. загл.: Schweiz. Подпись: Vertreter
 der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands im Inter-
 nationalen sozialistischen Bureau, N. Lenin. — 151
- [³⁵⁸] — *Une interview du citoyen Lénine.* — La tactique suivie pen-
 dant la campagne électorale. — Majoritaires et minoritaires.
 (Par lettre de notre correspondant particulier). — «L'Humani-
 té», Paris, 1907, N 1082, 4 avril, p. 2. Под общ. загл.: En
 Russie. Dans le parti social-démocrate. — 130
- [³⁵⁹] [*Lenin, W. I.*] *Program rolny Socjaldemokracji w rewolucji rosyjski-
 ej.* (Autoreferat). — «Przegląd Socjaldemokratyczny», Kra-
 ków, 1908, N 6, sierpień, s. 516—532. После загл. авт.: N.
 Lenin. — 254

- [360] — *Przyczynek do oceny rewolucji rosyjskiej.* — «Przegląd Socjaldemokratyczny», Kraków, 1908, N 2, kwiecień, s. 102—111. После загл. авт.: N. Lenin. — 171
- [361] *Longuet, J. L'Internationale à Bruxelles.* — «L'Humanité», Paris, 1908, N 1639 13 octobre, p. 2. — 187
- [362] *Luxemburg, R. Ermattung oder Kampf?* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 35, S. 257—266. — 266, 298, 300
- [363] — *Organisationsfragen der russischen Sozialdemokratie.* — »Die Neue Zeit«, Stuttgart, 1904, Jg. XXII, Bd. II, Nr. 42, S. 484—492; Nr. 43, S. 529—535. — 64
- [364] — *Die Theorie und die Praxis.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 43, S. 564—578; Nr. 44, S. 626—642. — 266, 298, 300
- [365] [*Luxemburg, R. u. andere. Der Resolutionsentwurf zur Wahlrechtsfrage, eingebracht auf dem Parteitag der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands in Magdeburg.*] — In: Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten in Magdeburg vom 18. bis 24. September 1910. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1910, S. 181—182. — 300
- [366] **Lydin, M. Material zur Erläuterung der Parteikrise in der Sozialdem. Arbeiterpartei Rußlands.* Genf. Buchdr. «Iskra», 1904, 85 S. (Sozialdemokratische Arbeiterpartei Rußlands). — 257
- [367] [*Marchlewski, J.] Ein Mißverständnis.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 4, 28. Oktober, S. 100—107. Подпись: J. Karski. — 295, 296, 301
- [368] *Martoff, L. Erklärung.* — «Berner Tagwacht», 1908, Nr. 24, 30. Januar, S. 2. — 149, 150—151
- [369] — *Die preußische Diskussion und die russische Erfahrung.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 51, S. 907—919. — 294, 295, 296—300

- [³⁷⁰] — *Das russische Proletariat und die Duma*. «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1905, Nr. 233, 24. August, S. 1—2. — 81
- [³⁷¹] *Marx, K. Theorien über den Mehrwert*. Aus dem nachgelassenen Manuskript »Zur Kritik der politischen Ökonomie«. Hrsg. von K. Kautsky. Bd. I. Die Anfänge der Theorie vom Mehrwert bis Adam Smith. Stuttgart, Dietz, 1905. XX, 430 S. — 137, 151
- [³⁷²] — *Theorien über den Mehrwert*. Aus dem nachgelassenen Manuskript »Zur Kritik der politischen Ökonomie«. Hrsg. von K. Kautsky. Bd. II. David Ricardo. T. 1. Stuttgart, Dietz, 1905. XII, 344 S. — 137, 254
- [³⁷³] — *Theorien über den Mehrwert*. Aus dem nachgelassenen Manuskript »Zur Kritik der politischen Ökonomie«. Hrsg. von K. Kautsky. Bd. II. David Ricardo. T. 2. Stuttgart, Dietz, 1905. IV, 384 S. — 137, 254.
- [³⁷⁴] [*Motion de Kautsky*. Резолюция Международного социалистического бюро о допущении английской «Рабочей партии» на международные социалистические конгрессы. 11 октября 1908 г.) — «Le Peuple», Bruxelles, 1908, 12 octobre. — 188
- [³⁷⁵] «*Die Neue Zeit*», Stuttgart. — 64, 158, 203, 257, 294, 295, 301
- 1904, Jg. XXII, Bd. II, Nr. 42, S. 484—492; Nr. 43, S. 529—535. — 64
- 1905, Jg. 23, Bd. 2, Nr. 29, S. 68—79. — 46
- 1905, Jg. 23, Bd. 2, Nr. 51, S. 804—816. — 104
- 1908, Jg. 26, Bd. 1, Nr. 20, 14. Februar, S. 695—700 — 165
- 1909, Jg. 27, Bd. 2, Nr. 33, 14. Mai, S. 193—202. — 203
- 1909, Jg. 28, Bd. 1, Nr. 2, 8. Oktober, S. 64. — 203
- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 28, S. 33—40; Nr. 29, S. 68—80. — 299

- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 35, S. 257—266. — 267, 299
- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 43, S. 564—578; Nr. 44, S. 626—642. — 267, 299
- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 45, S. 652—667. — 299
- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 50, S. 860—871. — 294, 295, 300
- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 51, S. 907—919. — 294, 295, 296—299, 300
- 1910, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 4, 28. Oktober, S. 100—107. — 295, 296, 300
- [³⁷⁶] [*Die Notiz über das Erscheinen des Buches «Materialismus und Empiriokritizismus» von W. I. Lenin*]. — «Die Neue Zeit», Berlin, 1909, Jg. 28, Bd. 1, Nr. 2, 8. Oktober, S. 64, в отд.: Bibliographie des Sozialismus. — 203
- [³⁷⁷] «*Le Peuple*», Bruxelles, 1908, 12 octobre. — 188
- [³⁷⁸] *Politische Klopffechtere und Revolution in Rußland*. [Передовая]. — «Leipziger Volkszeitung», 1905, Nr. 230, 4. Oktober, S. 1—2. — 104
- [³⁷⁹] *Projet de propositions fondamentales concernant la loi agraire*. — В кн.: Rapport du Parti Socialiste Révolutionnaire de Russie au Congrès Socialiste International de Stuttgart. (Août 1907). Gand, société coopérative «Volksdrukkerij», 1907, p. 289—304. Под общ. загл.: Supplément au rapport du groupe parlementaire. (Parti Socialiste-révolutionnaire de Russie). — 139
- [³⁸⁰] «*Przegląd Socjaldemokratyczny*», Kraków, 1908, N 2, kwiecień, s. 102—111. — 171
- 1908, N 6, sierpień, s. 516—532. — 254
- [³⁸¹] [*Radek, K.*] *Kritisches über Kopenhagen*. — «Leipziger Volkszeitung», 1910, Nr. 214, 15. September, S. 1—2; Nr. 215, 16. September, S. 1—2. — 293

- [³⁸²] *Rapport du Parti Socialiste-Démocrate Ouvrier de Russie au VIIIe Congrès Socialiste International à Copenhague (28 août—3 septembre 1910)*. [Paris, 1910]. 140 p. — 233, 257, 270, 282, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 292
- [³⁸³] *Rothstein, Th. Die Parteikrise der Independent Labour Party.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1909, Jg. 27, Bd. 2, Nr. 33, 14. Mai, S. 193—202. — 203
- [³⁸⁴] *Die Sicherung des Weltfriedens.* [Резолюция, принятая на Копенгагенском конгрессе II Интернационала]. — In: Internationaler Sozialistenkongreß zu Kopenhagen. 28. August bis 3. September 1910. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1910, S. 34—35. — 293
- [³⁸⁵] «*Le Socialisme*», Paris. — 204
- [³⁸⁶] «*Le Socialiste*», Paris, 1905, N 8, 25 juin—2 juillet. Supplément à N 8 «*Le Socialiste*», p. 5—6. — 61
- 1905, N 11, 16—23 juillet, p. 3. — 84
- [³⁸⁷] *Trotsky, L. Die Entwicklungstendenzen der russischen Sozialdemokratie.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28. Bd. 2. Nr. 50, S. 860—871. — 294, 295, 300
- [³⁸⁸] — *Die russische Sozialdemokratie.* (Von unserem russischen Korrespondenten). — «Vorwärts», Berlin, 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4. — 322—324
- [³⁸⁹] — *Rußland in der Revolution.* Dresden, Raden, [1910]. VIII, 359 S. — 257
- [³⁹⁰] [*Tscherewanin, A.*] *Das Proletariat und die Russische Revolution.* Mit einer Vorrede von H. Roland-Holst und einem Anhang vom Übersetzer S. Lewitin. Stuttgart, Dietz, 1908. XVI, 170 S. — 257, 296
- [³⁹¹] *Vorbemerkung des Übersetzers [zum Artikel von A. Bogdanow «Ernst Mach und die Revolution»].* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1908, Jg. 26, Bd. 1, Nr. 20, 14. Februar, S. 695—696. — 165

[³⁹²] «Vorwärts», Berlin. — 150, 187, 210, 215, 257, 322—324

— 1908, Nr. 151, 1. Juli, S. 3. — 257

— 1908, Nr. 242, 15. Oktober. 1. Beilage des «Vorwärts»,
S. 1—2. — 187

— 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4. — 322—324

JMENNÝ REJSTŘÍK*

A. A., A. A-Ā, A. AL. — viz Bogdanov A.

ABRAMOFF — viz Avramov R. P.

ABSOLJUT — viz Stasovová J. D.

AFANASJEVOVÁ S. N. (Serafima) (1876—1933) — účastnice revolučního hnutí od počátku 90. let. V roce 1898 byla vypovězena pod policejní dohled do Charkova. V roce 1901 emigrovala do Německa a podílela se v Berlíně na činnosti skupiny pro spolupráci s Jiskrou. Po návratu do Ruska pracovala v kyjevském výboru SDDSR. Začátkem roku 1902 byla zatčena a po dvouletém věznění vypovězena na pět let na východní Sibiř. Odtud uprchla v roce 1904 do Švýcarska, kde se seznámila s N. K. Krupskou a V. I. Leninem. Na podzim téhož roku se ilegálně vrátila do Ruska, pracovala v Petrohradě a Charkově. V roce 1905 těžce onemocněla a zanechala aktivní stranické činnosti. — 28

AL. AL., AL. AL-Ā — viz Bogdanov A.

ALEXANDROV — viz Postolovskij D. S.

ALEXANDROVÁ J. M. (Štejn) (1864—1943) — členka organizace Narodnaja volja od 80. let. Pracovala jako propagandistka v petrohradských dělnických kroužcích. V roce 1894 byla zatčena a vypovězena na pět let do Vologedské gubernie, kde se přiklonila k sociálním demokratům. Po II. sjezdu SDDSR se projevovala jako aktivní menševička a roku 1904 byla za menševiky kooptována do ÚV.

* Vzhledem k velkému množství jmen jsou v tomto rejstříku uvedeny jen stručné informace, a to zejména u osobností, jejichž životopisná data podrobně uvádějí předchozí svazky Sebraných spisů.

Od října 1905 byla tajemnicí organizační komise menševiků. V období reakce se politického života neúčastnila. V letech 1910—1912 pracovala v Moskvě a Petrohradě; přikláněla se ke skupině vídeňské Pravdy a v letech 1913—1914 byla členkou redakce časopisu Borba, který řídil Trockij. Po Říjnové revoluci pracovala v kulturně osvětových institucích. — 35

ALEXINSKIJ G. A. (P., Petr, Pjotr) (nar. 1879) — sociální demokrat. Za revoluce 1905—1907 se přikláněl k bolševikům. Byl poslancem II. státní dумы. V letech reakce byl oțzovistou, lektorem frakční školy na Capri a patřil k organizátorům protistranické skupiny Vperjod. Za první světové války zastával sociálšovinistické stanovisko, psal do několika buržoazních listů. V roce 1917 se po návratu do Ruska přiklonil k Plechanovově skupině Jednota, stál na straně kontrarevolucionářů. V červenci 1917 vyrobil společně s vojenskou kontrarozvědkou falešné dokumenty, v nichž pomlouval Lenina a bolševiky. V dubnu 1918 uprchl za hranice. V emigraci se připojil k táboru nejkrajnější reakce. — 132—133, 138—139, 152, 170—171, 181, 200, 229, 231, 238, 266, 275

AL. M., AL. MAX-č, AL. M-č — viz Gorkij Maxim

A. M., A. M-č — viz Gorkij Maxim

AN. AL. — viz Lunačarská A. A.

ANATOLIJ Vasiljevič, Anat. Vas-č — viz Lunačarskij A. V.

ANDREJ — viz Kvjatkovskij A. A.

ANDREJEVOVÁ M. F. (Marie Fjodorovna, M. F., M. Fjodorovna, M. F-na) (1868—1953) — členka SDDSR od roku 1904, Známa ruská a sovětská herečka, politická pracovnice, žena A. M. Gorkého. Účastnila se revoluce v roce 1905. Společně s Gorkým navštívila několik evropských zemí a USA, kde se snažili získat materiální prostředky pro stranu. Plnila stranické příkazy V. I. Lenina a poskytovala straně finanční podporu. Po Říjnové revoluci se aktivně účastnila politického života. V letech 1931—1948 byla ředitelkou moskevského Domu vědců. — 132, 140, 144—145, 150—151, 169, 174, 176, 178—179, 244, 273, 290

ANGLIČAN — viz Fels Joseph

ANNĚNSKIJ N. F. (1843—1912) — ekonom a statistik, publicista, představitel liberálně narodnického hnutí. Řídil zemstevní statistiku v několika guberniích, pod jeho vedením bylo vydáno mnoho statistických prací. Podílel se na dvousvazkovém sborníku Vliv sklizní a cen obilí na některé stránky ruského národního hospodářství (1897). Přispíval do časopisů Dělo a Otčestvennyje zapiski a byl členem redakce liberálně narodnického časopisu Russkoje bogatstvo. V letech 1904—1905 byl jedním z vedoucích činitelů liberálně monarchistické organizace Svaz osvobození. V roce 1906 patřil k organizátorům maloburžoazní strany lidových socialistů, která vznikla z pravého křídla eserské strany a inklinovala ke kadetům. V posledních letech života zanechal politické činnosti. — 284

ANTONVIČ M. A. (1835—1918) — revoluční demokrat, filozof, publicista, literární kritik. Podílel se na vydávání časopisu Sovremennik a po zatčení Černyševského jej v letech 1862—1866 řídil. Propagoval a popularizoval materialismus a darwinismus. Bojoval proti idealistické filozofii. — 284

ANT. VAS-Č. — viz Lunačarskij A. V.

AN. V., AN. VAS., AN. VAS-Č — viz Lunačarskij A. V.

ASTRACHANCEV J. P. (nar. 1875) — sociální demokrat, povoláním zámečník. Pracoval v iževské zbrojovce. V roce 1907 byl za Vjateckou gubernii zvolen do III. státní dумы. Stal se členem sociálně demokratické frakce, přikláněl se k menševikům. Přispíval do likvidátorského listu Živoje dělo. — 205

A. V., A. VAS. — viz Lunačarskij A. V.

AVENARD Étienne (nar. 1873) — dopisovatel listu L'Humanité, ústředního orgánu Sjednocené francouzské socialistické strany. — 130—131

AVDĚJEV — viz Divilkovskij A. A.

AVENARIUS Richard (1843—1896) — švýcarský buržoazní filozof, subjektivní idealista; od roku 1877 profesor curyšské univerzity. V díle Philosophie als Denken der Welt gemäss dem Prinzip des kleinsten Kraftmasses [Filozofie jako myšlení o světě podle principu nejmenšího vynaložení sil] (1876) zformuloval základní teze empiriokriticismu, v nichž navazoval na Berkeleyův a Humův idealismus. Roku

1877 založil a poté dvacet let řídil časopis Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie (viz též sv. 18). — 172

AVRAMOV (ABRAMOV) R. P. (1882—1937) — účastník bulharského a ruského revolučního hnutí. V roce 1898 vstoupil do Bulharské dělnické sociálně demokratické strany. Roku 1900 byl členem marxistického kroužku v Ženevě, v letech 1901—1902 pracoval v berlínské skupině pro spolupráci s Jiskrou. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k bolševikům. Byl tajemníkem výboru zahraniční organizace bolševiků; měl na starosti přepravu ilegální literatury. V roce 1904 patřil k zakladatelům bolševické skupiny v Berlíně. Roku 1905 se stal důvěrníkem ústředního výboru bolševiků v zahraničí a pracoval v hospodářské komisi ÚV. Společně s J. D. Stasovovou organizoval po Leninově odjezdu do Ruska v listopadu 1905 ochranu stranického archívu. Po Říjnové revoluci pracoval v zahraničí v sovětských obchodních institucích. V roce 1925 vstoupil do KSR(b). V letech 1930—1937 byl vedoucím trastu Chlebstroj. — 115

AXELROD P. B. (1850—1928) — sociální demokrat. V roce 1883 se podílel na vytvoření skupiny Osvobození práce. Od roku 1900 byl členem redakce listu Jiskra a časopisu Zarja. Po II. sjezdu SDDSR se stal aktivním menševikem. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k vůdcům menševiků-likvidátorů, byl členem redakce jejich listu Golos social-demokrata; v roce 1912 byl členem protistranického srpnového bloku. Za první světové války zaujímal centristické stanovisko. Po únorové revoluci 1917 se stal členem výkonného výboru petrohradského sovětu, podporoval prozatímní vládu. Říjnovou revoluci odmítal a v emigraci propagoval ozbrojenou intervenci proti Sovětskému Rusku. — 26, 60, 158, 279

BABINCEV I. I. (Savelij) (1886—1919) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1908. V létě 1909 ho stranická organizace Butyrského obvodu v Moskvě vyslala do stranické školy na Capri. Po návratu do Moskvy pracoval v odborech. V roce 1912 byl z Moskvy na pět let vypovězen. Po nějakou dobu pracoval v Celoruském svazu měst. — 216—225

BARSOV — viz Cchakaja M. G.

BAZAROV V. A. (vl. jm. Rudněv) (1874—1939) — ekonom a filozof, publicista, překladatel Marxových a Engelsových děl. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od roku 1896. V letech 1905—1907 přispíval do několika bolševických listů, v období reakce se od bol-

ševismu odklonil a stal se jedním z hlavních stoupců machistické filozofie. V roce 1917 patřil mezi internacionalisticky smýšlející menševiky, byl jedním z redaktorů menševického listu *Novaja žižň*; vystupoval proti Říjnové revoluci. V roce 1919 přispíval do menševického časopisu *Mysl*. Od roku 1921 pracoval ve Státní plánovací komisi SSSR. Později překládal uměleckou a filozofickou literaturu. — 112, 122—123, 155, 164, 166, 172—173, 188, 221, 225.

BEBEL August (1840—1913) — významný představitel německé sociální demokracie, mezinárodního dělnického hnutí a II. internacionály. Do politického života vstoupil v první polovině 60. let, byl členem I. internacionály. V roce 1869 založil společně s W. Liebknechtem Sociálně demokratickou dělnickou stranu Německa (eisenachských). Byl několikrát zvolen poslancem Říšského sněmu. V 90. letech a po roce 1900 vystupoval proti reformismu a revizionismu v německé sociální demokracii. — 27—30, 58, 60, 62—63, 65, 120, 135, 327—328

BÉLOPOLSKIJ I. I. (Moťa) (1884—1918) — účastník revolučního hnutí od roku 1903, člen SDDSR od roku 1905, tiskařský dělník. Stranicky pracoval v Oděse. Ve vztahu k menševikům zaujímal smířlivecký postoj, později patřil k otzovistům. Byl několikrát zatčen a vězněn. V roce 1911 byl odsouzen na nucené práce a poslán do vyhnanství na Sibiř. V roce 1916 prováděl agitaci mezi vojáky. Aktivně se podílel na vytvoření bolševické organizace v Krasnojarsku, na založení jejího tiskového orgánu *Sibirskaja pravda* a na vydávání listu *Krasnojarskij rabočij*. Patřil k zakladatelům krasnojarské Rudé gardy. Po Říjnové revoluci pracoval v ústředních institucích na Sibiři, kde byl roku 1918 zastřelen kontrarevolucionáři. — 126—127

BÉLOUSOV T. O. (nar. 1875) — menševik-likvidátor, poslanec III. státní dumy za Irkutskou gubernii. V únoru 1912 vystoupil ze sociálně demokratické frakce v dumě, ale nevzdal se poslaneckého mandátu. V. I. Lenin ostře odsoudil Bělousovovo jednání v článku *K odchodu poslance T. O. Bělousova ze sociálně demokratické frakce v dumě* (viz *Sebrané spisy* 21, Praha 1985, s. 222—227). — 205

BĚLSKIJ — viz *Krasikov P. A.*

BEM — viz *Silvin M. A.*

BERMAN J. A. (1868—1933) — sociální demokrat, právník a filozof. V sociálně demokratických organizacích pracoval od konce 80. let,

během první ruské revoluce se hlásil k menševikům, později k bolševikům. Byl jedním z autorů revizionistického sborníku Očerki po filosofii marksizma [Příspěvky k filozofii marxismu] (1908), napsal řadu filozofických prací, v nichž vystupoval s myšlenkou revize dialektického materialismu: Dialektika v světě sovremennoj teorii poznánija [Dialektika ve světle soudobé teorie poznání] (1908), Suščnosť pragmatizma [Podstata pragmatizmu] (1911) aj. V roce 1919 vstoupil do KSR(b), přednášel na vysokých školách a byl profesorem Komunistické univerzity J. M. Sverdlova. — 164

BERNHEIM — 185

BIBIKOV I. I. (Klešč) (nar. 1882) — člen SDDSR od roku 1903, bolševik. Pracoval v Moskvě, Orlu, Baku. V létě 1905 se podílel na činnosti petrohradské stranické organizace. V roce 1907 byl odsouzen na půldruhého roku vězení v pevnosti. Po propuštění stranické činnosti zanechal. Po Říjnové revoluci pracoval jako právní poradce. — 55

BJÖRCK — 134

BOGDANOV A. (vl. jm. Malinovskij A. A.) (A. A., A. A-č, Al. Al., Al. Al-č, Maximov, Rachmetov, Rejnert, Rjadovoj, Sysojka, Verner) (1873—1928) — sociální demokrat, filozof, sociolog, ekonom, povoláním lékař. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. Jako člen byra výborů většiny pracoval na přípravě II. sjezdu strany; na sjezdu byl zvolen do ÚV. V letech reakce a nového revolučního rozmachu stál v čele otzovistů a vedl protistranickou skupinu Vperjod. Ve filozofii se pokoušel vytvořit svůj vlastní systém — empiriomonismus (varianta subjektivně idealistické machistické filozofie). Lenin podrobil jeho názory kritice v díle Materialismus a empiriokriticizmus (viz též sv. 18). — 21—26, 28, 31, 36, 38, 56—57, 59, 65, 67, 93, 100, 112, 122—123, 138, 151, 153, 155, 158—160, 163—166, 169, 172—173, 175—176, 179, 181, 188, 195—196, 200, 210, 220—221, 225—227, 231, 234, 244—245, 247, 265—266, 271, 309—310

BOGDANOVOVÁ N. B. (Nat. Bog.) — žena A. Bogdanova. — 179

BOGDASARJAN T. — člen bolševické sekce v Ženevě, student. Pro podezření z účasti na tifliské (tbiliské) expropriaci 13. června 1907 byl 8. ledna 1908 zatčen při rozměňování pětisetrublových bankovek v Mnichově. Carská vláda požadovala, aby byli Bogda-

sarjan a několik dalších osob podezřelých z účasti na tfliské expropriaci vydání jako zločinci. Díky Leninovu úsilí a bolševické propagandě se podařilo vydání vězňů carské vládě zmařit. Po patnácti měsících byl Bogdasarjan z vězení propuštěn. — 185, 205

BONČ — viz Bonč-Brujevič. V. D.

BONČ-BRUJEVIČ V. D. (Bonč; V. D.) (1873—1955) — profesionální revolucionář, bolševik, historik a publicista. Revolučního hnutí se účastnil od konce 80. let. V roce 1896 emigroval do Švýcarska, byl činný ve skupině Osvobození práce, později spolupracoval s Jiskrou. V roce 1904 vedl expedici ústředního výboru, později organizoval vydávání bolševické literatury a periodik (vydavatelství V. Bonče-Brujeviče a N. Lenina). Zabýval se sociálně náboženským hnutím v Rusku, zejména sektářstvím, jehož historii věnoval řadu prací. Po únorové revoluci 1917 byl členem redakce listu Izvěstija petrogradského sověta, později redigoval list Rabočij i soldat. Po Říjnové revoluci byl vedoucím úřadovny rady lidových komisařů. šéfredaktorem vydavatelství Žizň i znanije, později zakladatelem a ředitelem Literárního muzea v Moskvě, od roku 1946 ředitelem Muzea dějin náboženství a ateismu při Akademii věd SSSR v Leningradě (viz též sv. 45). — 67—68, 113, 115, 236, 305—306, 332—333

BORIS — viz Noskov V. A.

BÖRJESSON — 134, 137

BOTKINOVÁ M. S. (1879—1960) — umělkyně, dcera S. P. Botkina, lékař, vědce a pokrokového veřejného činitele. — 273

BRACKE (vl. jm. Alexandre Marie Desrousseau) (1861—1955) — jeden z vůdců Francouzské socialistické strany a její tajemník pro zahraniční styky. Od roku 1900 se podílel na vydávání četných periodik této strany, byl rovněž redaktorem listu LHumanité. Několikrát byl zvolen členem poslanecké sněmovny. Byl proti tomu, aby francouzští socialisté vstoupili do II. internacionály. — 51—52, 117, 127

BRANTING Karl Hjalmar (1860—1925) — reformistický vůdce Švédské sociálně demokratické dělnické strany, jeden z čelných představitelů II. internacionály. V letech 1887—1917 (s přestávkami) redigoval ústřední stranický orgán Socialdemokraten. V letech

1897—1925 byl poslancem parlamentu. Od roku 1920 byl několikrát předsedou sociálně demokratické vlády. — 134, 137—138, 309, 312

BRINGMANN August (1861—1920) — významný pracovník německých odborů, reformista, představitel cechovních tendencí v dělnickém hnutí. Zasloužil se o sjednocení dvou odborových organizací tesařů (1891). V letech 1893—1920 redigoval časopis Zimmerer. Po mnoho let byl členem Generální komise Svobodných německých odborů. — 156

BRITMAN — viz Popov A. V.

BRJAZKUN M. F. (nar. 1879) — sociální demokrat, povoláním zámečník. Vyvíjel propagandistickou činnost mezi dělníky. V roce 1904 aktivně pracoval v sociálně demokratické organizaci v Juzovce [Doneck]. Za účast na tifliské expropriaci 16. května 1907 byl odsouzen na devět let nucených prací. — 262

BRONŠTEJN P. A. (J.; Jurij) (nar. 1881) — sociální demokrat menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se hlásil k likvidátorům, redigoval jejich časopis Dělo žizni, přispíval do listů Něvskij golos, Luč a do dalších orgánů menševiků-likvidátorů. Roku 1917 byl jedním z menševických vůdců v Petrohradě, spolupracoval s redakcí ústředního orgánu menševiků Rabočaja gazeta. Po Říjnové revoluci vyvíjel kontrarevoluční činnost na jihu země; později emigroval. — 199, 275, 279, 318, 320

BULYGIN A. G. (1851—1919) — ministr vnitra carské vlády, velkostatkář. Do roku 1900 byl vyšetřujícím soudcem, později gubernátorem v řadě gubernií: V srpnu 1905 jej car pověřil přípravou zákona o svolání poradní Státní dumy, jímž mělo být oslabeno vzrůstající se revoluční hnutí v Rusku. Duma však svolána nebyla, smetla ji revoluce. — 75, 299

BURCEV V. L. (1862—1936) — účastník revolučního hnutí 80. let, stoupenec narodovoljovců. Po propuštění z vězení uprchl do ciziny. Před první ruskou revolucí sympatizoval s esery, po porážce revoluce podporoval kadety. Po návratu do Ruska bojoval proti bolševikům. Po Říjnové revoluci emigroval a za hranicemi zakládal bělogvardějské monarchistické organizace bojující proti Sovětskému Rusku. — 212

CCHAKAJA M. G. (Barsov) (1865—1950) — účastník revolučního hnutí od roku 1890, člen SDDSR od roku 1898. Pracoval ve stranických organizacích na Kavkaze, v Charkově a Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. Patřil k čelným představitelům výboru Kavkazského svazu SDDSR. Na III. sjezd jej delegoval Kavkazský svaz SDDSR. Byl aktivním účastníkem revoluce 1905—1907. Od roku 1907 do března 1917 žil v emigraci. V Londýně se zúčastnil jako delegát V. sjezdu strany. Po únorové revoluci 1917 se vrátil spolu s Leninem do Ruska. V letech 1917—1920 byl členem tifišského [tbiliského] výboru strany. Po vítězství sovětské moci v Gruzii v únoru 1921 zastával vedoucí funkce v orgánech sovětské vlády a ve straně. — 123

ČEBOTARJOV I. N. (1861—1934) — narodovoljovec, účastník revolučního hnutí od roku 1886. Byl zatčen v souvislosti s vyšetřováním A. I. Uljanova. Patřil k blízkým známým rodiny Uljanovových v Simbirsku [Uljanovsk]. Lenin využíval jeho adresu v Petrohradu k dopisování s rodinou a pro přepravu ilegální literatury. Od roku 1906 pracoval ve škole v osadě Popovka, později jako účetní ve správě Severozápadní dráhy. — 129

ČEREVANIN N. (vl. jm. Lipkin F. A.) (1868—1938) — jeden z vůdců menševiků, likvidátor, publicista. Přispíval do likvidátorských listů; roku 1910 byl spoluautorem Otevřeného dopisu 16 menševiků o likvidaci strany. Po srpnové protistranické konferenci v roce 1912 se stal členem menševického ústředí (organizačního výboru). Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V roce 1917 redigoval petrohradský menševický list Rabočaja gazeta a později ústřední menševický orgán, časopis Rabočij internacional. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. Stal se obětí represí. — 255, 257, 296

ČERNOV V. M. (1876—1952) — jeden z vůdců a teoretiků eserské strany. V letech 1902—1905 byl redaktorem jejího ústředního orgánu Revoljucionnaja Rossija. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zemědělství v prozatímní vládě. Použil krutých represálií proti rolníkům, kteří zabírali statkářskou půdu. Po Říjnové revoluci organizoval eserské vzpoury proti sovětské vládě. V roce 1920 emigroval a v zahraničí šířil protisovětskou propagandu. — 276

ČERNYŠEVSKIJ N. G. (1828—1889) — významný ruský revoluční demokrat, utopický socialista, spisovatel, literární kritik, vůdčí osobnost revolučně demokratického hnutí 60. let v Rusku. — 284

ČCHEIDZE N. S. (1864—1926) — jeden z představitelů menševismu. Byl poslancem III. a IV. státní dumy za Tifliskou gubernii, stál v čele menševické frakce ve IV. dumě. Za únorové revoluce 1917 se stal členem prozatímního výboru Státní dumy. Byl předsedou petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců, předsedou ústředního výkonného výboru prvního volebního období, aktivně podporoval prozatímní vládu. Po Říjnové revoluci se stal předsedou kontrarevolučně orientovaného Ústavodárného shromáždění Gruzie. Po nastolení sovětské moci v Gruzii emigroval v roce 1921 do Francie. — 205

DAN F. I. (vl. jm. Gurvič) (1871—1947) — jeden z menševických vůdců. V letech reakce a nového revolučního rozmachu vedl v zahraničí skupinu likvidátorů a redigoval list *Golos social-demokrata*. Za první světové války vystupoval jako obránář. Po únorové revoluci 1917 byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu a členem předsednictva ústředního výkonného výboru prvního volebního období. Podporoval prozatímní vládu. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské moci. Začátkem roku 1922 byl jako nepřítel sovětského státu vypovězen do zahraničí. — 158, 267, 269—270, 278—279, 281, 304, 309, 314—317, 319

DANIĽA — viz Kirillovskij-Novomirskij D. I.

DAVID Eduard (1863—1930) — jeden z pravicových vůdců německé sociální demokracie, povoláním ekonom. V roce 1894 se stal členem komise pro přípravu agrárního programu strany. Zaujal revizionistický postoj k marxistickému učení o agrární otázce a dokazoval stabilitu zemědělské malovýroby za kapitalismu. V roce 1903 vydal knihu *Sozialismus und Landwirtschaft* [Socialismus a zemědělství], kterou V. I. Lenin nazval »hlavní revizionistickou prací v agrární otázce«. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V roce 1919 se stal členem první koaliční vlády Německé republiky. V letech 1919—1920 byl ministrem vnitra, v letech 1922—1927 říšským zástupcem v Hesensku. Podporoval revanšistické snahy německého imperialismu a měl nepřátelský poměr k SSSR. — 233, 251, 255

DAVIDSON I. — člen berlínské skupiny pro spolupráci se sociálními demokraty a Svazu ruských sociálních demokratů v zahraničí. Přispíval do různých marxistických periodik. Koncem 90. let žil a studoval v Berlíně, kde zpočátku sympatizoval se sionisty, avšak v roce

1898 se s nimi rozešel a veřejně přešel k sociálním demokratům.
— 334

DAVYDOV N. M. (nar. 1890) — člen SDDSR od roku 1906. Stranicky pracoval v jekatěrinské [sverdlovské] bolševické organizaci. Roku 1909 byl zatčen a vypovězen do Archangelské gubernie. Do Jekatěrinskburgu se vrátil v roce 1912. V dalším roce pracoval ve Varchisetském hutním závodě a o rok později vedl pojišťovací kampaň. — 215

DEJČ L. G. (1855—1941) — účastník narodnického a později sociálně demokratického hnutí. V roce 1883 pomáhal zakládat skupinu Osvobození práce; vydával a přepravoval do Ruska marxistickou literaturu. Na II. sjezdu SDDSR zastupoval skupinu Osvobození práce, patřil k menšinovým jiskrovcům. Po sjezdu byl menševikem, v letech reakce likvidátorem. Po Říjnové revoluci zanechal politické činnosti, věnoval se vydávání literární pozůstalosti G. V. Plechanova a psal články o dějinách osvobozenického hnutí v Rusku. — 35

DELTA — viz Stasovová J. D.

DĚMJANĚNKO P. — účastník expropriace v Tiflisu [Tbilisi] 16. května 1907. Za tuto účast byl odsouzen na šest let nucených prací. — 262

DĚMON — viz Zemljačková R. S.

DĚNISOV V. P. (Vs., Vselovod) (nar. 1876) — účastník sociálně demokratického hnutí od 90. let. Po rozkolu v SDDSR se přiklonil k bolševikům. Jako delegát za petrohradskou organizaci se zúčastnil V. (londýnského) sjezdu strany a v prosinci 1908 V. konference SDDSR. Byl členem skupiny otzovistů. V roce 1909 byl zatčen a poslán do vyhnanství do Irkutské gubernie. Po Říjnové revoluci pracoval jako pedagog na Sibiři. — 220, 239

DIVILKOVSKIJ A. A. (Avdějev) (1873—1932) — člen SDDSR od roku 1898. V roce 1906 emigroval do Švýcarska. Inklinoval k menševikům-plechanovovcům. Od počátku světové války byl internacionalistou. V roce 1918 patřil k ženevské skupině bolševiků a v listopadu roku 1918 se vrátil do Ruska. Pracoval v Moskvě jako propagandista a agitátor a zastupoval vedoucího úřadovny rady lidových komisařů. V posledních letech života se zabýval literární činností.
— 280

DOMOV — viz Pokrovskij M. N.

DOROŠENKO N. V. (Konstantin Sergejevič) (1881—1926) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1902. Stranicky pracoval v Petrohradě a Tiflisu [Tbilisi]. Přispíval do listu Vperjod pod pseudonymem Napoleon. V roce 1906 byl odsouzen k půlročnímu vězení v pevnosti. Později stranické činnosti zanechal. Po Říjnové revoluci pracoval ve Státní plánovací komisi USSR. — 73—74

DOROV IN. — viz Dubrovinskij I. F.

DUBOIS — viz Postolovskij D. S.

DUBREUIL Louis (1862—1924) — socialista, generální tajemník Francouzské socialistické strany a francouzské sekce II. internacionály. Podílel se na vydávání několika socialistických listů. Napsal knihu La commune [Komuna] (1871). — 167

DUBROVINSKIJ I. F. (Dorov In., In., Innokentij, Innokentijev, Inok, »Mnich«, »Praktik«) (1877—1913) — profesionální revolucionář, účastník revolučního hnutí od roku 1893. Po II. sjezdu SDDSR byl jako bolševik kooptován do ÚV. V roce 1905 patřil k vůdcům ozbrojeného povstání v Moskvě. Na V. (londýnském) sjezdu SDDSR byl zvolen členem ÚV. Roku 1908 byl členem redakce listu Proletarij. V letech reakce zaujímal kolísavý postoj vůči menševikům-likvidátorům. Byl často pronásledován; zemřel ve vyhnanství v Turuchansku. V. I. Lenin kritizoval jeho smířlivecké kolísání vůči likvidátorům a současně ho vysoce hodnotil jako jednoho z nejvýznamnějších stranických organizátorů, bezmezně oddaného věci dělnické třídy. — 62, 151, 158, 169, 195—202, 207, 210, 221—222, 233, 235—236, 283, 310, 314

DZERŽINSKIJ F. (Józef) (1877—1926) — jeden z vůdců polského a ruského dělnického hnutí, významný činitel komunistické strany a sovětského státu, člen SDDSR od roku 1898. Carská vláda ho za jeho revoluční činnost pronásledovala; přes 11 let svého života strávil ve vězení, na nucených pracích a ve vyhnanství. Stranicky pracoval v Polsku a Rusku. Na IV. sjezdu strany byl zvolen do ústředního výboru SDDSR. Po vítězství Říjnové revoluce se stal předsedou Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi (Čeka) a zastával další odpovědné funkce. Od roku 1924 byl předsedou Nejvyšší národohospodářské rady. V červnu 1924 se stal kandidátem politického byra ÚV KSR(b) a členem organizačního byra KSR(b). — 258—259

E. — viz Rozen M. M.

EKK A. — 258—259

ENGELS Bedřich (1820—1895) — spoluzakladatel vědeckého komunismu, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu, přítel a spolupracovník K. Marxe (životopis viz v Leninově článku Bedřich Engels, Sebrané spisy 2, Praha 1980, s. 15—27). — 47—48, 107, 159, 164, 224, 293

ESSEN A. M. (Mjamlin, Stěpanov) (1880—1930) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1899. Pracoval ve stranických organizacích v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsku], Petrohradu, Moskvě a v zahraničí. Zúčastnil se jako delegát s poradním hlasem III. sjezdu SDDSR. V letech 1907—1917 zanechal aktivní práce ve straně. Od roku 1918 patřil k menševikům-internacionalistům. V roce 1920 byl přijat do KSR(b). V roce 1922 redigoval časopis Kavkazskij rabočij, v letech 1923—1925 byl rektorem tifliského [tbiliského] polytechnického institutu. Od roku 1925 zastával funkci místopředsedy Státní plánovací komise RSFSR. Od roku 1929 pracoval v lidovém komisariátu dopravy. — 84—85

ESSENOVÁ M. M. (Zvířátko) (1872—1956) — sociální demokratka, po II. sjezdu SDDSR bolševička. Pracovala v petrohradském výboru, koncem roku 1903 byla kooptována do ústředního výboru. V únoru 1904 byla vyslána do zahraničí, aby informovala o situaci v Rusku. Když se v létě 1904 vracela zpět, byla na hranicích zatčena a záhy vypovězena do Archangelské gubernie. Cestou do vyhnanství uprchla. Od září 1905 znovu pracovala v petrohradském výboru. V roce 1906 byla členkou moskevského výboru strany. V období reakce zanechala revoluční činnosti. Po Říjnové revoluci zastávala řadu významných funkcí ve straně a v kulturních institucích. — 118—120

FELIX — viz Litvinov M. M.

FELIX ALEXANDROVIČ — viz Vorovskij V. V.

FELS Joseph (Angličan) — majitel podniků na výrobu mýdla. Během V. (londýnského) sjezdu SDDSR (30. dubna — 19. května 1907) poskytl straně, nacházející se v těžké finanční situaci, půjčku do 1. ledna 1908. Protože dluh nebyl včas splacen, obrátil se v této věci na F. Rotštejna, člena britské Sociálně demokratické strany. Dluh byl vrácen Felsovým dědicům po Říjnové revoluci. — 147—148

FERRI Enrico (1856—1929) — jeden z vůdců Italské socialistické strany, ideolog tzv. integralistů (centristů), kteří sice vystupovali proti otevřeným reformistům, avšak v základních otázkách třídního boje zastávali reformistické stanovisko. V roce 1898 a v letech 1904—1908 redigoval ústřední orgán strany Avanti!. Za první světové války byl pro vstup socialistů do buržoazní vlády. Později podporoval italský fašismus. — 157, 159, 167

FEUERBACH Ludwig Andreas (1804—1872) — německý filozof, materialista a ateista, jeden z předchůdců marxismu (viz též sv. 18). — 69

FILATOV V. V. (nar. 1879) — sociální demokrat, novinář. Do revolučního hnutí se zapojil v 90. letech 19. stol. v Petrohradě. Po návratu z vyhnanství v Orenburské gubernii emigroval. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům, přispíval do bolševických listů Vperjad a Proletarij. Napsal brožuru Priloženije taktiki i fortifikacii k narodnomu vosstaniju [Využití taktiky a systému opevňování v lidovém povstání] (Ženeva 1905). Na podzim 1905 se vrátil do Ruska; přispíval do listů Novaja žizň a Kazarma, později pracoval v moskevské vojenské bojové organizaci. V roce 1920 vystoupil z KSR(b). — 51

»FINANČNÍK« — viz Krasin L. B.

FINN — viz Finn-Jenotajevskij A. J.

FINN-JENOTAJEVSKIJ A. J. (Finn) (1872—1943) — sociální demokrat, ekonom a publicista. V letech 1903—1914 se přikláněl k bolševikům. Za první světové války vystupoval jako obranář a sociálšovinista. Napsal četné práce z oblasti ekonomiky, v nichž zkruslil podstatu marxismu. Po Říjnové revoluci psal do menševického listu Novaja žizň. V roce 1931 byl odsouzen za činnost v kontrarevoluční menševické organizaci. — 22

FIŠER — viz Galberštadtová R. S.

FJODORVIČ — viz Teodorovič I. A.

FJODOROVÁ-ŠTREMEROVÁ N. I. (N. I.) — tajemnice petrohradského výboru strany. V prosinci 1904 zaujímala smířlivecký postoj vůči menševikům. — 20

FOMA — viz Kozyrev N. N.

FOTIJEVOVÁ L. A. (Kočička) (1881—1975) — členka SDDSR od roku 1904. V letech 1904—1905 pracovala v ruské bolševické skupině v zahraničí; pomáhala N. K. Krupské vést korespondenci s ilegálními organizacemi v Rusku. Účastnila se revoluce 1905—1907 a Říjnové revoluce. Od roku 1918 byla tajemnicí rady lidových komisariátů a Rady práce a obrany a současně sekretářkou V. I. Lenina. V letech 1933—1936 pracovala v resortu Hlavní správy energetických zdrojů SSSR při lidovém komisariátu těžkého průmyslu. V letech 1939—1956 byla vědeckou pracovnící Ústředního muzea V. I. Lenina. — 45, 50—51

FREJ — viz Lenin V. I.

FREJTAG — viz Pjatnickij O. A.

G. — viz Zinovjev G. J.

GAIVAS V. I. (nar. 1879) — dělník. Po účasti na expropriaci v Tiflisu [Tbilisi] v roce 1907 emigroval do Belgie. Carská vláda požadovala, aby byl vydán jako zločinec. O jeho vydání se jednalo v Bruselu ve dvou soudních instancích. V průběhu soudního procesu bylo dokázáno, že expropriace měla politický ráz. Proto belgická vláda odmítla Gaivase vydat. — 262—264

GALBERŠTADTOVÁ R. S. (Fišer) (1877—1940) — členka sociálně demokratického kroužku v Ženevě, který řídil G. V. Plechanov. Po návratu do Ruska pracovala v sociálně demokratických organizacích v Oděse, Kišiněvě, Charkově a Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]; vstoupila do organizace Jiskra. Za organizační výbor se s právem poradního hlasu zúčastnila II. sjezdu SDDSR, patřila k menšinovým jiskrovcům. Po sjezdu aktivně hájila menševické názory, v prosinci 1905 byla za menševiky zvolena do sjednoceného ÚV. V letech reakce stála na stanovisku likvidátorů. Brzy po únorové revoluci 1917 zanechala politické činnosti. — 35

GALJORKA — viz Olminskij M. S.

GALPERIN L. J. (Valentin, Voron) (1872—1951) — sociální demokrat, účastník revolučního hnutí od roku 1898. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k bolševikům, zastupoval redakci ústředního orgánu v radě strany, později byl kooptován do ÚV. K menševikům zaujal smířlivecký postoj, byl proti svolání III. sjezdu strany. V únoru 1905 byl zatčen. V následujícím roce se vzdal aktivní politické čin-

nosti. Po únorové revoluci 1917 se přiklonil k menševikům-internationalistům. Od jara roku 1918 pracoval v hospodářských institucích. — 25, 62

GAPON G. A. (1870—1906) — pravoslavný kněz, pravděpodobně provokatér, agent carské tajné policie. V předvečer revoluce 1905—1907 založil organizaci nazvanou Spolek ruských továrních dělníků v Petrohradě. Dne 9. ledna 1905 vyprovokoval petrohradské dělníky, aby se vydali s peticí k carovi. Akce skončila krveprolitím. Gapon uprchl do zahraničí. Po návratu do Ruska byl zavražděn esery. — 26, 39

GEGEČKORI J. P. (1881—1954) — gruzínský menševik, poslanec III. státní dumy za Kutaiskou gubernii, jeden z vůdců sociálně demokratické frakce v dumě. Od listopadu 1917 byl předsedou kontrarevoluční vlády Zakavkazska (zakavkazského komisariátu), později ministrem zahraničních věcí a místopředsedou menševické vlády Gruzie. Po vítězství sovětské moci v Gruzii v roce 1921 emigroval. — 204

GEORGI — viz Kirkov Georgi Jordanov

GEORGIEN — viz Mašinadze B.

GEORGIJ VALENTINVIČ — viz Plechanov G. V.

GERCIK B. — provokatér. V roce 1903 byl pracovníkem varšavské tajné policie, později spolupracoval s tajnou policií v zahraničí. V roce 1908 byl ženevskou skupinou bolševiků obviněn z provokatérství a z účasti na podvodných obchodních jednáních. Soud, který se skládal ze zástupců ženevských skupin — SDDSR (bolševiků a menševiků), bundovců, socialistů-revolucionářů — a dále ze zástupců sociálních demokratů Polska, Litvy, curyšské skupiny a Lotyšska, shledal Gercika nedůstojným členství v jakékoliv revoluční organizaci. — 212—213, 228, 230

GLEBOV — viz Noskov V. A.

GOLDENBERG I. P. (Meškovskij) (1873—1922) — sociální demokrat, po II. sjezdu SDDSR bolševik. V sociální demokracii začal pracovat v 90. letech, byl členem Svazu ruských sociálních demokratů v zahraničí. Stal se významným činitelem revoluce 1905—1907; redigoval tehdy všechny publikace bolševiků a zastupoval ÚV při jed-

náních s ostatními stranami a organizacemi. Účastnil se V. sjezdu SDDSR, kde byl zvolen do ústředního výboru. V lednu 1910 se stal členem ruského byra ÚV; v té době zaujal smírlivecký postoj vůči likvidátorům. Za první světové války patřil k obranářům, stoupencům Plechanova. V letech 1917—1919 sympatizoval se skupinou Novaja žizň. — 131, 200, 202, 283

GOLOVIN V. V. — dřevařský podnikatel. — 262

GOREV B. I. (vl. jm. Goldman) (Igor) (1874—1937) — sociální demokrat. V roce 1905 byl členem petrohradského výboru SDDSR, patřil k bolševikům. V roce 1907 se přiklonil k menševikům. Na V. (londýnském) sjezdu ho menševici zvolili za kandidáta ústředního výboru SDDSR. Přispíval do orgánů menševiků-likvidátorů, do listu Golos social-demokrata a do časopisu Naša zarja. V roce 1912 se zúčastnil protistranické srpnové konference ve Vídni, kde byl zvolen do organizačního výboru SDDSR. Po únorové revoluci 1917 se stal jedním z redaktorů menševického listu Rabočaja gazeta, členem menševického ústředního výboru a Celoruského ústředního výkonného výboru v prvním volebním období. V srpnu 1920 z menševické organizace vystoupil. Později přednášel na vysokých školách. — 38, 190, 270, 272

GORKI Massimo — viz Gorkij

GORKIJ Maxim (vl. jm. Peškov A. M.) (Al. M., Al. Max-č, Al. M-č, A. M., A. M-č), (1868—1936) — ruský spisovatel a dramatik, jeden z představitelů realistické literatury, zakladatel socialistického realismu. Svým literárním dílem a svými názory na poslání socialistického umělce působil na vývoj ruské i sovětské literatury i na tvorbu četných pokrokových světových autorů. — 22, 131—132, 140—145, 150—151, 153—161, 163—169, 172—179, 207, 242—246, 266, 273—277, 290

GR. — viz Zinovjev G. J.

GREULICH Hermann (1842—1925) — spoluzakladatel Švýcarské sociálně demokratické strany, vůdce jejího pravého křídla. Politicky začal pracovat v buržoazně reformistickém spolku Grütli. V letech 1869—1880 redigoval v Curychu sociálně demokratický list Tagwacht. V letech 1887—1925 byl tajemníkem Švýcarského dělnického svazu. Roku 1902 se stal členem švýcarského parlamentu. Za první světové války patřil k sociálšovinistům a bojoval proti tomu,

aby se levé křídlo Švýcarské sociálně demokratické strany připojilo ke Komunistické internacionále. — 27

GRIGORIJ — viz Zinovjev G. J.

GROŽAN (vl. jm. Gvozděv D. S.) (Jurij) (nar. 1876) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1905—1906 pomáhal založit při ÚV SDDSR skupinu pro bojové technické prostředky. V listopadu 1906 byl delegátem na první konferenci vojenských a bojových organizací SDDSR. Roku 1910 politické činnosti zanechal. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských orgánech a zabýval se vědeckovýzkumnou prací. — 196

GUČKOV A. I. (1862—1936) — velkokapitalista, organizátor a vůdce strany okřabristů. V letech 1910—1911 byl předsedou III. státní dumy. Za první světové války zastával funkci předsedy ústředního výboru pro řízení válečného průmyslu a byl členem Mimořádné rady obrany. Po únorové revoluci 1917 byl jmenován ministrem vojenství a vojenského námořnictva v prozatímní vládě. V srpnu 1917 se podílel na organizaci Kornilovovy vzpoury. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské vládě a později emigroval. — 248—249

GUESDE Jules (vl. jm. Basile Mathieu) (1845—1922) — významný organizátor francouzského socialistického hnutí a II. internacionály. Nepochopil význam Říjnové revoluce a nepřipojil se k většině delegátů Francouzské socialistické strany, kteří se roku 1920 na kongresu v Tours rozhodli vstoupit do Komunistické internacionály. — 127, 328

GUSEV S. I. (vl. jm. Drabkin J. D.) (Chariton, Nacija) — (1874—1933) — profesionální revolucionář, bolševik. Od prosince 1904 do května 1905 byl tajemníkem byra výborů většiny a petrohradského výboru strany. Později patřil k vedoucím pracovníkům oděské bolševické organizace. V lednu 1906 se stal členem moskevského výboru SDDSR a jako delegát moskevské organizace se zúčastnil IV. sjezdu strany. Od roku 1906 byl ve vyhnanství v Tobolské gubernii, odkud roku 1909 uprchl. V letech reakce vystupoval proti likvidátorství a otzovismu. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. — 21, 26, 28—29, 31—33, 35—40, 43—44, 91—92, 106—111

HANECKIJ J. S. (vl. jm. Fürstenberg) (1879—1937) — významný představitel polského a ruského revolučního hnutí, od roku 1896 člen

sociálně demokratické strany. Na V. sjezdu SDDSR byl zvolen členem ústředního výboru. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu financí a později v diplomatických službách. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 283

HAYWOOD William (Bill) (1869—1928) — představitel dělnického hnutí v USA, povoláním horník. Od roku 1901 byl členem Socialistické dělnické strany USA, později jedním z představitelů jejího levého křídla. Patřil k zakladatelům a vůdcům organizace Průmysloví dělníci světa. Na začátku první světové války vystupoval proti militarismu a imperialismu. Říjnovou revoluci uvítal. Brzy po založení Komunistické strany USA se stal jejím členem. Byl pronásledován za revoluční činnost, opustil USA a od roku 1921 žil v SSSR; pracoval v autonomní průmyslové oblasti Kuzbas. V posledních letech života byl aktivně činný v Mezinárodní rudé pomoci a zabýval se publicistikou. — 326

HEGEL Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — německý filozof, objektivní idealista, představitel německé klasické filozofie. Hegelovou historickou zásluhou je hluboké a všestranné propracování idealistické dialektiky, která se stala jedním z teoretických zdrojů dialektického materialismu (viz též sv. 42). — 242

HILFERDING Rudolf (1877—1941) — jeden z oportunistických vůdců německé sociální demokracie a II. internacionály, teoretik austromarxismu. V letech 1907—1915 byl redaktorem ústředního orgánu Sociálně demokratické strany Německa, listu Vorwärts. V roce 1910 uveřejnil svou práci *Das Finanzkapital* [Finanční kapitál], která značně přispěla k analýze monopolního kapitalismu, ale měla vážné teoretické chyby. Za první světové války zastával centristické stanovisko. V roce 1917 se stal vůdcem Nezávislé sociálně demokratické strany Německa a otevřeně vystupoval proti sovětské moci a diktatuře proletariátu. Byl několikrát členem buržoazní vlády Výmarské republiky. Po nástupu fašismu k moci emigroval do Francie. — 104

HUYSMANS Camille (1871—1968) — významný činitel belgického dělnického hnutí, profesor filologie, žurnalista. V letech 1904—1919 byl tajemníkem mezinárodního socialistického byra II. internacionály, patřil k centristům. Několikrát byl členem belgické vlády, v letech 1946—1947 zastával úřad ministerského předsedy. Od roku 1910 byl poslancem parlamentu; v letech 1936—1939 a 1954—1959 byl předsedou belgické poslanecké sněmovny. V po-

sledních letech svého života nejednou podpořil úsilí o navázání kontaktů socialistických stran s KSSS a o obnovu jednoty mezinárodního dělnického hnutí. — 52—55, 90—91, 120, 143, 145—147, 152, 168, 180—181, 183—187, 189—194, 204—206, 212—214, 227—228, 230, 232—233, 264, 282—283, 285, 288, 294, 303

CHARITON — viz Gusev S. I.

CHARLAMOV V. A. — 284

CHODŽAMIRJAN M. Ch. (1882—1938) — člen SDDSR od roku 1902.

Po II. sjezdu strany sympatizoval s bolševiky. V letech 1905—1914 žil v emigraci. Podílel se na založení literárněvědního a politického časopisu Raduga, který vycházel v Ženevě (1907—1908) a byl bolševicky orientován. V lednu 1908 byl zatčen v Mnichově pro podezření z účasti na expropriaci v Tiflisu [Tbilisi] 13. června 1907. Carská vláda požadovala, aby Chodžamirjan a několik dalších osob podezřelých z účasti byli vydáni jako zločinci. Díky Leninovu úsilí a bolševické propagandě se však podařilo vydání vězňů zmařit. Po patnácti měsících byl z vězení propuštěn. V roce 1914 se vrátil na Kavkaz a až do roku 1918 sloužil v armádě; stranické činnosti zanechal. Po nastolení sovětské moci v Arménii pracoval ve finančnictví. — 185

CHUNDADZE G. I. (Alexej Moskovskij) (nar. 1877) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1898, po II. sjezdu SDDSR menševik. Od listopadu 1906 do října 1907 byl členem moskevského výboru SDDSR. V letech 1909—1913 patřil k menševikům stoupenkům zachování ilegální strany, přispíval do ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. Za první světové války vystupoval jako menševik internacionalista. V roce 1917 sympatizoval se skupinou Novaja žizň. V letech 1918—1920 byl představitelem gruzínské menševické vlády v Moskvě. Později zanechal politické činnosti. — 320

IGOR viz Gorev B. I.

IKS — viz Maslov P. P.

ILJIN F. F. — jeden z iniciátorů a zakladatelů knihovny a archívu při ÚV SDDSR v roce 1904. Pracoval v hospodářské komisi ústředního výboru, v expedici ÚV a listu Proletarij. Po roce 1905 stranické činnosti zanechal. — 115

ILJIN V. — viz Lenin V. I.

IN., INNOKENTIJ, INNOKENTIJEV, INOK — viz Dubrovinskij I. F.

INSAROV — viz Lalajanc I. Ch.

I. P. — viz Ladyžnikov I. P.

ISECKIJ — viz Solomon G. A.

ISUV I. A. (Michail) (1878—1920) — sociální demokrat menševik. V roce 1907 byl za menševiky zvolen členem ústředního výboru. V letech reakce se stal likvidátorem, přispíval do časopisu Naša zarja a dalších likvidátorských orgánů. Za první světové války zaujímal obranářské stanovisko. V roce 1917 byl členem moskevského menševického výboru, výkonného výboru moskevského sovětu a byl zvolen do prvního Celoruského ústředního výkonného výboru. Po Říjnové revoluci pracoval v Muzeu práce. — 275, 279—281, 318, 320—321

IVAN — viz Romanov A. S.

IVAN VASILJIČ — 111

Iv. P. — viz Ladyžnikov I. P.

J. — viz Bronštenjn P. A.

JAURÈS Jean (1859—1914) — význačný činitel francouzského a mezinárodního socialistického hnutí, historik. V roce 1902 vytvořil se svými stoupenci Francouzskou socialistickou stranu, která se v roce 1905 sloučila se Socialistickou stranou Francie a dostala název Francouzská sekce dělnické internacionály (SFIO). V letech 1885—1889, 1893—1898, 1902—1914 byl členem parlamentu a jedním z vůdců parlamentní socialistické frakce. V roce 1904 založil a do konce života redigoval list L'Humanité, který se v roce 1920 stal ústředním orgánem Francouzské komunistické strany. Jeho boj za demokracii, svobodu lidu, proti útlaku a válkám mu získal velkou popularitu. Byl přesvědčen, že jedině socialismus definitivně skoncuje s válkami a koloniálním útlakem. Jaurèsův boj za mír a proti válce vyvolal vůči němu nenávisť buržoazie. Těsně před první světovou válkou byl z popudu reakce zabit. — 114, 167

JEGOROV N. M. (nar. 1871) — poslanec III. státní dumy za Permskou gubernii; dělník. Byl členem sociálně demokratické frakce. Přispíval do bolševického legálního listu Zvězda, později se přiklonil k trockistům. V roce 1913 byl stálým spolupracovníkem likvidátorského listu Luč. V roce 1917 patřil ke skupině mezirajonovců. — 205

JELIZAROVÁ-ULJANOVÁ A. I. (1864—1935) — profesionální revolucionářka, významná činitelka komunistické strany, starší sestra V. I. Lenina. Do revolučního hnutí se zapojila v roce 1886. V letech 1900—1905 pomáhala organizovat vydávání Jiskry i dalších ilegálních bolševických periodik a byla redaktorkou listu Vperjod. Aktivně se podílela na vydávání prací V. I. Lenina. V letech 1909—1910 působila v Moskvě a Saratově, 1912—1914 přispívala do bolševických tiskových orgánů Pravda, Prosvěščenije a Rabotnica. V roce 1917 se stala tajemnicí redakce Pravdy a redaktorkou časopisu Tkač. V letech 1918—1921 pracovala v lidovém komisariátu školství a osvěty. Podílela se na založení Institutu V. I. Lenina při ÚV KSR(b) a byla jeho vědeckou pracovnící. Je autorkou vzpomínek na V. I. Lenina a dalších literárních prací. — 111, 134

JERMOLAJEV K. M. (Roman) (1884—1919) — sociální demokrat menševik. Byl delegátem V. (londýnského) sjezdu SDDSR; za menševiky byl zvolen do ústředního výboru. V letech reakce byl na straně likvidátorů; v roce 1910 podepsal jako jeden z šestnácti menševiků Otevřený dopis o likvidaci strany. V roce 1917 byl zvolen členem ústředního výboru strany menševiků, pracoval v prvním Celoruském ústředním výkonném výboru. — 275, 279, 318, 320

JEROGIN M. M. (nar. 1856) — poslanec I. státní dumy za Grodenskou gubernii; statkář. Byl soudním správcem v Grodenské gubernii, později maršálkem šlechty białystockého újezdu. Horlivě propagoval reakční politiku carismu. Pro rolnické poslance státní dumy zřídil v Petrohradě penzión, aby je ochránil před revolučními myšlenkami a vychovával je v monarchistickém duchu. Rolničtí poslanci však Jeroginovy záměry pochopili a penzión brzy opustili. — 225—226, 231

JEZERSKIJ F. — autor článku Stačka francuzskich rabočich [Stávká francouzských dělníků]. Článek byl otištěn roku 1907 v časopisu Obrazovanie, č. 1. — 135

JOFE M. B. — obhájce Gaïvase. — 263

JÓZEF — viz Dzeržinskij F. E.

JULIJ — viz Koroljov-Betyšev I. G.

JURIJ — viz Bronštejn P. A.

JURIJ — viz Grožan D. S.

JURISSON M. (vl. jm. Martna) (1860—1934) — novinář, majitel typografického podniku v Tallinu, menševik. Za revoluce 1905—1907 pracoval v sociálně demokratických organizacích v Estonsku, ve Finsku a v Petrohradě. V roce 1910 se zúčastnil mezinárodního kongresu socialistů v Kodani. V období buržoazní diktatury v Estonsku byl jedním z vůdců Estonské sociálně demokratické dělnické strany přejmenované v roce 1925 na Estonskou socialistickou stranu. — 145—146

JUŠKEVIČ P. S. (M. G.) (1873—1945) — sociální demokrat menševik. Zabýval se matematikou a filozofií. Ve filozofii se přikláněl k pozitivismu a pragmatismu, které měly společné rysy s machismem. Je autorem stati *Sovremennaja energetika s točki zrenija empiriosimvolizma* [Současná energetika z hlediska empiriosymbolismu], zařazené do sborníku *Příspěvky k marxistické filozofii*. V letech 1917—1919 zaujímal nepřátelský postoj vůči sovětské moci, přispíval do ukrajinského menševického časopisu *Objediněnije* a do publikací nepřátelsky zaměřených proti bolševikům. Později politické činnosti zanechal. — 164, 189

K. — viz Kameněv L. B.

K. — viz Karpinskij V. A.

KAKKAO Paavo — 133

KAMENĚV J. — viz Kameněv L. B.

KAMENĚV L. B. (vl. jm. Rozenfeld) (J. Kameněv; K.; L. B.) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. Od roku 1908 žil v emigraci, byl členem redakce listu *Proletarij*. V roce 1914 ho ÚV SDDSR vyslal do Ruska — vedl sociálně demokratickou frakci v dumě a redigoval *Pravdu*. Po Říjnové revoluci zastával řadu významných funkcí (viz též sv. 45). — 112, 211, 214—216, 264—265, 269—270, 311, 313, 328

KANT Immanuel (1724—1804) — zakladatel německé klasické filozofie, od roku 1770 profesor královecké univerzity. Kantova filozofie byla formou subjektivního idealismu a agnosticismu, ale současně obsahovala určitou materialistickou tendenci, které byla vyjádřena učením o »věcech o sobě« a zjištěním, že naše poznatky jsou založeny na zkušenosti. Na Kantovu filozofii navázali představitelé klasického německého idealismu (Fichte, Schelling, Hegel) a později pod jeho vlivem vzniklo novokantovství, novopozitivismus aj. Snaha vrátit se ke Kantovi nebo spojovat marxismus s kantovstvím byla vždy charakteristická pro revizionisty (viz též sv. 18). — 159

KARJAKIN V. V. — 142

KARP — viz Ljubimov A. I.

KARPINSKIJ V. A. (Minin) (1880—1965) — významný stranický publicista a pracovník komunistické strany. Do SDDSR vstoupil roku 1898. Často byl pronásledován a vězněn. Roku 1904 emigroval do Ženevy, kde se seznámil s V. I. Leninem. Od té doby soustavně pracoval ve stranických organizacích v zahraničí, přispíval do bolševických listů Vperjod a Proletarij, vedl knihovnu a stranický archív ÚV SDDSR v Ženevě. V prosinci 1917 se vrátil do Ruska, pracoval v odpovědných státních a stranických funkcích. Od roku 1937 se věnoval vědecké a publicistické činnosti, získal hodnost doktora ekonomických věd. Autor řady knih o Leninovi, leninismu a dalších otázkách. — 235—236

KARPOV L. J. (Vladimír) (1879—1921) — člen SDDSR od roku 1898; po II. sjezdu SDDSR bolševik. Podílel se na založení Severního dělnického svazu. Jako důvěrník ústředního výboru byl poslán do Samary [Kujbyševa], aby zorganizoval a vedl východní byro ÚV. V roce 1904 zorganizoval jižní byro ÚV a podílel se na založení ilegální tiskárny v Poltavě. Účastnil se prosincového ozbrojeného povstání v Moskvě (1905). V roce 1906 odjel do zahraničí a po návratu do Ruska pracoval jako tajemník moskevského výboru SDDSR. V roce 1910 zakončil studium na Vysoké škole technické v Moskvě; zabýval se vědeckou prací v oboru chemie. Od roku 1918 byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady, řídil chemický průmysl. Z jeho podnětu byl založen vědeckovýzkumný fyzikálně-chemický institut (který je dnes nazván jeho jménem). — 62

KARSKIJ — viz Marchlewski J.

KAUTSKÝ Karl (1854—1938) — jeden z vůdců německé sociální demokracie a II. internacionály; zpočátku marxista, později renegát marxismu a ideolog centrismu. Redigoval teoretický orgán německé sociální demokracie Die Neue Zeit. Do socialistického hnutí se zapojil v roce 1874. V 80. a 90. letech napsal řadu prací z marxistické teorie, které i přes své chyby přispěly k propagaci marxismu: Karl Marx's ökonomische Lehre [Ekonomické učení Karla Marxe] (1887; česky 1958), Die Agrarfrage [Agrární otázka] (1899; česky 1959) aj. (viz též sv. 1). — 46, 58, 64, 130, 187—188, 203, 220, 231, 259—262, 294—295, 298, 300—301, 324

KEDROV M. S. (1878—1941) — stranický a státní činitel, účastník revolučního hnutí od roku 1899, člen SDDSR od roku 1901. V letech 1905—1908 byl členem bolševického výboru v Kostromě a stranicky pracoval v Tveru. Jako důvěrník ústředního výboru pomáhal rozšiřovat revoluční literaturu. V roce 1906 se podílel na založení nakladatelství Zerno, které vydávalo i ilegální literaturu, např. díla V. I. Lenina. V letech 1912—1915 žil v emigraci. Od května 1917 byl členem vojenské organizace při ÚV SDDSR(b), Celoruského byra bolševických organizací a redaktorem listu Soldatskaja pravda. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné vojenské hodnosti. Od roku 1924 pracoval ve vedoucích funkcích v různých hospodářských a státních orgánech. — 136—137

KIRILLOVSKIJ-NOVOMIRSKIJ D. I. (Danila) (nar. 1862) — člen jihoruské revoluční skupiny, jeden ze zakladatelů skupiny jiskrovců v Oděse. V roce 1905 odjel do zahraničí a vydával v Paříži anarchosyndikalistický časopis Novyj mir. Po návratu do Ruska žil v ilegality a hlásal anarchistické myšlenky. V roce 1907 byl odsouzen na osm let nucených prací a poslán do vyhnanství ve východní Sibiři. Po Říjnové revoluci pracoval jako tiskařský dělník. — 41

KIRKOV Georgi Jordanov (Georgi) (1867—1919) — činitel bulharského dělnického hnutí, jeden ze zakladatelů Bulharské komunistické strany. Do sociálně demokratického hnutí se zapojil v roce 1895. V letech 1905—1919 byl tajemníkem ústředního výboru strany těšňaků (levé křídlo bulharské sociálně demokratické strany), přejmenované v roce 1919 na Bulharskou komunistickou stranu. — 328

KIRKOVÁ Tina (Tina) (1872—1947) — účastnice bulharského dělnického hnutí, přítelkyně a spolupracovnice vůdce strany těšňaků (levého křídla bulharské sociální demokracie) Georgiho Kirkova. Jedna z vůdčích představitelk ženského socialistického hnutí v Bulhar-

sku. Od roku 1914 byla tajemnicí ústřední komise žen při ÚV strany těsných socialistů. V letech 1920—1923 byla členkou ÚV Bulharské komunistické strany. Od roku 1927 do roku 1944 žila v emigraci v SSSR. — 328

KISLIKOV D. J. — rolník s pokrokovými názory. Žil v obci Gvardějcy, kterou popsal Gleb Uspenskij v díle Tři vesnice. V roce 1905 šířil revoluční propagandu mezi rolníky, názorově se blížil myšlenkám sociálních demokratů. Zemřel za občanské války. — 47

KLEŠČ — viz Bibikov I. I.

KNIPOVIČOVÉ — blízcí známí N. K. Krupské. Lenin s Krupskou žili v jejich rodině ve Finsku v létě roku 1907. — 133

KNOL — viz Stasovová J. D.

KNUŇJANC B. M. (Radin, Ruben) (1878—1911) — sociální demokrat bolševik. Na II. sjezdu SDDSR byl delegátem bakuského výboru, patřil k většinovým jiskrovcům. Po sjezdu pracoval jako důvěrník ústředního výboru na Kavkaze a v Moskvě. V září 1905 byl kooptován do petrohradského výboru strany, zastupoval bolševiky ve výkonném výboru prvního petrohradského sovětu dělnických zástupců. V prosinci 1905 byl zatčen a odsouzen k doživotnímu vyhnanství na Sibiři. V roce 1907 uprchl do ciziny, účastnil se jednání stuttgartského kongresu II. internacionály a IV. (III. celoruské) konference SDDSR v Helsingforsu [Helsinkách]. Od konce roku 1907 pracoval v Baku. V letech reakce poněkud kolísal v otázkách bolševické taktiky. V září 1910 byl zatčen, zemřel v bakuském vězení. — 85, 112, 132—133

KOBECKIJ M. V. (1881—1937) — člen SDDSR od roku 1903, bolševik. Aktivně stranicky pracoval v Petrohradě, Baku, Kursku, Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. Byl několikrát zatčen a vězněn. V roce 1908 emigroval do Dánska, pomáhal s přepravou bolševického listu Proletarij a ústředního listu SDDSR Social-demokrat do Ruska a organizoval zaslání korespondence adresované V. I. Leninovi z Ruska. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech a pracoval v diplomatických službách. — 287—292

KOBEZKY — viz Kobeckij M. V.

KOČIČKA — viz Fotijevoá L. A.

KOJGEN F. M. (vl. jm. Ionov) (1870—1923) — sociální demokrat, jeden z vůdců Bundu, později člen komunistické strany. Od roku 1893 pracoval v sociálně demokratických kroužcích v Oděse. V roce 1903 byl zvolen členem ÚV Bundu. V prosinci 1908 se účastnil V. konference SDDSR, v hlavních otázkách hájil pozice menševiků stoupenců zachování ilegální strany, později zaujímal smířlivecké stanovisko vůči likvidátorům. Za první světové války patřil k internacionalistickému křídlu Bundu. Po Říjnové revoluci vstoupil do KSR(b) a pracoval ve votském oblastním výboru strany. — 235—236

KOLCOV D. (vl. jm. Ginzburg B. A.) (1863—1920) — sociální demokrat; po II. sjezdu SDDSR vystupoval jako aktivní menševik a přispíval do několika menševických listů (Social-demokrat, Načalo aj.). Za revoluce 1905—1907 pracoval v odborovém hnutí v Petrohradě; od roku 1908 působil v Baku. V letech reakce a nového revolučního rozmachu stál na pozicích likvidátorství, přispíval do legálního likvidátorského listu Luč. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 byl komisařem práce v petrohradském sovětu dělnických a vojenských zástupců. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. V letech 1918—1919 pracoval v družstevním hnutí v Petrohradě. — 103, 264

KOLLONTAJOVÁ A. M. (1872—1952) — profesionální revolucionářka, účastnice revolučního hnutí od 90. let. V letech 1906—1915 se přikláněla k menševikům, členkou SDDSR se stala roku 1915. Od počátku první světové války zaujímal revoluční internacionalistické stanovisko. Po Říjnové revoluci působila ve významných státních a stranických funkcích. Od roku 1923 pracovala v diplomatických službách (viz též sv. 34). — 22

KON F. J. (1864—1941) — účastník polského dělnického revolučního hnutí od roku 1882. V roce 1904 se stal členem Polské socialistické strany, v roce 1906 členem ÚV PSS-levice. Od roku 1907 žil v emigraci. Po únorové revoluci 1917 přijel do Ruska a v roce 1918 vstoupil do KSR(b). Stranicky pracoval na Ukrajině a v Moskvě. Napsal řadu statí, brožur a knih o revolučním hnutí. — 170—172

KONSTANTIN SERGEJEVIČ — viz Dorošenko N. V.

KOPP V. L. (Sjurtuk) (1880—1930) — účastník sociálně demokratického hnutí do roku 1898. V letech 1903—1905 organizoval přepravu

ilegálních tiskovin přes německé hranice. Roku 1904 se sblížil s menševiky. Na podzim 1905 se vrátil do Ruska, roku 1909 byl zatčen a vyhoštěn do zahraničí, kde na čas přispíval do vídeňské Pravdy, kterou řídil Trockij. Po návratu do Ruska v roce 1913 byl povolán do armády. Roku 1917 vstoupil do KSR(b) a v letech 1919—1930 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí.

— 72

KOROLJOV-BATYŠEV I. G. (Julij) (1885—1958) — člen SDDSR od roku 1905. V létě 1909 ho moskevská stranická organizace (Rogožského obvodu) poslala do stranické školy na Capri. Tam patřil ke skupině leninců a bojoval proti bogdanovcům. Společně s dalšími soudruhy vyloučenými z této školy navštěvoval na Leninovo pozvání kurs přednášek organizovaný bolševickým ústředím. Po návratu do Moskvy (1910) byl zatčen a vypovězen do Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk], v roce 1913 do Oloněcké gubernie a později převeden do Kadomu. Od roku 1916 žil v ilegaltě. Po Říjnové revoluci pracoval v odborových, stranických a státních orgánech na Ukrajině a v Moskvě. — 216—225

KOSAREV V. M. (Vladimír) (1881—1945) — člen SDDSR od roku 1898. Pracoval ve stranickém výboru Lefortovského obvodu v Moskvě. V roce 1907 byl zatčen a vypovězen do Nižního Novgorodu [Gorkij]. V létě 1909 jej moskevská stranická organizace vyslala do stranické školy na Capri. Po návratu do Ruska byl zatčen a vypovězen do Narymského kraje. V roce 1916 byl povolán do vojenské služby; pracoval v ilegální vojenské organizaci v Tomsku. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech: byl předsedou výkonného výboru guberniálního sovětu v Tomsku a později v Novonikolajevsku [Novosibirsk], členem sibiřského revolučního výboru a sibiřského byra ÚV KSR(b), členem moskevského stranického výboru a členem ústřední kontrolní komise. — 216—225

KOSTA — 126—127

KOSTROV — viz Žordanija N. N.

KOTLIARENKO — viz Kotljarenko D. M.

KOTIJARENKO D. M. (nar. 1876) — sociální demokrat. V roce 1905 vedl stávkové hnutí na Kazaňské dráze. Po porážce revoluce 1905—1907 emigroval. Od roku 1908 vedl expedici bolševického

listu Proletarij, později expedici ústředního listu SDDSR Social-demokrat. Ve vztahu k likvidátorům zaujímal smířlivecký postoj. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských orgánech. — 228, 259, 273, 284—287, 289

KOUKLINE — viz Kuklin G. A.

KOZLOVSKIJ L. — syndikalista, autor knih Očerki sindikalizma vo Francii [Studie o syndikalismu ve Francii] (1906) a Novyje věžanija v socializme pered sudom ruskoj kritiki [Nové proudy v socialismu před soudem ruské kritiky] (1908). — 135

KOZYREV N. N. (Foma) (1881—1933) — člen SDDSR od roku 1906. V roce 1909 jej bolchovský stranický výbor poslal do stranické školy na Capri. Tam patřil ke skupině leninců a bojoval proti bogdanovcům. Společně s dalšími soudruhy vyloučenými z této školy navštěvoval na Leninovo pozvání kurs přednášek organizovaný bolševickým ústředím. Po návratu do Ruska pracoval v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk] a v Brjansku. V roce 1912 byl zatčen a vypovězen do Archangelské gubernie; po návratu z vyhnanství žil v Petrohradě. Účastnil se občanské války. Po demobilizaci pracoval ve stranických a státních orgánech: byl stranickým pozorovatelem v Moskvě (1923), inspektorem v lidovém komisariátě dělnicko-rolnické inspekce SSSR, pracoval v ústřední kontrolní komisi VKS(b) (1927), v lidovém komisariátě financí SSSR (1928—1930) a byl hlavním vedoucím dětského tábora Junaja respublika [Mladá republika] u Moskvě. — 216—225

KRASIKOV P. A. (Bělskij) (1870—1939) — sociální demokrat bolševik. Spolu s V. I. Leninem a G. V. Plechanovem byl členem byra (předsednictva) II. sjezdu SDDSR. Po sjezdu aktivně bojoval proti menševikům. Referoval o sjezdu v mnoha zahraničních městech a o závěrech sjezdu napsal Dopis soudruhům. V srpnu 1904 se účastnil porady dvaadvaceti bolševiků v Ženevě, byl delegován bolševiky na amsterdamský kongres II. internacionály. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907, byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu dělnických zástupců (viz též sv. 46). — 44—45, 52, 82—85, 331

KRASIN L. B. («Finančník», Nikitič, Vinter) (1870—1926) — profesionální revolucionář, význačný sovětský státník a diplomat. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od 90. let. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům, byl kooptován do ústředního výboru

strany. Určitou dobu zaujímal smířlivecký postoj k menševikům, brzy se však s nimi rozešel. Zúčastnil se III. sjezdu SDDSR a byl zvolen členem ÚV. V roce 1905 se podílel na založení prvního legálního bolševického listu *Novaja žizň*; jako představitel ústředního výboru se stal členem petrohradského sovětu dělnických zástupců. Na IV. (sjednocovacím) sjezdu byl znovu zvolen členem ÚV, na V. (londýnském) kandidátem ÚV SDDSR. V roce 1908 emigroval. V letech reakce dočasně patřil k otzovistické skupině *Vperjod*; později politické činnosti zanechal a pracoval jako inženýr v zahraničí i v Rusku. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve státních orgánech a působil jako diplomat (viz též sv. 8). — 25, 35, 56—58, 83, 88, 196, 200

KRIČEVSKIJ B. N. (1866—1919) — sociální demokrat, publicista, představitel ekonomismu. Od konce 80. let pracoval v sociálně demokratických kroužcích v Rusku; počátkem 90. let emigroval. V zahraničí se přiklonil ke skupině *Osvobození práce* a podílel se na její ediční činnosti. Koncem 90. let se stal jedním z vůdců Svazu ruských sociálních demokratů v zahraničí a redaktorem jeho orgánu *Rabočeje dělo*, na jehož stránkách propagoval ideje bernsteinismu. Brzy po II. sjezdu SDDSR činnosti v sociálně demokratickém hnutí zanechal. — 135

KROUPSKY — viz Krupská N. K.

KRUČININOVÁ — viz Mandelštamová L. P.

KRUPSKÁ J. V. (1842—1915) — matka N. K. Krupské. Žila společně s N. K. Krupskou a V. I. Leninem ve vyhnanství i v emigraci. Pomáhala jim v revoluční činnosti — plnila různé úkoly, přechovávala ilegální literaturu a nosila vzkazy vězňům. Lenin si jí hluboce vážil. — 291

KRUPSKÁ N. K. (Leninová; N. K.; Sablinová) (1869—1939) — vynikající pracovnice komunistické strany a sovětského státu, žena a spolupracovnice V. I. Lenina. Po II. sjezdu SDDSR se stala tajemnicí redakce bolševických listů *Vperjod* a *Proletarij*. Aktivně se podílela na přípravě III. sjezdu strany. V zahraničí organizovala rozsáhlou korespondenci se stranickými organizacemi v Rusku. V letech reakce a nového revolučního rozmachu aktivně bojovala proti likvidátorům a otzovistům. Po Říjnové revoluci byla členkou kolegia lidového komisariátu školství a osvěty, řídila Hlavní výbor pro politickou osvětu. Od roku 1924 byla členkou ústřední kontrolní komise, od

roku 1927 členkou ÚV VKS(b) (viz též sv. 32). — 102, 115, 121, 132, 138, 140—141, 144, 174, 290—291, 310

KUGELMANN Ludwig (1830—1902) — povoláním lékař, německý sociální demokrat, přítel K. Marxe a B. Engelse, účastník revoluce 1848—1849 v Německu, člen I. internacionály. Významně přispěl k vydání a šíření Marxova Kapitálu. V letech 1862—1874 si dopisoval s K. Marxem a informoval ho o situaci v Německu. Marxovy dopisy Kugelmannovi byly poprvé otištěny v roce 1902 v časopise Die Neue Zeit, v roce 1907 byly vydány v ruském překladu s Leninovou předmlouvou. — 167

KUKLIN G. A. (1877—1907) — sociální demokrat, vydavatel sociálně demokratické literatury. Od roku 1901 byl členem zahraniční sociálně demokratické skupiny Život. Od roku 1903 vydával v zahraničí Bibliotěku ruského proletariátu [Knihovnu ruského proletáře]. Od roku 1905 byl bolševikem. V Ženevě založil velkou knihovnu revoluční literatury, která byla od roku 1902 veřejně přístupná. Podle Kuklinovy závěti připadla knihovna po jeho smrti bolševické straně. — 129, 179

KÜPFER — 140, 142, 143, 146

KUSKOVÁ J. D. (1869—1958) — představitelka ruského buržoazního hnutí, publicistka. V polovině 90. let se v zahraničí sblížila se skupinou Osvobození práce, ale brzy pod vlivem bernsteinismu začala revidovat marxismus. Její dokument Credo výstižně vyjadřoval oportunistickou podstatu ekonomismu a vyvolal ostrý protest skupiny ruských marxistů vedených V. I. Leninem (viz Sebrané spisy 4, Praha 1980, s. 175—188). Před revolucí 1905—1907 se Kuskovová stala členkou liberálního Svazu osvobození. V roce 1906 vydávala s S. N. Prokopovičem polokadetský časopis Bez zaglavija a aktivně spolupracovala s listem levicových kadetů Tovarišč. Po Říjnové revoluci vystupovala proti sovětské moci. V roce 1922 byla ze země vypovězena. V zahraničí pokračovala v činnosti zaměřené proti sovětskému státu. — 195, 215

KUZMIN-KARAVAJEV V. D. (1859—1927) — vojenský právník, generál; patřil k vůdcům pravého křídla kadetů. Byl poslancem I. a II. státní dumy, hrál významnou politickou roli při potlačování revoluce 1905—1907. Za první světové války aktivně pracoval v zemstvu; byl členem výboru pro válečný průmysl. Občanské války se zúčastnil jako aktivní bělogvardějec a stal se členem Juděničovy politické rady. V roce 1920 emigroval. — 80

KUZNECOV G. S. (nar. 1881) — dělník, menševik. Byl poslancem III. státní dumy za Jekatěrinoslavskou gubernii, členem sociálně demokratické frakce. Pracoval v komisi pro záležitosti dělníků. — 205

KVJATKOVSKIJ A. A. (Andrej) (nar. 1878) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1899. Po vypovězení z Petrohradu do Kišiněva se zabýval přepravou ilegální literatury. Od konce roku 1902 do roku 1905 působil jako agitátor ústředního výboru a později byl do ÚV kooptován. Byl členem moskevského výboru SDDSR. V roce 1907 politické činnosti zanechal. V roce 1917 pracoval v Celoruském svazu měst. V letech 1921—1925 stál v čele vedení sovětsko-britské akciové obchodní společnosti ARCOS. — 62

L. — viz Lejtejzen G. D.

LADYSCHNIKOFF — viz Ladyžnikov I. P.

LADYŽNIKOV I. P. (I. P., Iv. P.) (1874—1945) — sociální demokrat, bolševik. Do revolučního hnutí se zapojil v 90. letech. Působil v permské, nižněnovgorodské [dnešní Gorkij] a jaroslavské organizaci. V roce 1903 byl zatčen. V srpnu 1905 odjel do zahraničí. Plnil odpovědné úkoly, pracoval v hospodářské komisi ÚV, řídil nakladatelství Verlag, které bylo založeno v Berlíně roku 1905 na příkaz ÚV SDDSR a jehož zisku se mělo využít k doplnění finančních prostředků strany. — 113, 115, 133

LAFARGUE Paul (1842—1911) — významný pracovník francouzského a mezinárodního dělnického hnutí, nadaný publicista, jeden z prvních stoupenců vědeckého komunismu ve Francii, blízký přítel a spolupracovník K. Marxe a B. Engelse. Byl členem I. internacionály. Společně s Guesdem založil Francouzskou dělnickou stranu a začal redigovat orgán této strany L'Égalité. Lafargue vystupoval aktivně proti oportunistu v II. internacionále, nadšeně uvítal vytvoření první ruské marxistické organizace Osvobození práce, později sympatizoval s bolševiky. — 52, 127

LALAJANC I. Ch. (Insarov, Nik. Iv., Nik. Ivanovič) (1879—1933) — aktivní účastník sociálně demokratického hnutí v Rusku. Roku 1893 vstoupil v Samaře [Kujbyšev] do marxistického kroužku, v jehož čele stál V. I. Lenin. V roce 1895 byl vypovězen do Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]; byl zakladatelem místního Svazu boje za osvobození dělnické třídy a podílel se na přípravě I. sjezdu SDDSR. Za Lalajancovy účasti bylo na jaře 1900 vydáno první číslo ilegálního

sociálně. demokratického listu Južnyj rabočij. V dubnu 1900 byl Lalajanc zatčen a v březnu 1902 poslán do vyhnanství na východní Sibiř, odkud uprchl do zahraničí, kde řídil tiskárnu Jiskry v Ženevě. Po II. sjezdu SDDSR se stal bolševikem a byl zvolen důvěrníkem ÚV strany v Rusku. V roce 1905 zastupoval bolševiky v sjednoceném ústředním výboru. Roku 1906 byl zatčen a po dvou letech vyšetřovací vazby odsouzen na šest let nucených prací. Po odpykání trestu (v roce 1913) byl poslán do doživotního vyhnanství na východní Sibiř. V té době zanechal politické činnosti (viz též sv. 46). — 28, 57—58, 85, 97, 236

L.B. — viz Kameněv L. B.

LECREUX — 211, 214

LEDER V. L. (1882—1938) — jeden z význačných představitelů polského revolučního hnutí. Od roku 1900 byl členem sociální demokracie Polska a Litvy. Od roku 1904 pracoval ve varšavském výboru Sociální demokracie Království polského a Litvy, od roku 1905 v jejím zahraničním výboru. V letech 1905—1911 byl členem hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy. Byl několikrát vězněn. V roce 1908 emigroval. V letech 1910—1911 zastával funkci tajemníka hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy a zastupoval ji v redakci ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. Pracoval v organizační komisi v zahraničí a technické komisi. Podporoval smířlivce v jejich vystoupeních proti bolševikům. V letech 1919—1920 aktivně pracoval v Komunistické dělnické straně Polska. Od roku 1921 vykonával odpovědné funkce v Kominterně a v Rudé odborové internacionále, aktivně přispíval do sovětského tisku. — 266—268

LEGIEN Karl (1861—1920) — německý pravicový sociální demokrat, jeden z vůdců německých odborů, revizionista. Od roku 1890 zastával funkci předsedy Generální komise německých odborů. Od roku 1903 byl tajemníkem a od roku 1913 předsedou Mezinárodního odborového sekretariátu. V letech 1893—1920 (s přestávkami) byl poslancem Říšského sněmu za sociální demokracii. — 193

LEJTEJZEN G. D. (L.; Lindov) (1874—1919) — sociální demokrat, spolupracovník listu Jiskra a časopisu Zarja. Do revolučního hnutí se zapojil v 90. letech v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]; na začátku 20. století emigroval a v cizině se přiklonil ke skupině Osvobození práce. Po rozkolu SDDSR se stal bolševikem; přispíval do listů Vper-

jod, Proletarij a do jiných bolševických orgánů. Po revoluci v letech 1905—1907 se věnoval lékařské praxi a šířil revoluční myšlenky mezi dělníky. V lednu roku 1919 padl na frontě. — 46, 117, 127—128, 196, 201

LENGNIK F. V. (Vasiljev) (1873—1936) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893. V roce 1896 byl zatčen za činnost v petrohradském Svazu boje za osvobození dělnické třídy, v roce 1898 vypovězen na tři roky na východní Sibiř. Po návratu z vyhnanství vstoupil do organizace Jiskry; na pskovské poradě byl zvolen do organizačního výboru pro svolání II. sjezdu SDDSR (listopad 1902). Na II. sjezdu byl za své nepřítomnosti zvolen do ÚV strany a rady strany. V letech 1903—1904 aktivně bojoval proti menševikům v zahraničí. V únoru 1904 se vrátil do Ruska, ale brzy byl uvězněn za účast v severním byru ÚV strany. Po revoluci 1905—1907 řídil stranickou práci na jihu Ruska, v Moskvě a Petrohradě (viz též sv. 10). — 121

LENIN V. I. (vl. jm. Uljanov) (Frej, Iljin, Iljin V., N. Lenin, Stařík, V. U., V. Uljanov) (1870—1924) — viz Sebrané spisy 1—45, oddíl Životopisná data. — 17—21, 25—38, 40—55, 57—60, 63—83, 85—87, 89—93, 97, 99—100, 102—107, 111—115, 117—123, 126, 128, 130—134, 136—160, 163—194, 196, 199—208, 210—216, 219—237, 242—244, 245—247, 249—259, 262—278, 282—306, 309—311, 313—314, 321—322, 324—326, 328—333

LENINOVÁ — viz Krupská N. K.

LEPEŠINSKIJ P. N. (Olin) (1868—1944) — účastník sociálně demokratického hnutí od počátku 90. let. Často byl pronásledován carskou vládou a vězněn. V roce 1903 emigroval do Švýcarska a podílel se na přípravách III. sjezdu SDDSR. V letech 1905—1907 stranicky pracoval v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk] a Petrohradě. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. Napsal knihu vzpomínek Na povorotě [Na rozhraní]. — 74, 76—79

LIDIN — viz Ljadov M. N.

LIEBKNECHT Wilhelm (1826—1900) — významný pracovník německého a mezinárodního dělnického hnutí, jeden ze zakladatelů a vůdců sociálně demokratické strany Německa. Od roku 1875 až do konce života byl členem představenstva strany a odpovědným redaktorem jejího ústředního orgánu Vorwärts. V letech 1867—1870 byl po-

slancem Severoněmeckého říšského sněmu a po roce 1874 byl několikrát zvolen poslancem Německého říšského sněmu. Parlamentní tribunu využíval k odhalování reakční zahraniční i vnitřní politiky pruských junkerů. — 255

LINDOV — viz Lejtejzen G. D.

LITVINOV M. M. (Papaša, Felix) (1876—1951) — sociální demokrat bolševik, významný sovětský diplomat. V revolučním hnutí začal pracovat v roce 1898. V roce 1902 emigroval. Aktivně pomáhal rozšiřovat list Jiskra a podílel se na vydávání prvního legálního bolševického listu Novaja žizň. V roce 1907 byl členem a tajemníkem ruské delegace na mezinárodním socialistickém kongresu ve Stuttgartu, zastupoval bolševiky v mezinárodním socialistickém byru. Po Říjnové revoluci pracoval v odpovědných diplomatických funkcích. — 25, 100, 170—171

LJADOV M. N. (vl. jm. Mandelštam M. N.) (Lidin, Rusalka) (1872—1947) — profesionální revolucionář. V roce 1881 začal pracovat v moskevských narodnických kroužcích; v roce 1892 vstoupil do marxistického kroužku, v roce 1893 pomáhal zakládat Moskevský dělnický svaz, první sociálně demokratickou organizaci v Moskvě. Na II. sjezdu SDDSR byl delegátem saratovského výboru, patřil k většinovým jiskrovcům; po sjezdu byl důvěrníkem ústředního výboru, aktivně bojoval proti menševikům v Rusku i v zahraničí. V srpnu 1904 se zúčastnil porady dvaadvaceti bolševiků v Ženevě, stal se členem byra výborů většiny, byl delegován na amsterdamský kongres II. internacionály. Aktivně se zúčastnil revoluce 1905—1907, byl členem moskevského výboru strany, plnil odpovědné úkoly ústředního výboru SDDSR. V letech reakce se přiklonil k otzovistům. Byl jedním z lektorů stranické školy na Capri. V roce 1909 vstoupil do frakční skupiny Vperjód, v roce 1911 z ní vystoupil a odjel do Baku. Po únorové revoluci 1917 zaujímal menševické stanovisko (viz též sv. 7). — 20—21, 31—33, 38—40, 64—65, 112, 200, 220, 229, 234, 239, 244, 257

LJOVA — viz Vladimirov M. K.

LJUBIČ — viz Sammer I. A.

LJUBIMOV A. I. (Karp, M., Mark, Zommer) (1879—1919) — účastník revolučního hnutí od roku 1898. V roce 1904 byl kooptován do ÚV

SDDSR; zúčastnil se III. sjezdu strany. V letech reakce a nového revolučního rozmachu zaujímal smířlivecký postoj k likvidátorům. V roce 1917 se stal členem Plechanovovy skupiny Jednota. — 35, 207—208, 225—226, 228—229, 233—234, 272—273, 285—286, 294

L. M. — viz Martov L.

LOBANOV M. I. (Stanislav) (1887—1937) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1909 byl vyslán do stranické školy na Capri. Patřil k bogdanovcům, podepsal platformu protistranické skupiny Vperjod. Po Říjnové revoluci vstoupil do komunistické strany. Později byl jedním z vůdců »dělnické opozice«, podepsal prohlášení dvaadvaceti. Pracoval v aparátě lidového komisariátu těžkého průmyslu USSR. — 216—225

Lozovskij S. A. (vl. jm. Dridzo) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1909—1917 žil v emigraci, patřil ke skupině bolševiků-smířlivců. V roce 1920 byl zvolen předsedou moskevské guberniální rady odborů. V letech 1921—1937 vykonával funkci generálního tajemníka Rudé odborové internacionály. V letech 1939—1946 byl náměstkem lidového komisaře (později ministra) zahraničních věcí SSSR. — 294

LUNAČARSKÁ A. A. (An. Al.) (1883—1959) — žena A. V. Lunačarského. Společně s mužem žila v emigraci. Po návratu do Ruska v roce 1917 pracovala ve správě cirkusů a byla redaktorkou časopisu Cirk. Ve 20. letech vedla dětské kolonie v Moskvě. — 106

LUNAČARSKIJ A. V. (A. V., A. Vas., An. V., An. Vas., An. Vas-č, Anatolij Vasiljevič, Anat. Vas-č, Ant. Vas-č, Voinov) (1875—1933) — významný sovětský státník a veřejný činitel. V revolučním hnutí pracoval od začátku 90. let. Působil v redakcích bolševických listů Vperjod, Proletarij a později Novaja Žizň. V letech reakce se od marxismu odklonil, vstoupil do protistranické skupiny Vperjod a propagoval spojení marxismu a náboženstvím. Názory Lunačarského podrobil V. I. Lenin kritice v knize Materialismus a empirio-kriticismus (1909). Po Říjnové revoluci zastával až do roku 1929 funkci lidového komisaře školství a osvěty a od roku 1929 byl předsedou vědeckého výboru při Ústředním výkonném výboru SSSR. Napsal mnoho prací o umění a literatuře (viz též sv. 12). — 25, 34, 68—71, 74—76, 79—80, 97, 104—106, 122—123, 134—136, 140—143, 155—157, 159, 163—164, 167, 169, 173, 176, 178—179, 220—222, 225, 231, 244

LUNC M. G. (1872—1907) — sociální demokrat, publicista. Od roku 1904 pracoval v moskevské bolševické organizaci. Koncem roku 1905 patřil k redakčnímu kruhu pracovníků legálního bolševického listu *Borba v Moskvě* a pracoval také v redakci bolševických listů *Voprosy dňa* a *Istina*. Byl jedním ze zakladatelů listu *Professional* — orgánu ruského odborového hnutí, který začal vycházet na jaře 1907. — 22

LUŠIN — viz Šipulinskij F. P.

LUXEMBURGOVÁ Rosa (Rosa) (1871—1919) — významná pracovnice mezinárodního dělnického hnutí, představitelka levého křídla II. internacionály. V revolučním hnutí začala pracovat v druhé polovině 80. let. Patřila k zakladatelům polské sociální demokracie a bojovala proti nacionalismu v polském dělnickém hnutí. Od roku 1897 byla činná v německém sociálně demokratickém hnutí, vystupovala proti bernsteinismu a millerandismu; účastnila se první ruské revoluce (ve Varšavě). Jako delegátka V. (londýnského) sjezdu SDDSR v roce 1907 podporovala bolševiky.

Od začátku první světové války stála na pozicích internacionalismu. V Německu patřila k zakladatelům skupiny Internacionála (později zvané Spartakus a pak Spartakův svaz). Po listopadové revoluci 1918 v Německu sehrála významnou úlohu na ustavujícím sjezdu Komunistické strany Německa. V lednu 1919 byla na příkaz Scheidemannovy vlády zavražděna. Lenin si Luxemburgové hluboce vážil, kritikou jejích mylných názorů jí pomáhal zaujímat správná stanoviska. — 64, 199, 203, 224, 266, 268, 284, 298, 300, 328

M. — viz Ljubimov A. I.

M. — viz Vilonov N. J.

MA — viz Noskov V. A.

MACDONALD James Ramsay (1866—1937) — britský politik, spoluzakladatel a vůdce Nezávislé labouristické strany a Labouristické strany. Uskutečňoval krajně oportunistickou politiku ve straně i ve II. internacionále. V letech 1918—1920 se pokoušel zabránit boji anglických dělníků proti intervenci v Sovětském Rusku. V letech 1924, 1919—1931 zastával úřad ministerského předsedy. Jeho vláda uskutečňovala protidělnickou politiku a krutě potlačovala národně osvobozené hnutí v britských koloniích. — 31—32, 37—38, 40—41, 48—49

MACH Ernst (1838—1916) — rakouský fyzik a filozof, subjektivní idealista, jeden ze zakladatelů empiriokriticismu. Přednášel matematiku a fyziku na univerzitě ve Štýrském Hradci a později v Praze, v letech 1895—1901 byl profesorem filozofie ve Vídni. V teorii poznání navazoval na Berkeleyovy a Humovy názory. Machovu reakční filozofii analyzoval a kritizoval Lenin v knize *Materialismus a empiriokriticismus*. — 68, 163, 165, 172, 203

MAKAR — viz Nogin V. P.

MALYCHOVÁ M. A. (nar. 1879) — vydavatelka revoluční literatury v carském Rusku. V roce 1901 založila nakladatelství, které vydávalo práce K. Marxe, B. Engelse a V. I. Lenina; mnoho z vydaných děl bylo carskou vládou zabaveno. V roce 1909 byla odsouzena do vězení. Podařilo se jí uprchnout do zahraničí a pokračovat ve své vydavatelské činnosti. V Curychu vydávala ateistický časopis *Avangard* (1911—1913) určený pro Rusko. Po Říjnové revoluci se aktivně zapojila do práce sovětských vydavatelství. — 92—93, 97, 111—112

MANDELBERG V. J. (nar. 1870) — delegát II. sjezdu SDDSR za Sibiřský svaz. Patřil k menšinovým jiskrovcům, po sjezdu k menševikům. — 152

MANDELŠTAMOVÁ L. P. (Kručininová) (1869—1917) — účastnice dělnického hnutí od roku 1895. Počátkem roku 1903 emigrovala. V Berlíně byla členkou skupiny pro spolupráci s listem *Jiskra*. Po II. sjezdu SDDSR pracovala v expedici bolševických listů *Vperjod* a *Proletarij*, byla členkou hospodářské komise ÚV. Po návratu do Ruska v roce 1905 se stala administrativní pracovnící moskevského stranického výboru. Účastnila se prosincového ozbrojeného povstání v Moskvě; byla zatčena a vypovězena do zahraničí. Tam vstoupila do pařížské skupiny pro spolupráci se SDDSR. V roce 1910 byla tajemnicí frakční boloňské školy. Po návratu do Ruska byla vypovězena do Archangelské gubernie. — 115

MANUILOV A. A. (1861—1929) — buržoazní ekonom, významný představitel Konstitučně demokratické strany a redaktor listu *Russkije vědomosti*. V letech 1905—1911 byl rektorem moskevské univerzity, v letech 1907—1911 členem Státní rady a v roce 1917 se stal ministrem lidové osvěty v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci emigroval. Po návratu z emigrace přednášel na sovětských vysokých školách. Je autorem řady prací z oblasti ekonomie. — 105

MARAT — viz Šancer V. L.

MARCELI Pranas Vincovič (vl. jm. Ejdukjavičjus) (1869—1926) — ko-
vodělník, jeden z významných činitelů litevského revolučního hnu-
tí. Od roku 1906 byl členem ÚV sociálně demokratické strany Lit-
vy. V roce 1918 se podílel na založení Komunistické strany Litvy
a Běloruska a byl zvolen předsedou jejího ústředního výboru. Kon-
cem roku 1918 byl předsedou dělnických zástupců ve Vilnjusu.
V posledních letech života zastával odpovědné funkce ve státních
a hospodářských orgánech v Moskvě. — 192—193

MARCHLEWSKI Julian (Karskij) (1866—1925) — významný činitel pol-
ského a mezinárodního dělnického hnutí, jeden ze zakladatelů
a vůdců Sociální demokracie Království polského a Litvy. Aktivně
se účastnil revoluce 1905—1907. Na V. (londýnském) sjezdu
SDDSR byl zvolen kandidátem ÚV SDDSR. Byl delegován na cu-
ryšský a stuttgartský kongres II. internacionály. Od roku 1909 pra-
coval převážně v německé sociální demokracii. Za první světové
vátky bojoval společně s Karlem Liebknechtem a Rosou Luxembur-
govou proti sociálšovinismu; podílel se na založení Spartakova sva-
zu. V roce 1919 byl kooptován do ústředního výboru Komunistické
strany Německa. Podílel se na založení Komunistické internacioná-
ly. V letech 1923—1925 byl předsedou organizace Mezinárodní ru-
dá pomoc. Napsal řadu prací z ekonomie, z dějin Polska a meziná-
rodních vztahů. — 295—301, 328

MARIE FJODOROVNA — viz Andrejevová M. F.

MARK — viz Ljubimov A. I.

MARTOFF — viz Martov L.

MARTOV L. (vl. jm. Cederbaum J. O.) (L. M., Martuška) (1873—1923)
— jeden z čelných představitelů menševismu. V sociálně demokra-
tickém hnutí pracoval od první poloviny 90. let. Na II. sjezdu
SDDSR se postavil do čela oportunistické menšiny a od té doby pa-
třil k hlavním organizátorům ústředních institucí menševiků a byl
redaktorem jejich listů. V letech reakce a nového revolučního roz-
machu se přiklonil k likvidátorům, redigoval list Golos social-
-demokrata. Po Říjnové revoluci vystupoval proti sovětské moci.
V roce 1920 emigroval do Německa a v Berlíně vydával kontrarevo-
luční menševický časopis Socialističeskij věstnik. — 35, 46, 60,
74—75, 80, 104, 106, 149—151, 158, 242, 264, 270, 278—279,
281, 294—301, 304, 314—319, 328

MARTUŠKA — viz Martov L.

MARTYNOV A. (vl. jm. Piker A. S.) (1865—1935) — jeden z čelných představitelů ekonomismu, významný menševický činitel; později člen komunistické strany. Na II. sjezdu SDDSR byl delegátem Svazu ruských sociálních demokratů v zahraničí, po sjezdu se přiklonil k menševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem a za první světové války centristou. Po únorové revoluci 1917 patřil k menševikům-internacionalistům. Po Říjnové revoluci se s menševiky rozešel. V roce 1923 byl na XII. sjezdu přijat do KSR(b) a pracoval v Institutu K. Marxe a B. Engelse; od roku 1924 byl členem redakce časopisu *Kommunističeskij internacional*. — 158, 251, 270, 279

MARX Karel (1818—1883) — zakladatel vědeckého komunismu, geniální myslitel, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu [viz Leninovu stať Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu) — Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115]. — 48, 106, 135, 159, 167, 224, 293

MASLOV P. P. (lks) (1867—1946) — ekonom, sociální demokrat. Napsal řadu prací o agrární otázce, v nichž se pokusil revidovat marxismus. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k menševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem. Po Říjnové revoluci zanechal politické činnosti a věnoval se pedagogické a vědecké práci. V roce 1929 byl jmenován řádným členem Akademie věd SSSR. — 42

MAŠINADZE B. (vl. jm. Tevzaja V.) (Georgien) — gruzínský menševik. Spolupracoval s menševickými listy. V letech reakce a nového revolučního rozmachu obhajoval v tisku ilegální stranu proti likvidátorům. — 210

MATRJONA — viz Smidovič P. G.

MAXIMOV — viz Bogdanov A.

MAYER Gustav (1871—1948) — německý pokrokový buržoazní historik, antifašista. Byl profesorem na bruselské, vatislavské a berlínské univerzitě; vydal Lassallovu literární pozůstalost. Napsal Engelsův životopis a řadu prací z dějin socialismu a dělnického hnutí. — 257—258

MEHRING Franz (1846—1919) — významný pracovník německého dělnického hnutí, jeden z vůdců a teoretiků levého křídla německé sociální demokracie, historik a literární vědec. V roce 1891 vstoupil do Sociálně demokratické strany Německa. Byl aktivním spolupracovníkem a jedním z redaktorů teoretického orgánu strany, časopisu Die Neue Zeit, později redigoval list Leipziger Volkszeitung. Takticky vystupoval proti oportunistu a revizionismu ve II. internacionále, odsuzoval kautskismus, ale obával se organizačního rozchodu s oportunisty. Byl důsledným internacionalistou, uvítal Říjnovou revoluci a správně pochopil význam brestlitevského míru. Od roku 1916 patřil k vůdcům Spartakova svazu a aktivně se podílel na založení Komunistické strany Německa (viz též sv. 18). — 48, 259—262, 324

MELNIK M. — účastník expropriace v Tiflisu [Tbilisi] 13. května 1907. Byl odsouzen k devíti letům nucených prací. V roce 1910 byl zabit při pokusu o útěk. — 262

MEŠKOVSKIJ — viz Goldenberg I. P.

M. F., M. FJODOROVNA, M. F-NA — viz Andrejevová M. F.

M. G. — viz Juškevič P. S.

MGELADZE V. D. (Tria) (nar. 1869) — menševik, účastník revoluce 1905—1907. V době reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem. Za první světové války sympatizoval s buržoazně nacionalistickou organizací Svaz osvobození Ukrajiny. V letech 1918—1920 působil v menševické kontrarevoluční vládě v Gruzii. Po nastolení sovětské moci v Gruzii emigroval. — 290

MICHAIL — viz Isuv I. A.

MICHAIL — viz Vilonov N. J.

MICHAIL NIKOLAJEVIČ — viz Pokrovskij M. M.

MICHAJLOVSKIJ N. K. (1842—1904) — význačný teoretik liberálního národnictví, publicista, literární kritik, pozitivistický filozof, jeden z představitelů subjektivní sociologické školy. Roku 1892 začal redigovat časopis Russkoje bogatstvo, na jehož stránkách ostře vystupoval proti marxistům. Názory Michajlovského kritizoval Lenin v práci Kdo jsou »přátelé lidu« a jak bojují proti sociálním demokratům? (1894) a v jiných dílech. — 160

MIKULÁŠ II. (ROMANOV) (1868—1918) — poslední ruský car (1894—1917). Z rozhodnutí uralského oblastního sovětu dělnických a vojenských zástupců v Jekatěrinburgu [Sverdlovsk] byl 17. července 1918 zastřelen. — 68, 312

MILDE Albert — 104

MILJUKOV P. N. (1859—1943) — významný ideolog ruské imperialistické buržoazie, historik a publicista. V říjnu 1905 se podílel na založení Konstitučně demokratické strany, později byl předsedou jejího ústředního výboru a redaktorem ústředního orgánu Reč. Byl poslancem III. a IV. státní dumy. Po únorové revoluci 1917 byl ministrem zahraničních věcí v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci byl jedním z organizátorů zahraniční vojenské intervence proti Sovětskému Rusku a aktivním činitelem bělogvardějské emigrace. Od roku 1921 vydával v Paříži časopis Poslednije novosti. — 105, 130

MININ — viz Karpinskij V. I.

MJAMLIN — viz Essen A. M.

M. M. — viz Zolinová M. M.

»MNICH« — viz Dubrovinskij J. F.

MOOR Karl (nar. 1853) — německý sociální demokrat. Po Říjnové revoluci žil v Moskvě. — 328

MOSKOVSKIJ Alexej — viz Chundadze G. I.

MOŤA — viz Bělopolskij I. I.

MUŠENKO I. N. (nar. 1871) — poslanec II. státní dumy za Kurskou gubernii, jeden z vůdců eserské frakce v dumě. Byl oficiálním mluvčím eserů k agrární otázce. — 139

N. A. — viz Semaško N. A.

NACIJA — viz Gusev S. I.

NAŤA — viz Krupská N. K.

NAT. BOG. — viz Bogdanovová N. B.

NAUMANN Friedrich (1860—1919) — německý reakční politik, publicista, jeden z autorů teorie »nacionálního socialismu«. V letech 1907—1919 byl téměř bez přerušení poslancem Říšského sněmu. Za první světové války obhajoval expanzivní politiku imperialistických kruhů a stavěl se za anexi zemí střední Evropy. Svoje názory vyložil v knize Mitteleuropa [Střední Evropa] (1915). V roce 1919 založil Demokratickou stranu a stal se jejím předsedou. Podílel se na vytvoření výmarské ústavy. Některých jeho myšlenek využili později ideologové německého fašismu. — 255

NIKIFOROV S. S. — účastník expropriace v Tiflisu [Tbilisi] 13. května 1907. Byl za to odsouzen k devíti letům nucených prací. — 262

NIKITIČ — viz Krasin L. B.

NIK. IV., NIK. IVANOVIČ — viz Lalajanc I. Ch.

NIK. VASILJEVIČ — 115

NILSEN Magnus (1871—1947) — norský sociální demokrat, politický činitel. V letech 1901—1918 byl tajemníkem Norské dělnické strany, zastupoval tuto stranu v mezinárodním socialistickém byru. Stál v čele Sociálně demokratické dělnické strany Norska založené v lednu 1921. V letech 1921—1927 byl předsedou sněmovny norského parlamentu a v roce 1927 ministrem práce. — 145—146

NIŠCJ — viz Vinogradovová O. I.

N.J. — viz Fjodorová-Štemerová N. J.

N.K. — viz Krupská N. K.

NOGIN V. P. (Makar) (1878—1924) — významný sovětský stranický a státní činitel, profesionální revolucionář. Do SDDSR vstoupil v roce 1898, věnoval se stranické práci v Rusku i v zahraničí; byl důvěrníkem Jiskry. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907. Na V. sjezdu SDDSR byl zvolen členem jejího ÚV. V době reakce a nového revolučního rozmachu projevoval smířlivecký postoj vůči likvidátorům. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve státních a hospodářských orgánech. — 270, 283

NOSKOV V. A. (Boris, Glebov, Ma) (1878—1913) — sociální demokrat. V letech 1902—1903 organizoval přepravu ilegálních sociálně demokratických tiskovin do Ruska, podílel se na organizování II. sjezdu SDDSR. Sjezdu se účastnil s právem poradního hlasu, patřil k většinovým jiskrovcům, řídil komisi pro vypracování stanov strany, byl zvolen členem ústředního výboru. Po sjezdu zaujal smířlivé stanovisko k menševikům; vystupoval proti svolání III. sjezdu strany. V roce 1905 byl zatčen. Později zanechal politické činnosti. — 25, 62, 84

O. A. — 286

OLGA — viz Ravičová S. N.

OLIN — viz Lepešinskij P. N.

OLMINSKIJ M. S. (Galjorka, Vas. Vas., Vas. V-č) (1863 až 1933) — jeden z nejstarších činitelů revolučního hnutí v Rusku, publicista. V roce 1898 vstoupil do SDDSR, od roku 1903 patřil k bolševikům. Byl členem redakce bolševických listů *Vperjod* a *Proletarij*. V letech 1905—1907 přispíval do bolševických listů a časopisů *Novaja žizň*, *Volna*, *Naša mysl*, *Věstnik žizni aj.*, stál v čele redakce stranického vydavatelství *Vperjod*. Aktivně se účastnil Říjnové revoluce. Později řídil Ústav dějin strany při ÚV KSR(b), byl redaktorem časopisu *Proletarskaja revoljucia*, členem ředitelství Institutu V. I. Lenina. — 21, 50, 68—70, 74, 79, 83, 122

ORLOVSKIJ — viz Vorovskij V. V.

OSTWALD Wilhelm Friedrich (1853—1932) — německý přírodovědec a idealistický filozof. Je autorem »energetické« teorie, jedné z variant »fyzikálního« idealismu. Energii považoval za nejobecnější pojem, přičemž odděloval pohyb a energii od hmoty. V. I. Lenin označil Ostwalda za velkého chemika a malého filozofa; kritizoval energetismus a dokázal jeho vědeckou neudržitelnost (viz též sv. 18). — 163

OULIANOFF Marie — viz Uljanovová M. I.

OULIANOFF VI. — viz Lenin V. I.

OULIANOFF Wl. — viz Lenin V. I.

P. — viz Alexinskij G. A.

PANKRATOV I. I. (Váňa) (1886—1962) — účastník revolučního hnutí od roku 1905, člen SDDSR od roku 1906, dělník. Pracoval v železničních opravách. Účastnil se prosincového ozbrojeného povstání v Moskvě. V roce 1908 byl zatčen a vypovězen do Vologedské gubernie, odkud se mu podařilo o rok později uprchnout. Byl poslán do stranické školy na Capri, kde vedl skupinu leninců, která se postavila proti frakční činnosti zakladatelů školy. Koncem listopadu 1909 navštěvoval na Leninovo pozvání cyklus přednášek v Paříži. Po návratu do Ruska pracoval v Petrohradě jako zástupce bolševického ústředí. Počátkem roku 1910 byl zatčen a na doživotí vypovězen na Sibiř. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických, státních a odborových orgánech na Sibiři a na Dálném východě a od roku 1926 v hospodářských orgánech v Moskvě. Účastnil se Velké vlastenecké války. — 216—225

PAPAŠA — viz Litvinov M. M.

PARVUS (vl. jm. Helphand A. L.) (1869—1924) — menševik. Na přelomu století pracoval v Sociálně demokratické straně Německa, patřil k jejímu levému křídlu. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k menševikům. Propagoval teorii permanentní revoluce, z níž později Trockij učinil nástroj boje proti leninismu. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se Parvus se sociálními demokraty rozešel. Za první světové války byl sociálšovinistou a agentem německého imperialismu. Zbohatl na velkých spekulacích s válečnými dodávkami. Od roku 1915 vydával renegátský časopis Die Glocke. — 104—106, 124, 224

PEŠKOV Z. A. (vl. jm. Sverdlov Z. M.) (Zinovij Al.) (nar. 1884) — přítel A. M. Gorkého, s nímž se sblížil v Nižním Novgorodě [Gorkij]. V roce 1902 při přestupu na pravoslavnou víru změnil své vlastní příjmení na Peškov a jméno po otci na Alexejevič. Tato skutečnost vyvolala domněnku, že je nevlastním synem A. M. Gorkého. Počátkem roku 1904 emigroval. Po nějakou dobu žil u Gorkého na Capri. V roce 1914 vstoupil dobrovolně do francouzské armády a později se stal francouzským státním příslušníkem. — 179

PETR — viz Alexinskij G. A.

PETROV — 303

PETZOLD Joseph (1862—1929) — německý reakční filozof, subjektivní idealista, žák E. Macha a R. Avenaria. Vystupoval proti vědeckému socialismu. — 271

PJATNICA — viz Pjatnickij I. A.

PJATNICKIJ I. A. (Frejtag, Pjatnica) (1882—1939) — profesionální revolucionář, účastník revolučního hnutí od 90. let. Za pobytu v emigraci řídil přepravu ilegální literatury a přechod sociálních demokratů ze zahraničí do Ruska. Aktivně se podílel na svolání II. a III. sjezdu SDDSR. Účastnil se první ruské revoluce 1905—1907. Stranicky pracoval v Oděse, Moskvě a v dalších městech. V roce 1914 byl poslán do vyhnanství v Jenisejské gubernii. V říjnových dnech roku 1917 byl členem stranického bojového ústředí v Moskvě. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických orgánech. — 285, 232

PJATNICKIJ K. P. (1864—1938) — jeden ze zakladatelů nakladatelství Znanije (1898). Pracoval v něm jako vedoucí s dispozičním právem i jako redaktor. V roce 1905 uzavřel s ústředním výborem bolševiků smlouvu o vydávání marxistické literatury. — 112

PJOTR — viz Alexinskij G. A.

PLECHANOV G. V. (1856—1918) — marxistický filozof, literární historik a estetik, význačný představitel ruského a mezinárodního dělnického hnutí a první propagátor marxismu v Rusku. V roce 1883 založil v Ženevě první ruskou marxistickou organizaci — skupinu Osvobození práce. Bojoval proti narodnictví, vystupoval proti revizionismu v mezinárodním dělnickém hnutí. Po roce 1900 redigoval spolu s V. I. Leninem list Jiskra a časopis Zarja. V letech 1883—1903 napsal řadu prací, které sehrály důležitou úlohu v obhajobě a propagaci materialistického světového názoru. Po II. sjezdu SDDSR zaujal smířlivecké stanovisko vůči oportunistům a později se přiklonil k menševikům. Za první revoluce v Rusku 1905—1907 souhlasil v zásadních otázkách s menševiky. V období reakce a nového revolučního rozmachu vystupoval proti machistické revizi marxismu a proti likvidátorství. Postavil se do čela skupiny menševiků, kteří byli pro zachování ilegální strany. Za první světové války přešel k sociálšovinistům. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, stál v čele skupiny menševiků-obranářů Jednota. S Říjnovou revolucí nesouhlasil, ale proti sovětské moci nebojoval. Lenin vysoce hodnotil Plechanovovy filozofické práce a jeho úlohu při šíření marxismu v Rusku; zároveň ho však ostře kritizoval za

odklon od marxismu a závažné politické chyby (viz též sv. 18). — 44, 47, 52—55, 58—65, 68—69, 75, 79, 85, 88, 93, 97, 102—103, 121—125, 136, 141, 155, 158—160, 163, 165, 172—173, 224, 226—227, 229, 234, 247, 260, 265, 268, 270, 275, 279—281, 291—292, 299, 302, 316, 320, 324, 328

POKROVSKIJ I. P. (1872—1963) — sociální demokrat, povoláním lékař. Byl poslancem III. státní dумы za Kubáňskou a Tereckou oblast a Černomořkou gubernii, přikláněl se k bolševické části sociálně demokratické frakce. V roce 1910 se jako představitel sociálně demokratické frakce III. dумы stal členem redakce legálního bolševického listu Zvězda. — 205, 294—295, 333

POKROVSKIJ M. N. (Domov) (1868—1932) — člen SDDSR od roku 1905, historik. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907, byl členem moskevského výboru strany. Na V. (londýnském) sjezdu SDDSR byl zvolen kandidátem ÚV. V letech 1908—1917 žil v emigraci. V letech reakce se přikláněl k otzovistům a ultimativním, později k Bogdanovově protistranické skupině Vperjod, s níž se rozešel v roce 1911. Od roku 1918 zastával funkci náměstka lidového komisaře školství a osvěty RSFSR. V různých obdobích řídil Komunistickou akademii, Institut dějin AV SSSR, Institut rudé profesury aj. Několikrát byl zvolen do CÚVV a ÚVV SSSR.

Hlavní díla: Russkaja istorija s drevnějšich vremjon [Ruské dějiny od nejstarších dob] (1933—1934), Očerki istorii russoj kultury [Nástin dějin ruské kultury] (1915—1918). — 184, 195—196, 199—200, 202, 234, 310

POLETAJEV N. G. (1872—1930) — sociální demokrat bolševik, povoláním soustružník. V 90. letech navštěvoval dělnické kroužky. Byl několikrát vězněn. V roce 1905 se stal členem výkonného výboru petrohradského sovětu dělnických zástupců. Za Petrohradskou gubernii byl delegován do III. státní dумы; patřil k bolševické skupině sociálně demokratické frakce. Měl velký podíl na vydávání bolševických listů Zvězda a Pravda. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských organizacích. — 205, 324

POPOV A. V. (vl. jm. Britman) (zemř. 1914) — sociální demokrat, profesionální revolucionář. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. V letech 1905—1907 se aktivně zapojil do činnosti petrohradské a kronštadtské vojenské organizace. Často byl vězněn. V roce 1908 byl poslán na nucené práce, ale brzy uprchl a později žil v cizině. Stal se členem pařížské sekce SDDSR a výboru zahra-

ničních organizací strany. Na začátku první světové války vstoupil jako dobrovolník do francouzské armády a padl na frontě v listopadu 1914. — 284

POSTOLOVSKIJ (Alexandrov, Dubois, Vadim) (1876—1948) — sociální demokrat, účastník revolučního hnutí od roku 1895. Od jara 1904 byl důvěrníkem ústředního výboru SDDSR. V březnu 1905 byl jmenován zástupcem ÚV SDDSR v radě strany. Severozápadní výbor SDDSR jej delegoval na III. sjezd strany, na němž byl zvolen členem ústředního výboru. Oficiálně zastupoval ÚV SDDSR ve výkonném výboru petrohradského sovětu dělnických zástupců. Po Říjnové revoluci byl činný ve státní komisi pro přípravu zákonných opatření, ustavené při radě lidových komisařů SSSR. — 55, 57, 67, 88

POTRESOV A. N. (Starověr) (1869—1934) — jeden z vůdců menševického hnutí. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl ideologem likvidátorství, významně ovlivnil menševické orgány Vozroždenije a Naša zarja. Za první světové války patřil k sociálšovinistům. V roce 1917 redigoval list Děň, který rozpoutal štvavou kampaň proti bolševikům. Po Říjnové revoluci emigroval. Přispíval do Kerenského týdeníku Dni a svými články útočil proti Sovětskému Rusku. — 17—19, 75, 80—81, 215, 224, 247, 275—276, 279—281, 299, 306

POVAR — viz Ščekoldin F. I.

»PRAKTIK« — viz Dubrovinskij I. F.

PREDKALN A. J. (vl. jm. Priedkaln) (1873—1923) — lotyšský sociální demokrat, povoláním lékař. V roce 1907 byl zvolen do III. státní dumy, patřil k sociálně demokratické frakci, přikláněl se k bolševikům. Přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda. Po Říjnové revoluci se věnoval vědecké práci v oblasti medicíny a vedl dětskou městskou nemocnici v Rize. — 204

PREOBRÁŽENSKIJ A. A. (1863—1938) — narodnik, člen zemědělské kolonie v osadě Šarnel (Samarská gubernie). V nedaleké vesnici Alakajevce žila v letních měsících v letech 1889—1893 rodina Uljanovových. Preobraženskij se v těchto letech s Leninem často setkával a živě s ním diskutoval o problémech rolníků. Později se připojil k sociálně demokratickému hnutí. V roce 1905 pracoval v Samaře [Kujbyšev]. V roce 1922 se na Leninův návrh stal předsedou sověchozu Leninskije Gorki. — 47

PROKOPOVIČ S. N. (1871—1955) — buržoazní ekonom a publicista. Koncem 90. let patřil mezi významné ekonomisty a první propagátory bernsteinismu v Rusku, později byl aktivním členem liberální organizace Svaz osvobození. V roce 1906 se stal členem ústředního výboru Konstitučně demokratické strany. Redigoval a vydával časopis *Bez zaglavija* a přispíval do listu *Tovarišč*. V roce 1917 byl ministrem zásobování v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci byl za protisovětskou činnost vypovězen. — 85, 195, 215

PUTATIN V. P. (nar. 1878) — původem rolník, kreslič v puděmském závodě. Byl poslancem III. státní dумы za Vjateckou gubernii. Krátkou dobu patřil k sociálně demokratické frakci. — 205

QUELCH Harry (1858—1913) — významný činitel britského a mezinárodního dělnického hnutí. Stál v čele revolučních sil Sociálně demokratické federace, propagoval marxistické myšlenky, od roku 1886 redigoval ústřední orgán britských sociálních demokratů, list *Justice*, a měsíčník *The Social-Demokrat*. Byl delegátem řady mezinárodních kongresů II. internacionály a členem mezinárodního socialistického byra. Aktivně pracoval v britských odborech. V letech 1902—1903, kdy leninská Jiskra vycházela v Londýně, aktivně pomáhal organizovat její vydávání. — 148

QUESSEL Ludwig (1872—1931) — německý sociální demokrat, revizionista, publicista. — 297—298, 300

RADEK K. B. (1885—1939) — účastník sociálně demokratického hnutí v Haliči, Polsku a Německu, člen SDDSR od roku 1903, publicista. Od roku 1900 přispíval do časopisu německých levých sociálních demokratů. Za první světové války byl internacionalistou. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, byl tajemníkem exekutivy Komunistické internacionály. Na VIII.—XII. sjezdu KSR(b) byl zvolen členem jejího ústředního výboru. V roce 1927 byl na XV. sjezdu z VKS(b) vyloučen, v roce 1929 do strany znovu přijat a v roce 1936 opět vyloučen. Stal se obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován. — 293—294, 296, 300—301

RADIN — viz Knunjanč B. M.

RACHMETOV — viz Bogdanov A.

RAPPOPORT Charles (1865—1941) — francouzský socialista. V 80. le-

tech se účastnil revolučního hnutí v Rusku. V letech 1910—1911 publikoval články v ústředním orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. Je autorem řady filozofických a sociologických prací. — 204, 224, 227, 230, 232, 280, 284

RAVIČOVÁ S. N. (Olga) (1879—1957) — členka SDDSR od roku 1903. Působila ve stranických organizacích v Charkově, Petrohradě i v zahraničí. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranických orgánech a v sovětech. Na XV. sjezdu VKS(b) v roce 1927 byla ze strany vyloučena, v roce 1928 jí bylo členství ve straně obnoveno, avšak v roce 1935 byla znovu vyloučena. — 185, 236

REJNERT — viz Bogdanov A.

REJSNER M. A. (1868—1928) — narodnik do roku 1905. V roce 1903 emigroval, sblížil se s německými sociálními demokraty a přispíval do listu Vorwärts. V roce 1904 se jako odborník účastnil procesu v Königsbergu [Kaliningrad] ve věci přepravy ilegální literatury ruskými sociálními demokraty. V roce 1905 se stal bolševikem a účastnil se konference ve finském Tammerforsu [Tampere]. Po Říjnové revoluci vstoupil do KSR(b). Pracoval v lidovém komisariátě spravedlnosti, vedl jedno z jeho oddělení. Byl členem komise pro sestavení první ústavy. Zapojil se do činnosti lidového komisariátu školství a osvěty a jako pedagog působil ve Vojenské akademii Rudé armády. — 99—100

RJADOVOJ — viz Bogdanov A.

RJAZANOV D. B. (vl. jm. Goldendach) (1870—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1899. Pracoval v Oděse, Kišiněvě, Petrohradu a v zahraničí. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k menševikům. Roku 1909 byl jedním z lektorů v protistranické škole na Capri. Za první světové války patřil k centristům, psal do menševických listů Golos a Naše slovo. Po Říjnové revoluci pracoval v odborovém hnutí. V únoru 1931 byl vyloučen z VKS(b). Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován. — 210, 224

ROBLIN Louis Henri (1877—1916) — francouzský socialista, politický činitel. Byl poslancem parlamentu v letech 1900, 1906, 1910 a 1914. — 330

ROMAN — viz Jermolajev K. M.

ROMANOV A. S. (Ivan) (1881—1917) — tiskařský dělník. V létě 1909 jej moskevská stranická organizace vyslala do stranické školy na Capri. Za sympatie se skupinou leninovců byl společně s nimi ze školy vyloučen. Počátkem roku 1910 se vrátil do Ruska, byl zatčen a stal se stálým spolupracovníkem tajné policie. V roce 1912 poskytl policii údaje o VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR a v roce 1914 informoval policii o přípravách konference v Ozerkách. Jeho činnost byla odhalena v roce 1917. — 216—225

ROMANOV I. R. (1881—1919) — dělník, bolševik, poslanec II. státní dумы za Nižněnovgorodskou gubernii. Stranicky pracoval v Sormovském obvodě Nižního Novgorodu [Gorkij], v Tule, Moskvě a Petrohradě. Byl často vězněn. Po rozpuštění dумы emigroval do Belgie, později žil ve Francii. Po Říjnové revoluci byl předsedou výkonného výboru sovětu dělnických, vojenských a rolnických zástupců v Nižním Novgorodě. — 180

ROSA — viz Luxemburgová R.

ROTŠTEJN F. A. (1871—1953) — člen SDDSR od roku 1901, historik. Roku 1890 byl nucen emigrovat do Anglie, kde vstoupil do Sociálně demokratické federace; sympatizoval s jejím levým křídlem. Přispíval do ruského a zahraničního socialistického tisku. Patřil k zakladatelům Komunistické strany Velké Británie. Roku 1920 se vrátil do vlasti. V letech 1921—1930 pracoval v diplomatických službách. Podílel se na vybudování sovětského vysokého školství a na rozvoji sovětské vědy. Stal se ředitelem Ústavu světového hospodářství a světové politiky. Od roku 1939 byl členem Akademie věd SSSR. Je autorem řady děl o dějinách imperialismu. — 147—148, 182—183, 203, 224

ROUSSELOVÁ Angèle — francouzská socialistka. V letech 1907—1912 byla členkou stálé administrativní komise Francouzské socialistické strany. Později zanechala politické činnosti. — 193—194

ROZEN M. M. (E.) (nar. 1876) — člen Bundu od roku 1898. Pracoval v Minsku, Varšavě, Oděse, Kyjevě a Lodži. V letech 1907—1908 byl členem ústředního výboru Bundu a redakce ústředního orgánu Bundu. Po Říjnové revoluci pracoval ve Státní bance. — 319—320

ROŽKOV N. A. (Vjač.) (1868—1927) — historik a publicista. Začátkem roku 1905 vstoupil do SDDSR a na čas se přiklonil k bolševikům. Po porážce revoluce 1905—1907 se stal jedním z ideových vůdců

likvidátorství; přispíval do časopisu Naša zarja, redigoval list menševicko-likvidátorského zaměření Novaja Sibir. Po únorové revoluci 1917 byl zvolen členem ústředního výboru menševiků; několik měsíců působil jako náměstek ministra pošt a telegrafů v prozatímní vládě. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. V době cizí vojenské intervencí a občanské války bojoval proti sovětské vládě. V roce 1922 se s menševiky rozešel. V následujících letech se věnoval vědecké, pedagogické a administrativní činnosti v různých institucích. Je autorem řady prací o dějinách Ruska. — 247

RUBANOVIC I. A. (1860—1920) — jeden z vůdců eserské strany. Reprezentoval eserskou stranu na mezinárodních socialistických kongresech v Amsterdamu (1904) a Stuttgartu (1907). Byl členem mezinárodního socialistického byra. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. Po Říjnové revoluci se stal odpůrcem sovětské moci. — 313

RUBEN — viz Knunjanc B. M.

RUMJANCEV P. P. (Šmidt) (1870—1925) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1891. Pracoval ve stranických organizacích v Petrohradě a v jiných ruských městech. Po II. sjezdu SDDSR se stal bolševikem. Byl členem byra výborů většiny. Voroněžský výbor SDDSR jej delegoval na III. sjezd strany. V červnu 1905 byl kooptován do ústředního výboru SDDSR. V roce 1905 přispíval do prvního legálního bolševického listu Novaja žizň a byl jedním z jeho redaktorů, v letech 1906—1907 spolupracoval v časopisem Věstnik žizni. V letech reakce zanechal práce ve straně. Žil v cizině a zabýval se statistikou. Zemřel v Berlíně. — 22, 34, 57, 65, 67, 97, 112, 121—122

RUSALKA — viz Ljadov M. N.

RYKOV A. I. (Vlasov) (1881—1938) — významný státní a stranický činitel, člen SDDSR od roku 1899. Zúčastnil se III. a IV. sjezdu SDDSR. V letech 1905—1907, 1917—1934 byl členem ústředního výboru strany. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí: byl lidovým komisařem vnitra, předsedou Nejvyšší národohospodářské rady, místopředsedou a později předsedou rady lidových komisařů SSSR a RSFSR, Rady práce a obrany a v letech 1922—1930 členem politického byra ústředního výboru. V roce 1938 byl nezákonně odsouzen, v roce 1988 rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 196, 199—202

SABLINOVÁ — viz Krupská N. K.

SALOMON Georges — viz Solomon G. A.

SAMMER I. A. (Ljubič) (1870—1921) — sociální demokrat bolševik. Do revolučního hnutí se zapojil roku 1897. Pracoval ve stranických organizacích v Kyjevě a Kazani, aktivně se účastnil revoluce v letech 1905—1907. Na podzim roku 1905 byl kooptován do ústředního výboru. Po Říjnové revoluci se věnoval hospodářské činnosti ve Vologdě, od roku 1919 pracoval v Ústředním svazu spotřebních družstev. Později byl předsedou Ukrajinského svazu spotřebních společností (Vukospilka) a zplnomocněncem ministerstva zahraničního obchodu Ukrajiny. — 59, 73, 97, 199

SAVELIJ — viz Babincev I. I.

SEMAŠKO N. A. (N. A.) (1874—1949) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893, člen SDDSR od jejího založení. V roce 1905 se zúčastnil ozbrojeného povstání v Nižním Novgorodu [Gorkij], byl zatčen a po propuštění emigroval. Byl tajemníkem a pokladníkem zahraničního byra ÚV SDDSR a v letech 1918—1930 lidovým komisařem zdravotnictví RSFSR. Byl řádným členem Akademie lékařských věd SSSR a Akademie pedagogických věd RSFSR. V letech 1947—1949 pracoval jako ředitel Institutu organizace zdravotnictví a dějin lékařství Akademie lékařských věd SSSR. Je autorem řady vědeckých prací z oblasti sociální hygieny a organizace zdravotnictví. — 132, 149—151, 153, 294

SEPPIN G. — 145—146

SERAFIMA — viz Afanasjevová S. N.

SERGEJ VASILJIČ — 111

SERGEJEV V. — viz Taratuta V. K.

SCHOLZ — majitel typografického podniku v Ženevě. V roce 1905 podal žalobu na ženevské sociálně demokratické nakladatelství Demos, které pro technické nedostatky pozdrželo odevzdání hry A. M. Gorkého Děti slunce do sazby a narušilo tak smlouvu se Scholzem. — 113

SIENKIEWICZ Henryk (1846—1916) — polský spisovatel, známý autor

historických románů. Roku 1908 uspořádal anketu názorů na skutečnost, že pruská vláda zabrala majetek poznaňských statkářů. Získaných 252 odpovědí vydal v Paříži jako knihu. Odpověď A. M. Gorkého, která představovala usvědčující dokument proti Sienkiewiczově obhajobě soukromého vlastnictví poznaňských velkostatkářů, však do této knihy nezařadil. — 153

SILVIN M. A. (Bem) (1874—1955) — sociální demokrat, účastník revolučního hnutí od roku 1891. V roce 1901 odjel jako důvěrník Jiskry do Samary. V roce 1902 byl zatčen a vypovězen do Irkutské gubernie, z vyhnanství však uprchl do ciziny. V roce 1904 byl kooptován do ústředního výboru SDDSR. V letech 1905—1908 přispíval do mnoha bolševických listů. V roce 1908 zanechal politické činnosti. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu školství a osvěty RSFSR, v letech 1923—1930 v obchodním zastupitelství SSSR v Anglii. Od roku 1931 se věnoval pedagogické činnosti. — 62

SJURTUK — viz Kopp V. L.

SKRYPNIK N. A. (Ščur) (1872—1933) — významný představitel komunistické strany a sovětského státu, člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v Petrohradě, Moskvě, Rize, Oděse, Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk], Saratově, Jekatěrinburgu [Sverdlovsk] a v dalších městech Ruska. Působil v redakci časopisu Voprosy strachovanija (1913) a byl členem redakčního kolegia Pravdy (1914). Aktivně se účastnil Říjnové revoluce a byl členem petrohradského vojenského revolučního výboru. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech: byl lidovým komisařem vnitra USSR, členem předsednictva Celoukrajinského ústředního výkonného výboru, členem ÚV KSU(b), zmocněncem Rady obrany Ukrajiny, lidovým komisařem školství a osvěty USSR. Byl zvolen za kandidáta ÚV VKS(b) a později se stal jeho členem. — 199—200

SKVORCOV-STĚPANOV I. I. (1870—1928) — významný stranický pracovník a sovětský státník, marxistický publicista, překladatel a redaktor tří svazků Kapitálu a řady dalších děl K. Marxe a B. Engelse. V revolučním hnutí pracoval od roku 1892, členem SDDSR byl od roku 1898. Koncem roku 1904 se připojil k bolševikům. Za revoluční činnost byl několikrát vězněn a poslán do vyhnanství. V letech reakce zastával nesprávné názory na agrární otázku, ale pod Leninovým ideovým vedením své chyby překonal. Po Říjnové revoluci zastával řadu významných stranických a státních funkcí, od XIV. sjezdu byl členem ÚV VKS(b). — 30, 195, 246—256

SMIDOVIC P. G. (Matrjona) (1874—1935) — člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v Petrohradu, Baku, Tule a dalších ruských městech. Byl důvěrníkem Jiskry. Roku 1905 se aktivně účastnil prosincového ozbrojeného povstání v Moskvě. Za svou revoluční činnost byl často pronásledován, vězněn a posílán do vyhnanství. Aktivně se účastnil únorové a Říjnové revoluce roku 1917. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce v sovětech a hospodářských institucích. — 57

SOKOLOV Andrej — viz Volskij S.

SOKOLOV N. D. (1870—1928) — sociální demokrat, právní zástupce. Přispíval do časopisů Žizň, Obrazovanije a dalších. Sympatizoval s bolševiky. Roku 1909 byl při doplňovacích volbách do III. státní dumy zvolen kandidátem na poslance za SDDSR. Po únorové revoluci 1917 byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu; vyslovoval se pro koalici s buržoazií. Po Říjnové revoluci pracoval jako právní poradce v různých státních institucích. — 214

SOLOMON G. A. (Iseckij, Salomon G.) (nar. 1868) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1898. Roku 1907 emigroval a až do roku 1917 žil v zahraničí. Po Říjnové revoluci pracoval v diplomatických službách v Německu a později v aparátě lidového komisariátu zahraničního obchodu. V roce 1922 emigroval. — 180, 185

STANISLAV — viz Lobanov M. I.

STANISLAV — viz Volskij S. A.

STAROVÉR — viz Potresov A. N.

STAŘÍK — viz Lenin V. I.

STASOVÁ J. D. (Absoljut, Delta, Knol) (1873—1966) — členka SDDSR od roku 1898. Do roku 1905 vyvíjela ilegální činnost v Petrohradu, Kyjevě, Minsku, Orlu, Smolensku, Vilně [Vilnius] a v Moskvě. Od srpna 1905 do ledna 1906 pracovala z pověření ÚV strany v Ženevě. Často byla vězněna a žila ve vyhnanství. Od února 1917 do března 1920 vykonávala funkci tajemnice ústředního výboru strany. V letech 1920—1921 zastávala významné stranické funkce v Petrohradu, později v Baku. V letech 1921—1938 pracovala v Kominterně a dalších mezinárodních pokrokových organizacích a v ženském hnutí. Od roku 1946 se věnovala literární publicistice. — 73, 97, 100, 115

STĚKLOV J. M. (1873—1941) — profesionální revolucionář. Do sociálně demokratického hnutí se zapojil v roce 1893, byl spoluzakladatelem prvních sociálně demokratických kroužků v Oděse. Po II. sjezdu SDDSR se přikláněl k bolševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu přispíval do ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, do bolševických listů Zvězda a Pravda. Byl členem sociálně demokratické frakce II. a IV. státní dumy. Po únorové revoluci 1917 stál na pozicích »revolučního obranářství«, později se připojil k bolševikům. Po Říjnové revoluci se stal členem Celoruského ústředního výkonného výboru a ústředního výkonného výboru, redaktorem listu Izvěstija VCIK a časopisu Sovětskoje stroitelstvo. Od roku 1929 byl místopředsedou vědeckého výboru při ÚVV SSSR. Napsal řadu prací z dějin revolučního hnutí. — 50, 188

STĚPANOV — viz Essen A. M.

STĚPANOV — viz Skvorcov-Stěpanov I. I.

STOLÝPIN P. A. (1862—1911) — státník carského Ruska, velkostatkář. V letech 1906—1911 byl předsedou rady ministrů a ministrem vnitra. Po porážce revoluce prováděl krvavé represálie (stolypinská reakce v letech 1907—1910). Byl autorem agrární reformy, jejímž cílem bylo získat na vesnici oporu carskému absolutismu. Jeho pokus upevnit samoděržaví cestou některých reforem v zájmu buržoazie a statkářů však ztroskotal. V roce 1911 zavraždil Stolypina v Kyjevě eser Bogrov. — 130, 232, 248—249, 251

STRUVE P. B. (1870—1944) — buržoazní ekonom a publicista, jeden z vůdců Konstitučně demokratické strany. V 90. letech byl čelným představitelem legálního marxismu, »doplňoval« a »kritizoval« ekonomické a filozofické učení K. Marxe, snažil se přizpůsobit marxismus a dělnické hnutí zájmům buržoazie. Patřil k teoretikům a zakladatelům liberálně monarchistické organizace Svaz osvobození (1903—1905) a byl redaktorem jejího ilegálního časopisu Osvoboděnije (1902—1905). Patřil k ideologům ruského imperialismu. Po Říjnové revoluci byl členem kontrarevoluční Vrangelovy vlády; později emigroval. — 18, 51, 248

SURKOV P. I. (1876—1946) — sociální demokrat bolševik, povoláním tkadlec. Za dělníky Kostromské gubernie byl bolševickým poslancem ve III. státní dumě. Přispíval do legálního bolševického listu Zvězda, vydávaného v Petrohradě. Po Říjnové revoluci nebyl politický organizován; pracoval v řadě sovětských institucí. — 205

SUVOROV S. A. (1869—1918) — ruský sociální demokrat, publicista a statistik. V letech 1905—1907 pracoval v bolševických organizacích v různých městech Ruska. Po porážce revoluce v letech 1905—1907 se přiklonil k přívržencům machismu ve straně. Byl spoluautorem jejich sborníku Očerki po filosofii marksizma [Příspěvky k filozofii marxismu] (1908). Suvorovovy filozofické názory podrobil Lenin kritice v práci Materialismus a empiriokriticismus (1909). Po roce 1910 zanechal Suvorov stranické práce a věnoval se statistice. Před Říjnovou revolucí i po ní zastával řadu volených funkcí v Moskvě a v Jaroslavlí. Zahynul za kontrarevolučního povstání v Jaroslavlí v červenci 1918. — 22, 164

SYSOJKA — viz Bogdanov A.

ŠANCER V. L. (Marat) (1867—1911) — sociální demokrat bolševik, povoláním advokát. Od roku 1900 pracoval ve stranické organizaci v Moskvě, později v Omsku a Petrohradě. Několikrát byl poslán do vyhnanství na Sibiř. V roce 1904 byl důvěrníkem ústředního výboru, redigoval ilegální sociálně demokratický list Rabočij. Na V. sjezdu byl zvolen do ústředního výboru strany. Účastnil se V. konference SDDSR v prosinci 1908. Byl členem redakce bolševického listu Proletarij. Později se přiklonil k ultimativistům a vstoupil do protistranické skupiny Vperjod. — 196, 199, 201—202, 310

ŠČEKOLDIN F. I. (Povar) (1870—1919) — sociální demokrat, jiskrovec. Vychoval několik aktivních pracovníků ivanovsko-vozněsenské sociálně demokratické organizace. V roce 1900 patřil k zakladatelům Severního dělnického svazu, v roce 1902 byl členem jeho řídicího ústředí. V letech 1902—1903 přepravoval jiskrovskou literaturu. Aktivně se podílel na přípravách II. sjezdu SDDSR. V roce 1904 působil v Petrohradě jako důvěrník ÚV strany. V únoru 1905 byl zatčen na zasedání ústředního výboru v Moskvě. Po revoluci 1905—1907 politické činnosti zanechal. — 35

ŠČUR — viz Skrypnik N. A.

ŠIDLIVSKIJ N. V. (1843—1907) — statkář ve Voroněžské gubernii, senátor, člen Státní rady. Dne 29. ledna 1905 byl jmenován předsedou zvláštní vládní komise ustavené »k neodkladnému zjištění příčin nespokojenosti dělníků v Petrohradě a jeho předměstích a ke zjednání nápravy pro budoucnost«. Carská vláda komisi rozpustila 20. února 1905. — 32

ŠIPULINSKIJ F. P. (Lušin) (1876—1942) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1898. Stranicky pracoval v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk] a v dalších městech na jihu Ruska. V roce 1905 se připojil k menševikům. Po Říjnové revoluci působil jako profesor ve Státním institutu kinematografie. V roce 1920 stranu menševiků opustil. V roce 1932 vstoupil do VKS(b). O čtyři roky později byl ze strany vyloučen. — 73—74

ŠKLOVSKIJ G. L. (1875—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v některých běloruských městech a v zahraničí. Od roku 1909 byl politickým emigrantem. Do Ruska se vrátil po únorové revoluci roku 1917. V letech 1918—1925 byl v diplomatických službách. XIV. sjezd VKS(b) ho zvolil do ústřední kontrolní komise; v roce 1927 byl členství v komisi zbaven. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 302—303

ŠMIDT — viz Rumjancev P. P.

ŠTEJN — viz Alexandrovová J. M.

ŠURKANOV V. J. (nar. 1876) — poslanec III. státní dumy za Charkovskou gubernii, člen sociálně demokratické frakce, dělník. Přispíval do bolševického listu Zvězda a likvidátorského listu Živoje dělo. Od roku 1913 tajně spolupracoval s carskou tajnou policií. — 205

ŠVARC — viz Vorovskij V. V.

ŠVARC I. I. (1879—1951) — člen SDDSR od roku 1899. Pracoval ve stranických organizacích v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk] a na Urale. V roce 1911 se stal posluchačem stranické školy v Longjumeau, kterou zorganizoval Lenin. Byl členem organizační komise v zahraničí, pomáhal obnovovat bolševické organizace, aktivně se podílel na vytvoření organizační komise v Rusku pro svolání celostranické konference. Za ilegální činnost byl sedmkrát zatčen a poslán do vyhnanství, šestkrát z vyhnanství uprchl. V roce 1911 byl na doživotí vypovězen do Jenisejské gubernie, kde setrval do únorové revoluce 1917. V dalších letech zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech na Ukrajině. Od roku 1921 byl předsedou ÚV Svazu horníků a od roku 1930 pracoval v hospodářských orgánech. Byl členem ÚV KSU(b). Na XI. a XII. sjezdu strany byl zvolen do ústřední kontrolní komise a na XIII., XIV., XV. a XVI. sjezdu do ÚV VKS(b). — 42—43

TARATUTA V. K. (Sergejev V., Viktor) (1881—1926) — člen SDDSR od roku 1898, bolševik. Působil v Zakavkazsku (1904—1905) a v Moskvě (1905—1907), byl tajemníkem moskevského výboru SDDSR. Zúčastnil se IV. a V. sjezdu SDDSR. Mnohokrát byl zatčen a vypovězen z Ruska. V roce 1909 emigroval. Do Sovětského Ruska se vrátil v roce 1919 a zastával odpovědné funkce v hospodářských orgánech. — 179, 190, 236, 304, 309—311, 314

TEODOROVIC I. A. (Fjodorovič) (1875—1940) — účastník revolučního hnutí od roku 1895. Po II. sjezdu SDDSR se stal bolševikem. V roce 1905 byl členem redakce ústředního orgánu bolševiků, listu Proletarij, v letech 1905—1907 členem petrohradského výboru SDDSR. Po Říjnové revoluci zastával úřad lidového komisaře zásobování. Od roku 1920 pracoval v lidovém komisariátu zemědělství. V letech 1928—1930 byl generálním tajemníkem Rolnické internacionály a ředitelem Mezinárodního zemědělského institutu, později šéfredaktorem nakladatelství společnosti bývalých politických vězňů a odpovědným redaktorem časopisu Katorga i ssylka. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 112

TEVZAJA — viz Mašinadze B.

TINA — viz Kirkovová Tina

TOLSTOJ L. N. (1828—1910) — ruský spisovatel. Značně ovlivnil vývoj ruské i světové literatury. Ve své tvorbě vylíčil život předrevolučního Ruska. Lenin charakterizoval názory Tolstého a zhodnotil jeho činnost v několika článcích: Lev Tolstoj jako zrcadlo ruské revoluce, L. N. Tolstoj, L. N. Tolstoj a současné dělnické hnutí, Tolstoj a proletářský boj (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 224—231, Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 42—46, 60—62, 92—93). — 175

TOMSKIJ M. P. (1880—1936) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1905—1906 pracoval v revelské [tallinské] organizaci SDDSR, v roce 1907 se stal členem petrohradského výboru SDDSR. Byl členem redakce bolševického listu Proletarij; zúčastnil se V. (londýnského) sjezdu SDDSR. V letech reakce zaujímal smířlivecký postoj k likvidátorům, otzovistům a trockistům. Po únorové revoluci 1917 pracoval jako člen výkonné komise petrohradského výboru SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával různé funkce. V 30. letech byla proti němu vznesena politická obvinění (viz též sv. 45). — 231—232

TREPOV D. F. (1855—1906) — vrchní policejní komisař Moskvy v letech 1896—1905. Byl to, jak jej charakterizoval V. I. Lenin, »jeden z nejnenáviděnějších přísluhovačů carismu v celém Rusku, který proslul v Moskvě svou krutostí, surovostí a tím, že se pokoušel spolu se zubatovovci demoralizovat dělníky« (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 237). Dne 11. ledna 1905 byl jmenován generálním gubernátorem Petrohradu, později zastupoval ministra vnitra. V říjnu 1905 vydal proslulý rozkaz »slepých nábojů nepoužívat, ostrými nešetřit«. Byl iniciátorem černosotňovských pogromů. — 100

TRIA — viz Mgeladze V. D.

TROCKIJ L. D. (vl. jm. Bronštejn) (1879—1940) — člen SDDSR od roku 1898, menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem, i když oficiálně předstíral postoj mimo frakce. Po únorové revoluci 1917 se vrátil z emigrace, vstoupil do skupiny mezirajonovců a společně s nimi byl na VI. sjezdu SDDSR(b) přijat do bolševické strany. Po Říjnové revoluci zastával řadu státních funkcí. V roce 1918 se stavěl proti brestlitevskému míru. V letech 1920—1921 stál v diskusi o odborech v čele opozice. Od roku 1923 vedl frakční boj proti leninskému programu výstavby socialismu a proti generální linii strany, prohlašoval, že socialismus v SSSR nemůže zvítězit. V roce 1927 byl vyloučen ze strany, v roce 1929 byl za protisovětskou činnost vypovězen z SSSR a v roce 1932 zbaven sovětského občanství (viz též sv. 45). — 84, 133, 135, 158, 207—208, 210, 221—222, 231—232, 257—258, 262, 265, 269—270, 277, 294—295, 300—302

TRUBECKOJ J. N. (1863—1920) — jeden z ideologů ruského buržoazního liberalismu, idealistický filozof, kníže. Byl profesorem filozofie práva na kyjevské a později na moskevské univerzitě. Do roku 1906 patřil ke straně kadetů a téhož roku se podílel na vytvoření konstitučně monarchistické Strany pokojné obnovy. Hrál významnou úlohu při potlačování první ruské revoluce a nastolení Stolypinova režimu v zemi. Za první světové války byl jedním z ideologů ruského imperialismu. Po Říjnové revoluci vystupoval jako nepřítel sovětské moci a aktivní děnikinovec. — 105

TUGAN-BARANOVSKIJ M. I. (1865—1919) — buržoazní ekonom, v 90. letech významný představitel legálního marxismu. Za revoluce 1905—1907 byl členem Konstitučně demokratické strany. Po Říjnové revoluci se aktivně podílel na kontrarevolučním hnutí na Ukrajině, byl ministrem financí ukrajinské Centrální rady. Nejdůle-

žitější práce z 90. let: *Promyšlenyje krizisy v sovremennoj Anglii, ich pričiny i vlijanije na narodnuju žižň* [Průmyslové krize v soudobé Anglii, jejich příčiny a vliv na život lidu] (1894), *Russkaja fabrika v prošlom i nastojaščem* [Ruská továrna v minulosti a přítomnosti] (1898) aj. — 184, 284

TYSZKA Jan (vl. jm. Jogiches Leon) (1867—1919) — významný činitel polského a německého dělnického hnutí. Patřil k zakladatelům Sociální demokracie Království polského a Litvy a od roku 1900 se stal členem jejího hlavního vedení. Bojoval proti revizionismu v mezinárodním dělnickém hnutí, odmítal nacionalismus a hájil nutnost společného boje polského a ruského proletariátu. Aktivně se účastnil revoluce v letech 1905—1907. Na V. (londýnském) sjezdu SDDSR byl zvolen členem ústředního výboru. V letech reakce sice odsuzoval likvidátory, ale v řadě případů k nim zaujímal smířlivecký postoj. Za první světové války žil v Německu, spolupracoval s německou sociální demokracií a podílel se na založení Spartakova svazu. V letech 1916—1918 byl vězněn. Po listopadové revoluci v Německu v roce 1918 byl osvobozen, podílel se na založení Komunistické strany Německa a byl zvolen tajemníkem jejího ústředního výboru. V březnu roku 1919 byl zatčen a poté v berlínském vězení zavražděn. — 170—172, 175, 190, 203, 266—268, 283—284

VADIM — viz Postolovskij D. S.

VAILLANT Édouard Marie (1840—1915) — francouzský socialista, stoupenec Blanquiho, člen výkonné komise Pařížské komuny a generální rady I. internacionály, později jeden z vůdců levého křídla II. internacionály. Patřil k iniciátorům založení Socialistické strany Francie (1901). Po sloučení Socialistické strany Francie s Jaurèsovou Francouzskou socialistickou stranou (1905) zaujímal v nejdůležitějších politických otázkách oportunistické stanovisko. — 114

VALENTIN — viz Galperin L. J.

VÁŇA — viz Pankratov I. I.

VAR. A — viz Warski A.

VASILJEV — viz Lengnik F. V.

VAS. VAS., VAS. V.Č — viz Olminskij M. S.

V. D. — viz Bonč-Brujevič V. D.

VELIČKINOVÁ V. M. (V. M.) (1868—1918) — účastnice revolučního hnutí od počátku 90. let, členka SDDSR od roku 1903. V roce 1901 se stala členkou Zahraniční ligy ruské revoluční sociální demokracie. Po II. sjezdu SDDSR byla bolševičkou, pravidelně přispívala do bolševických listů *Vperjod* a *Proletarij*, překládala díla K. Marxe a B. Engelse. Vedle literární činnosti pomáhala i při přepravě bolševických periodik do Ruska. V roce 1905 zastupovala bolševiky ve sdružené organizaci politického Červeného kříže. V letech reakce pracovala v sociálně demokratické frakci Státní dumy všech volebních období. Po Říjnové revoluci zastávala odpovědné funkce ve zdravotnických institucích. — 68, 305

VERNER — viz Bogdanov A.

VETČINKIN — 115

VIKTOR — viz Taratuta V. K.

VILONOV N. J. (M.; Michail) (1883—1910) — účastník revolučního hnutí od roku 1901. Působil v sociálně demokratických organizacích v Kyjevě, v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk], Povolží a na Urale. Roku 1906 se účastnil stranické práce v Lefortovském obvodu v Moskvě, byl členem moskevského výboru SDDSR. Roku 1908 uprchl z vyhnanství v Astrachaňské gubernii do zahraničí. Byl jedním se zakladatelů frakční školy na Capri. Když se přesvědčil o protistranickém zaměření školy, rozešel se s otzovisty a na Leninovo pozvání odjel se skupinou posluchačů do Paříže. Na plenárním zasedání ÚV SDDSR roku 1910 byl bolševiky navržen za kandidáta ústředního výboru. 1. května 1910 zemřel v Davosu na tuberkulózu. — 242—244, 246, 265—266, 270—271, 277

VINOGRADOVÁ O. I. (Niščij) (1881—1913) — účastnice revolučního hnutí od roku 1901. Za účast v demonstraci na Kazaňském náměstí v Petrohradě 4. března 1901 byla pod policejním dohledem. V roce 1903 vyvíjela propagandistickou činnost v Nižním Novgorodě [Gorkij]. V letech 1903—1904 byla členkou bolševické skupiny v Berlíně. Na jaře 1905 pracovala v oděské organizaci. Přispívala do listů *Vperjod* a *Proletarij*. Napsala brožuru *Oděsskije dni i Potomkin* [Oděské dni a Potěmkin]. V letech 1905—1907 působila v Petrohradě, byla členkou kolegia agitátorů při ÚV. Podílela se na vydávání bolševického časopisu *Věstnik žizni*. Později pracovala v Saratově. — 45—46

VINTER — viz Krasin L. B.

VITTE S. J. (1849—1915) — ruský státník, představitel imperialistických zájmů vojenských a statkářských kruhů carského Ruska, přesvědčený zastánce samoděržaví. Snažil se zachovat monarchii malými ústupky liberální buržoazii a krutými represáliemi vůči lidu. Byl jedním z těch, kdo potlačili revoluci v letech 1905—1907. — 99

VJAČ — viz Rožkov N. A.

VLADIMÍR — viz Karpov L. J.

VLADIMÍR — viz Kosarev V. M.

VLADIMIROV M. K. (vl. jm. Šejnfinkel) (Ljova) (1879—1925) — sociální demokrat, bolševik, člen SDDSR od roku 1903. Pracoval ve stranických organizacích v Petrohradu, Gomelu, Oděse, Lugansku [Voršilovgrad] a Jaketěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. Byl delegátem III. sjezdu SDLSK za poleský výbor strany. Zúčastnil se revoluce v letech 1905—1907. Za revoluční činnost byl vězněn a nakonec vypovězen doživotně na Sibiř, ale v roce 1908 uprchl z vyhnanství do zahraničí. V roce 1911 se s bolševiky rozešel. Za první světové války přispíval do pařížského listu Naše slovo, vydávaného Trockým. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, patřil k mezirajonovcům a spolu s nimi byl na VI. sjezdu přijat do bolševické strany. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. — 207, 222, 294

VLASOV — viz Rykov A. I.

VL. DM. — viz Bonč-Brujevič V. D.

V. M. — viz Veličkinová V. M.

VODOVOZOV V. V. (1864—1933) — ekonom a publicista liberálně národnického zaměření. Od roku 1904 byl členem redakce listu Naša žizň. V roce 1906 spolupracoval s levicovým kadetským listem Tovarišč, za volební kampaně do II. státní dумы se stal trudovikem. V roce 1912 publikoval v časopisu Zaprosy žizni, s nímž spolupracovali kadeti, lidoví socialisté a menševici-likvidátoři. V roce 1917 byl členem redakce časopisu Byloje a přispíval do liberálně buržoazního listu Děň. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. V roce 1926 emigroval. — 210

VOINOV — viz Lunačarskij A. V.

VOJLOŠNIKOV A. A. (1877—1930) — poslanec III. státní dumy za zabajkalské kozácké vojsko, člen sociálně demokratické frakce; sympatizoval s bolševiky. V letech 1911—1912 přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda. Od roku 1913 byl předsedou vedení zabajkalského guberniálního svazu družstev. Po Říjnové revoluci se věnoval hospodářské činnosti v Novosibirsku, Saratově, Kazani a v Moskvě. — 205

VOISKIJ S. (vl. jm. Sokolov A. V.) (Andrej, Stanislav, A. Volskij) (nar. 1880) — sociální demokrat. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům a vedl stranickou práci v Moskvě. V letech reakce a nového revolučního rozmachu patřil k oțzovistům, byl spoluzakladatelem a lektorem frakční školy na Capri a v Bologni a stal se členem protistranické skupiny Vperjod. Po únorové revoluci 1917 pracoval ve vojenské sekci petrohradského sovětu. K Říjnové revoluci se stavěl negativně, emigroval, ale zanedlouho se do Sovětského Ruska vrátil. Pracoval v lesním výrobním družstvu, ve Státní plánovací komisi a v lidovém komisariátu obchodu. Od roku 1927 se zabýval publicistickou činností. — 22, 57, 199, 220, 225, 239, 265

VORON — viz Galperin L. J.

VORONIN S. A. (1880—1915) — poslanec III. státní dumy za Vladimírskou gubernii, dělník. Byl členem sociálně demokratické frakce, přikláněl se k bolševikům. Přispíval do bolševického legálního časopisu Zvězda. — 205

VOROVSKIJ V. V. (Felix Alexandrovič, Orlovskij P., Švarc, Žozefína) (1871—1923) — profesionální revolucionář, významný pracovník bolševické strany, publicista a literární kritik. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. V roce 1905 jej nikolajevský výbor SDDSR delegoval na III. sjezd strany. Společně s Leninem, M. S. Olminským a A. V. Lunačarským redigoval listy Vperjod a Proletarij; od konce roku 1905 pracoval v petrohradské bolševické organizaci a stal se redaktorem bolševického listu Novaja žižň. V roce 1906 se zúčastnil jako delegát IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR. V letech 1907—1912 stál v čele oděské bolševické organizace. Za aktivní revoluční činnost byl několikrát vězněn a deportován. V roce 1915 odjel do Stockholmu; na Leninův návrh se v roce 1917 stal členem zahraničního byra ÚV SDDSR. Po Říjnové revoluci patřil k významným sovětským diplomatům. 10. května 1923

byl v Lausanne zavražděn bělogvardějcem. — 25, 41, 70, 74, 83, 97, 99—100, 103, 117, 122, 181—182, 196, 201, 285

Vs. — viz Děnisov V. P.

VSEVOLOD — viz Děnisov V. P.

V. U. — viz Lenin V. I.

WARSKI Adolf (vl. jm. Warszawski A. S.) (Var. A.) (1868—1937) — významný činitel polského revolučního hnutí. Koncem 80. let patřil k organizátorům Svazu polských dělníků, aktivně se podílel na založení Sociální demokracie Království polského, později Sociální demokracie Království polského a Litvy. Byl delegátem IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR. Po sjezdu byl kooptován do ÚV SDDSR. V letech 1909—1910 pracoval v redakci ústředního orgánu SDDSR — listu Social-demokrat. Za první světové války zastával internacionalistické stanovisko. Byl jedním ze zakladatelů Komunistické dělnické strany Polska a členem jejího ÚV. V roce 1929 emigroval do SSSR; v Institutu Marxe-Engelse-Lenina se věnoval dějinám polského dělnického hnutí. Stal se obětí represí. Byl po smrti rehabilitován. — 266—268, 282—283, 293, 313, 321, 324

WURM Emmanuel (1857—1920) — německý sociální demokrat; povoláním chemik. Od roku 1890 byl poslancem Říšského sněmu. V letech 1902—1917 pracoval v redakci časopisu Die Neue Zeit. Zúčastnil se jako delegát mezinárodního socialistického kongresu v Kodani (1910). Po listopadové revoluci v Německu v roce 1918 zastával úřad ministra zásobování. — 295, 301

ZACHAROV M. V. (nar. 1881) — dělník, bolševik. Byl poslancem III. státní dumy za Moskevskou gubernii. Přispíval do bolševického legálního listu Zvězda. — 205

ZASULIČOVÁ V. I. (1849—1919) — významná pracovnice narodnického a později sociálně demokratického hnutí v Rusku. V letech 1883—1884 se podílela na založení skupiny Osvobození práce. V roce 1900 se stala členkou redakce listu Jiskra a časopisu Zarja. Za redakci Jiskry se zúčastnila II. sjezdu SDDSR s právem poradního hlasu, připojila se k menšinovým jiskrovcům. Po rozkolu ve straně v roce 1903 patřila k čelným představitelům menševiků. V roce 1905 se vrátila do Ruska. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se přidala k likvidátorům, za první světové války stála na po-

zicích sociálšovinismu. K Říjnové revoluci se stavěla negativně.

— 60

ZEMLJAČKOVÁ R. S. (vl. jm. Zalkindová) (Démon) (1876—1947) — významná funkcionářka komunistické strany a sovětského státu. Revoluční činnost zahájila roku 1893, byla členkou kyjevského výboru SDDSR a důvěrníci Jiskry, pracovala v Oděse a Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. Na II. sjezdu SDDSR patřila k většinovým jiskrovcům. Po sjezdu byla kooptována za bolševiky do ústředního výboru a aktivně bojovala proti menševikům. V srpnu 1904 byla zvolena do byra výborů většiny. Jako tajemnice petrohradské stranické organizace byla delegována na III. sjezd strany. Za revoluce 1905—1907 zastávala funkci tajemnice moskevského výboru SDDSR. Byla často pronásledována carskou vládou. Po Říjnové revoluci pracovala ve významných stranických a státních funkcích. — 20—21, 25, 28, 31, 33, 39

ZETKINOVÁ Clara (1857—1933) — význačná funkcionářka německého a mezinárodního dělnického hnutí, spoluzakladatelka Komunistické strany Německa. V revolučním hnutí pracovala od konce 70. let, v roce 1881 vstoupila do tehdejší ilegální Sociálně demokratické strany Německa. V roce 1882 emigrovala do Švýcarska a usadila se v Curychu. Aktivně spolupracovala s ilegálním orgánem Sociálně demokratické strany Německa Der Sozialdemokrat a pomáhala při jeho rozšiřování v Německu. Spolu s R. Luxemburgovou, F. Mehringem a K. Liebknechtem bojovala proti Bernsteinovi a dalším oportunistům. Za první světové války patřila k revolučně smýšlejícím internacionalistům a vystupovala proti sociálšovinismu. Roku 1919 se stala členkou Komunistické strany Německa a byla zvolena do jejího ústředního výboru. Na III. kongresu Komunistické internacionály byla zvolena do exekutivy Kominterny, řídila mezinárodní sekretariát žen. V roce 1925 se stala předsedkyní Mezinárodní rudé pomoci. — 259—262, 324

ZINOVIJ AL. — viz Peškov Z. A.

ZINOVJEV G. J. (vl. jm. Radomyslskij) (G., Gr., Grigorij) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1906—1907 byl členem petrohradského výboru, v letech 1907—1927 členem ústředního výboru strany. V letech 1908—1917 žil v emigraci, byl členem redakce ústředního orgánu strany Social-demokrat a bolševického listu Proletarij. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se stavěl smířlivecky k likvidátorům, otzovistům a trockistům. Zúčastnil se

zimmerwaldské a kientalské mezinárodní socialistické konference. V době příprav Říjnové revoluce a v jejím průběhu kolísal, v říjnu 1917 vyslovil spolu s Kameněvem v menševicky zaměřeném listu *Novaja žizň* svůj nesouhlas s rozhodnutím ústředního výboru o ozbrojeném povstání. Po Říjnové revoluci byl předsedou petrohradského sovětu a až do roku 1926 členem politického byra ústředního výboru. V letech 1919—1926 zastával funkci předsedy exekutivy Komunistické internacionály. V listopadu 1927 byl vyloučen ze strany, v roce 1928 mu bylo členství obnoveno, v roce 1932 byl ze strany opět vyloučen a v roce 1933 opět přijat. V roce 1934 byl z VKS(b) vyloučen potřetí. Koncem 30. let se stal obětí represí. v roce 1988 byl rehabilitován. — 200, 210—211, 214—216, 222, 227—228, 233, 269, 272—273, 282, 284, 286, 311, 313—314, 319, 321—322, 325

ZLINČENKO K. P. (1870—1947) — sociální demokrat. V roce 1904 pracoval v Oděse a sympatizoval s bolševiky. Účastnil se revolučních událostí v Oděse. Koncem roku 1905 emigroval do Švýcarska a vstoupil do Švýcarské sociálně demokratické strany. Byl zakladatelem a tajemníkem Mezinárodního výboru pro pomoc nezaměstnaným dělníkům Ruska. Po Říjnové revoluci se do Ruska vrátil a vstoupil do SDDSR(b). Pracoval v tiskové kanceláři při RLK, v Ruské tiskové agentuře (ROSTA), v Muzeu revoluce a v komisi pro studium dějin strany (Istpart). — 175

ZOLINOVÁ M. M. (M. M.) (nar. 1885) — účastnice sociálně demokratického hnutí od roku 1904. Stranicky pracovala v Kazani, Samaře [Kujbyšev], Saratově a Moskvě. V roce 1909 byla zprostředkovatelkou jednání svého muže N. J. Vilonova (za jeho pobytu v Itálii) s moskevským výborem a moskevským okruhovým výborem SDDSR o zřízení stranické školy na Capri. V téže roce na výzvu A. M. Gorkého na Capri odjela. Po roztržce Vilonova s bogdanovci odjela spolu s ním do švýcarského Davosu. Po Vilonovově smrti v roce 1910 se vrátila do Ruska a pracovala v Kazani. Roku 1912 byla zatčena a po propuštění zanechala stranické činnosti. — 277

ZOMMER — viz Ľjubimov A. I.

ŽORDANIJA N. N. (Kostrov) (1870—1953) — sociální demokrat menševik. Po II. sjezdu SDDSR vedl kavkazské menševiky. V roce 1905 řídil menševický list *Social-demokrat* (v gruzínštině), vystupoval proti bolševické taktice v buržoazně demokratické revoluci. V roce

1906 byl členem I. státní dумы. Zúčastnil se IV. sjezdu SDDSR, na V. (londýnském) sjezdu v roce 1907 byl za menševiky zvolen členem ústředního výboru SDDSR. V letech reakce a nového revolučního rozmachu formálně patřil k menševikům, stoupencům zachování ilegální strany, ale ve skutečnosti podporoval likvidátory. V roce 1914 přispíval do časopisu Borba, v jehož čele stál Trockij; za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 byl předsedou tifliského [tbiliského] sovětu dělnických zástupců, v letech 1918—1921 stál v čele kontrarevoluční menševické vlády v Gruzii. Od roku 1921 žil v emigraci. — 74, 76

ŽOZEFINA — viz Vorovskij V. V.

ZEMĚPISNÉ NÁZVY

Dříve

Helsingfors
Jekatěrinburg
Jekatěrinodar
Jekatěrinoslav
Juzovka
Königsberg
Kristiania
Kuokkala
Lugansk
Nižnij Novgorod
Novonikolajevsk
Perovsk
Revel
Samara
Simbirsk
Tammerfors
Terioki
Tiflis
Vilno

Nyní

Helsinky
Sverdlovsk
Krasnodar
Dněpropetrovsk
Doneck
Kaliningrad
Oslo
Repino
Vorošilovgrad
Gorkij
Novosibirsk
Kzyl-Orda
Tallin
Kujbyšev
Uljanovsk
Tampere
Zelenogorsk
Tbilisi
Vilnius

OBSAH

Předmluva

7—15

1905

1 SOUDRUHOVI DO RUSKA. <i>6. ledna</i>	17—20
2 R. S. ZEMLJAČKOVÉ. <i>Začátkem ledna</i>	20—21
3 A. A. BOGDANOVHOVI. <i>10. ledna</i>	21—25
*4 ČLENŮM ÚV SDDSR V. A. NOSKOVHOVI, L. B. KRASINHOVI, L. J. GALPERINHOVI. <i>13. ledna</i>	25—26
5 TAJEMNÍKHOVI BYRA VÝBORŮ VĚTŠINY. <i>29. ledna</i>	26
6 DOPISOVATELI LISTU VPERJOD. <i>V lednu</i>	27
7 A. BEBELOVI. <i>8. února</i>	27—28
8 S. I. GUSEVOVI. <i>15. února</i>	28—29
9 NÁVRH DOPISU A. BEBELOVI OD ČLENA BYRA VÝBORŮ VĚTŠINY. <i>22. února</i>	29—30
10 S. I. GUSEVOVI. <i>25. února</i>	31
11 TAJEMNÍKHOVI VÝBORU DĚLNICKÉHO ZA- STOUPENÍ V ANGLII. <i>27. února</i>	31—32
12 S. I. GUSEVOVI. <i>Začátkem března</i>	32—34
13 NEZJIŠTĚNĚMU ADRESÁTOVI. <i>9. března</i>	34—35
14 S. I. GUSEVOVI. <i>11. března</i>	35—37
15 PETROHRADSKÉMU VÝBORU SDDSR. <i>13. břez- na</i>	37—38
16 S. I. GUSEVOVI. <i>16. března</i>	38—40
17 TAJEMNÍKHOVI VÝBORU DĚLNICKÉHO ZA- STOUPENÍ V ANGLII. <i>23. března</i>	40—41
18 ODĚSKÉMU VÝBORU SDDSR. <i>25. března</i>	41—42
19 IKSOVI. <i>Koncem března</i>	42
20 I. I. ŠVARCOVI. <i>Nejdříve 31. března</i>	42—43
21 S. I. GUSEVOVI. <i>4. dubna</i>	43—44
22 P. A. KRASIKOVHOVI. <i>5. dubna</i>	44—45

* Dokumenty označené hvězdičkou jsou uveřejněny poprvé. *Red.*

23	O. I. VINOGRADOVĚ. 8. dubna	45—46
24	G. D. LEJTEJZENOVI. 19. dubna	46
25	A. A. PREOBRAŽENSKÉMU. Před 21. dubnem	47
26	NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI. V dubnu—květnu	47—48
27	TAJEMNÍKOVI VÝBORU DÉLNICKÉHO ZASTOUPENÍ V ANGLII. 20. května	48—49
28	NÁVRH DOPISU ZAHRA NIČNÍ LIZE RUSKÉ REVOLUČNÍ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE. Mezi 23. a 26. květnem	49
29	J. M. STĚKLOVOVI. Po 27. květnu	50
30	L. A. FOTIJEVOVĚ. 1. nebo 2. června	50—51
31	BRACKEOVI-DESROUSSEAUXOVI. Nejdříve 11. června	51—52
†32	TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA. 3. července	52—53
†33	SEKRETARIÁTU MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA. 8. července	53—54
34	C. HUYSMANSOVI. 8. července	54—55
35	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 11. července	55—57
36	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 12. července	57—60
†37	SEKRETARIÁTU MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA V BRUSELU. 24. července	60—64
38	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 28. července	64—67
39	V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. 31. července	67—68
40	A. V. LUNAČARSKÉMU. 1. srpna	68
41	A. V. LUNAČARSKÉMU. 2. srpna	69—71
42	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 14. srpna	71—73
43	ÚSTŘEDNÍMU A PETROHRADSKÉMU VÝBORU SDDSR. 14. srpna	73—74
44	A. V. LUNAČARSKÉMU. Mezi 15. a 19. srpnem	74—76
45	P. N. LEPEŠINSKÉMU. 29. srpna	76—78
46	P. N. LEPEŠINSKÉMU. 29. srpna	79
47	A. V. LUNAČARSKÉMU. Koncem srpna	79—80
48	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 7. září	81—82
49	P. A. KRASIKOVOVI. 14. září	82—85
50	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 15. září	86—90
51	C. HUYSMANSOVI. 16. září	90—91
52	S. I. GUSEVOVI. 20. září	91—92
53	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 30. září	92—93
54	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 3. října	94
55	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 3. října	97—99

* Křížkem jsou označeny tituly převzaté podle originálu. *Red.*

56	M. A. REJSNEROVI. 4. října	99—100
57	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 5. října	100—102
58	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 8. října	102—103
59	CHERSONSKÝM BOLŠEVÍKŮM. 10. října	103—104
60	A. V. LUNAČARSKÉMU. 11. října	104—106
61	S. I. GUSEVOVI. 13. října	106—111
62	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 16. října	111—113
63	V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. 17. října	113—114
64	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 18. října	114—115
65	HOSPODÁŘSKÉ KOMISI ÚV SDDSR. 20. října	115—116
66	G. D. LEJTEJZENOVI. 23. října	117
67	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 25. října	117—118
68	M. N. ESSENOVÉ. 26. října	118—120
69	MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU. 27. října	120—121
70	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 27. října	121
71	G. V. PLECHANOVOVI. <i>Koncem října</i>	122—125
72	ČLENŮM ODĚSKÉ ORGANIZACE SDDSR («VĚTŠINY») MOŤOVI A KOSTŤOVI. <i>Koncem října—začátkem listopadu</i>	126—127
73	G. D. LEJTEJZENOVI. <i>Začátkem listopadu</i>	127—128

1906

*74	G. A. KUKLINOVI. 14. září	129
-----	---------------------------	-----

1907

*75	É. AVENARDOVI. 1. (14.) března	130—131
76	A. M. GORKÉMU. 14. srpna	131—132
*77	G. A. ALEXINSKÉMU. <i>Koncem září—začátkem října</i>	132—134
*78	K. H. BRANTINGOVI. <i>Začátkem října</i>	134
79	A. V. LUNAČARSKÉMU. <i>Mezi 2. a 11. listopadem</i>	134—136
80	M. S. KEDROVOVI. <i>Koncem listopadu—začátkem prosince</i>	136—137
*81	NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI. 28. prosince	137

1908

82	G. A. ALEXINSKÉMU. 7. ledna	138—139
83	G. A. ALEXINSKÉMU. <i>Mezi 7. lednem a 2. únorem</i>	139

84	A. M. GORKÉMU. 9. ledna	139—140
85	A. V. LUNAČARSKÉMU. 13. ledna	141—142
86	A. V. LUNAČARSKÉMU. Mezi 13. lednem a 13. únorem	142
87	C. HUYSMANSOVI. 14. ledna	143
88	A. V. LUNAČARSKÉMU. Mezi 14. lednem a 13. únorem	143
89	A. M. GORKÉMU A M. F. ANDREJEVOVÉ. 15. led- na	144—145
*90	M. NILSENOVI. 27. ledna	145—146
91	C. HUYSMANSOVI. 27. ledna	146
92	C. HUYSMANSOVI. 29. ledna	146—147
93	F. A. ROTŠTEJNOVI. 29. ledna	147—148
94	REDAKCI LISTU BERNER TAGWACHT. Mezi 30. lednem a 2. únorem	149—150
95	A. M. GORKÉMU. 2. února	150—151
96	C. HUYSMANSOVI. 2. února	152
97	G. A. ALEXINSKÉMU. 3. února	152
98	A. M. GORKÉMU. 7. února	153—156
99	A. V. LUNAČARSKÉMU. 13. února	156—157
100	A. M. GORKÉMU. 13. února	157—159
101	A. V. LUNAČARSKÉMU. Mezi 18. a 26. únorem	159
102	A. M. GORKÉMU. 25. února	160—167
103	A. V. LUNAČARSKÉMU. 27. února	167
104	C. HUYSMANSOVI. 1. března	168
105	A. M. GORKÉMU. V první polovině března	168—169
106	A. M. GORKÉMU. 16. března	169
*107	L. TYŠKOVÍ. 18. března	170—172
108	A. M. GORKÉMU. 24. března	172—174
109	K. P. ZLINČENKOVI. 30. března	175
*110	A. A. BOGDANOVŮVI. Koncem března	175
111	A. M. GORKÉMU. V první polovině dubna	175—176
112	A. V. LUNAČARSKÉMU. 16. dubna	176—177
113	A. M. GORKÉMU. 16. dubna	177—178
114	A. M. GORKÉMU. 19. dubna	178—179
115	M. F. ANDREJEVOVÉ. Koncem dubna	179
116	C. HUYSMANSOVI. 16. května	180
117	C. HUYSMANSOVI. 30. června	181
118	V. V. VOROVSKÉMU. 1. července	181—182
119	F. A. ROTŠTEJNOVI. 8. července	182—183
120	C. HUYSMANSOVI. 8. července	183—184
121	M. N. POKROVSKÉMU. 18. srpna	184
122	C. HUYSMANSOVI. 19. srpna	185

123	C. HUYSMANSOVI. 8. září	186
124	C. HUYSMANSOVI. 25. září	186
125	C. HUYSMANSOVI. 26. října	187—188
126	A. A. BOGDANOVHOVI. 27. nebo 28. října	188
127	C. HUYSMANSOVI. 7. listopadu	189
128	P. S. JUŠKEVIČHOVI. 10. listopadu	189
*129	V. K. TARATUTOVI. 1. prosince	190
130	C. HUYSMANSOVI. 13. prosince	190—191

1909

131	C. HUYSMANSOVI. 19. ledna	192
132	C. HUYSMANSOVI. 25. února	192—193
133	C. HUYSMANSOVI. 9. března	193—194
*134	MOSKEVSKÉMU VÝBORU SDDSR. Před 11. dubnem	194—195
*135	I. F. DUBROVINSKÉMU. 23. dubna	195—199
*136	I. F. DUBROVINSKÉMU. 29. dubna	199
*137	I. F. DUBROVINSKÉMU. 4. května	200—201
*138	I. F. DUBROVINSKÉMU. 5. května	201—202
139	R. LUXEMBURGOVĚ. 18. května	203
140	C. HUYSMANSOVI. 20. července	204
141	C. HUYSMANSOVI. 29. července	204—205
142	C. HUYSMANSOVI. 30. července	205—206
143	ORGANIZÁTORŮM ŠKOLY NA CAPRI. 18. srpna	206—207
144	A. I. LJUBIMOVOVI. 18. srpna	207—208
145	NÁVRH DOPISU BOLŠEVICKÉHO ÚSTŘEDÍ RA- DĚ ŠKOLY NA CAPRI. Mezi 18. a 30. srpnem	208—209
146	G. J. ZINOVJEVOVI. 24. srpna	210—211
147	G. J. ZINOVJEVOVI. V srpnu	211—212
148	C. HUYSMANSOVI. 26. srpna	212—214
*149	L. B. KAMENĚVOVI. 27. srpna	214—215
150	G. J. ZINOVJEVOVI. 27. srpna	215—216
151	POSLUCHAČŮM ŠKOLY NA CAPRI 30. srpna	216—225
152	A. I. LJUBIMOVOVI. Začátkem září	225—226
153	G. J. ZINOVJEVOVI. 7. nebo 14. září	227
154	C. HUYSMANSOVI. 11. září	227—228
155	A. I. LJUBIMOVOVI. V první polovině září	228—229
156	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 17. září	229
157	C. HUYSMANSOVI. 17. září	230
*158	M. P. TOMSKÉMU. Před 20. zářím	231—232
159	C. HUYSMANSOVI. 30. září	232—233
*160	A. I. LJUBIMOVOVI. Nejdříve 2. října	233—234

161	NÁVRH ODPOVĚDI NA DOPIS RADY ŠKOLY NA CAPRI. <i>Nejdříve 2. října</i>	234
*162	ZAHRANIČNÍMU VÝBORU VŠEOBECNÉHO ŽI- DOVSKÉHO DÉLNICKÉHO SVAZU (BUNDU). <i>10. října</i>	235
*163	F. M. KOJGENOVI. <i>10. října</i>	235—236
164	V. A. KARPINSKÉMU. <i>V první polovině října</i>	236
165	TAJEMNÍKOVI REDAKCE LÍSTU PROLETARIJ. <i>19. října</i>	237
166	POSLUCHAČŮM ŠKOLY NA CAPRI. <i>V říjnu</i>	237—239
*167	HOSPODÁŘSKÉ KOMISI BOLŠEVICKÉHO ÚSTŘEDÍ. <i>Nejdříve v říjnu</i>	239—241
†168	SOUDRUHOVI TAJEMNÍKOVI REDAKCE ÚSTŘEDNÍHO ORGÁNU. <i>4. listopadu</i>	242
169	A. M. GORKÉMU. <i>16. listopadu</i>	242—244
170	A. M. GORKÉMU. <i>Nejdříve 20. listopadu</i>	244—246
171	I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVŮVI. <i>2. prosince</i>	246—249
172	PROSBA KE STATISTIKŮM V ZEMSTEVNÍCH, MĚSTSKÝCH A VLÁDNÍCH INSTITUCÍCH. <i>9. prosince</i>	250
173	I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVŮVI. <i>16. prosince</i>	250—256

1910

*174	NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI. <i>22. ledna</i>	257—258
*175	A. EKKOVI. <i>23. února</i>	258—259
176	KONCEPT DOPISU »DRŽITELŮM«. <i>V únoru — začátkem března</i>	259—262
177	LETÁK O GAĪVASOVI. <i>18. března</i>	262—263
178	C. HUYSMANSOVI. <i>21. března</i>	264
*179	L. B. KAMENĚVOVI. <i>21. března</i>	264—265
180	N. J. VILONOVOVI. <i>27. března</i>	265—266
181	L. TYSZKOVI. <i>28. března</i>	266—268
182	G. V. PLECHANOVOVI. <i>29. března</i>	268
*183	L. B. KAMENĚVOVI. <i>6. dubna</i>	269—270
184	N. J. VILONOVOVI. <i>7. dubna</i>	270—271
185	A. I. LJUBIMOVOVI. <i>10. dubna</i>	272
186	A. I. LJUBIMOVOVI. <i>10. dubna</i>	273
187	A. M. GORKÉMU. <i>11. dubna</i>	273—274
188	M. M. ZOLINOVÉ. <i>30. dubna</i>	277—278
†189	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. <i>Kolem 2. května</i>	278—282
190	C. HUYSMANSOVI. <i>6. června</i>	282
191	C. HUYSMANSOVI. <i>15. června</i>	283

192	L. TYSZKOVI. 20. července	283—284
193	D. M. KOTLJARENKOVI. 1. srpna	284—285
*194	A. I. LJUBIMOVOVI. 2. srpna	285—286
195	D. M. KOTLJARENKOVI. Před 8. srpnem	286
196	D. M. KOTLJARENKOVI. 8. srpna	287
197	M. V. KOBECKÉMU. 8. srpna	287—288
198	C. HUYSMANSOVI. 10. srpna	288
199	D. M. KOTLJARENKOVI. V polovině srpna	289
200	M. V. KOBECKÉMU. Mezi 12. a 23. srpnem	289—290
201	M. F. ANDREJEVOVÉ. 14. srpna	290
202	M. V. KOBECKÉMU. Nejpozději 23. srpna	291
203	MEZINÁRODNÍMU SOCIALISTICKÉMU BYRU. 2. září	291—292
204	M. V. KOBECKÉMU. 16. září	292
205	K. B. RADKOVI. 30. září	293—294
206	N. A. SEMAŠKOVI. 4. října	294
*207	I. P. POKROVSKÉMU. 5. října	294—295
208	J. MARCHLEWSKÉMU. 7. října	295—300
209	K. B. RADKOVI. 9. října	300—301
210	G. L. ŠKLOVSKÉMU. 14. října	302—303
211	C. HUYSMANSOVI. 17. října	303
212	C. HUYSMANSOVI. 6. listopadu	303—304
*213	SOUDRUHOVI PŘEDSEDAJÍCÍMU SCHŮZI RE- DAKCE ÚSTŘEDNÍHO ORGÁNU. 7. listopadu	304—305
214	V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. 8. listopadu	305
215	V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. 10. listopadu	306

PŘÍLOHY

*1	K. H. BRANTINGOVI. 23. nebo 24. dubna 1906	309
2	PROHLÁŠENÍ REDAKCE LISTU PROLETARIJ. Me- zi 23. a 27. červnem 1908	309—310
*3	DOPIS REDAKCI LISTU PROLETARIJ. Nejpozději 26. dubna 1909	310—311
†4	VÝKONNÉMU VÝBORU MEZINÁRODNÍHO SO- CIALISTICKÉHO BYRA. 26. května 1909	312—313
5	OZNÁMENÍ REDAKCI LISTU SOCIAL-DEMO- KRAT. 6. listopadu 1909	313
†6	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR. 14. listopadu 1909	313—314
†*7	ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU SDDSR. 5. dubna 1910	314—321

†8	HLAVNÍMU VEDENÍ POLSKÉ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE. 10. dubna 1910	321—322
†*9	PŘEDSTAVENSTVU SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANY NĚMECKA. 2. září 1910	322—324
†10	ZAHRA NIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU. 26. října 1910	324—325
11	POZDRAV W. HAYWOODOVI. <i>Mezi</i> 18. a 24. srpnem 1907	326
*12	POZDRAV A. BEBELOVI. 22. února 1910	327—328
13	POZDRAV T. KIRKOVOVĚ. 3. září 1910	328
14	PŘEDSEDOVI ČTENÁŘSKÉ SPOLEČNOSTI V ŽENEVĚ. 14. prosince 1908	329
*15	ŘEDITELI NÁRODNÍ KNIHOVNY V PAŘÍŽI. 12. ledna 1909	329
16	POTVRZENÍ P. A. KRASIKOVOVI. 1. 31. ledna 1905	331
	2. 14. února 1905	331
17	POTVRZENÍ I. A. PJATNICKÉMU. 13. června 1905	332
18	POTVRZENÍ V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. 1. 31. července 1905	332—333
	2. 6. října 1905	333
19	POTVRZENÍ I. P. POKROVSKÉMU. 26. srpna 1910	333
20	KONCEPT DOPISU DAVIDSONOVI. 30. ledna 1905	334
	Seznam Leninových dopisů zařazených do předchozích svazků Sebraných spisů (1905—listopad 1910)	337—338
	Seznam dosud nenalezených Leninových dopisů (1905—listopad 1910)	339—350
	Poznámky	351—397
	Údaje k jednotlivým dokumentům	398—411
	Seznam literatury, kterou V. I. Lenin cituje nebo o níž se zmiňuje	412—458
	Jmenný rejstřík	459—526
	Zeměpisné názvy	527

V . I . L E N I N
S E B R A N Ě S P I S Y

4 7

Podle 5. ruského vydání V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij, tom 47, Politizdat, Moskva 1978, připraveného Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS, přeložil kolektiv překladatelů. Kontrolní redaktorka † Helena Uličná. Odpovědná redaktorka Jaroslava Hájková. Obálka, vazba a grafická úprava Milan Hegar. Výtvarný redaktor František Kraus. Technická redaktorka Bohumila Neubertová. Vydání II. Praha 1989. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 6035. (7148.) publikaci. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 1—30 000. AA 26,51 (text 26,25, ilustrace 0,26), VA 27,26. Tematická skupina 00/3. Cena brož. výt. 10,30 Kčs, váz. výt.

16 Kčs.

73/202—21—8.5

25—089—89 Kčs 16,—